

Bibliothèque numérique

medic@

Hundt, Magnus. Antropologium de hominis dignitate, natura, et proprietatibus; de elementis, partibus et membris humani corporis...

Liptzick : per Baccalarium Wolfgangum Monacensem, 1501.

Cote : 5586

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?05586>

Antropologium de hoīs dignitate. natura. et proprietatibus. de

Elementis. partibus. et mēbris humani corpis. De iuu-
mentis nocuētis. accidētib⁹. vitij⁹. remedijs. et physio-
nomia ipsorum. De excremētis et exētib⁹. De Spiritu
hūano eiusq; natura. partib⁹. et opib⁹. De anima hūana et
ipsius appendicijs. Per Magnū Gundt pthenopolita-
num Ingeniarūartū Magistru in gymnasio Liptzen.
Ad laudem dei Et cōmunē studiosorū hoīm utilitatem
q̄maccuratissime et philosophorū libris congestum.

Epigrāma ingri Magni ad lectore

Nil inuat externos multorum noscere mores
Cum lamie similis non videt vlla sua
Est pudor haud parvus peregrina inquirere vafre
Dum se nescit homo nec sua scire studet
Ingenium qui scit propriuz bene cuncta gubernat
Se ignoscens fatuus cetera scire cupit
Idcirco studeas primum te noscere lector
Dehinc vigili cura cernere cuncta petas
Discito naturas hominū regnare studes qui
Discito perpetuo vivere sanus homo
Ista docet codex subscriptus quem legitabis
Aurea cum praestet dogmata lege sua

M

S
Sensus p̄m̄is
I
Imaginatiua

Intellectus

U
Logicatiua
X
Memoratiua

A
Capilli
B
Cutis
C
Cero
D
Panicul⁹
E
Craneū
F
Dura mē
G
Pia mater
H
Cerebrū
I
p̄m̄⁹
K
Clari⁹ scō⁹
ca⁹
K
Rete mirabile
L
Lacuna
M
neruoz paria
N
Carūcule
O
Uisus
P
Audit⁹
Q
Olfactus
R
gustus
S
Coronalis
Z
Sagittal'
+
Lauda

Tactus per totum corpus expādit per neruos spondūm.

Illustri principi et domino. do

mino wolfgago ex nobili sanguine genito Comiti in Ansbalt etc. dño suo gratioſo. Magnus Hundt ptenopolitanus ingenuariartiu Mgſ Lipsienſis Perpetua op-
 tat corpis et aie felicitate. Quancs romanoꝝ ſenar, illuſtris et gene-
 roſe pñceps, ſeptē grecos ſapientie libros in agro Lucij petlij ſcribe-
 reptos igne cōcremari cenſuit. Ne boim mentes philoſophicis do-
 ctrinis a cultu deorū amouerēt. Accedomonios imitat q archilochi
 libros religioni aduerſos exportari e ciuitate iuſſerunt. Tua tñ in-
 genua et gñola adoleſcētia hui⁹ grā phie ſtudiū nō puſfaciat. Neq;
 Domitian⁹ impator q phos uibe atq; italia pepulit nullū ob crimē
 niſi q phī erant. Neq; arbenieſi. cicuta ſocrate parentē prope ipſum
 phie. interimentes. Neq; vulgī opinio qua nemo melior dū laudat
 Nec itē peior quiſq; dū vitupatur. efficit. ſicut nec corp⁹ umbra cre-
 cente aut decreſcente trāſmutat. te a philoſophic⁹ doctrinis; qb⁹ mū-
 dus regitur uicia effulminat. et uoſa uita inſtituit. Ac ſumma ipa
 felicitas ad quā diuerſo qdē calle oēs tendūt acq̄ritur: retrahat. Cū
 nō ex phia. hoies irreligioſi. in diſcreti. deſidie dediti et ab admīſtra-
 tione reipub. alieni ut Apuleius cū Julio capitolino ſinxere. Sed
 abiecta mentis p̄uitate pducūtur. Tum ſacre inſtitutiōes. Nō an-
 tiū ſignēta. Nec reipub. dūtarat cauſa ut Auer. opinat ex cogitate.
 Sed deſurſū a deo inſpirate ut plato in prothogora ſcribit. Aut diſ-
 ficulter aut fere nullo mō. Nō obſtāt⁹ Laurētij uallentiſ orator;
 clariffimū. in de libero arbitrio ptra Gobetiū ſuaſiōib⁹. nec diui ihe-
 ronimi caſtigatiōe et uſq; duriffimis v̄bis ad Euftochiū in regla vi-
 uendi ſctimontaliū. abſq; phie pñcipijs ſane intelligi poſſint. Cui⁹
 teſtis eſt ap̄luſ ad romanos p̄mo ſcribēs. Inuiſibilia em̄ ip̄⁹ a crea-
 tura mōi hoc eſt homie p ea que ſctā ſt⁹ intellecta p̄ſpiciātur. Sēpl-
 terna qz ei⁹ ueritas et diuinitas. Quid aliud p̄ſfert hūani generis
 ſaluator dñs n̄r ihūs xp̄s in euāgelio. Ubi regnū dei p ſilia ⁊ pabo-
 las docz qz nō poſſe ad dei p̄tēplatiōez. q̄ eſt uita eterna. hūanitus in
 hac uita puenire niſi ex his q̄ creata ſt⁹. cū hic in enigmate in futu-
 ra aut patria de facie ad facie deū uidebi⁹. Recte itaq; moyſes non
 pu⁹ ad dei p̄tēplatiōez acceſſit. Cū intellect⁹ p ſpēs rez intelligibi-
 liū acquiſiſſas. Et de⁹ ex intellect⁹ noticia cernit. qz egiptioꝝ dog-
 mata deguſtaſſet. Hoc idē de Daniele ſapientē ſcribit. Si h̄ tramite
 Arriani. Jouiſte. Sabelliani. Manichei. Origenes. Maximini⁹
 plur eſq; alij quoz noia recitare tedium faceret: pceſſiſſent. Non in
 tantos incidiffent errozes. Si n̄r is t̄p̄ib⁹ qdā diuine ſcripture. p̄la-
 matozes phie pñcipia recte intelligerēt. Multa monſtra mltos qz
 nature abditos effect⁹. dei miracū nō p̄dicarēt. hoies poti⁹ ridiculoſ

Valerius
Primo.

*Abp̄t p̄p̄
ſimior*

Gobeti⁹. iij. de
ſola. p̄la. ij.

xij. metaphice
p̄men. l.

*Abp̄t p̄p̄
alib⁹ abſq;
uelligi m̄q;*

Johis xvij.

Suetoni⁹ li.
vi. ppe finem

In de repub.

admodum p...
regna...
p...

Quintilian⁹
pmo insti.

Aristo .ij. ethi.
Noia. in eplis
Angelus poli-
cianus lampia.

Lang... ad
p...

Marsilius in
epistolis

q̄ deuotos et religioſos excitates. Demonis preterea infidias ac
ipnas pbe a diuinis discerneret inſpiratoibz. Si deniqz agrippia illa
Augusta Nerone filia a philoſophic⁹ doctrinis no reuocasset. forſita
romana reſpu. no fuiſſz diruta. filiu qz religioi magis deditu vidiffet
nec ipſam nec ſenatores trucidaffet. Utina Seneca pceptor. crudeli
miſere a diſcipulo affectus. ſuis et Ariſto. in de repub. pceptis ipm
Nerone inſtituiſſet docuiſſetqz q̄ bta eſt reſpub. qua phi hoc eſt vtri
docti gubernat. exitu ſue vite habuiſſet feliciorz. Quasobres Plato
no immerito ſcribit Quonda regnate ſophia ſecim aureum extiſſe.
Ac ruruſ ſi qn phia regnabit aureu ſeculu reditur. Et eccliaſtes. x.
dicit. Te tibi terra cni⁹ rex puer eſt. Et cui⁹ pncipes mane pmedit
Non de puero etate ſed moribz et philoſophic⁹ doctrinis inrudito
loquit Qui no ſolu a puero etate et infante no differt. veruetz ab ho
mine alienus eſt. ſolo bonis noie gaudes Nam puer etate et infans
bonis moribz ad huc inſtitui pot. hic vero ſibi inuulit ſctus eſt r toti
vniuerſo. Hoc aniaduertes Philipp⁹ rex macedonu Alexadru filiu
optio pmiſit pbo docedu. Illi⁹ etiā cauſa Tulli⁹ officioz. ij. Marcu
borat filiu phie ſtudeat que tota frugiſera et fructuofa Nec villa p
e⁹ inculta atqz deſta exiſtit. Octauo preterea polliticoz Ariſto. quem
imitat eloqueie mgf Quintilianus pmo de oratoria inſtitutioe. docz
reipub. rectores teneros adoleſcentes. optis inſtitui diſciplinis. Ne
ſero vt phiges ſapere incipiat r deducendo vana pl⁹ tpiſ qz adduce
do vtilia pterant. Multu em refert adoleſcentem ſic vel ſic aſſueſci
Quo em ſemel imbuta reces fuabit odorez teſta diu. Probatiffimos
itaqz pceptores ea habeat etas q ad mores ia ptiuet. Deniqz qui phi
loſophari ſpernit. ipaz qz felice atqz bta vitam nibilifacere neceſſe
eſt. Nam ſi tunc felices ſumus cu bona ad ſunt nobis plurima. Sed
ad ſunt ita vt et proſunt. nec proſunt niſi vtamur. Bn aut vt vtamur
ſcia vna facte quam phia vel affectat vel poſſidet. profecto vt felices
efficiamur pbandu eſt. Nec corpus duntaxat et opes curare oportet
inſtar illoz qui inſtrumenta q̄optima habeant ſummis ſtudent vi
ribus. vti vero negligunt. ita non eſt poſtbandus animus quem
phia curat ſicut medicina corpus Quasobres Soli quonda in ſua
poſſeſſioe hanc ipaz vite directrice pncipes habuerit Luz ipa celeſte
munus exiſtens non terre plutoniſqz viſceribz edita ſed ſummo cell
itice iouiſqz capite deſcedit. Terrena vitia pcul fugat. fortunam ipaz
fortiffime domat. mitigat mirifice fatu. Mortalibz donis certiffime
vtitur. Nam q̄ expertes ſunt phie. vt ſcribit Marsilius ficinus hu
mano genere inferiores in beſtias quodamo precipites dilabuntur.
Qui vero mediocre illi opera impederint vtri pculdubio tales eua
dent. vt et doctos docere valeant. Et regere pncipes. At qui p vni
uerſam vita huc ſe totum ſolus deuouerit. corpe quaſi depoſito. Et

plato
pncipibz

de d...
reipub

de d...
p...

pncipos al
p...
p...

liber ad ethera perget. Et hūanā speciez heroica virtutibz abūdiā
supabit, factus deus etheris almi. Que cū ita sint et luce clariora.
Illustris et generose princeps. Nullā dabis fidē phie detractoribz
Et non minus naturali q̄s morali studeas phie. Quz natura fons sit
et iuris et virtutū moralū Tum ex ea quisqz seipm agnoscere discit.
Et se et alios bene regere. Si em̄ homies suas noscerent naturas et
ppietates. Multas vanitates. Multa vicia. plures deceptiones
egritudines. et aduersitates fugerēt. verā q̄s optime colerēt religioz
futura pūderent. Et ex se cuncta p̄spicerēt. Qd̄ principibz q̄ in terris
dei locum gerūt. summe necessariū est. vñ et Mithridates rex pōt.
Atqz rex medoz. summa lucubratione phisicis insitebant scientijs.
Quaten⁹ itaqz magno atqz labore. dextrū callem ad ethera ducentē
instar berculis iouis satu editi. deligas Tuū quoqz noscas ingenū
Et vitioz ⁊ bonoz tuoz acrem te prebeas iudicem. Ne stenici pl⁹
q̄s cuipe videantur habere prudentie. Probos q̄s ingenuos. simpli-
ces. iustos. bonos viros. a versutis. obscuris. astutis. fallacibz. duplici-
bus. maliciosis. callidis. veteratibz. vafris. discernas. Opusculum
de hoie qd̄ antropologium appello nō meo Marte excogitatum. Sed
crassa Minerva ex Hypocratis cos. Aresto. Plinij. Gal. Auicenne.
Auer. Alberti. Aliozūqz hac in re peritissimoz scriptis ⁊ gestū. maior
vestigia imitans. q̄ sua opa vel ad deoz obtulerūt delubra. aut p̄ci-
pibus veluti terrestribz dijs sacrarunt. vt ab illis et autoritatem et
ornamentum sumerēt Aut bonis fautoribz et amicis transcripserūt
instituentis Tue illustri adolescētie Cui maria pro summa beni-
uolentia meo germano sepenūero exhibita debeo. Que impotēs te
nitatis reddere p̄hibet. dicare decreui. Doctor atqz humane eroto.
Tametsi ex paruo ingenio magno tamē amore p̄ficiatur. Eo qud̄
transmittitur aīo assumas. in eo si qñ ocium datur. Si non discēdi.
tū solacij causa legas. Non hesito qñqz p̄futura et iocunda repies.
Rectum quoqz vite iter. nō bonitate duntaxat nature. siue felicitate
quadam. siue p̄ntū disciplina vt Tullius p̄mo inquit offitioz quod
perpauci aut fere nulli faciunt. Verūetiam optimis phoz p̄ceptis
que hic codicillus complectitur. facillime accipies. hīs valeas in ce-
lo fortunatus. in rectore celi beatus. data ocus in Collegio Principis
studij Upsēnsis. Anno domini. Millesimoquingentesimo primo
Septimo Kalendas Martij.

Tul. i. om̄.

in libro h̄y h̄y
no p̄re

**O pater omnipotēs qui verbo cuncta creasti
Tramanti ser opem portū pertingat honestū**

B iij

Prefatio.

Procl^o de aia.
et demone.

*Procl^o de aia.
et demone.*

Recipuum et firmissimū tocius phie principū, difficile iocundū, prestans, et oibus necessariū homibus Nostrē existit nature cognitio Qua recte cognita, bonuz nobis consentaneū, malū ve dissidēs absoluti^o noscere poteri^o

*L*uncta quoq; toci^o mōi entia cognoscūtur, qm̄ phia fm̄ Isaac in de diffinitōibz est cognitio suiipi^o ab hoie, vel suiipi^o a se ipō. Nō nanq; duplici pponit natura, corpea videlicet et spūali Et in cognoscendo naturā spūalē intelligētias cognoscit spūales et cāz primā, Cognoscēdo autē naturā corpalē cognoscit oē corp^o siue sit simplex siue ppositā siue elementatū siue non elementatū. Tū et hō marie b; microcosm^o, viij. phicoz. Nam sicut in maiori mōdo non est repire nisi istā duplis cem naturā, ita et in homie puenit ambas repire. Ex ipa itaq; hūane nature cognitōe tota dependet phia, cūcta cernūtur corpea r sepata Singula iudicātur Et ppria dirigitur, nobis pdesse, alijs puidere, prognosticare futura, Et fugere nocumēta possum^o, quō igitur qui nos ipos ignoram^o reliquaz scientiā speram^o. Sed cum pncipiū cuiusq; rei difficilissimū sit, et potissima ps, ac dimidiū facti, qd pl^o est toto. Nostram ergo cognoscere naturā nō est facile, quāq; appareat Quid preterea iocundi^o excogitari poterit, q̄ in se causas suoz opm̄ et accidētū corpis degustare, p se alioz pprietates cernere et elicere Nores multoz iudicare, Et ex se occulta et divina pteplari Quid pstantius q̄ noscere seipm̄, Et in se alia, Et in se et in alijs diuina Se nāq; videndo pstantissimū aialū in suba, tpatissimū plectone pfectissimū ppositiōe, prudentissimū discretōe cognoscet, ad qd omia tendūt, in quo oia ptenētur, qd oia p̄t, cūcta excellit, de omibz iudicat, Quasobres oibz puenit hoibz naturā hūanā et se et sua agnoscere, ex aduerso autē turpissimū id ignorare, ij, rethoricoz, Ac stultissimū fm̄ Tullū in questi, tusculanis Alioz cernere vitia et suoz obliuisci, Demū nihil piculosi^o q̄ iter ignotū cecis ingredi oculis, Nihil molestius ceco duce gubernari Nunqd ambo in foueā cadūt, Luce, vi, Quis pterea piissime rpe, te diligere, te colere, ad te puenire possit, Quis studiose viuat vitia fugiēdo, Quis sine tedio ppetua fruatur delectatiōe, pfecto ille nequit, Qui se ignorat, se negligit, sua scire cōtemnit Qui nulla ē lūta delectatio, Nulla ppria cognitio, nulla suoz opm̄ discretio, Hoc aniaduertētes maiores, pceptū chilonis Lacedo monij, de q̄ Iuuenalis, sathira, xi, meminit, Sacculus e celo descendit Snoti se astron qd est pgnosce teipm̄, tāq; appollinis oraculū aureis lris cū alijs duobz vt refert Plini^o, viij, naturalis historie delphis cōsecratū est, Hoc idē dñs Mathet, viij, docet Hippocrita eijce pmum

trabē de oculo tuo Et tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris Et
apulus prima ad chorin. xi. Probet aut seipm hō Et. ij. ad chorin. xij.
Tos metipos tentare si est in fide xpi. vñ Horati⁹ Tu nihil inuisa
dices facies q̄ minerua Et itez Sumite materia vris q̄ scribitis
equa virib⁹ et state diu qd ferre recusat Quid valeat Queri zc. Et
seneca in eplis Coacta ingenia reluctantē natura tritius est labor.
Ideoq; dicitur a rasi. Qui studere contra naturam voluerit. Et in
studio non delectatur vel somnium incurrit vel rationem amittit et
multa vexabitur melancholia. Et idē apud horatiū in sermonibus
legitur. Sorte sua cōtentus quisq; viuat Nec ephippia bos nec iu-
gum caballus optet. vñ de et theren. Sua q̄sq; p̄tentus sit natura
Hinc est illud Persij satira. ij. Discite et o miseri causas cogitō-
cite rerum. Quid sumus quid nam victuri gignimur zc. Et satira
quarta. Tecuz habita aut n̄ vis q̄ tibi sit curta suppler. Et hoc me-
dicorum p̄mūe puerbium Medice cura teipm Quid aliud est q̄
gantes pugnare cum dijs q̄ resistere nature. Sui igitur quisq; no-
scent ingenium vt scribit Tullius primo officii. Acrem q̄ se et vitiōz
et bonorum opm iudicem p̄beat Id enim maxime decet id maxie
conuenit vt homo in se cognoscendo quicquid boni habeat id a deo
proisus habere cognoscat. Quatenus itaq; hoies se noscant. Et q̄sa
cillime (vt virgilius in maiori q̄ profunde finxit) cum enea ex troia
per Thraciam. cretam. libiā et ceciliam. veniant in ytaliaz Maris
quoq; p̄tes Neptūno. Et palinurū compescant. Decreui ad laudem
dei viui. et studiosorū hominum vtilitatem. Cum non solum nobis
nati sum⁹ vt Aristodes. ad architā tharentinū scribit. S; or⁹ nostri
patria partem vendicat. partem amici. Tum homibus p̄desse debe-
mus Et nostra q̄ sine molestia et detrimēto p̄cedi p̄nt cōicare. Quā
nihil mell⁹. nihil fructuos⁹. nihil p̄stant⁹ in hūanis reip̄. fideli in-
terprete. et fructuoso p̄ceptore. que cum discipul⁹ agnoscit doct⁹ erit.
Antropologiū hoc est libellū de hoie toto nō p̄te duntaxat. vt pleriq;
fecerunt ex varijs maior⁹ scriptis conscribere. Et q̄ res p̄ difficilis
et ardua existit Quare primum cū bonis hoib⁹ vt oris tantū operis
p̄speros tribuas success⁹. Te cunctipotētem simplicissimū deū Qui
potissimū inuocari debz vbi dign⁹ vindice nos⁹ incidit. Euestigio
em̄ adest de⁹ qui p̄cul esse dī. Ne p̄optero ordie hūanis deficientib⁹
subsidijs diuini fauoris grā postulet. hīs virgilianis queso verbis
Q pater o hoim diuumq; eterna p̄as. da facile cursus atq; audacib⁹
annue ceptis. Atq; alma parens hoim genitrix diuūq; fauebis. Et
vos dij ceptis aspirate meis. Adeste fauete. Succurrite. p̄bebe tua
triplici p̄ate. Neptūne phocas p̄pescē Palla sine mīe genita tonitru
fac vidē ocellis Et hasta z cristallieo clipeo tēpstatib⁹ occurre Charō
cymbā para acbirōra detissie p̄tereā. Sole argētea cathēa vlixi socios

In de arte.

sermo. i.
Dora. in eplis.

Tullius in cas
thone maiore

Luis a p̄p̄tue

Aristo. i. de p̄t
bus ca. i.

Luis i p̄beis

De p̄se. dist. i. e.
omis xpianus

h. i. encl. z. i. ge.
oui. p̄rio maio.

collige iunoni resistas Ioui bellū ne moueat Mercuri facilde nepos
atlante diuinā adducas eloquentiam. Abdita nature hūane pandas
lachesis vitā pduc in finē deducā incepta. Pluto terrā apias. infe-
riora boibz aduersa spiciā. vt inueniā sapiēter. incipiā audacter. pfi-
ciam pstanter. Deinde hoc ordie diuino optulāre Numine. Qui in
titulo exprimit. pgregiar. primū de hūane nature Prestantia. Suba.
et proprietatibz. Deinceps de corpe hūano. Elemētis. ptribz p silibus et
mēbris ipi. De iuuamentis. nocumentis. accidētibz. vitijs. remedijs
Et p hisionomia ipoz. De extremētis. et exētibz. Scō de suba spūs
hūani. ptribz. et opatiōe. Demū de aia. de stute periodica. De vita. de
virtute regitiua. infoiatua. vegetatiua. sensitua. intellectuua. et ap-
penditijs earū. Quibz qdē nō exquisite et singulariter stilo mediocri
cum nō in pbris sed rebz et opibz phis p sistant. S; vltiter et vt ita dicā
cursorie declarat. Nō minimū credo lectoribz fructū euenire. Et ma-
tora totius phie puncta intelligere. Et nodos circa humane nature
cognitionem quodammodo posse enodare.

Sene. in epist.

De excellēti hūane nature dig-

nitate Caput Primum.

Ametū hoim natura multiplē serua est. vt pmo methice.
scribit aristo. p ipatheticoz pnceps. ex pte corpis qd mlti
et varijs subiectū est necitantibz et indigētis. ob legi pres-
uaricationē nō vt qdā fingunt auctoritate Arist. v. pble.

xxij. ppter corpis ppatissima pplexiōs. Qui cā distari qnq; magis est
eligendū. quāuis phari melius sit. iij. topicoz. Et ex pte aie Que nus-
da sine spō. habitibz. et virtutibz creat. iij. de aia. Ipa tñ post deum
qui est pma oim cā. cuncta excellit sua dignitate creat. Qm nō solū
ad dei imagiez scūs ē hō. ppter que de factū est hō vt ipe rurū de
fieret. verū et Solus dei artificialis pfecta et celi imago. ipi qz dei
et toti vniuersi nexū existit. oia ens. oia pntēs. oia cognoscēs. pos-
tens. et arte pficiēs. Ad quē oia ordinātur. in q oia cōcans. ppter quē
oia facta sūt. Creatū dignissimū. Nictū ppatissimū. aiatū nobilissimū
aial prudētissimū et fere viuacissimū Que oia pnti capite qz breuis-
sime maioz scripturū rōibz et signis siue exēplis qbus rūstica magi
gaudēt ingenia. ne obscuri hois instar. narrata sine cōprobatiōe linq;
oñdere conabor. Prio nāq; geneleos dī foiam hoiez ad imagiez et
silitudinē nraz Et eiusdē. ij. Creauit deus hoiez ad imaginē suā. hō
em fm aiaz ad imaginē dei marie scūs est. Et quātū ad diuinā nas-
turā Et quātū ad psonaz trinitatem vt ex aplo ad. ephe. iij. et diuo
Augustio. x. de trinitate elicif. L. cā fm beū Tho. i pte pna pte ēē qz
hō f3 aiaz differt ab oibz irrōalibz creat. Scōz corpū āt et alias stutes
ppter mētē pueit cū eis. S; qz silitudo dei i buy. et irrōalibz p modū

Nō ad imagie
nez dei scūs ē.

Imaginis non reperitur sed duntaxat per modum vestigiū quod representat
per modum effectus qui suā taliter representat causas ut cinis ignem. Nam
creatura huiusmodi subiecta finitam demitatur quod sit a quodam principio. Neque
imitantur irrationalia deum neque hō secundum corpus. Alias quoque anime vir-
tutes a mente distinctas. quia solum hoc modo sunt. viuunt et sentiunt. secundum
mentē autem homo intelligit quod maxime deo puenit. Est itaque secundum intel-
lectuā animā principali homo ad dei imaginē factus. quia secundum spem et
ultimā dignitā. Cetera vero secundum genus aut aliq̄ accidēs Quasobres
aristo. sc̄do de ḡn̄atōe animalū dicit. Sola mens deforis est eaque sola di-
uina nihil enim cum ei⁹ actiōe imūicat actio corporalis. Et venerabilis
Albert⁹ secund⁹ aresto. interpret. xx. de animalib⁹ tractatu. ij. capite. iij.
dicit. Hic p̄cipue hominis multū imitatur causas primā et intellectus
celestes. Et ideo et totius ordo celestis sigillatur in ea in somnijs et
prognosticat de omnibus que causantur a motib⁹ celestib⁹. Homo p̄-
terea per somnia maxime cum dijs puenit teste senesio platonico in de
somnia Quāuis non omnia somnia a deo et substantijs immittuntur ses-
parat⁹ ut opinatur Aristo. in de diuinatione. quia et bruta somniant et
stulti et melancolici quorū natura ē loquar cū quibus nulla est deorū cō-
uersatio. x. Ethicorū. Aliq̄ t̄n somnia. aut a deo aut substantijs separatis
que natura demonia. aut prope diuina sicut prophetie immitti dis-
cere necesse ē ut testat⁹ Auer. in Commēto de diuinatione Nam somniū
herculis p̄pe diuinū fuit. Et somniū pharaonis quod interpretatus est
ioseph. Preterea. dei imago in anima p̄sistit quātum ad proprietates na-
turales sc̄z memoriā intelligentiā et voluntatē Secundum vero essentiā
et subales habet⁹ assignatur secundum mentē. noticiā et amorē Sed si-
militudo dei est in gratuitis existēs quedā imaginis p̄fectio. dicta
gratia et lumen anime a deo datum naturam p̄ficiēs. homo itaque ad dei
imaginē et similitudinē maxime secundum animā factus est. Sed quod sit dei imago
non increata et naturalis de qua Bp̄lus ad Colossenses primo dicit
Qui est imago dei inuisibilis primogenit⁹ ois creature etc. Sed
creatiōis v̄lter. recreationis quo ad iustos Et similitudinis quo ad
beatos ut satis declarat b̄tus Thōmas p̄te. i. q. cxiij. arti. iij. Quarū
Prima est rō rei Secda ḡra Tertia vero triū p̄sonarum in vna na-
tura diuinitatis imitatio ut scribit d̄ns Albertus in fine de homie
posthabitis duabus vltimis cū p̄ntis non sint speculatiōis. decla-
rabit. Tamen si immateriales sube quātū ad id in q̄ primo imaginis
rō p̄siderat⁹ quod est intellectualis natura q̄ p̄fectior est in eis magis
deo assilant Totū q̄z vniuersū de q̄ Boet. iij. de p̄solatu memit. mōz
mente gerēs s̄lliq; imagine s̄zans. p̄fecti⁹ sit hoie. Et magis diuine
assilant p̄fectiōi extēsiue et diffusiuē T̄n quātū ad id in q̄ sc̄dario p̄s-
deratur put in hoie reperitur quedā dei imitatio. Et intensiue siue
collectiue. p̄fectior imago est hō. quia hō est de hoie sicut deus de deo

Caplo. iij.

Dei imago in anima

Homo est dei
imago

B̄tus thō. p̄te
i. q̄stioe. xcij.

**Dō ē dei imago
fm animā.**

Et sic de^o vn^o ex^{is} est pncipiū vniuersoz ita vn^o hō pmo creatus
fm damascenū ē pncipiū toti^o gn^{is} sui. in biur^o aut^o due hypostases
q^z dei imagines nō sūt sed vestigia vt dictū ē create sūt. Illi^o et^o gra
mascul^o vn^o pmo creat^o ē eo q^o ē pncipiū et finis mlier^{is} sic de^o pnci
cipiū et finis oim. Hinc est ill^o apli pma ad Corin^{thi}. xi. Vir q^odem
nō d^z velare caput suū qm̄ imago et glā dei ē. mlier aut^o glā viri rē.
Sic igit^o p^z hoies esse dei imaginē pncipiā artificialē. nō angelos. nō
vniuersū neq^z spūs q^o hoib^z inferiores sūt et ip^{is} ministrāt. ipm̄ autem
mag^o assilari deo fm aiaz his liquet q^z d^r Gen. pmo. Et inspirante
in facie ei^o spiraculū vite. q^o est aia q^o est tota in toto Et in q^olib^z pte
tota fm eēntiā. vt motrix aut^o pncipue circa cor. cui^o mot^o pmi mobil^{is}
motul^{is} assilaf. dans ei pncipiū mot^o et sedulo. spm̄ recreas viuificā
tem fm Auer. in cātic^o Auitēne. Recte sicut de^o est in toto vniuerso
Et in q^olibet ente. marie tñ in circūferētia pmi mobilis vsus orientē
viij. phicoz. vñ incipit mot^o scdo celi. In quiete et simplici motu
oimodas pficiēs foias vt d^r in de mdo p aristo. depēdet et^o creatur
et informātur ab aia hois oia artificiatā Et ad ipaz oia tendūt. Et
in corpe oia ppter ipaz fctā sūt sic ei^o instrumēta scdo de aia. quēadmo
duz a deo cūcta nātalā pmo celi depēdet r informātur. xij. methice.
et ad ipm̄ tendūt pmo Ethicoz et fctā sūt eo q^o est finis oim. xij. me
taphice. Est pterea aia dei imago in natura aliena in psonaz trinit
tate quēadmodū em̄ de^o nāta ex^{is} intellectual^{is} se in se intelligit ita
aia spūalis est creatura se cognoscēs p spēs rez intelligibillū acq^{is}
tas in ea subsistētes. iij. de aia. Et in deo ē psonaz trinitas sub vna
eēntiā q^o fm relationes originis dūtaxat distinguūt q^o in aia tres
poñe memoria intelligētia r volūtas. tres habit^o subales. scz mēs
noticia et amor corūdent vt dcm̄ est. Est deniq^z pcessio xbi scdm̄
intellectū. r amor^o fm volūtatē. in aia instar pcessiois xbi a dicente
r amor^o ab vtroq^z in deo Quasobres nō irrōnabl^r hermes trimes
gistus vt refert Lactārius. ij. diuinaz institutionū. caplo. xi. dē Q^o
hō sit dei imago Et fidus pble interpret^o Alber. xx. de aialib^z tracta
tu. ij. caplo. iij. Aia rōnalis p xrtutē q^z bz diuinā Et p intellectualem
et aiale imago ē pme cāe Et similitudo intelligētie et ex^{is} vite celest^{is}
Et themistius. iij. de aia hō marie assilatur deo si intellectus infor
matur oib^z spēb^z. Est pterea hō fm aiaz celestū virtutū et toti^o mōi
imago vt venerabil^{is} dñs Albert^o loco pallegato testat^o Luz sicut in
feriora vitā hñt Et suas xrtutes ex cor^o pib^z celestib^z motis ab intel
ligentijs et motorib^z. ita cor^o q^o pmo mouet^o ab aia q^o pmi viuit alijs
dat in corpe p^otib^z vegetādū et fenciendi xrtutē et motū q^o est fm dia
stolem et sistolē. Et p^omā spēs nutrimento qua mouetur ad formā
cuiuslib^z mēbrū nutrimentū suscipientis Et spm̄ sine quo nō ē vita
Tum ideo celest^{is}. totiusq^z mōi imago d^r q^z oēs vires vniuersūsq^z

**Dō est totius
mūdi imago**

ptatis aie ad lumen intelligētie referatur qđ aliquo est in ipis siue
clar. siue obscur. vt ptz in de intellectu et intelligibili quēadmodū
oia luia celestia ad solis lumē vt oēs testatur Astrologi et Aristo. in
de proprietatibz elemētōz referuntur. Præterea mot⁹ aie imitatur cir-
cularē motū et spericū vt ptz in de motu aialū q̄lis est celest⁹. pmo
celi. Nā appetit⁹ mouz rōz supiorē Et rurs⁹ rō appetitū quēadmodū
motu diurno spere inferiorē. iij. de aia. Etia ois mot⁹ materie siue
fiat alteratiōe p̄maz q̄litatū. siue corpibz celestibz mouētibz. siue qui-
buscūqz alijs vtutibz mouētibz terminat ad spēs q̄ est fm q̄gritatez
virtut⁹ p̄me q̄ est aia aut ab ea. Sic videm⁹ oia supiora moueri ad
motū diurnū quātū ad circulatōz q̄ est diurna. et tenere ipm q̄uis
ad motū p̄mū alios hnt mot⁹ Referuntur et omēs vtutes mēbzoz z
materie ad vnā p̄mā diuinā q̄ p̄ncipalr est foians et informās alias
vtutes et hec ē aia quēadmodū motores oēs celestes ad p̄mū referūt
motorē p̄ formā q̄ p̄mo effluit et p̄cedit ab ipō. Et inferiores moto-
res desiderant assilari illi tam in motu p̄rio q̄ in motu p̄mū q̄ est
diurn⁹. quapropter etiam p̄ accēs ex alio mobiles st. viij. phico:um
Quecūqz igit sunt de ordine oim causaz mōi impmūtur in aia. Et
effigiat⁹ qz possidet spēs gnabiliū z gnandoz vt inquit syneſi⁹ de
somnia. Et ideo etiā in imaginibz suis z visioibz est futuroz q̄dam
cōiecturalis scia. Est p̄terea sol⁹ hō nexu dei et mōi fm Hermes
eo q̄ intellectū diuinū in se hz p̄ quē aliqñ ita sup̄ mōm eleuatur vt
et mōi materia seq̄tur q̄ceptiōes ei⁹. Sicut in optie natis hoibus
videm⁹ q̄ suis aia agunt ad corpū mōi trāsmutatōz vt miracula
facere dicantur. Et ideo et in ea pte qua hō mōdo nequitur nō mōdo
subijcitur sed p̄ponit vt gubernator. hinc et causat fm Albertū. xij.
de aialibz. caplo quito tractat⁹ p̄mi. fastinatio qua aia vni⁹ agit ad al-
terius impedimētū vl̄ expeditōz p̄ visum vel aliū sensum. Et ideo
idē hermes testat. Si aliqñ aliqz hoim p̄ electionē se mōdo inferio-
rem fecerit. q̄si honore hūanitat⁹ exur⁹ p̄rietatē accepit bestie. Et p̄
q̄cupiscentiā porc⁹. p̄ iram canis. per rablē leo. et sic de alijs hō fieri
qđ plato sc̄baz vocauit aiaz incorporatōz. de qua poete varia fingunt
cū de v̄lris. locijs scribūt q̄ a circe mutari st. i varias foias brutoz
vt ptz p̄mo de remedio amor⁹. Quidā hō eā dicūt esse possibilē ma-
gicis artibz vt dē Bocati⁹. iij. ca. xij. perseverate aut hoie in mēſ
culmie trahit ad se corp⁹ et mōm qz aia nata est p̄cipe corpi z mōdo
Si aut p̄ electōz corpi se supposuerit cū accēna corpis aiaz trāsmutat
fm Aristo. in de phisonomia tūc accipit corruptiōis p̄rietates et
corp⁹ nō ptinet Sed sic inflicta et fracta ad corp⁹ festinat p̄ imagina-
tiōes et passiōes et corpis accelerat corruptiōes. Et ideo Auicenna
dicūt qz imaginās colores rubeos auget sanguis motū et fluxum vt
ptz in morbillis et multū tristis et times leprā erit aliqñ leprosus.

Hō est dei et
mōi nodus

Sc̄ba p̄imi
doctri. ij. c. xij

Et cetera multa huiusmodi contingunt in boie, hinc est militez incantatio ut dicitur ptz. cii. Preterea Sic se h3 in naue naua, in curru auriga, in choreis chorantia, in ciuitate lex, in agmie dur, ita deus in mdo et aia in corpe hūano, lex em̄ immobilis em̄s dispōit oia scdm ciuitatē. Nā infectates eā exeūt pncipes ad pncipatū, legislatores ad pna iudicia, Cōsules et oratores ad oportuna p̄sistoria, Et hic vadit p̄messur⁹ in aula ille r̄nsurus iudicib⁹, Ali⁹ aut̄ in p̄pedibus moritur⁹, sūt et̄ p̄uicia, leges, Et annales nūdine, deorūq; victime, et latrē ydolorū necnō oblatiōes fessorū, Alia vero alijs facta s̄m vñ iussuz aut legalē ptatē fuan̄ qd̄ faciēt̄ est &c. Sic et in maiorū mūdo decor celi, et terre diuis⁹ s̄m oēs naturas p̄ p̄na semia in plantis et aialia s̄m ḡna et sp̄s, in boie q̄ p̄cipue m̄d⁹ mior̄ d̄: vt infra dicitur s̄llt oia ordinata s̄t, Corp⁹ namq; suū se h3 vt totū vniuersū in quo sic diuerse l̄fe vnite in orōne p̄portionatur, ita diuersa elemēta ⁊ elementata inter se dissentiatia, ad p̄sensum vniuersū vn̄sunt ita plus in corpe hūano, instar tot⁹ vniuersi mēbra ordinatur ⁊ cōpata sunt, Nō em̄ ad vniuersi habitū institut⁹ est d̄ Aristo, p̄mo de aialib⁹ capite, xv, ita q̄ ptes tam supiores, q̄ inferiores ad sitū orbis vniuersi supiore inferioriq; disposite sunt, Idēq; pores posteriorēsq; atq; et̄ dextre sinistreq; h̄ntur, Cum ceteroz aialū genus v̄ oīno respectu eiusmōi careat v̄ p̄fusi ita p̄ster, Ad hec Aristo, v̄ba, venerabilis Albert⁹ p̄mo de aialib⁹, capite finali tractat⁹ sc̄d̄ d̄, Solius em̄ boie mēbra s̄m positioz p̄portionatur p̄fectissimo qd̄ ē m̄d⁹ ⁊ celū ⁊ p̄tinētia tot⁹ m̄di Et idō etiā p̄fectissimū corp⁹ boie ē inuenit̄ Supiora em̄ regētia ⁊ fozialia i boie dirigūt s̄m sitū ad sup̄ m̄di Et intelligētia mouet et regit in eis sic facit supiora m̄di ⁊ hec nō est alicui⁹ corp⁹ actus sic nec intelligētia q̄ mouet ⁊ regit id qd̄ est sup̄ mundi qd̄ nō est ita in alijs aialib⁹, boie em̄ caput in quo s̄t p̄tates intellectuales ⁊ aiales positū est sup̄ totū corp⁹ regimie ⁊ situ s̄m creatioz et sitū m̄di tot⁹, Alioz q̄ aialū capita s̄t regimie ⁊ nō situ, declinat em̄ anteri⁹ p̄ona in terrā et nō sunt erecta In hoc aut̄ p̄ueniunt q̄ h̄nt quēdā ordinē positiois mēbroz cū boie in corpib⁹ sed nō in situ m̄di q̄ habēt post caput collū, si h̄nt collū Aut id qd̄ est loco collū et post collū pect⁹ anteri⁹ et posteri⁹ deorsū ⁊, Solū igit̄ corp⁹ hūanū ad m̄di ordinatōne situat̄ erigendo caput sursū p̄sus celū ḡra mixti onis p̄fecte Aut q̄ locus q̄ vicinatur cordi et pulmōni est valde calidus, ideoq; erigit corp⁹ p̄pellendo sp̄m et sanguinē ad sup̄, Calor em̄ et sp̄s sursū tendūt faciūtq; augmētū in mēbz supiorib⁹ et erectioē figure, vt d̄ Albert⁹, xij, de aialib⁹, caplo, iij, Aut q̄ nō solum vñ sensib⁹ ad vite n̄carta q̄ non in solo pane v̄sūt hō sed in oī v̄bo qd̄ p̄cedit ab ore dei **Mathei, iij, et Deutro, vij,** Aut q̄ loquutio

Alber. xij, c. iij.

impediretur que est homi ppria si caput inclinatu haberet aut ma-
nuum vsus ad diuersa opa cessaret. But vt interiores vires liberi
suas opationes habeat dum cerebrū in quo quodāmodo pficiunt
non est depressus sed sup oēs corpis partes eleuatu scdm bñm Tho.
pre. i. q. cxi. ar. iij. ad tertium. Est itaqz homo arbor: quasi trāuersa
scdo de aia et oim aialium rectissimū scdm Aristo. in de respiratōe
Unde outit⁹ in pncipio maior⁹ opis Pronaqz cū spectant aiantia
ad sidera tollere vult⁹ Quasobres pueri quoz aia parum ab aia
biutoz differre videt. viij. de aialibz Aristo. ca. i. In pncipio st⁹ na-
nosi vt in de somno et vigilia d^r. Et qz bō superius sui corpor⁹ qd
est caput versus supius mōi habet. et inferius versus mūdū inferi⁹
ideoqz optime est dispositus scdm dispositiōz totius mōi. Preterea
pluuie in megacosmo sursum in regiōe media p infrigidacōz gene-
rantur quibz catharri in capite a vaporibz in vtre elcuius generati
alliantur. q terre locū in homie habet Pect⁹ vero vt regio aeris et
ignis Caput sō diuinum membrum dñtia. lxxix. et. xxxij. pble.
ix. vbi sic inquit Aristo. quia tribus locis existētibz capite. pectore et
inferiori ventre caput est diuinissimū. Unde loc⁹ ille religios⁹ ap-
pellat⁹ insti. de re. diuisione. in q caput defuncti ponit. Ampli⁹ corp⁹
hūanum facilius sentit celi impressiōes qz magis accedit ad celi si-
mitudinē eo q motor ei⁹ est imago motoz dei. et mōi. et similitudo vt
dictū est. ppter q omia que sunt vlium motoz et mobiliū mōi ma-
gis pfulgent in homie qz in alijs Ampli⁹ tocuis vniuersi natura in
calidū tendit. Et in hūidum inclināz Qm supiora vtrūqz ad hoc et
homiez pcpue ppter gnationē ordinātur maxime ac vitā Que pfi-
ciuntur z stant calido velut agēte et hūido tanq materia. ignis em
mole et caliditate supat quantitatē aque et frigiditatē ita vt calidū
obtainet sup frigidū graueqz leuificet. Et aer qui terre molē excedit
et siccitatē remittit. licet em hūiditas ei⁹ sit vehementer passiuā cū
quanto et calido mensurato eliquatiuo et sociato ac etiam ab aque
hūore taliter vt hūidū aeris cū quantitate ipsius obtineat sup terre
siccitatē et molem. Nam ex pugillo terre qtuoz surgūt aque Et ex
vno ipsi⁹ decem aeris. Et de hoc siliter ignis decē Et ecōtra ex decē
ignis vnus aeris et deinceps. vt scdo de gnatione et in pmetarijs
puuli phie sufficēter declarat. Cōplexio pterea oim astroz vt i prio
quadrigēti ex pplexiōe planetaz elicitur. Ad caliditatē et hūiditatē
tendit. velut pplexio hūana. Nam caliditas iouis mart⁹ et solis su-
perat frigiditatē saturni vener⁹ contpate infrigiditate et lune ita q
caliditas supercedat. Siliter et hūiditas multa lune z veneris no-
bis pinqnaz et iouis supant Siccitatē saturni mart⁹ et solis nō
vehemēter sicci. Cū sit fons marie caloris et vite ita ex caliditate et

Fabula scda

Alber. de aia
libo .xij. ca. iij.

Dñtia. x.

B i

Alphabetus
dignitas prima.

hanc
hanc
hanc
ca
libra
capo
gustari
piscis
piscis

siccitate cordis. vt primo pra dicit. Et humiditate epatis. frigiditate
z humiditate cerebri. ex quadā coalternatiōe cū hec proportioabunt z po
derabuntur adinuicē tertia resultat plexio tendēs ad caliditate z hu
miditate quā medici tparentū quo ad iusticia appellāt Sic igitur
astroz plexio oim magis in corpe hūano q̄ in alijs mixtis reperitur
q̄ ipm magis equate celi assimilatur et magis ab excellentia recedit ptra
rioz vt pz pma primi de plexioibz. et alber. xij. de aialibz. c. ij. suffi
cienter declarat. Partes p̄erea psiles et foiales in corpe hūano pla
netis p̄ant Saturno em̄ melācolia et augmentatio et distillatio et
attribuit. Joui sanguis. Marti cholera flegma. Lune. spūs vitalis
solū. sperma veneri. Et mercurio quidam attribuūt vapores quidam
spm̄ aialez. p̄eterea Cor p̄atur soli. fm̄ Alber. xij. de aialibz. ca. iij.
Cerebrūz lune. Splen Saturno. Ep̄ar marti. Pulmo Joui. vasa se
minalia veneri. et Mercurio. Et de infirmitatibz corpis hūani Sa
turnus fr̄ flegmaticas et melācolicas acutas vt lepras morpheas z
huiusmōi Juppiter x̄o Quicquid fuerit ex sanguie p̄ augmentū quātū
tatis que nō fuerit supflua extra naturā Nec p̄ sanguinē adustū. nec
uertibile. Mars febres calidas et sanguineas et pustulas sangui
neas et rubedinē corpis cū aspitare et feditate et capitis dolorē. Sol
infirmitates calidas et siccās. Ven⁹ frigidās et hūidas q̄ accidunt
pp̄te et maxie in mēbz genitalibz. Mercurius infirmitates spūales
aic. id est cogitatioēs horribiles. Et inquietudinē mentis atq̄ dubi
tatioēs et cetera similia. Luna guttā caducā. et vultus torsionē. mē
broz p̄motionē quicquid fuerit in similitudinē frigoris z hūiditatis. et qua
litate animi fm̄ p̄plexionē suā cum planetis. Signa p̄eterea celestia z
domus celi fm̄ P̄tholomeū et Albumasarem corp⁹ hūanū p̄ceteris
respicūt. Aries em̄ caput cum facie atq̄ oculoꝝ acie p̄ter et eorum
accidētia cū accidētibz auris et oculoꝝ respicit. Taur⁹ collū z gut
tur cum suis accidētibz glandulas z fistulas. dorsū gibbū. octoz do
res atq̄ polipum cū ois fetore. Gemini scapulas hūeros cū brachijs
et lacertis et manibz eozq̄ occasiones. Cancer pectus pulmonē p̄o
phagum splenē cum collis oculoꝝ maculas et obralmias. ac quicquid
pectora intrinsecus ledit. Leo os sto machi supi⁹ qd̄ nostri dicūt cor
Ep̄ar nervos lacertos. ossa dorsū eozq̄ accidētia. virgo ventrē cum
intestinis z venem vsq̄ ad podicem eorumq̄ incomoditates. Libra
fēora z ab vmbilico deiceps vsq̄ ad clunē cū lumbo z renibz et renu
niclis eozq̄ accidētibz. Scorpio clunes Iguem medullā spinam cū
podice et vesica simul et accidentia eorum vt difficultatem secessus.
iliacam tenasimum stranguriā emorroides calcalum zc. Sagitta
rius coras membrorūq̄ supfluitates. ossium lesiones. sectiones. mor
sum serpentum zc. Capricornus genua cū suis nervis et oculoꝝ
lippitudinē. Aquarius Crura vsq̄ ad talos. Deinde venaz impedi

menta, bitericia ac melacolie incommoditates. Pisces pedes cum suis
Nervis cum nervorum impedimenta podagra et tumorē. Diverfificantur
preerea in signis astra respectu corporis humani quam maxime de qua diversitas
tate dicit alchabitius in suo introductorio drinitia. i. Sic brevitatis
causa posthabetur Preterea Gal. in de spermate videt dicere ut re-
fert Alber. xxij. de animalibus. c. i. tractatus scilicet Q. in generatione animalium
sperma non sic mutatur secundum horarum ordinem et planetarum et signorum opera
sicut hominis. sed ex prima et indita proprietate omnia vni sunt com-
plexiois. vñ et Ptholomeus in quadripato. declarat ortum sem-
perum non vivere talem ponit ordinem planetarum super conceptum regen-
tium quod primo mense dñatur Saturnus qui est origo retentive. Deinde
secundo mense Iuppiter existens origo crescentis. Tertio Mars ad motum
pctas. Quarto Sol celi cor et mundi princeps spiritum inducens. Quinto
venus temperans martis calorem et carnem augmentans. Sexto mer-
curius exsiccans superflua et partes minores extrinsecus sepans. Septimo
luna carnem et pinguedinem supadicit. sui humiditate infantem nutrit
et augmentans Demum revertitur saturnus inimicus vite. Et ideo primum
ortum semper non vivit ut frequenter de quo drinitia. clx. latius. Preterea
Etas hominis planetis dirigitur Nam prima sequitur partem lunarem
Secunda mercuriale Tertiam veneream Quartam solare. Quinta martiam
Sexta ioualem Septima saturninam ut latius Proclus in de anima et de
mone et drinitia. xxvi. consiliator ostendunt. Ex his itaque nisi me fallat
opinio pars Corpus humanum plus habere rationem universi totius siue
mundi quam cetera corpora. ideoque non irrationabiliter minor mundus homo
dicitur ab autoribus Huic autem corpori nequitur anima dei imago existens
ut dictum est ignota secundum essentiam ut deus notissima in effectibus ut
in de mundo aresto. dr. Qui sensus et potentie famulantur quemadmodum an-
geli deo. Que corpore et membris utitur tanquam instrumentis omnia producit
artificiata ut deo toto universo et celestibus corporibus omnia causans
naturalia Sedens in medio corporis sicut rex in urbe ut in de motibus
animalium dr. Et deo est in mundo sicut rex in regno ut Aristo. in de
mundo exemplo regis Xerxis qui suis pulcherrimum habuit palladium
declarat. Ad cuius imperium omnia corporis membra commouentur ipsa
quoque recedente corpus perit. Sicut duce exercitus perstrato ipse dis-
uellitur. ipso autem mandante. unusquisque audito clangore excitatur
hic sumit clipeum. Alius coramta. vel cassidem Alius baltheum adaptat.
Nec frenat equum. Ille bigas ascendit. Alius prebet signum.
Nec cum dur insidiarum consistit in insidijs. principes aciei in
acie Miles in cornu Inermis autem recurrit ad propria. Sic omnia
sub vno significatore mouentur nutu ducis qui fungitur potestate
Ita et in universo. omnia vno reguntur directore infallibili.

B ij.

Drinitia planeta
N 7 7 7 7 7

Beatus thomas in
sum. 2^{tra} q^{uesti}.
li. ij. c. lx. vij.
In p^{ri}mo

Homo est ois

mundus appellatur
et ois

De p^{ri}mo ois

Et in corpore humano omnia mouentur ab anima immobili que a solo deo
creatur et ab ipso solo mouet ut in de bona fortuna testatur aristoteles
Quedam enim forme a primis dependet duntaxat quantitas ut elementis
totum. Quedam a corporibus celestibus ut forme mixtorum inaiatorum ut
adamas attrahit ferrum dicitur ex virtute celesti habere. quolibet enim
mixtum duplicem habet virtutem elementarem et celestem secundum Iohannem
mesuem. Alie assilantur motoribus celestibus in quantum sunt principia
mouendi in rebus uiuentibus que mouet seipsas ut anime vegetatiue. Alie
assilantur motoribus animalium. Super omnes autem has formas reperitur forma similis
separatis substantiis quantum ad genus cognitionis quod est intelligere. A
solo deo ut dictum est dependens. virtutes dictarum formarum omnes sicut
deus. omnia continens seruans et perficiens Et hec est anima rationalis que
cum corpore humano hominem constituit. Sic itaque solus homo est dei et uniuersus
tocius nexus. celestium et terrestrium vinculum et nodus. Quia
enim quod totum uniuersum. Et sicut deus est omnia secundum ideas eo quod omnia
in deo nobiliter habent esse quod in se. ita anima est omnia secundum species que
in se habet. Nam omnia sensibilia secundum sensum et intelligibilia secundum
intellectum. id est de anima Et non est omnia quasi ex omnibus composita sicut
uoluerunt Pythagoras et Empedocles. Preterea Albertus in principio de
homine dicit quod anima est quodammodo omnia ex eo quod res vel sunt a natura vel ab
anima. Res a natura aut sunt in motu secundum esse et rationem ut sensibiles
Aut sunt in motu secundum esse et secundum rationem abstracte a motu ut mathematice
et imaginabiles. Aut secundum esse et rationem separate a motu ut res diuine que
sunt intelligibiles. Quarum omnium ueritas anima est principium. Nam
principium ueritatis naturalium est per sensum. mathematicarum per
imaginationem. et diuinarum per intellectum. Res autem ab anima. Aut sunt ethice ut
opera uoluntatis. Aut mechanice quarum principium est intellectus actiuus
ut mathematice. Et est principium moralium per rationem prudentialem. et eligentiam
siue uoluntatem. et per essentiam rationalem. Sic itaque patet quod homo
secundum animam est omnia. Unde. x. methice dicitur quod homo est mensura omnium que
sciens et intelligens omnia quodammodo existit. Ex hinc inferitur quod homo
continet omnia quod minor mundus appellatur et omnes creature mundi
quodammodo inueniuntur in eo secundum beatum thomam. pre. l. q. xci. arti. i. Inaiata
secundum esse. uegetabilia ratione uegetatiua. animalia quo ad sensum. spiritus
et separate quo ad intellectum. Et ideo ois creatura dicitur Iohannis ultimo.
Et creatura mundi ad romam. primo. Et dignissima creaturarum. Absentem
ff. de Ed. edic. et finis omnium. secundo phisicorum et ultimo creatus tanquam
perfectissima creatura Genesis primo Amplius ut refert Picus expositioe
quarta heptapli. Quis suba omnium in se naturarum subas Et tocius uniuersitatis
plenitudine reipsa complectitur Dicitur re ipsa quod et angeli et
quecunque creatura intelligens quodammodo continet omnia dum plena

formis et rōnibus oim rerum omnia cognoscit. At vero quādamodū
 deus non solum ob id qđ omnia intelligit sed qđ in seipso vere rerū
 substantiē pfectionē totam vnit et colligit. ita et homo (quāq̄ aliter
 alloquū nō dei imago vt dictum est sed deus esset) ad integritatem
 sue sube omēs totius mūdi naturas corrogat et counit. qđ de nulla
 alia creatura siue angelica siue celesti siue sensibili dicere possum⁹
 Est autē hec diuersitas inter deū et hominē qđ deus in se oia continet
 vti oim principium. homo autē omnia p̄tinet vti omnium mediū quo
 fit vt in deo sint omnia meliore nota q̄ in se ipsis. In homine infe-
 riora nobiliori sint conditione supiora autē degenerent. Sunt ignis
 (qui anima carens multis rationib⁹ deum p̄cipat) aer. aqua. ter-
 ra. per verissimā p̄tinetatem nature sue in crasso hoc et terreno hoīs
 corpe qđ nos videmus. Est p̄ter hec spiritale aliud corpus diuī-
 nius vt inquit Aristoteles q̄ elementa. qđ de celo p̄portione rīdet
 Est p̄terea in hūane vita plantarum vt dictum est. Est seni⁹ bru-
 torum tam intimus q̄ externus. Est celesti anim⁹ ratione pollens.
 Est angelice mentis participatio. Est harum omnium simul in vnus
 consuetium naturarū vere diuina possessio. vt libeat exclamare il-
 lud Mercurij Magnū o asclepi miraculum est homo. hoc p̄cipue
 nomine gloriari hūana conditio potest quo etiā factum vt seruire
 illi nulla creata substantia dedignetur. huic terra et elementa. huic
 bruta sunt p̄esto et famulantur. huic militat celum. huic salutē bo-
 num qđ procurant angelice mentes si quidē verū est qđ scribit Pau-
 lus Esse omēs administratores spūs in ministerium missos propter
 eos qui hereditati salutis sunt destinati. Nec mirum alicui videri
 debet amari illis ab omnib⁹ in quo omnia suū aliqd immo se tota et
 sua omnia agnoscunt. Homi deniq̄ mancipantur terrestria. homini
 fauent celestia. qđ et celestium et terrestrium vinculum et nodus est
 Bene ita p̄ dixit diuinus ille Pīcus qđ homo quart⁹ sit mundus. Et
 p̄pheta psalmo. viij. Quid est homo qđ memor es eius aut filius ho-
 minis qm̄ vīstas eum. Dimiūisti eū paulominus ab angelis gloria
 et honore coronasti eum et constituisti eum super opa manū tuarū
 Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues vniuersas insup
 et pecora campī. Volucres celi et pisces maris qui per ambulant ses-
 mitas maris. Ex his liquet hominē omnia continere tanq̄ ex omnib⁹
 constitutum vnde fingunt poete de Prometheo vt patet. O da ferra
 per Horatium primo carminū qđ ex limo fūxit simulachrū et im-
 misit aiaz cū oib⁹ potētis ac vīrib⁹ Appetitū cupiscibile et irascibile
 deditq̄ illi ex sue libidiez. Ex vulpe dolos. Ex lepore timiditatē. Ex
 leone irā. Ex alijs itē alijs rē. Cognoscit p̄. hō oia sensibilia p̄ ssum et
 spūalia siue itelligibilia p̄ intellectu abstractō spēs rez qđ st i aia. iij.
 de anima. Pōt idcirco omnia. vnde iij. de anima dicitur Intellect⁹
 B iij

hō cognoscit oia

hō potest oia
facere.

agens est omnia intelligibilia facere et intellectus possibilis oia fieri
Et man⁹ est organū organoz qua hō potest omnia materialia facere
De quo latius p^o Aristo. xxx. pble. iiij. dicit Deus instrumenta in no-
bis ipis dedit duo in quibus utamur exterioribus instrumentis cor-
pori quidē manū. aīe autē intellectū. Quē imitat Gal. in principio de
iuuament⁹ mēbroz dicens Nō autē q^o inter oia aialia intelligentiaz
h⁹ et cognitionē in oib⁹ modis. fuit ei datū instrumentū in quo con-
veniunt oia instrumenta dabant⁹ igit⁹ illi man⁹ loco oim. cum ita vta⁹
eis loco oim modoz armorū. Et ideo leuis corpe et nud⁹ nascit⁹ q^o
oia sibi facere pōt. Alber. de aialib⁹. li. ix. c. ij. Est p^oerea Man⁹ signū
q^o hō oib⁹ domiatur aīatis vt declarat Alber. in de aialib⁹. li. xiiij. c. ij.
suis autē mēbris minime. l. liber homo. ff. ad. l. aquilia. Quē licet sit
vna in suba est tñ p^ote multa in se recipiēs formas mltoz. vsuum r
mltaz spē et genere opationū. hū q^o opinatur corpe⁹ homis nō esse a
natura p^oueniēter dispositū sed petoz esse dispōns oib⁹ aialib⁹ gra-
uiter errant. Aialia autē alia ab homie nō hnt nisi vnū moduz vigoz
et aliū habere nō possunt. Neq^o possunt alia et alia ad vsuz arma mu-
tare sicut hō. vñ hō arte et rōne viuens solum p^ote d^o agere. p^omo
methice. Et ideo sol⁹ habet in corpe organū organoz. Et q^o manib⁹
carent ex natiuitate id pedib⁹ faciūt q^o pfecti manib⁹ erercent. Pre-
terea hō pōt fm aīaz p^ote corpe et mundo. Sapiēs em̄ dñatur astr⁹
scdm Ptholomeū in centiloquio. Quare celestē pōt virtutem impe-
dire. fm Alber. vi. de aialib⁹. c. i. Quia celestia p^ouidens in se p^ouenit
frequēter. Et in alijs disposit corpa in p^otrariū vt ex scia p^ognosticoū
et de diebz creticis. Atq^o astroz colligūt. Et q^o frustra est poia que
nō potest in actū p^omo celi. Natura autē dans homi mēbra quib⁹ pōt
oia facere. nihil facit frustra ex .ij. phicoz. ij. de aīa et p^omo celi. Infer-
tur Itaq^o q^o hō etiā omnia opatur. deducendo omnipotentiam suam in
actū. In hoc autē a deo differt qui omnia facit in esse naturali. Nō
autē in esse artificiali q^o naturā imitatur. Ad hominē p^oterea omnia
tendūt et ordinata sunt celum et rota natura. Tribus em̄ ordinibus
vniuersum ordinat fm Alber. in de hoīe in fine. scz in deum. in se. et
ad hominē. Ad deū q^o deus eq^oliter se h⁹ ad omnia fm Dionisium sed
nō omnia sibi eq^oliter assunt. Eo q^o non equaliter suas bonitates p^oti-
cipāt siue percipiunt scdm em̄ merita materie dantur forme. Qua-
lis itaq^o materia talis educit forā. ij. de aīa. Et p^omo celi d^o Ab hoc
quidē ente cunctis deriuatur esse et viuere. hīs quidē clarius. hīs
vero obscurius. In se autē triplicē habet ordinem scz locari ad locum
mouentis ad motū. Et poīe ad actū. Ad hominē autem q^o est finis
oim creaturarum. cui oia subministrant qui de oimib⁹ participat vnde
ad ipsum omnia ordinantur et tendūt. Sicut em̄ de⁹ est finis optimi
homis ita optimus hō est finis alioz p^omo ethicoz. ij. phicoz. Perfe

Oia facit hō

ad homiez oia
tendunt

ctiora enim sunt fines aliorum. v. de historijs .c. l. et primo de partibus
 Que enim sunt posteriora generatione illa sunt prima finem naturam. Homo
 autem generatur post omnia alia et postremo creatus est. Nam embryo primo
 vivit ut planta, secundo ut animal, tertio ut homo. ii. de generatione animalium
 capitulo. iij. Celum et in ipsum ordinatur precipue ut dictum est eo quod cele-
 stium precipue virtutes Deum natura ex elementis que sunt prima et ultima
 mixtorum ad mixta imperfecta procedit que sunt vapores et impressiones
 aeris, a quibus ad mixta inaiata ut sunt lapides metalla. (Que quibus
 effigies animalium intus et extra habent et precipue lapides falsi ita
 quod Avicenna dicit animalia tota in lapides mutari quod testatur fabula
 Borgonis hoc est meduse que ad se respicientes dicitur convertisse in
 lapides ut patet latius. iij. metamorphosis. p. Ovidium) Ab his autem inaiatis na-
 tura progreditur plantis, a plantis ad bruta imperfecta que videntur quibus
 esse plantis. Et a brutis imperfectis ad perfectam. Ne igitur natura saltim
 faciat procedendo ab extremo in extremum inter bruta que sunt valde
 terrestria et hominem qui maxime divinitatem precipue ut testatur
 Aristoteles. ii. de partibus. c. x. ordinauit pigmeum qui post hominem est
 animal perfectius, utens manu in pluribus visibus sed non ad opera artis
 ut refert. Alber. xxi. de animalibus. c. ij. Natura itaque nequens produces
 re animal perfectius homine. Omnia in ipsum totius universi entia or-
 dinauit. Quapropter in homine omnia concitant quia est omnia ut medius
 sicut dictum est in eo etiam est mixtio elementorum. plerumque primarum. Qualitatem
 Compositio humorum et partium consilium. unio membrorum. Consubstanciatio to-
 tius corporis cum anima, que dici potest informatio. Et dei et universi
 connexus. Sic itaque nodus et vinculum elementorum, et elementato-
 rum corporum et spiritualium existens. rationabiliter dicitur est omnia
 in homine concitare. Ipse quoque rursus cum omnibus communicat propter tem-
 peratam sui corporis qualitatem. Et quanto plus communicat cum uno
 tantomagis recedit a temperamento et propria natura accedens vel ad be-
 stialitatem vel divinitatem. Unde sunt boves siluestres ut in walachia
 sine civilitate, et civiles sicut perfecte intellectu participantes. Anceps
 enim hominum est natura quia socialis et solitaria, primo historiay. Aristoteles.
 c. l. Amplius omnia propter homines facta sunt ut dicitur. l. ij. ff. de statu
 hominum. Et ipse in reparatione angelice ruine, de 2. dist. l. c. huj. duo.
 Nam omnia nostra sunt finem ad ministerium in custodiendo
 et ad iocunditatem societatis in futuro. Inferiora ad necessitatem vite
 in cibo. Ad iuvamentum laboris, vel ad exercitium sapientie in ipsis,
 vel ad exercitium virtutis. Unde Tullius in primo officiorum ait, Atque
 ut placet stoicis Que in terris gignuntur ad usum hominum omnia creari
 homines autem hominum causa esse gignatos, ut ipsi inter se, alij alijs potesse
 possent, cum ortus nostri partem patriam, partem amici, vendicant.
 Preterea omnia sunt gratia hominis tam artificialia quorum est finis.

Alber. xxij. de
 animalibus, c. v.
 Ornitia, vi.

Præpollit.
 r. pble. xlix.
 Alb. de animalibus, l. c.
 iij. tracta. l.

l. ad cho. iij. i. ff.

Auicenna, vi.
q̄rti, c. ij.

on ex solo pane
vinitur homo

triplici rebus gignitur
homo

vi. eneidos

dr̄ntia, v.

Alber. xxij. de
aialibus, c. v.

Buerro. inde
substantia orbis

sc̄do phicozum. q̄ naturalia .ij. de anima. Uescitur em̄ homo terre
nascens et brutis pro conseruatiōe vite. Et ipsis irrationalibus
aquatilis; terrestrib; et volatilib; modo ad necessitatem, modo ad
voluptatem, modo ad sanitatem restituendā, aut conseruandā aut
ad preseruandū a corpis vitio vitur. Et quōq; venenis sue nature
aduersis Gal. enim meminuit puellam veneno et napello fuisse nus-
tritam. Et aristo. in de regimine principū. scribit puellam alexandro
missam que moisu suo instar serpentis pessimi. homines necauit. Et
alber. vij. de aialibus caplo quinto inquit de puella triū annorū que
araneas edere delectabatur et ex ea pficiebat. videm⁹ insup quosdā
terram albam. quosdam glebas. quosdam carbones edere Cui⁹ signū
est homis naturam oim rerū causa creatam esse. neq; solo pane vitur
homo. verum diuino nutritur verbo Nathei et Luce. iij. Triplici
itaq; cibo homo preseruatur. diuino quo ad animā. celesti quo ad spi-
rituz vitalem. et terrestrib; siue elementatis quo ad corp⁹. Singula
itaq; vniuersi entia. in hominem tanq; in finē ordinantur. et propter
ipsum a deo creata sunt Ex quo sequitur ipm esse dignissimū creatū
iuxta. l. iustissime. ff. de edi. edic. sup̄ allegatam. Vergilius itaq; res-
cte dicit Igne⁹ est illis vigor et celestis origo Et iuuenalis satira
xy. Sensum a celesti demissum traximus arce Cuius egent prona
et terram spectantia mūdi rē. Rōne cōicationis. q; oēs tres mōdos
quos figurat antiquitas vt refert picus in probemio Neptali tāq;
quartus mundus plectitur. insuper plante in eo virtualiter sunt ⁊
cuncta aiata mixta. et elemētata vt patuit Et celi virtus que a cetro
diffunditur in omnē locum. principio tñ a circūferentia ad centrum
vt latius declarat Alber. nono de aialibus .c. iij. Mixtum preterea
hūanum corpus existit tpatissimum. q; deus donauit homini com-
plexionem temperatiōe q̄ in hoc mundo foret possibile inuenire. cū
suarum virtutum quibus agit equidistantia vt dicit. Galte. in de cō-
plexionibus Et alexander in pblematibus. Corpus humanum na-
turam habet in contēperantia complexiōis existentē ceteris aialiu;
magis Quare sc̄do de aia dicit Aristo. Homo habz certissimū tactū
et ob id est prudentissimū animalium vt patebit. illius etiam causa
omia elemētata et elemēta in ipso pprehenduntur vt dictum est. Et
magis ad celi similitudinē accedit. Et facilius eius sequitur impressio-
nes. Tametsi cuiuslibet perfecti animati sensibilis corpus celi ha-
bet similitudinē. hūanum tamen corpus magis propter nobi-
liores quas aia per ipsum facit operationes. dicitur enim ab Alber.
in secundo celi q; sicut omnes stelle accipiunt lumen actuale ex sole
tanq; ex primo lucido. que sunt celi membra sc̄dm Albertuz cū stel-
la est densior pars sui orbis. Et sc̄dm diuersas stellaz naturas lumē
in eis receptū diuersā acqrit proprietatē ita i corpe aialis ⁊ maxie hois

Calor et spiritus plerumque a membro cui immittitur recipit speciem
 proprietatis et virtutem ad quod et in quod dirigitur et derivatur. Unde virtutem
 vite datur illi calor, virtutem anime cerebrum, que est sensus et motus. Inter
 naturalium operationum epar, generativam et formativam spiritus testiculi
 Et hoc ideo quod calor et spiritus non tamen dirigitur ad exteriora membrorum
 Sed imbibitur in eis et digeruntur et informantur. Et ita est de luce
 solis directo ad stellas et imbibito in ipsis. Cumque igitur hec ma-
 gis appareret et dignius in corpore hominis. Sequitur hominem esse rationem
 ceteris mixtis corporibus. Ipse preterea esse nobilissimum et perfectissimum
 animatum generabile, quod addo propter celum quod est aiatum perpetuum. Nihil
 potest ostendi tam ex parte anime quam corporis. Ex parte anime quo ad substantiam quod
 est nobilissima formarum generabilium a deo deorsum missa. Et quo ad po-
 tentias et habitus, quod nulli mixto aiatum propter hominem (tametsi plato
 auctoritate socratem demones aialia de aerea rationalia, cuius opinio, ista,
 de aia improbat. Nam omne mixtum corruptibile est ipso vero demo-
 nes dicunt esse perpetuos) ratio et intellectus veniunt. Nulli certior ratio
 ctus ut patet. Qui est fundamentum aliorum sensuum exteriorum, ista, de aia
 Quare secundum dominum albertum, xx. de aialibus, ca. i. in homine ceteri sensus
 sunt nobiliores. Et in aliquo certitudine certiores et subtiliores. Dele-
 ctatur enim homo solus, coloribus, odoribus, et a cantu, figuris, et tincturis
 maxime incitatur. Et rerum diversitas solus comprehendit et intentiones ip-
 sarum proprias que sunt in re sensata quasi medulla de fructu ut de Aver-
 roes in de sensu et sensato. Alia vero aialia que forinseca velut cortices frus-
 ctuum existunt, cuius quidem signum est, quod ipsa movetur a sensibilibus mi-
 nime nisi in quantum importat rationem alimentum. Ideoque, ista, ethico-
 rum de quod in aliis aialibus ab homine non est delectatio secundum sensum, nisi secundum acci-
 dens. Neque odoribus leporum canes gaudent sed cibatione. Neque leo voce bo-
 vis, sed comestione. Non propterea sensu vitur nobiliori ut per ipsum expli-
 camentum et memoriam de rebus accipiat, et principium artis et scie. Sunt
 propterea ponere anime in homine secundum esse nature separate unde differt non solum
 homo ab aliis aialibus specie sed et secundum rationem generis primi et generis re-
 moti. Sensus enim et vegetatio secundum esse separatam quod anime intellectualis
 sunt in homine. Et habitus et virtutes, sicut castitas, continentia, mansuetudo,
 et fortitudo, insunt secundum esse anime rationalis que est perfectissima formarum na-
 turalium ut dictum est. Etiam virtutes in aliis aiatibus sunt participative, in
 homine vero principium. Unde homo dicitur perfectissima natura non de histo-
 rijs, ca. i. Et albumasar in suo introductorio dignitas hominis est supra
 cetera aiatia. Hinc sequitur quod virtutes sunt elementa regiminis quod homo
 quo ad regimen vite singula excedit aialia. Que duntaxat secundum imita-
 tionis modum habent regimen vite. Non enim principium suarum operationum virtutem
 sed quodammodo inchoat ad virtutem similitudinem participant, neque imitantur per-
 fecte virtutes sed una imitantia negligunt aliam, sicut turtur et palumbus

Non est aiatum
 nobilissimum
 Secundo celi.

Primum methice
 de sensu et sensato.

Diversitas quatuor.

Alber. xxij. de
 aialibus. c. si. et
 xxi. capitulo. i.

Alber. xxi. de
 aialibus. capitulo. i.

Alber. primo de
 aialibus. ca. iij.

castitatem, anser autem et cattus verecundia, leo liberalitate, coicatioes
et fortitudinem. Neque ea que faciunt ordinant ad finem felicitatis mo-
nastica que est contemplatio veritatis firma cum pura et admirabili eius
delectatione. Neque ad finem felicitatis domus que est abundantia domus
et familie, quis videtur sibi domum ut vulpes, non tamen abundantia
domus que si videant ista tamen ut apis et formica non referunt ut orga-
nice civilitati aliorum deferunt aialium. Neque ad finem felicitatis civilis
que est gubernatio perfecta gentis secundum prudentiam facta. Excedit itaque homo
in regimine vite ipse et omnia. Et secundum principatum regalem maxime
tirannus aduersatur. Et aristocratia que opponitur oligarchie. Et tibi
mocratia que destruit democratia, quod polli. Ex parte preterea corporis homo est no-
bilissimum aialium tanquam principium omnium aialium Alber. xvi. de aialibus. c. xv.
Primo quo ad figuram que habet erectissimam figuram tendentem ad celum
ut patuit. Secundo ratione quantitatis que diametri tres omne constituant cor-
pus perfectum primo celi. Quare naturali et perfectus erit corpus quod
diametrorum naturalium mensuram precipue. Diameter autem longitudinis men-
surat a sursum in deorsum. Et in solo homine idem est sursum quod est sursum
modi Et idem deorsum quod est deorsum mundi. Similiter est de latitudi-
nis diametro que solus inter omnia aialia latum habet corpus secundum
mensuram sue quantitatis latitudine proportionata. Quis quidam vermes
lati sint non tamen latitudine habent longitudini proportionata. Longitudo
enim in corpore naturali semper debet vincere latitudinem si non sit vitium
nature. Quadrupedia autem habent spissiora corpora quam lata. Homo etiam solus
diametrum profunditatis minore habet ceteris diametris. Ordinant etiam
membra in corpore hominis perfectiori modo quam in brutis que organa sensus secundum
longitudinem descendendo, et organa motus secundum latitudinem. Situatur
preterea secundum ordinem et situm vniuersi. Et omnium sensuum membra habet. quod
de anima, et ea duplicata. quod de partibus aialium. Et perfectiora et plura
omnibus aialibus habet ut declarat Alber. de aialibus. c. i. Ex eo quod com-
positus est magis ex diuersis quam aliquod aliorum animalium ut patuit.
Perfectior est homo postremo et nobilior virtute ratione organum anime
quod est intellectus quo potest aia intelligibilia, et organum corporis quod est
manus que omnia artificiatum perficit ut dictum est. Et ratione forme vltis ipsius
humanitatis que in ordine formarum individualium tanquam vltimum com-
plementum intendit a natura ipsa. Namque hucusque progressa cessauit ceu
non habens honorabilem. unde Auer. ij. de aia. Complementum animalium
et finis eorum qui intendebatur in generatione quem cum natura potuit
pertingere. stetit Est modus aialium habens virtutem speculatiuam et co-
gitatiuam aut intelligibilem. hac namque parte homo solus quasi nucleum pre-
cipit ex fructu potentia etiam sibi gratis de foris accomodata rerum
causas et vltima perscrutatur. Unde Tullius primo officiorum de Homo.
aut qui rationis est princeps per quam sequentia cernit, causas rerum videt

Homo est nobilissimus
simus aialium
quo ad corpus

Primo historia
rum. c. xv.

Orbita. v.

earumq; pgressus et quasi antecessiones non ignorat. similitudines cō
 parat Rebusq; pñribus adiungit atq; adnectit futuras. facile doctus
 vite cursum videt. ad eāq; degendā pparat res necēas Quasobres
 bene dicit ab Aristo. q; homo sit prudentissimū aialium tum ratiōe
 plectōis tpatē et subtilissimū tactus. ij. de aia. tum rōne puissimū ca
 pitis in carne et ossium in mole respectu corpis. xxx. pblematum. iij.
 Tum rōne pfectōis q; omēs vite gradus continet. ij. de aia. Sicut
 itaq; Cani decēs est vt sit fortissimū et hūilimū. leoni vt sit fortis
 simū. et ouī vt tm sit mitissima. ita homi decens est scōm Galienus
 in de plectōibus. Primo q; sit sapiētissimū et prudentissimū. Et
 his postremo pcluditur fm Alber. in de aialib; xvij. c. viij. q; homo
 sit viuacissimū ita q; cunctis aialib; diutius viuit pter elephantem
 ratione sue prudentie et pfecti regimīs. Et sic liquet ea que in pñ
 cipio hui⁹ capis pposita sunt. Nūc ad naturā hoīs breuiter pcedat.

Prō historiaz
 caplo. i.

De natura hominis Caput scdm

Natura hoīs qua ab alijs distat creat⁹ pfectissima. Nono
 de aialib; Non solū ad bonū pñij indiuidui aut spēi aut
 generis tendens. verūetiā toti⁹ vniuersi cui⁹ est pñcipa
 lis imago vt patuit Om naturas quēadmodū extrema
 in medio. cōplectitur Terrestriū scz celestium et diuinorū. Est enim
 terrestris corpe. celestis spū. et diuinus mente et aia De primo dicit
 Sen. pmo foiauit de⁹ hoīem de limo terre hoc est de hūido viscoso
 terrestrī qd ē materia oīm aialū Et ecclīast. x. Deus creauit de terra
 hoīez Et apls dī Terrestri⁹ hō de terra est. Et iob puluis sum⁹ ⁊ in
 puluerē reuertimur. Et eisdem em sum⁹ ex q; nutrīmur. ij. de ge
 neratiōe. sed terrestrī corp⁹ nutrī et p̄uat quare seqtur hoīez cō
 plectī terrestria q; ad corp⁹. Poete itaq; fingūt pmetheouz hominis
 spēs ex luto creasse. et postea ignē vitālē ex sole surripuisse. Sepultu
 ra p̄tea mortuorū q; oli cōburebant. et cineres demū in vrnā p̄gre
 gabātur signū ē terrestris nature. hoc brut⁹ agnoscēs vt scribit Li
 uius p̄mū terrā osculabat iussu Appollis tāq; oīm aiantū matrem.
 Scōm ptz ex eo q; spūs ē ani e in mēbra vehiclm se hñs instar lūis
 celestis vt pbat alber. xx. de aialib; c. v. Et marie spūs aial. Qui in
 epate ē vaporos⁹. terreus et aque⁹. In corde aere⁹ et igne⁹. In rethi
 aut mirablī et vētrib; cerebri ethere⁹ et celestis. ipse viuificat sic ce
 lestia. ipō aia corp⁹ et mēbra mouet et p̄uat. quēadmodū motrices
 astra ⁊ totū celū. Per aiaz deniq; hō intelligit p̄teplā. deū agnoscit.
 et diuina opa pficit. Natura itaq; hūana nod⁹ est oīm terrestrī. ce
 lestium et diuinorum. vt patuit in primo capite. Hanc triplicem na
 turam triplex corporis venter. xxxij. proble. ix. Triplex hominū vita
 Triplex hominū genus Triplex animarum separatarum status.

Caplo. i.
 Prō ethicoz.
 Picus. v.
 Heptali. c. vij.

Alb. ij. de. a. c. i.
 pria ad cho. xv
 Decimo

Qui. i. metha
 mor. fabula. ij.
 horati⁹. ij. oda
 xvi. primi
 Persius. sa. i.
 Deca. i. li. i. i. fi.

Dñtia. xxxvij

ij. de aia

Marsi. in epi
stol. li. x. et prio
Ethicoz. et. x.
pble. li.

Tulli^o prio of.

Prio. ethicoz.

x. ethicoz.
ad corin. xv.

Marsilius in
Eplis
pe. c. xxvi.
Jobis. xix.

scdm Marsilium in eplis. Demonstrat. venter em inferior in quo
membra nutritiua continentur. terre locū occupat. pectus vero siuetos
rar sedes vitaliū. celesti gaudet munere vnde mor^o et vita effluit.
Caput qd diuinū est mēbū vt p̄bit cerebrū p̄seruat vnde sensus
omnis et ratio est. xxxij. pblematū. vij. Scdm hāc triplcē naturam
triplex hoim constituit vita. Cōtemplatiua. actiua et voluptuosa. qz
tres ad felicitatē hoimies eligerūt vias fm qz triplex est bonū Utile
scz delectabile et honestū. vij. ethicoz. Sapias. pōnas et voluptatē
primā poete Mineruā. Scōaz hō iunonem Tertiā deniqz venere
noiauerunt Que tres olim apud paridē de pomo aureo hoc est de
palma et victoria certauerūt. Consultante paride quā viā eligeret
voluptatē deniqz elegit. incidit merito: imprudenter felicitatē spe
ras: in miserā Due occurrisse traditur. herculi qz hō duplici vita vi
uit fm petru. x. pble. li. brutali scz et diuina. Venus scz atqz iuno
Hercules neglecta venere. Biosam sub iunone virtutē est secutus.
Socrates hō sp̄ieta venere. et iunone refutata. palladē elegit. Tri
plices ex hic p̄dierūt hoies triplcī cibo viuētes. corpali scz celesti z
diuino Primi sunt sumi iouis et minerue filij fm poetas cum quibz
de^o p̄cipue p̄uersatur quos diligit z sup astra eleuat de quibz dicit
Hesiod^o Optim^o ille quidē est ex se q oia nouit. p̄ceptisqz post et sp̄
sunt meliora. vñ dicit aplus Erue veterē hominē hoc est terrenum
Et indue nouū hominē hoc est diuinū hic hō scō^o ex celo est. qz sapiē
tes ex vertice minerue p̄petue virgis nasci dicuntur. hñ sunt q̄s Auer. in de diuinationē
diuina virtute refert. vij. ethicoz. hñ sunt q̄s Auer. in de diuinationē
angelos et equoce hoies appellat. hñ melācolia verati ex adustione
cholere et sanguis p̄bete efficiuntur et sibille. xxx. parti. pble. p̄mo
hñ extasim passi ad celos rapiuntur vbi diuina et secreta vident.
Alij sunt ciuiles medio mō se hātes fm tullium offitioz. ij. Nō ex
cedentes p̄munē hoim vitā q̄les fuerūt Scipiones Carbones aliqz
boni romae reipub. rectores. hñ corde forti z pectore firmo cūct^o va
lent aduersitatibz resistere Quos poete celi filios appellāt p̄pterea
qz ciuilis industria fm platonē non a p̄metheo reperta. sed per mer
curium administrata est. vñ dicitur Nisi dñs custodiuerit ciuitatem
frustra vigilat qui custodit eā. Et in euāgelio Nō haberes hanc po
testatem nisi data esset tibi desup. vñ. iij. p̄ politicoz scribit Aristot.
Melius est vt lex q̄ aliquis ciuitū dñetur quia sicut bestie nequeūt
a bestia recte foeliciterqz duci ita neqz homies absqz homie sine deo
quare dī. Cor rectis in manu dei et quocūqz vertit illud. Tales po
tissimum fiūt doctrina. vi. methice versoz. vnde auctoritate Hesiodi
prio ethicoz dī Is rurs^o bonus est paret q̄ recta monēti. De hñs ta
libus etiā recte dici pōt qd valeri^o de Demosibene Itaqz alterū de
mosibonem mater et alterū industria enixa est Sic et alter peperit

lpsantiā mater. Et alterum dies opm testis Junenalis sathira scba
 Nemo em̄ repente p̄d̄re potest doctissim⁹ sed tpe crescit. cui⁹ celū
 est causa. hinc est id virgilianū igne⁹ est illis vigor et celestis origo
 Tertij sunt terrestres ad seruiendū nati p̄mo polliticoz. quorum
 deus venter est. quos Auer. xij. methice terrenis rebz qz terra vētris
 loco est in plantis. Gal. iij. de morbo et acc̄te. Et rur⁹ venter in
 aialibz loco terre. iij. de p̄tibz aresto. doctos vero celestibz p̄pat. parū
 sentiētes. et minus intelligētes. de quibz hesiodus Et qui ex se nescit
 cui⁹ nec p̄rrigit aures. vt bona p̄cipiat demens et inutilis ille est
 Et auer. v. methice. Cōmē. xxvij. Homo incūtilis neqz bonus neqz
 malus est. vt heremita. qz discretioe caret. Solt em̄ homines inter
 aialia puertuntur Et ideo sicut homo est sapientissimū et optimum
 aialū lege subiect⁹. ita rur⁹ est insipientissimū et pessimū lege carēs
 p̄mo polliti Et p̄mo offi. tullij appellat illos boies noie. tollentes
 boiez ex homine. iij. officioz. silēs bestijz decies millies plura mala
 qz bestie opantes. vij. ethicoz. lamie silēs. lestrigones. cyclopes. nep
 tunni filij in mari geniti. qz sicca lux aia sapiens. plent furijz infer
 nalibus Siluestres. x. pble. xlv. et primo de p̄tibz. alios homines
 comedentes. quales sunt in p̄tibz septētrionis. de quibz Hora. in
 de arte Siluestres boies zc. Gigantes qui nature repugnant. p̄ge
 nies terre. et lapidibus orti p̄mo georgicoz. Quos boies despiciūt
 et contemnunt. cum in hīs nihil virtutis nihil animi nihil neruoz
 esse putant Tamē in pluribz boies expositi sunt voluptatibz et in
 paucioribz studiosi. Juxta illud eccliaestes Stultoz infinit⁹ ē nūe
 rus. p̄mos tñ et vltios Auer. vij. ethicoz. auctoritate aresto. dr esse
 raros. cui⁹ cā est vel barbaries. vel egritudo. vel orbitas. demū tri
 plicē naturā z vltā. triplices aie imitāt. triplexqz stat⁹ aiarū separaz
 a corpe vt platonice ille marsilius latius in suis declarat eplis Sic
 itaqz p̄z boiez non solū corp⁹ neqz duntaxat sp̄m. neqz aiaz vt plato
 nici plures opinātur existere. Sed oia ista tria sil⁹ p̄plecti. Quosdaz
 aut plus terrenā vt barbari et gulosi. quosdā spiritālē et celestem vt
 animosi. quosdam diuinā impressā vt ingeniosi et p̄spicaces imita
 ri potiorē aut p̄c. homiez denoiari nō est absurdū. Debet em̄ corpus
 anime sicut mundus et celum deo esse subiectum.

De proprietatib⁹ hūanis Caput. iij.

Amane proprietates. nō singuloz hoim q̄ indiuiduales st
 et infinite Sed cūctis scdm corpus et aiam attribute. a
 p̄his sparsim posite. hoc capite nō exquisite. sed que ex
 tēpore et inter legendū occurrerunt enūterabuntur. Nō
 em̄ inter cetera aiata caput bz pilosissimū. ij. de p̄tibz Et. ij. de histoz
 rjz. c. i. Solus humidissimū caput. alber. de aialibz. ix. c. fi. Solus

vi. encidos.

x. proble. v.

Heraclitus

tul. i ca. maio.

tul. ij. offi.

p̄imo.

li. xl.

Orphe⁹. q̄t. ij.
queft. x.

x. pble. lxij.

Pli. xi. natural
histo. c. xxxvij.

Et

Dicitur. xx.

v. de ge. a. c. iij.

al. x. b. a. c. iij.

de hist. a. l. c. xi.

col. l. offit.

Adolescentes et
mulieres inue-
recunde st? illau-
dabilis. iij. et b.

Aut. ij. cas. c. b
falua

cerebrū maxim respectu sui corporis et frigidissimū .ij. de ptib. c. vij.
Solut aialū hō erect⁹ incedit. ij. de ptib. c. x. qz cordis pulmonisqz
locū calidissimū et sanguine refertissimū hz eodē. c. vij. Et natura est
calidissimū aialū. x. pble. lviij. Sol⁹ hō est pui capitis fm pporionē
corpis. xxx. pble. iij. ideoqz prudentissimū. Caput hois macilentum
carneqz ppe oi erutu est de ptib. ij. c. x. Caluitū vni tm aialū homi
post costū accidit pterqz innatū plini⁹ naturalis historie. xi. c. xxxvij.
Canities hoi tm z equis. maxie aut soli hoi et sp a priori capis pte
de gnariōe aialū. v. c. iij. et. x. pble. lxiij. Vertices bini hoi tm plini⁹
xi. c. xxxvij. Solut hō hz pilos in vtraqz palpebra de ptib. aialū. ij. c.
xiiij. Hō maxie oim aialū cōstuet eodē. c. xiiij. Solut hoi in infantia
palpitat cerebrū plini⁹. xi. c. xxxvij. Oculi hoim tm diuerso colore Et
maxie animi iudicia st? eodē plini⁹. facies hoi tm. tristitie hilaritatis
clemētie et seueritatis index in assensu ei⁹ plini⁹ eodē li. et. c. Solut
hō mutat vultum fm passioēs eodē. xxxvij. Hoi soli fluit sanguis ex
narib. alijs nare altera. alijs vtraqz. Et sol⁹ in se mutat sanguinem
pli. eodē. li. et. c. Sol⁹ hō nō mouet aures pli. eodē. c. xxxvij. Sol⁹ hō
maxie ledit a fumo. x. pble. li. maxieqz lachrymas eodē. et hoc a pncip
plo vite z ptin⁹. plini⁹ in pbemio septimi naturalis historie. vni ani-
malium oculi depuatur vnde cognoia strabonū et petoz plini⁹. xi. c.
xxxvij. Sol⁹ hō emisso hūore cecitate liberat. post vicesimū annum
multis restit⁹ est visus. Quibusdā stati nascētib⁹ negatus nullo
ocloz vitio plini⁹ eodē. Palpebre in genis hoi vtrinqz. mulierib⁹ et
infecte eodē. Infra oculos male hoi tm. pudoris hec sedes plini⁹ eod
Solut hō veret de turpi Alber. de aialib. xxiij. c. v. tractatus pimi
Solut hō habet mentū plini⁹. xi. c. xxxvij. Et ideo caret iuba supra
collū. x. pble. xxv. Infra genas hoi tm bucce hilaritates sub dole ir-
risioni risumqz indicantes. Et altior homi tm nasus. nō aliū aialū
Nares eminet hinc cognoia simonū silonū plini⁹ eodē li. et. c. Homi
duntaxat lingua et labia ad duplicē actionē natura dedit pficiendam
scō de ptib. c. xvi. liguā ad gustum et loquelā. iij. de aia. Labia si-
militer ad lrārū debita expressionem et detiū tutelā. Homo omniū
maxie aialū sensu facilis est. liguam ideoqz absolutā mollissimā. et
latam precipue habet de ptibus. ij. c. xvij. Que contrabere. pducere.
dilatare. dentqz varie afformare maxime possit. Reliquis in suo ge-
nere absoluta homi qnqz tm ita pstricta ventis vt intercidi eā necesse
est plinius vt supra. Ceteris cū ipsis dentes nascuntur. homi postqz
natus est septimo mense. Et hoim dentib⁹ virus qōdam inest Nāqz
et speculi nitore. et aduerso nudati hebetat Et colubarū fer⁹ implu-
mes necant plinius. xi. c. xxxvij. Solut homo mutat dentes maxie
et eijct anteriores Alber. de aialibus. ij. c. iij. Sola hominis ieiunt

salua sanat apostemata et delet maculas siue cicatrices. Et lintha ad
 facula siue sicca intorcat et venenosa interficit animalia Alber. xxij.
 de aialibus. c. v. Solus habet vnam dependentē in fine palati pli.
 xi. caplo. xxxvij. Homo marie soniat sed incipit in quarto aut quinto
 anno .iiij. de histo. ijs. caplo decimo Et diuinat ex somnijs vt patet
 de diuinatione per Aristotilem. Homo sternutat maxime alio: um
 aialium. xxiiij. pble. x. Tussis soli homini conuenit. x. pble. i. Sol^o
 homo marie eructat. x. pble. iij. Solus homo patitur moxpeam. x.
 pble. v. in facie siue vultu. homo nullū omino habet simile nisi forte
 pigneum. Simearū figura pponitur ex hois et alioz aialiu; figur;
 Alber de aialibus. xij. caplo. vij. vni iugule. humeri. vln. ceter; armi
 plinius. xi. c. cliij. Guttur homi tm̄ et subus intumescit aquaruz que
 porantur vitio plini^o eodem. c. xxxvij. Solus homo habet vocē arti
 culatam et litteratam que sermo dicitur pmo pollicicoz. iij. de ania
 scdo de ptibus. c. xvi. Tor in homie magnā vultus prem bz agnosci^o
 priusq; cernimus Toridē sunt be. quot in reruz natura mortales Et
 sua cuiq; sicut facies plinius. xi. caplo. li. Dominis tm̄ natura infici
 voluit pluribus modis et cibo: um ac dentium vitijs sed marie se
 nio Plinius. xi. caplo. liij. Solus homo precipue habet latum pecc^o
 Alber. de aialibus .ij. c. i. Coste homi tm̄ octone subus dene conu;
 geris. xij. serpentibus .xxx. plinius eodē. c. xxxvij. Solus hō princ;
 paliter in pectore bz mamas de histo. ijs aialiu. ij. c. i. Mamas so
 lus homo e marib; habet cetera animalia mamaz notas tm̄. plini^o
 xi. caplo. xxxix. Homo ambidexter solus est .ij. de histo. ijs. c. i. Sol^o
 habet manuz qua vtitur tanq; instrumēto intellect^o eo q; sol^o inter
 corpea est ratioalis. xxx. pble. iij. et Manus est signū qd dnatur oi;
 bus animatis Alber. xiiij. animaliu. c. ij. Et ideo solus nudus nasci
 tur et lenis est corpe quia omnia sibi facere potest .idem. ix. de ani
 malibus. c. ij. Solus habet vngues latos plinius. xi. c. xlv. Sol^o mu
 tescit .x. pble. xl. In solo hoie dispositio vnus membri est signū fu
 ture dispositiois alterius. vt gibbositas vnguiū fecit apostema pul
 monis futurū. alber. xxij. de aialib; .c. v. Homi tm̄ vola manus qui
 busdam except; plinius. xi. caplo. xlv. In solo homie cor declinat ad
 sinistrum infra leuam papillam turbinato mucrone in priora emi
 nens scdo historiatarum. caplo. xvij. et Plinius. xi. caplo. xxxvij. Homo
 solus habet sinistram partem alijs animalib; frigidiorē eo q; lati
 corpis est et epar multum distat a latere sinistro Albertus. xij. de
 animalibus. caplo. iij. Cor homini animalium vni palpitat .iij. de
 partibus. caplo. vi. q; solus spe rei future expectatione. q; mouetur
 eodem. In homie solo dyaphragma est valde tenue et subtile in car
 ne. ideoq; ex titillatione solus ridet. Albertus decimo quinto de aia
 libus. c. ix. pmi tractat^o qd dyaphragma maifeste immutat intellectū

gal. d. simplici
medicia. c. iij.

alb. xij. d. a. c. ix.

Et. xij. c. iij.
pli. xi. c. xxxvij.

al. ij. d. aial. c. i.
Gal. i. pncipio
de iuuamē.

pli. i. pnci. septi
nafal' hist.
vij. bisto. c. ij.

al. de aial. xiiij
caplo. iij.

pli. xi. c. vltio.

Et ij

¶ si sit steri-
lis in gignedo
pli. xi. c. xxxix.

pli. xi. c. xxxviiij.
Ca. iij.
prio. bi. c. viij.

pli. vij. c. v.

al. de aia. xliij.
c. iij.

r. pble. vij.

art. pbl. xxxij.
pli. vij. c. xvi.
ol. de aiali. xij.
c. iij.

¶ sic beptapli
expone v.

Et est sedes hilaritatis sicut cor vite. cerebrū sensus. oculos animi
genua religionis. gene pudoris. plinius. xi. ca. xxxvij. Solus homo
h3 vmbilicū maifestū. x. pble. xli. Solus habet pilos in pectine et
subacellis Alber. xij. de animalib. c. iij. Pili in hoie solo prim simul.
partim postea gignuntur. Pli. xi. c. xxxix. vñ Solus pubes est contra
alia brura. ij. historiaz. c. i. Solus h3 subtilissimā cutē et carnem. iij.
de aialib. c. xi. et. ij. de aia. Ideoq3 sol⁹ h3 certissimū tactū. et gustum
prio historiaz. c. xv. Solus gaudet odore floz. delectatur sonis. et sa-
porib. et recreat colorib. maxie. de fsu et flato. et xvij. pbl. ij. et vij.
Sol⁹ h3 sanguinē subtilissimū et tpatissimū. ij. de pib. ij. Homo sol⁹
coit omi tempore. iij. de generatiōe aialium. Et alber. de aialib. v.
c. ij. Homo solus est varius in ptu. coitu. et ceptu. iij. de gnatione
aialium. c. iij. Testes hoī tm iniuria aut sponte nature franguntur
plini⁹. xi. c. xli. Solus hō patit̄ lichiasim hoc est lapidositate et maxie
in vesica. x. pble. xliij. Hōi tm pūmi coit⁹ penitētia auguriū scz vite
a penitēda origine. Ceteris aialibus statim p tpa anni. hoī oibz horis
dierū. noctiūq3. Ceteris facietas in coitu homi nulla. cui⁹ mesalina
testis est. plini⁹. x. c. lxiij. In solo hoie est equalitatis tplantis magis
eqri celi similis. Alber. xij. de aialib. c. ij. Solus hō. pigme⁹ et limea
carent cauda pl. xi. c. l. In inda autē hoies repit̄ur caudati idē. vij. c.
iij. Hois anche p̄ceter⁹ carnose sunt et id qd p̄pe coras et domesticū
cruris tam sup genu q3 sub ipō Solus h3 pedes carnosos et magnos
respectu sui corpis plini⁹. xi. c. xlv. et alber. xliij. aialitū. c. iij. Solus
caret talo. ij. histo. c. i. Solus h3 calcaneū carneū et pedē fissuz mltz
digitis alber. ij. de aialib. c. i. Sol⁹ maxie nascit̄ claud⁹. x. pble. xli.
in omi genere sure homi tm et crura carnosa varices in cruribz vīro
tm mulieri raro plini⁹. xi. c. xlv. Terrestritū solus hō bipes Eodē. c.
xliij. Bipedū solus hō animal gignit Eodē. c. lxiij. Solus hō flectit
intus poplites Soli homi genus et cubiti aduersant plini⁹. xi. c. xlv.
Solus hō in prima etate est qdrupes. deinde bipes. ij. histo. c. i. Hō
supiore ptem habet inferiore maiore ante pfectionē. imperfecta ecōtra
Et ideo in prima etate nequit p̄gredi eodem. Hō tertio aut quito
anno mediā habet sui corpis quātitate in lōgitudine p̄mo de gnatiōe
aialitū. c. xvij. Et alber. xv. de. aialib. c. v. Hō solus erect⁹ aialitū de
ptibus. ij. c. vij. et longi. latiq3 corpis qz calor melius terminat hūiduz
Alber de aiali. xij. c. vi. Solus p̄spicit anteuers⁹ vocēq3 anteuers⁹
mittit. iij. de p̄tibus. c. i. Solus imago dei. Solus vinculū spūalium
et corpaliū Solus nexu dei et mōi. et sol⁹ p̄patur toti mundo vt
patuit Solus p̄fectissimū aial historiaz. ix. c. i. Solus degenerat et
a sua natura recedit vt dictū est Sol⁹ ancepa natura p̄mo historiaz
c. i. Nam et siluestres hoies repit̄ur p̄mo de p̄tibus. c. i. Solus vīn
obtinēt cogitandū inter aiantia et reminiscitur p̄mo historiaz. p̄mo

Solus inter aialia puertif. decia pble. l. Solus mouet diuino in-
 stinctu et furore Bruta aut instinctu nature Arist. in de bona fortuna
 et. xxx. pble. i. Solus ho abundat ventositate. aristo. iij. de aialibus
 c. xi. No marie aliud intelligit et aliud dicit. xxx. pble. xi. Solus ho
 est filiatiu. iij. ethicoz. Solus arte et rone uiuit vij. politicoz. So-
 lus dñatur inter aialia suis actib. pmo methice. Supfetatio soli hu-
 mane pncipaliter puenit mulieri. Que sola marie sustinet et plus q̄
 equa coitu post impregnationē Alber. nono de aialib. c. v. Proprium
 est hoib. p̄ter cetera animalia vt boni et mali Ac iusti et iniusti et
 alioz hmoi sensum habeat soli. No em arma tenet p innatā pruden-
 tiam atq̄ virtutē q̄bus plurimū valet in cōtrariū vti p̄io politicoz
 No sol⁹ crescit in longitudinē ad annos vsq̄ ter septenos plim⁹. xi.
 c. xxxvij. Homo sol⁹ hz vite regimē pfectissimū Alber. p̄io de aialib.
 c. iij. Nomis p̄iū est deum noscere et colere cetera st̄ coia ceter
 aialib. Lactanti⁹. ij. diuinaz institutionū. c. decio. No solus diutius
 uiuit ceter. p̄ter elephantē Alb. de aiali. xvij. c. fi. Cetera sentire na-
 turaz suā Alia pncipaliter vsurpare. alia p̄petes volatus. alia vires.
 alia nare: hominē scire nihil sine doctrina. No s̄ntre. no ingredi. no
 vesci. Breuiterq̄ no aliud nature sponte q̄ flere. vni aiantū luctus
 est datus. vni luxuria et quidē mirabilib. mōis ac p̄ singla membra.
 vni ambitio. vni auaritia. vni immēsa viuēdi cupido. vni supstitio.
 vni sepulture cura. Nulli vita fragilior. nulli rerū oim libido maior.
 nulli pauor. p̄fusior. nulli rabices acrior. Dentq̄ cetera aialia in suo
 genere p̄be degunt. Cōgregari vident. et stare p̄tra dissilia. leonum
 feritas inter se no dimicat Serpētū mois⁹ no petit serpētes. ne ma-
 ris quidē belue. Ac p̄sces nisi in diuersa genera sentiunt Ac hercule
 No hoī plurima nisi ex hoie sunt mala plim⁹ in p̄hemio septimi na-
 turalis historie. Solus ho sine hoie viuere nequit. ij. officio. In solo
 hoie pncipalr corp⁹ et aia trāsmutātur ad inuicē Arist. de p̄bitione
 nua. Foia delectabilis imaginata aut visa corp⁹ mouet hūanū. Dis-
 cernere inter honestū et turpe solt cōuenit hoī. Solus ho p̄sequitur
 honestū cetera aialia vtile aut delectabile. Solus ordinat passiones
 virtutis ordine Cōtinetq̄ in sensu manētia ad limitē rōnis. Homo
 hz amicitia fm omē genus amicitie Solus in theozematib. intelle-
 ctualib. speculatur et delectat delectatiōe p̄trariū no habēte. Solus
 p̄fecte cōiugale est aial eo q̄ honestas legib. ordinatas facit nuptias
 Et simplr sol⁹ ciuile est aial p̄mo politicoz. Solus deliberat. eligit
 cum ratione velle et nolle habet Solus p̄mūcatiōes distributiones
 cobabitationes federa et pugnas v:banitatib. ordinatas et p̄fectas
 tuetur. Solus virtuose et turpiter agere p̄t. ornare sermonē et va-
 riare vocem. atq̄ hoim aios et bruta mouere p̄mo de orato. e tullius.

dr̄na. xx.
 p̄io methice.

Sol⁹ em̄ supi-
 nus iacere p̄t
 p̄sido. xi. c. i.

Solus ho hoī
 immittissimus
 iij. officioz
 al. xxij. c. a. c. v.

vij. ethicoz
 x. ethicozum

insti. de nup.

x. pble. xxxvij.

Lij

Propriū est hoīs maxie discipline susceptiō ppter vsū ratiōis. Et esse mansuetus aīal ppter pfectas gaudēdi rōnes alher. xxij. de aīalib. c. v. Homo deniq; solus risibilis est et rōcinatiū, discretiū, et libris aristotelis colligitur. Est etiā solus homo veritatis inquisitiū pūis officioꝝ. et cū oībus aīatis cōmunicatiū, ut patuit in pmo caplo. ppter has autē pprietates humanas ex tpe collectas ex maiorū libꝝ. Sunt conditiones sexuū. vir enim qui hyeme coītu fortificatur fm pliniū. x. c. lxiij. Est fortior. iuuantiō. aīosior. ferotior. disciplinabiliō. bonis moribꝝ instituentis aptior. diuiniō. prudentior. iustior. tēperatior. Quasobres vir a virtute dicitur est et imago dei fm aplm. Et mudo capite corā deo et hoībꝝ ingredi p̄cipitur. Mulier hō q̄ estate plus coītu veratur. a mollitie. dicta fm aristo. in. ix. historiā. c. i. est p̄pensiō ad lacrimas. misericors. inuida. querula. mordacior. anxia desperans. impudentior. mendacior. quinetiā faciliꝝ decipit. aptius memoratur. vigilantiō. seignior. immobiliō. et mīnus cibi desideras deniq; viro infideliō. q; frequēter mare leso fugit. molliō. malicioſior. insidiosior. et astutior. Ceteras et bñanas et sexuū humane speciei vles conditiones et pprietates in p̄biologis requiras.

Bris. in d̄ mori
b. 2. ij. ethico.
i. ad cor. in. xi.

De hominis p̄ductione Caput iij.

Alb. in d̄ boie.

d̄ gnatiōe aīal.
Bris. c. lxiij.

ij. d̄ gnatiōe aīa
liū. c. iij. 2. aue.
vij. meth. cō. xxxi
alb. d̄ aīal. xvi.
c. vij. trac. i.

i. de gnatiōe. et
ij. de p̄bio. i.
Alb. xvi. d̄ aīa
libua. c. xi.
alb. ix. d̄. a. c. v.

D̄ hominis p̄pletā p̄ductionē tria concurrūt. Creatio aīe formatio corpis. et natiuitas totius hoīs. Creatio ē soliꝝ dei opus. Qui mox fm bñm Augustinū corpē p̄fecto aīa intellectiua que sola de forꝝ ē inter forꝝ gnabiliū creat et infundit. Formatio autē corpis q̄ p̄requirit (q; quelibet forꝝ p̄requirit materiā dispositā et p̄p̄tam. ij. de aīa.) Cōpletur fm oēs naturales virtute informatiua. q̄ intellectꝝ dicitur. in semie patris existens in quo est virtus intellectiue sube. Sub q̄ mouet virtꝝ motꝝ celestꝝ cū oībz diuersitatibꝝ et p̄portioībz. motuū. situū. et imaginū. tam corpū celi q̄ radioꝝ quos determināt genethliaci. Sub qua ē virtus aīati corpis inquātū aīatū. Et sub illa est virtus mēbroꝝ digerentium sperma p̄ decursus quatuor aut quinq; digestioū. quinta em̄ accipit i vasis spermatice. Et sub illa est virtus mixta cibi fm q̄ mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio. Ultima autē mixta oīm est virtꝝ p̄marū qualitatū que sunt in mixto fm aliq̄ esse dñū saluate. Quas omēs formatiua virtus spermatice p̄tinet. Que sunt in spū gignitiuo sublecriue. Eo q̄ anima est ibi solū in poīa. Et calore mixto ex elementali et celesti tanq; i instrumēto. Et hec virtus fm p̄biologos quatuor aut quinq; videtur habere in emb̄ionis p̄ductione opatiōes. p̄is

est q̄ congregat sperma cum h̄iore in qua congregatione fit spumofus
quasi recens butirū cōplosum et tenue Et hanc intentionē facit for-
mativa creando in ipso et ex ipso sp̄m̄ in actu qui in habitu iā inerat
Sec̄da opatio ipsius est q̄ interius spermatis vide tur assimilari
gutte sanguinis vbi preparatur vas sp̄us q̄ est loc⁹ cordis Tertia
aut opatio est q̄ efficitur illa gutta quasi sanguis coagulatus que fit
substantia cordis Et iuxta illud adheret sperma sicut res aliqua ma-
sticata et viscosa Et postea quarta opatio fit quasi cor et ex ipso prin-
cipalia mēbra Et quinta opatione fiunt extremitates. scz pedes et
manus. Et in omnib⁹ istis citius completur masculus q̄ femina.
Tempus aut formationis masculi sicut pitiores circa expta tradi-
derunt. est q̄ sperma in principio cōceptus post sex aut septē dies ap-
paret quasi lac spumofus h̄ns tres ampullas magnas ad locū cordis
epatis et cerebri formandum. Post hec aut per tres dies completos
quando nouem dies sunt a conceptu fiunt in eo gutte rubee et flia
rubea Anterioratur tamē hec opatio aliquādo et posterioratur aliq̄n p̄
vnum diem. post sex aut alios dies ab ist⁹ quādo. xv. sunt dies a p̄io
conceptu apparet p̄ totum quasi sanguis coagulatus Sed illa opa-
tio etiam aliquādo anterioratur et aliquādo tardatur. per duos dies
sc̄dm q̄ magis vel minus obedit formationi. Et ab istis dieb⁹ post
alios duodecim dies qui sunt. xxvij. a conceptu p̄mo apparet totum
caro. Et cognoscuntur in illa carne tria mēbra p̄ncipalia Cor vi-
delicet. ep̄a et cerebrum. et etiam extēditur per ip̄m quedā portio
a qua generatur nucha Deinde generat vmbilicus qui prius q̄ p̄n-
cipalia mēbra completur quāvis ip̄a tria incitatiue p̄cedant Et hec
opatio etiā aliquādo citatur ⁊ aliq̄n breuiatur p̄ duos dies. Ab hinc
sūt post nouem dies qui. xxxvi. faciunt a p̄mo conceptu diuiditur
caput a spatulis et venter et duo latera incipiūt sensibiliter ⁊gnosci
sed tamen in quibusdam hec latent et abscondūtur vsq̄ ad quatuor
dies post qui sunt. xl. dies a p̄mo ⁊ceptu. formatis mēbris interiori-
bus natura format ossa et exteriora p̄ custodia ip̄oz. Et superiora
prius formātur q̄ inferiora hic est q̄ quidā opinantur oculos p̄mū
generari q̄ p̄mum apparent. Deniq̄ formātur extrema vt manus et
pedes. Si tempus in formationis dupletur temp⁹ inde consurgit
motus. Si vero hoc tripletur duplatum tempus dabitur partus.
vnde formatus in. xxx. diebus mouebitur in. xl. et nascetur in. clxxx.
qui sunt sex menses integri. plasmatus autē in. xxxv. mouebitur in
lxx. et nascetur in. ccc. qui septem extant menses. Formatus vero in
xl. mo⁹ sibi aderit in. lxxx. natiuitas in. cccxl. qui sūt octo menses. plasmatus
quoz in. xlv. mouetur. in. xc. et nascetur in. cc. lxx. q̄ nouem
⁊stituūt mēses Et fm ⁊stitū h̄c fit vt plurimū Qui aut in. l. forat

alb. ij. d. aial. c.
ij. declarat
quō vt foratia
creat mēbra.

q: vir p̄io crea-
tus est Gen. i.
alb. ix. d. a. c. v.
⁊ sil. d. n̄a. xli.
xlvi. et. xlix.

bypo. in d. feti

auicē. xxi. f. c̄j.
de ḡna. embri.

alb. xvi. d. aial.
c. ij. trac. ij.

Allex. vij. Epi.
xxxij.

alb. ix. d. a. c. v.
In de fetu.

alb. ix. d. a. c. iij.
auicē. xxi. frū.
c. d. gna. embu.

ij. de gna. aial.
c. iij.
Al. xvi. d. aial.
trac. c. i

arist. de gñati.
aialū. ij. c. iij.

Alk. de aial. c.
iij. vtus sil. p.
ducit cerebruz
et neruos.

in .c. mouetur. Nasceturq; in tricentesimo quierunt decem mens-
ses. et illi sunt viuatores sapiētie. vij. Unde. xxxij. epidemte septia
labores in periodis qui in. lxx. mouentur in triplicibus finuntur
tur et qui in .xc. mouentur in triplicitate terminantur. Sic igitur
modus est terminatiōis et partus Embriōis dñtia. xlii. Sed hec
que sic dicuntur medici non sunt certe probata et ideo non semper in-
ueniuntur vera Infans itaq; quatuor gradibus generatur secundū
hypocratem primū appellat sperma. secundū fetum. tertiu; embriō-
nem. quartū infantem Juxta illud Egidij Sex sunt in lacte dies. ter
sunt in sanguine terni. Bis carnem ter seni membra figurant. Mo-
dus autem formationis est. q; mox quando in coitu cocurrunt duo
humores viri scz et mulieris in matricez. clauditur matrix ita q; et
acus ingredi non possit concipiens eos. tunc sperma viri attrahit si-
bi hūore mulieris. q; nō sit conceptio nisi sperma viri tāgat hūore
Et rotundabit sup ipm sic rotundat sperma galli in albumine ouis
et tunc matrix mouetur ad cooperiendum illos humores Et tūc ex
calore spermatis generatur pellis circa duos humores. circundans
et custodiēs sperma ne diffluat. et custodiens spiritum et calorem ne
euaporet. De hinc ex humore spermatis generatur spiritus cuius ne-
cessitas est ad totum conceptuz formandum. Ex hinc virtus forma-
tiua producit locum spiritus in medio in quo generetur et a quo ac-
cipiat incrementum. et iste locus est locus cordis et ideo q; primum
distinguitur est cordis locus et substantia. Spiritus autem ille qui
in ipso loco primo pulsatur ex se duo facit. vnum est distensio materie
vt sit apta ad lineamenta membrorum recipienda. alterum est pfo-
ratio eius qd est coram ipso. A loco enim cordis primo perforando
pertingit spiritus ad locum epatis et cerebri et primo sua sufflatione
facit ibi duas vesicas quasi adherentes et vna a dextris ad locum
epatis et hec implet sanguine rubeo vt patebit. Et alia sup ipm vt sit
locus cerebri que impletur sanguine declinante ad albedinem vt in
illo loco formetur membrum. Quo facto in illo loco conuoluit mate-
riam. et format membra. Et cum congregatur in illo membro nobilit-
sufflat iterū ex ipso et facit ex cerebro vias neruoz motiuoz et sen-
sibilem. Ante epar autem facit vias venarum. Ita ergo omnium
istorum origo est a corde. Sed manifestatio venarum est ab epate et
neruorum a cerebro. Et tunc spiritus qui est in medio materie suf-
flando perforat eam. Et quia maior motus est spiritus ad superius
ideo pforationē facit maiore versus supiora in quibus caput et supio-
ra formāda sunt. Cetera aut pforat penetrādo oia que sunt coram se.
Sursūm enim perforat spiritus a se in eo q; spiritus et quia pulsatur.

Sed deorsum vt est instrumentū virtutis et aie (que in omnē dīmes-
 sionē mouetur) penetrat ad inferius vbi formanda sunt inferiora. et
 p̄forat in omnē locū sc̄dm nature cōuenientiā. Et in ipsīs p̄foratōib⁹
 format loca formaz quietarū et pulsatiū. Et per hanc rationē patet
 vt dictū est q̄ p̄ia origo oīm venarū est a corde et nō ab epate. p̄fo-
 rando autē p̄tingit per totam materiā ad exteriora ⁊ per hec foramina
 primo inducit nutrimentū ad ꝓceptū. in quo est q̄si triplex ps. quaz
 vna est subtilis valde purissima et sp̄ualis q̄ trahitur ad vas spirit⁹
 Et de ip̄a sūntur materia carnis cordis. Sc̄da est minus subtilis et
 calida quasi sit incensa et ip̄a deriuatur in materiā epatis Tertia est
 grossa naturā h̄ns flegmatis q̄ sp̄s qui fortiter fertur sursum ipsaz
 secū trahit in materiā cerebri et medulle capitis. primū creato corde
 in quo virtualiter st̄ oia aialia (q̄uis qdā medicorū accipiētes signū
 in pullo in quo manifeste p̄mū creatur cerebri et oculi. dicant p̄mū
 cerebri creati) formātur alia mēbra p̄ncipalia vt dictum est. sed non
 complentur vesice em̄ cordis epatis et cerebri ꝓcedūt vmbilici crea-
 tiōem sed ꝓplementū ip̄oz sequit̄ ꝓpletōz vmbilici qui primo com-
 pletur ꝓpter nutrimentū fetus Et tūc fiunt panniculi q̄bus inuolū-
 tur ex h̄iozib⁹ spermatū aut ex spermate muliebri qd̄ mouet sperma
 viri ad agēdū Et statū post hoc suspēdit ꝓtinuatū cū por⁹ matricis qz
 ex poris nutrit et nō ex panniculo. Nisi forte qn̄ diu mollis est pan-
 niculus. Et qn̄ parū valde accipit de nutrimento Et statim aliquan-
 tulum indurato panniculus nutrit per poros quib⁹ ꝓtinuatur per
 tactū et adherentiā. H̄ij autē pori sunt meatus venosi. postea diuidit̄
 pannicul⁹ in tres Quoz exterior est secundina que ex duabo t̄lis cō-
 ponitur subtilib⁹ intra quas vene ꝓtextitur a ḡlbo epatis ꝓ vmbilis
 cum extense sicut radices arborū. Et sunt tres vene. vna pulsatis q̄
 venit a corde siue a maiore vena cordis. Et hec in secundina non
 spargitur. Sed simul vadēs diuidit̄ orificia ad quasdā venas pulsa-
 tiles matricis et sugit̄ ꝓ illa orificia sanguinē subtilem q̄ est cum spi-
 ritu ad nutrimentum sp̄ualit̄ ptium ip̄ius creature. Alie autē due st̄
 nō pulsatis. Et iste diuiditur et ꝓiunguntur in matrice mult⁹ oris-
 ficij venarū nō pulsatiū. Et sic ingreditur c̄bus ad ꝓceptū ꝓ vmbi-
 licum ad gibbum epatis Et non ꝓ venam que porta vocatur. Ne
 stomachi foratio ꝓpediat̄ et alioz mēbroz nafaliū. in vmbilico autē
 diuiditur et circūuolūtur panniculo ⁊ tūc egrediuntur inter duas
 celas secundine et sparguntur in orificia venaz matricis ita q̄ quasi
 continue quedā vene videntur q̄ a matrice sunt egressse. sed nō egre-
 diuntur qz virt⁹ que foriat ꝓceptū format etiam cotillidones venarū
 errant itaqz dicentes eas ꝓgredi a matrice. Et est vna venarū istaz
 que colligit sup̄fluitatē yrine et ducit ad sc̄dm panniculū et hec vo-
 catur biles. Sc̄dus pannicul⁹ vocatur inuolūt⁹ qui sit ex spermate

Aut. xxi. tertij.
 de generatiōe
 embriōis

Al. ix. de aiall.
 c. v. trac. ij.

al. xvi. de aial.
caplo. vij

arist. vij. hysto.
c. vij.

al. xvi. de aial.
caplo. iij.

al. d. a. xvi. c. vi
al. de a. ix. c. xij
tracta. ij.
Gal. d. sperma

Hypo. i d. fetu
arist. vij. de bi.
c. vij.
auicē. ix. d. aia.
xvi. scij. d. gnati
embriōis.

al. ix. d. a. c. fi.

mulieris qd est paruū. Et ideo est artus et ptensus ad inferi⁹ ma-
trici⁹ p⁹tinens v⁹ine supfluitatē. Nec est necessariū receptaculū ster-
coris qz fetus tunc nutritur subtilibus et ideo nō egerit et hūc ara-
bes dicunt aschari. Et effundit etiā ad istū pāniculū sudor et cetera
que resolūtur a pceptu que sunt acuta. Tertius a quibusdā abgas
vocatur qui p⁹tinet hūiditates sudoris leues Sup quas natat puer
ne ledat tactu matricis dure aut etiā v⁹ina exteriori. Et iste est pan-
niculus valde subtilis. et vocatur ab obstetricib⁹ Armatura pcept⁹
Et sic p⁹ qz embrio pendet ab vmbilico q̄ continuat cū vena et ve-
na extenditur p matricē et sanguis currit p venā ad matricē sic cur-
rit aqua per cannalē vñ p⁹ pmo error eoz dicentū embriōnē p⁹is
cibari carnib⁹ Scdo qz mēbra p⁹ius creata augent p nutrimentum
attractum ab vmbilico. Ex corde em̄ pmo exeunt vene pulsatiles et
quiete ad silitudinē piloz. et circa has fit gnatio materie eo qz ex
corde portant spīritum et sanguinē que erigūtur ad gnatioz mēbroz.
Generatio homogentoz p⁹ficatur calore et frigore inter q̄ p⁹mū qd ge-
neratur est caro cui⁹ terminatio est ex frigore p⁹plexiōali. Et ex mate-
ria extranea mūdiorū creat⁹ orgāa flūū Sz ex nutrimento itranco pmo
fit cor. deinde alia pncipalia. Ex supfluitatib⁹ aut et q̄si reliquis et
purgamentis mēbra pncipalib⁹ seruiciā pcreatur. et nascūtur pili et
vngues p calorē assantes siccum. Vene aut et ossa ex calore intraneo
desiccātur ex spermate mlier. Sed pellis siue coriū ex siccitate car-
nis. Natura em̄ facit sicut ars q̄ imitat naturā. ij. phicoz. pictores
em̄ pmo pducūt figurā z lineas deinde supducūt colores sic silitur
natura pmo ethicoz. Iste igitur est mod⁹ quo format et nutrit con-
ceptus in matrice Embrio aut sic p⁹pletus stat in matrice incuruat⁹
sicut aues stant in ouo et cōglobatus vt nasum inter genua oculos
sup genua. aures extra genua habeat. Et facies sua versa est contra
dorsum matricis ppter cordis sui defensionē. et apud mentū habet
manus positas infra oculos et genua Cui⁹ situatiōis causa fm auicē.
est qz cōuenientior est hec pparatio ad p⁹ersionē faciendā in partu
Scdm em̄ hunc sitū facilius sit fetui exire in ptu sup caput suū. Et
sic situatus fetus in matrice minorē occupat locum. Cottilidionibus
aut ruptis quasi equitare incipit sup plantas suas descēdendo z tūc
vigore p⁹rio se vertit. et ad p⁹ersionē iuuat pōdus capitis et pondus
membroz supioz. et p⁹uertendo se scindit telam in qua est qua scissa
effunditur humor qui est in ipsa Et descendendo ampliat iquē ma-
trici⁹ sicut vnguentū qdā. et tunc apitur os matricis et vulua op-
tione qua possunt ita qz etiā in plurib⁹ discōtinuantur et scindūtur
sed ad continuitatē postea reuertūtur. Et tunc erigit fetus pmo pos-
rigens caput tanqz grauius et maius z man⁹ sunt extense sup coros
vtraqz in latys non declinantes. vltimo pedes et vmbilicum scdm

ypoctatem Si vero pedes pmo egrediuntur aut man⁹ raro hualescit
 et eritus signū est debilitat⁹ qz ex debilitate se puertere non potuit.
 aut pdigiosi ptus indicū. Nero pedib⁹ genit⁹ parca ei⁹ agrippina
 scribit Pl⁹. vii. c. viij. Scipio cel⁹ est ex vtero idē eodē. c. ix. Agrippa
 pedib⁹ nat⁹ est Solin⁹ de mirabilib⁹ mōi. c. iij. de nūero fet⁹ sup feta
 tione et mōstruositate p⁹ in expōne introductorij Et hīs p⁹mū infer⁹
 qz mltiez gutta aliqd⁹ fert in embriōis pductōe nō actiue sed passiue
 vt declarat alber. ix. de aial. c. iij. tract. scōi Scōo qz vene oriūtur a
 corde pncipl⁹ et nō ab epate vt j lati⁹ capite de venis declarabitur.
 Tertio qz hō nō gnat nisi ex hoie i hoie vt d⁹ Albumasar et Auer. iij.
 phico. cō. xvij. Nō facit hoiez i actu ex poia hoie id ē mēstruoso sāguie
 Quapropter opinio auicēne est erronea dicēt⁹ qz hoies possint gnat
 ex putrefactōe sic bruta. vt scorpiones qz su⁹ amic⁹ fecit. quā repro⁹
 bat auer. viij. phicoz. cōmen. xlvj. et. ij. methice cōmen. v. qz qlibz foia
 habet materiā p⁹riā. et qz hois gnatō esset casualis. de quo et⁹ petr⁹
 in expōne pble. xij. decime p⁹icle. Neqz gnat⁹ hō p incubos et suc
 cubos vt latius expōsitū est in declaratiōe introductorij siue puuli
 phie Sperma em̄ in lōg⁹ hōis euaporat qre et extra corp⁹ euanescit
 spūs vt p⁹ p alb. xv. de aial. c. iij. Neqz gnat⁹ur hoies stute stellaz
 dātatur extra vterū. sic cut quidā astronomi opinātur. vt declarat ve
 nerabilis dñs alber. xvij. de aialib⁹. c. vltio. Neqz gnat⁹ hō sine coitu
 vtri nisi diuinitus quēadmodū scim⁹ z ple credim⁹ de xpo saluatore.
 Nā licet hō impregnari possit p attractiōz spermat⁹ in balneo tamē
 nullo mō parere pōt. sine coitu Et id qd poete fabulātur de mīnerna
 ex iouis capite nata. mīsticum est. Sic itaqz p⁹ hoiez creati quo ad
 auūnam. informari quo ad corpus virtute formatiua agente stute
 anime et celestij. et nasci fm se totum a natura.

De corp⁹ hūano Caput quitum.

Opus hūanū est mixtū elementis Cōplexū hūoib⁹. et
 qlitatib⁹ p⁹mis Cōpositū excrementis. et p⁹rib⁹ z similibus
 vntū mēb⁹. Et informatū aia rōnali. Corp⁹ em̄ hūanum
 est mixtoz dignissimū oim. et vincim vniuersi. velut em̄
 auz depuratū se hz ad cetera metalla ita corp⁹ hūanū ad cetera corp⁹
 pora gnabiliū Et t⁹antia corp⁹is hūani ē maior t⁹antia alioz uialij
 vt declarat p⁹ sūll. dñs. xv. Et gal. p⁹mo p⁹plexionū Et ideo mag⁹ ac
 cedit ad celli silitudiez vt d⁹ al. in de aial. xxij. c. i. tractat⁹ scōi. Et est
 t⁹antia nō fm p⁹portioz arithmetica s⁹ geometria vt lati⁹ declarat al.
 xij. de aial. c. ij. Quō aut elemēta p⁹ia s⁹ i mixto Et qd sit mixtio. qd
 p⁹plexio. et quos effectus habent elemēta. quas stutes p⁹ime qlita
 tes p⁹ p⁹mo de generatione. ij. de p⁹rib⁹ p⁹mo c. Et in expōne puuli
 phie. siue introductorij tractatu. ij. c. de elemētis. et. c. de mixtione.

in de fetu

c. de monstro.
 Et. xvi. c. trac.
 i. z. c. xvi. in. fi.
 in suo introdu
 ctorio. li. i. c. iij.
 r. pble. lxvi.

diūtia. xxi.

fo. cxvij. capl.
de mōstro

auer. ij. col. c. 6
 iuua. mēbroz.
 oul. in. iij. fast.
 lucanus nono.

diūtia. vi.
 al. 6. a. c. i. tra. ij
 Auer. i. cantl.
 aut. p⁹ia p⁹imi
 c. de p⁹plexiōib⁹

al. xxij. 6. a. c. i.

iiij. metheoro.
xxij. de aial. c. i.
caplo. i.

alber. xxij. de
aia. l. c. viij.

pmo hist. c. xv.

Alber. prio de
aial. c. ij. trac. ij.

alb. prio d aial.
caplo finali.

ari. in. de phisi.

Terra em̄ et aqua hoc est sicca et hūidum habent se sicut passus et materia. aer et ignis sicut agentia. hūidum em̄ viscosus siue spumosus fm alber. est materia aialiu. ex terrestri em̄ generantur ossa pili cartilago. et viscoso nerui pāniculi vene et cutis et arterie. ex molli caro adeps etc. Ex hūioribus aut̄ qui sunt ppria elemēta corpis aiat fm Gal. ij. elementoz ptes cōsiles et excrementa causantur. Ex his mēbra que vnita p̄stituunt totum et quātitatē et figurā eius. longitudo enim p̄ leuia grauibz cōpata ab eis tenta licet nō oīno retenta sint p̄stituuntur. dicitur tenta. ne euolent. subiungitur nō retenta quia si retinerētur in longū non extenderētur. Diameter aut̄ lōgitudinis a gram efficit modo a leui non eleuato. Si enim nō moueret tūc cōcideret circa seipm̄ in rotundum. Si aut̄ eleuaretur tūc extenderet in longum. Sed cū leue tenetur et retinetur a graui et graue mouet a leui tūc necesse est in latuz fieri dīlatationē. ab his aut̄ que sūt leuia in alio et grauia in alio qm̄ calidū ascendētis radij mouet. Et est tentum et retentū ab eo qd̄ est leue et graue. constituitur dīameter tertia que est ex motu istoz in pfundū. Est em̄ motus istoz a calido et a ppria quāitate nec descensum hnt̄ simplicē nec ascensum simplicem sed mouētur ad mediū impletionē. Et sic quātitas corpis ex primis qualitatz motiuis p̄tū p̄siliū causatur. Qualitas em̄ ppria siue cōpletio ex quātitatz primis alteratiuis. Que simul corp⁹ figurant. Et qz hūani corpis cōpletio est spātiosissima vt dictū est. ideoqz ei⁹ figura inter figuras gnabiliū est p̄fectissima. et erecta Ad celum tendens. ptes quoqz eius ad ordinē vniuersi situantur vniformiter. sed quātitas fm corpa diuersificatur. vñ diuīnates p̄ phisicas mēbrorum et corpm̄ formas. Quas figuras et accētia in rebus phisicis a supioribus imp̄ssa phisomus phisomensis scdas stellas appellat a quibus melius et verius iudiciū qz a primis que nimis distāt sūitur. Et hec diuīnatio phisionomia dicitur fm qz affectiōes hoīm et passiones naturales duntaxat iudicantur. inq̄tum aie sequūtur corpa fm aristotiles in de phisionomia et. ij. p̄ioz. Cū longitudo corpis vt plurimū beatitudinem sensū et intellectus rep̄ntat. Breuitas vero ecōtra. Juxta illud Consilio pollet cui vim natura negauit. Longum em̄ corp⁹ in iuuetute pulchrū est. iij. ethicoz. In senio aut̄ curuat. ij. apbor. .liij. latitudo corpm̄ phlegma indicat alb. xxij. de aial. c. i. Crassi p̄terea scdm̄ naturam cito moriūtur magis gracilibz. ij. apbor. .xliij. Et qbz ea que ab umbilico deorsum maiora qz ea que sunt ad pect⁹ breuiter vite sunt et imbecilles quia venter frigidus est sicut illoz q̄ tenues habent ventres. x. p̄ble. lxx. Propter quid aut̄ supiora non assilantur inferioribz et posteriora anterioribz sicut sinistra dextris vide latius alber. xx. de aialibus c. viij. Et raritas corpis mentis fecit subtilitatē. Latitas aut̄ q̄ mulierum corpa abundāt frigiditatē signat et humil-

dicitur et mentis ebetudinem. Grossities carnis. obtusus animus sic
 mollities aerea acutum fm aristo. repñtat de q̄ infra in caplo de carne
 dicitur. Corpa viroz sunt solidiora et porosiora corpibz mulierum
 abundantiora spiritibz ideoqz agilliora. viuatora. ⁊ leuitora. Sicut de
 functa uiuentibz. et vigilantia dormientibz. et factata ieiunio. cada
 uera viroz supina fluitare. femiaz prona velut pudori defunctaruz
 pccente natura dt plin⁹ Inter oia corpa corp⁹ qd neqz longum neqz
 nimis breue est sed in vtrūqz tpatū est optim fm gal. in de optia cor
 poris compoe. c. iij. tale em optiaz hz pplexionē Auicēna scda pimi.
 doc. iij. c. iij. Et ideo dt scda aphor⁹ optim est bene carnosum esse tle
 em est longum. v. pble. xxiij. Et hanc corpis figuram dt Suetoni⁹
 vespasianum habuisse impatorē. diuersificatur em corpa hūana mul
 tipliciter. Nō solū in quātitate vt dictū ē. sed etiā in qualitate. Nā
 aliq̄ sūt sana sp. aliqua egra sp. aliq̄ neutra. aliq̄ pectorica. aliq̄ cachoz
 chimica. aliq̄ eucratica. aliq̄ rara. aliqua grossa. aliqua macra. aliq̄
 pinguis. aliqua dura. aliqua mollia. aliq̄ solida. aliq̄ laxa. aliq̄ lenia.
 aliqua aspera. aliqua graua. aliq̄ leuia. Itē figure corpis hūane va
 riantur qñqz. Nam aliqua sūt gibbosa. aliq̄ strumosa. aliq̄ clauda ⁊c.
 De quibz breuitat⁹ cā nō dicitur. de his aut videat studiosus lector
 phisilogos. Nunc breuiter vt ad reliq̄ pateat access⁹. hūani corpis
 pñtionē Posthabitis gal. in tegni et auicēne pma pimi atqz arist. his
 stoziarū pmo pñcoibz (placuit subūgere Diuidit em in pñtes mate
 riale. et pñtū hoc est interi⁹ et exteri⁹. Continēs aut est ps. aut ex
 crementū. ps est duplex. consillis et officialis siue organica. pñtis vt
 pellis. organica vt caput oclus natus manus Excrementū fo vt capil
 lus. pilus. vnguis. Interius aut et pñtū silt pñtur in excrementuz
 et pñem. Excrementū est duplex vtile vt salua. sperma ⁊c. Supfluū
 vt sterc⁹. vrina. sudor. sanies. pituita. pustule. tumores. ⁊c. pars pñt
 eodē modo vt prius in materialē et foialem. Materialis est triplex
 Poñalis vt hūores pmi et scdi. effectiua vt spūs et calor. actualis vt
 ossa. cartilagine. pñiculi. nerui. vene. arterie. corde. ligamenta ⁊c.
 Organica autē pñtur fm officia. aliq̄ em tribuit tm vt cor. Alia tri
 buit et suscipit vt cerebrū et epar. Alia suscipit tm vt mustul⁹. aliq̄
 nec suscipit nec tribuit virtutem vt caro et qdā ossa. q̄ pñt esse officia
 lta inquātū hñt officia ipis deputata de omibz his siue sunt membra
 carni omnia siue spermatica siue dñantia siue famulātia Siue aialia
 siue spūalia. siue nafalia dicef ordine pmissio. Et pmiū de cibo ⁊ potu
 generaliter Quō aia corp⁹ informat patebit in fine.

De Cibo capitulum Sextum.

Ibus est triplex vt dicit Gal. aucto. hypo. iij. Cōplexio
 onum Est em cibus verus qui actu nutrit vt hūidum

h. de aia.

pli. vj. c. xvij.

Cels⁹ li. ij. c. i.

drñtia. xxi.

ij. cell.

gal pño tegni.

ij. tegni pria
pimi.

pima pmi de
membis

gal. i. d natura
libus stutibz.

D i

ari. d. pti aial.
ij. c. iij.
drna. cxxxvij.
tru. iij. te. co. iij.
xxi. pble. ij

haliab. v. theo.
c. xiiij.
gal. de enchir. 7
in d. subtilitate
dieta et. iij. de
alimētis
isaac. vij. vltim
dietarū

ij. apbo. xxxvij.
et. l.
aut. tertia pmi
doc. ij. c. vij
auer. i. ca. 2me.
xxiiij.
Aris. prima
pble. i.

i. pble. ij.
gal. in de disso
lutiōe continua.

nutri mētale qd medici cambiū appellāt. Et est qsi cibo vt sanguis ⁊
hūiditas q mēbris incipit apponi. Et cibus futur⁹ vt chilus vētris
de quo in pnti caplo nihil dicit. Sed de cibo exteriori hic erit fmo.
qui est duplex. fm anticnā scda pmi. c. de his que bibūtur et comedū
tur. Quidā est medicinalis q cum hoc q in subaz nostri corpis puer
titur. etiā corp⁹ nfm notabilr alterat vt caules et fruct⁹ Sed cibus
simplr q cibalis dr. Est qui est apt⁹ in subaz nri corpis puerri facile
et cū hoc corp⁹ nfm nō notabilr alterat vt panis tritice⁹. de quo dr
aristotiles q est bñ nutritiu⁹ vñ Auicē. in cantic⁹ dr. Qd vincit et su
perat corp⁹ est medicina. qd vero nutrit et auget est cibus. Qui est ml
tipler. Nā aliquis ē subtilis cui⁹ quātitas magna pauco pascit cor
pus nutrimento vt caro pulloz. pisces put lactuca ⁊c. Aliqs grossus
cui⁹ quātitas pauca corp⁹ plurimo reficit nutrimento. vt caro vituli
magni. caseus recens. pisces magni. Qui ⁊ fortat mēbra. subtilis aut
sanitate ⁊ seruat. Aliqs est tpat⁹ inter grossū et subtilē cui⁹ moderata
quātitas moderate nutrit. Si aut multa sit ei⁹ quātitas multū. et
si pauca parū vt oua gallinaz. caro agni. panis triticeus bñ pparat⁹
⁊c. Cibus em̄ et potus se hnt vt ligna respectu calor⁹ naturalis. Nā
sicut ligna pntū supant modicū ignē et ipm quasi extinguit ita cibus
in pncipio supprimit calorē naturalē et facit horrere corp⁹ deinde
aut cum calor vincit cibū auget. xxxv. pble. ix. Debet itaqz qs cibum
sibi pportionatū in qlitate et quātitate assumere. Si sanitate dileres
⁊c. Est et cibus durus et siccus q est pessim⁹ sicut lubeus. viscos⁹. vt
et gal. i. d. differētis febriū. c. iij. Preterea aliqs ē cibus bō q bonū cibu
lum generat. Aliqs malus q malū cibilū facit. pōt tñ mal⁹ cibus qnqz
ē bon⁹ ex ⁊suetudine. aut forti appetitu. finaliter tñ ducit ad pncipiū
Nullus aut cibus vltiter est bon⁹. qz ⁊plexiōes nō sūt eedem. Ncitas
quotidiane refectiōis est vt suppleat locū et⁹ qd resoluū. vera enim
cibi actio est augeri augenda. et restaurare oē depditū ex dissolutiōe
corpis. et ad pntū statum deducere. vebemēs itaqz abstinētia nocet
iuxta illd hypocrat⁹ pma apboz. iij. Propter hoc igit tenues ⁊ certe
diēte fallaces sunt amplius solidioribz Et apborismo. iij. Silitur et
inanitiōes ad vltim ducētes sūt fallaces Et tertia pmi de eo qd co
medit et bibit dr. Tollerare famē stomachuz putridis replet hūoribz
bus Quare illud qd in puerbio est Abstinētia est sūma medicina. hz
veritate post repletionem vt dr auicēna. Qd si aliqua die supuenerit
grauitas ex cibo pcomesto. tunc sequēti die famelic⁹ maneat et sōno
vtatur plūtiore. scda apboz. xxij. Qui igit dlyerendi debilitatē habz
his comedere debz et raro semel vno die. aut ter in diebz duobz qles
sunt oēs artū studiosi fm Cornelii celsū pmo. c. ij. Cauēat tñ res
pletionē et crapulā que est mentis corruptio fm Tullii in cathone
maiore. ppter qz multi oblerūt Qui autez tpatē abstinēs est adijciēt
vitā Eccl. xxxvij. Et nihil deterius est qz nutritēs mittere supra nu

trians scda pmi de eo qd comedir et bibit Un gal interrogat q me-
 dicia foret pfecta rñdit tpara abstinentia Nocumera nauseatiue facie-
 tar et ebrietat patet in. xxv. q. tinent. c. i. et plinio. xliij. c. xxiij. Est et
 vitanda ciboꝝ in vno pñdio varietas iuxta illud. xxxvij. eccllastici.
 Noli auid⁹ esse in oi epulatioe et nõ te effundas sup oēs escā. in ml-
 tis em escis erit infirmitas. vii plini⁹. xl. c. liij. boni cibo vtilissimus
 simplex. Aceruatio saporū pestifera. et cõdimenta pnciosiora Quisq;
 itaq; se tpet et q̄suetudinē bonā dico seruet et q̄uententē cibū eligat
 Naz cibo mores variatur pl. xxiij. c. xxiij. et hõ maxie perit Idē. xxvi
 c. viij. in pncipio. q; possibile est aliqd esse qd vni sit cibo. alteri medi-
 cina; et tertio venenū. vt dt gal. liij. q̄plexionū. c. liij. in fine. et Auicen.
 scdo can. ptz hoc de iusquiamo. Ordine quoq; ciboꝝ bonū habeat.
 mollia lubrica cito penetrabilia et facile digestibilia grossis et duris
 digestione ante ponat; Sz facile est p̄cipere. difficilimū aut p̄ceptis
 obedire Jux illd dicit et nõ faciūt Alios saluāt seip̄os saluare neq̄ūt.

De potu capitulum Septimū.

Potus est res nonnaturalis actu hūida. ciboꝝ in vētre p-
 mixtiua ⁊ eorūde i ptes corpis delatiua Aut breui⁹ pot⁹
 est delator cibi p corp⁹ Et ē triplex Quidā tm ē pot⁹ vt
 aq̄ simplex q̄ nõ p̄t nutrire. q; simplex nõ p̄t suscipere foꝝaz
 h̄positi nisi q̄ponat. Est et indigestibilis fm aris. et corp⁹ sume infri-
 gidat. Scds ē pot⁹ medicinal sic oximel: qd valde q̄ducit ad sanitatis
 p̄seruatoꝝ fm gal. ⁊ mellicratū ⁊c. Terti⁹ ē pot⁹ cibalis sic vinū ⁊ ce-
 reuilla. reportat em cibū p corp⁹ et et; nutrit. Et ille ē triplex. s. Per-
 mixtiū q̄ vna sūt cū alimēt. Ali⁹ delatiū sic factā digestioe in vētre
 et dimidiata i epate assūpt⁹ Terti⁹ ē alteratiū q̄ grā medicie exhibe-
 tur. Et hic p̄t sumi vētre vacuo fm q̄llū. drñtia. cxvij. De p̄mis duo-
 bus loq̄tur descriptio Qñ aut bibedū sit an in pñdio aut post cibuz
 ptz drñia allegata sufficiēter. Sz q; pot⁹ descēdit ad stomachū et non
 ad pulmonē vt qdā sentiūt. sic narrat Macrobi⁹. exp̄imur vomitu
 Et lati⁹ reprobat dñs alb. xliij. d. aial. c. i. Duab; de causis pot⁹ ē ncca-
 rus. Una ē vt corp⁹ hūectat. repleatq; locū eaz q̄ dissoluūtur hūida
 ru; subaz. Altera vt cibū trāsmittat. ⁊ ad oia pferat corpis mēbra Et
 illi p̄stet teiuitatē q̄ ei⁹ facilitē tñsmisso p meat⁹ ⁊ vias. vii vacuo sto-
 macho nõ ē bibendū vt dcm est fm auicē. tertia p̄mi doc. ij. c. viij. di-
 centē Scias q; bibere aquā cū aliq̄s ē teiun⁹ Et post exercitiū ⁊ bal-
 neatōz Et p̄te vētre vacuo yebemēter ē impediēs Multā q; aquaz
 frigidā bibere ē malū Et subdit apli⁹ sapiēs sibi. p̄hibere d; ne teiun-
 nus vinum bibat. Aut anteq; membra in hūectatis aqua reficiātur
 Aut post motū fortē qm̄ hec duo magnū cerebro faciūt nocumētū. ⁊
 neru;. ⁊ ad spasmū pducūt. ⁊ ad amētā Aut i egritudine aut tpe calido

liij. epidim la-
 rum xvij.

Lucanus. liij.
 hōra. ij. f. sa. ij.

ij. apboꝝ. v.
 drñtia. c. xix.
 mathi. xxiij.
 Mathi. xxvi.

drñtia. cxvij.

trusia. liij. teg.
 cōmen. v.
 liij. metheo.
 d enchi. ⁊ caco.

vij. satur. in fi.

isaac. i p̄ictari
 bus diet.

xi. tertij. trac. ij.
 c. viij.
 aut. i ca. ⁊ auer.
 q̄mē. xxxliij.

D ij

tertia pmi doc.
ij.c.vij.

xlj.c.xxij. Et
xxij.c. xliij.

sexto.c.d regi
mine corpis

Neq; bibendū est post cibum citō multū vinū. aut aliū potus q; expectandū est donec cibus de stomacho descēdat. Sicut nō est comedendū supra repletionē vt dictū est in priori caplo. qz os gulosus est fons ēgritudinū molestaz et oner; paupatis Comedat tñ diues quādo pōt. et paup qñ hz Et corpulentus auctoritate ruffi sel in die sed macer his. 2 liquores aut fm pliniū corpi hūano cōueniētes sunt duo. oleū quo ad extra. et vinū quo ad intra. cito em̄ in spiritus trās mutatur et naturali calori subuenit debito tpe et tparte bibitū. Silt cereuisia bona (q;uis gal. dicat in de simplicib; q; noceat capiti) q; melancoliaz fm Auer. in colliget repellit. Nec de cibo et potu dicta sufficiant cetera in libris medicorum patent.

Galie. in 2 mēto. xv. Aphor;. prima

Uirtus fortis   Cibus multus et sepi⁹   Resolutio multa

Multum
et sepe
paucum
et raro

Uirt⁹ debilis   Cibus paucus et raro   Resolutio pauca

Hyeme

In

Estate

pl⁹ resol
uitur de

hūido radicali
et par; de calore ideo auge
hūido extraneo rī debet
et mltū de calo
re naturali

cib⁹ i q̄titate
z nō i nūero et
potus ecōtra
Cib⁹ i nūero
z nō i q̄titate z
potus ecōtra

De Chilo capitulum octauum

drūtia. xxix.

iiij. de ptib; c. i.
alb. de aialib⁹
iiij. c. liij.

Aui. pna pmi.
c. de hūoribus

Cibus et potus ore assumpti p esophagum in stomacho qui venter dicitur. deducuntur. Qui terrestris si fuerit et gross⁹ dentibus diuisus et attritus ppter diuisionem in minima digestioi vtr; reddi; abilitat⁹. qz diuisio alimēti in modica facillē exhibet opationē calido scdo. de ptib; c. iiij. in tm̄ vt z pncipiū fm quosdā digestiois suscipiat inde aliq̄le. demum in ventrē deducti. Et ad inuicē p̄mixti pfecta digeruntur ab eo digestione. in massaz. ptisamariā siue in chilū trāsmutantur Tum ppter caliditatē ventris et hoc pncipaliorē existētis et hūiditatē. Tum et ppter multa mēbroz et adminiculantiū Gal. iij. naturaliu. c. viij. Est

itaq; chylus hinc digestiōis effectus. sic dicitur a cibo ex quo fit quem greci chylum appellant. Inde achilles quasi sine cibo nō q̄ penitus a cibo abstinuerit quāvis de quibusdā dicitur q̄ ppter hūidū viscosū, aut calori contpatū, ad multos dies, et annos sine cibo vixerūt. Sed q̄ nō vescebat cōi hoim cibo, vescebat em̄ medullis ceruoz vt fortior fieret a centauro instructus. Et chilo in stomacho due pres efficiuntur vna in ip̄o retinetur, et rugositate ei⁹ vt in ip̄a voluptuet. recipit enim stomach⁹ ex chilo delicia magnā. Nūq; itaq; est repire stomachū famelicū omī chilositate priuatū. Et ideo auer. ij. colliget vult q̄ stomachus nutriatur chilo. Scda que est supflua stomacho sed nō toto Ad intestina expellit simul in salubriter dietantib; sec⁹ in mala vtentib; dieta, diuiditur in ptem purā Quā vene meseraice exfugūt et deponant ad epar successiue. Et in partem grossam Que fex siue stercus dicitur et tanq; inutile per anum expellitur.

De chimo capitulum Nonum.

Facta digestione prima, pileron atq; ventris siue stomachi. Et chylus q̄ est sillis masse ptisanarie siue pulci pti fame descendit pmo ad duodenū. Deinde secedit in ieiunū et reliq; a q̄to ps subtilior vt dictū ē p meseraicas (qs aris stoti, pmo histoniar; lactes appellat) et porta epar; ramificatas i ip̄m attrahit. Et hec ps subtilis in meseraicis sillis masse sanguine chylus dicitur siue massa hūoralis cui⁹ maior ps fm naturā est sanguis. Et est duplex chim⁹ fm gal in de euchimia et cacochimia, bon⁹ videlicet et mal⁹. Bonus est q̄ ex bonis et zuenicitib; gñatur cibis, q̄ aut tales sunt refert gal. in pfato libro Olex vero nullū est euchimiū. Lactuca aut tenet mediū, de fructib; aut sentit gal. q̄ oēs cacochimi st; preter castaneas. Cū pomis, p̄ris, nespulis nō vt cibis sed vt farmac; in digemus, ad robur stomachi atq; ventris. Aues aut et pisces in paludibus, lacub; flumib; limosis et turbidis nō degēt; oēs sūt euchimi Malus chimus est q̄ ex malo cibo gñatur a q̄ abstinendū ē tamen si facile digeritur, latet em̄ tpe multo prius in venis chim⁹, quo accus mulato, subite qñq; mores, febres, et morbi chronici generantur, oīs em̄ humo; putridus vt nequā ledit vicinū. Quasobres nō errat qui paulatim corpus et hūores pill; zmutib; aut alefangineis mūdificari studet. Vices etem̄ reiterare et nō exq̄site purgare natura suadet rō dicitur: Cui⁹ oppositū maria ideotaz ps facit Et est triplex ciborum mali himi spēs. Aliq; em̄ addūt in pblegma vt caro omis pecudis et pisciū aquaz malaz et medulla ossiū mutonis q̄ facit pdere membris Alij sunt q̄ addunt in cholera vt panis factus ex farina multī fursuris, et frumēti antiqui et farine mali chimi. Et crusta q̄ gignit aduētā cholera. Tertij sunt q̄ addūt in melacolia, vt caro capre, birct

gal. ij. natura.
auicē. xij. scj.
caplo .i.
dracia. xxix.

constricō
dracia. xxix.

Caplo. vi.
Caplo. v.

i. pble. liij.
ij. aphoz. li.
gal. d. pblebo.
c v. et de chole.
ra nigra. c. vi.

trull. iij. tegni.
2men. xxxvij.

bovis antiqui et vacce. Et de mēbris aialū. renes cerebri. ventres
ous dura. caseus antiquus. fungl. cicera. lentes. mīllū. pisces. duri.
viscosi. salici. pira. poma. cucumeres. citrulli. cepe. allia. raphan. rape
pastinace. caules et his silia; Saluus existit q̄ eis nō velctur. Si ho
quis eisdem vtatur catharticum illi subueniat; humorē malū gene
ratum expellēs Nemo in digestiuam fortem 2fidat

De primis quatuor humoribus Capi. x.

drūtia. xxx.

alb. xij. de aial.
caplo. vi.

drūtia. xxx.
aui. xij. fcij.

xij. 8 aial. c. vij.

xij. de aial. c. i.
trac. ij.

Am chimus p meseraicas attractus in venis porte mi
nimas deuenit. Epatis ramis occurrit ex vena cōcaua
subtiliatis Ramificatiōes em inferiores et oustita vene
imbibūt et potant supiores vene ramusculos. vt tūc totū
tangat. Et digestio virtuosior efficiat. Tunc em virt⁹ epatis hūorū
fica cum eius instrumēto qd est calor super chimū 2uertitur. Et in
sanguinem transmutat et alios tres hūores 2 aquositate vrialē que
causa penetratiōis extitit necessaria. Vene aut capillares q̄ sparē s̄
per totum corpus epatis adunatur in epatis gibbo Et ibi facit ve
nam magnā in qua sub calore cordis fit 2pleta chimū decoctio Et in
ea decoctiōe fit sepatis Sicut in omi succositate 2mixta. oportet em
nutriens ppter diuerfa mēbra eē mixtū fm Albertū. iij. de aialibus.
c. iij. Et id qd natat sicut spuma est materia cholere naturalis. Qd
aut residet terreste 2 grossuz est materia melācolie Subtile vero et
purū sanguis est materia Et qd remanet incompletū aquosū est ma
teria pblegmatis p̄rie dicti. qd in epate generatur per diminutam
digestionem de quo. ij. naturalium. capitu. vltimo. Et nō pblegma
tis impropie dicti qd est chilositas ventris et meseraicarum. Adhuc
qdā enatat sicut spumosum intensuz et hoc est materia cholere in
naturalis Et qdā cadit residēdo intēsū et incineratū Et hoc ē ma
teria mlie innaturalis Et qdā stat viscosuz qd diuidi nō p̄ Et ex illo
fit pblegma innaturalis Sicut ex puro intermiato generat sanguis
Et omia ista fiunt in gibbo epatis in vena magna sub calore cordis
vt dictū est. Sicut ergo chilus est p̄me digestiōis effectus. ita hūor
qui vltis est cibus scdm albertū. Est effectus scde digestiōis que fit
in epate Quē auicē. p̄ma p̄mi. c. de humoribz sic describit Est corp⁹
fluidum in qd in primis nutriens conuertitur hoc est chilus qui est
nutriens remotum in corpe et p̄mum vt patuit. Est enim hūor
de substantia cibi. membri sanguinei. pblegmatici aut choleric aut
melācolici. An aut sanguis duntaxat nutriat. qui est vltim nutrimē
tum scdm aristo. scdo de p̄tibz et albertū. breuitatis grā posthabetur.
cum in hoc opusculo non intendo disputare Sed peritorū et doctis
simoz virozū s̄ntias narrare. Satis etiā petrus paduan⁹ drūtia. xxx.
hanc difficultatē resoluit. P̄z qz ex eo qz non tota cholera ad lūstim
fellis et intestina in hūoz segregatiōe trāsmittit Neqz tota melācol

lia ad splenē et os stomachi. S; aliq̄ ipoz ps cū sanguie currit p ves
 nas sic pblegma cui nō ē ppriū receptacū cū sit poña sanguis im-
 perfecte coct⁹. Duob; aut alijs hūorib; siue supfluitatib; natura ordi-
 nauit ppria receptacla vt sanguis ab eis mag; purificaret nisi enim
 sepentur a chūno nō meref dici sanguis Sic mustū nō fit vinū nisi
 terrestr; r subtil supfluitas abiciat S; q̄ quor; st; hūores pmi (q̄uis
 trusi. ij. teg. omē. lxiij. mlt; rōib; r sign; ondit dūtarat tres eē sanguis
 ptis eo q̄ lac est sūguis iterata q̄dā decoctioe decoct⁹ nō sepat nisi in
 tres subas. p̄siles cholere, pblegmati et melācolie. q̄ st; butiz. seruz
 et caseus) P̄t; auctoritate hypo. in de fetu. et gal. i. elemētoz Arif.
 in pble. Auicē. p̄ma pmi. Nā quor; st; elemēta coia q̄b; elemēta ppria
 hoc est hūores q̄ st; eoz filij fm pstantinū corrdēt Sanguis em̄ aer;
 fili⁹ est et ioui fm astrologos pportioat Cholera rubea filia ignis r
 marti datur. pblegma aque r lūe tribuit. melācolia terre cui dñatur
 saturn⁹. hic cāe p̄dicatiois vidēt euenire Aut poti⁹ eā cāt loc⁹ hūoz
 et mēbroz m̄tētū. suscipiētū r attrahētū hūores dispōes ad q̄s re-
 ducit acuitas aut obtusio f̄s mēbroz. Egri fortitudo r debilitas Et
 hūoz pplexioes. m̄tudo. paucitas. grossities. subtilitas. viscositas
 aut ei⁹ oppositū In viuo p̄. q̄d citissime i sanguiz trāsmutat quor; re-
 pertūtur ptes. s. sex cui melācolia pportioat Spūa cui cholera. aquo-
 sitas q̄ euaporat r tute digestiua cui pbleg. r vinū pur; cui sanguis.
 gal. ij. vtutū naturalū Preterea expimēto art; alb; pbare nitit qm̄ si
 sūguis de vena extract⁹ ad lētū ignē i vase ponat. statū vt calefieri in-
 cipit lente spumā gracile r clare vernātē supi⁹ ebulit q̄ ē cholera ru-
 bea. r id q̄d de ea adustū ē nō sepatū a subtili ē cholera innatā. idēz
 et; sanguis statū inferi⁹ subsidēdo hypostasim obscurā facit q̄ ē melia
 et q̄d incinerat ex illo est innatālis melia. r tūc p̄stare incipit in eo
 q̄dā viscosū sic albumē oui r hoc ē pbleg. p̄ter hec enatat aquositas
 pura r tenuis q̄ nll⁹ oino hūoz ē q̄ cibū currere facit p mēbra Id autē
 in q̄ oia ista st; est suba sanguis Quatuor et; fines ipoz st; nccarij in
 corpe q; sanguis nutrit. melia appetitum excitat. cholera superflua
 educit. pblegma corpus et membra humectat. cerebrū em̄ spgit hu-
 morē pblegmaticū. splē melicū. fel cholericū. epar sanguineū quē se-
 parat marie a melia r cholera. p̄s q̄z eū trāsmittit ad venas vt dcim̄
 ē. Et qlib; hūoz ē duplex. s. hō r mal⁹. p̄ma pmi d hūorib;. Hūor hō
 ē q̄ p seipz sol⁹ aut cū aliq̄ alio p̄sct⁹ i subas nutriti pvertit corpis ad
 ei⁹ quāritatē augēdā aut depditi r̄stitutōz faciēdā Aut vt opet vtrūqz
 istoz S; hūor mal⁹ siue incōueniēs ē ex q̄ id fieri nllaten⁹ p̄t qz opa-
 tioe calor; naturalis terminat; ipm poti⁹ corrupit q̄ ad similitudinez
 corpis nutriti deducat sic est hūor gnar⁹ ex fructib; vñ Sanguis est
 duplex Naturalis et innatālis Natālis est cui⁹ color est rube⁹ siue
 purpureus malo carens odore et valde dulcis. cuius necessitas est
 maxima eo q̄d est materia nutrimenti vt dictum est. Et vtilitas qz
 dat lumē aie. leticiā. r gaudiū. Auer. coll. ij. c. de accētib; tritū vtutū

auer. col. ij.
 iuuā. p̄sitiū

dr̄na. lxxvij.

gal. ij. d dr̄n. fe.

auicē. p̄ia q̄rti
 ij. trac. c. i.

gal. d iuuā. c. i.

col. ij. trac. de
 accētibus
 Auicē.

dr̄nā. xxx.

ij. de ptib; c. iij

gal. d. melaco.
drñtia. xxxi.
Zuicē. prima
p̄mi d. hūo:ibz
gal. scda apho
rif. 2mē. xvij.

drñtia. li.

gal. ij. de morz
bo et accñte
Zuicē. d. viribz
cordis. c. viij.
ari. ij. d. p̄tibz. c.
ij. et. iij.
alb. xij. d. aial.
trac. ij. c. i.
iij. metheo.

alb. xij. d. aial.
trac. ij. c. i.

variatur autē fm oēs modos p̄plexionū et etatū et naturā diuersitas
tis aialū. Et est duplex scz. arterialis q̄ est in arterijs a corde natus
dictus vitalis Alter nutrimentalis siue naturalis q̄ est in venis ab
epate gñatus. drñtia. xxxi. Sed innaturalis Est q̄ a dispōne innatus
rali est mutat⁹ tā in sapore odore. ⁊ calore Et ille fit quadruplr. P̄mo
ex pte quātitat⁹ vt q̄ est nimis mlt⁹ vt in plectoric⁹ q̄ egent p̄leboz
tomia. aut scarificatiōe. aut abstinentia. aut minoratioe p̄ sanguisugaz.
cbimī em̄ et sanguis excedentes dñt mino:ari Naz minoratio est in
quātitate et mūdificatio in qualitate. Scdo ex pte mōi sube vt quia
nimis grossus aut subtilis Tertio ex pte qualitat⁹ maifeste. vt quia
nimis calidus aut frigidus aut putrid⁹. Quarto ex pte q̄litas oc
culte vt infectus veneno. prim⁹ est digerend⁹ aut subtiliantibz aut
incidentibz aut ingrossantibz medicinis. scdus mundificand⁹. aut
sero capino aut fumo terre ⁊c. tertius bezoartic⁹ et tiriaca corrigēd⁹
Ne ex ip̄o febrēs caufonice et p̄tinue aut phlegmōes generetur. Et
q̄ sanguis est materias mēbroz et spiritūū ideoq̄ ad ei⁹ diuersitates
opatiōes et passiōes variatur. Nam sanguis abundās clarus et ca
lidus disponit ad irā. Abundās autē et clarus et t̄patus qm̄ ex eo ge
neratur copia clar⁹ spūs et sube lau. labilis et t̄pate p̄plexiōis dispo
nit ad gaudiū. sanguis autē subtilis et clar⁹ ⁊ aquos⁹ et frigid⁹ dispo
nit ad timorē et cordis debilitatē. p̄terea q̄ spūs ex eo generatus est
grauis motus ad extra et inflāmatiois modice. Sanguis autē gross⁹
et turbidus et addite caliditatis disponit ad tristitiā et ad irā pdu
rantem. Spissum em̄ qm̄ calefit tarde infigidatur Sanguis autem
grossus et addite caliditat⁹ nō tñ turbid⁹ qd̄ raro p̄tingit efficit ho
minē nō tristē sed audacē et fort⁹ cordis et est modice ire. p̄terea q̄
leticia frangit irā et tristitia disponit ad eam. Sanguis autē grossus
et addite frigiditat⁹ et nō turbid⁹ nec tristabilem nec iocundū efficit
homiez. nec etiā fortis ire sed est mediocris timid⁹ et est ebes et sin
cerus in om̄ibus rebus p̄pter similitudinē sui spūs ad sanguinez eius.
Sanguis autē grossus et addite frigiditatis et turbid⁹ facit homines
desolabilē et tristabilē Et et⁹ lente ire nisi ex forti causā Et eius ira
minus est firma q̄ in calido ⁊ habente ceteras p̄ditioēs hmōi siles
Firmior tñ est in eo q̄ in sanguie subtilis sube p̄inde est hō rancoris
et odij. P̄terea intellect⁹ in hoīe et estimatio i alijs aialibz puriora
sūt et meliora. Impuriora et peiora fm dispōnes sanguis ⁊ hūo:z
ē locosāguis Un. art. ij. d. p̄tibz. ij. de Un sentiedt intelligēdiq̄ obtinet
pleniorē qui tenuior atq̄ frigidior est. vez nō sanguis frigiditate sed
potius tenuitate atq̄ mūditiā. hinc nōnulla q̄ sanguine vacant aia
libus prudētiora sūt nōnullis sanguinē hñtibz. vbi grā. Apes formice
et hmōi q̄ bonitas hmōi app̄hensionū nō causat ex calido et frigido
sed poti⁹ ex subtili aut claro Quoz aut aialū sanguis. fibris admo

dum multis crassisque refertus est hec terrena constant natura. Et aiosa
 iracunda pindeque furibunda fit, de hoibo etusde dispositois sil'e e iudi
 tiu. Sicut aut' et alie hūiditates vt dem est Sz hūor sanguis maior est
 sup oēs abundās qz cib⁹ est corpis cū quo in venis currit pbleg. qd
 siliter est duplex. Naturale scz et innaturale. Pblegma naturale dicitur
 nō q natura faceret. sed qz naturale sine p' attingere. fit em calore na
 turali digerere aliqñ sanguis, innaturali aut' calore corrupete aliqñ
 fit materia febris quotidiana. Cui⁹ nccitas est duplex. Prima est vt
 deficiente sangāie calor naturalis in ipm agat. hinc est q pblegmatici
 bñ ferunt ieiunū. Scda est vt cū sangāie vadat et nutriat aut ipsum
 ad nutriendū faciat aptū. pblegmatica mēbra qlia fit. cerebrū. oculus
 nerui. iuuamētū ei⁹ in corpe e vt hūectet iūcturas. et mēbra q fit mltē
 motiōis sic sunt pulmo et cor. Innaturale pbleg nouē hz spēs quarū
 qtuor fit innaturales ex pte sube pblegmat⁹ scz aquosū. multillagi
 nosuz sub q pphēdit crudū. vitreū et gipseū. Et siliter qtuor ex parte
 saporis vt saluz. acre. pōticū. et insipidū Ad qd reducitur dulce. disti
 guēdo crudū. Nō in ordine ad sanguinē qz sic oē pbleg est crudū. Sz
 in ordine ad pblegma naturale sic fit nouē Posthabitis causis et effe
 ctibus istaz spēs. Et quō ex gipseo pblegmate lapides i corpe et mēb⁹
 hūanis generatur. Itē de pblegēte salso sufficiēter pz in scdo de diffes
 rentijs feb: iij p gal. et drātia. c. xlv. et. vi. aliquiditer. Cholera ē hūor
 spumos⁹ qñ fieret ex spuma sangāis Cui⁹ color ē rube⁹. clar⁹. vernās
 pondus leue. sapor acur⁹. Et hec ē naturalis cui⁹ vna ps transit euz
 sangāie q nccia est sanguini vt illi admistrat ad nutriendū membrū
 cholericū qd nō nutrit nisi cholericō sangāie vt pulmo. Et utilis est
 vt sangāie subtiliet et penetrare faciat p venas capillares ad mēbra
 vrinā reddat citrinā. et vesicā pungat. et expulsuā ipi⁹ excitet ad ex
 pellendū vrine aquositatez. Reliq ad chistim fellis trāsmittit Nccia
 Primo ad hoc vt corp⁹ a supfluitate cholericā mundificet. Scdo vt
 nutriat fel et chisti ei⁹ Iuuamētū vō p mū est abluere intestina a fe
 cibus et pblegmatib⁹ viscosis. Scdm qtenus intestina et animuscu
 los pungat. qtrariū sentiāt. et sentiēdo expellāt. qd facit sua mōdi
 catione. Cholera nō naturalis duplr fit Vnd mō p admixtōz alteri⁹
 hūoris cū naturali cholera in qmixtōe vincere aut pblegmat⁹ vt ci
 trina et vitellina q dī famosa qz frequēter gnat. Aut cholere innatu
 ralis vt rubea siue acuta. aut mel icolic de foris aduenit vt adusta.
 Aut sangāis q raro euenit et hec forisā dī fumosa ab Auicē. in cātic⁹
 qzula Auer. vult q sit hūor facēs ructū fumosū. Aut p' dicit cholera
 sanguinea Alio mō p alteratōz siue adustionē Et illa est duplex Una
 est q mag⁹ gnat in epate. que ē triplex. vna fit p adustionē sangāis
 in epate venis vl arterijs. Scda ē q generat p adustionē pblegmat⁹

ij. de p'tib. iij.

aut. pma pmi
 de hūoribus
 alb. d. aial. iij. c.
 iij. trac. ij

drātia. xxi.
 alb. de aialib⁹.
 iij. caplo. iij.

Gal. iij. d. etu
 tib⁹ naturalib⁹

pma pmi .c. de
 hūoribus

Drātia. xxi.
 pmen. lrv.

Nicol⁹. f. v. c.
 xv.

E i

lib. iij. § aial.
capit. iij.
nico. f. v. c. xvi.
gal. de cholera
lib. c. iij. v. vi.

lib. ij. de gña.
gal. ij. § vru. na.

lib. f. v. c. xvi.
pma pmi § hu
mo.

Deña. iij.

vbicūq; in corpe adurat. Tertia est que fit p adustionē cholere inna-
turalis. ex adustioē aut melācolie non p̄t resultare cholera cū ipa ne-
q̄t in aliū p̄verti humore. Altera aut q̄ in stomacho gñat est duplex.
vna dicta est prassina. alia eruginosa siue zinzaria q̄ h̄z naturā vene-
ni. Melācholia q̄ cholera nigra siue nigra bilis appellat̄ est dōi san-
guinis fer siue turbulētia et hypostasis sepata ab ipso p̄ residētā tur-
bulētie ei⁹ in pfundo et nō p̄ adustionē siue infrigidatōez cui⁹ sapor
est inter dulcē z ponticū. Et hec est melācholia naturalis q̄ gñata in
epate in duas p̄t̄ p̄tes. quaz vna transit cū sanguine per oēs venas
Altera aut delegat̄ ad splenē. Necessitas p̄me p̄tis est vt reddat san-
guinē aptū ad nutriēdū mēbra melācholica in quoz nutritōibz magis
nā partē melācholie esse oportet vt sunt ossa et consilia quibz alia su-
stētant z colligunt. Utilitas vero est vt sanguinez stringat p̄fortet et
inspisset. Nā em̄ aialiu corpa magis terrestria sunt z nutriti nō p̄t
nisi sanguine in quo multū est terrestretatis. Restringit em̄ a lubri-
citate. z inspissat a subtilitate acq̄sita. z p̄fortat ne nis cito euaporet.
Sed necessitas scōe partis est duplex. vna vt a supfluitate melācho-
lica corp⁹ mundeat. scōa vt splenē nutriat. Sillr ei⁹ iuuamentū est du-
plex. P̄imū (q̄z aliq̄ pars melācholie sp̄ manet in splene vt in ea vo-
luptuef. alia ad os stomachi vlteri⁹ trāsmittit̄ in q̄o sicut q̄si mulgē-
do) est os stomachi stringere. p̄fortare et inspissare sua ponticitate. et
tpe accepti cibi ipm claudere vt vtutes eius meli⁹ retineant̄ in ipso
et caliditas digerēs intus p̄tineat̄. Scōm est sua acredine in ore sto-
machi p̄motionem z titillationem facere. z appetitū famis puocare.
Innaturalis melācholia q̄ est cinis p̄ se remanēs alioz humoz a san-
guine bono tribz modis causat̄. Aut p̄ adustionē. aut p̄ admixtōez. aut
p̄ gelationē. Melācholia innaturalis p̄ adustionē q̄tuor h̄z spēs famo-
sas fm auicennā. nā oēs quatuor h̄iores aduri p̄t. Quaz p̄ma p̄t
dici salsa parū tendēs ad dulcedinē et hec est ex sanguine. Secunda
amara q̄ est ex cholera. Tertia salsa in sapore ex aquoso. aut acetosa
et grosso genita p̄blegmate. Quarta est pessima q̄ si causat̄ ex melā-
cholia naturali subtili erit multū acetosa bulliēs q̄n cadit supra terrā
cui⁹ gustū fugiūt musce z alia alia humidū stercozis gustātia. p̄meta-
bilis et excoctata. Si h̄o ex melācholia grossa tūc erit mioris acetosi-
tatis cū pauca p̄ticitate. p̄ admixtionē aut raro fit melācholia inna-
turalis in corpe bene disposito et bono vrente regie. Et rari⁹ fit melā-
cholia per cōgelationē cui⁹ materia est p̄blegma grossum. Sed q̄a
era nō curat rara ideoq; posthabent̄ ab autozibz duo vltimi modi in
naturalis melācholie. Sed q̄ fit per putrefactionē naturalis h̄iozis
reducit̄ ad modū adustiois. Usūm etiā est quibz dā medicoz melā-
cholia a demonio p̄tingere. quibz quidē dicit̄ Auicēna se nō curare cū
pblicā deceat. An cōtingat vel nō a dēonio. q̄o euenit p̄ter mira cō-

gitata et dicta ab eis quos talis occupat humor. ut et naturaliter prin-
 gere posse non putent. cum multo idcirco melancholica facta fuerit. audita
 cogruere licet. proferre quod quidem sanata destitit ut illi oblita. de qua Aristo.
 in. xxx. pble pmo. Et Albertus. iij. de alib. c. iij. i fine dicit. quod in hominibus
 humor melancholicus diuersimode precipitatur. quoniam si melancholia non sit
 multum adusta sed adustio aliquid cum melancholia naturali quae alteret ipsam
 et non incineret ita quod fumare incipiat tunc melancholia illa erit habens
 multos et stabilitos et firmatos spiritus. quia calidum eius bene mouet. et hu-
 midum cum hypostasi terrestri non incinerata optime mouet. propter quod
 tales habent stabilitos et ordinatissimos affectus. et effitunt studii
 osi. et optimam virtutum. Et ideo aristo. in pble. allegato dicit omnes priscos
 philosophos praestantiores sicut fuerunt Anaxagoras Thales Milesius Plato. et
 omnes qui virtutibus excellunt heroes sicut Hector Aeneas et Priamus ac consules
 de tali fuisse melancholia. Dicitur praeterea quod talis melancholia habet naturam
 vini rubei quod fumosum et firmatorum et stabilium spirituum generatiuum. unde
 est quod melancholici in sciencijs et artibus excellunt omnes alios. ab hac consurgunt
 prophetae. sibille. poete. phitonici. diuinae. eufortunati. ut in de bona
 fortuna. Et in de magnis moralibus ac de diuinatione testatur aristo. Di-
 citur quatuor humores diuersas in corpore egritudines causant de quibus post
 dicitur. primum de sanguinis abundantia ipsorum. Multitudine sanguinis fortitu-
 do pulsus. repletio venarum et arteriarum. grauitas capitis et oculorum. im-
 pedimenta virtutum aie et sensuum. somnium profundum. somnia terribilia ut
 dicitur res rubeas. Somnare se in sanguine balneari. fluxus sanguinis ex na-
 ribus. aut gingiuis. pustule que fiunt in corpore. vrina spissa. dulcedo salis
 ue. frequens bonorum ciborum et potuum sine labore repletio. tempus vernale
 et adolescentia. omnia haec frequenter abundantiam sanguinis faciunt. Dominium vero
 cholere facit velocitas pulsus. durities ipsius. vrina subtilis ignea. vomit-
 mitus cholericus. egestiones mordacitatis. amaritudo oris. siccitas fortis
 siccitas lique cum asperitate. et citrinitas oculorum sicut accidit hicteri-
 co. tempus estiuum. etas iuuentutis. dieta calida et sicca. ars laboriosa. et co-
 silia. Signa abundantiae melancholie sunt. Nigredo vrinae aut rubedo de-
 clinans ad obscuritatem aut viriditatem. Nigredo coloris sub palpebra
 oculi. Sanguis niger pleborrhomatus. copletio frigus. et sic. aut ca. et sic.
 morphea nigra. variolae nigrae. siue morbilli Sed vrina alba. color cor-
 poris albus. pulsus paucus et rarus. squaliditas totius corporis. pigritia.
 somnium. tarditas digestio. pauca siccitas cum multo sputo viscoso. etas se-
 necruris. tempus hyemis et regime multae heris. cibaria frigida et humi-
 da. supfluitas comestio. haec omnia et silia faciunt dominium phlegmatis.
 Somnia praeterea faciunt super dominium istorum humorum. Qui abundat cholera so-
 nat se videre adustores ignis. Cui sanguis abundat videre res rubeas
 Cui multa visio in suis somniis quae ipsum terrere faciunt. Et qui visio dormiendo
 maris et pluuia et sentit aerem frigidum aut aquam. omnia ista faciunt phlegmatis

petr^o i fl. pmi.
 xxx. pble. i.

Auer. col. iij.

Zui. scda pmi.
 doc. ij. Et i ca.
 xxij.

Aris. et Gal. in
 de somnijs.
 Zuer. iij. col.

E ij

Tru. iij. tegni
pme. lxxx.

ij. de gna. arist.

ij. apboz
Arist. j. pble.

ij. pmi doct. ij

gal. i. d. morbo

iiij. pmi. c. xx.
gal. scda apbo.
comen. xvij.

Barf. Zuero. i. ebessr
ij. tract. ij. c. ij.

abundantia Egritudines q̄ ex hūoz multitudine fiūt s̄ febres. p̄focatio calor̄ & spūs. Ex paucitate aut̄ p̄tigit̄ p̄foca & hūoi. Ex viscositate & aquositate. egritudines p̄leḡice vt quortidiane. vndimie. artetice. epilepsie. hydriopisces & huiusmōi Ex grossis hūozibz egritudines melancolicę vt q̄rtane melācolie cancri. lepre & hūoi. Ex calidis egritudines sanguineę. & cholericę. ex frigidis p̄leḡice & melice. qz simile p̄ducit sibi sile. Ex mordacibz puirit̄. scabies. vlcera mala & hūoi. Ex putridis vermes & febres putride. Ex venenosis sincope. ept̄. lepsie. pestilētie et spirituū corruptioēs & hūoi. Præterea egritudines Sanguineę s̄ vemales. Cholericę estiuales. melācolicę autumnales Et p̄leḡice vt frequēter h̄emales s̄m Buer. iij. colliget. c. de sign̄ egritudinū iūcturay p̄ aerez et tpa. Sanguis em̄ in vere ab octauo Idus februarij vsqz ad septimū may auget̄. Ideoqz p̄cipit̄ cibus hū olentibz & acribz vti. Et ab octauo id̄ may. vsqz ad septimū Augusti crescit bilis amara q̄ est cholera rubea. Quare eo tpe ieiuniū p̄hibet̄ et vena. sed dulcibz vti & vino bono p̄uenit̄. Ab octauo id̄ Augusti vsqz in septimū nouēbris cholera nigra crescit hoc t̄pore purgare vērem et cibus dulcibz vti bene olentibz et frigidis q̄ ventrē mollificent & sepe vomitū p̄uocent nō est inutile. Ab octauo idus nouēbris vsqz septimū id̄ februarij p̄leḡ crescit. ex q̄ sepe nascit̄ boibz catharr̄ et distillatio vne. tussis plurima. punctio laterū. caligo oclorū. & tintus aurū. q̄ oia s̄ effectus p̄leḡtis & indigestionis. vtatur ergo quis h̄ tpe cibus calidis p̄perat̄ et sinapi. exerceat corp̄. vino indulgeat. p̄ inferiora purget. raro caput lauet. Ampli⁹ a sanguie malo causatur p̄legmon. a p̄leḡte zimia. a cholera herisipila. a melancolia cancer. lepra et morphea. Ampli⁹ sanguis cāt dolorē in anteriore capitis pte. et dñatur ac mouetur in vltis tribz horis noctis & primis tribz diei. Cholera in dextera capitis pte & dñat̄ i sex sequētibz Melancolia in sinistra & in alijs sex ppe occasū mouet̄. p̄leḡma in occipite. et mouet̄ sex vltis Sapor̄ p̄terea sanguis ē dulc̄. cholere amar⁹ acutus. p̄leḡtis insipid⁹ siue salis. mlie stipticus Sudor ex cholera fetid⁹. acutus. ex p̄leḡte frigid⁹. melācolia pauca. sanguie subrubus & si adest putredo fetid⁹ Sanguis nō est euacuādus p̄pharmaco neqz digerēd⁹ s̄i cā. q̄uis Cōsiliator. dr̄na. c. xli. et. c. xliij. meminit cū abūdauerit aut oēs s̄l hūozes p̄lebotomia. aut scarificatioe. aut sanguisugis C̄bimi v̄o sup̄flni s̄l minuēdi abstinet̄. de p̄lebotomia dantur isti vers̄. Martini blasij philippi bartholomei. His festi minuas vt loco tpe viuas. Et nō ē intelligēdū qz in ist̄ festis sit bonuz minuere sed ppe ista tpa & festa. tūc maxie conducit p̄lebotomia q̄ nec̄ia est s̄m Auenzoar posthabitis celestiu signoz aspectibz q̄ portus foie et salutis s̄l cāe. qz defoum̄tat̄. illa em̄ a sola materia dependet

fibr et corruptio et egritudo. Reliqua de pblebotomia quarta primi
 sufficienter explicant et p Gal. in de pblebotomia. Potest tñ sanguis
 mūdificari a supfluitatibz et serositatibz maxie tpe vernali. cū fumo
 terre. aqua lactz. serocapno. absintheo. māna. cassia fistula zc. Si vul
 gus sciret quantū valeat mūdificatio sanguinis his tpi bz raro me
 dicz occurreret. Ceteri autē humores nō solū sunt euacuādi egestiōe
 vrina. vomitū. z sudore. sed etiā digerēdi. nisi sint furiosi z abūdātes
 iurta illud secūde aphor. xxiij. Digesta medicari z mouere nō cruda
 neqz in pncipijs zc. ¶ Digestia cholere simplitia sunt. viola. rosa. en
 diuia. lactuca. sempitua. portulaca. citrulus. cucurbita semina cōta
 frīgida. sandalus. spodiū. cāphora. scartola. epatica. capillus venerz
 zc. Cōposita autē syrūp acetosus simplex et cōpositus ortzachara. sy
 rūp. violaz. syrūp. rosaz. Julep rosaz et violaz. Syrūp. de endiua
 de nenusfare. de fructibz zc. ¶ Euacuātia simplitia sunt. aloes. scamo
 nea. eupatoriū. absinthēū. lupulus. mirabo. citrini. fumus terre. reu
 barbari. aqua casei. succus rosaz. cassia fistula. tamarindi. pruna mā
 na. psiliū. esula. et his silia. Cōposita Electuariū de Suc. ro. pillule
 cuiuslibet materie dyagridiate. yerapij gal. electuariū de psilio. dya
 prunis. dyachatoliconis. cōfectio de māna. pille aromaticæ. Et me
 dicine purgātes cholera etiā purgāt alios hūiores vt pz in mesue et
 d. nicolo. sicut pille auree. pille sine quibz esse nolo zc. ¶ Educētia p
 vomitū sunt nur vomica. elacteriū. mādragoza z nasturtiū tectorū
 aut babilonicū. Per vrinā sunt absinthēū. ciminū. Edera. Sudore
 vt ciclamē fm gal. ¶ Digerētia pblegma simplitia sunt pulegiū. ori
 ganū. calamentū. salua. maiorana. mēta. saturegia. serpillū. ruta. qn
 qz radices. yfopus. pip. zinziber. gariof. capillus veneris. mel. acetū
 squilliticū. squilla zc. Cōposita sunt oximel simplex et cōpositū. mel
 rosatū. oximel squilliticū. Syrūp. de eupatorio. syrūp. de mēta. syrūp
 acetosus de radiceb. sal sacerdotale. syrūp. acetosus cōpositus. zinz
 ber cōditū. ¶ Euacuātia et solutiā pblegms simplitia sunt Turbit
 agarticus. coloqntida. cartham. mirabo. kebuli. emblici. beltrici. sal
 gēma. sticados. been. sarcocolla. euforbū. squilla. poliū. aqua caulū.
 zuccarū rubeū. eupatoriū. pip. yfopus. aristologia. ellobor. lactu
 ca. aloes. polipodiū. sambuc. piretrū. serapinū. cētaurea zc. Cōposi
 ta sunt bñdicta. dyagridiata. vel esulata. theodoricon. anacardinum
 stomaticon laxatiuū. pille artetice. pille auree. pille enforbiū. pillule
 cochie. pille sine quibz esse nolo. pille de hermodac. maiores z mīno
 res. ¶ Vomitu educētia pbleg sunt betonica. calamētū. ellobor. albo
 staslagria zc. Masticatōe educētia mastix. nsgella. olibanū. pip. pis
 retrū. sinapis. ¶ Digestia melacolie simplitia sunt. borago. buglossa
 thimū. epithimū. tamarisc. stolopēdria. vinū arōaticū. balneū dulce
 gaudiū. ligrītia. passule. polipodiū. gētiana. agnuscast. rosmarinus

aristo. iij. de ges
 neratōe allū. c. 4

vij. simplitiū
 c. lviij.

Auic. ij. can.

Gal. de Euchl
 mia z cacho. pro
 pest.

Mesue de sim.

Gal. vij. simpli
 tium. c. xvij.

E iij

zē. Composita sunt oximel squilliticū, mel ro. Syrup. acetosus simplex et cōpositus. Syrup. de fumo terre. Syrup de epibūmo zē. Euacuantiā simplicitā sunt mirabola kebuli. polipodii. esula. lapis lasuli. lapis armen. calamētū mōtanū. sene. fum⁹ terre. cassia fistula. Composita sunt. catharticū impiale. diasene. yera ruffini. yeralogodion. theodoricon. ypodistidos. pillē aggregatiē miores. pillē arctice. pillē lapidis lazuli zē. Purgatiā totum corpus sunt pillē stomatice. aggregatiē. auree. yera hermetis. gal. rasis. yeralogodion. diacitoniten laratiū. cōfectio alkaf. electuariū elescoff zē. Plura alia i libris doctissimorū et peritorū medicorū reperies. Nūc ad reliqua trāseundū ē

De humiditatib⁹ scdis Caplm. xi.

Ostēdēt per venā emulgentē que ad renes descēdit sepa ta fuit aquositas supflua et emissā ad renes cū aliq⁹ pte sanguinis qui ppter nutrimentū illic deriuat. Tūc vena illa magna q̄ a corde venit ad gibbū epat. in gibbo epatis diuidit̄ in duos ramos. quorū vnus ascēdit et alter descēdit et diuidit̄ p membra. et p illas venas sanguis deferēt nutrimentalis sicut sanguis arterialis p arterias. Ex quo fiūt quatuor humiditates dicte scde. Quarū pma est humiditas sanguinea (carēs. ppro nomie fm Auicennā pma pmi. qz hz sanguinis similitudinē) cōtenta in extremi tatib⁹ puarū venarū membris simplicib⁹. pinq⁹z imbibentiū et irrigantiū illa q̄ cuiq⁹ appropriat̄ suo membro attractōe. Et hec humiditas est velut humiditas arborū vt q̄ in ramis vitis existit. Oppo sita siccitati q̄ cōsistit pēs puas arterias et venas membris approp aras. q̄ ex paucitate et penuria boni sanguinis causat̄. Scda dicit̄ ros qz sicut ros spargit̄ sup terre supfitē. ita ipa disseminat̄ p membra. Et est apta cōverti in alimentū cuz eo corpus caruerit. et vt mēbra humectet cū aliqua forti fuerint causa desiccata. qd est sibi semp et vt eēnale. et est sicut aquosa humiditas arborū et terrenascētū q̄ in frumētis et vuis nondū maturis reperit̄. Opposita siccitati ethice p me spēi q̄ euenit ex ei⁹ pditōe qua corp⁹ priuat̄ humiditate rorida et nutrimentali. p3 etiā defect⁹ eius vt qm nō apponit̄ p effusionē in pti si fm auicennā. Tertia dicit̄ cambiū et est parū cōgelata et vey mem broz alimentū cōuersum siue alteratū fm spēm cōplexiōis. sed non dū puenit ad cōplementū vt pfectā obtineat eorū duritiē ac similitudī nē. sicut caro tenera q̄ nondū est membris assilata. et est sicut humi ditas frumētū q̄ cepit coagulari vt hūiditas vne coagulari et dulci fieri incipit̄. Huic opposita est siccitas pducta a psumptiōe ethice scde spēi qua puat̄ corp⁹ hūiditate tenera suba coagulata mēbroz sicut est pguedo et caro tenera. obiectū vnionis cui⁹ defect⁹ appa ret in hypofarcha. Quarta vero est pūnēs et cōglutinas ptes nostrū

Alber. xij. de aia
lib. c. vi.

Aristo. ij. de pti.
c. v.

Dña. xxxij.

Gal. vij. terapeu
rice. c. vi.

pma pmi doc. vi.
c. ij.

corpis. a pncipiis namq; constructiois eius in membris est disseminata simpliciter. ipsa vero velut ligamen ad invicem coagulans et servans et cum ipsis unum effecta cum ea in pulvere resolvantur. Cuius quidem principium fuit ex spermate seu a materia embryonis. hec autem ex humoribus. Et est veluti humiditas frumenti coagulata et subter ipsius assilata. id est a putrefactione custodiens et ut humiditas vuarum passulorum eas a corruptione defendens. Opponitur autem illi quarta siccitas in qua puaat corpus suba solida membrorum humiditate quae dicitur marasimus siue tabes et est tertia species ethice. Vocatur autem gluten comi vocabulo ab eius effectu. et obijcit assilationi que est ultima nutritive virtutis operatio. cuius defectus in lepra et morphea patet. Et hec de secundis humiditatibus dicta ad prius sufficiant.

De humiditate radicali Capitulum. xij.

Triplex humidum dicitur repiri in corpore animalis unum naturale et aliud accidentale. Et utrumque potest esse duplex. unum acquisitum ex generatione. aliud ex tempore. Naturale acquisitum ex generatione trahitur ex ipsis generationis principijs intrinsicis et naturalibus radicibus. unde humidum radicale dicitur. Accidentale vero acquisitum non trahitur ex generatione. sed ratione aliorum extraneorum et extrinsecorum. occurrit. Humidum naturale acquisitum in tempore est humidum nutritivum. quia ex digestionibus acquiritur ciborum. aptumque restaurare humidum radicale sicut oleum in lampade servat et restaurat humidum lychni. Humidum vero accidentale acquisitum ex tempore est quod ex indigestionibus acquiritur ciborum. Et utrumque naturale est necessarium in viventibus quia non est calidum sine humido. unde de generatione animalium aristotiles. ex humido enim naturali. radicale pabulatur calidum. et ex nutritivo (quod est humidum ex nutritivis generationis in secundis humiditates reversum) restauratur radicale. quod nihil aliud est quam humidum membrum animalium. in quo se dicit esse anima siue calor tanquam in subiecto tractum ex principijs generationis. et in tempore profecta ex nutritivo per operationem virtutis nutritive restauratum quae proprie dicitur generatio juncta. An autem humidum radicale et quomodo possit restaurari. sufficienter declarat dicitur. 1. 2. Et est triplex humidum radicale. Primum subtile aereum. quod est immediatum calidi innati subiectum ab eo inseparabile de quo dicit Seneca Qui mecum omni mecum moritur. Et quod me vivificat me occidit. Aliud est istud densius utrumque ac aquosius quod pabulum existit innatum ut patet. 3. de generatione animalium. per cutem poros et rimulas velut lumen per draphanum transcurrit quo densiori ac impuriori facto pabulare non potest calidum innatum. nec ab ipso humidum irradiari humorem. Et ideo tandem impurum sicut vinum aqua mixtura redditur aquaticum Tertium est viscosum tenax gluten dicitur quod et partes corporis retinet in mixto junctas quemadmodum calx lapides. in quod ultima humiditas de secundis humiditatibus revertitur et illud non est calidi pabulum innatum. cum ipso nodum sumpto calidum extinguit naturae

De calore naturali Capitulum. xij.

Nicolas. liij. sermone tract. liij. c. 6.

Rusianus. liij. tes com. lx.

Differetia. c. xl.

Differentia. lxx.

Differentia. xliij.
trac. ij. in expōne
introductorij

ij. de gñatōe aia
lium. c. iij.

Zuer. viij. phico
rū comen. xliij.

La. de declaraci
one p̄rie actōis
Diferētia. c. xi.

Nicolas. iij. ser
mōe trac. iij. c. 4.

doct. v. c. j.

p̄mo h̄sto. c. j.
p̄mo de gñatōe

iiij. metheoroz
ij. de p̄tib. ij.

La. ij.

Caloris duplex est distinctio, quaz vna ab ei⁹ sumit⁹ principio
p̄cessiuo. altera at ab ipsi⁹ esse. Scd⁹ p̄ma calor e duplex. vna
qdē simplex et impmixt⁹. alter vō cōposit⁹ et pmixt⁹. Simplic
calor duplr repit. Nā aliqs est elementaris q̄ est q̄litas p̄pria ignis
adeo ipsi⁹ formā inseparabl⁹ p̄comitās vt p̄les antiquoz opinati sunt
ipm fore ei⁹ formā eēnalē. hic calor gñatiu⁹ mime existit. Caliditas
nāq; vegetabiliū neq; est ignis neq; ab eo p̄ncipiū sumit. Cōfert tñ
ad materie p̄parationē alterādo et trāsmutādo vt forma introducā
in eā. Alter est calor celestis viuificās et in esse p̄seruās oim viuens
tiū germia nūq; p̄sumptionē et p̄emptionē inducēs. Calor vō cōpo
sit⁹ est ille q̄ ex p̄dictis duob; calorib; cōponit⁹ et hic est calor vege
tabiliū et aialū. deseruēs in mixtis p̄fectis. ipsoz v̄tutib; in opādo
tāq; p̄ncipale ipsaz instrumētū. De quo d̄r aristo. in de vita et morte
Indigēt viuētia quodā calore actuali p̄ quē tanq; p̄ p̄ncipale orga
num viuāt et ipsoz opa fiāt. Cui⁹ naturalitas nō p̄sistit in intēsiōe
grad⁹ caloris vt calor est. sed in debita p̄portōe sui ad v̄tutē cui deser
uit. Hūc calorē naturalē Zuer. scdō Colliger dixit esse duplicē. q̄uz
vn⁹ est innat⁹ et ali⁹ influēs Innat⁹ qdē est ille q̄ a p̄ncipijs gñatōis
mēbris est dat⁹. p̄ncipali⁹ tñ in corde repit⁹ quē Zuer. appellat cōple
xionalē in oib; mēbris diffusū. Sed influēs est ille q̄ in corde ab aia
mediāte v̄tute vitali gñat. et in oia corpis mēbra mediātib; arterijs
diffundit. Ex his ambob; terti⁹ cōficiē q̄ sicut mēbroz forā existit. q̄
mediāte et v̄tute aie velut p̄ncipaliori oē mēbrū suū p̄ficiē debita cō
pōne supposita actionē et passionē. An autem iste calor sit spiritus
suffitienter declarat d̄na. lviij.

De partib⁹ consimilib⁹ Cap. xiiij.

Embria sunt corpa d̄r Auicēna p̄ma p̄mi q̄ ex p̄ma humor; ge
nerāt p̄mixtiōe quēadmodū humores sunt corpa q̄ ex p̄ma et
borū gñant p̄mixtiōe sicut cibi sunt ex p̄ma p̄mixtiōe gñati ele
mētoz. Et sunt duplita. alia em̄ st; simplita. alia cōposita. Simpli
ta st; q̄ in siles sibi p̄tes diuidūt. Nō em̄ cōponunt⁹ ex p̄tib; diuerso
rū noim et diuersaz rationū. qlibet em̄ sensibilis ipsoz ps in noie et
diōe toti cōicat. hic homogenea dicunt⁹ p̄mo de gñatōe. et p̄tes mate
riales q; alia cōponunt⁹ ex ipis. Et p̄tes p̄siles q; sunt vni⁹ forme in
toto et in p̄tib; quēadmodū elemēta. qd̄ v̄m est de p̄silib; inq̄stū con
silia sunt. nō at inq̄stū h̄nt naturā mēbrū cōpositi quā mēbrū p̄sile bz
et h̄e p̄r. Tñ scdō de p̄tib; d̄r q; p̄sile mēbz p̄ formā figure organicū
existit. Verbi gr̄a. Os aliqd̄ inq̄stū orgāicuz bz aliq; curuitatē et tñ
nō oz q; qlibet ps ois illi⁹ sit curua. Forma at p̄siliuz vt p̄silia st; est
cōplexio q̄rto metheoroz. Sicut p̄pō et orgāisatio offitaliū. Tñ opa
tōs p̄siliuz mag; st; nat̄ales ad actū aie vegetatiē et sensitie p̄rīcēs

Composita sunt quae in partes diffiles secantur. Et quoniam quibus sensibilis pars non est
 collocantur toti in nomine et dicitur, ut facies et manus. quae dicuntur formales partes
 quae forma hoc est anima marie in eis consistit et huiusmodi operatur vel ad ea, vel motus
 dicitur huiusmodi carne et os sed non manus et pedes. iiii. metho. Et organica
 quae sunt ad actum virtutum anime deputata et ideo proprie dicitur instrumenta
 sunt diffilia anomiomera et etherogena quae partes ipsorum propriae habent
 formam de quibus post dicitur. Membra simplicia sunt propria. Aliqua enim sunt sim-
 plicia oino ut pinguedo adipsam villam carnis. Sic ex aduerso aliqua oino
 composita aut sensibilia ut manus pes, aut insensibilia ut mustulus vena. Et
 quaedam sunt media propria simplicia et propria composita, et illa sunt triplitia quaedam
 magis inclinatur ad partes materiales ut os cartilago. Alia magis cum formis
 libus collocantur ut nervi paniculi ligamenta vene arterie vasa semialia.
 Tertia sunt media ut mustulus. Amplius simplicia sunt bipartita namque aliqua sunt
 mollia et humida aut omino aut quae diu in concoctione nature manent ut
 sanguis seu adipsam medulla caro etc. Sicce et solide sunt os cartilago
 nervus vena etc. de quibus iam erit sermo et precipue quae sunt partes actuales
 simpliciter, quae sunt os, cartilago, ligamentum, corda, nervus, panniculus, caro
 cutis, musculus, pinguedo, adipsa, arteria, vena, porus vitides, vasa semi-
 ualia et simplicia. Et quae os est prima basis corporis et tutamen. Ideoque primo
 dicitur de ipso, de egritudinibus et doloribus simpliciter patebit in sequenti
 et galenus primo de interioribus, c. vii. latius eas declarat.

ij. de partibus. ij.

drina. lvi.
 nico. f. i. trac. i
 c. xxx.

Aut. p. na p. mi
 de membris
 gal. l. de mor. z
 acci. c. iiij.

De ossibus corporis humani Capi. xv.

Est corpus durum album sustentamentum corporis et erectio
 ex semine impuriori a calido generatum assatius, vel suba ossis
 est terrea grossa in qua tamen est de humiditate glutinosa dante
 sibi in suis partibus continuitatem. hinc sequitur durities Et com-
 plexio fri. et sic. Principium autem ossium est spina dorsalis, a qua cetera ossa
 oriuntur et continuantur siue coniunguntur. Aut modo disgregatis aut solidati-
 onibus. Forma autem et figura ossium non est una. Nam aliqua sunt plana, alia rotunda
 alia concava, alia lata, quedam stricta, quedam breuia, quedam non concava, sed
 concreta, quaedam humida additamenta, quaedam non humida ea, quedam grossa, quaedam
 gracilia, quedam terminata sunt ad cartilagineam, quedam non, insuper ossium quaedam
 sunt deferentia et quedam delata. Et deferentia maiora sunt et grossiora et
 fortiora delatis prima primi. Et huius diversitatis causa est diversitas
 iuuamentum. Nam aliqua sunt ossa quae sunt corporis fundamentum ut spondiles
 dorsales quae se habent sicut lignum super quod struitur navis. Alia sunt ad custodiam
 et defendendum maxime principalia membra ut ossa capitis et pectoris, Alia
 ad tuendum sicut clipeus ut ossa cranii. Alia ad bellandum sicut arma
 ut silesmia in spondilibus ossium Alia ad suspendendum membra ut os laeve
 quo musculi gutturis et lingue suspenduntur. Alia ad replendum vacuum
 lacus ut ossa sifamina. Et magis iuuamentum ossium est ad fortificandum

ij. de gene. aia
 lum. iij.
 drina. xxxix.
 D. xij. ij. theo.
 ij. de partibus. ix.

c. de membris.

aut. p. mi p. mi.
 Zuer. ij. coli.

Alb. i. de aial.
caplo. viij.
aut. quita qrti.
gal. ij. de mor.
et acci.

drna. xliij.
fmo de aia.
gal. iij. de regl.
sanitar.
Li. viij.

Colliget. i.

alb. i. de aial. i.
c. xij.

i. de aialibus

caplo. iij.

et stabilendum qz sunt fundamenta toti⁹ corp⁹is aut alicui⁹ membri
nobilis sic in boie os cordis et os epatis. ossiuz vitia fm Bartholo.
in de proprietatib⁹. li. v. c. lviij. sunt aut ex ca extrinseca sicut ex fractioe
conculsioe. abscissione. et iuncture egressioe. et hmoi. Aut ex ca intrin
seca vt ex corrosioe materie furiose. sicut in Erisipila. aut nimia hu
moriu in iuncturis ossiu aggregatione et repletioe vt in artetic⁹. aut
ex medulle interioris corruptione vt in leprosis. aut psumptione vt in
ethicis psumptis. Et licet ossa pter dentes no sentiant. dolor tn ossa
tanto grauior est et piculosior quato in pfundiorib⁹ ossiu concuittas
tibus radicat. Et iste dolor puenit pter ptingatōz et ap pinqtiōez
neruoz et pāniculoz cū ossib⁹. Ossiu viciosoz medela et cura Loris
nelius cellus sufficiēter declarat Sunt aut vt vltter dicatur in toto
corpe humano. cc. lxxvi. ossa fm albertū. primo de aialib⁹. c. xij. pter
sifamina et os cordis et epatis Sed auer. i. colliget dūtarat ponit. cc.
xlviij. opione gal. Juxta illud Ossa ducētena sūt atqz qter duode na
Ossa capitis sunt. lv. aut. lix. si dentes fuerint. xxxij. Alb. i. de aialib⁹
c. vi. Ossa colli cum spondilib⁹ dorsi sunt. xxxij. Septē spōdiles colli
xij. dorsi vsqz ad locū extremitatis deapbragmat. Et inferioris vsqz
ad os renū quinqz. Et ossa renū tria. ossa tandē tria. cum quib⁹ si cō
iungant duo ossa gutturis. scz triangulū sup epyglotim existens. et os
quadrangulū sup vuulam pendens erunt ossa. xxxij. Ossa pectoris
sunt. xliij. fm albertū. li. i. c. xij. Sunt enim. xxxij. coste in quolibz la
tere. xij. xliij. ossa thoracis in quolibet latere septem costas respiciens
tia maiores. Os mediū thoracis qd asser dicitur. Os epyglotale
iacens supra os stomachi. et duo ossa hūerorum que fortia sunt facta
ppter ouera et vt protegant alia. Ossa brachioz et manuū sūt. lxxij.
vt duo ossa scapularum cum tribus additamentis suis. Et duo ossa
adiutoz vtriusqz brachij. qtuor barūdines. xvi. ossa rascetarum. octo
pectinū duarū manuū. triginta ossa decem digitorū. et decem ossa
vnguium mollia que omnia simul sūt. lxxij. vt dictū est. in iuncturis
latis sunt ossa sifamina que supplent vacuitates de quib⁹ no est tāta
cura. Et ossa crurū et pedum sunt siliter. lxxij. fm albertū. c. sequēt
vt due core. scz dextra et sinistra. duo femoris ossa dextrū et sinistrū
quatuor crurū. oculus genu dexter et sinister. duo achib. duo cal
canei. duo nauicularia. duo grandinosa. sex duarum rascetarū. pectis
num duoz decem. xxviij. ossa ambozum pedum digitoruz. et viginti
vngues que omnia simul sine ossib⁹ sifaminis sunt. lxxij. vt dictū est
Zuer. aut. i. colli. alia facit pputationē qz hic possibabeo breuitatis ca
bec oia i figura de ossiu apatbomia ad oculū patēt magnitudo ossiuz
fortitudinē et mlie habūdātā. gracilitas aut cholera indicat. possi
bit. alijs Cū pbfionomia mag⁹ ex ossitalibus qz p sifib⁹ dependet.

De iuncturis ossium Articul⁹ p⁹m⁹

Uinctura a gal. articul^o siue articulatio b: aut colla si-
 ue colligatio fm Alber. i. de aialib. c. i. trac. ij. Colligat
 em os cum osse ita q inter medium sp intercidit car-
 thilago vt ptz. ij. de pibus veluti lectisterniu ne attritu
 ossa mutuo ledatur. Et hec colligatio fm alber. est triplex aut qdru-
 plex Prima est laxa que fit qn vnu os facile sine alio mouet sic collig-
 gatio ossium rascete cu barundinibz brachij. Et in illa incidunt sy-
 lamina vt patuit. Secda est stricta vt qn nullo mo vnu os mouetur
 sine altero nec aliquid intercidit inter os et os qb suppleat vacuita-
 tes. vt iunctura ossiu thoracis et mandibular. inferior. Tertia est
 media vt qn vnum difficulter mouet sine alio. vt iunctura ossium
 rascete et pedis. Quarta vero superaddit que d: fixa vt quado vnus
 os habet additamentu et aliud forame in quo figit id additamentum
 vt dens in sua ouigine. Modi istaru colligationu sut tres Prim^o est
 ferratilis quo iunguntur ossa cranei. ne vno leso aliud ledat et vt va-
 pores exire possint. Secus est qn p incastratione vnus cu alio. quo
 dentes infiguntur vtrisque mandibulis. Tertius est p ptiuationem
 et colligantia ligametu fortissima et hoc duplr. Aut fm le gitudine
 vt barudies brachij. Aut fm latu sic spodules dors. vitia siue dolores
 iucturaz st: gutta. artetica. cyragra. podogra. sciatica. Jte collagra hu-
 mectagra. cubitagra. dorsagra. genuagra. etc. Est pterea dolo: vagati^o
 nodos^o. inossat^o. Jte petrificatio materie z ipsi^o in gipsatio in iucturaz
 fm Zul. Medicie pferetes a pprietate st: ossa bois pusta. vngtu de
 ranis. yua herba. magnes lap. radix matricarie comesta cu melle.
 lentes caules z acetositas citroz. z omes medicie hie ebrietati z in-
 grossantes sanguine. vtilis st: dolo: ibz articuloz. qz s bibet catharruz
 Illis at egritudibz apti n st: pueri an affrodosia neqz mlr si mstrua
 no defecerit neqz eunuchz si bono vrut regimie. vi. aphoz. xxvij. Sed
 corpa pigua pblegtrica. Jte abundates in coitu q est fortis in quando
 podogra gal. i. pme. xxxi. serte pticle. bibetes forte vinu teiso stoacho.
 Et qs vinu ledit i iucturaz. deniqz ocs gulosi z eoz heredes nafales.

De medulla articulus scds.

Edulla est corp^o molle pmit^o sanguineu calidu z huidu in
 ossis pcauitate situ. in albediez calore pmutatu Et differt
 a cerebro z nucha. qz e calida z huida. Cerebrum vero z
 micha st: frigida z huida. Et licz spermati fm aliquo mo-
 duz affilatur no n est vis geniture semialis. ij. de pibus. vi. Sz e sag-
 uis alteratus ad natura ossis Et no est supfluitas nutrimenti ossium
 qm ossa fri. et sicca st: nutrimenti aut sanguinei est supfluu debentis
 ossa nutrire ex grossa et vinctuosa eius parte proueniens Qui^o signu
 scdm Aристо. est q qm aial abundans sepo etiaz abundat medulla.

ij. de tuomé.

caplo. ix.
i. de aial. tract.
ij. c. i.

Alb. i. de aial.
tract. ij. c. i.

gal. x. meimtr.

nico. f. vij. trac.
ij. c. i.

Arest. x. pble.
xxvij.

ij. bisto. c. xvij
i. de aial. aial
caplo. xvij.

drna. liij.
drna. xxiij.
et. xxv.

ij. de pibus. vi.
tercio bisto. i.

Zui. pma pmi

caplo. xvij.

Mal. ij. theo.

gal. d. vtili. baz
nelit. c. i.

ij. de pto. c. fr.
Zui. pma pmi
c. de mebris
alb. d. aial. i. tra
cea. ij. caplo. i.
Zui. pma pmi
de mebris
bisto. ij. c. vij.

Gal. i. d. iuu.
c. i.

alb. i. de aial.
tract. ij. c. i.

Et medulla in ossibus eorum quae nunc in lucem pervenerit est sanguinea, cum omnes partes corporis ex sanguine consistant et prout alimentum praestetur a sanguine, verum procedente aetate et invalescente in eo immutato colore et bona decoctione sanguis ille albefcit, unde medulla ossa, minime nutrit sine arefco. Consiliator autem dicitur, lxxij. cum medicis fouet parte opposita Quas obres Medulla non solum sua viscositate prohibet ossa nimium exsiccari verum quoque ea fouet et hinc ne frangantur morbo et ipsa nutrit Cum aialia que vel nullam vel modicam in ossibus concavitatem medullam retinet, fortia sunt. Ideoque boves fortes, nec sitim sentire nec sudorem emittere tales indicat plinius, vij. naturalis historie.

De Cartilagine Capitulum xvi.

Cartilago est teneritudo ossium in subagrossa, sicca, dura minus tamen quam suba ossis. Sed durior et siccior reliquorum membrorum substantiis Spermatica vere simplex nulli permixta substantie, cuius efficiens est caliditas fortis, remissior tamen efficiens ossis, quare eius propletio est fri, et sic remissior propletione ossis Et sicut plurimum producit ab ossibus quibus non omnia, ideoque est ferui ossis filis. Quantitas autem cartilaginis quantitati ossium proporta est parua, ligamenti operatione est magna. Sed numerus eius multiplicatus est super numerum ossium multum, quia situs eius reperitur in extremitatibus omnium ossium, et pluribus locis corporis Et forma est multiplex. Quedam enim est lata, quedam stricta quedam oblonga, quedam breuis, quedam rotunda, quedam ferratilis, quedam grossa, quedam subtilis. Operationes eius ad nutrimentum eadem sunt que ossium et aliorum membrorum Nutrimetur enim ut durum cum molli sine lesione iungere Et ut sit sustentamentum musculorum ubi os nequit poni, sicut in corde aialis in auribus, in naribus, in cartilagine epiglottali, in musculis palpebrarum Et ad reparandum situm naturale sterorum et duplicatorum membrorum ne etiam facillime ab exterioribus motu forti rumpantur, membrum preterea quod neque dura neque mollia esse debent ut auribus Cartilago rupta nunquam recrescit sicut os, quia prima constitutio format. Caret sensu et motu ex se sed gratia nervi iuncti habet. Caret medulla propter quod in aquaticis.

De ligamentis Capitulum xvij.

Ligamentum est corpus album, durum, non habens sensum ne propter multum motum et frictionem doleret, sine concavitate et exanguie, in suba durum, terrestre plicabile, vere spermaticum simplex et impmixtum, medullam inter nervorum et ossium substantiam. Cuius quantitas est minor quantitate cartilaginis, numerus vero multus, et situs est secundum loca a quibus et in quibus habet originem que est ex omnium extremitatibus. Ideoque propletio est fri, et sicca remissior tamen ossis et

cartilaginosis. Et forma est multiplex. Nam quedam sunt ligamenta lata subtilia puniculis filia, sicut ea quibus viscera alligantur dorso ut renes et matris. Quedam rotunda oblonga nervis in suba colore et figura filia. Et illa sunt duplicia. Quedam sunt quibus musculi alligantur ossibus et maxime musculorum capita que dicuntur simpliciter ligamenta. Alia sunt quibus ossa ad invicem ligantur in concavitatibus que ab Avicenna kalabarab nominantur. Juuamenta eorum potest reduci ad septem. Primum est ut colligantur ossa diversa ad invicem. Secundum ut cum ligamento sustententur quedam viscera que suspensione indigent. Tertium est ligari musculos cum ossibus. Quartum ut veniant ligamenta cum nervo ad compositionem chordarum et puniculorum. Quintum ut cum nervo et carne veniant ad compositionem musculorum. Sextum ut ligamentum sit quorundam nervorum sedes et velut culcitra in iuncturis. Ultimium ut ex quibusdam ligamentis pellicule oriententur vestientes lacertos. Denique rotunda colligantur, ampla vero ossa ligantur.

De Nervis Capitulum. xvij.

Nervi sunt corpora orta a cerebro vel nucha, alba, ad flexum tenduntur mollia et ad sepandam dura, creata ad hoc ut membra per ea habeant sensum et motum. A corde tamen nervi principium habent tam quo ad materiam et radicem quam quo ad formam et virtutem immediate secundum aristoteli, in historia, c. v. quod in seipso cor habet nervos. Et in maximo ventriculo, et vocata adorti nervosa est vena. Tunc nervus que est inter cor et cerebrum oritur, proculdubio a corde a filis longitudinalibus qui sunt in ipso, quos humor formatia indurat, emollit, dividit, et vult secundum exigentiam motus et sensus, quos operatur in organo sensuum. Tunc motus et sensus principium est cor. Cerebrum autem insensibile. Galenus tamen et Avicenna cum ceteris medicis dicunt ipsos oriri a cerebro et nucha. Cuius signum est mollities et grossities corporum circa cerebrum, et in duratio et subtilitatio post elongationem ab ipso. Sicut arboris stipites grossior est iuxta radicem et subtilior in ramis. Sile est de ortu venarum et arteriarum. Que summa sensui magis credibilis et nota (quod summa sit verior) a medicis approbatur, ideoque dicunt nervos sensitivos a parte anteriori cerebri, motivos autem interiorum a posteriori. Habent enim cerebrum principium aliquem super sensum et motum. Exteriorum autem motivos oriri a nucha, a qua plures oriuntur, quod xxxi. paria et unum a cerebro autem duntaxat septem paria ut patebit. Unde nervi in corpore humano secundum albertum, in de animalibus cap. xx. ff. lxxvij. Nervi preterea natura fissilis in longitudine tendit. Scinditur per latitudinem neque interdiuque vehementer idonea est. Humor circa nervos mucosi filis albus glutinosusque consistit, quo ipsos nervos et nasci et alii certum est. Nervus igne non patitur cum vena patitur, et in cibus solidari non potest, et est mollis et dura, propter viscositatem. Juuamentum nervorum est ut mediantibus ipsis utriusque rivis defluat spiritus sensitivus et

Prima primi de membris

Prima primi. c. de membris

Differetia. xli.

de primo. li. c. ii. ff.

albertus. li. de animalibus. c. vi.

ii. regni. xxvij.

Avicenna. v. de animalibus. Trusianus. ii. regni commento. xv.

Averroes. in canticis commento. lxxv.

li. historia. c. v.

Zuer. pmo colli.
de anatho. nez.

Zuicena secunda
tercij. c. 1.

9 fornam Nemo

Zuicena pma pri
mi de membris.

Jacobo forliu
sis. pma primi de
membris

Zuicena pma pri
mi de membris.
Gal. pmo de vri
li. pica. c. v.

Differētia. xliij.

motu⁹ et qñq; mediāte vno simul sup toto. ⁊ in hoc dñt a ligamen
tis. An neru⁹ sentiat p3 dñs. xli. A venis aut dñt qz ipse spargunt p
totū corp⁹. Nerui vero ad artus ⁊ flexus ossiū applicant. Et capita
ei eos ori ab eis vt dcm̄ est. quibz Zuicēna in tertio de aialibz non
assentit. Passiōes siue vitia neruoz q̄ in se recipiūt. fm pstantinū in
gñe sunt incisio: pūctura: cōtractio: relaxatio: et opilatio. Que a me
dicis magis p̄ticulariter explicant. vt palissis. spasm⁹. tectigatio siue
saltus. tremor. tortura. t̄betan⁹. stupor. Nocētia neruis sunt aqua fri
gida. mor⁹ corpis excessiuus. et mor⁹ aiales et laboriosi excessiuus. som
nus sup repletionē. cibi acuti pungētes et mordicātes. oē stipticū cū
frigiditate. acetū. vinū. p̄lebotomīa plīma. coitus plurim⁹. ebrīe
tas et crapula. triticū coctum. citonīoz nimī⁹ vsus. cereuisia ordeī.
⁊ Lōfortātia neruos sunt saluā. cerebz. leporis. yfopus. grana pini
dialtea. cinamomū et oleū ei⁹. et oleum anetinū. de costo. de storace
⁊. cip̄sius. emblicus. hermodactilus. reubarbaz. aloes. agaric⁹. pul
pa cologntide. vera hermetis. yeralogodion. castoreū sticados. eufor
biū. anacardus. anetum. p̄tetrū. sanfucus et oleū ei⁹. sambuci oleuz
tirtaca antiq̄ua. balnea sulphurea. aluminosa ⁊c.

De Chordis Caput. xviij.

Horde sunt corpa neruis filia. ab extremitatibz musculo
rū orta. ad membra mobilia tendētia. q̄ retrahūt sua retra
ctiōe p̄ter cōtractionē et p̄gregationē musculi. Et relaxāt
musculo relaxato. Chorda em̄ est membruz spermaticū p
mixtū ex villis neruoz et ligamētoz. Cui⁹ origo fm Zuer. pmo col
liget est ex neruis ad lacertos euntibz. ⁊ a ligamentis q̄ ex ossibz na
sciunt quoz villi p̄ musculi subam sparsi. cū ad extremitatē musculi
versus iuncturā veniūt ad inuicē miscēt et torquent mēbrū cōpō
nūt qd̄ corda d̄r. Unde suba chorde est terrestris grossa ⁊ sicca min⁹
q̄ ligamētoz suba. Sensibilitatē ex villis neruoz accipiēs. Cōple
tio ei⁹ est frigida ⁊ sicca. Numer⁹ chordaz in corpe fuit fm numer⁹
neruoz in corpe receptor. Figura est varia. Quedā em̄ sunt rotun
de. quedā late. quedā oblonge. Situs est a sine musculi. Iuamēta
sunt ad mouendū p̄ncipaliter. sentiūt et mouēt ⁊ colligunt muscu
los. ossibus p̄terea dant tactus bonitatem. neruis duritiem. Et con
solidant operimenta.

De Panniculis Caput. xix.

Panniculus est corpus expansum tenue contextū ex filis ner
uosis non sensu p̄ceptis. Qui etiā dicit̄ coopertoriū. ymen.

mirringa tbeia. et membranana. Quem oportet natura esse fortem vt defendat. non carnosum vt attrahat. subtilē sine humiditate ne grauedine fatiat. Et fortior est circa nobilioza membra vt cor cerebuz que custodia egēt. Et est triplex scz suspendēs tm vt panniculus renū. Cooperiens tm vt ossiū. et Cooperiēs ⁊ inuolucens vt viscerum scz cordis epatis ⁊c. Itē quidā panniculus est ligamētalis a natura ad regendū membrū ⁊ defendendū ordinat⁹. Quidā nerue⁹. qui non solū habet hoc facere sed etiā sensum dare. Unde cōcluditur qd panniculus vt in plurimū ex neruo context⁹ ⁊ ligamēto. Rari⁹ autē is nerui tm extat natura. Cōplexio eius est frigida ⁊ sicca media inter cōplexionē nerui ⁊ chorde. Forma est lata fm magnitudinē mēbrū qd cooperit. sillis cuti pretenui spisseqz. diuersum tm sanē genus. Quantitas autē ⁊ numer⁹ est fm quantitatē ⁊ numez membrorum que cooperiūt. Origo est a duobus pāniculis magnis in corpe qui sunt pleura minor in pectore. ⁊ pleura maior in vētre qui sepac dō. musculis vētris annexus ⁊ tegēs intestina. Quedāz em mēbra vnū habent panniculū vt lacerti. Quedā duo vt membra interiora. Iuuaamēta panniculoz sunt abscondere. defendere. ⁊ sustinere membra qz ossa. panniculi ⁊ ligamēta sunt velut colonne ⁊ fulcimēta corporis. Aggregant oēs membrorum pres. et p̄hibent qd incomodū vni⁹ ad alia non transeat. ⁊ vt membra in motu allisioneqz nō partiant. sensibilia stant. Et ex ipsis qñqz simplex vt kistis fellis. Et qñqz cōpositū membrū vt cornea. intestinū. ⁊ vesica creat⁹. ⁊ ipsis plura membra sll ligant vt gingiua plura captis ossa vnit. pāniculus apostemat⁹ vt pleura a postemate qd pleuresis dicit⁹. prescius non coit. cuz sit membrū. nec simile nec euulsile tertio historiaz. c. xliij.

De Cute Caput. xx.

Cutis seu pellis est membrum ex neruo carneqz contextum sufficiens corpus ambiens totum. ac ipsius protectiuū. Est em cutis membrum spermaticum. Cuius substantia media est inter terrestrem et aquosam cum declinatione sui ad terrestritatem. in qua pars neruea domiatur Et est membrū consimile quia quelibet eius pars recipit totius de nominationē. quamuis secundum quasdam operationes possit dici offitiale. An autē sentiat latius declaratur differētia. xliij. Cutis est duplex. Quedam est cutis nō vera velut ymen ac insensibile tegmē corporis. Et illa est insensibilis pmo ⁊ tertio de anima. Et illa deperdita restauratur. Dicitur autem ex quodam cutis interioris superfluo alimentum. De qua dicit Aristoteles secundo de anima qd sit ta ctus mediū. Altera cutis vera est spermatica sub priori locata et est spissior illa. Que sentit vt probatur dicta differētia. Quas

f ij

tertio de partib⁹
.xi.

Differētia. xliij.

ij. histo. c. xliij.

Prima primi. c.
de membris
Haliab. ij. c. xv.

ij. histo. c. xi.
Aucēna in can
tici. lxxx.

Differētia. xliij.

Differētia. xliij.

ij. histo. c. xi.
De gñatōe ai altū
.v. c. ij. Et pe. in
2mē. v. pble. xliij

x. pble. v. r. xxxij

Gal. j. de cōplex.
caplo vl.

Alk. i. de aialibz
c. vltimo.
Pbiffonōia scōz
aristo. et alb.

Alk. j. de aialibz
c. vltimo.

Quicē .7. quarti.

ij. histo. c. xi.
Differētia xxxvij.

Quasobres fm haliab. scōo theorice Cutis in homie q̄m in ceteris quadrupedibz est tenuior. mollior. pilis carētior. et vrute debilior. in tantū etiā vt psarū rex iubebat eā fenestris applicari. diuersificatur preterea cutis. Nā aliq̄ ei⁹ ps est tenuis vt faciei qd̄ immutatio coloris oñdit in ea celeriter facta. Quedā est grossa vt cutis plantarū pedū. Quedā mollis vt medij palmarū cutis Quedā pilis abūdat vt q̄ capitis barbe et ciliorū. Quedā sine pilis vt in alijs partiū locis Quedā laxa et mobilis vt frontis. Cōplexio cutis est t̄pata et p̄cipue in vola mā⁹ Color vō ē alb⁹ et p̄spicu⁹ ideoqz sanguis color trāsparet. et resultat color ruhe⁹ albo p̄mixt⁹ q̄ d̄ naturalis et pulcher Qñ aut̄ corrugat̄ pellis ex frigore etatis denigratur vel pallefcunt hoies Et vbiqz in hoie est eiusdē coloris p̄ter q̄m in loco secess⁹ p̄pter adustionē que illuc est Et in loco quo vniū mēbrū cōfricat̄ ad aliud mēbrū. Color niger et lentis versutū et imbecillē fcat. Color alb⁹ rubeus fortis et aiolosos oñdit. Color rubicundus nō clare sed spisse rubedinis om̄i tpe dōlis studentē hoiez declarat referunt ad vulpē Color vehemēter alb⁹ cū pallore defectū fcat v̄rutis ex victoria p̄legmatis. Color a natura pallore deformat⁹ effemiatū amore feiarū. Aut imbecillē et timidū fcat. Si aut̄ fusc⁹ et cinere⁹ pallores occupat loquacē int̄patū et iracundū ostēdit. Color ignit⁹ lucentibz oculis et circūductis ad insanīā vergit. Color medi⁹ inter albus et nigrū q̄ declinat in brunū Si est clar⁹ boni ingenij et honoz morū virū ostēdit. Situs cutis est vt sit exteri⁹ ambiēs totū corp⁹. Vñ iuuamentū ei⁹ est fm Buer. ū. colliget defendere et abscondere. sensū prestare interiozū mēbrorū; supflua recipere et emittere. qz porosa est forāmb⁹ (que porū dicūtur vñ pili egrediūtur) plena. Quare si spissa fuerit pellis. multiplicatur supfluitates et corrupunt hūores generātes febres. vermes et cōsimiles egritudies. Paritur aut̄ cutis qñqz ex causa extrinseca cōtinuitat̄ solutionē ex vulnere. erustioez ex calore. pallore ex frigore. Qñqz ex causa intrinseca vt ex consuptis one hūiditatis subalis corrugationē. ex hūoris infectioe mo: pheam lepra. mentagra. Scabiē. morbillos variolas. impetiginē. serpigine Nā infectā natura expellit materiā ad cutez ab interioribz. q̄ sub cute manēs ipsam immutat et supinducit infectionē. qñqz squamositatē. qñqz cutis excoziatōz desudatōs. qñqz puritū. qñqz maculas Item pustulas. verrucas. poros. cornua et plures alias passiones q̄ post habent̄ breuitatis grā. Cutis preterea vbiqz est sine carne vt in gena bucca p̄putio palpebra vulnerata nō coit. Et loco dep̄dite caro callosa regenerat̄ Cōferētia cuti et morbis ei⁹ st̄ Confectio hamet. oleū de ouis. vitis v̄ue domestice vel siluestris Sirup de fumo terre Asperitati cutis cōferūt oleū sisaminū oleū amigdalorum. oleū sambucinū. oleuz de frumēto. vngentū alfeatricō. M̄

dificantiã cutem Agaricus, aqua lactis, lac asine, nasturtiũ, nigella
oleũ de cerasis, de iunipero, raphanus, rapa, sputum, stercus stellio
nis, et consimilia.

De Villis caput. xxi.

v
Illus sine y nulus aut filiũ Est membrũ neruofum pten
sum subtilissimũ ad motuz actionis cõmunis ordinatum
Membra em̃ que solũ pro seipsis agunt villis non egue
rũt. Cum actio sit parua, sufficit em̃ calor naturalis loco
villi, vt sunt os, cartilago et hmõl. Que aut̃ ppter omne corpus ope
rant̃ eguerũt illis. Cum uehementior sit actio, vt venter arteria et
consilia. Et est triplex villus vt quasi trina dimensio, longitudinalis
latitudinalis, et dyagonalis, quibz mediantibz membra opantur, ac
motũ naturalem voluntariũ et mixtũ pfitiunt. Nam longis attrahũt
latis expellũt, et trãuersis detinẽt, et p quietẽ dilatãt aut pstringũt

De Venis Caput. xxij.

Ena est corpus panniculare, oblongũ, rotundũ, vna tuni
ca confutum, sanguinis nutritiã contentiuũ. Est ita
qz vena de genere panniculorũ, picipans officialis natu
rã gratia sui meatus, differẽs ab arteria que duplici con
texta est tunica, Omis aut̃ vena pter arterialem simplicẽ habet, qz
est via et conseruaculũ sanguinis grossi nõ facile euaporãtis, Et qã
panniculi ex neruis accipiũt contexturã suam, qui ex cerebro oriun
tur fm aliquos vt patuit. Idcirco polibz vt pter tertio historiarũ ter
tio, dixit quatuor venarũ paria oriũ ex cerebro, primũ ex sinicipite, se
cundũ post aures, tertium ex temporibz, quartũ ex oculorum sede.
Quam imaginationẽ facile quis repellere potest quia cerebruz est
organicoũ frigidissimũ, vena aut̃ calidi contentina et delatiua, quia
sanguinis, qui primũ in epate creat̃. Quasobres Galienus cũ tota
fere medicorũ schola firmiter opinatus est, venas oriũ ex ipõ epate
Unde Buerrois secũdo Colliget dixit Inuentũ est duas venas fm
viã sensus ab epate oriũ, quarũ vna est in gibbosa parte epatis que
est supior, Et hec vocãt ab Auicẽna ventrẽ habẽs id est cõcaua que
cõter dicit̃ vena chilis, Alia est inferior in cõcauitate epatis q̃ por
ta sine vena porte dicit̃, qz p eam tanq̃ p portam cibuz ingredit̃ in
epar, Et hec in quinqz ptes puitur ingrediẽtes quinqz pẽnulas epa
tis, Et quelibet earum ramos a se mittit donec ad gibbosas epatis
puenerit partes, ex quibus vna ad fel nutriendũ tendit, Et isti ra
mi sunt sicut arborum radices ad fundum originis ipsaz tendẽtes

Mesue .xi. anti.
Alber. xxij. de aia
libz trac. ij. c. j.
Pliniº. xi. c. xii .

Differentia. xlvj.

Auicẽna prima p
mi de membris .

Diferẽtia .xlvij.

Trusianus scõo
tegni pme. lxxvij
Colliget pmo
Albertº pmo de
aialibz. c. xxi.

Auicẽna pma p
mi de membris.
scõo tegni et qnto
de vri. pte. c. iij.

De anathomia
venarum.

Auicẽna pma pmi
de anatho. vearũ

Secda extremitas q̄ egredit̄ ab epate p̄t̄ in octo ptes. duas miores
 et sex maiores. Prima tendit ad duodenū vt ab eo nutrimentū attra
 hat. Et ab ea diuidunt̄ rami sep̄ati in meseraicis de quib̄ infra di
 ces Aliarū p̄t̄iū iuuamēta et sectōes in anathomia vene porte decla
 rant. Sed vena bilis q̄ pp̄te vena d̄r a quibusdā est diuisa in epa
 te in ptes q̄ sunt sicut capilli ad attrahendū nutrimentū a p̄tib̄ porte
 q̄ s̄t̄r sunt sicut capilli a quib̄ stipes eleuat̄. Eriēs a gibbositate di
 uidit̄ in p̄tē ascendētē ⁊ descendētē. Ascendēs rūpit̄ dyaphragma
 et ip̄m penetrat et dimittit̄ ramos in ip̄o sparfos dantes illi nutri
 mentū. Deinde capsule cordis apponit̄ cui mltos trāsmittit̄ ramos
 eā nutriētes. Et postea diuidit̄ in duas ptes quaz̄ maior puenit ad
 dextrā cordis auriculā in tres p̄t̄a ptes. Una intrat in cōcauitatez
 cordis et iungit̄ pulmōni h̄is duas tunicas. et ob hoc nomiat̄ vena
 arterialis q̄ est maior oim̄ altaz̄. Secda in dorso cordis inuoluit̄. et
 ingredit̄ ad ip̄m nutriendū. Tertia ad inferiorē pectoris mittit̄ p̄tē
 declinās in hoib̄ ad p̄tem sinistrā ad quintā spondilē dor̄i et spar
 git̄ in octo costis inferiorib̄. Altera ps̄ ascendētis ascendendo emit
 tit ramos capillares sparfos in mediastino ⁊ sup̄mo capsule cordis
 Lūq̄ in rectitudine ascendēs appropinquat furcule. diuidit̄ i mul
 tos (vt in anathomia lati⁹ declarat̄) ramos. quā p̄t̄ionē h̄ic postba
 beo breuitatis amore. Descēdens aut̄ vena ad inferiora corp̄is eq̄tat
 sp̄diles nuche. A qua p̄mo p̄cedūt due vene magne q̄ emulgentes
 vocant̄ tendētes ad renes ad sanguinis aquositate colandā. de qb̄
 infra. Dextra ad dextrū et sinistra ad sinistrū. s̄te sicut lauda littera
 greca. A sinistra emulgēte due p̄cedunt vene q̄ ad sinistrū masculo
 rū ⁊ feminarū vadunt testiculū. Et a dextra ad dextrū quāuis raro
 ab ea ramū accipit. Et iste vene sic ramificate dicunt̄ vasa semina
 ria. de quib̄ patebit̄ in sequenti. Et q̄ iungit̄ ad finem spondilium
 diuidit̄ in duas ptes. quarū vna tendit ad pedem dextrū. alia ad si
 nistrū. Et que apparet in p̄tē interiori cruris p̄pe calcaneū dicit̄ sa
 phena. Alia declinās ad latus exterioris calcanei dicit̄ sciatica. par
 titōes alie patēt in anathomia qua medici ad sensum nitunt̄ ostēde
 re epar esse venaz̄ principiū. Quib̄ Aристо. tertio historiaz̄. iij. (quē
 Consiliator. Auerrois. Trusianus. et Albertus imitant̄. quoniam ve
 rior est philosophi sentētia tamen si medicorū sit sensu notior et in cu
 ra vtilior) cōtradicit. probās ratioe et signo. Cor esse principiū ve
 narū tam quo ad virtutē q̄ quo ad materiā. Eo q̄ principale in cor
 pore habet sicū. dans virtutē nutritiua. perficiens sanguinē. primuz̄
 omnū partiū consistēs sanguinolentū. vnde ex ip̄so sanguis ad ve
 nas deriuat̄. Ad cor vero nō aliunde deuenit. itaq̄ fons. et p̄ma ois

1/2
 2/3

secdo de p̄tib̄. ix.
 tercō de p̄tib̄. iij
 Auicenna scdo d
 anialibus. c. ij.

tercō de p̄tib̄. iij

go. aut primū sanguinis cōceptaculū nuncupat. primo palpitat ⁊ vi-
 uir. Motus etiā letitiē ac tristitiē deniq; omnīū sensuum hinc oriri
 eodemq; desinere videt. Cumq; per cetera viscera vene transigant
 nulla per cor tendit. Est itaq; venarū principiū et pars. Non quidē
 per substantiā carneā que in ipso est. sed potius p̄ fila et telas q̄ sunt
 in basi eius. hec em̄ sunt dure solide. Signū huius est q; maior ve-
 na in p̄mo ortu suo est posita supra cordis substantiā inferiorē. mior
 aut posita est in ortu suo sub ipso in basi eius. ita q; cor est quasi mi-
 nistrās inter ea vtriq; et substantiā et virtutē et equaliter respiciēs
 eas. Et hec origo venarū in strangulatis extenuatis experit. Iparū
 aut vltior in corpe p̄tio p̄t; in tertio Alberti de animalib. c. ij. Sūt
 it̄ in hūano corpe. 365. vene Juxta illō Ex tricētis hō ē decies sex
 q̄nqueq; venis Ex cordis itaq; dextro vētriculo in quo semp̄ est san-
 guinis. maior vena. sicut ex medio fm̄ Aristo. vena ad hōti nascitur
 vt̄ in embriōnis ḡnitione declarat p̄ Auicennā nono animalū et vi-
 cesimadima terciū. Quando em̄ matrix colligit sup̄ sperma tandem
 vigore calidi et informatiē virtutis sūt tres spumate spermate ve-
 sicule. quarū prima et p̄ncipalior est cordis materia. reliqua ascen-
 dēs cerebrū. tertia in dextra descendēs epatis vt̄ dictū est. ita vt̄ hec
 sepatur ab ea que cordis. quodā intermedio lato et breui vtraq; col-
 ligate qd̄ est materia vene magne ramificate fm̄ vnā p̄tem. In epa-
 te cui ramī vene porte cōtinuant̄. fm̄ aliā vero descendit ad renes
 quib; venas emulgetes immittit. vt̄ in anathomia clari⁹ potest ostē-
 di. Quasobres neq; mollities venarū. p̄t; epar. Neq; ramificatio
 iparū in ipso. sufficienter docet (* Non obstante p̄gnore gal.) ipsū
 epar esse p̄ncipiū. Eodemq; signo ostendēt pulmonē in quo arte-
 rie spargunt̄ esse p̄ncipiū arteriarū. Sed ostēdit q; sicut pulmo p̄-
 parat aerem cordi. ita epar sanguinē. Ratiōe cuius vene dicunt̄ ca-
 lide in complexiōe. quāuis gratie substantie sunt frigide et sicce. Ju-
 uamentū earum est deferre sanguinē ad membra. icctico duo habēt
 foramina. ouisitū scz quod terminat̄ in membra. Et poros p̄ quos
 sanguis earū transit in arterias. et p̄ quos ab arterijs recipiūt spiri-
 tū vitalem. et ideo ad inuicem vadūt. Venis accidere possunt egrī-
 tudines. Nam patiunt̄ aliquando malitiā complexionis puram et
 cum materia. Quandoq; opilatōes. quandoq; apertōes ouisitōnū
 et pororū rarefactionem. Et quandoq; scissurā vnde accidit sangui-
 nis fluxus propter ipsius multitudinē quam vene continere nō pos-
 sunt. aut mordicationē siue acuitatem. aut subtilitatem et venarum
 debilitatē. aut casum siue percussionē. Acetosa incisiva mordicatua
 acuta siue calida puocant fluxum sanguinis. qui si fuerit mult⁹ des

Alber. iij. de asae
 lib. c. ij. Et. xij. c.
 v. declarat p̄ sile

tertio histo. iij.

capitulo. ij.

tertio histo. c. iij.

Albert⁹ tertio de
 animalibus. c. iij.

Auicenna prima
 p̄t̄m

homo p̄t̄m

Auer. iij. colliget
 d̄ ac. superue. di.
 venarum

Aristoteles tercō
historiarū, c. xix.

*Virg. Georg. lib. 1.
p. 100.*

Plinius .xxvi. c.
xij. in fine

Secō tegni

*Virg. Georg. lib. 1.
p. 100.*

biliter animam hoc est vitā. Si vero nimis mortificat, quia calor naturalis in sanguine est quo ablato sequitur mors. Oppressus aut humectatione nimia deficit, unde superflua sanguinis humectatio egritudine affert. Sed restringentia sursum sunt. Stercus asini, succus porri cum aceto, Stercus porcinum odoratum si fluit ex naribus, finius thauri, puluis pilorum leporis combusti, thus, mastix, bolus armenus, thela araneae, farina volatilis molendini, albumen oui, carabe, portulaca, menta et eius succus, peonie semen rubrum eiusque radix, aloes cum aceto, plantaginis semen. Amplitudo venarum est signum calidi et magni epatis. Graciles vene et stricte indicant epas frigidum et siccum et debilem vitam. Aut frigidum et humidum ut in mulieribus. Vene tepide non extense sanguine frigidum epas ostendunt. Quae enim attestant super radice cerni. Nec de venis superficialiter dicta sunt, reliqua patet in Galieno et Ruicena. Placet tamen addere id quod dicitur quarta prima, c. de plebotomia venarum, de venis plebotomandis. In manu enim sex plebotomant, tres in manu magna pro iunctura siue cubiti, scilicet Cephalica, Tigra siue communis, et Basilica. Quibus addit funis brachij que est ramus cephalice. Tres in manu minor scilicet Scellen, Salvatella, Ascellarum siue Cephalica manus in dorso pollicis que est ramus vene communis. In crure et pede quatuor plebotomant, scilicet Sciatica que est in parte siluestri super cavilla pedis. Secunda est Zaphena in parte domestica. Tertia est vena curvaturae genui. Quarta vena calcanei. Tredecim vene capitibus plebotomant ut latius in dicto capitulo declarat, operis breuitas singula scribere non permittit

De Arterijs Caput. xxij.

Differētia, xlvi.

Gal. vi. de inuā
mentis, c. xij.

Arteria est membrum nervosum, a sinistro cordis ventre ortum, in eius subsidium motu contrario ordinatum, in longum rotundumque protensum, duplici tunica velatum, vite mediantibus sanguine et spiritu in aliud reliquum corpus delatum. Huius duplicis tunice interior est multe spissitudinis et duritiei, ex rectis aut obliquis constans villis. Exterior vero mollis tenuis rara similis tunice vene non pulsantis, ex rotundis constituta villis. Interior tunica est quinque duplicis exterior. Et ideo Abrucalis magister Galeni qui id bene mensuravit voluit arteriam fore sextuplam grossitudinis vene. Habuerunt autem Arteriae tunicas duas, ne fortitudine motus fundantur.

Et ne spūs in eis raritate dissoluatur. Sūt arterie in continuo motu qui dicitur pulsus ut vitalia cōtempentur et spūs cū sanguine ad mēbra deferat. atq; ex venis in eas sanguis extrahat. Unde corde dilatato arterie pstringuntur. Et rursus corde pstricto dilatantur. idcirco pulsus dicitur motus receptaculoꝝ spūs. ex diastole et sistole ppositus. ad regendum spūm p aere attractū. Arterijs dilatatis spe tria recipiunt corpora vnu ab extra. scilicet aerem p porositates corpis et suas. Et duo a corde vnu simplex. scilicet spiritū. Et alterū ppositū ex fumo capinoso. Et aere calefacto. insup recipiūt a corde de sanguine subtili. Et aliqui de sanguine venarū a venis eis cōiunctis. S; cū pstringuntur expellunt duo corpora. aerē quē attraxerūt iā calefactū existētē. et fumū capi nos; cū illo pmixtū ad extra corpus. Qualis sit motus arteriarū et vnde causat ptes i mētario puuli phie. siue introductorij. Preterea an spūs insueat p cōcavitatē arterie breuitatē gra nō determinabit. Arteriarū anathomia ptes prima primi et colliget pmo. Et in nondum natis embriōnib; et abortiuis clari; arteriarū anathomia videt. A cordis em̄ sinistro vētriculo due oriuntur arterie q̄rū vna ad pulmōnes vadit et in ipō spargit. q̄ten; aer p eam ad cor a pulmōe attrahatur et viceversa sanguis a corde veniēs q̄ stabilis est et spū plen; nutriat pulmōnē. Alia autē est maior quā aristoteli. noiat ad hōmī a spissiori cordis pcedit et statim ut a corde orit̄ duos ramos ex se mittit. Ex quib; maior in circuitu cordis reuoluit. Et minor etiā ad sitū cordis dextrū reuoluit. Et spargit in vētriculo dextro. Quod autē remanet post hos duos ramos cū sepat̄ in duas diuidit ptes quarū vna p̄ est apta ad ascendendū altera autē minor ad descendendū. Ex parte ascendente oriuntur arterie in collo sub ephyme siue subetheni ascendentes ad cerebrū et pterentes ibi rethe qd dicitur mirabile de q̄ infra. Et ea p̄ que a medicis in brachio tangit. p̄ autē descendēs tendit ad iecur vene annexa ut dicitur est deferēs spiritū et vitalē sanguinē in corde digestū per totū corp; qd est ei; primū iuuamentum vnde arteria est via spūs. Et spūs est via vtutis et vite. Salus itaq; indit uidit in arterijs. p̄terea arterie create sunt ut cor euentet. Et fumosus vapor et aer supcalefact; in eo excludat. Arteria lesa malis nocumentū inducit q̄ vene scissio. q; nobilitatē in se h; corpis partē. Un̄ etiā min; cōsolidatur et ducit qnq; ad mortē scissura arterie. qnq; ad palissim. qnq; ad mēbrū mutilatiō; Sūt itaq; cauti q̄ acuto pblebotomo pcutiendo venas apiunt. Ne arteria sub vena iacentē transfodiāt. Conferētia arteriarū et venarū incisioni sunt. Sipsus cū albo oui et pilis lepōris. cinis rane cum aceto. semē peonie rubrum. thbus cuz aloe et albumie oui. Conferētia fluxui sanguis ex vulnere. Bloes cū aceto. tela aranee cor et sim; capre robustus. cinis rane cū aceto. Stercus asini. plantago tunsa. puluis de sarcocolla. Arterie pblebotomant̄ licet raro ut que est inter pollicē et indicē in antiq̄

Secda primi
Gal de differentiis
pulsuum ad teu
crum

Trac. pmo
f. 122.

Alb. 1. de aialib;
c. ij.

ij. bisto. c. 3. et. 4.

Alber. 1. de aial.
c. xx.

Drntia. lxxi.

Quicena q̄rta q̄r
ti trac. ij. c. fi.

Plini; .xxvi. c. 13.

Quarta primi. c.
de pblebotomia.

prima tercij. tr. c. ij.

doloribus epatis et dyapbragmatis. et que est ad anteriorē partē palatī et temporū in fortissimis doloribus capitis Et hec generalia de arterijs ad presens sufficiant.

Differētia. xliij.

De Carne Caput. xxxij.

Nicolas sermōe vij. c. vi.

xxxij. pble. iij.

Differētia. xliij.

Auer. pmo colliget in principio

pt al. pmo de vti. Sicut. c. iij.

xxxvij. pble. j.

v. pble. xliij.

Bro fm Consiliatorē Est suba mollis. terminata ab initio creatōis aialis. et post ex sanguine gñata. inter os et cutem situata. Carnis em suba est aquosa sanguinea. Et primus qđ in embriōnis formatōe pficit vt patuit. De cui⁹ gñatōe diuersitas est inter phos. Nā Aристо. scđo de gñatōe aialiū dē qđ caro gñatur a frigido et dissolut⁹ et dimīnuī a caliditate cui⁹ oppositū p̄z quarta pble. vij. Gal. vero vult qđ caro gñatur a calido et humido. Sed Auicēna p̄ma p̄mi dē eam fieri a caliditate et siccitate. Que diuersitas facile remouet. Nā caro non gñatur ex calido assatiuo si cut ossa. neqz ex sicco terrestri. neqz ex hūiditate supflua a qua adēps pducit. Sed ex calido t̄pato. vnde cōplexio eius est t̄pata. Cū enim sperma et sanguis p̄miscēt efficit̄ sperma hūidū sanguine guttatim. Ex quo quidē cōmixto tres iam incipiūt gñari vesice vt dictuz est. deinde sit membrōz distinctio et augmētatio ita qđ corpus ex venis et nervis text̄ sicut rethe. qđ caro et adēps ex sanguine mēstruo gñata implet. vnde dō. iij. pble. xliij. Et em hūidū tumor et caro sit Caro cōiter sumpta est duplex. vera scz Et qđ silis est carni. posthabitis his qđ carni silant vt sunt dētes. nerui et c. Vera carnē Consiliator diuidit in q̄nqz spēs. Prima est musculosa de qua infra dicetur de musculis. Scda est pura nō absolute sed respectu poris. qđ pauci oēs in se hz neruos vt qđ in gingiuis repit̄. et circa ossa dōsi et nariū Tertia ē caro infusa dicta peritibima a gal. vt caro visceꝝ circa p̄bulū laborantiū vt epatis. splenis. renū. et pulmonis. hūido em in fundunt̄. Quarta est caro simplex in qua sola sanguinis inspissatio attendit̄ vt caro epatis. splenis. pulmonis. et renū fm gal. Quinta est caro glādosa de qua in sequēti capite dicef. Carnis primū iuuamētū est qđ sit locoꝝ medioꝝ impletio qđ inter mēbra corpis existunt. et ipsoꝝ fortitudo. et defensoriū ne ad inuicē p̄fricēt sine medio existētia. Scdm est qđ sit velut culcitra sup̄ quā requiescūt ossa corāꝝ t̄pe fessiois. Tertiu est vt p̄ eā calor augeat̄ spine cuti dñans. Quartus qđ sit quasi culcitra et firmamētū vene p̄caue sursum ascēdētis et partibz arteriaꝝ qđ ad inferiora dñdūt. Est p̄terea defensoriū estuū h̄yemū et casuū. Patit̄ caro dissolutōem et minutionē a caliditate intēsa. vt in febribz ethictis p̄z. Sed cū sit membrz sanguineū eo qđ sanguis ei⁹ est materia. ideoqz vere regnat̄ et restaurari p̄t bonis cibis et potibz ac fricatōibz t̄patis. leuis em fricatio et mediocris carnē auget Mel⁹ em est carnē rarificari qđ p̄densari. j. pble. liij. q̄uis pestilen

ste tpe nō parz ꝑducit corpus densum. dimissis venenis q̄ dissoluūt
 carnes. qm̄ melius est q̄nq̄ malum ignorare q̄ scire. atq̄ bezoarti ꝑ
 cis de quibꝫ ꝑ petrū in de venenis. Sic silr̄ medicinis incarnatiuis.
 gñatiuis carnis. ꝑsolidatiuis. corrosiuis. ꝑ diminutiuis. qz breuitas
 opis nō suffert oia. Molles carne ingeniosos aut instabiles. duros
 vero obtusos. laxos. pigros iudicamꝫ. Quibꝫ multuz est carnis his
 vene strictiores. sanguis rubetior. ac venter hoc est stomachus ꝑ vi
 scera pua. Quibꝫ paruz his vene ampliores. sanguis acrior. viscera
 maiora. ꝑ venter auctior. Caro mollis ꝑ totum corpꝫ debile. luxurio
 sum. et facili timidū. boni intellectus. tenere capacitatis. fidelē. va
 rie fortune. Dura vel aspera fortē. audacē. duri ingenij. vanū. supbū.
 plus insipientē q̄ sapientes. ꝑ crudelis fortune. P̄gula vero ꝑ alba
 bebet. vanū. gloriosum. obliuiosum. curiosum. sagacē. mendacē. du
 rū ad credendū oia fecit hoiem. Reliqua in sequētibꝫ patebunt

De Glandulis caput. xxv.

Pro glandosa siue glādula que a gal. vocat̄ adena duplex
 est. Una ordinat̄ in gñationem quarundā humiditātū de
 gñe p̄blegmaticaz. vtiliū ad ericcationē ꝑhibendā. ꝑ acui
 tatē remittendā. sicut caro glādosa mesenterij. faringa. la
 ringa. Alia est ordinata ad gñationē humiditatis vtilis ꝑ necessarie
 indiuidū. vt caro glandosa post radicē lique situata. Aut sp̄ci sicut
 testiculoz. caro. sp̄matis gñatiua. ꝑ mamillaruz lactis. Est ꝑ alia in
 alteros fines minus nobiles ordinata vt aut ad supfluitates reapi
 endas sicut caro faucū supfluitatū cerebri receptia. Et q̄ subascella
 rū. cordis. Et que inguinū epatis. Ul' ad fulcinedū deputata vt glā
 dula sub basi cerebri locata cui rethe submitit̄ dictū mirabile. Ul'
 ad loca replenda vacua in sustentationē etiā ordinata vti glandule
 mesenterij. Siue ad humectandū sicut que circa colluz vesice. Aut
 ad fouendū vt glandula morū dicta Fouet em̄ ꝑ subsidet vt culcitra
 vene cōcaue circa cordis auriculā dextrā site. Nec quoq̄z caro glan
 dosa posita est nō sentire. hoc quidē ꝑ se. qz per accidens sentit quē
 admodū caro viscerz. infusa. Et ita loquit̄ Auicēna cum de carnem
 glandosam habere sensum. exemplificans de carne mamille et que
 in origine supplet lique. ꝑ que intestinoz. ꝑ que colli vesice ꝑ siliuz
 Et aliquā carere sensu sicut que in emunctorijs.

De Adipe et piquedine caput. xxvi

Piquedo est res humida. sup pelliculas et loca nervosa col
 locata. Et dicit̄ ab adipe qz adeps ꝑprie dicit̄ piquedo interior
 piquedo ꝫ dicit̄ aruina q̄ est sup carnē. et carni admixta. iu
 sta illō vulgare. Intꝫ adeps aruina forꝫ piquedoq̄ mixta.

Aristotiles in de
 p̄bisionomia
 .ij. de anima

Arit. 3. bis. c. xvi.
 Gal. ij. aphorꝫ.
 cōmen. xliij.
 Michael scorꝫ.

Differentia. xliij.
 Hall. ij. theorice

Auicēna ꝫma ꝑri
 ml. c. de mēbris

Auicēna. xij. ter.
 cū. c. i.

Constan. li. ij.
 c. xliij.

ij. de pibus. v.

Auicenna prima
pml. c. de mēbris
.ij. bisto. xvij.

Petrus. v. pble. v.

Petrus in pml.
v. pble. xiiij.

Galienus. ij.
theorice

ij. bisto. xvij.

ij. de pibus. v.
Alber. xij. de aia
lib. trac. ij. c. ij.
Hypo. ij. apbor.
xliij.

v. pble. xiiij.

Colliget primo.

Unde pignedo fm aristotile nō distiguit ab adipe. sed a sepe q̄uis
vtrūq; sanguis est cōcoct⁹ p bonitate enutriēdi. qz sepū terrenū est
plus terre q̄ aq̄ p̄tines sanguinisq; fibrosi effect⁹. vnde siccitate cō-
stat ⁊ fragile est minusq; vinctuosū. et in conuigeris potissimū repit
Adeps aut siue pignedo est aquosa. magis vinctuosa. min⁹ terrena.
q̄ nō cogit nec siccitate aliq̄ frangit. nā ex sanguine vinctuoso ⁊ subri-
li efficit. P̄terea adeps intra carnē cutemq; solet cōsistere. Sepū
aut in siue carnis semp est. Alij aut volūt pignedinē adipē et arun-
gā. p̄tē dici dū sunt animalis viuētis p̄tes. Si vero abscondant ab
aiali viuēte dicunt sagimen vel sepū et p̄tē qm̄ igne dissoluit dis-
soluant et seruant. Pignedinis et adipis suba est mollis humida.
A frigido siue calido diminuto ex sanguine aquoso et vinctuoso ge-
nerata. (q̄uis ps pignedis cū aere et igne cōcat. ⁊ in calidis p̄tib⁹
corpis gnāt) dissoluit em̄ calido intēo. et in patella posita sup ignē
grā aquose hūiditatis stridet. Unde est membrū p̄sile carniforme
simplex plurib⁹ impmixū subijs. carnis suba molli⁹. Et nō est sup-
fluitas vt quidā opinant. sed est naturalis qz recipit nutrimentū sicut
alia membra ex actōe virtutis crescit. tamen si vene ad ipm̄ nō
feriant. Neq; nerui ideoq; est membrū insensibile colore albū. Ju-
uamēta adipis sunt mēbra p̄seruare ne exsiccationē patiant. et ne ci-
to indurent in cibatorib⁹ longis. laborib⁹ vehemētib⁹. et estib⁹ fortib⁹
epare et infrigidare atq; humectare p̄nticulos sup quos spargit ex
subtilib⁹ venis sicut ros. At mēbra sustētare ⁊ ad actionē fortificare
Unde Constantin⁹ li. xi. c. xvij. dt. Recollige qz pignedo sua vinctuo-
sitate est ignis nutritia. sua aerea leuitate rei supfirie petitia. neruo-
rū et iuncturaz mitigatiua. defensiua et relaxatiua. pellis siue corij
remollitiua. poroz opulatiua. caloris naturalis p̄seruatiua. vacuitatis
et cōcunitatis corpis repletiua. rugaz cutis extēsiua. venarū et arte-
riarū corpis cōpressiua. sensus et rōis impeditiua. cōplemēti gnātōis
aialiū tardatiua. excedit si alias sensum non impedit. sed ad sanita-
tē et vires opitulat. Si vō nīmū excreuerit interem̄it et sensuz au-
fert. Unde crassi celeriter senescūt. steriles sunt. Et meli⁹ est corpa
in matie vltimari q̄ ingrossitie. Nō em̄ oportet carnē densari ad sa-
nitatē sed rarificare p̄ma pble. liij. Et esse in motiōe et nō quiescere
q̄ em̄ manet putrescit. quies etiā ventrē impiguar. Aliud vō corp⁹
subtiliat. Motus autē et fricatōes ventrē subtiliant. Aliud corpus
ingrossant. Quosdā tñ hoies quies impiguar. Alios macros reddit
cui⁹ ratio patet sexta pble. pmo.

De Musculis Capitulum. xxvij.

Musculus est membrū consile nō simplex. sed compositum
ex carne rubea. ligamētis. et neruo ascendētib⁹ sup ipsum

ppriū organū tactiue et motiue virtutis. Ipse em̄ musculus qui r las
 cert⁹ dī siue caro musculosa est induēs ossa. ligat⁹ ligaturis nascen
 tibus ab ossibus. Et istud est quā neru⁹ iungit supne extremitati ipsi⁹
 Tandē diuidit in ptes r misceat exiture carnis lacert⁹ r germinat in
 osse posito sub lacerto ligaturā r misceat cū neruo r carne. Et demū
 ex omnibus istis erit corp⁹ vnū noiatū lacert⁹ fm Buer. Partes itaqz
 lacerti sē sunt tres. Quaz vna est carnisvomis siue sanguinea vt ca
 ro. r alie sunt spmatice vt neru⁹ et ligamētū. Gal. aut scdo tegni dē
 qz musculi sunt cōpositi ex simplici carne et neruis. p neruos intelli
 gēs veros neruos r ligamēta. S; Auicēna pma pmi de anathomia
 musculoz vult qz musculus cōponit⁹ et qtuor. vt ex carne. neruis. li
 gamēto r pāniculo. Ne durū cum molli sine medio vniret. addidit
 autēna pāniculū esse de suba musculi. Sed Trusian⁹ scdo tegni ex
 cusat gal. dicens. qz pāniculus nō sit de suba musculi no em̄ v; ad op⁹
 eius. sed deseruit ad defensionē ab extrinsecis nocumētis. Silt r li
 gamentū magis ingredit⁹ compōez chorde qz musculi. Ideoqz dī se
 cūdo tegni vt dcūm est qz musculi sunt ppositi ex carne simplici r ner
 uis. ptes at extranee sunt vene r arterie musculū ingrediētes. Mu
 sculi suba mediocritatē tenet in duritie et mollitie. qz non est mollis
 sicut caro. neqz dura sicut neru⁹ r ligamentū. flexibilis. strahibilis.
 extēnsibilis. siue relaxabilis. ppter ei⁹ iuuamēta. Cōplexio est calida
 r humida qz ptes carnose pōdānt ligamētalis et neruosis. Et vari
 at fm corpa vt p; ij. tegni. Quātitas musculoz in corpe magna est
 supans quātitatē oim alioz membror ossibz dēptis Inter se at dnt
 qzitate. Nā aliq sunt musculi magni vt q ossi femoris r anche sup
 positi sūt. r ad mouēda magna membra deputāt. Quidā pui vt qui
 ad pua membra deputant mouēda vt lacerti palpebray. Alij grossi
 mouētes mēbra grossa. Alij tennes vt q vētri suppositi sunt. Alij me
 dij inter illos. Sunt pterea alij dilatātes. alij rstringētes. alij dila
 tātes r rstringētes sūt. alij girātes. alij resupinātes. Et sunt a gal. in
 corpe hūano nūmerati. s; 29. musculi. Quoz. 45. sunt in facie de qb⁹
 24. sunt deputati ad oculoꝝ motū et palpebray. 12. ad motū mādi
 bule inferioris. et. 26. ad motū aliaz ptiū faciei q voluntarie mouēt
 Quoz vnus sub cute frontis cui⁹ auxilio magna fit oculi apertio.
 duo sunt quibz nariū mouēt extremitas. duo q supius labiū mouēt
 sursum. et duo q inferi⁹ labiū mouēt deorsum. duo qui mouēt maril
 las. Mouētes liguā sunt. ix. gula et epiglōtū mouētes sunt. xxij. mo
 uētes collū et caput sunt. xxij. quoz quidā mouēt caput solū. r qdā
 cū capite collū. Et spatulā mouētes in oī latere sunt. vij. r ab vnoqz
 etiā latere sunt. xiiij. Et in vnoquoqz brachio sunt. xvij. quoz decem
 sunt in pte siluestri. et septē in pte domestica mouētes manū. Et in
 vnaquaqz manū ab vnaquaqz pte sunt. xxvij. a quibz digiti mouent⁹

Plus qz mētator
 ij. tegni. 2mē. lvij

Colliget primo.
 Trusianus scdo
 teg. 2men. lvij.
 Differentia. lvij.

Niculus sermōe
 vij. c. vij.

Primo colliget

Prima pmi. c. de
 anatho. muscul.
 Primo colliget
 Albert⁹ pmo de
 aialibz. c. xvij.

Albert^o pmo de
animalib. c. xv.

.ij. colliget Auer.
Gal. ij. tegni

Cömen. xliij.

Niculus sermoe
vj. c. vij.

Trusian^o. ij. teg
ni cömen. lvij.

Differetia. lxxij

mouentes pectus sunt. lxxvij. quoz dilatant qdam ipm. qdaz con
stringüt. Mouetes dorsum sunt. xvij. Sup ventrē 7 mirach sunt
vij. locati. Ad testiculoz motū natura qtuor ordinauit. totidem ad
motū virge. viij. pstringit collū vesice. qtuor mouēt longaonē. Corā
mouēt. xxvi. mouetes crura st. xx. locati in coris. cruribz 7o supposi
ti sunt. xxvij. ad mouendū pedes 7 quosdā eorū digitos. Et sup pes
des sunt. xxij. locati ad motuz reliquoz digitoz. Forma musculi est
oblonga cui⁹ ps media grossior est extremis. Extremūq; p̄mū qd
est p̄ncipiū sui oris d̄: caput musculi. 7 est grossi⁹ alio extrēo ad qd
terminat⁹ musculus qd d̄: finis siue cauda musculi. Et p̄pter banc fi
gurā d̄: musculus q; puo muri assilat. Et lacert⁹ q; lacerte silis est
Lacerti in figura sunt diuersi. nā quidā st; triangulati vt pectoris. q;
dā rotundi vt q; circa vesicā et circa pedē. quidā oblongi vt q; ponunt⁹
supra ventrē Situs musculoz est in p̄t̄sus quā motus mēbrū mo
uedi fit ab ip̄o. Qui em̄ ad mouēdū in rectm̄ parati st; aliq; mēbrū;
vbi est dilatatio 7 p̄strictio. recta est sup mēbrū lōgitudinē positio.
Qui ad obliquū mouere mēbrū pati sunt obliq; est eoz positio. Et
musculi sunt omibz ossibz circūuoluti q; nullū est os qd nō circūuol
uat⁹ musculis vel p̄portionalē ipsi. qd v̄m est de ossibz fatiētibz ad esse
corpis. et nō de fatiētibz ad bene esse q̄lia st; dētes. Iuuamentū mus
culoz est vt p; ipsos volūtarij p̄ficiant⁹ mot⁹. Dēs em̄ mōi motuz
lacertoz sunt qtuor quoz vnus est retractiū⁹. ali⁹ intēsiū⁹. tertius
aggregatiū⁹. q̄rtus tēsiū spissus. Unde Auer. vij. phicoz d̄ q; mu
sculus est qd motū p; se. Et cōponit⁹ ex tribz puta carne musculi que
est postremū motū. et ex calore naturali q; est motor et motū q; trāsīt
in neruos. et aīa mouēte q; est forma in illo calore naturali. Motus
volūtarij q; sunt in hūano corpe sunt bi. Motus q; est in cute frōtis.
mot⁹ oculoꝝ et palpebrāꝝ. mot⁹ sūmitatis nariū et labioꝝ. motus
lūgue et epiglōtis. motus mādibule inferioris. mot⁹ capitis. collī. hu
meri. et iūcture spatule. mot⁹ adiutorij et brachij. et iūcture fociliū;
et rascete. motus digitoꝝ. et vnūscuius. s; iūcturāꝝ eorū. mot⁹ mem
broꝝ q; sunt in gutture. mot⁹ pectoris q; fit in attractōne aeris. mot⁹
p̄ge et vesice qn̄ p; retinēdo v̄inā claudit. mot⁹ sūmitatis recti inte
stini q; fit vt sterc⁹ p̄hibeat⁹ exire. et mot⁹ mirach et iūcture q; fit in
ancha. et core. et mot⁹ genu. mot⁹ pedis cū crure. et mot⁹ digitoꝝ
pedis et iūcturarū ipsoꝝ. P̄terea ex musculis cognoscit⁹ toti⁹ cor
porū habitudo q; sunt maior totius corpis pars. Diuersitas muscu
lorū in cōplexiōe. et signa patēt sc̄do tegni.

De Capillis et pilis Caput. xxvij.

Ius d̄: q; vniuersi corpis est. Capillus 7o q̄si capitis pilus.
Est at pilus corp⁹ subtile plicabile. a fumo adusto resolutū p;

poros egredies cutis, ab exteriori aere exsiccatu, in longu rotundiq; p
 resu. Gnanant em pili in por; cutis (a q depedit sic herba a terra) ex va
 pore q a corpe resoluit p caliditate siccitati pincta, q cu in corpe ob
 tinuerit humidu supfluu ex pncipijs germinatōis assumptu calefact
 endo z exsiccaōdo inspirat, rarefacit, z porificat, iter qsi pmit^o parans
 pilis, demu vigorata huoz qddā i fumos resolutu adures ad poros
 ia pparatos expellit ceu aliud pnter adiungit. Et deinceps tfr opans
 pilu in longu extedit pntue, radice ipsi^o sp in extrinseca pcellēdo, vnu
 em coadiuuat alio in expellēdo sicut tu liqduz quoddā pcelleret ex
 vase. Sumit at pilus nutrimentu ex materia viscosa. No q ve nutri
 at, sed p pte auget p appoem ptis ad pte. Un materia piloz est va
 por no fumosus subtilis z calid^o neq; aqsius Sed grossus terrestris
 mixt^o cu aliq grosso viscoso huido. Sed ca effitēs piloz est duplex
 Mediatā q materiā pili gnat est caliditas agēs in hūiditate corpis
 vt dcm est. Et imediata q est duplex scz intrinseca q est cutis frigiditas
 z ossiu sub cute positoz. Et extrinseca q est pntētis frigiditas,
 frigidu em agēs in vapore in poris cutis retētu illu indurat, inspiss
 fat z pcellat. Pilus pducit p totu fere corp^o, sed no in manuū volis z
 pedū platis ppter musculū cordosū frigidū cōpactū sub ipis exitez
 In facie tñ nē visus impediret z deformaret gnanant qz pauci z bre
 ues pili et maxie in femella. In capite ho multi et longissimi qz cra
 neu est porosū. Et caput est tāq; corpis camin^o cordis caliditati sup
 positū, fumos toti^o corpis recipēs. Fōia z piloz cōplexio ptz ex de
 scriptōe. Pili diuersificāt in suba, figura, q̄titate, situ, colore, z iuuamē
 tias. Nā aliq st; pili grossi, aliq subtiles, aliq medij, nonnulli molles
 alij asperi, alij hirsuti, qdā mediocres. In accētibus siue figuris pili p
 mutāt. Nā st; aliqñ plani, aliqñ crispī, qñq; medij. Crispī reddūtur
 aut infra caliditate vt in ethiopijs, vl ppter poroz ex qbz egrediunt
 tortuositate. Sic accidit in capite fri, z hu, pspicere capillos crispōs
 Lausanē z interdū poroz āgustia, qm a causis opposit; reddūt pla
 ni, ex medijs qz mediocres. Variāt etiā in q̄titate. But rōe locoz in
 qbz oriūt, vñ pili capitis st; longiores vt dcm ē. Ul ex pte cōplexiōis
 etatis, psuetudis, sex^o, et alteri^o regis circa nō nāalia psant. In situ
 qz aliq st; pili palpebrāz, aliq capitis, aliq iquiniū, aliq barbe, aliq sub
 ascellāz. In his em ptrib; maxie hoib; pili crescūt. Diuersificāt z in
 colore, st; em albi, nigri, rubei, ruffi, mediocres zc. q diūsitās, aut na
 turalr euēt vl accēte vt ex adustioe nia, vl huore tingēte supflue me
 lācolico z sic effitiūt nigri. Piloz iuuamētū duplex existit oim, vnu
 q̄tū ad itiora, reliquū q ad extiora pno qdē qz i vapore adusto ex q
 pcreāt pili materia mala supflua educit de corpe, q poterat eē cā eg
 tudinū, z is hūtes capitis ptes pcompactas, adozē fere carētes vt sumi pssi
 in pilos vis egrediūt sepe i dolorē capitis coicidūt, pil^o. n. trahit ad se

ij. hysto. c. xi.

Sal. ij. cōplexi.

Aristo. x. pble. 23

Auicēna septima
quarti

Sal. ij. regni

Sal. ij. de iuuā.
c. ij.

De gnatōe ania^o
lium. v. c. ij.

qnto de gnatōne
sialium. c. ij.

ij. colliget de su
uamentis pilozū

B ij

Differētia. l. iij.

Albert^o tertio de
aiab^o trac. ij. c. ij

Tulli^o. I. offi.
f. iij. capill^o
Aucenna septia
quarti
Uaticus in p^o

Sal. primo mei
miri

Sal. primo me
miri. c. iij.

malam ex corpe materiā et inde mundificat spm. Sicut georgici cū
volunt fertiliorē reddere terrā in eam prem nitrosam adustā et ama
ram. semia pūtiunt attrahētia. vt siclam et lupinos. Tali nāqz mō
pili omēs intrinsecis cōmune pstant corpis subsidiaz. Extrinsecas
iuuāt pres duplr. Aut p se magis ex intentioe ac arte nature fm pro
pria pueniētes plasmationē. Aut p accis magis qsi materie vel cō
plexionis necessitate psecuti. Primi iuuamēti sunt palpebray et su
piliōz pili qui defendunt oculos et phibent ne ad eos extrinseca
cōcurrant. vt pluuia. imber. puluis. Etia ad visum cōducūt non pa
rū vnde in pncipio creatur gnatiois. et vite aialis pformes sunt. Ca
pillos vero et ppter ornamentū et cerebri tutelam ac caloris ipsi^o cu
stodiā natura pdurit. Pili barbe sunt creati ad cōcupiscentiaz siue
ornatū et fatiei rugas obtegere. et genas cooperire. distiguūt etiā vi
rū a muliere. cuz ipsi barba oriat. nisi valde frigidō. et eunuchato a
natura vel arte. Non aut mulieri nisi ppter calidam complexionē et
scutozū vsum vel menstruoz defectioē cum spermatis retentione
quibz mulier deturpat sicut vir decorat. Duplici rōne natura in vi
ris barbā creauit. Una qz viroz calor fortior est mulierū. Alia quia
natura sunt mlīeres venustiores et viris impilose amabiliores. Pi
li qui ex acciti. necessitate materie oriunt et nō ex nature pposito pu
cipali sunt pili alay et pectinis et totius corpis. reliq vt pectoris bra
cbioz cruris. qui ex vspoiū fumosis plūmīs quos natura membra
expellit calidi et humidi gnant. Dedit etiā natura iguinibus pilos.
quaten^o pres illas tegat et abscondat. Natura em̄ humana verecū
diaz amat. Pilozū egritudines sunt allopitia q̄ est casus capilloz et
spozū circa radicē corruptio. canities. caluities. scissura. corrosio. se
rones. Conferētia capillis sunt bolusarmen^o. capillus veneris. alo
es cū vino. pollitricū. oleū mirthinū. oleū oliuay agrestii. oleum de
alkanna. puocātia ortū barbe. absintheū siluestre. abrotanū cōbustū
cū oleo rafani. Mundificātia capillos. Cortex nucis vsta cū vino et
oleo linia Spuma argēti. camomilla recēs in lixiuio colore pulcro
decorat capillos. Crispātia capillos. cinisfimi camelī. pollitricum.
marchasira. Elongātia capillos. capillus veneris cū oleo mirbino
et vino. cepe cū spuma maris. gallitricū. laudanū. Remouētia et rar
dātia canitiē. vīna canis. coloqntida. cinis genitalis asini lini^o ab
rasis pilis. Cōfectio anacardina. cōfectio letificās. electuariū de mi
rabo. indis. oleū de agresta. de costo. de alkana. Casus capilloz resi
stētia. arungia porci cū quarta pre gallinay. secur burdonis. p̄bustū
cū oleo mirtino. oleū oliuay siluestriū. oleū mirtinū. oleū mirabola
noz. Allopitie pferētia. absintheū. cepe fricatū. oleū linapis. oleum
nucis. oleū de kerua. oleū laurinū et. Caueat in hi qui pulcritudiez
diligūt capilloz ne in apoplexia. epilepsia. catbarruz. catalemisā. pa

ralissim. obliuionē. incidant. Capilli stabiles vel nigri vel aquatici
 coloris sordidi et crassi. animū indicant violentū. siles aprio vel sui.
 Capilli molles et ultra modum tenues rubei penuriam indicant
 sanguis et ebes ingenū et pigrum. pgnosticant. Sed nūmū crispi.
 subdolu asperum timidū et lucri cupidum pnucciant Crispi et tor
 tuosi capilli cum similitate nasi vt frequēter adueniunt Capilli des
 pressi nūmū et fronti imminētes ferum declarant aim quib^o ca
 pitis vsini capillatura cōcordat. Si autem sint supinati supra me
 diam frontē ad cerebrum respiciētes. Callidum quidē in nequitēis
 sed min^o sapientē pnucciant. Capilli rigidi et rari timidum et fri
 gidum pnucciant. flauī crassi albidī indociles dicunt esse et feros.
 densi et vasci circa tempora et aures callidū et libidinosū indicāt
 hominē. Tenuēs autē et rari iuxta tempa frigidū ac sine virib^o ho
 minem ostendunt. Capilli subnigri si sunt moderate tenues bonos
 indicant mores et bonam hominis cōpositionē. Idem oñdūt subflauī
 moderate tenues. Multa ultra modū capilloꝝ densitas et grossi
 ties in iuuentute manīa in pcessu temporis preloquitur Capilli in
 timentibus erigūtur et rigentib^o ppter calidum intus congregatū.
 Si recte linea ad q̄s capilloꝝ terminatur generatio descendit et im
 minet fronti pretendit hominē animosū et misericordē. Si autem
 econtra exaltat a fronte feat callidum decaluabilē et parū intelle
 ctus hominem. Si vltima linea post sinciput ad q̄s desinit capillo
 rum generatio descendit vers^o ceruicē indicat callidū in nequitēis
 Et insipientem in bonis et libidinosum. Si autem eadē linea mul
 tum exaltatur a ceruice significabit femineū timidū tardū et ira
 cundum. molles timidū duri fortem indicant Sunt molles q̄ pro
 missi et simplices. duri qui crispī Septētrionē inhabitātes molles
 pilos hñt. hīs enim supstialis magis est sanguis. et dulces hīores
 ppter qd̄ hñ colorati sunt. r. pble. xxij. Et veritatē h̄ de habitātibus
 in extremo septi climati et in septio et vltra. sicut germani. daci ru
 teni s̄ qd̄ in de phisionomia d̄. q̄ septētrionales s̄ fortes et duros
 pilos intelligi d̄ de inhabitātib^o q̄rtū et quintū clima ita q̄ sermo
 prolatus sit de habitante in tertio climate. Sic simlr quando dicit̄
 q̄ meridionales habēt molles pilos et sunt timidi intelligitur de
 primo et scdo climate. Sed euz dicitur q̄ habēt duros capillos hoc
 veritatem habet de his qui inhabitant quartum et quintū clima.
 Pilositas circa ventrem loquacitatē feat. Qui habent tibias pilo
 sas veneri sunt. quicunq̄ autē ea que sunt circa pect^o et ventrem.
 valde pilosa habent nunq̄ in eisdem perseverant. Habētes pectora
 valde nuda vel non pilosa inuerecūdi sunt. et in vltima timiditate

Albert^o primo de
aialib^o trac. ij. c. ij

xxij. pble. vl.

vij. pble. xij.

Aristo. in de phi
sionomia
tertio histo. c. r

Petrus in comē.
decime pble. xxij

tertio histo. c. r
Gal. ij. de pplex.

Aristoteles in
phisionomia

Aueriois. 4. col.
 .c. de signi. sicut
 4. de ge. aliu. c. v
 iij. pble. xxi.
 q̄ta pble. xvij.
 sexta apbor. 28.
 q̄nto de generaci
 one aialiu. c. iij

et. c. v.
 iij. histo. c. xi.
 x. pble. xxxiij.
 x. pble. lxxij.

Avic. scda primi

Alberto pmo de
 animalib. c. fina
 li scdi tractatus.

breuis vite. Spatule pilose inconstantia significant. Dorſu pilosum
 inuerecundia. Collu pilosum liberalitate. Corpus ex toto pilosum
 libidine significat fm Aristotile decima pblemate. xxij. Capilli rufi
 si fallace boiem ex natura ostendit et inuidu. Nemo caluescit ante
 q̄ coire incipit. Unde caluities puenit aut ex nimio coitu. aut pro
 pter adustos fumos eleuatos. aut fortes motus spirituu; animalium
 ppter varios actus in vita necessarios. Unde eunuchi pueri et mu
 lieres no caluescunt decima pblemate. lviij. et tertio historiaru. c. xi.
 Nemo etiã in pre posteriori caluescit. 7 minus solet caluescere men
 to qui sunt bipito tertio historiaru. xi. Canities citi? aduenit capil
 lis rufis et maxie in t̄pibus. efficit em putredine (q̄ egritudo pili
 est) no ariditate. Nam et hominib; per etatem uenit ver. estas. au
 tum? hyems. Hoies etiã soli maxie canescunt vt dem est q̄ ho lon
 geu est aial. Equi uero improprie canescunt quinto de ḡnatoe ania
 liu. c. iij. De fcaione capilloz sup cerebri complexione p̄ scdo t̄gnit
 et ibi p plus q̄ comentatore comento. xvij. Crura densis pilis obsita
 fm lorũ indocile 7 ferum boiem. Nec etiã indicant iguina si nimis
 sint pilosa. Uenter siliter et pectus si nimio pilo tecta fuerint leuez
 boiem et instabile indicant. et animũ qui sine religioe et pietate est.
 Lum aut solum pectus pilos habet caliduz et animosum designat.
 Cervix pilosa iuxta caput forte et animosuz indicat. Si uero ad me
 diũ frontem capillus descēdit ex utraq; parte rep̄sus et reflex? eq̄
 ne spetie sitatur. Ad reliqua fiat accessus.

De Unguibus caput. xxxi.

Differentia. liij.

x. pble. xxvij.

ij. histo. c. ix.

Plini. xi. c. xlv.

Unguis est corpus expansum peltale. ex supfluitatib; pdu
 ctũ. induratũ sup digitorũ extrema. iuuamero plurimo si
 tuatũ. Solum em in vltimis oritur digitor; manu; siue
 pedũ. ceu pili in cute p̄tula corpis extrema. Unde si qd
 de ossibus p̄tis in summis manuũ aut pedum perdat non ibidem
 ungues crescunt sic nec pili in nobis cute dep̄dita Ungues diuersifi
 cant multipliciter tam ratioe substãtie q̄ accidētis. Quidã em sũ
 asperi grossi duri. Alij subtiles lenes molliores. Sunt et aliqui ma
 gis expansi. Quidã parui angusti existũt. p̄terea plures et res
 cti nonnulli. Alij vncosi et recurui. quidã sunt lucidi et splendētes. re
 liqui obscuri tenebrosi. alij albi. alij fusci. quidã pmixti ex albo et ru
 beo. hoim ungues lati sunt. simes vero imbricati. Rapacib; vnci ce
 teris recti. Ungulũ iuuamentũ est duplex intrinsecũ et forinsecum.
 Intrinsecũ est corpis modificatio a supfluitatib; ex quib; ipsi ḡnant

et augetur. gñantur em̄ ex grossa et terrestri supfluitate actione calo-
 ris in fumū cōuersa. et in digitoꝝ extremitatibꝝ retenta et indurata
 Modus em̄ originis corū est quemadmodū et pilorū. Dicta enim
 supfluitas grossa ad extrema ueniēs digitoꝝ ibi retēta a frigiditate
 aeris condensat̄ et indurat̄. quā postea portio eius sc̄da adueniens
 pellit̄ in antea. Et sic tertia sc̄dam. et quarta tertiā. et sic ultra do-
 nec unguis completionē recipit. quā extremitas ipsa digiti postulat
 Extrinsecis aut̄ p̄tibus unguis quadruplex exhibēt inuamentum.
 Primū est digitoꝝ vltima cōseruare ceu ferrū extremitatem haste.
 ne caro extrema ledat̄ comp̄ssa sup rem duram. Sc̄dꝝ vt p̄ ipsos di-
 giti res capiāt minutorēs. et firmitus retineāt. Tertiu qm̄ eis scal-
 pis cutis et mūdatur. Quartū qꝝ sunt arma defensiois. apphensiois
 et uenationis et hoc respectu brutoꝝ magis qꝝ quo ad hoīem. Sūt
 etiā ungues ad decorē creati qꝝ reddunt digitoꝝ extremitates aspe-
 ctu uenustiores quemadmodū aurum super extrema artificiatorū.
 Quomō aut̄ conducūt ad opera artis posthabet̄ breuitatis amore.
 An ungues nutriant̄ patet differētia. liiij. et sc̄do tegni. Ungues pa-
 ciunt̄ quādoqꝝ sc̄ssuram. quādoqꝝ gibborant̄ et exasperant̄. quāqꝝ
 defedant̄ et leprosan̄. quādoqꝝ accidit̄ eis albaras. aut citrinantur
 vel alio malo colore colorātur. quādoqꝝ mollificātur et plicantur et
 torquētur. et quādoqꝝ nascunt̄ additioēs in circuitu eorū. scabies ⁊
 citrinitas. Conferētia unguibꝝ lesis patet in antidotarijs. Ungues
 albi. plant. molles. et tenues. subrubētes et bene plucidi. optimuz in
 homie ingeniū indicāt. Et hoc signū raro fallit. qꝝ tales ungues ab
 optima pcedunt complexioē. Ungues inflexi ⁊ curui rapaces indi-
 cant et imprudētes. Et si sunt cū macie digitoꝝ significāt futuram
 erbicā vel p̄sūm. aut vtrūqꝝ illoꝝ. Qui aut̄ impressi sunt in medio
 et nūmū sp̄ssi significāt sedos homines et stolidos. Nūmū breues
 ungues malignū ostendūt. Eiusdem dispositiois indices sunt et pal-
 lidi ungues et nigri. Asperi aut̄ et rotundi proni declināt in uenerē
 Quando aut̄ sine manifesta causa ungues de facili cadunt lep̄s in-
 dicāt futuram. Pallor trabēs ad uiriditatem in unguibꝝ mortē esse
 proximā prognosticat. Gibbositas unguū futurū apostema pulmo-
 nis indicat. Ex homie siquidem resegm̄ina unguū e pedibꝝ manū ⁊
 busqꝝ cera p̄mixta (ita vt dicāt. tertiane vel quotidiane vl' quartane
 remediū queri) Ante solis ortum aliene tanue affigi iubēt ad reme-
 dia in his morbis. Ex his oim digitoꝝ resegm̄ina unguū ad cauer-
 nas fornicarū abijci iubent. Eamqꝝ que p̄ma ceperit trahere core-
 ptam subnecti collo et ita discuti morbum

¶ Sequitur Figura de membris exterioribus

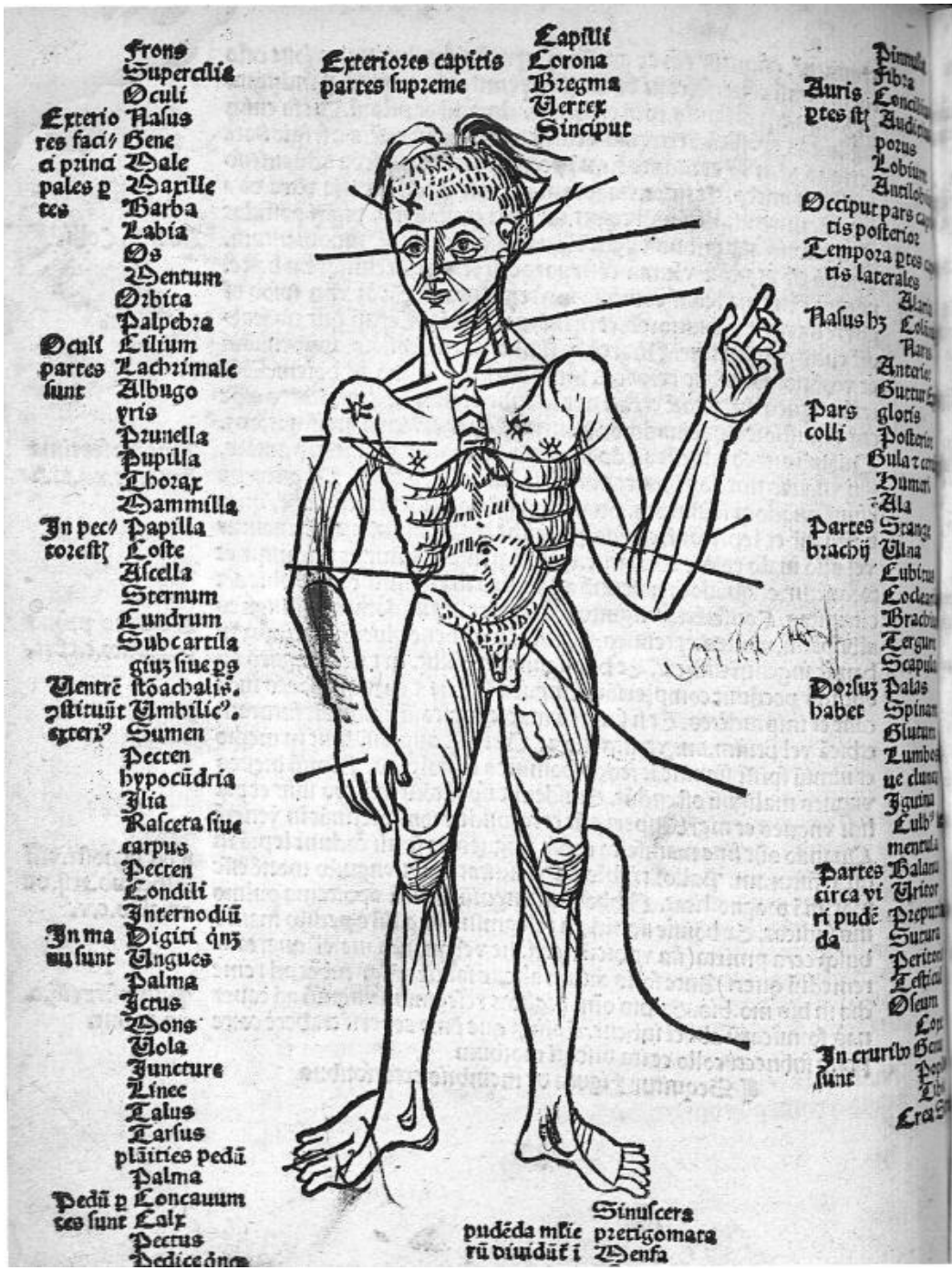
Auer. ij. Coll.

Auscena septima
 q̄rti trac. iij. in. ff

Albertus primo
 de aiālibꝝ. c. xxvi.

sc̄do p̄gnosti. vij
 Albertus. xxij. de
 anialibꝝ. c. v.

Plinius. xxvij. c.
 xij. in sing.

Frons
 Supercilia
 Oculi
 Exterior res faci-
 a princi-
 pales p-
 tes
 Nasus
 Bale
 Narille
 Barba
 Labia
 Os
 Dentum
 Orbita
 Palpebra
 Liliun
 Lachrimale
 Albugo
 Iris
 Prunella
 Pupilla
 Thorax
 Mamilla
 In pec-
 corest
 Papilla
 Coste
 Axilla
 Sternum
 Lendrum
 Subcartila
 gius siue pp
 Ventrē itō achalis
 pstituit
 sicut
 Umbilic
 Sumen
 Pecten
 hypocū dria
 Fliā
 Rascera siue
 carpus
 Pecten
 Condili
 Internodiū
 In ma-
 nu sunt
 Digiti qnz
 Ungues
 Palma
 Ferus
 Dons
 Uola
 Juncture
 Linee
 Talus
 Tarsus
 plāties pedū
 Palma
 Pedū p
 tes sunt
 Concauum
 Calc
 Pectus
 Dedice dno

Exteriores capitis
 partes supreme
 Capilli
 Corona
 Bregma
 Vertex
 Sinciput

Dimidia
 Fibra
 Auris
 ptes sit
 Auditi-
 porus
 Lobium
 Antilob
 Occiput pars ca-
 tis posterior
 Tempora ptes ca-
 tis laterales
 Alar
 Nasus hz
 Alar
 Naris
 Anterior
 Suetur
 Pars
 colli
 gloris
 Posterior
 Gula
 Humi
 Ala
 Pars
 brachij
 Scapula
 Ulna
 Cubitus
 Codex
 Brachij
 Tegum
 Scapula
 Dorlus
 habet
 Pals
 Spina
 Glutun
 Lumbes
 ue clun
 Fiquina
 Lumb
 mentula
 Partes Balan
 circa vi
 ri pudē
 da
 Prepu
 Suetur
 Perico
 Testic
 Oseum
 In crurib
 sunt
 Pop
 Tib
 Cra

Sinulcers
 pudēda mlie
 rū diuidū i
 pretigomara
 Mensa

De membris exterioribus in gene

rali Caput. xxx.

Artes exteriores in quas Egipci medici totum diuidunt corpus humanum. sunt caput. collum. thorax. brachium duplex. et crus duplex. Caput itaque totum. pars totum corporis appellatur. Capitis pars que capillis innecta est Calua appellatur. cuius pars incipit posterior occiput. sed media vertex dicitur secundum aristoteli. Galienus autem que magis particulariter loquitur appellat eam partem que est nuda pilis super supercilia ab aure ad aure: frontem. que dicitur pars faciei secundum aristoteli. Que vero secus aures tempora. Que supra bregma. secundum medium capitis corona dicitur. Vertex cacumem a quo videtur incipere productio capillorum. ut a centro circumculi. Que vero post cacumem ex partibus quidem posterioribus ad tenentes descendens occiput. Ex anterioribus que supra frontem bregma. Facies vero dicitur totum quod post frontem circumscriptum oculis et naso usque ad mentum. Incipit a superciliis sed terminatur frons desuper descendens. medium inter supercilia quod sine pilis est. interciliu dicitur. Palpebre succedunt velut termini frontis. in oculi orbita situate supereminentes et pilose. Secundum autem quod ostendit frons ad tempora in finibus eius aures ordinate sunt. (quarum pars exterior secundum aristoteli. auricula dicitur) consistat parte superiore pinna. inferiore e fibria. interior autem coclee assilatur. Galienus vero dicit quod harum alie partes sunt euolutes. alie refracte ad posteriorem. ad anteriora ipsas extremitatibus gibbose. Sub quibus est quidam semicirculus circumferentialis ad acutum eminens ristriu noiat. Quod vero sub huiusmodi est acuitate concava conciliu. Que in medio est rotundum foramen audituum porus. post quem lobu quidem dicitur ab aure gibbosus. Que vero superiacet antibobiu. Sub palpebris oculi sunt que lumiaria vocantur tota figura est circuli semis. Huiusmodi vero que quidem cooperiunt eam que interiorum tunicarum sustentiarum palpebre vocantur. Palpebrarum extremitates tarsu noiant. Ex quibus oriuntur pilis qui et palpebres noiant ex quibus procedunt noia sortientes. (aut cilia secundum aristoteli.) facti ad digerendum visibile spiritum. Vel ut quidam dicunt eos que introsum effundunt radios ad videndum. Pars cõis inferioris superiorisque palpebre angulus dicitur secundum aristoteli. Eas autem coniunctos Galienus cantos appellat. Alii lachrymalia. que duplicem uterque huiusmodi oculus Altez magnu iuxta nasum. pius vero cantus siue angulus est que circa aurem. aut tempora. qui si iusto sunt longiores notum maleficorum morum present ut dicitur. Humor oculi interior quo videtur pupilla est. aut priu nella secundum Galienum. noiat. Ab alijs pupilla dicitur foramen tendens ad humoris partem que visio perficitur. ut dicitur in capitulo de oculo. Quod eam ambit nigrum dicitur. Quod postremo nigrum circumdat candidum siue albugo. in cuius medio est iris circularis varijs coloribus ad similitudinem iridis in aere. Nasus in medio oculorum ordinatur est. cuius inferiora nares vel mucilaginosos vo

Aristo. primo historiarum. c. vij.

Primo ad corinthios. xij. et ad Romanos. xij. Capite finali inductorij medicorum

Primo historiarum. c. xi.

Primo historia rum. c. x.

6408 6440

Plin⁹. xi. c. 37.

Isidorus. xi. et hi
mo. c. 1.

1^omo histo. c. xi.

1^omo histo. xiiij.

1^omo histo. c. viij

1^omo histo. c. xij.

1^omo histo. c. xiiij.

4to de p^otib⁹. c. ix

can⁹ p^o que respirant et odorant aialia. Nariū vero exteriora alaria
vocat. Que vero deteriat ipa: colūna. Et alterutra pte nasi cōcaut
tates sub oculis ꝓcaua dicunt siue gene. cui⁹ extremū ambitū supio
ris antiq⁹ ciliū vocauerē vnde ꝓ supcilia. Que his supeminēt inter
nasū et aurē poma siue male vocat. q⁹ bñ coloratis ꝓ liberalib⁹ cū ve
recūdan⁹ rubēt. Infra malas st⁹ bucce risū indicātes. q⁹ maxille a q⁹
busdā dicunt. deinde mādibule maxillaꝝ ptes situāt. Gal. autē eas
ptes pter poma dñdentes vsus mentū appellat geix. Mentū d⁹ qd
est sub inferiori labio ꝓ: maxille ps fm aristo. cui⁹ posterior est mā
dibula. Barba totū qd est sub narib⁹ circūferēcialiter cū toto mento
Os ꝓ qd est in medio labioꝝ inter ea ꝓsistēs et ꝓtentū. Qd ꝓ in
ter pect⁹ ꝓ fatiē est totū suscipiēs caput vsq⁹ ad hūeros collū nuncu
pat. Cui⁹ ps ꝓ: guttur in quo emiet eꝓy glotis. posterior gula siue
thenon extrema ceruix d⁹. Sub collo nāq⁹ alterutrinq⁹ hūeri st⁹ sup
eminentes quoz supma ps acornū vocat siue ala. Qd ꝓ post hoc
vsus anteri⁹ clauis. inter eos at stāge ab hūeris ꝓ man⁹ ꝓcedūt ex
tēse vsus alterutrū lat⁹. hāz ꝓ ps q⁹ ab hūero vsq⁹ ad cubituz vlna.
ꝓ brachiū d⁹. Cubit⁹ ꝓ vbi curuat tota man⁹. cui⁹ exterior: ps coro
nū ꝓ cocleariū ꝓ alectranū noiat. Qd ꝓ post hoc brachiū quo ꝓ mē
surāt hoies. vbi ꝓ finit brachiū et iuncturā facit vsus extremū ma
nus. vocat car: ꝓ. qd post hoc methacar: ꝓ. deinde cōdili vnde inci
piūt digiti. digitoꝝ ꝓ q⁹ maxim⁹ pollex vocat eo q⁹ toti manū ex op
posito coopat eqpollēs ei. Qui ꝓ post hūc index. deinde medi⁹. Et
post hūc annular⁹ a medicis hoc nomē sortit⁹ est. Qui ꝓ post omīs
ꝓ eo q⁹ mior oib⁹ est. aut auricularis d⁹. Itē qd qdē a carpo extrēa
man⁹. qd deinde palma. qd demū suppalma. Qd sub emanatōib⁹
digitoꝝ pect⁹ man⁹. qd inter hec oia vacuū man⁹ siue vola d⁹. Que
carnosa est. Nodus quo cū brachio man⁹ iūgū coartatq⁹ brachiale
vocam⁹. Sed ps digitoꝝ q⁹ se inflectit nodus siue articulus ē. q⁹ rigi
da ꝓstat internodiū d⁹. Desup ꝓ post collū totū qd ex anteriorib⁹ ꝓ
tib⁹ vsq⁹ ad inferiora thozax vocat. cui latera vtraq⁹ sub manib⁹ pte
adherēt. ps sub hūeris subascella. Qd inter hec pect⁹. cui⁹ cuz collo
ps cōta iugulū d⁹. In medio pectoris vsq⁹ ad cundrū sub quo est os
stōachi sternū. hinc at epigastꝝ. Pect⁹ bipituz est. In mammā cut⁹
extrēitas papilla d⁹ ꝓ quā feis lac elicī. Hypocūdria fm rectitudi
nē sub cundro st⁹ sup vmbilicū. A cartilagine sub cartilagū denoia
tū. Cōcauū at cōe sub cartilagū et ilij cholago d⁹ fm aristo. In me
dio tot⁹ epigastri vmbilic⁹ est. vētris radix. cui ps subiecta in lat⁹
vtrūq⁹ ilia d⁹ siue femora fm gal. q⁹ dicunt etiā loca vacua in medio
q⁹ est qd attici noiant vtrū. Aristo. at eā pte q⁹ recte subūgū sumen
siue abdomen appellat. cui⁹ postremū aq⁹ticulus. deinde est pecten
siue pubes ad quē terminat thozax vbi pudēda masculoz locata st⁹.

et feminariū fm explantatōem crurū vt ab eis occultent. Masculi
 igit̃ id quod prebemiū culbū seu veretrū noiaē siue penis postremo
 thorace foras p̃pendēs. Extremitas ei⁹ balan⁹ siue glans cui assilat̃
 ē foramen qd̃ est ad vtilitatē excretōis vrine vitor siue vrine fistu
 la aut tubus. qd̃ cooperit caput virge p̃putiū. frenū aut glandis p̃nci
 plū vbi p̃putia desinūt versus colē. Inferior aut̃ ps culbi siue colis
 fm longitudinē futura. Qd̃ vero p̃tendit vsq; ad anū thaurus siue
 peritonia d̃. Subiacent mēbro genitali testes gemini qui ⁊ didimi
 dicunt̃ cute obducti q̃ oseū siue stortū nuncupat̃. Pudēt̃ femini lo
 cus sinuscera vocat̃. Que p̃tinēt ip̃m sunt p̃rigomata. In medio ho
 rū fm scissurā mensa. quā qñ p̃minet multū abscindere dignificat̃
 egipciū virginib;. Intus aut̃ est collū ipsi⁹ pudēt̃ cōphensū muscu
 lo qui vtilis est ad retinendū excretōes qñ nolunt. vocat̃ autē anu
 lus a figura. d̃ etiā stercoīnū. Pars hō post collū ex posteriorib; to
 ta tergū siue dorsum d̃. cui⁹ p̃tes sunt scapule spina. Sunt em̃ sca
 pule ex vtraq; pte post collū. in medio spina. cui stomachus int̃ sub
 iacet meras renū d̃. Media ps toti⁹ tergi desup vsq; ad glutū: dor
 sum. glutū at̃ distiguit methafrenū et lūbos qd̃ acrustā vocabat ho
 mer⁹. Exinde vero est lumbū q̃ et oria noiaē. et est loc⁹ in quo cingl
 mur. desinūt autē in sacro osse qd̃ est in vtroq; isthio id est vertebro
 cui vtebro substrata sunt corpa carnea eo q̃ magna st̃ ei⁹ ossa quo
 rū p̃neritates q̃ circūferētiales sunt spironata nuncupant̃. Hinc at̃
 copulatū totū corp⁹ bipit̃. diuidit̃ em̃ in duo q̃ crura vocant̃. quoz
 distinctōem duplā duplatōes veteres nuncupabāt. Harū p̃tū sup
 ma ps iūcta pectini iūguē q̃ vero a vtebro mox incipiūt core nuncu
 pant̃. ps fm quā superiores iūguūt inferiorib; d̃ genu. q̃ genua i vte
 ro genis opponunt̃. cui⁹ anterior d̃ oculus genu siue patella. dome
 stica hō et posterior poples. Sub genu sunt tible quaruz ps p̃or crea
 siue antimonū. posterior sūra d̃ siue gastrominia Talus sub cruri
 b; sub talo calcane⁹ est. Sed gal. d̃ q̃ finis ossiū tibie tā ad antero
 rē p̃tē q̃ ad posteriōrē sūra nūcupat̃. Aristo. hō p̃mo hīstoriaz. c. xv.
 finē. appellat malleolū geminuz vtriq; p̃tū lateri. Post sūras sunt
 pedes quoz posterior ps talus a gal. Anterior a sūris vsq; ad digi
 tos tarsus. Aristo. vero posteriōrē appellat pedis p̃tē calcē. P̃rior di
 screta est in digitos qñq;. media plante noie explicat̃. pars carnosā
 pedis solū attingens vestigiū appellat̃. cui⁹ mediū d̃ concavū. infi
 ma calcane⁹. supascendēs palma. que vero post cōcauū supemiet d̃
 pectus pedis. Deinde sunt digiti pedum in equali numero digitoz
 manus. non tñ habētes eadem nomia eo q̃ nō effitūt easdē vtilita
 tes. dicunt̃ aut̃ pedice. Deret sūmis digitis vnquis. et nodus inter
 uenit sed nō nisi vno inflexu adducūt. Et h; hō suas pres ita disposi
 tas vt i eo ē ⁊ sup̃⁹ sit ⁊ inferi⁹ ⁊ p̃⁹ ⁊ posteri⁹ ⁊ dextz ⁊ sinistrz vt dcm̃ ē

Cornucopia
 Epigra. rñ.

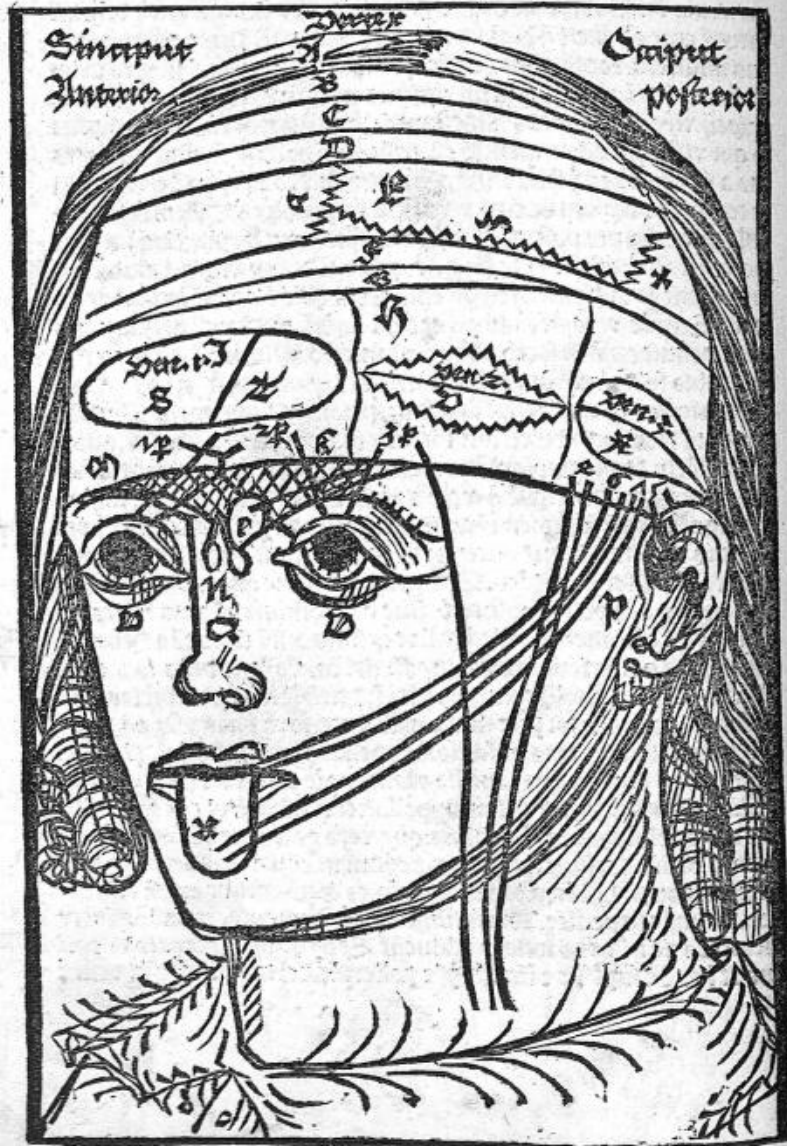
Jldo. xi. c. f.

Aristo. ij. hīsto. j.
 q̃rto de p̃t. ix.

p̃mo hīsto. xv.

Constat sane dextrū & sinistrū ex silibz fere ptibz atqz eisdē. Im̄ sinis-
tra oia sūt imbecilliora. At posteriora pōtibz & supiora inferioribz di-
screpant. p̄terqz q̄ inferiora assilant sepe superioribz. vnde v̄ter imus
r̄ndere assolet faciei in corpulētia et gracilitate. Crura cuz brachijs
cōem ineūt rōem ita quibz cubiti breues his etiam magna ex pte se-
mora sunt breuia. quibz pedes exigui his man⁹ quoqz p̄ue habent.

De capite humano caput. xxxi.

Caput est membrum diuinum in superiori parte corporis situatum. partibus plurimis et virtutibus insignitum. Caput esse diuinissimum Bristo. in. xxxij. pble. vij. et. ix. testatur dicens. Tribus locis existit capite pectore et ventre inferiori. caput est diuinissimum. Cuius et inhabitator est anima a quo tanquam a diuina parte procedens sternutatio quod sacrum et augurium homines fore eam putauerunt. et ventum per sternutationem procedentem adorant et dignificant. in quo et ratio maxime viget. Est autem in superiori parte locatum. Cuius sursum in nobis est sursum simpliciter et in vniuerso. tum propter grandem nostram caliditatem quod homo calidissimum est animalium. tum propter ipsius partes etiam superiores ipsi sunt parte in fine autem gradus. tum etiam ut in suo ordine finem qui est superior partem platio. Humana enim anima a solo deo desursum mittitur. Unde solus homo deum agnoscit inter animalia. et ad ipsum rursus redit. An autem caput sit factum propter cerebrum aut oculos per diuina. xl. latius. Ex pluribus compositum est partibus essentialibus et accidentalibus. Partes essentialis secundum Auicennam sunt decem aut undecim. puta Capilli. cutis. caro. puniculus almonatin. cranium. pia mater. dura mater. cerebrum cum et ventris tribus. et locatis in his spiritibus. duo puniculi sub cerebro. rethe mirabile. et os quod est cerebri basis. De capillis dicitur est quod ad tutelam et venustatem creati sunt ex necessitate materie et finis. est enim caput totius corporis caminus. Cutis autem capitis est crassa in qua capilli radicanter sicut herbae et graminia terre insigunt. velamen enim cranii et cerebri tutela. siccior in anteriori quam posteriori parte. unde neco calidus efficitur in posteriori parte capitis. Patitur haec tineam. fauam. pediculos. et furfura. quae ut frequenter lepra cognoscitur. Que bona dieta pharmanctis appropriatis et phlebotomia curantur ut in practico per. Caro capitis circum tempora debet esse modica ne grauet caput. Et ideo secundo de partibus decimo dicitur. Caput hominis macilentum carneque prope omni erutum esse necessarium. Hinc est quod capita pauca huiusmodi carnositate prudentiores sunt ceteris. Rursus magna capita in carne ebetudine mentis indicant ut diuina. lxxix. declarat. Quarta capitis pars dicitur gingia mater siue almonatin. et dure matris progradies ligamentis et villis supra cranium et sub cute et carne puniculus durus expansus cranii. cuius natura est frigida et sicca. Iuuamentum vero ne caro sine medio craneo iungatur. atque ut craneum per ipsum sentiat et dura mater craneo suspendatur.

Craneum est os magnam rotundum circumdans a superiori omnes capitis partes prentas. Cuius concavitas ma

futura ferruleas fros

Differetia. lxxix.

de iuue. et senec.

Gal. de regimine sanitatis. j.

Gal. j. regimiacutorum

scdo de generatione animalium. c. iij.

xxx. pble. qnto.

Auicenna prima tercij in principio.

Gal. ij. complex.

scdo de partibus. xiiij. iij. bisto. c. xiiij.

qto de partibus. ix.

xxx. pble. iij.

Gal. x. de vti. partiu. c. iij.

pmo bisto. vij.

xxxij. pble. ix.
pmo hsto. vij.
scdo de ptrib. x.
Alber. d alib. xij.
trac. ij. c. 1.

Celsus. vij. c. 1.

Dña. xxxij.

Nicolus. ij. ser.
trac. ij. c. ij.

pmo hsto. vij.

Zucij pma tercij

Dña. xxxvij.

pmo de anialib.
c. vi. trac. ij.

Aner. colli. pmo.

Gal. ix. de vti. p.
ficu. c. v.

Zucij pma tercij
c. 1.
Gal. vi. apbor.
pmen. l.

gna est q: multas cōtinet pres. et ideo ventris nomē obtinuit. Cere-
brum sincipiti subdit. occiput vō inane est a cerebro venis et sensu.
Est aut illic platea et initium nuclie. Unde scda pble. xx. dī. Sub cra-
neo est magna cōcavitas parū tñ relinquit vacuū. Craneū ossa bas-
bet sex fm aristo. Avicēna aut pma pmi doc. v. dī. q: sit ex quinq: cō-
stitutiō ossib: basilari sex et quatuor ptrib: ne nocuentū vni pti cōca-
tū facile ledat aliā. Que trib: veris cōmissuris dictis adorem ara-
bice pūgunt. duab: vero mēdosis a latere adiunctis Vult tñ Celsus
q: numer⁹ earū incert⁹ est sicut et locus. Prima dī Sagittalis que
trāsit p verticē capitis ipm in duas sepans pres. cerebri diuisionem
ostendēs. Scda dī Coronalis trāsiens de tpe p supius ad tps xsus
anteri⁹ supra quā firmat corona que qdem cū fuerit sagittali cōmū-
ta surgit vernalis. qua bñ disposita illuatur; indicat intellectum.
Postrema dicta est Laudalis. ad similitudinē laude grece lre siue figu-
re septē representāns. Quarū iuuamēta sunt subtiles expellere vapo-
res. Unde dolētes capita lauāt. fricāt. pectūt ea. Medicamias ad in-
tus cranei deferre: et p eas durā matrē paracraneo ligari. de quāto
ita tales suture serratiles sunt latiores de tāto min⁹ dolēt capita et
plus cerebri purificāt. Unde mlieres q: frigiditatis gratia bñt su-
turas strictas et qñq: nullas sept⁹ dolent capita Est tñ caput viri si-
ne futuris vt dicit Aristo. reptum. Qui⁹ oppositū sentit Celsus dī-
cens. Et id caput firmissimū atq: a dolore tutissimū ex ceteris quo
suture pauiores sunt eo capitis valitudo comodior est. Grosse sup-
fluitates p emūctoria euacuāt. Mendose suture sūt in latere cra-
nei que et laterales dicunt siue corticales. nō em penetrant vt p dī-
cte ad interi⁹ directe que supius iuxta semicirculū; alterutrim⁹ p
transeūt de lachrymali maiori ad aurem. De adorem siue suture cer-
te et nō fallaces sex in craneo p̄cipue dētermināt et relinquunt ossa
in quo tñ sunt alia q̄ plurima ex alijs diuisionib: et futuris cōsurgē-
tia ppter fines et vtilitates non paruas Sunt em. xij. ossa emisperi-
j ossib: aut faciei annexa. pter dentes fm Albertū omnia capitis ossa
sunt. xxvij. dimissis alijs breuitatis causa q̄ recitat Consiliator dña
xxxvij. Sexta essentialis ps capitis post craneū est Dura mater q̄
licet vbiq: grossior sit p̄a matre in medio tñ cerebri fm Constan. in
grossat plus q̄ in alijs locis aut suis ptrib: Et hic p̄aniculus est ce-
rebri tegmen et velut defensoriū quoddā et scutū defendēs cerebri
et p̄am matrē a lesione cranei. nō adherens cerebro neq: subtili p̄-
niculo. sed eleuatus ab eo ne grauet cerebriū. ligamētis vero craneo
adheret que ex futuris vsq: ad exteriōra cranei eleuant. et illic p̄-
niculus craneū cooperiēs cōterit. Septima ps dicit p̄a mater que
simul firmat et tegit cerebriū et assimilāt secundine embryonis ce-
rebro cōtinuata tanq̄ si esset cutis eius qua incisa mors sequitur.

Neq; solū continet cerebrū. sed pfunditur in ipō p omnes suas par
 tes. et inuoluit sup ipas et occurrit cum venis cerebri ad pres oēs
 donec pueniat ad vacuitatē ventriculoꝝ cerebri. Dure matris tres
 sunt utilitates. Prima est q; subtilem seruat que sup cerebrū est. et
 a cranei eam defendit duritie. Secunda est vt inter duas pres cere
 bri piam scz et puppim differentiā faciat. Tertia vt sit firmamētuz
 et soliditas venis que in eius plicatiōe sunt sua reuolutiōe et dupli
 catiōe. Totidem sunt pie matris. Prima est vt venas et arterias ol
 liget que in cerebro sunt solidetq; venas que ad cerebrū veniūt ne
 forte suspense remaneāt. Scda est vt pres cerebri congreget operiat
 et defendat a dura matre. Tertia est vt cerebrū pascat p venas et
 calozem inferat naturalē arterijs que in ipa sunt. De cerebro et pri
 bus ac ventriculis et virtutib; in ipis existentib; patebit in sequen
 tib;. Sub cerebro sunt pāniculi duo a pdictis duob; orti. Et pannis
 culus durus pforatus existit multis foraminib; in locis duob;. quo
 rū vnus est in latere foraminis extremitatis nasi dictus colatorius
 quo anterioris vetriculi eijciunt supfluitates. Alter tendit ad pala
 tū. cerebri aut vetriculū mediū mundificans. Et locus in quo cō
 gregant supfluitates dicit lacuna siue caput rose. Sub pāniculo du
 ro est rethe mirabile ptextū ex arterijs que sunt rami arteriarū ascē
 dentū a corde nobile extis. in quo sit spūs aialis. quo deficiente ces
 sat mor⁹ pectoris et euentatio cordis. et sic seqt mors. ideo p natura
 bñ custodiuit illud. Preter illud Gentilis pma terciū aliud ponit re
 the ptextū ex venis et arterijs ascēdentib; sup cerebrum. extis in pia
 matre et suba cerebri et id portat nutrimentū sube cerebri. Demum
 est os basilare durū supra qd totū caput fundat. Partes annere ex
 trinsice st; collū. nerui et aures. oculi. et alia hmoi fm Mundinū.
 Intrinsice hō st; glādula. et vene circa glandulā sustētate. et vermīs
 et vie expulsionū supfluitatū. Accntaliter diuidit caput in pte ante
 riorē posteriorē et mediā. hoc est in sinciput occiput et verticē q; decli
 nat⁹ facit bregma sicut frōs eleuata. Un Bregma fm Jo. alexandri
 nū in pmen. pmo Epide pma d; os qd est i medio frōtis et verticis
 supius frōte et inferi⁹ vtrice. Et in pte dextrā et sinistra. et supiorē et in
 feriorē. Et in pres pūctas et pūctas. Itē in magnū puū et mediocre
 Et magnitudo et pūctas duply pūctat. Aut gra multe vel pauce
 carnis v; cutis sup craneū i circuitu extis et maxie in ptrib; antero
 rib;. Aut respctū pūctas seu capacitat; cranei. Figure capit; fz gal.
 aucto. hypo. st; qtuor. Una nasalīs q; fm gal. ij. teg. ē veluti cuz cerea
 spera in iūb; fuerit leuiter cōpssa. In ipa em tūc anteriora cū qdā pla
 nitie obloga et posteriora gibbosa pūrgēt. lateralīa hō cum planitie
 quadā recta. Tres innaturales nō mōstrose. Una est in q; eminētia
 coronalis minuitur. Secunda est vt laudalis deperdatur posterior

Gal. ix. de iuu. c. v.

Alber. pmo s aia libo trac. iij. c. 3

Auer. coll. pmo.

Gal. ix. de iuu. c. iij.

Auicenna prima terciū in pncipio.

Gal. x. de iuu. c. iij.

Gal. xi. tera. pen.

x. de iuu. c. ff.

Alber. pmo s aia libo. c. v.

H ij

Albertus primo
de animalibus .c. xliij.
Albertus primo de
animalibus .c. ij.

Alber. primo de anima
libro .c. ij. tract. ij.

Aristoteles in de
physiologia.
Differetia .lxxix.

primo libro .viij.

Tertia est composita ut utraque minor est. Quarta nequit esse state vita tamen in mostro repta sit maior: distantia a tpe in tpus q̄ ab occipite in sinciput. Et hanc ca est debilitas informarie. De mostro q̄ raro euentur no est cura. Musculi mouetes caput et motu sicut quot et q̄ sunt p̄ p̄ma p̄mi de anathomia musculoz. De accitib⁹ et dolore capitis, et de nocumētis et p̄uentib⁹ infra in caplo de cerebri dicef. ¶ Nunc ad p̄sionomia breuiter accedat. **Diminutū** caput in anteriori pte defectū in sensu et imaginatioe. Si in posteriori in motiuis et remōratiuis scabit. Si in medio debita caret figura, rōnem et cogitatioem deficiente oñdit. Si in omnib⁹ diminuitur in omnib⁹ scatur defect⁹. Caput maius q̄ p̄gruit sensus augmentū et virtutē et magnificētā indicat. Enorme tū si fuerit, caput ex v̄ro sitate impedit sensum et virtutē et p̄dere suo inclinabit ad humeros. Globosum breue sine sensu et sapientia et mēoria est et impudentie signū. Caput enormiter plitū impudentia scatur. Et si sit humile supius et quasi planū insolētie et dissolutiois dat inditū. Si t̄o est moderatū bonū indicat ingeniū et magnū sensum. Aliq̄ aut inuenit timidū et liberale. Immoderatum aut est stultū stolidū et indocile vehemēter. Caput obliq̄ mensuratōis designat impudentia. Si emineat in p̄ma pte insolentia. Si in p̄ori pte est quasi sit concavum, dolis et iracundie est deditū. Caput magnū tū; lata fronte et magna vultuositate tardū pigrum et aliq̄ indocile scatur. Oblongum at ali quantulū et sile malleo p̄tidū boiem circumspectū ante et retro indicat. Caput rectū qd̄ in medio est planū; et medie magnitudinis sensib⁹ viget et magnanimitatē declarat. Caput magnū bñ rotūduz ex oi pte, secretū sagacē in agēdis ingentiosum discretū magne imaginatiois laboriosum et legalē indicat. Caput cū gula et collo grossius terra declinās sagacē tenacē pacificū secretū et stabile in agēdis scatur. Caput longū cum lōga et deformi fatie, simplicē fatiū inuiduz cito credentē malitiosum scatur. Caput volubile hinc et illinc fatiū mendacē fallacē p̄sumtuosum instabile tardi intellect⁹ aliq̄ tūlū p̄dīgū oñdit. Grossum caput cū lata fatie suspitiosum aniosum nō bñ verecundū denotat. Caput puū cū gula subtili et longa boiez debile pauci cibi insipientē non bñ fortunatū indicat. Parua capita bñtes instabiles stolidos ac estaticos fore cōspicim⁹. Exter caput magnū est meli⁹ puo, et mēsuratū meli⁹ est magno. Nihil at p̄hibz corp⁹ parū lapsū p̄fectiores h̄ie opatōes t̄pato. Et est intelligēdū de magnitudie et puitate cranet n̄ d̄ carnositate, cetera p̄rebit i seantib⁹

De fatie et eius ptibus caput. xxxij

Acies est ps magna anterior capitis, membrū organicū exis ex plurib⁹ alijs organicis p̄stitutū Incipit em faties fz arist.

vbi terminantur radices capilloꝝ in sinu capite. Sed Gal. dicit q̄ inci-
 pit a supcilijs vt dñi est. Partes faciei fm̄ Pliniũ septio naturalis
 historie sunt decẽ aut pauloplures. vt frons. supcilia. palpebre. oculi
 gene siue male. nasus. buccę. maxilla. labia mentũ. Quibz alij addũt
 barbã. alij os. que sub dictis facile claudunt. Quarũ octo sũt mobi-
 les fm̄ Albertũ. scz frõs. palpebre supiores. oculi. maxilla. labia. due
 extremitates inferiores nariũ. Quibz addit mādibula inferior que
 fori mouet motu. Frons est ps supior faciei cuius lōgitudō est fm̄
 trāsuersum corpis et capitis. Et p̄tendit ab vna aure vsqz ad aliaz.
 Et ei⁹ latitudo est ab extremitate capilloꝝ anteriorz ⁊ tēdit vsqz ad
 oculũ ⁊ nasum exclusiue. ita q̄ p̄tinet in inferiori p̄te eius latitudis
 supcilia. Et diuidit fm̄ longitudinẽ eius in tres p̄tes q̄ sunt ei⁹ due
 extremitates q̄ t̄pa vocant. Et ipsi⁹ mediũ qd̄ vocat testa. q̄ duo hz
 extrema. duo cornua frontis appellata. Et tota frons locata est sup
 os cranei anteri⁹ cooperũ gūgla matre. Cōposita ex ipso osse. p̄nũ
 culo. carne lacertosa. ⁊ cute Quibz hec magna segnes. quibz pua mo-
 biles curiales ⁊ faciles crudelitatis. quibz lata. mēte moueri idonei
 quibz rotunda iracūdi. Frons angusta nimĩũ indocile inq̄natũ vorā-
 cẽ fecat. Magna declinat ad stultitiã. ⁊ ata puitatẽ discretōis. oblon-
 ga vsqz p̄tendit sensuũ. dociles ⁊ vebemētes aliq̄ntulum Habere
 humilẽ ⁊ demissam frontẽ v̄cūdũ fecat. turpia nō admittentẽ. Que
 curua est ⁊ alta ad rotunditatẽ tēdes stoliditatis est inditiũ. Frons
 q̄drata moderate magnitũ dñis ⁊ grūcs capiti ⁊ vultui magne v̄tu-
 tis et sapie ⁊ magnanimitatis est inditiũ. Qui frontẽ planam hñt atqz
 p̄tinuã vendicāt sibi honores vltra meritũ ⁊ sunt ex facili litigātes
 ⁊ fallaces. Quibz aut̄ caput imminet sup frontẽ tanq̄ frons obdu-
 cta sit eo. insolētes ⁊ dissoluti sunt. Quibz aut̄ p̄trabit in medio tan-
 q̄ sit obstric̄ta. iracundi sũt. Qui aut̄ rugas frontis super hñt retrac-
 tas magna cogitare p̄sueuerũt ⁊ sunt melācolici. Qui laxaz et tanq̄
 arridētis hñt frōtis cutẽ blandi. nō tñ sunt innocj qz palam blādito-
 res. ⁊ in occulto detractores. Quibz frõs aspere cutis est sicut collis
 ⁊ cōcaua sicut defossa versuti ⁊ asperi sũt. et forte aliqñ sũt insani et
 stulti. Qui vero tenuem cutẽ in fronte securi sunt Frons multũ ele-
 uata in rotundũ liberalẽ amicis et notis letuz boni intellect⁹ alteri
 tractabilẽ et multis gratijs v̄tuosum indicat hoĩem. Bene rotunda
 in angulis t̄pm vt ossa q̄si appareāt ⁊ nuda pilis boni ingenij hoĩez
 clari intellect⁹. multe audacie in malo. magnanimiũ. cupidũ honor⁹
 Cuspida in angulis t̄pm vanũ ⁊ instabilẽ simplicẽ in omnibz debilẽ
 fecat. Cuius frons est t̄p̄to q̄si p̄flata grossitie carnis ita qz maxillas
 carne plenas habeat hoĩem multi animi supbz iracundũ et grossi
 ingenij ostendit. Frons valde longa et alta in rotundũ ita qz facies
 versus mentũ sit figurata in acutũ simplicẽ debilem p̄ueniēter lega-
 D iij

Alber. p̄mo d̄ aia
 libz trac. j. c. j.
 capite primo

p̄mo de aia. c. 14

Aristo. p̄mo histo-
 riarũ. c. viij.
 Aristotiles in de
 phisionomia
 Plini⁹. xl. natura-
 lis histo. c. liij.
 Alber. p̄mo d̄ aia
 libz. c. ij. trac. ij.

Michael scotus

Alber. p̄mo d̄ aia
 libz trac. ij. c. ij.

Michael scotus

Alber. pmo d aia
lib. trac. ij. c. vij.

Alber. pmo d aia
lib. c. ix.

ij. hsto. c. xl.
ij. de ptrib. c. xvi.

Alber. pmo d aia
lib. c. xliij.

xxxij. pble. j.

liij. et bicozum

Juvenalis sat. j.

Michael scotus

lem et crudelis fortune fecat. Magna aut ex omni pre aliquantulus
rotunda nuda pilis vel calva parū aut satis. audacē boni ingenij et
intellect^o magne ire fecat hoiem. De supcilijs. palpebris. oculis. naso
labijs. mento: et barba. dicit in pcessu. Quid sunt gene. qd male di
ctū est. Qui crassiores hnt genas ignavi sunt. Qui nimiu tenues tā
q̄ sint absise ab oculis. plenitudine humorū z pondere suo p̄grava
te sunt. Rotunde aut invidie arguunt. Leues asit male et plixē im
portunā fecat loquacitatē. Omis vultus cū plen^o est et crassus igna
vū z voluptatibz deditū fecat. Deduc^o vero z dependēs cogitatores
subdoli z timidū indicat. Maxilla componit et carne molli. mu
sculis latis z nervosis ex quibz est mot^o eius. Quaz vna necessitas
est p̄tinere cibum qui p̄terēdus est dētibus sicut circulus q̄ fit circa
molares in molēdino. Lingua aut inter dētes est sicut man^o molito
ris. Alia autē necessitas est ad bene esse vt scz p̄tineāt aerem qui in
palato z dētibus plectro ligue frangit. Ad vocis figurā et sonū mu
sicū. et p̄servare dētes a frigore z alijs nocumētis. Signū illius est
qm̄ quibz maxille rotundo foramine p̄foratur ita q̄ postea claudī nes
quit de cetero loq̄ nō p̄it ad intellectū. Maxilla fm̄ Aristo. est du
plex cui^o posterior ps mādibula p̄or est mētum. Movēt aialia oia
et homo inferiorē mandibulā. Maxilla duos habet motus. vnū in
feri^o z supius q̄ p̄sequit motū mādibule. Aliū ante z retro cū labijs
cōem. Musculi mouētes patēt p̄ma p̄mi. Gene sunt sedes pudoris
Buce vo risum indicāt fm̄ Plinium. xi. naturalis hystorie. c. xxxvij.
Gene fm̄ Constantinū oculis supponūtur ad eorum p̄tectionē. Et
in medio sensuū p̄pter nutrimenti administratōem sunt posite. Cal
de sunt et nervose p̄pter frigiditatis instrumētōz sensuū mitigatōez
Landscape z rubicunde ob faciei ornatū et vultus compōem. Max
illa em̄ hominis pulchritudo in genis existit. Nam et potissime hois
ostēdunt complexionē. Rubicunde cū tpata albedine p̄mixte in sub
stātia nō nimis crasse sed carnose mediocritatē calidā et humidam
p̄tendūt complexionē. Albe pigues molles p̄blegmatis domineum
Fuste citrine tenues colericā indicant complexionē. Z iuide melanc
cholicā. P̄terea animi z affectionū notificāt dispositōem. vt in ira.
gaudio. verecūdia. timore patet. Unde verecundi rubescūt in genis
et circa aures quod est nobilis nature in adolescēte et muliere indi
cū. Quibz facies rubet inter prandendū caput illis aut languet aut
naturā fuisse morbo occupatā fecat. Si vero rubet in cōspectu loquē
tis aut pallet indicat suspitionē in crimine p̄petrato Unde Quidē^o
Deu q̄ difficile est crimen nō proderē vultu Quibz sudāt facies ex
motu facili bis natura est calida vani luxuriosi z ebetes ingenio iu
dicatur. Carnosa facies largum timidū luxuriosum male memorie
indicat hoiem. Macilēta. sagacem boni intellect^o plus crudelē q̄

pium et sollicitu. Minuta et rotunda simplicem timiduz debilem
 fecat. Similis ebrioso vinolentu luxuriosum forte indicat longa et
 macra audace lingua et facto rixosum supbum iniuriosuz fallace fecat
 Mediocris inter longam et rotunda, crassam et macra, puenientem
 ad omnia fecat hoiem. Crassa et lata plus simplicem q̄ sapientē tardi in
 tellectu bebetem vanū obliuiosum et detractorē indicat. Faties plas
 na sine tumore hoiem bone pditoris ad omnia fatis amabile et seruis
 lem ostendit. Magna pigrum; parua pusillanmū indicat. qm̄ neq̄
 quam neq̄ magnā oportet esse. Quibz faties puifica videt illibera
 les. Color: delectabilis in fatie sanitate corpis. Pallidus aut egritu
 dinē et hoiem medacem luxuriosum et pditorē fecat. Faties patitur
 rubore innaturalē et alios colores preter naturā ex corpis debilita
 te. Sabaphati, morpheā, pustulas paruas, rugas et maculas chole
 ricas et fatiem p̄seruātia sunt Amigdale amare, adeps leonis, ant
 sum, spuma cereuisie, mastix, mel in quo apes sunt mortue, vngētuz
 citrinū. Abstergetia maculas Argentū viuū cum arungia galline, et
 cerusa mixtū, aqua rosata, lac asine, semen caulis, yfopus cum melle
 aut butiro, semen rafani, oleum masticinū, oleū de croco et albumē
 ouī, oleum amigdalaz, seuum asini, p̄seruāt fatiē ab adustioe solis
 Conferētia passioibus genaz sunt Adeps galline cū cepe, squama fer
 ri, medulla vituli cū cera et oleo rosato comp. Inflatōem genaz cur
 rat yfopus, et piguedo leonis. Ulcera genarū curat oleū onfaucinū,
 oleū rafani, sinapis cum melle et. Pustulas fatiei curat Semē lini,
 semen caulis, triticū cum aceto et melle. Fissuras fatiei adeps anse
 ris curat, medulla cerui, semē vituli cum adipe anseris, butirū cum
 cerusa Signata fatiei curat stercus columbi cū aceto, adeps cigui
 spuma maris, sinziber caninū et. Faties preerea et precipue frōs pa
 titur p̄ ceteris ptibus corpis sudorem, q̄ fonti humiditatis magis
 accedit scda p̄blemate, xi, et, xvij.

Aристо. in de phi
 sionomia
 Auicē, septia q̄rti

Plt. xvij. c. vij.

Plini⁹. xvij. c. ix

Auicē, septia q̄rti
 trac. ij.

Plini⁹. xxx. c. iij.

Auicē, ij. canone.

Plinius. xxx. c. iij

Auicē, ij. canone.
 xxxvi. pble. ij.

De Oculis et partibus eorum Ca put. xxxij.

Oculus est organū videns
 di complexioe aqueū cum
 quada; anteriori planitie
 rotundū in supremo ante
 rioris partis capitis situ
 atum, ex septem tunicis et tribus hu
 moribus constitutū, sex musculis mo
 tum, et vno aut duobus seu tribz fulcū

Figura oculi

Dña. lxij.

Bal. de anat hōs
 mia oculoꝝ.

7 humores
 3 humores
 6 musculi

Handwritten signature and notes in cursive script.

Natura oculorum

xxi. pble. xxij.
p artes oculorum

Sal. viij. de iuua
men. c. 1.

Sal. de ana. oculi.

Zucif. tertia tciij
c. 1.

prima tunica
Zucif. tertia tciij
c. 1.

Zucif. colliget.
Secunda tunica

Zucif. Col.
De iuua. oculi.

Dna. lrtij.
de sensu et scato.

Oculi naturam siue complexionē esse aqueam in de sensu et sensato ostēditur. qz in ipso prednatur. Spiritus aut visus ignis videt naturā obtinere: Sursum locatur sicut custodes ciuitatis. Unde Aulena et Galenus volūt caput esse creatū et eleuatū ppter oculos. Cuius oppositū dictū est et patet ex differētia. r. Oculi ptes st du plices Essēciales vere spm cōstituētes quarū sunt decem scz tres humores et septe pānculi. Et coadiuuātes siue cōcūiacentes que sunt duplices scz intrinsice et foinsice. Coadiuuantes intrinsice st nerui oprici. vene. arterie. musculi. caro alba. et piguedo. Extrinsice vero sunt Supercilia. cilia. et palpebie. orbita et lachrymalia. Oculi cō positōem substātiālem medici et pspēctiui describūt dicētes q ex cerebro progrediūtur duo nerui soli inter neruos concaui. qui ante cranei egressiōem cruciātur. aut trāsuēse. aut cum reuersiōe dexteri ad dextrum. et sinistri ad sinistrū. vt vnum sit deferens. velati pānculiculis dure et pie matris per quas transeūt. Cum igitur post cruciatiōnē ad oculorum orbitam perueniunt extra craneum. figurā habent quasi emisperiij cōstituētes primā tunicā que dicit retbinā (nō a retbi mirabili sed quia retbi assimilatur) neruosa. non tamen scdm totum. sed contexta est ex substātia nerui et venis et arterijs proueniētibus et ex pia matre. Cuius primū iuuaumentum est dare spiritū visibilem per neruos. nutritū hūmōrē cristallinū per viam rotatiōis. Et continere hūmōrē vitreū qui est nutrimentum cristallini existētis in vitreo sicut gēma in auro. Deinde ex pia matre oritur secundina siue serina facta ad nutriendū dictam retbinā per venas que sunt in ea preparādo nutrimentū per venas. et prestādo virtutē animalē per arterias. Tertia tunica posterior claudens hūmōres oculi orta a dura matre dicitur serotica. Cuius utilitas est oculum a duritie ossis cōtinentis ipsum defendere. et ipm ossi alligare. et omnia ei in oculo supposita firma et stricta cōtinere. Quarta que dicit aranea oritur a pia posteriori. que est vltimi puritatis et luciditatis. quia colores et forme imprimūtur in ipsam. Unde ista tela est propriū visus instrumētum. vel per se. vel per adiutorij cristallini hūmōris. Cuius utilitas est distinguere inter cristallinū et albugineum. cui prebet nutrimentum quod recipit a neruis retbine et venis secundine mediantibus futuris. Quinta tunica dicitur Uvea que oritur a secundina posteriori. celestis coloris existens. vt aggreget spiritum visiuū. In cuius medio est foramen quod dicitur pupilla quod motu dilatatiōis et constrictionis mouet vt spēs visibiles recipiāt i oculū. qz visus fit intra mirrēdo. Et hec tunica dicit nutritre corneā. idōqz est multū venosa. et defendere cristallinū hūmōrē a duritie corneę. Et congregare sua nigredine spm visiuū

[Faint handwritten notes and signatures at the bottom of the page]

Septa tunica dicitur cornea que est posita ex tunicis subtilibus quatuor
 que sunt cortices suppositi, a natura ad hoc ordinati ut defendat hunc
 re albuginem que continet que est supfluitas vitrei humoris. Et ad mo-
 uendum se cum musculo qui mouet oculum. Et sic patet quod tres sunt tunice
 oculi exteriores et tres posteriores. Sunt tres humores qui sunt aiat
 et aliquos dicit humores similitudinarie. Preter has est septima tunica
 dicta junctiua siue solidatiua, que oritur ex puniculo dicto almokarim
 oculum in eius orbitum constare compellens hunc multum piguedinis ideo
 apparet alba translucens. Calore oculi ceu Zirbus stoachi fortans,
 multas venulas comprehendens quibus nutritur, creata ad custodiendum
 oculum a duritie nerui, et alligandum oculum cum osse, et mouendum secum
 musculum qui mouet oculum. Musculi oculi in oem positiois diam mo-
 uentes sunt sex. Palpebra vero superior oculum reges et defendens et ipm
 in actu ordinans quatuor constat partibus et duntaxat tres habet musculos
 quorum duo extant secum lacrymalia deorsum trahentes claudendo ocu-
 lum, et vnus circa palpebre mediu eundem subleuatoe apiendo. Inferior
 palpebra fixa pmanet in hoiu in quaz extricitate que tarsus dicitur. Nasa
 pilos creauit ex vapore crassiusculo ex venulis pdeunte que appellat
 cilium contra incidetia in oculos quasi vallum quoddam. Et supra oculum
 supercilia in copagine ossium que delabentes humores arceat velut imbricaz
 mentum siue grunda humoribus qui capite emanat parati. Lacryma
 le autem oculi in angulis positum est duplex scilicet maior siue domesticus
 ppe nasum situatum, et minus siue siluestre huiusmodi. Sed orbita est
 foramen in quo stat oculus. Quarta oculi diuersificat, nam quidam fit
 magni, quidam parui, quidam mediocres. Numerus est binarius sicut in
 alijs organis sensuum. Figura rotunda declinans ad longitudinem pupille.
 Situauit natura eos in boie p in quos ut perfecti pueniret ex eis vi-
 dedit actus, ppter eandem causam nerui optici cruciantur. In calidis locis
 apud meridiem habitantes sunt magis nigroz oculoꝝ. Septentrionales
 autem glaucos hnt et varios oculos. Oculoꝝ siue pupille colores snt
 Galen. in tegni sunt tres scilicet glaucus niger et medius, et snt aristoteli. de
 ma pble. xi. niger, subniger, et glaucus. Et qnto de gñatōe animalium
 pmo. Niger, glaucus, et varius. Scdm Auicennam Viridius, varius, et
 niger. Jobaniti autem et Albertus ponunt quatuor puta subalbidum, glaucu-
 cum, variu, et nigrum. Auerrois autem ponit rubidum, subalbidum, nigrum, et
 variu, quos Cosilator dicitur. lxiij. nitit concordare, et que diligēs veri-
 tatis inq̄sitor legat. Color niger ex septē fit causa snt Alberti qru
 potiores sunt vicia, magna turbatio spūs, et eius debilitas siue penu-
 ria. Subalbidus fit ex septē oppositis. Varius et glaucus ex harum
 causarū p̄mixtiōe. Candidum oculi magna ex parte in omnibus snt. At
 nigrum variat. Alijs enim nigrum, alijs celsu. Puerorum oim oculi statim
 a p̄u celsusculi sunt, alijs fuluū, alijs capinū, qd motū optimorum

tertia pars de ana-
tomia oculi

Gal. de Anatomo.
oculorum. c. 3.
scdo de partibus. xv.

pmo historiar. 7.

x. pble. xv.

xiiij. pble. xiiij.

pmo de animalibus.
c. vij.

pmo histo. r.
qnto de gñatione
animalium. c. 1.

*Auicena pmo de
animalibus
oculi iudicium*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

*Alber. pmo d aia
lib. c. iij. trac. ij.*

inditiu est. et ad cernendi claritate primatu obtinet. Et qz oculi fit
veri nuncij cordis. et flores anie. unde et diuina membra a Gal. ap
pellant: qui inter cetera membra maxie fcant aie mores. qz plus de
spu aial hnt et p alijs membris sensu aie famulant ad pfectionis
acquisitione. Ideoqz phisonomi oculos p ceteris respiciunt. et pres eos
ru. Sicut em equi propositum ex aurib. canis et leonis ex cauda. ita
animus hois ex oculis cognoscit. Oculi iuditiu est multiplex quia
ex suba. colorib. figura. positoe. et motu sumit. Oculi qui tanqz gut
tule nitidis nitidi relucet mores copositos et gratos indicat. Pu
pille aut iacentes porrecte ante oculu aliquantulu vanitate. breues
vero quasi retracte malignitate cordis detegunt. Pupille pue serpen
tu et vulpiu mores indicat. Si vna pupilla fuerit maior alia iniquita
te ondit. Quoru pupille in giru agunt si ambe vniformiter aguntur
tuc scelerib. et facinorib. detinent. cui oculi sic mouent homicidijs
domesticis est pollur. quales dicunt fuisse oculi Medee. Cum aut
vari mouent oculi vt mo inuoluant. mo currut. mo interqescat. si
gnificat talia ia in anio reuoluisse et nondu esse pperata Si at cuz
tali motu pupillarū eria obscuritas quedā asst cilijs et supcilijs et
immineat oculis vt nubes quedā: hñ grauia scelera versant. Et est
psagiū qd in reb. domesticis iram diuinā cito dnt incurere. Defi
tio pupillaz. ingratiudine hois demonstrat: Oculi qui cu humore
aliquo stāt. timiditatis. qui cuz nimia siccitate infante sunt inditia.
Si aut siccū sunt et pallet mentē attonitā ex infantia designant. Qui
cu stabilitate et pallore oculoꝝ. supcilia erigunt et spm violēter cōtra
hnt et rēpiunt inconsulti immites maledici sunt. Stantes aut diu
et sububetes libidinosum et voracem fcant. Stantes at et breues
valde fcant multum auarū lucrosū. Oculi glauci splendore tñ m
cātes dolosum et audacem ostendūt et puigilem ad malitia. Oculi
stantes pui cū fronte relaxata et palpebris mobilib. indicat docile
cogitatorē mathematicorū et de natura inquisitorē. Oculi raptim
moti p̄turbatu et suspitiosum fcant. Quib. palpebre tā velociter mo
uent qz oculi audaces st. in piculis et feri. Qui tardos hnt oculoꝝ
mot. pigros et repētes dicunt hñe sensua difficile incipētes et diffi
cile desinētes. r̄pamētū mobilitatis oculoꝝ optimos indicat mores
Mediocriter cōnuentes bonos mores notāt. modice nūrātes aut
cōstantes impudētiā. Nimiū r̄o incōstantiā indicat vt dñ pmo histo
riaz. x. Oculi vagi et circūerrātes si cū hoc obscuri st. in p̄antia p̄e
tendūt libidinis. Magni tremētes vini in p̄antia et voracitate intē
peratiā veneris et apoplexiā p̄nuntiat. Oculi pui valde glauci sine
pudore sunt sine fide 7 iustitia. Tremētes pui 7 oino glauci infantā
Nigri tremētes iracundiā. fluctuātes 7 tanqz mestu mobiles volu
ptate et p̄nitare in venerē. Glaucoꝝ oculoꝝ sp̄s ponit Alber. pmo

de animalibus et eorum inditia, et plura alia que breuitatis amore possunt
¶ Regula de guttulis. Quanto vehementius clari sunt colores gut-
 tularum tanto vehementiora signant vitia, et obscuritate suorum ocu-
 lorum transunt et vitia. Quibus tanquam lippitudines dependunt ab oculis. hi
 amatores vini sunt et somni. Oculus pius pusillanimitate, magnus
 ingenij obtusitate. Bene natus oportet neque magnos neque puos habere
 oculos. Locum malitiosos. Eminentes fatuos ostendunt. Parum cocas-
 ui magnanios in plus mansuetos. Bruidetes insidiosos. Lurum suspici-
 osum. Nigri chorusti timidos et subdolos fecant. Sepe conuiuetes
 luxuriosum medace pditore fallace onduunt. Supercilia recta quasi li-
 nec et longa molle anim onduunt. Si iuxta nasum inflexa sunt auster-
 notat et acerbum. Si iuxta rpa inflectunt derisore indicat. Si vero in
 totum demissa nota inuidie hnt Pili superciliorum refracti, versus fronte
 aniosum stultum iracundum onduunt. Supercilia longorum et plurimorum pl-
 lorum meditante magna et feru indicat. Tenuis pili destructione in-
 teriorum. Et casus iporum futura lepra. Quorum cilia deorsum sunt declina-
 ta cum alteri loquuntur aut intuent. ipsa malitiosos fallaces mendaces
 pditores onduunt. Lacrimale valde pium et subtile malitia disposi-
 snerudinis et figure fecat. Lacrimale multe carnis astutiam siue
 mala calliditate fecat. Si anguli sunt iusto longiores malos indicant
 mores ut dcm est. Senes et studiosi longos ciliorum pilos hnt fm Al-
 bertu. xij. de animalibus. c. iij. in fi. trac. iij. Supercilia quasi inflatum pes-
 des super oculum somnolentum ondit. Si vero inferius fuerit grossum et
 spissum violentum. Tenuis autem et retractum fecat interiora siccitate de-
 stituta et in egritudine mortem imminere. Lecti a natuitate non calue-
 scunt. quia abundant supfluitate fumosa. Et obtuse videtes puas scribunt
 lras et palpebras congregat. Passi vero obtalmia vident acute: quia oculi
 mbandant a supfluitate fumosa. Augurium ex boie ipso non est timere mortem
 in egritudine quod dicitur oculorum pupille imagine reddat. Oculus patit
 sur priuatione visus ut in cecitate. Aut debilitate visus ut in obfu-
 scatione. Aut corruptione et pmutationem visus. Sunt autem in gene-
 rali oculi egritudines. Obtalmia. epifora. dolor oculorum. horbor. se-
 bel. vngula in oculo. macula oculi. caro supflua vel diminuta. fistu-
 la lacrimaltum. pruritus siue scabies oculorum. vlcus in coniunctiua.
 lacrima oculorum. vesica corneae. ruptura corneae. vngula sebel. duri-
 ties. humectatio corneae. dilatatio pupille. constrictio. catharacta. no-
 ctilupa. strabositas. exitus oculi. pediculi palpebrarum. inuersio. con-
 tractio palpebrarum. inflatio. coagulatio earum. Difficultas aperi-
 endi et claudendi oculum. Porus in oculo. piquedo palpebrarum.
 casus pilorum. palpebrarum vlcus. et fissura palpebrarum. Bran-
 do. et Oideolus ipsarum. De quibus sufficienter in practico.

trac. ij. c. iij

Aristo. in de pble
 sionomia

Michael scotus
 Alber. pmo d aia
 lib. c. iij. trac. ij.

pmo bisto. tr.

Michael scotus

Alber. pmo d aia
 lib. c. ij. trac. ij.

xxi. pble. v. vij.
 ix. xv. et. xvi.

Plini. xxvij. c. 6

Pandect.

vi. apbor. xxxi.
vi. apbor. xlviij.
Plin. xxviij. c. 6

Plinius. xxiiij.
tertia tercij trac.
p. mo. c. v.
Gal. iij. meimr.
xxi. p. ble. xiiij.
Plin. xi. c. penl.

Dña. cxxx.

Alber. in de mi
neralib. li. ij. tra
ctatu. ij. c. v.

Quicena quarta
tercij. c. pmo.
De. xxiiij. p. ble. j.

pma pmi de ana
stomia nervoia.

Buez. scdo Coll
de iuu. audit.

Quicena quarta
tercij. c. pmo

Oculorum dolores meri potio et lauacrum et phlebotomia soluit. Et
contra lippitudines retro aures fricare potest. Et lachrimosis oculis
fronte. Cum quod oculo incidit alterum compm potest. ¶ Oculis cofes
retia et visum confortaria sunt Beccia. agathes. acetum cum aqua. pillule
ex aloë et succo caulium in quantitate ciceris quolibet die tres post cenam
sumpte sunt capiti et mundificat organa sensuum. Succus celidonie
inspissat in umbra. collirium indum. corallus vstus. margarite. mel
in quo apes mortue sunt. pillule sine quibus. pillule lucis. sarcocolla si
nap. hyssopus humida. absinthium. mitridatum. nasturtium. rasanus. rapa
ruta. pillule auree. saphirus lapis. pillule cochie. si se de plumbo etc. Preter
rea aer serenus et quietus. color viridis. celestis et medius. letitia risus
speculum tersum. mors suavis post cibum. frequentatio pectinis. lotio pe
dum et fricatio quam non cenat. submergere oculos in aqua clara tepida
in hyeme. frigida in estate. aperire oculos in ea. Aqua clara in virtute
vase. Vinum modicum potest. copiosum nocet. fricatio post aures. scari
ficatio inter scapulas aut supra coclearium. dormire digestionem incho
ante et non mox supra repletionem. ¶ Noceta oculis sunt multum hume
ctas. et quicumque sanguinem turbidum generant. Assiduatio ebrietatis. pu
eratio coitus. stipticitas ventris. vigilia superflua. fortis oculorum cum manu
fricatio. exercitium vehemens. nimis ploratus. vomitus. caro vaccina. ci
bi salsi. caseus. cibi viscosi et vaporosi. acetum. allium. cepe. coriandrum
fulerum. lactuce assidua coestio. pisces omnes cecitatem causant. porrum. sal
rasanus. canabis. castanee. crocus. lentes etc. Lena non parum egrota
tius nocet oculis practice primo. Ophthalmicus lapis portat de die
constantium visus ebetare intum quod portans inuisibilis appareat. Sistr
Eliotrophia lapis viridis smaragdo fere similis. herba sui nominis vincta
et debitis consecratus vobis prohibet videri hominem portantem illum.

De auribus et partibus eius caput xxxiiij

Tris est instrumentum auditus. in osse petroso vtrinque situa
tum. cuius forma concava est et tortuosa. ex amplo in angustum
prenta. in qua nervus quatuor partis exterminat. cerebri partem
altera. Altera enim per ossa partis vtrinque subpenetrans in
fatis pervenit. et ea quidem in parte anteriori pellicula nervosa est inue
nita. exteriori autem cartilaginosa cum quadam carne molliori eius infimo
iuncta. Partes auris non per extrinsecas. sed per toto auditus instrum
to acceptae sunt triplices scilicet principales ipsam constituentes. coadiuvantes
et circumstantes. Prima partem constituentium instrumentum auditus est ner
vus ex quanto pari nervorum ad aurem perveniens ut dicitur est. qui se habet
ad auditum sicut crystallina ad visum. cetera coniuncta adhaerent
ipsi. Et ex ipso nervo oritur pellicula quemadmodum in oculo ex nervo
optico tunica retina. quae dilatae quousque cooperiat in circuitu totum

a samach et postea iterū dilatať vt cooperiat totaz ꝑcauitatē auris
 donec etiā dilateť ad cooperiendū foramē auris extrinsecū et totaz
 aurem extrinsecā cartilaginosa q̄ ob id celeriter infrigidat. Et ip
 sum foramē ossis petrosi qđ dicitur a samach est tertia ps qđ cōuenit au
 ri ad audiendū sicut foramē vtee oculo ad videndū. vnde est via so
 norū et vocū ad instrumentū auditū ꝑncipale mediāte foramē aus
 ris extrinsecō. Et est tortuosum et anfractuosum vt auditū frigidus
 aer intrās nō ledat. et t̄tus auditus a fortissimis vocibz illesa ꝑma
 neat. But ne cerebrū ꝑpe ex̄ns q̄litate aeris exterioris r̄ suba ledat.
 in cui⁹ foramē sine stat aer q̄ctus vt aptus sit oēs vocū recipere mo
 r̄ōes. r̄ cōplātar⁹ ad quē terminat⁹ neru⁹ auditiuus sub forma nerui
 st̄as. ad quē vnda vocalis hoc est aer inundādo ꝑcedēs ferēs voces
 cōphendit eā auditus. Et hūc aerem dicit aristo. esse auditū organū
 Et ex ꝑtibz eius est extrinsecū foramē. ad ꝑcauitatē auris ꝑcedēs ꝑ
 qđ aer extrinsecus ingredit⁹ r̄ in suis q̄litatibz quodāmo remittitur
 qđ cū ipsa cōcauitate in re cartilaginosa cooptū est pellicula ꝑus di
 cta. Ultima ps est auricula extr̄s ꝑminēs cui⁹ suba ex cartilagine r̄
 carne ꝑstituta ne frāgi faciliter possit r̄ vt formā anfractuositatē ser
 uaret. Promiet at̄ foris vt suscipiat id qđ a capite fluit quēsdmodū
 sup̄cilia. Et vt fontē q̄ sunt fluxibiles valde sub ei⁹ vmbra laterēt do
 nec ab auditū organo cōphendat. Immobiles in hōie et gibbose ex
 trorsum r̄ ad intra cōcaue cū multis circūuolutionibz ne incidat ali
 qđ qđ poro. a lateribz posite sub tonsura capilloz nō solum ideo qz ner
 uus auditiu⁹ a medio cerebri v̄triculo ꝑcedit. cū fm Aristo. ab in
 teriori auris coclee filis meat⁹ ad cerebrū nullus est. Et in oris pa
 latū vsqz semita ꝑtendit et vena de cerebro dñdit eodem. fm ea ꝑpter
 aures orbē capitis equis portōibz secāt tenentqz medū. Auditū non
 mō ꝑ directū sicut videt sed etiā vndiqz. Spirare at̄ ꝑ aures repro
 bat ꝑmo histo. xi. Auricule ꝑtes dicte sunt ꝑus q̄ coadiuuāt r̄ circū
 iacet instrumentū auditū inter q̄s et os petrosū r̄ tpa ꝑnuerari ꝑnt
 Que Costantino teste st̄ ossa vtrinqz posita in lateribz oculoꝝ ꝑsti
 tuta. Aliq̄ntulū mollia r̄ neruosa ꝑpter sensum et motū oculoꝝ ꝑfi
 tiendū. ꝑ tpa eī ad instrumenta sensuū mediātibz neruis spūs aialis
 deferť. Et spūs vitalis ꝑ qualdā arterias ad cerebrū a corde demā
 dat. Hinc est qz aial ꝑcussum ad tpa facile morit. Tpa at̄ citi⁹ canes
 scūt ꝑpter facile ꝑuertibilitatē ad naturā frigidā. Sūt ꝑterea villosa
 aliq̄ntulū h̄iorē a cerebro recipiētia ideoqz oculis somnū inducunt.
 Auricule st̄ diuerse ex quibz ꝑhissionomī mores iudicat hōim. Auri
 cule magne valde stoliditatē garrulitatē et impudētā fcāt. ꝑue autē
 valde malignitatis st̄ inditia. Bures q̄ quasi ꝑcise st̄ et valde hze
 ues ad stultitiā referunt. Rotunde nimū indociles fcāt. Bures ob
 lōge r̄ anguste inuidiā notāt. Jacētes at̄ r̄ ad caput applicatas dicūt

ꝑgnost. ꝑmo

Zuer. ij. col.

scō de partibus
r. et. ij. de aia.

ꝑmo histo. xi.

Gal. de anathōia
oculi. c. ij.

ꝑmo histo. xi.

ꝑmo histo. xi.

ij. de ꝑtibz. r.

Aristo. ꝑmo histo
riarum. xi.
Lorus
Palemon

Alber. pmo d aia
lib. c. iij.

xi. pble. j.
pmo metaphice.

xxxij. pble. j. ij. iij.
xi. pble. xxix. Et
xxxij. pble. vi.
qnta de gnatione
aiatum. c. ij.

scdo de anima

Rasis in trodus
torio medicine
Zuicj. in caticis
cl. viij. pti. j.

Nico. sermo. vij.
de anatho. nasi.
scdo de ptrib. x.
Uales. c. lviij.

fcare ebecudinē et pigr̄itiam. Bures indit̄ia animi sunt. Et in mult
eribz pmissum adulterū rubore pdunt Juuenalis satyra. xi. ppe finē
Texataq; comas et vultū aurēq; calentē. Hinc Plini⁹. xi. natura
lis historie. c. xxvij. In eqs et oim iumentoz gñe aures indit̄ia ani
mi pferunt. fessis marcide. nutates pavidis. subiecte furentibz. refo
lute egris. Unde in or̄ete viris aurū gestare eo loco decus est. Cau
sa fcationū est error ⁊ debilitas informatie. Dñt em̄ aures esse semi
circulares lineo cōnexo in medio aliq̄ntulū cōpresso versus centrū
et medie magnitudinis et decēter capiti adherētes. In signis pbi
sionomie tria st̄ attendenda. Primū est mēoria signatois signoz. Se
cundū est compatio eoz. Tertiū est applicatio signoz ad formā vi
te hois. Preterea surd⁹ a natiuitate mutescit aut loquit̄ p nares. Et
surda sunt indisciplinabilia cecis. Bures scalpētes tussunt q; au
dit⁹ est circa eundē meatus et pulmo. Natatores ⁊o spongas circa
aures pouūt vt maris aqua occurrēs nō rumpat aurū pulpas. Et
verecundātes ampl⁹ circa aures q; fatiē rubescūt. q; in t̄pibz situ
ant̄ in quibz maxie colligit̄ humidū. Frat̄ at̄ oculi magis rubescūt
Nemo ossit̄as aurē scalpit q; cerebri panniculus inflat̄ p quē audit
vnde ossit̄ates mime audiūt. Egritudines aurū st̄ surditas. tinnis
tus. sibilus. dolor. fluxus sanguis. sanies. apostēa. vlcus. opitatio au
rū. ⁊ causa extrinseca vel intrinseca. tremor ex magnis vocibz. ver
mis gnatus in aure. aut ingressus ⁊c. Nocumēta audit⁹ st̄. ventus
australis. frequēs tinnit⁹ intus aut foris. ictus siue casus ad t̄pa. cō
stipatio vētris. argentū uiuū. alleū. arūdinis flos. et lanugo. flos ca
nelle. folia castanee. puluis platani. puluis scotani. Cōferētia auribz
Adeps anatis et galline. alumen. aqua erca. balsam⁹. mel in q; apes
mortue st̄. oleū narcisci. oleū amigdalaz. ozimū cū adipe anseris in
fantibz. pille luris. rose succus. aelinthei vaporatio. coriandū. fimus
capre. lac mulieris cū modico oleo. mītridatū. oleū bādictū. verapī
gra gal. vr̄ina capre calida instillata. succ⁹ rasani et oleū. ruta. succ⁹
cepe instillat⁹ ⁊c. Mūdificātia aures st̄. acetū squilliticū. succ⁹ cicu
te. succ⁹ scabiose. Bures em̄ purgāt cerebrum et euacuāt cholera. et
ideo sordities aurū est amara. melācolice lippitudines per oculos
pblegmaticē et sanguinis pos et nares. Egrediente cholera rubea
ex ventre curat̄ surditas.

De Naso ⁊ ptribus ei⁹ caput. xxxij.

Nasus est membrū officiale. ex pluribz p̄similibz p̄stitutum.
cōplexiōe frigidū et siccū. figura oblonguz. in medio fatiē
extra p̄minēa situatū. a natura ordinatuz ad hoc vt p ipm
aer attrahat̄ ad cerebrū et pulmonē. Et p talem aeris at
tractionē fiat odorat⁹. et cerebri supfluitates expellant̄. et cordis fer
uidus calor mitiget̄. et supfluitates circa cor p̄tete expellat̄. vñ nas⁹

Apollit⁹ ē ex ossibz cartilaginibz carne venis. ⁊ nervis. ⁊ cute exteri
 ri. *Ossa* st⁹ duo in radice nasi q⁹ st⁹ instar duoz trianguloz se iungēta
 ab vna pre p mediū pncipij radice⁹ nasi vsqz ad cartilaginez. ⁊ a pre
 alia cū ossibz supfluitatibz mātibz. ⁊ reputatū p vno osse. pforatū qd co
 latorū vocat. Silt⁹ pānicul⁹ cerebri q⁹ ē iuxta colatorū ē pforat⁹ vt a
 cerebro fluat supfluitates ad eū. *Ossa* ista cū pāniculo duro tegūt et
 defendūt capita māmiliaria q⁹ st⁹ organū odorat⁹. sola inter organa
 sensuū exteriōz posita intra craneū. exeūtia. a duobz cerebri vētricu
 lis āterionbz de qbz infra dicef. *Cartilaginez* st⁹ duplices. Quedā
 imediate sub cute pstituetes spinā nasi. ⁊ duo foramia inferiora nasi
 Alie st⁹ interiores q⁹ diuidūt nasi fm lōgū vsqz ad os colatorū cum
 duobz eminētis vl⁹ additamēt⁹ silibz capitibz māmilla. i. qbz sit odo
 rat⁹. Et ista foramia nariū ptiuaē cū foramie in palato exite p qd
 aer ingredies ore clauso ad pulmonē. Ad cor attrahit ⁊ expellit qnz
 p idē foramē supfluitas i radice nasi exis. et attrahēdo anhelitū ad
 os trahit Et aliqñ p idē foramē cerebri supfluitates expellūt. marie
 in reumate clausis foramibz nasi. *Cartilaginū* extrēaz pmi iuuamē
 tū ē qten⁹ nares vt aures plicarēt ⁊ nō facile destruat ac sustētāt mu
 sculos. Scd⁹ vt extēdāt in expulsioē supfluitatū ⁊ aer⁹. Tertiū ē ad
 excutēdū vaporē cū exsuff. atōe Et iste nasi extrēitates inferiores di
 cūt ale. Caro i naso ē modica in q⁹ st⁹ duo muscoli q⁹ circa extrēitatē
 nasi ptiēt. Et nasus eadē cute q⁹ faties coopit⁹ Neru⁹ at ad nasū ve
 niēs ad fatiēdū sensū ⁊ motū exit a tertio parti neruoz q⁹ imediate fz
 Gal. oriūt a cerebro. *Iuuamēta* nasi st⁹ tegere supfluitates mucosas
 a cerebro dñdētes. Ad lras distinguēdas plimū iuuare. Et aerē pusqz
 in cerebri penetret obtpare. S; forā nasi pter lōgitudinē ē triplex in
 gñe. s. aqlina. sūma. et media. pma a caliditate. scda a frigiditate. ⁊ ter
 tia vt frequēter a tpantia causat. Ex qbz pbfionomi mores ⁊ inclina
 natōes hoim dijudicāt. *Nares* cū in extrēo acute st⁹ facile ad iracū
 diā oñdūt hoiez. Crasse eē modū immūdū. Cū īma nariuz solida st⁹
 ⁊ rotūda tāqz sint obtusa forte et magnimū dicūt. referūt em ad leo
 nes ⁊ nobiles canes. Lōge nares ⁊ tenues leuitates ⁊ mobilitatis
 mores indicāt. Quicumqz simū hñt nasū luxuriosū st⁹. Patule nares
 alacritat⁹ ⁊ fortitudis dat inditiū. Perāguste rotūde ⁊ cluse stulti
 tiā pfitēt. aqle nares magnitati attribute st⁹ Nariū ps q⁹ iuz frōtē ē
 si a frōte deposita sit hōeste ⁊ setūcte pōe hōa nec alta nec hūilī sed
 eqli linea dñdat signū virile ē. ⁊ pstantiā demfāt. ⁊ prudētie notā tri
 buit. Si depositio sit ⁊ pfūdior nariū ps supior stulticiā ⁊ imbecilli
 tatē indicat Si i altitudine frōtē directe eleuate ptiue pcedūt nares
 pduut lique vicini loquacitatē. Nares miozes furibz tergūersant
 b⁹ et feruilibz ingenijs assignant. Nares apte iracundos notāt. Na
 sus pcau⁹ sursum eminēs luxuriosos. Nares āple magnos indicāt
 didimos. Nasus i medio eleuat⁹ mēdacē. Nasus rubicūdis auarū

Auic⁹. pma pmi.

scda de ptibz .xvi

qnto de gñatōne
anialium. c. ij.

Gal. ix. d vti. pti
cu. c. iij.

Auic⁹. pma pmi
de anathomia

4. d infioribz. c. 4

Auic⁹ pma pmi

xxxij. pble. xvij.

De pbfionomia
Alber. pmo d aia
libz. c. vij.

Aristotiles in de
pbfionomia
Aristotiles in de
pbfionomia

Aristotiles in de
pbfionomia

Michael Scot

Impiū luxuriosum. Nasus rotundus cū puīs naribus supbum. Nasū corruptio leprā. Fuscedo tendēs ad nigredinez in extrēitate nasī mortificationē naturalis calorīs indicat. Rubeus in naso p̄ter naturā color mo: p̄beā. Peruerse nares figura. situ. motu. q̄litate. p̄uersaz indicāt mentē. Ex aduerso bona ⁊ naturalis p̄portio sanā mentem. Egritudines nasī ⁊ vtutis olfactiue nocumēta s̄t. Diminutio. p̄uacō p̄mutatio. et mēdositas odorat⁹. In sp̄ali sunt fluxus sanguis. Cori za q̄ d̄r catharr⁹. fetor nasī. bot̄oz. vlcera. et apāta nasī. opilatō nasī. seu alcharim. polypus. et emorroyz. p̄urrit⁹. exsiccatio. ⁊ sternutatio. Nocētia odoratui et causantia corizām sunt frigus extēsum et q̄noz calor. somn⁹ post repletōem. dormire pedibz cooptis. rosa. viola. et q̄ aggrauāt caput. Conferētia naribz s̄t. succus mēte. marrubliū. caput purgū ex succo cucumer⁹ asinini cū pauco lacte. flores papauer⁹ sil uestri. oleū b̄ndictū. anisum. sinapis. sticados. p̄retrū. vīna camelī ⁊c. Masticatio zedoarij valet ad opilatōem nasī. s̄t masticatio de p̄ietro. de mastice cū zinzibere. Sternutatio purgat cerebz et accēdit naribz sicut singul⁹ et eructuatio stomacho. et tussis cū s̄reatōe pulmōni. Est em̄ sternutatio sp̄is subit⁹ exitus signū augurale. Et vnū ex sp̄itūū oīm q̄nibz s̄ctū et sacrū. p̄cedit em̄ ex loco diuinitis mo q̄ ex capite ⁊ cerebro celefacto et humectato q̄d est in capite vacuo. Aut est motus nature sen vtutis expulsiue. cū quo natura nitē expellere obturātā vīā anhelit⁹. Sternutatio s̄m augures ē duarū rerum signū. Ana est q̄ sit signum vitatis dicti illi⁹ cui interuenit. Scdm̄ est q̄ sit signū euasiōis periculi pati. P̄ter hec dicunt q̄ sit signū p̄speri alicui⁹ vel aduersi q̄d potius ex boim opioe orit⁹. q̄ ex cā veritate ostēdente. Nō at marie sternutat q̄ marie patit corizām et meatus narū amplos hz. Magis quoq̄ extēsiue q̄ cetera ē odoratiuus. Et vt frequēter his sternutat. q̄ due s̄t nares ad quas duo meat⁹ dirigunt. horripilās post sternutatōem p̄pter exitū sp̄is quez fricatio oculoz et fortis anguli triāguli nasī inter supcilia remouet. Ipa at curat et sp̄is retētio ⁊ acetū. quēadmoduz febres spasimū. Et sternutatōes q̄ s̄t a medijs noctibz ad meridie peiores s̄t illis q̄ s̄t a meridie vsq̄ ad noctes. Pustule narū et labioz in tertiana ⁊ acutis febribz sunt signum salutis. Cetera in p̄gnosticis dicunt.

Valestus

xxxij. pble. 1.

p̄mo histo. 1.

xxxij. pble. 7. ⁊. 2.

septia aphor⁹ lū.

q̄nta f̄cū. c. d̄ ster

Alber. p̄mo d̄ aia

libz. cvij.

x. pble. i8. et. 54.

xxxij. pble. iij.

vij. pble. xvij.

Quic⁹ in can.

33. pble. v. ⁊. xi.

Quic⁹. in cantic⁹

.477. p̄te palma.

Quic⁹. vij. tercij.
c. xl.

De labijs. mento. et barba

Caput. xxxvi.

Abia sunt membra offitralia. multū lacertosa. vestita p̄antulo orto ex p̄niculo vestiēte oris membra. q̄ ex p̄niculo oris stomachi originē trahit. Hinc est q̄ cōicant in passio nibz et⁹. vnde tremor labij inferioris futur⁹. nūstiar vomitū Creata ex neruis carne et cute. mira p̄mixtiōe ad cooptendū os q̄d

est in medio ipsoꝝ de quo infra. ⁊ dentes et ad decorē: qꝫ retinet salū
 uā. et p̄hibet cibaria de ore egredi donec optie masticē. Adiuuant
 nō parā ad lrās exp̄mēdas. ideoqꝫ carne mollīssima cōstituta s̄t et p̄
 mobili p̄mo hīsto. c. xi. Coloꝝ labioꝝ vsus aperturā oris. p̄pter mltas
 uenas sanguis ad illū locū deriuatas est rube⁹. hic facile scindūtur
 sanguināt. ⁊ erūpūt. Et ex eoꝝ dispōe stōachi et epatis iudicat p̄ple
 rīo ⁊ q̄litas fm medicos. sed p̄bisionomī dicūt labia blāda parūper
 ridētia libidinosū oñdūt. Si vō cui truces eragitāt vult⁹ infantiā et
 stultitā. Tenuia in ore maiori si sup̄i⁹ sic aliq̄ntulū ac si ess; suppo
 sītū eleuat magnanimū et fortez indicāt. Parui at̄ oris tenuia labia
 imbecillē et aīm vsutū. Mlt̄ labia mordēs venerē appetit. Et fissū
 re labij inferioris in m̄lterib; scāt matricis siccitatē ideoqꝫ ⁊ petulā
 tiā. Glosa nīmū reuoluta fortis sic qꝫ inferiori sup̄i⁹ p̄tēdit simplicē
 plusqꝫ sapientē oñdūt. idē ineq̄lita notāt. Qui superi⁹ labiū ⁊ gingi
 uas peminētia h̄nt amatores s̄t; p̄tumeliāz. Labia inter ceteras fa
 ciei p̄tes maxie titillāt. qꝫ s̄t; maxie abs̄cisa et depēdētia. eoꝝ at̄ titil
 latio tremorē aut vomitū vt dc̄m est indicat. Egritudies labioꝝ s̄t;
 fissura q̄ ex corruptōe materie in stōacho vt qñ febris cessare incipit
 accidit. apostēca. hemorroides. tremor. Eōferētia labijs s̄t; dragagan
 tū. butir. medulla. adēps vituloꝝ ⁊ anserū cū melle. vnguētū cur; ce
 ra ⁊ oleo nucis indice ⁊ oleo rosar curat emorroides. Salsa nocēt ⁊
 acuta ⁊ vent⁹ sic⁹. Mentū est mēbrū qd̄ ē sub ore vbi p̄currūt duo
 ossa mādibule inferior; Et sup̄ eū est caro ex musclis mouētib; eam
 Et qꝫ p̄iugunt ibi duo ossa ideo signū h̄z tu medio diuisiōis sui. et h̄
 caret in q̄busdā h̄ib; p̄bisionōia hoꝝ est qꝫ mētū cur; plūz fuerit
 nis iracundū ⁊ nis p̄turbatū dem̄fat aīm. Aliqñ etiā pietatē decla
 rat. Nā q̄ puū et breue mētū habēt vitādī s̄t; eo qꝫ p̄ter cetera immi
 tes ⁊ inuidi s̄t; hos plato ad serpētes referabat. Si vō in rotundūz
 desinat mētū m̄lieb; indicat mores. et aīm femineū. cui⁹ est signū
 fm pitagorā. Util⁹ at̄ mētū est mēsuratū fm aliqd̄ ad q̄draturā ac
 cedēs. Si at̄ loqe et in plūz distēdat dolis asuetā mentē oñdit. Si
 at̄ in diuisiōe media nis in pfundū dep̄ssū sit signū est vener⁹ ⁊ q̄ a
 rū apd̄ hoies. Quidā tñ dicūt et hos aliqñ discordias facere. Mētū
 recurū cū valle i iūctura maxillaz ⁊ cafe macz q̄si acutū. fr hoies
 pessimū. fallacē. inuidū. iracundū. ⁊ p̄ditōrē Min⁹ caluescūt mēto q̄
 s̄t; b̄p̄tito. iij. hīsto. xi. Sup̄ os mādibule inferior; oriūz pilū q̄ dicūt
 barba p̄pter calorē et hūorē q̄ reflectūt ad ip̄m ab anteriori p̄te capi
 tis ex tractu testiculoꝝ q̄ sp̄ma maxie trahūt ab illis loc;. cui⁹ signū
 est qꝫ vene sp̄maticē p̄ illū locū dñdūt. Femie q̄ nō h̄nt testiculos n̄ss
 debiles valde. carēt barba. licet qdā videāt h̄ie magis in turpitudi
 nē q̄ decorē fatiet vt dc̄m est. vt q̄ ex eis calidiores h̄nt testiculos. ille
 etiā h̄nt barbā rarā ⁊ breuiū piloz. Ad mādibulā at̄ inferiorē pl⁹ tra
 hit hūor; ex q̄ oriū barba p̄pter motū ipsi⁹. ⁊ qꝫ larā h̄z valde iūcturā

Aristo. sc̄do d̄ peti
 bus. xvi. in sine
 Alber. xij. de aia
 libus. c. v.
 Alber. p̄mo d̄ aia
 lib. c. ix.

Sordanius

Aristotiles in de
 p̄bisionomia
 q̄nta p̄ble. xv.
 xxxv. p̄ble. vij.
 xxvij. p̄ble. 6. ⁊. 7

vij. terciū. c. xij.

Alber. p̄mo d̄ aia
 lib. c. x.

Michael scot⁹

Alber. p̄mo d̄ aia
 lib. c. ix.

x. p̄ble. lviij.

lib. 8. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

q̄ p̄t̄ recipe humidū. Puēr caret barba p̄pter nature impositā. S̄m̄
puella. Et eunuchi p̄pter caloris debilitatē. vñ solus hō barbescit qm̄
incipit choīte. q̄rta p̄ble. liij. Et m̄l̄r p̄pter m̄strui fluxū et hec est t̄
m̄da. pauīda. v̄cūda. debilis. m̄t̄is. et obediēs. Que hō barbata est
hec d̄i eē luxuriosa. virilis. et calida. Barba hñ ordinata et sp̄ssa p̄s
lis oñdit hōiem bone nature et rōnalis conditōis. Male cōposita et
rara oppositum indicat. Iudicium de p̄lis patet supra.

De Collo et partibus eius Caput. xxxvij.

capitulo p̄mo.

Collū qd̄ Auitēna nona t̄rcij guttur appellat. capitū subiacet
inter clibanū pectoris et fatiē. pres h̄z intrisecas de q̄b̄ in seq̄n
tibz dicit̄. Et for̄insecas q̄s p̄ns cap̄lm̄ declarabit sup̄ficialr̄.

ij. de p̄tibz. iij.

H̄z eim̄ prez anteriorē et posteriorē. Anterior ab aristo. guttur d̄i i
medio ē qd̄ā eminētia q̄ epiglōt̄ d̄i siue caput cāne pulmōis. Poste
rior: at̄ gula siue ceruix. Gal. ar̄ hōie collū p̄tē noīat ḡn̄la et posteriorē
ceruicē. sed in noīb̄ nō ē magna vis. Collo caret aīalia aq̄tica q̄ sp̄m̄
respirādo et expirādo nō trahūt neq̄ reddūt. Iuamēta collū s̄t̄ ca
put erigere. nā ex capite fm̄ Gal. ij. reg. siue ex cerebro gr̄a neruoz et
lacertoz d̄i oriū. Et in alijs respirātibz fm̄ Mundinū collū sc̄m̄ est
p̄pter pulmōnē et tracheā arteriā ideoq̄ viā anhelit̄ p̄ncipalr̄ que ē
trachea et cibi cōplectit̄. de q̄b̄ et egritudinibz eoz atq̄z nocumētis
et p̄ferētibz lati⁹ in seq̄ntibz dicit̄. Nūc breuiter auditi⁹ p̄hisionomos

r. p̄ble. xvij.
Alber. p̄mo d̄ aīa
lib. c. xi.

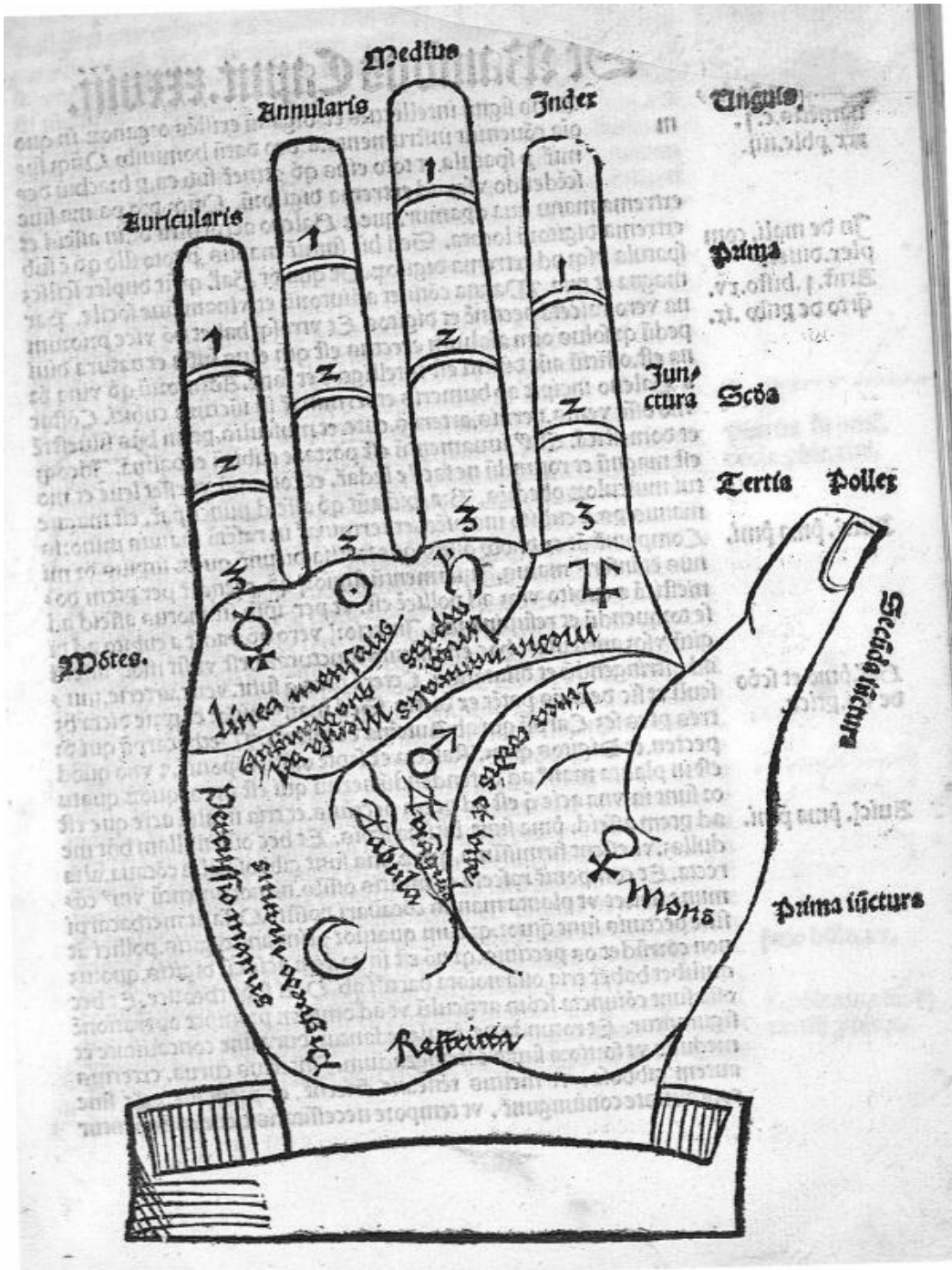
Alber. p̄mo d̄ aīa
lib. c. xxij.

Ceruix lōga et tenuis ft̄ en̄ q̄ maligna meditat̄. vasta cū quadā p̄li
ritate aīolū soluta et q̄st̄ decidēs et inualida nocētēs et insidiosos in
dicat. Ceruix patētibz neruis p̄posita ineptū dem̄strat. nīa eim̄ neruo
rū et v̄eaz claritas insanū oñt. Vasta et lōga nīa traciūdos et idociles
indicat d̄t plato. Breuis ceruix ft̄ audacē euz temeritate. Aspa q̄ nīa
erecta ē nō solū indocilē s̄z etiā insolētē et p̄tūacē. Cū iter p̄lūctoz spa
tulaz et ceruicē originē p̄tūcul⁹ qd̄ā emiet nec ceta leuīt s̄ibimet p̄e
nūt. s̄z intervalla s̄t̄ ibi ac si s̄t̄ nodoz sup̄ficialē aspa. t̄les sup̄bi et in
solētēs solēt eē. Rīgida rcā et tāq̄z defixa indoctū et insolētē oñt. s̄ sig
nū stult⁹ etiā q̄nq̄z p̄uēt. Nobilis stultitiā; defixa p̄tūatiā oñt. Cer
uicē flux⁹ et labioz h̄ctio risui a p̄pinq̄ns cū oclōz inordiata p̄uersiōe
incōstātia i sedēdo et stādo. ac voce trēula effeiatū designāt ab h̄z du
bio hōiez. Stabilitas ceruicē p̄portōata optios mores indicat. Cer
uix infixa ad pectoris pres aliq̄n p̄simoniā. aliq̄n cogitatōibz occupa
tū ft̄. Ceruix ad sinistrū declinata stultū et cynedū idicat. Aris. ar̄ d̄t q̄
collū curuū ad dext̄z ē signū cynedi. H̄ns collū ḡcile et lōgū ē sonos
r⁹ et stolid⁹ Breue valde callid⁹. defraudator astut⁹ et dolos⁹. Grossū
stolid⁹ et cōestoz magn⁹. Surt̄ gibbosū ḡcile et lōgū futurā p̄sim vel
etbica p̄nūtiat. Aspez ani leuitatē et oris loq̄citatē. Si nod⁹ guttur
emiet p̄tē leuitatē indicat nō tñ audatiā et maleficiū. s̄z tristē et suspici
osū ad alios. Collū grossū et carnosū traciūdi h̄nt. subtile imbecilles
S̄n magnū et nō valde grossū; magnūmī. Lōgum nō subtile timidi.

In d̄ p̄hisionōia
ad Alexandrum

Zucē. decia ter
cij trac. iij. c. xx.

Aristotiles in de
p̄hisionomia.

De Manibus Caput. xxxviij.

De primo de sy
nameris. c. j.
xxx pble. liij.

m

In de mali. com
plex. diuer.
Brist. j. histo. xv.
qro de pnb. ix.

Buic. j. pma pmi.

Bal. pmo et scdo
de vti. pncu.

Buic. j. pma pmi.

Anus signū intellectus et organū existēs organoz in quo oia cōueniūt instrumenta. a deo datū hominibz Quisq; sumit p spatula et toto eius qd p̄tinet sub ea. p brachiū de scēdendo vsq; ad extrema digitorū. Quisq; pro palma siue extrema manu qua opamur. que a Galeno acrochira dicitur. in asseid et extrema digitorū locata. Sed hic sumit manus p toto illo qd ē sub spatula vsq; ad extrema digitorū. De qua dicit Gal. qd sit duplex scilicet magna et parua. Magna cōtinet adiutorū et vnam siue focile. Parua vero rascetā pectinē et digitos Et utrosq; habet hō vice priorum pedū qz solus oim animalium erectus est qm̄ eius sūba et natura diuina est. officitū autē diuini est intelligere et sapere. Adiutorū qd vna dicitur a Galeno incipit ab humeris et terminat in iūctura cubiti. Cōstat vno osse venis. neruis. arterijs. cute. et musculis. p̄tem hñs siluestre et domesticā. Cuius iuuamentū est portare cubitū et palmā. Ideoq; est magnū et rotundū ne facile ledat. et concauū vt esset leue et motui musculoz obediēs. Brachiū autē qd asseid nuncupat. est magne manus ps. a cubito incipiēs. et terminat in rascetā manus minoris Compositū at ex duobz ossibz que focilla dicunt. quoz supius dicitur minus et inferius maius. Iuuamentū supiorū qd p̄tendit per p̄tem domesticā a cubito vsq; ad pollicē est. vt per ipm̄ sit motus asseid ad se torquendū et resupinandū. Inferiorū vero qd vadit a cubito ad digitū vsq; auricularē hoc est manus functuram. est vt sit motus asseid ad p̄stringendū et dilatandū. Ceterę p̄tes q̄ sunt. vene. arterie. musculi et sic de alijs patet ex dictis. Sed manus minor et p̄te dicta hz tres p̄tes scz Carpū qui ab Auicēna dicitur rasceta. Methacarpū qui dicitur pecten. et Digitos quosq;. Rasceta ex septē ossibz cōponit. et vno quod est in planta manus ad defendendū neruū qui est in ea. quoz quatuor sunt in vna acie q̄ est ad p̄tem pectinis. et tria in alia acie que est ad p̄tem asseid. p̄ma sunt latiora scdis. Et hec ossa nullam hñt medullam. vt essent firmissima. quoz alia sunt gibbosa. alia cōcaua. alia recta. Et componit rasceta ex multis ossibz. ne nocumentū vni cōmune fiat. et vt planta manus cōcauari possit. Ossa at methacarpi siue pectinis sunt quatuor. qz cum quatuor p̄tinuant digitis. pollicis at non cōrūdet os pectinis. qz nō est in eadem acie cū digitis. quoz quilibet habet tria ossa noiata dactili ab Hali scdo theorice. Et hec ossa sunt cōiuncta scdm̄ articulū vt ad omnem prompte operationē figurantur. Et rotunda ne facile ledantur. dura sine concauitate et medulla vt fortiora sint ad stringendum. Interius curva. exterius autem gibbosa. vt melius teneant. fricent. et premant. Et sine concauitate coniungunt. vt tempore necessitatis bene cōiungantur

Pollex et auricularis gibbositate hnt ad ptem exteriorē vt fatiāt si-
 gurā circularē. Noia digitorū patēt ex dictis. In extrēmitatibz digitorū
 sūt vngues quoz iuuamēta dicta sūt. Prter has pres sunt condili q̄
 sūt iūcturaz in digitis nodi. Manus p̄terea diuidit in domesticaz
 et siluestre p̄te. Partes siluestres sūt rastaeta, pecten, cōdili, et vngues
 et ps digitorū exterior. Sed ptem domesticā Chirōmatici diuidunt
 in digitos et palmā. Digi hnt tres iūcturas p̄ter pollicez et mōtem
 q̄ est inferior ps p̄te radicē. Palma diuidit in pect⁹, volam ictus et
 restrictā siue receptā, pect⁹ fm Gal⁹ d̄r id q̄ est sub digitorū, emanat
 rōibus, vola d̄r vacuū man⁹, ictus aut siue p̄cussio est vers⁹ p̄te sil-
 uestrez inter dorsū et palmā man⁹. Sz restricta siue recepta est ex-
 tremā ps manus iūcta brachio. Aut d̄r illud spatiū q̄ est inter du-
 as lineas, vnā scz exītem ex pte brachij et aliā ex pte manus. Habz
 p̄terea ps man⁹ domestica q̄ carnosa est sine pilis p̄pter tact⁹ subti-
 litatē et duritiē p̄niculū p̄ quē vapores ynde p̄sili ḡnant non exeunt.
 Carnē vt manus possit p̄licari ad capiendū et ex duritiē ossiū nō le-
 dat p̄pter fricatōem. Et in lateribz caro multiplicat ne accidat va-
 cutas inter p̄licandū. Sunt p̄terea duplices in vola manus linee,
Essentiales scz et accitales. Essentiales siue naturales sūt quatuor
 Prima q̄ quasi circūdat pollicē d̄r linea vite, aut cordis, et dextra tri-
 angulū vel saturnina. Scda d̄ndit a p̄ncipio linee vite versus mēsa-
 lem q̄ d̄r mediā naturalis vel sinistra triāgulū. Tertia d̄ndens a li-
 nea mēsalē tendēs p̄ longitudinē manus versus restrictā d̄r tabulas
 ris siue basis triāgulū, aut linea epatis vel stomachi, et a quibusdā
 linea p̄spiratōis. Et iste tres linee cuz naturaliter fuerint p̄tracte
 p̄stituūt triangulū in palma, q̄ si equilater⁹ fuerit fidelē vitā et lon-
 gā p̄dicat, et virū amabilē et famosum oñdit. Si vero dicte linee nul-
 li coherēt boiem stultū et luxuriosum oñdunt. Quarta linea ascen-
 dēs a monte auricularis p̄ mediā manū vsus indicē mēsalis noiat.
 Linea quoqz d̄ndens ab indice vsus mēsalē linea capitis d̄r vel ce-
 rebz. Illud spatiū q̄ est inter mēsale et mediā naturalē d̄r mensa
 manus v̄l q̄drangulus manus. Sed q̄ manet inter restrictā et ba-
 sim triāgulū et lineā mēsale d̄r a quibusdā dorsum, ab alijs ictus
 manus. Longitudo manus est a digitis versus brachij. Latitudo a
 spatio q̄ est inter indicē et pollicē versus ictū manus tēdit. Accidē-
 tales linee sunt q̄ interdū apparēt extrinsec⁹ causate vt a calore siue
 frigore q̄ nulli⁹ aut fallacis sunt indicij. Sed linee naturales absqz
 dubio sc̄ar aliqd. Nā Bristo, d̄r q̄ ps carnosa manus in scissuris vi-
 te indicibz est distincta. Quicunqz em̄ sectōem q̄ est per totā manus
 lōgeat sūt. Sectio at breuis vitā breuem indicat. Eo q̄ articulata sūt
 viuatiōis. Nā virtutis informatiōe domineū supra materiā, et mate-
 riā bene digestā nō facile putrescibile oñdunt. Alia in libris Chiro-

q̄rto de ptibz. ix.

Duplites linee

Petrus in 3mē.
decie p̄ble. xlii.

impulsis

manus manus

p̄mo b̄sto. xv.

x. p̄blema. xlii. et
xxiiij p̄ble. x.

Picus. ij. aduersus
astrolo. c. v.

Alber. pmo d aia
lib. c. vl. scd i tra.

Bristo. ad Alexā.

Quic. xliij. ter cū
trac. j. c. iij.

Sal. ij. tegni.
Alber. pmo d aia
lib. c. vl. scd i tra.

Nota

Aristoteles ad
alexandrum

ri. c. xlv.
Plini. xviiij. c.
vl. in pin.

manicoꝝ dicunt que breuitatis amore posthabere decreuit. Insuper
sepre plairete diuersas in manu vsurpat ptes. Unde luna h3 restri
recta siue pect quadrangulu. et ea q iuxta radices eoru sunt et bas
sim trianguli. Mars triangulu et linea meda triangularē. Mercuri
rius digiti auricularē cū suo monte. Sol annularē cum suo monte
Saturnus mediū cū suo monte. Iuppiter indicē cum suo monte.
Venus pollicē cū suo monte. Que oia in chiromantia pbfisionomie
subiecta lati^o declarant. ¶ Nūc ad pbfisionomia accedat. Numeri
crassi et solidi vtutē indicāt. et axi infirmitatē et timiditatē animi. Te
nues et qui in acumie erecti sūt infidiosum oñdunt. Qui discretos
hñt articulos et nodos ad stultitiā referunt. Quñ brachii cū palma
extēsa erecto corpe oñdit ppe genua cū medio digito. etate debita et
pmenturatōe membroꝝ alioꝝ exite hoiem indicat. pbum largus et
fortē. Si vsq ad pectinem vl paulo vltra maliuolos alienis malis
gaudētes indicat. Tenues cubiti aut pleni imbecilles oñdit rudes
et indociles. Longa palma et digiti breues ydeorā et fatuū indicant.
Manus curta et macra si lata fuerit prudentiā et fortitudinē oñdit.
Si at grossa et digiti breues vltra modū tergiverfatorē infidiosum
et furē. Manus intorte et tenues loquacē et voracē indicāt. Digiti
longi epatis auricularū longitudinē notāt. Magnitudo eoru epatis
magnitudinē. et puitas puitatē. Digiti bone compōnis et pulchre di
spōnis bonos indicāt mores. Digiti coherētes et pñcti: inuidū. Sol
lecti et cōgnbari avariū et malignū oñdunt. Parui et tenues stultū
Parui et crassi inuidū audacē et ferum. Tenues et nis vicini longe
sunt a sapia. Si moderato spatio inter se distant leues et loquaces
indicāt. Tenēs manū extēsam vanitatē fecit. clausam hō ex pñctu
dine impetū notat et inuidiā. Tremor manū in iuvene sano notat
pñtatē ad frā. Signa cutis et vnguinū dicta sūt. Brachia pilosa val
de luxuriosum indicāt. Valde nuda pilis vanū lasciuū mendacem
Grossa ossibus neruis et carne psumptuosum superbū. Qui mouetur
frequēter et loquit motu manū immūdus eloquēs et deceptor est
Qui hō abstinēs a motu manū hic est pfect^o intellectu hñ disposit^o
tus et sani pñlij. Dextra man^o calidior est sinistra et agilitior in qua re
ligio quodāmo existit fm Pliniū. Mente captis ac melācolicis ad
sidere gravidis vel cū remediū alicui adhibeat digitis pectinatim
inter sese amplexis venefitū est. Idqz comprū tradūt Alcmena her
culem pariēte. Peius si circa vñū amboue genua Itē poplites alter
nis genib^o imponit. ideo hec in pñlij ducū potestatiue fieri vetue
re maiores velut oēm actū impediētia. vetuere hō et sacris votisue
sili mō interesse. Manus patit multiplr. scz ptractionē. arefactōem
pustulatōem. scissionē. vermiū corrosionē. pruritū. et titillatōem. iun
cturarū dislocatōem. et cyragricā passionē. et multa alia solēt mani
bus accidere. quas quilibet tenere debet mundas et sepius lauare

pedes raro. Nocētia et pferentia neruis que dicta sunt etiā nocent et conferūt manibz. Sed cyragrico dolori repugnat. euforbii cū benedicta sumptū. In causa frigida. fenugrecū. bermodactili. lac plūrimū interi⁹ sumptū. petroleū linitū. magnes lapsa in manu retentus rē. Iducētia dolorē iuncturarū sunt poma. porcine carnes. vinū dulce et ponticū. Quibuscūq; dolores a dorso in cubitos transeunt pblebothomia soluit. Numeroꝝ dolorem curat Britologia rotūda Centaurea. mustele cinis cū cera. pille de capsia maiores. sotira cōfectio. Ragadijs mantū adēps pferit visī. acatia. aloes. amurca oliuarū. Ungues fortificātia viscus cū calce et rob. Eradicātia st̄ canarides. viscus cū arsenico. Maculas et vestigia vnguiū curāt Br̄senicū cum pice. bitumen iudacū liuituz. cantharides cum ceroto. viscus cū auripigneto. Fracturas vnguiū sanant y era andromacifimus capre. cum bulbis apiū siluestre. Scabiosis et leprosis vnguibz alleū pferit. apiū raninū. atripler. lapatiuz cum aceto. Supflue carnositati in radice vnguis. liquiritia. tirimalli lac. gramen cū arungia. Spantibz vnguiū confert alumen vstū coctum in aqua. gramen cum arungia. olibanū cum melle rē.

De Pectore et ptribus

eius Caput. xxxix.

Ectus est vter membrorū spūa lū. Cui⁹ spatiū est anteri⁹ a furcula gule. vsq; ad locū dyaphragmatis inclusiue. In quo est magna p̄cavitas vt custodiat. et p̄seruet membra q̄ in ei⁹ sunt cōcauo. scz cor et pulmonē Et est rotundū vt sit loc⁹ pulmonis ad dilatandū. in solo hoie tendēs ad latitudinē eo q̄ hñeri colligati sunt ad latera supius ad dextrū videlicet et sinistrū que pectus multū dilatat. Tū ideo qz spūs in hoie st̄ nobiliores et subtiliores. qre necesse fuit regionē spiritūū amplā esse et latā in q̄ diffundunt. In q̄drupedibz at̄ pect⁹ hz maiorē pfunditatē q̄ latitudinē. p̄trariū pectori hūano. Est em̄ carinatū tā in brutis pedestribz q̄ in volatilibz fm Plinū. xl. c. xxxvij. Cōponit̄ at̄ pect⁹ pp̄ie ex p̄tibz intrinsicis de q̄bz infra dices. Et ex p̄tibz extrinsicis q̄ fm subz diuidunt̄ in p̄tes ossuosas. cartilaginofas. musculosas. p̄aniculares. glādulosas q̄ st̄ māmille. et cutaneas. Et fm sitū diuidūt̄ in p̄tes anteriores siue medias q̄ vocāt̄ thorar. Et in p̄tes laterales. Et st̄ duo latera. s. dextrū et sinistrū q̄ etiā vocant̄ loca costaz. Pars exterior anterior diuidit̄ in Supremā q̄ furcula d̄. Mediā q̄ thorar. et infimā Epiglotalem

vi. apboꝝ. xxij.

Septia q̄rti tract. iij. c. xix. xxij. tercij in fine

Aulc' septia q̄rti tract. iij. in fi.

q̄rto de p̄tibz. ix.

Alber. xliij. d̄ aia libz. c. iij.

Aulc' decia tercij tract. i. c. i.

vij. de iuuamen
tis. c. iij.

Zuic. pma pmi.

Zuicena. xij. ter
cij. c. j.
Bristo. qrtto de p
tib. c. ij.

Alber. pmo de aia
lib. c. xxv.
xxv. pble. vij
Petrus scdo pro
blemate. xv.

liber pter

Et totis compositus ex pibus extrinsecis fm Halli dicitur pectorale. Par
tes pectoris ossuose sūt furcula. media pars thoracis. os epiglottale. et
coste. Os furcule externum est gibbosum: interius autem cavum. Thorax ex
septem componitur ossibus sicut in longitudine ne nocentur vni fiat omni
ne que sunt creata fm numero costarum. que cum eis iunguntur. Os epiglos
tale quod dicitur pennis granatum est cartilagineum pendens supra ostium
stomachi. pliababile ut cedat stomacho tpe saturitatis. Coste sūt. xiiij.
Nā in quolibet latere. xij. quartum. xiiij. sunt pectoris. spiritalia mem
bra tegentes que integre sunt. Bristo. in pmo histo. xv. que imitat Plini
xi. c. xxxvij. vult que. xvi. sunt coste. octo in quolibet latere integre. que
Albertus pmo de animalibus exponens. c. xxvi. excusat dicens. que ennerat of
sa furcularum inter costas veras que Gal. et Zuicena excludit. et sic nul
la est diversitas. Decem alie dicuntur mediose in parte anteriori deficiente
siue incomplete ut tpe impugnationis et repletionis venter extendi poterit.
Partes cartilaginee sunt extrema costarum. Musculose sunt muscu
li stringentes et dilatantes pectoris. Sed glandulose sunt mamille in car
ne lae et albe. compositae ex venis arterijs et nervis inter que consistit va
cuitas quam replet dicta caro glandosa. que sunt creata ad grandum lac
piscue in mulieribus. ut infans que sicutus est nutriri mēstruo: pascat
In viris autem sunt ad ornatum et cordis tutelam. quamque in quibusdam vi
ris exiguum lac post pubem exprimitur ex mamillis tertio histo. xx. Pro
prietas mamillarum in femis est que suaviter mote ad papillas que sunt
capita earum excitant ad libidinem propter continuationem quam habent cum mas
trice. De cute demum est pars. Partes paniculares sunt pleura que circum
dat costas et medias inter eas. Et pellicula dividens pectoris fm longi
tudinem que dicitur mediastinum. ut nocentur vni non coicant alteri parti. Dic
est que videtur quosdam in bello profosos in vno latere pectoris euades
re a morte. et ut suspēdat pulmonem ad pectoris. De dyaphragmate pmo dicitur
Zaza ex utraque parte regunt costas. que superior pars sub adiutorio dicitur ascel
la que est cordis emuntorium sic iugina epate et locum pro aures ipsius cerebri
que si titillat homo ad risum excitat propter dyaphragmatis subtilitatem. Ascelle enim
sunt pres occultate spatij et adiutorijs que cito mouent ad sudorem. sicut et
iugina que parum infrigidant que a corde et epate irradiant. De hypocō
drijs in sequenti capite dicitur. Pectus patitur multiplex. A nimia frigi
ditate stringente nervos et ligamenta eius. Et a nimia caliditate et sic
citrate subalem humore sumere. Et quicquid a superflua humiditate sangui
nea aut phlegmatica pectoris meatur infundere et replere. unde legitur
Innocentio. Quicquid raucitas. quicquid vocis ablatio. quicquid apostemata et vlce
ra sicut pleuritis. quicquid tussis. quicquid sputum sanguinis. difficultas anbe
licus. de quibus in. c. de pulmone latius dicitur. Mamille patiuntur defe
ctum lactis. exuberationem lactis. caseationem lactis. magnificationem
mamillarum in viris. apostemata et vlcera. Latera patiuntur ex causa

extrinseca ut ex casu aut raptura cōcussio et hūmōi. Ex eā intrinseca hūmōz ꝓ cursu et sic apostēata ut in pleurisi nō vera et vlcera pu stulas ꝓ. Alcelle patiuntur fetore ut in corpibz sanguineis nō q̄ lan guis feteat, sed q̄ talia corpa multaz sunt supfluitariū Et apostēata ut in tpe pestilentiali. Nocumēta pectori st̄. Alileum aqua frigida valde, nuces, castanea, et azetdrach, citri acetositas, lentes, porrum platanꝓ, scotanus, flatus venti borealis. Nudo pectore ābulare, res false, acetose, aspe et pontice, coitꝓ nocz in pleuresi, q̄ est pectoris apostēa Mundificātia pectus et mēbra anbelitꝓ, acetū squilliticū absinthiū, anisū, aqua mellis, aristologia butirū cū succaro Linna momū, coloquintida, cubebe, ficus sicce cū ilopo, calidū lac asine, li quiritia, ꝓ medicamꝓ de ea Semē nastureij cū polēta, oleū bñdictū, pille, de agarico Sirup, liq̄ritic, tiriaca maḡ, yfopꝓ cū ruta et ficubo, mūdāt pectꝓ et pulmonē ab hūmōibz putridis ꝓ pblegēte grosso zinziber. Pectus latū et bñ dispositū cuiꝓ late st̄ single ptes optimē. Tenue pectꝓ et inualidū ꝓ imbecillē fcat aim, pectꝓ multis carnibz ꝓ gestū ignaros et indociles indicat Quicūq; pectꝓ hñt magnū et articulātū fortes st̄ fm aiaz Cuiꝓ māmille depēdēt et mollī cir cumdate carne vinolentiā et inꝓantiā demñant. pectꝓ strictū et in medio aliq̄stulū elevātū boiez subtilꝓ spūa alti intellectꝓ boni assilij veracē, ingeniosuz fcat, pectus pilosuz luxuriosuz et sagacez ondit mūdū a pilis debilē fcat, pectꝓ maerū et mūdū pilis tumidū et lau dabilis vite ondit Acide eructuātes nō valde pleuretici sūt, q̄ pel licle costarū spisse sunt ꝓ materia grossā. Mūdi vētres nec pleure sim nec alias incurrit egritudies. Pleuretici recidivātes ut pluri muz comouituz. In febꝓ acutis egruz iacere in latere et ꝓcipue dextro bonū fcat aut sinistro, ut bñ pmo ꝓgnosticoz, xvi. Pectꝓ solu rubore abductū iracundia inflamātū aim ondit, Quicūq; bñ costati fortes st̄ f3 aiaz, qui āt nō molles, q̄ ex costꝓ circumdōi st̄ sicut iflati loquaces st̄ referūt ad ranas Magnū pectꝓ amplū et latū si nō sit cū magnitudine crebri sed cū puo aut mediocri capite ꝓ forti pulsu fcat cordꝓ caliditate. Friū frigiditate si nō impediāt capiteꝓ puitas.

De ventre et p̄tibz extrinsecis eiꝓ

Caput. xl.

Osibabit pluribus vētris acceptōibz qm̄ de noibz pau ci est veri pbi cura de vētre inferiori quo tota nutritioꝓ regio denomiāf hic dūtaxat fmo fiet. Sic vēter incipit a dyaphragēte et termināf in pectine inclusive, positus ē post alios duos vētres, quibz sternutatio et eructatio emittuntur ꝓpter imperfectōz mēbroz q̄ ꝓtinet. De quāto em̄ mēbrū mñꝓ ꝓcipat de nobilitate de tāto hꝓ inferiorē locū et sitū. Ordinātur em̄ mēbra in

Noter her

Mundificātia pectus

Plinꝓ. xxvi.
Mesue de sim.
Zuicꝓ. ij. cano.

Arist. j. de p̄b̄sio nomia.
Auer. iij. col. c. ij.
Sexta ap̄bo. xvi.

Gal. in ꝓmē. sexti ap̄bo. xvi.
Zuicꝓ. decia ꝓcꝓ
trac. iij. c. x.
Arist. in de p̄b̄sio.

Alber. j. de aial.
trac. iij. c. iij.

Dr̄na. liij.
xxiij. p̄ble. ix.

Petrus. q. pble. xi

scdo de pnb. ix.

Pyndinus. q. c.

pmo bisto. xv.

**Nicolas. vij. ser
monu. c. xl.**

vi. bisto. iij.

**scdo de gnatione
animaliu. iij.**

**Petrus. x. pble
mate. xlv.**

Gal. v. apbar.

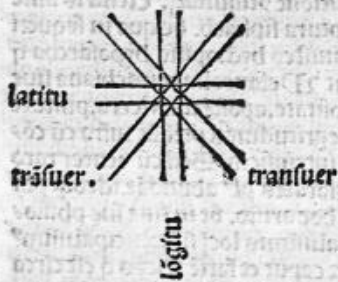
x. pble. xlv.

Zucif. xl. tercij.

q. Epide. vi.

corpe humano fm situ vniuersi vt patuit. Venter em terre et aque
 pectus aeri et igni. caput qd diuinissimu est organu celo pportiona
 tur siue corradet. Continet pterea membra ad feces ptingendas et ex
 purgandas deputata. que deorsum cum ventositate pellunt. Eius
 itaq substantia est carnosia magis q pelliculosa. Alioz aut ventru
 aut est ossuosa tm vt capitis. Aut prim ossuosa et prim carnosia siue
 panniculosa vt pectoris. quaten intumescere possit aut repletiois
 aut vctositatis in ipso ex impfecto calore gnate. aut impgnatois cau
 sa. Partes ipsius sunt duplices intrinsicse scz contete de quibz in se
 quentibz dicet. Et extrinsicse siue ptingetes. que sunt. Stomachalis si
 ue subcartilagiū aut hypochondriū fm aliquos. vmbilicalis in q est
 vmbilicus. lumen. aquaticulus. et pecten. Stomachalis siue ventra
 lis a vtre hoc est stomacho que cotinet dicta est ps sup vmbilicum
 a furcula incipies et tndit fere vsq ad vmbilicu per quatuor digi
 tos. Umbilicalis aut est in circuitu vmbilici. circa quatuor digitos
 cui de cotentis magna intestinoz ps corradet. Est aut vmbilic⁹ (q
 est radix ventris. j. bisto. xv. q. primū intra nutritia distincta for
 mar⁹ regitur) coopertouū et cortex quidā cotinens venas et arteri
 as mediantibz quibz embrio in matrice nutrit. cōpositus ex venis
 et arterijs in pñiculo orientibz. a venis puis dispersa in superficie
 matricis. que vene dicunt cotillidones vt dcm est. que cotillidones
 cōcaue plus debilitant quāto magis fetus auget. intm q extermi
 nant fere annihilati et tūc fetus pfectus egredit. Accidit em eis si
 cut ad hesiuo fruct⁹ arbori. quo fructu maturescere debilitado proce
 dit corinue donec maturato abscondat. Et in alijs aialibz anarhomi
 satis non reperit vmbilicus. ptenus a porta epatis et arteria ma
 gna descendere penetrans per siphach et mirach ad ptem supitiale
 cutis sicut in hominibz tam antiquis q pueris. Cuius causa pma
 nentia est vt epar ligetur et pres mirach et siphach sustentent. cum
 figura sit homis erecta. Aut q natura condidit ipm magnū vt esset
 fortis ppter teneritate materie homis qui fortibz multotiens in vte
 ro mouet moribus. Bruta vero perfecta nascunt. homo aut minie
 Unde euanescit in brut⁹ vmbilicus. sub quo ad quatuor digitos est
 lumen vsq ad pecten cui silitur magna pars grossoz intestinoz et
 matricis et vesica correspondet. Dicif etiā lumen ps in qua vene qd
 terminant ad cutim p quas pueri in matrice existentes immittunt
 aq̄sitate. vnde dicif aq̄ticulus ab aristotile. aut aqualicul⁹ a Perso
 satyra pma. Sub lumine est ps pectinis que est pilosa circa genita
 lia. Partes laterales mirach sunt hypocondria et ilia. Hypocondria
 sunt pres superiores. incipicta a loco originis lacertoz ipsius mi
 rach superiori et terminant dextrum ad terminū inferiorē epatis

sinistrum ad terminum inferiorem splenis. Et illic incipiunt illa que
 sicut sunt duo, dextrum et sinistrum, et terminant ad pectus. Et cu-
 tis quidem sita est extrinsecus sicut in ceteris membris que proprie de-
 cit costum. Sub qua est vera cutis que est membrum spermaticum si-
 cut dictum est. Sub cute vera immediate est pinguedo maxima: in porco
 quae in homine. Sub qua est panniculus carnosus qui sic dicitur non quod
 sit carnosus ut musculus sed quod non est nervosus. Est tamen compositus
 ex carne et panniculo. Post que sunt musculi et chorde. Et sunt octo
 musculi secundum Gal. vi. de iuuamentum, c. penult. quorum duo sunt longitu-
 dinales, quatuor transversales, et duo latitudinales. Quorum iuuame-
 nta cetera sunt. Calefacere stoma-
 chum, sustinere diaphragma, expel-
 lere feces ex intestinis, urinam ex
 vesica et id quod est in matrice, pro-
 pterea sunt, quod longi sunt ad attrahendum
 ad se, lati ad expellendum principaliter
 Transversales ad retinendum. Post
 mirach in suba veteris est siphach
 qui est panniculus valde durus, ne
 facile rumpatur quod ex eius ruptura
 accidit hernia. Et ut prohibeat ne
 musculi comprimant naturalia mem-
 bra que continentur. Nerveus ut possit dilatari et constringi ad naturalium
 membrorum dilatationem et constrictionem. Et subtilis ne aggraventur
 naturalia. Qui cum diaphragmate cooperatur ad expellendum id quod in
 ventre continetur per tractionem eius versus dorsum cum quo alligatur
 ut dicit Avicenna in de animalibus, xij. c. de anatomia stomachi. Illi
 praeterea intestina dorso et ab ipso omnes alij panniculi membro-
 rum naturalium oriuntur. Prohibet etiam superfluitates cadere ad loca
 vasculorum. Et ista duo velamina sunt tutamina viscerum concavitatis infe-
 rioris secundum Avicennam. Cumque perveniunt ad pectus fiunt in eis
 duo foramina stricta quasi ipsa ambo sint per que transit lumbarea de-
 xtra et sinistra in eis inseparabilia donec fiant sicut due ciste duorum
 quorum et sub duobus velaminibus. Exhinc est Zirbus cuius substantia
 est composita ex duobus panniculis tenuibus duris et natura spissis
 quorum unus cooperit alium. Et ex adipe seposo non modica, ex arte
 riijs et venis que sunt in panniculis. Et figura eius est sicut kistis, li-
 gaturque cum stomacho et mesentericis et colon et splene. Iuuamentum
 eius est confortare digestionem stomachi, et intestinoz, reuerberando
 calorem ad intra quemadmodum vestimentum reuerberat calorem circa cutez
 Quis autem ex panniculo carnosus qui alligatur dorso iuxta diaphragma.

bra que continentur. Nerveus ut possit dilatari et constringi ad naturalium
 membrorum dilatationem et constrictionem. Et subtilis ne aggraventur
 naturalia. Qui cum diaphragmate cooperatur ad expellendum id quod in
 ventre continetur per tractionem eius versus dorsum cum quo alligatur
 ut dicit Avicenna in de animalibus, xij. c. de anatomia stomachi. Illi
 praeterea intestina dorso et ab ipso omnes alij panniculi membro-
 rum naturalium oriuntur. Prohibet etiam superfluitates cadere ad loca
 vasculorum. Et ista duo velamina sunt tutamina viscerum concavitatis infe-
 rioris secundum Avicennam. Cumque perveniunt ad pectus fiunt in eis
 duo foramina stricta quasi ipsa ambo sint per que transit lumbarea de-
 xtra et sinistra in eis inseparabilia donec fiant sicut due ciste duorum
 quorum et sub duobus velaminibus. Exhinc est Zirbus cuius substantia
 est composita ex duobus panniculis tenuibus duris et natura spissis
 quorum unus cooperit alium. Et ex adipe seposo non modica, ex arte
 riijs et venis que sunt in panniculis. Et figura eius est sicut kistis, li-
 gaturque cum stomacho et mesentericis et colon et splene. Iuuamentum
 eius est confortare digestionem stomachi, et intestinoz, reuerberando
 calorem ad intra quemadmodum vestimentum reuerberat calorem circa cutez
 Quis autem ex panniculo carnosus qui alligatur dorso iuxta diaphragma.

Avicenna prima prima
 c. de anatomia.

Mundinus

Gal. vi. de util.
 dicitur, c. lxxij

Avicenna, xxij. tes
 c. i.

Gal. v. de iuuame-
 nta, c. ij.

Avicenna, xxij. tercij
 c. i.

R ij

Antropologium de hominis dignitate, natura, et proprietatibus; de elementis, ...

Ambr. in 1. lib. de
serm. 1. c. 1.

Sexta apbor. 7.

Petr. 1. r. p. 1. i.
1. r. 1. c. 1. r. 1. c. 1.
cap. 1. r.

Aristo. in 5. p. 1. 1. 1.
nomia.

Aristo. i. 6. p. 1. 1. 1.

1. r. p. 1. c. 1. r.

Michael Scotus

1. r. p. 1. c. 1. r.

1. r. p. 1. c. 1. r.

Custodit p̄terea oia q̄ sunt inter sp̄m ex mēbris interioribz sub pa-
ricite ⁊ distinguit ⁊ diuidit inter mēbra p̄dicta et musculos q̄ st̄ in
eis vt nō cadāt sup̄ intestina ⁊ corripāt eoz opatoz. iuuatq; ad de-
scensuz siccū cibi cito q; p̄stringit intestina Ac p̄hibz intestina ⁊ stoz
machuz p̄pter vētositates in vētre gnatas apri, ligās et firmās ea
ac loco cui⁹ custodiens Et sic p̄tz q; venter inferior p̄ponit̄ ex cute
p̄guedie p̄niculo musculis mirach siphach q̄ d̄r beriterō ab Auicē
et zyrbo tanq; ex p̄tinētibz. licz quidā enūerāt zyrbus inter membra
contenta vt m̄din⁹ p̄p̄te tñ est p̄tinēs fm̄ Auicē. Deinde st̄ intestia
et alia de quibz infra dicez. Venter p̄t oē gen⁹ egritudinis pati scz
malā p̄plexiōz, malā p̄positiōz, et solutionē p̄tinuitat̄. Ventr̄is autē
passiōes in sp̄ali st̄ hernia q̄ est ruptura siphach. de qua in sequēti
caplo Asklites siue alchites tympanistes hydopisis hypofarcha q̄
p̄ueniūt ex epat̄ debilitate vt p̄ebet Melancolia mirachiana siue
hipocūdriacha, inflatio vētr̄ et vētositate, aposteata, vlcera, pustule
scabies, Bugmētatio vmbilici, alie egritudines p̄tēbūt infra cū cō-
ferētibz, et nocentibz ventri et p̄tibz intrinsicis. Sed cū venter raro
detegit̄ nec in eo animi vtutes sed natales pl⁹ abundāt, ideoq; p̄bi-
sionomici de ip̄o paruz scribūt Ob hoc aristo, d̄t in sine sue p̄biso-
nomie Manifestissima autē q̄ i p̄ncipalissimis loc⁹ sūt. p̄ncipalissim⁹
autē loc⁹ est q̄ ē circa oculos et frontē ⁊ caput et faciē Scōs q̄ est circa
pectus et spatulas. Consequēter circa crura et pedes qui autē circa
ventrē minie. Dicit̄ tñ ab eo q; quicūq; h̄nt ea q̄ st̄ circa ventrem
p̄guia fort⁹ referūtur ad masculinū Quicūq; at nō p̄gues molles
referūtur ad apparentē p̄ueniētā Pectē offēu acutū fortes. Carno-
sū p̄gue molles indicat Quicūq; at fm̄ modicā carnē h̄nt sic desic-
catū mali mor⁹ sunt referūtur ad simeas. Quicūq; mai⁹ h̄nt quod
ab vmbilico vsq; ad extremū pector⁹ q; q; est ab extremitate pector⁹
ris ad collū vsq; voraces st̄ et insensibiles ⁊ breuis vite imbecilles
Obesius vēter leuiter dedignosuz vanaglosuz falsuz luxuriosuz scat
hoiez, puus et extens⁹ laboriosuz et sagacē, valde pilos⁹ ab vmbilico
inferi⁹ loquacē sagacē audacē venereū tractabilē p̄ amic⁹, alti cor-
dis indicat hoiez Ventrē molliorē atq; imp̄siorē vtutes animi et
magnificētā d̄t lor⁹ scare Qui vō bz vētrē magnū indiscret⁹ ē stoll-
dus sup̄bus et coitū amans. Mediocritas autē ventris cū p̄petenti
strictura pector⁹ scat altitudiez intellect⁹ et boni p̄silij, min⁹ soler-
tes st̄ quibz obectissim⁹ vēter est. Et magis auidi ciboz quibus ab
alio lōgius spatium. Et hec dicta superficialiter de ventre suffic-
ant ad presens.

**De genitalibus virorum et parti-
bus eorundem. Caput. xli.**

Terrens ac misericors de⁹ tria dedit vir⁹ hūanis membra
 genitalia, vasa sc; femiaria, testiculos, et virgā virilē. *Quo*
 go vasoz seminariū est a vena chili q̄ pcedit a gibbo epatis
 et ab arteria orti oriēte a corde. q̄ post reuolutōnes venit ad
 ptes q̄ sunt sub eis. Et silr arteria quā Aristo, vocat orti pcedente a
 sinistra auricula cordis q̄ post multas et diuersas ramificatiōes ad
 eundē puenit locū. Et a ramis earū simul iūctis vltiate egrediūtur
 duo vasa femiaria pparatoria sinistrā et dextrā. Sinistrū etiā ex vā
 sinistra emulgēte et arteria adorti veniēte ad sinistrū renē, dextrum
 vero h; ortū versus renes a vena cōcana et arteria adorti q̄ oriūtur
 a corde et epate a quib; et ipa pafa mediate pcedūt. Que vasa siue
 duo meat⁹ pcedētes vsq; ad testiculos sūt ampliores ⁊ q̄libet totū
 apphendit testiculū. Eleuant etiā q̄nq; duo meat⁹ iuxta collū vesti
 ce vsq; ad foramē virge. Primi meat⁹ ante testiculos dicunt ppara
 toria et delatoria, q; spmatis materiā ipis testiculis deserēdo dīspo
 nūt ⁊ pparāt. Illi autē p quos semen expellit a testiculis vsq; ad vir
 gā et foramen ei⁹, a medicis vocant expulsoria, q̄ magis sunt neruo
 sa pūorib; venosis exūtib; in quib; humiditas spmatica fm Aristo,
 adhuc apparet sanguinea, q̄ albificat postea fm eundez in meatib;
 nervosis ⁊ spissiorib; ad ceruicē genitalis tēdentib;. Medici sūt cūz
 Gal. et omnib; fere phis dicunt spma cōplert in testiculis vt suffici
 enter declarat dia. xxxv. Sunt etiā testiculi non solū iuuatini tanq;
 suspēnsoria vt voluit Aristo, pmo de gnatōe aialū. iij. Verum quoq;
 necessarij. Nō obstat q; thaur⁹ sine testib; semē emisit et vaccā im
 pgnauit. Et sacerdos in Babāta depbēsus cū duab; vitratis emē
 tular⁹, postea iu vtranz; coit⁹ tpe semen piccit, q; sunt mēbra pnci
 palia in quib; gñatur spma, ex hūiditate delata in venis ad eos, vt
 testat Auer. ij. ⁊. iij. Colliget, Testiculos itaq; (quoz duo sunt in p
 fecto aiali, et aliqñ tres in boie, qñq; vn⁹ duntaxat, et forsitan qñq;
 nullus vt in eunuchis de vtero matris sic natis aut q̄ facti sunt ab
 hominib;) dicūt esse carnes glādosas in folliculo vno osseo dicto cō
 gregatas, Albas ad hūiditatē spmaticā gñandam creatas, velut car
 nes māmillarū, glādose magis spōgiōse et cauernose q̄ testiculorum
 carnes, ad lac gñandū pstituant, et epar rubēū ad gñandū sanguis
 ruborē. Nō at ex se hnt virtutē gñatiuā spmatis, q̄uis in eo sit q; illō
 nō p̄t agere suā opationē p se, nisi p spm̄ eidē missū a corde t̄p̄stuz
 q̄ntitate ⁊ q̄litate. Est ergo vt⁹ cordis q̄ mēsurat hūc calorē vt possit
 facere suas opatōs pncipalis gñatiua, et vt⁹ testiculi est ei seruēns
 Unde testiculi nō sūt membra pncipalia q̄ in totū influūt corp⁹, sed
 q; ipis alterat⁹ spūs pcedētes a toto corp⁹ alterāt ⁊ deinde pncipa
 lia mēbra, ⁊ ideo volētes inducere sōnū inuoluūt testes in optio, aut
 aceto, binz etiā puenit quare emētulati alterant in complexionē

xx.tercij.c. 1.

ij. bisto. f.

Auer. xv. de aia
lib. c. 1.

ij. bisto. f.

pmo de ge. aff. 4.
Alber. ij. de aiali
b⁹. c. penul.
xx.tercij.c. 1.

Matthel. ix.

x. pble. xxxvi.

Dia. xxxv.

Alber. xv. de aia
lib. c. iij.

pmo d ge. aff. c. ij.

Alber. xv. de aialibus. c. ij.

xx. tercij. c. j.
Aui. xx. tercij. c. j.

pmo de gnatione aialiu. c. v.
Gal. in de motibus liquidis.

iiij. pb. e. xxiij.

Gal. vi. de interio. c. vl.
xx. tercij. c. j.

x. pble. lvij.
Petrius. iiij. pble mate. xvij.
Auer. ij. col. iiij. pble. xi.
Aristo. pmo de generatione aialium c. xvij.

Alber. xv. de aialibus. c. iiij.
Ps. v. pble. xv.
Alber. xv. de aialibus. c. vij.

femineâ. Bursa aut testiculorū siue pellis exterior orit̃ a pelle totius corp̃ cooperiere. Siphach t̃o in fundo ṽtris in quolibet igne su per os femoris p̃stituit duos dindimos. in quolibet igne vni. a q̃ b̃ inferi⁹ dilatatis ⁊ ampliatis sūt duo interiores folliculi. oua testiculorū p̃p̃hendētes. et ad ip̃os etiā veniūt nerui sensitivi a siphach Et a p̃mulo nuclie veniūt suspēsoia ip̃os p̃tinetia. Virga virilis est memb̃z instrumētale gnātū ex mēbris singularib⁹ et simplicib⁹ ligamētalib⁹. carnosis. nervosis. et venosis. Procedit em̃ a carne et pelle q̃ sunt supra os pectinis. Nerui vero et musculi quatuor ab vltimis spondilib⁹ caude veniūt a quib⁹ vnus neru⁹ porcosus magn⁹ cōstituit qui ps p̃ncipalis est in erectōe virge. et ad istū p̃ncipaliter currit ṽtositas. Vene d̃ndūt a vena chili. et arterie plures dilatate ab arteria adorti. Cōveniūt etiā ad eius p̃stitutionē. P̃mo vena a renib⁹ p̃cedente vsq̃ ad foramen q̃ est in capite virge. per q̃ ṽrina expellit̃. Silr ⁊ vasa expulsoria spermatis a testiculis ad caput virge veniūt in vni cōstituta. Et cum vena p̃ quā ṽrina expellit̃ cōm̃i scet. et fatiūt vni foramen in capite virge. Implantata at̃ est virga sup os femoris. et erigit q̃n neru⁹ eius p̃ncipalis et alie cōcavitates implent̃ ṽtositate. Et vene q̃ in ea sunt implent̃ sanguine et humore. Arterie at̃ sanguine arteriali spū et calore que in actu gnationis summe necessaria existūt. Erectōis ṽtus et ṽtositas aduenit virge a corde. sensus a cerebro et nuclia. sanguis ⁊ desideriu ab epate Et q̃nq̃ sit ei cā renū. Sed Auiēna vult q̃ sit a corde. et Aristo. auctoritate Hypocrat̃ d̃t q̃ materia d̃ndit a cerebro p̃ venas post aures q̃ cum incidunt̃ hō sit sterilis. Et sunt in virga tres meat⁹ scz ṽrine spermatis. et aliquid fm̃ lōgitudinē p̃sens vnus sub alio linealiter ordinat⁹. Partes ṽge dicte sunt p̃us Juamēta virge st̃ emittre spermata in matricē. vnde d̃t q̃ lōgitudō ei⁹ est vni⁹ palmi sicut est longitudo colli matricis. Et educere supfluitatē aquosam. Sp̃ma em̃ q̃ est tertie aut quarte digestōis in q̃sto supfluitas siue vltimi alimētī sanguinei vtilis et cōis supfluitas distributi in p̃es totū habens in p̃ona. ab omnib⁹ vigore nō mole decisum. p̃ona aiatū. vt p̃t sc̃do de gnatōe aialiu. c. j. incipit in testiculo. et eleuat̃ in sursum. et figit se in q̃dam p̃cauitatē. in qua pendēt testiculi. ⁊ post tortuose d̃ndit ad inferi⁹. Et calefacta virga p̃ motū coit⁹ ⁊ p̃fricationē sp̃ma attrahit̃ et p̃gregat̃. demū cui⁹ impetu q̃si bulliēs exit et p̃ calozē impellit̃. Mouet̃ em̃ sperma a quatuor motorib⁹ scz natura. aia. calore. ⁊ spū. Virga at̃ duos h̃z mot⁹. vniū voluntariū p̃ suos musculos. aliuū inuoluntariū a ṽtositate ip̃am mouente et replente vt in virga religiozoz. Figura ṽge est lōga et recta vt facili⁹ intret in os matricis et re cti⁹ semē ad interi⁹ matricis p̃t̃iat. Quātitas ṽge diuersificat̃. nā quedā est lōga. q̃dā breuis. q̃dā mediocris. q̃dā magna. q̃dā pua In

lōga ṽm

lōga ṽm

nimium longa sperma euaporat in cursu, et infrigidat, propter longe distare a sui principio. hinc est quod generatio incuborum magis vanitati quam veritati consonat. Nihilis curta et breuis inabilis est quia sperma nequit in conueniente puerere locum. Mediocritas in omnibus est uenies. Iudicium de rege honestatis gratia posthabet. Modus coeundi naturalis notus est. Propter naturam autem licet ab Auicenna. xx. tercij. c. xi. in fi. commendat, tamen huius leges prohibet. Et puniri debet ultimo supplicio ut in autent. ut non lu-
 ruriens contra naturam. col. vi. et. l. cum uir. L. ad le. iu. de adul. ff. eod. l. capite. Debitum et uenientem generandi modum ponit Petrus. x. pble. x. Do enim surgens e lecto et exponens se frigori foris mouet ad libidinem quod ille qui in calore iacuit cum muliere. Calor enim et spiritus qui ad coitum cum humore appetitu imaginatio et uetustate requirunt ut patet per Albertum xxij. de animalibus. c. i. frigiditate circumstante seruatur. Unde anseres et anates libidinis tempore natant in aqua. Ne calor coitus ab eis euaporet.
 Coitus debito tempore et hora factus ordinate hec habet iuuamenta, quia reddit hominem alacriorem. audaciorum. minus irascibile. minusque cogitantem. in genere meliore. moribus grauiorem. corpore leuiorem. et melius dormientem. calorem excitat naturalem. ac eius firmat virtutes. Confert melancholie ac renu doloribus. et egritudinibus phlegmaticis dummodo caliditas fuerit sufficienter fortis. seruatur ab aposteatibus inguinibus et priu genitalium. fumum reuocat caput petentem tollit tenebrositatem visus vertiginem et capitis grauitate. Nocumera coitus inordinati et supflui sunt quod plima corporis et aetate quia uita abbreviatur. senectute accelerare facit. intellectum sensum et omnes vires debilitat. calorem et spiritum corrumpit. neruos et articulos proprie anchas dissoluit. Et uult membra gressus. oculos. cerebros. nucha. et uentre priu debilitat. Proterea ex eo accidit caluitium. epilepsia. dolor dorsu renu et vesice. Sit ergo homo tractatus in coitu quia ex abstinencia quibus moris. quibus mania tunc causatur. Et supfluitate et post repletionem facta podagra. tremor. manuum. et quibus moris accidit. Vere et hyeme corpore non repleto. non fame patiente. coitus iuuenibus prodest. Egritudines squinam quibus sunt pres pudendorum circumiacentes sunt aposteata. quia sunt emictoria epatis. et fetore horribilis. Pudenda autem patiuntur ex frigiditate plurimum. unde natura punit de cooperientibus. primum enim animalia in eis frigus patiuntur. Proterea accidit genitalibus scabies. ulceratio. aposteatio. inflatio. ruptura. primum coire incipientibus. Satiriasis quibus est multitudine desiderij coitus. diminutio coitus. gonorrhoea quibus est inuoluntaria seminis emissio. pollutio priuissimum quibus est pudendorum tressio. prurit testiculorum. et osel. eleuatio testiculorum. casus osel. titillatio uirge. et opillatio eius. et dolo: ex retentioe urine. pruritum incisum neque crecit neque conglutinat. Iguina et pectinis aposteatibus panis et tuori pferetia sunt affodillus i uino. agnorum castorum cum farina ordet. arungia cum calce illintra yrina capre. simon eius cum melle. simon colube cum farina ordet. plataro

infr. de pub. iu. §
item lex iuli.

Alber. vi. de aia
lib. c. iij.

Dia. cxxiij.
Nico. ser. vi. trm.
ij. c. iij.
xx. tercij. c. x.
j. pble. l.
ij. regni

xx. tercij. c. xi.
Alber. xxij. de aia
lib. c. iij.

Gal. vi. de interl.
Dialab. v. theo
rice. c. xxxvi.
xx. tercij. xij.

Alber. xij. de aia
lib. c. iij.

*Argumentum de opo d'p
ff. de iur. i. l. iij.*

vi. apbo. xix.

impediri somn

insensu poma

vij. apbor. xliv. z
vi. xxxvi.
Alber. xxiij. de aia
libo trac. ij. c. j.
Trusia .ij. tegni
c. xcv.
vij. Ethicor

ij. pble. xl.

impela in coim

pma pmi

eū sale ꝛ. Coitū incitat Allenū cū coriandro et vino. aconus. anisum
 ꝑfectio alkab. gallia muscata. lac oē. medulla porci. caro pdictis. pisces
 oēs recētes calidi. ova oia et ꝑcipue passertis. rapa cocta et semē
 bibitū ꝛ. Impediētia coitū sūt Allenū crudū fabe farina cicuta. aqua
 frigida mēta et mētastꝑ. nasturtiū frequēter sumptū. coriandru. cam
 phora odorata. discaltario non ꝑfert ad coitū. 4. pble. 5. Et Pli. xxi.
 nafalis historie dē Quicunq; in vinā canis suā ingesserit ꝑgrisset
 ad venerē. Augēt spma puluis anisi in cibo. ꝑfectio phoz. galaga ele
 ctuariū indū. ligua canis. oleuz amigdalaz. lac. medulle animalū ꝛ.
 Diminunt spma Bcetū allenū anetū enula nasturtiū ruta ꝛ. Cicuta
 emplastrata ꝑhibet augeri testiculos. Que virgā magnificat hōesta
 tis grā posthabeo. volens scire legat Nicolū sexto ser. trac. ij. c. xvij.
 Causantia strāguriā sunt aq; minerales. litargiriū bibitū. variꝑ pos
 tus sil' bibitꝑ et potꝑ turbidus. Curātia sūt ciminū cinamomū pille
 dyacostoree. corallus rubeꝑ. castoreū. allenū cū oleo coctū pectine em
 plastratū ꝛ. vini portio et pblebotōia. pili ex collo aialis qd dicitur aka
 bo mixti cū pice et puluerisati et cōbusti curāt sodomitaz in viro si
 ficer' inungat. Aut curat tle nephas tristitia. fame. vigilijs. carcere
 z ꝑcussioe Auic'. xx. tercij. Et lz fluxꝑ emoroidaz patietes plꝑ incli
 nant ad vitū bestialitat' q; molliores sūt ceter'. ipz tñ vitū detesta
 bile extra terminos malitie exns magis ex pueritate mentis ꝑcedit
 vt ꝑz ꝑ petrū. 4. pble. 26. Et q̄tantes magis sunt luxuriosi ceter' ꝑ
 pter caliditatē et motū. iij. pble. xi. Incipiētes coire hnt corpa fetē
 tia ꝑpter hūiores salios et indigestos. poris aptos gñatos et ieiuni ci
 tius coeūt q; in eis por' magis sunt apti. vñ volētes coire dnt i me
 ridie hñ comedere et parum cenare. Et hñ em impotētes sunt spu
 melcere. Nō etiā tpe ire et tristitie coeat. neq; subito cū furia. ꝑpter
 id em ex sapiētib; furiosi et fatui gñant. et ex coitū ꝑhibito deterio
 res q; ex coitū lege ꝑstituto Petrꝑ. x. pble. x. Et estate viri minꝑ ꝑnt
 coire. mulieres at magis. iij. pble. xxv. et. v. de gñatōe aialitū. Diver
 sitas cōplexiōis testiculoz ꝑz. ij. tegni. Calidi & tuose erigūt penē. frī
 gidi debilitē z raro z tarde. hūidi silr. sicci raro sperma eñtunt.

De Dorso et ptibus posterioribus

Caput xliij.

Dorsum a q̄busdā dicitur ꝑs hñani corpis posterior. Cuiꝑ ptes fm
 Aristo. j. hñto. xv. sūt scapule et spina. infraq; e regioe ventris
 lumbi hñtur. Latera vō sunt cōia pectori et dorso. in q̄bo sūt co
 coste de quib; dcm est. Componit at dorsum ex varijs ossib; et spon
 dilib; ꝑpter mltas causas. Pūmo q; ē oim alioꝝ fundamētū Secūdo
 q; est viscerꝑ interiorūz defensio. nuclie vehiculum. et neruoꝝ ad
 inferius descendentiū a cerebro adiutorium. Incipit enim secūdu

Constantinū a puppi capite et p̄tendit vsq; ad renū vicinītatē aut ad crura vsq; ita q̄ claudit clunes Supiores p̄tes dīcūtur scapule aut spatule siue hūeri p̄tēse a collo ex vtroq; latere ad singlās vlnā supra pectorē supiorē p̄tē. p̄p̄sīte ex p̄te ossuosa et carnosa. frequēter tamē ponūtur dūtaxat p̄ p̄te ossuosa que ex p̄te q̄ dorso supponit̄ est lata. cū qua caput cartilaginosū p̄tinuat A p̄te hō q̄ furcule a p̄p̄is quat est rotūda in q̄ est p̄xis quā caput ossis q̄ ad iutorū noīat̄ in greditur Juuamētū spatulaz est vt adiutorū et man⁹ ab ea suspen dātur ne adiutorū cū p̄ctore sit p̄tinuū Et vt mēbra in p̄ctore ex istentia defendāt Et ac. pōdera diuersa sustētare vñ d: Atlantē hūmeris celū sustētare. ij. celli. Pacūtur vulnera siue tūō: ex laboris et oneris p̄tinuitate que curātur q̄ete et vngūctis a p̄p̄iat̄. dolores ab intrinseco reducūtur ad dolores iūcturaz. et neruoz. post spatulas in medio est spina q̄ est regio spondilium ab osse cranei vsq; ad caudā q̄ p̄tes hz duas Carnosa et ossuosa. Carnosa ps vestit spōs diles in quib; nucha descendit a cerebro de quib; in caplo de ossib; dcm̄ est Nā spondiles st; ossa spine ordiate posita et plurificata vt animal extendi possit et inclinari. Ne s dia ps toti⁹ tergi dorū appellat̄ a Gal vsq; ad glutū. vt patuit. Lūbus ē caro villosa sub ossib; alkatin in q̄ locati sunt renes ex vtroq; latere Et diuidit̄ in anteriorē et posteriorē Anterior p̄tinet ilia. pectinē. et iquina q̄ st; pli cature inter pectē et ilia. ps hō posterior. coos perit ossa clauū et ancharū Et inferior hui⁹ p̄tis posterior ps. natis d; sup qua sedet Et natura istā carnē ordinsuit ad t̄pandū neruoz et ossū frigiditatē et neruoz sensibilitatem Et supposuit ossib; vt t̄pe scissōis in ea quiescāt et p̄tritione nō facile ledātur. dorū latū et solidū virile est. si in cōrarium multebri ascribit̄ generi. vnde corp⁹ longū d; qd hz lōgitudiez solā. latū vero qd hz binā vt latitudinē et pfunditatē et id p̄p̄se d; grossum. Sed magnū qd hz trinā dimēsiōnē et id st masculinitatē. Quorum aut dorū incuruū est. Si molles carne fuerint Et si q̄ iuxta illa sunt agustiora tanq; sicut succū hū in ope p̄cellēt et in venatōnū studio summi erūt. Si spine inferior ps lat; taceat natibus et molli carne circūdata effeiatos oñdit Si aut̄ hec ps plūra est et definit in acutū tyrpantiā oñdit libidinū et timiditatē. virilis aut̄ esse solet q̄ moderata et solida. Ilia solida discreta ossib; et dura ferū et bellatorē in dīcant Si mollī carne p̄pleta mliebre ingenū scabūt Que autem vniū exosa st; et rugosa et tenui cute circūdata sicut st; ilia simiaz

Auc̄. p̄ma p̄m̄ de Ana.

Alber. j. de aial. caplo. xxvi.

Petrus. r. p̄ble. xxxvi.

r. pble. liij.
ij. de pnb^o c. xliij.

Aristoteles in de
pbiſionomia

Autic^o. xliij. terciij
trac. ij. c. i.
ij. de aialib^o. c. i.

Scrapio
Plinius. xx.
Mesuc. x. anti.
Niculus
Autic^o. scda qnti.

Niculus fermoe
vij. trac. i. c. liij.

qro de pnb^o. ix.

malignitate p̄tendunt. Dorsum siue ſpinale pilosum et valde eleua-
tū ab equalitate p̄tū inuerecundū et malitiosum ſcat. Tamenſi ho-
mines in anteriorib^o ſt^o pilosiores q̄ in poſteriorib^o. et bruta ecōtra
gr̄a caliditatis. tū in poſteriorib^o magis ſudamus gr̄a medulle ſiue
nuche. et min^o infrigidant^o poſteriora ab aere exteriori vt dr. ij. pble.
rv. Lumbi tenues ſiccū. pigues vō epar humidū ſignāt. Et hū lūbo
ſi amatores ſt^o feraz. referunt ad canes et leones. Spatule hū ſolu-
te liberales. diſſiculter ſolubiles p̄uulſe. p̄ios on̄dūt. Quicūq^o me-
thasrenū magnū hūnt hū carnoſū et articulātū fortes ſunt ſm aiam.
Imbecille et nō carnoſū molles et femiet. Curuū valde malorū ſt^o
morū. Dñt em̄ hū nati neq^o curuū valde neq^o p̄cauū h̄ie. Patit^o dor-
sum ab exteriori. vberationē. excoſtationē. et multiplicē leſionem. Ab
interiori neruoz p̄tractionē. humoz nimia repletōem. viar^o et me-
tuū ſpirituū opilatōem. puncturā. et horripilatōem. et multiplicē gut-
te inſectatōem. Dolor^o doſi ſit in lacertis et chordis intriſectis et ex-
trinſectis clauſis cū dorſo. Et ſit qñq^o p̄pter multitudinē coit^o aut ex-
ercitij v^o laboris aut p̄legit^o crudī. Cura reducīt ad curatōes do-
loz iuncturaz. Dicit aut^o Alber. q^o vena dñdens ad calcanei p̄ſe do-
meſticā que reflectit ad ſilueſtre calcanei et intrat in plantā pedis
phlebotomata in ſilueſtri p̄te calcanei cōducit p̄tra dolorē doſi. val-
de em̄ tpe vernali phlebotōia inanitō et abſtinētia ad ſanitātē p̄fer-
uandā p̄ſunt ſm Autic^o. ſcda p̄mi doc. ij. c. vi. Preterea doſi et lūboz
dolorē curant ad eps aſini ſilueſtris cū oleo coſti. Succ^o aſini. ma-
iorana in ceroto. oleū euſo: h̄ij. oleū h̄ndictū. oleū anerinū. pille feri
de maiores et miores. pille de euſorbio r̄ch̄s. Oleū ſinapis in dolo-
re veteri Stuporē lūbis inducit mingere ſup mictū canis Plinius
xxix. naturalis hiſtorie. Accidit dorſo gibboſitas ſicut collo ſtrumof-
tas que chirurgico ad curandū p̄mittitur.

De cruribus Caput. xliij.

Rus gñaliter ſumptū tres habet p̄tes. corā ſc^oz tibiā et pe-
dē. Coxa eſt p̄s ab ancha vſq^o ad genu. Deinde tibiā a ge-
nu ad pedes. Pedes vō ſunt extrēitates hois inſtituti ad
portādum et ſuſtētandū p̄dus toti^o corp̄is. et ideo opor-
et eos eſſe fortes. Cui^o cauſa hō eſt h̄ipes et erecte ſtature p̄rit p̄-
vō em̄ p̄mo ſerpit quodāmō et quaſi q̄drupes incedit. deinde v̄tus
te ſouificata et hūido hū digeſto erigit^o. Pars em̄ hois in infantia in-
ſtar p̄pilonis ſupior eſt magna. inferior aut^o q̄ ſuſtinet p̄dus et mo-
tū exercet pua. In adultis aut^o et p̄fectis e diuerſo. Sūt inſup homi-
pedes maximi. p̄ortōe magnitudis vt corp^o ſuſtineāt. Dicit^o peduz

breues q̄ nō est officiū ip̄oz p̄bēdere quādamodū manū. sed tute
 p̄stare qd̄ ea p̄te pedis q̄ infissa est effici putandū est. sicut dicitur aut̄ in
 vno extremo pedes ne laborate aliqua p̄te totus p̄sentiret. Quelibz
 p̄s cruris ḡnāliter sumpti diuidit̄ in p̄tem carnosam et ossuosa. de
 ossibz crurū tibiaz et pedis dicitur est supra. Pars carnosā cōplectit̄
 musculos nervos venas et arterias de quibz sicut patuit. Crura sunt
 ambulatiois organa et cursus et statōis cā facta. Os eim̄ core maius
 est reliq̄ ossibz corp̄is vt deferat oīa q̄ illi sup̄sunt mēbra. Et muscu
 lū pedes mouentē integrū seruet. Et est gibbosum vsus siluestre et
 curuū vsus domesticā p̄tē ne claudicatōis mor̄ ex rectitudine eius
 fiat et debita forma sedēdi impediā. Genua q̄ in vtero gentis suppo
 nunt̄ a gentio dicta cognata oculis et miscēte ac religiois signa. p̄ez
 bnt̄ siluestre et domesticā. Siluestris siue anterior pars firmata est
 osse popliteo qd̄ oculus genu siue rasga aut mola aut patella dicit̄.
 Et est rotundū vt crura et cora facili⁹ iungant̄. Domestica aut̄ ē ner
 uosa cōcaua et cartilaginosa quaten⁹ de facili crura a fugioibz se
 parent̄. caret carne p̄pter motus p̄tinitatē. Et q̄z nerui sunt sensi
 biles ideoqz genua lesione incurrit cum ipsi nerui interi⁹ vel exte
 ri⁹ aggrauant̄. Tibia habet duas arundines. maiorē q̄ m̄ minor est
 cora vt facili⁹ sit ambulatio et cursus. Et minores vt firmior sit sta
 tio et nerui et vene inter eas cooperiant̄. Pes est instrumentū am
 bulatiois que fit per motum et fixationē. Pedes ergo sunt instrumen
 ta fixationis. Et core et crura sunt instrumenta motuū. quoniam quan
 do homo ambulauerit vnus pedū quiescit super terram alter moue
 tur. ita q̄ motus et mutatio locorū erit super pedem. Et fixio et ere
 ctio super terram erit per pedem fixum super terram. Pes est lon
 gus planus et cōcauus propter fortioem vestigiū imp̄sionem. Car
 nosus vt statio sit temperata. facileqz sit super res excantes et absqz
 dolore calcare. Osseus et nerueus p̄pter meliorem durationem. ha
 bent eim̄ multa ossa de quibz supra dictum est. vt bene retineat et
 circūdet illud super quod incedit. ideoqz et digitis distinctus est si
 cut manus. Ad hoc similiter scdm̄ Galenū conducit pedum diuisio
 per digitos et calcaneū vt circumquaqz contineat quod est sub ipso
 circulariter. Pedis p̄tes aut sunt tres scdm̄ Galenū. aut sex secundū
 Galī secundū theorice diuidendo calcaneū in tres. vt calcaneus. ca
 uilla. os navale. rasceta pedis. pecten. et digiti quinqz. Calcaneus
 pars pedis est cui totum crus superfacet secundū rectum sub alca
 hab positus. Magnus vt queat corpus deferre. Durus et rotun
 dus ad posteriora vt p̄cussionibz et nocumētis resistat. Inferi⁹ leuiss
 catus vt meli⁹ calcet et cooperiat id sup̄ qd̄ quiescit cū stat. oblongus vt
 imp̄mat firmi⁹. lat⁹ vt solidet supra terrā. solid⁹ ne de facili p̄meret̄.

Autē p̄ma p̄imū

Buer. p̄mo colli.

Plin⁹. xi. c. xlv.

Gal. iij. de vtili.
p̄icu. c. j.

Autē p̄ma p̄imū
de anatho. pedū.

Gal. iij. de vtili.
p̄icu. c. j.

Constantinus li
bro. ij. c. x.

Quicena pma pti
mi. c. de ana. pe.
Gal. iij. de iuu
mentis. c. ij.
Liber. pmo d aia
libo tract. ij. c. xij.

Gal. iij. de iuu
mentis. c. ij.

Plinius. xij.
et. xvi.

Aristoteles in de
pbisio nomia

Ex mollibus ligamentis cum cauilla colligatur ut sursum et deorsum facile
moueret. vulnera impressa difficilis est curatio. tum propter paucitatem
carnis. tum propter motum et continuatum. Cauilla est os ossis superpositum calca
nei. et cum calcaneo alligatum retro ligamentis teneris. necesse ad hoc ut
iunctura pedis cum crure plerumque et ipsum crus fortiter esset formatum super
calcaneum. Et est cabab siue alcabab aut astragalus ad exteriora magis
subtiliatus et ad interiora magis ingrossatus nobilior ossibus pedis
in motu inuariantibus sicut calcaneo in figendo. Os naviculare nautis
militis. Est super coccauum pedis in parte domestica eius coccauum etiam con
tinuatum super coccauum ossis calcanei. anterior autem cum tribus ossibus raste
re pedum ad hoc creatum ut homo in gibboso firmiter staret et pes leuis sit et ad
motum facilis. Rasteta pedis quatuor: huius ossa tria eorum sunt continua et iuncta
cum nauali osse. quartum autem est sex angulorum exagonum siue gradinosum appella
tum quod calcaneo iunctum in parte siluestri situatum. Et huius angulos ad exteriora
res ut ipsum pes bene figat. Rasteta pedis pauciora huius ossa quam rasteta
manus quam iumentum pedis figere. manus autem precebere. pecten
pedis quique ossibus constituit et iunctis huius que rasteta faciunt quibus quinq
digni adheret ex tribus constituit ossibus propter maiorem quod distat habet duo
quod pes in hac parte coccauum factus est. Et ordinatio digitorum est in una acie
et sunt minores digiti manus. fixioris in ambulatione gratia. Partiantur crura
et pedes ex dislocatione. ex fractura ossis. elephantia. varices. podagra
gram spasmus. fetor. et ulcera. pustulas. scabiem. claudicationem. sciaticam. los
lutionem et tinnitum. fissuram. ragadias et. Conferentia cortex et cruris
et remouentia dolores sunt Arthemisia cum arugis et aceto apposita.
Succus origani cum puluere thuris appositus. beronica cum mulla po
tata caulibus cinis cum axungia veteri. pollegium. ypericon. sinapis cum
aceto et polenta. geniculorum dolori preferunt sterces hominis cum aceto. pille
inde. aggregatiue. fetide et. Sciaticam curat confectio hermetis. folia
emule cocta in vino cum oleo apposita. Semen iuniperi cum vino super
euforbium. oleum benedictum. oleum laurinum et. Podagra preferunt acetum cum
sulphure tepidum appositum. agrimonia cum melle. Bristo. ro. sumpra cum
aqua arthemisia cum arugia. adeps canis et calcei de pelle eius.
Confectio anacardina oleum de euforbio de ramis. pille artetice fetide
maiores et Lotio pedum in aqua decoctionis nucum et foliorum cipressi et
alumis curat fetorem pedum. elephantiam et varices curat fel asini siluestri
nigella cum aceto Semen tribuli urina canis cataphasmata Sideris
cum rosaceo alligata Salicis cortex robusta cum aceto. causant ele
phantiam et varices. carnes vaccine. carnes grosse. lentes. comedere
ex vase eneo. corae ossee et neruose forte et virile. carnosae mollem et fe
mineum indicant. crura articulata et neruosa. forte finis animi indicant.
Subtilia neruosa luxuriosius. Si ea que circa cauillas sunt neruosa et
articulosa fuerint fortes finis animi et viriles ostendunt. Si carnosae et

Vari scilicet 3 fetellati plus huius (signature L)

De Ore et partibus eius capitulum .xlvi.

De se nihil sciat positum sed solum quandam indicat partem
tatem circa quam et in qua diversa existunt membra que sunt labia
dentes gingivae lingua palatum uvula fauces etc. Tertium frequenter
sumitur per ipsas membris. Et ut sic sumptum est membrum oris
organum ex dictis organis compositum. Extrinsecus oris tendit versus ad vias
que sunt cana pulmonis et meri exclusivae. et sic inter componenda os sunt
viva. due amigdale. et algalamach. Os est membrum necessarium ad hoc ut
perveniat cibum ad partem inferiorem sed ad ventrem membrorum nutrimenti
Et est conveniens ad hoc ut perveniat aer ad cavum superiorem. scilicet ad ve
tre spatium. Et convenit etiam in expulsione superfluitatum aggregatarum in
ore stochi cum elongat et difficilis fit eorum expulsio ad inferiora Et est
os vas velle membrorum locutionis in homine et vociferationis in aliis animalibus
vocalibus cum ex sufflatione oris accidunt botthor. ulcera et alchola. in
cute oris intrinseca. Que succus platanus secundum Plinium curat. et fit Hy
po. et Gal. in 2. men. xxi. aphor. ij. estatis tpe a cholera rubea videtur
te a capite causant. Unde corpus potius est evacuandum quam nutriendum
quod corpus non dum modificatum et nutritum magis fit lesio. Sana autem corpus
ieiunare. purgare. et laborare. iedit. Accidit preterea oris fetor. multitu
do spuri. et curius salivae in somno. curvitas. oris. aptio permanens et of
fensio que est motus oris ad expulsionem causat a materia humida sive ve
tustate aut vapore delato ad musculos maxillarum. Offensiones enim et
alices sive alax. expansiones frequentes principium porulim indicat et corpus
plena repletum humoribus malis. Offensio et alices vini moderare bibi
tum soluit. hoc est vinum permixtum aqua equi permixtione. Tertium cum et bibet
vinum predictum corpus non debet esse repletum humoribus. neque debet adesse fe
bris. neque cerebri et nervorum debilitas. neque abundantia cholere. Nul
lus offensio aure scalpit quod puniculus quo audit offensio extenditur
vni offensio praue auditur. Et quod homo magis copatit alteri per tactum et
visum. subfugalia vero magis per odoratum et auditum. Ideoque cum aliquid offe
nsio alij ex aduerso cum fuerint ad hoc dispositi videntes sicut offensio. Ori
et palato referunt acetum squilliticum. agresta cum melle aut dulci vino co
cta. galle. mel. mora celsi. Nocentia oris et palato sunt. nuges. raphan.
melogria etc. Odore bonum oris inducunt. anisum. apium. dyacitoniten. ga
langa macis. mastix. nux muscata. pille dyarodon. sal facer dotale etc
Fetore oris et anhelitus remouet. acetum squilliticum. alumine. anisum. aurum
ore retentum. cepe. electuarium de psicis. melissa. meta. mirba retenta in
ore. ortumel squilliticum. pille inde. Postquam botthor et pustulis etiam
referunt. absinthium coditum cum sale nitro et melle. aloes cum melle et vi
no. butyrum. buglossa. camomilla. fructus tamarisci. ad alcola. agresta co
cta cum melle aut vino dulci. alumine visum cum melle. capbora. camomilla

primo histo. c. xi.

Zuer. coll. pmo.
Aristo. de mor. et
vi. c. ij.
Zuicena. vi. ter.
c. ij. c. j.

ij. de pto pmo.

rxv. naturalis hi
storie. c. xl. in fi.
ij. aphor. i. s. 7. 16

primo quarti

vij. aphor. lviij.

xxij. pble. xij.
xi. pble. xliij.
v. de ge. alij. c. ij.

vij. pble. j. et. v.

in de
primis

M
21

Alber. pmo d aia
lib. c. ix.

.vij. sermo. c. xxx.

Alber. pmo d aia
lib. c. ix.

pmo hsto. xi.

Bulc. vij. tercij
.c. i.
Gal. iij. alimē.

Bulc. pma pimi
de anatho.

masticata. liqua bouis. cubebe ꝛc. Ulcera oris curat. collutio oris cū decoctōe absinthei ꝛ aceti. acatia. aloes cū vino et melle. cepe cū pane cōesta. emplastrꝝ aristologie. succus rose retentꝝ in ore cū capbo ꝛ ꝛc. Optimꝝ oris status est qñ nō nis humilis est qꝝ hūilitas orꝝ ꝛ labioꝝ timidi ꝛ malignitatis inditiū est. Prominētis nimis stultitiā oñdit ꝛ loquacitatē et audaciā. Os puū mliebre est et effeiatuz Magnū virile Sed vltra modū dilatātū et rescissum voracē implum et bellicosum fcat. Labia q̄ eminet sup dētes aliqñtulū depēdētia maledicū tracundū clamorosum ꝛ ad inferendū iniuriā p̄mptū declarat. Qñ os longe p̄minet et est rotundū cum labioꝝ spissitudīne immundū stultū voracē ꝛ forte futurꝝ epilepticū oñdit. Si inferiꝝ labiū alterꝝ for̄insecꝝ excedat nō malitiā simi sed imprudentē et simplicē oñdit. In puo at ore studiū laudis et honoris indicat Labia cū soluta ab ore aliqñtulū dependēt ex inordinato hūore abundante inertē dem̄at Cum oris sitꝝ in ꝛcauo tanqꝝ in defosso est malignitatis inuidie ꝛ r̄pantie signū est aut libidinis. De labijs p̄tuit sup. Palatū at est ꝛcauꝝ p̄pter duo. pmo vt fiat intonatio vocis ad ꝛcauitatē. scdo vt facilis et bona possit fieri cibi reuolutio qñ dētibꝝ m̄dit. Et est rugosum vt rugis suis detineat cibū et aerē vocalem. Et cooperit pelle q̄ nascitꝝ a meri ꝛ stōacho ideoqꝝ in digerēdo cibū aliqd̄ hꝝ ꝛtutis curꝝ signū est qꝝ triticū masticatum maturat apata. Egritudines palati cōicant cū egritudinibꝝ oris p̄dictis. Circa dētes vtriusqꝝ mādibule sunt gingiue create ex carne dura et immobilꝝ vt fortiter p̄tineāt dētes. Cū Aristō. Sifida oris cōpago tonsille. m̄tiffida gingiue appellāt. q̄ carne p̄stant intusqꝝ dētes ossi coherent. Sīngiue accidūt apostēata ex materia dñdente secōm pl̄imū ex capite. fluxus sanguinis. fissura. vlcera tōs. augmētatio carnis. dimi nutio ꝛ mollificatio. Itē corrosioes ꝛ fistule. Nocētia gingiuis et le dētia eas sunt. cappare. granata dulcia. lac et porrū. Sīngiuis cōferunt acetū squilliticū. corallus. mel. lac asine squantuz. ignea greca ꝛfectio. Laras gingiuis ꝛfortāt. agresta cū melle aut vino dulci. alumē vstū. amigdala dulcis cōesta cū cortice. fumꝝ terre. cipissus. liqua bouis. mastix ꝛc. Ultra gingiuarꝝ curat. aloes cū vino ꝛ melle. butirū. fel testudinis. litū. oleū mirtinū. orimel squilliticū. plātaginis folia ꝛ radix masticata. sal cū melle ꝛc. Fluxū sanguinis gingiuarꝝ restringit. acetū cū alumē. alumē. corallus. oleū siluestrium oliuarꝝ. semē ꝛ radix peonie. folia ꝛ semē plātagis. Ulcera ꝛ putredinē gingiuarꝝ curat. acatia. acetū squilliticū. boluz armenū. cinamomū cū aq̄ salsa. cubebe. galle. medulla vituli. mēta ꝛc. ¶ Dētes sunt ossa dura mādibulis siue ossibꝝ maxillaribꝝ affixa ordinata ꝛ p̄ducta a natura in hoie ad scindēdū frāgendū ꝛ molenduz cibum. et ad lras debite exp̄mēdas. In brutis ꝛo aut sunt ad defendēdū aut inuadēdū aut

alteri⁹ aurili⁹ cā. Dētes in numero sūt. xxxij. in quolibz hoie naturalk
 fm tñ ptingit q̄ interdū in aliq̄bo hoibz nō nascunt̄ q̄tuor: vltimi dē
 tes marillaz. q̄s Buic⁹. vocat i arabico *Neguedid. i. vigorosos p eo
 q̄ qñ aliq̄s vult frāgere rē cum vigore ad illos remittit dētes. z tñc
 nō sūt nisi. xxvij. Sunt tñ aliq̄ q̄ soluz hñt. xxx. sed eam sup̄ et. xliij in
 mādibula inferiori sic de se loq̄t Talec⁹. Primi q̄tuor: dētes duo su
 piores z duo inferiores. anteriores nūcupāt duales q̄z iuuamētum
 s̄ scindere cibos moles z porissimū loquutōis ḡsa ad l̄sas debite ex
 p̄mēdas. z coarctā x̄boz mltitudinē creati sūt. Quatuor seq̄ntes di
 cunt̄ canini aut q̄drupl⁹. q̄ prim acuti sūt prim lati. Capita eim̄ ipoz
 sūt acuta. z radices late. vnā hñtes dūtazat radice ad frangēduz res
 duras z ad lacerāuūm creati. q̄tuor in supiori z duo in qlibet latere
 Post hoc sūt octo molares in qlibet pte mādibule q̄tuor. octo in sup̄
 ori z octo in inferiori. q̄ sūt ad p̄terēdu z molēduz cibū pus incisum
 Et sūt lati vt meli⁹ cibuz attingāt. Et hñt in se dētatōes siue griuas
 vt p̄fecti⁹ terāt z molat cibuz. Nā lapides molēdini cuz sūt graphat⁹
 meli⁹ terūt grana. Radices inferiorz hñt tres ramos. supiores vero.
 plēs q̄ sūt pēdētes z suspēsi. inferiores x̄o sūt fixi z firmati sup̄ funda
 mētū. Dein. de veniūt vltimi q̄tuor: q̄s Buic⁹. noiat neguedid. et fm
 Alber. dñr dētes stātū sensuū eo q̄ nascunt̄ q̄si in medio etatis cir
 ca. xx. annū q̄ iuuēt⁹ vocat qñ sanguis est in vltio vtutis sp̄matice. z
 qñq̄ nascuntur in. lxxx. āno vt dē Aritto. q̄ appellat eos gemios. q̄b
 eris sulūmō duo nascunt̄. et in aliq̄bo nullus. et aliq̄bo q̄tuor. Et ra
 dices istoz dētum supioz sūt q̄tuor rami. inferiorz tres. Sunt itaq̄
 oēs dētes quatuor duales seu incisui. octo q̄. drupli siue canini siue
 frāgētes. xvi. molares siue terētes. et q̄tuor vigorosi vel duo vt nul
 lus. et sic sūt ibi. xxx. vl. xxvij. vl. xxxij. Dētes at hñt radices cū quib⁹
 insigunt ossibz mādibulaz. Et sup̄ marginē cuiuslibet for̄amis addi
 tamētuz magnū orif̄ qd dētes circūdat vt forti⁹ se teneāt z fortiores
 existāt. Istud at ligamētuz siue pāniculus p̄cedit a pāniculo coope
 riēte craneuz de q̄ dēcū est. Dētes dñt ab alijs ossibz ser̄ p̄rietatib⁹
 Prima est q̄ oia alia ossa in p̄ma p̄stitutōe sūt et nullū eoz sit po
 steri⁹. dētes at fiunt posteri⁹. Secda est q̄ dētes depditi pñt renasct
 alia at ossa mime. q̄ sūt a sanguine in q̄ adbu est vtus sp̄matis si
 inter ipm z ip̄ma nō fuerit multū tps. Tertia est q̄ dētes vsq̄ ad fi
 nem vite crescunt. alia at ossa nō post augmasticā etatē. Quarta est
 Dētes sentiunt p̄ter id qd aduenit eis ex ne. ruis a cerebz proce
 dentibz ex tertio pari neruoꝝ. aut per se aut per accidens. p̄ter ter
 restritātē. iij. de ania. P̄tiores grata neruoꝝ z pāniculoꝝ ḡngi
 uaz. Alia autē ossa nō sentiunt p̄mo de ania. Quinta Ossa quedam
 medullam habēt qua dentes carent. Sexta Dētes dislocati r̄ edu
 a non possunt. Neq̄ fracti restaurari sicut cetera ossa possunt.

ij. de ptibz. c. j
 Alber. p̄mo d̄ aig
 libz trac. ij. c. vi.
 p̄ma p̄mi de a. ia
 tbo. ossium
 in practica. c. lxxi

ij. de ptibz p̄mo.

secdo histo. iij.

ij. de ge. aluz. iij
 v. d̄ ge. al. c. vlti.
 Buic⁹ p̄ma p̄mi
 c. de membris
 Alber. xvi. de aia
 libz. c. fi.
 Dia. xliij.
 vij. tercij. c. f.

vij. tercij. c. j.

Sal. r. de sim. medi.

Rassia. iij. p. tinet

Buic. vij. tercij. c. ij.

Pli. xxxij.

dolor dentic

Remedia denticum

inspiration

xxxij. p. ble. j.

ij. regni

imo. histo. xi.

ij. p. ble. xxxij.

Quer. ij. col.

Bristo. de mor. et vi. c. ij.

Passio denticum fm Avicennā et ceteros medicine auctores sunt .xij. vel .xij. s. dolor. et morie. infrigidatio. denudatio. putredo siue pforatio siue infectio. stupor. aposteatio. coloris imutatio in viride seu nigru petrificatio. stridor. vermis. elongatio. supadditio et fetor. Dentib; no cet dactili granata lac nix porri raphan. mule vomit. freques coruptio cibi et pot. res viscosae. res dure. frigus infesum. lesio gingiuaru et motio freques denticum. Conferunt denticib;. alleu cu aceto et melle. butir p se et cuz melle. collutio oris cuz lacte asine. ruta. squilla et aceru ei. collutio oris in mese bis cuz vino in quo decocta est radix nicimalli. Oris denticum faciliat. butir. lac capre. cerebz galline do mestice. fricare gingiuas infantis et. Medificat et dealbat dentes. acetu aristologia. capilli vsti. nitz. vsti. cinis de corticib; ouoz. sal vstu oleu onfantinu in ore retentu et. A dolore denticum pseruat. mane fricare dentes succo cepe. cerebz. canticule in oleo coctuz et seruatu ex eo semel in anno colluere dentes. Dentiu dolores curat. collutio oris cu aceto calido. acorus. alume. alleum cum aceto. amurca olei cocta mirta aceto vel vino. succus blete. castanea. coagulū leporis mistuz in aurem. miridatu suppositu. succus nasturcij auri pris doletis infusus. radix plataq;. seme rose aut oleu ei in ore fetum. spine pilicu salitoy et. Alleu cu aceto et melle fert corrosioni denticum. Contra vermes valet. suffumigatio colodntide. seme porri mirtuz cum pice liqda et colodntida ponat sup carbocis et fum p emboru recipiat. Stridor denticum in somno futurā pgnosticat apoplexiā. Dentes rari breue indicat vita q; humidū nō fuit suffiēter obediēs fruti informatiue r. p. ble. et vij. Et dentes licet sint carnib; duriores et fortiores facili tū q; caro ledunt a frigido ppter eoz porositatē. xxxij. p. ble. ij. Caro at magis ledit calido q; frigido. q; hie additu sili cocurat in furia et accedit Dentes ineqles situ et q;itate inuidū et sagacē. Dentes logi et aliqualt rari gulosum medacē inuerecundū. Dentes pruni et citrini turbidū intellectu boiem fecat. Grossi at et lati lasciuū et vanū. Dentes fortes et spissi loge vite boiem indicat. Ligua est memby carnosuz spogiosum et molle ppositum ex venis arterijs neruis ligamētis musculis et carne. ordinatu ad gustū et vt regat cibuz in ore et porrigat eum denticib; quēadmodū man molēdinarij frumētū molari. et ad for mandā vocē et incidendā et sic ad loquenduz et aliq; lrās pnuntian duz. Ex venis em ligua bz rubedinē q; est in ipa et nutricationē. Ex neruis musculis et carne sensum et motū. Ea em q; sentit caro etiam sentit ligua fm aristo. Et sic tactū bz a carne. gustū ex neruis pcedētib; ex tertio pari neruoz. motū at ex musculis nouē et neruis septi mi partis. Et motū ei est voluntariū fm electionē aliter nō esset op nrm masticare trasglutire et loq. Triplex at est finis ligue. pmus est necessitat; scz gustare. ij. de aia. scds et tertio sunt de hū ec scz masticare

inarticulata molles et muliebres. Genua q̄ inter se cōuersa sunt q̄si
 collidant̄ femineū indicāt. Sura plena et quasi grauida sordidum
 inpatū et impudentē fecit. Moderata solida et discreta optimū in
 dicat ingenū. Molles sūre effeminatū. Ima pedū et calcanei cuz
 longa sunt et carnibz referta insanū et stultū oñdunt. Ambit⁹ pedū
 cōcauitatis solidus honestuz et circumspētū designat. Ima pedis
 qñ discreta fuerint itinere et articulis. claz gnōsum et virile ingeni
 um. Ampla carne circūdata molle ingenū. Pedes crassi et breues
 valde firmū boiem fecant. Nimiū plixi dolosum. Tenuēs et breues
 malignū. Curū cum plāta longe p̄caua improbos. Plani in planta
 malignā et versutā oñdunt mentē. Crura pilosa sūr et iquina indo
 cilē et ferū boiem indicāt. Si vēter et pecc⁹ nimio pilo regunt̄ leuē
 instabilē sine religione et pietate declarāt. Pecc⁹ duntaxat pilosum
 fortē et aniosum indicat. idē ceruix pilosa oñdit. Tibie pilose luxuri
 osum. Qui angustis incedūt passibz inefficaces p̄ue mētis et parci
 sunt. Qui v̄o longis passibz ingrediunt̄ magnanimi et efficaces sūt.
 Celeritas gressus cū erecto et claro corpe et honesta hitudine cali
 dū indicat boiem. qui res agēdas magis q̄ p̄fiteēdas aggredit̄. Si
 v̄o submittit oculos et cōprim̄ se et vultū deducit atqz totū compli
 cat corp⁹ nis timidū parcum versutū indicat. Si celeritate motus
 acciderit turbatio oculoz. capitis incōstantia. et hanelitus spissus.
 hec indicāt boiem immanē et audacē atqz magnaz p̄dunt cladūm
 Breuis passus boiem oñdit malignum plus timidum et imbecillē
 Tardus incessus naturalis aim pigrū indicat. Si pcurata sit tar
 ditas et interdū resistat et ceruicē reflectat et circūspiciat sup̄bie ex
 tat signū. Erecte euntē et molliter spatulas gerentē et cōposito gra
 du mecbum et incōsistentē dicunt. Cū pedum et manūū mot⁹ p̄sen
 tiunt cū totū corpis motu et cum bene ac tranq̄lle inferunt cuz ali
 qua capitis decētis inclinatioe hō magnanim⁹ et fortis fecit. Qui
 humeros cōmouendo incedit erecto collo sup̄bus et insolēs iudicat̄
 Quicunqz calui sūt his varices nō nascunt̄ magne. Quibuscunqz
 vero innascunt̄ rursus capillati sūt. Maniacis emoroidibz aut va
 ricibz innatis manic solutio fit. qz natura humorē melācolicū ad ig
 nobilitā expellit mēbra. vi. apher. xxi. Dolores at̄ a dorso quibuscūqz
 in cubitos trāseunt p̄lebotomia soluit. Fatigatōes curant̄ oleo p̄
 mirto cū aqua. v. pble. vi. Qui omni tpe instabilr mouent̄ et frequē
 ti⁹ ad dextrā prem̄ q̄ mollior est stulti sunt. Quoz at̄ corp⁹ frequē
 ti⁹ declinat ad sinistrā acres sunt et instabiles. Qui v̄o sese submittit
 tūt atqz corp⁹ inboneste infringunt blandi sunt. Et q̄ loquendo mo
 uef et motu manūū loquit̄ immūdus eloquēs ⁊ deceptor est. Abstī
 nēs at̄ a motu manūū hic est p̄fectus intellectu bñ disposit⁹ et sani
 cōsiliū. Sunt fluctuante alui quibz lōgiora sunt crura. Sed p̄pensiona

Alber. p̄mo d̄ aia
 libo trac. ij. c. vlti.

Aristotiles in de
 phisionomia
 iij. Ethicoruz

vi. apher. xxxiij

vi. apher. xxij.

ix. bisto. c. vlti.

ij. pble. xx.

ij. pble. xxvi.

xxiiij. pble. xij.

v. pble. ix.
pma qrti tracta.
iiij. c. v.

xxv. pble. ij.
Gal. in de motib.
bus liquidis

Michael. lvi.

Gal. ij. tegni
Zuic pma pimi
c. de membris

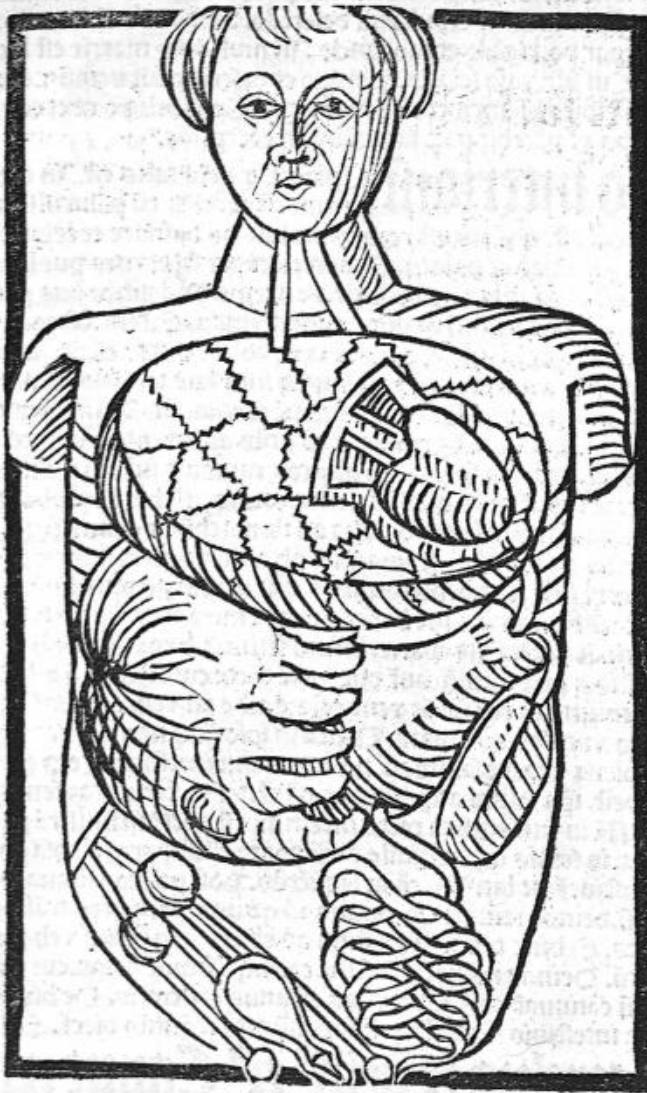
Dis. xxxviij.

ad vomitū quibz latius est pectus. Calefacti plus sudant in capite et pedibz qz in alijs membris ppter pluralitatē ossiū et puatonē loci in quē hūditas recipit sudoris. Agonizantes sudāt pedes et nō fatiē. qz agonia est mor⁹ et exercitatio fortis. vnde exercitātes sudant pedes et nō fatiē. ij. pble. xxvi. ppter vehementē laborē. In calida aq pedes moti aqua videt⁹ calidior. quiescētibz at min⁹. qz aqua qescēs fit familiarior pedibz. mora aut noua insueta ⁊ extranea occurrit. velor cursus morbida facit ea q circa caput st. qz calefacit caput ⁊ in fiat venas q sunt in ipso et arterias. genu cui⁹ attrahit id qd est in exteriori aere vt frigus et calor et venōsitas aeris. Et ideo fatigatio tpe pestis phibet. Attrahunt silr vapores ⁊ sumi humorz q sunt in pectore quibz receptis cerebrū et orta ipsi⁹ debilitant. Hoies in subassellis et pedū plātis titillatōem incurrūt cū leuiter tangūtur ab alijs. nō aut ptingit hoc in reliqs ptibz corpis. qz in locis dictis subtilis ē cutis et tact⁹ incōsuet⁹. Auguria ex gressu hoim siue autū sunt. xij. fm. xij. signa. Sex dextri lateris sunt Fernona. fernet⁹. pfer emponentb. stimofarnona. simafarnet⁹. Sinistri lateris st. Confer nona. pfernet⁹. viarā. bartā. scassarnona. scassarnetua.

De interioribz mēbris igne ra. xliiij

Interioria corpis hūani membra q viscera a qbusdā nūcupant⁹ tripartita st. Nā aliq sunt alia q caput p̄tinet. alia spū alia que pect⁹ p̄seruat. quedā naturalia in vētre inferiori collocata. Animalia virtutibz sensitivis deputata sunt bipartita. Nam quedā sunt p̄ncipalia. alia seruiētia. P̄ncipale membrū fm Gal. sensuū est cerebrū. in quo p̄tutes sensitiue interiores situant⁹ vt patebit. Cui seruiūt p̄niculi custodiēdo. organa sensuū exteriorz exequēdo. nerui ⁊ nucha deferēdo. vene nutriēdo. arterie viuificādo rethemirabile p̄parādo. Nares. fauces. oculi. palatū. aures ⁊ ps post ipas mōdicādo. Glādule et os basilare sustērando. Spūalia q spūs p̄creāt vitales eandē hnt p̄tōez. Nā qdā dñant vt cor. quedā seruiūt p̄parādo aerē q est spūs vitalis recreamen vt pulmo et guttur siue arteria vocalis in pulmone ramificata. P̄niculi costē et capsula seruiūt custodiēdo et a nocumētis defendēdo. Arterie deferēdo sp̄ritū vitalem per totū corpus. Dyapbragma famulat⁹ separādo et mouēdo et expellēdo. Naturalia sunt duplītia qz aut sunt deputata p̄ conseruatōe sp̄ci vt membra gnātōis. Aut p̄ cōseruatōe indiuidui vt membra nutritionis. quorum dñs est epar. Cui seruiūt uens custodiēdo. Meseraiice aliquat⁹ p̄parando et vene deferēdo. Ristis fellis et splen supfluitates suscipiēdo. Intestina et pori vni⁹ des siue vene emulgētes ⁊ renes imūditē colādo siue sepando. An⁹

Figura de situ viscerum.

efficiendo grossam, virga et matricis collū aquosam, quā vesica col-
 ligit et cōgregat ne cōmūa fiat stillatio. Gñatōis membrz pncipale
 in vīris sūt testiculi de quibz dcm̄ est, quibz famulant vasa semialia
 inuoluta pparando, et expulsiō:ia deferēdo, et virga eūctōdo, et co: ce
 rebū et epar po: rigēdo et coopando. In mulieribz matric est locus
 gñatōis cui sūt vasa scialia pparādo et deferēdo sui uenū. Collū
 duplex suscipiēdo semen et eūctiēdo puz. Testiculi vō et et cōmūa
 fm aliquos vt patebit paz famulant in cōceptiōe.

liij. de medicina
 c. primo

Vida interiorū Opioe Cornelij talis est. In capite
 sursum est cerebz cū pāniculis et vē
 tribz vt dcm̄ est. Exhinc est recte mirabile, os basilare et colatorius
 ad nares gingiuas et palatū. Ex anteriori pte sūt carnes pue siue ca
 runcule instar papillaz vt dcm̄ est, de nervis dñdentibz p̄us patuit
 In ore sursum est palatū in quo depēdet ynula. Exhinc dētes, gingi
 ue, lingua, fauces, glādule q̄ interdū cum dolore intumescūt. Itē arte
 rie et vene p tpa ascēdentes post fauces sunt due vie, vna ad pulmo
 nē alia ad stomachum. Vna ad pulmonē cartilaginosa exns q̄ guttur
 appellat in supiori pte bz epiglōtū cū p̄tibz adherentibz vt dictū est
 Que via siue arteria spargit in multos ramos p subam pulmonis
 q̄ in pectore situat exns quasi culcitra cordis. Exhic ē dyaphragma
 diuidēs supiora ab inferioribz. Vna ad stomachū dñdens nervosa in
 pte interiori a quibusdā stomachus ab alijs vō meri siue yfophag^o
 dī, ad ventrē siue stomachū cōtinuat, cui^o supior ps oufiriū, inferior
 pileron dī. Ab anteriori pte habet zirbum, mirach, et yfophag. A sinī
 stra splenē. A dextra pte epar, et kistim fellis, Ab epatis dorso dñdit
 vena chilis, a qua ramificant due vene dicte emulgētes q̄ ad subaz
 renū pueniunt. A renibz sūt vene colore albe ad vesicā ferunt greco
 vocabulo vitides nūcupate. Vesica in ipso sinu nervosa et duplex
 ceruice plena et carnosa, iungit p venas cum intestino Loqz osse qd
 pubi subest, ipa soluta atqz liberior est aliter in vīris atqz femis po
 sita est. Nā in vīris iuxta rectū intestinū est poti^o in sinistrā partez
 inclinata, in femis sup genitale earū posita est, superqz elapsa ab ipa
 vulua sustinet vt lati^o dicef in sequētibz. Post pileron stomachi est
 duodenū, deinde ieiunū qd p̄tinus id qd accipit in pres trāsmittit
 inferiores. Exhinc tenur^o intestinū qd yleon dī in sinus vebemētes
 implicitū. Deinde monoculon siue cecū, qd sequit colon, cui postre
 mo rectū cōtinuat cui^o extremitas est anus et ficteris. De his visce
 ribz atqz intestinīs figurat et q̄breuissime i sequētibz dicef. Et p̄mū

De cerebro et p̄tib^o ei^o Caput. xlv.

Cerebrū est sicut medulla capitis in supmo corpis sita, tribus

Dñs. xliij.

Substantia cerebri

aut quatuor vetriculis intercisā, duabz miringis velata. sensus et mor⁹ organice insciatia. Cerebrū medullā esse atqz originē ei⁹ cōplu ribz placuit autoribz. argumēto q^d doisi medullā iunctā cuz cerebro cerneat Sed eruditi docēt aliud esse q̄ medullā, q̄m coquēdo du⁹ rescit atqz siccescit. quēadmodū le gumia et fruct⁹ terrestres. Unde

Cerebrū est frigidū et oim ptū corpis frigidissimū. Cū sanguie et vni⁹ et sensu careat. squalore obsitū et horridū. nullā cum p̄tibz que vim obtinēt sentiēdi p̄tinuitatē h̄z. Cum tactu p̄cipit et rōe intelli gīt ei⁹ frigiditas. Nā cū tāgīt nullū efficit sensum quēadmodū nec sanguis. Neqz excrementū aialitū vllū. fluctōes etiā et pituite et sa⁹ miei ob eā rē ex capite oriunt̄ siles imbubz. Cū em̄ ex terra vapor ex alat efferturqz in sublimē a calore. vbi supnū aerē subierit; p̄sistit. de nuo in aquā p̄ter refrigerationē atqz in terrā defluit. Eodēqz pacto vapores ex stōacho terrenisqz p̄tibz eleuati in caput. infrigidat̄ et de nuo in aquā p̄uersi defluūt. Somn⁹ etiā a cerebro p̄ficiat̄ cū san gnis alētis effluētia refrigerat̄. et caput aggrauat̄. Idcirco aq̄ et ter re p̄stat cerebz esse cōe qz durescit coctōe vt dc̄m̄ est. qd̄ de cerebro post aialis mortē v̄sificat̄. Bque etiā assilat̄ cerebz. et epar aeris. ij. p̄ ble. xi. vñ et fons humiditātū existit. Nō ēēnalis et radicalis cuius epar est p̄ncipiū. sed accūnalis et adhesiue. Medulla at̄ est calidavt paruit. Nō est itaqz medulla. sed sic medulla. qz est corp⁹ albu; sine sanguie molle n̄ruis sile mollibz. Situat̄ at̄ in sup̄ma corpis pte di agonalr sup̄ cor cui⁹ calorē atqz feruorē moderat̄ eidēqz tēperie affert Aut forsitan sue excellētie et dignitatis cā. Est em̄ oim viscerz vt de Plin⁹ excelsissimū p̄rimqz celo capitis. sine carne. sine cruore. sine fōrdibz. h̄z sensū arcē. huc venaz ois a corde vis rēdit. hic desinit hic culmē altissimū. hic mētis est regimē rē. Un̄ Hali. iij. theorice. Cerebz ceteris est honorabili⁹ mēbris corpis et excellēti⁹. Est nāqz radix et q̄si fornax rōalis anie p̄ que est anim⁹ et discretio sensibusqz origo. Et aie rōalis dom⁹ gra cui⁹ et caput p̄ter cerebz creatū dia xl. d̄z mēbz diuinissimū vt dc̄m̄ est. ipm̄ em̄ est p̄ncipiū vtutis alīs sensus et mor⁹ fm̄ Gal. Honorabilior corpis ps fm̄ opatōm māife stationē. cor at̄ fm̄ ēēnaz. Cerebz cōir sumptū diuidit̄ in subaz vela tiuā. medullarē. et vētres spū plenos. de suba velatia et p̄tibz p̄tinēti b⁹ cerebz dc̄m̄ est sup̄ in. c. de capite. Nūc dūtatar de medullari et his q̄ in ea p̄tinēt dicit̄. P̄missō qz in ouo p̄ter testā tres reptunt̄ pellicule. vna q̄ teste imēdiate adberet. p̄portōata dure mat̄ri. alia

ij. de p̄tibz. vij.

Pli. xl. c. xxxij.

p̄ma p̄mi.

ij. histo. c. xix.

ij. de p̄tibz. vij. et p̄mo histo. xvi.

in de som. et vi.

ij. tegni

Gal. vij. d̄ t̄ua. Hali. iij. theorice

xi. naturalis histo rie. c. xxxvij.

Gal. p̄mo d̄ regi. sani.

Dia. xxxvij. p̄ma tercij. c. ij.

Gal. ix. de vii. p̄ ti. c. ij.

ij. de ge. aliu. ij
 De. r. pble. lxiij
 Gal. ix. de vi. p
 ti. c. iij.

Jo. Aller.
 pma Epide. j.
 Auic. pma tercij
 c. ij.
 Alber. pmo d aia
 lib. trac. iij. c. j
 Hall. ij. theouice

Auic. rii. de ania
 lib. c. vi.

pmo histo. xvi.

Trusian. ij. teg
 ni pmen. xvij.

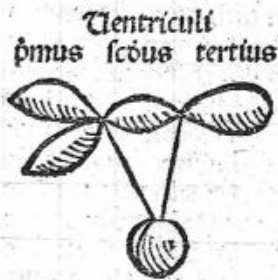
Auic. pma tercij
 c. ij.

Nicolus ser. iij.
 trac. ij. c. iij.

ix. de inua. c. vlti.
 rii. de animalib. c.
 vi. z pma tciij. c. ij

in de sensu et sen
 fato

subtilior albumē circūdans filis pie matris. tertia subtilis valde. vi
 cellū distiguēs ab albumie pāniculo distiguētī filis in cerebro hois
 Cerebrz in suba medullari est albū qz sine sanguie. molle qz recepti
 uuz passionū. oēs em fantasias cerebz fantasias. et oēs intelligētiās
 intelligere d. humidū ne mor⁹ ipm exsiccēt. Pigue et viscosū pro
 pter nuchā nutrire et nervos q fm gal. et auic. oriunt^r ex ipō et nu
 cha. Præter hos s^t ligamētales ab extrēitate ossiū et termiatōes la
 certoz dicte tenantos. ppter sterutas itaqz neruoz cerebz oportuit
 esse viscosū et sustētare spm et tenēdas formas q veniūt ad ipm. Le
 ne vt ei⁹ figura sit bōa. Est at cerebz figura tanq̄ recti oblogi rotū
 di nodosi in silitudinē circuli spissi vt maiorē spūs p̄tineat q̄titatez
 remoueatqz p hāc figurā ab incomodoz susceptōe. Sed forma ce
 rebz formā sequit^r cranei. vñ puū craneū puū cōtinet cerebz. Et si
 figura cranei corrupit^r cerebz figura mala erit. Diuidit^r etiā cerebz
 in latitudine sui p piā et durā matrē. et in pte anteriorē z posteriorē
 Pars anterior q māifeste diuidit^r in duo dextra et sinistra q s^t vni⁹
 q̄tinitatis. est mollis: posteriorē. qz nerui sensitiui fm gal. ab eo oriūt^r
 et pprie visui et auditiui fm Auic. pma tercij. c. ij. A posteriorē vō
 pcedūt motui et nucha vt patebit. Aristo. at dē cerebz oīm esse bi
 ptiū. postremūqz iūgit q cerebellū appellat qd certe et tactu et spē

Lacuna supfluitatum

formā hz diuersam. Cerebz in sua lōgitu
 dine tres hz vētriculos qz tres v̄tutes sen
 sitiuas interiores. et vētriculus in sua la
 titudine duas ptes. totū qz cerebz fm aut
 cennā pia matre ingrediēte in subam cere
 bz p cōmissuras et vētriculos cooperiēte
 diuidit^r p longū in dextz z sinistrz. sed hec
 diuisio māifestior est in vētriculo antero
 teriori. De nūero vētriculoz inter aucto
 res videt^r esse supfitalis discordia. Nam
 Auic. pmo Colliget videt^r ponere q̄tuor: di
 cēs. Cerebz hz in se q̄tuor concauitates q
 noiant^r cellule cerebz. Et sunt due exites in pte anteriorē cerebz.
 vna in medio. et alia in posteriori. Et iste p̄cauitates sunt ad inuicē
 se p̄iūgētes. Hāc inuam etiā tenet Gal. Sed Auic. posuit tres esse
 cerebz vētriculos. vnū in anteriori. alium in medio. tertū in poste
 riori. Quidā autē solum duos ponūt fm duas ptes cerebz. anteriorē
 rem scz et posteriorē. Et in vtraqz dixerunt esse vnū ventriculuz et
 vnam virtutē. ita q in anteriorē esset virtus apphensiuā. et in poste
 riori virtus p̄seruatiua. Mundinus vō vult q anterior vētriculus
 sit sensibiliter sepatus. et in medio sit virtus que dicit^r sensus p̄mu
 nis quā Aristo. dicit esse in corde. Iste diuersitates facile p̄cordātur

Nam Avicenna accipit primū ventriculum pro vno. sed Galenus pro duobus. Et q̄ est magnus sensibiliter diuisus. Unde dicit Duo vētriculi anteriores ventriculorū cerebrū faciunt anhelitū aeris et exitū eius apud anhelitū cerebrū et exiū latōem q̄ sit ex cerebro. et ideo Constantinus vult q̄ vox erit a cerebro. Alterat quoq̄ aerē et faciunt ex eo spū aialem. ideoq̄ habet duo forāmia ad inferi⁹. Et vētriculus iste diuisus est sicut et alia instrumēta duplicata sunt vt si qñ destrueret vnū. alterū remaneat ad opationē. In vētriculo anteriori sitatur virtus formatia siue imaginatia. in medio cogitativa. et in posteriorē mēdiatiua. Situs virtutū in ipsis docet egritudines. Sensitūe namq̄ sunt in spū existēte in vētriculis. intellect⁹ vero quem Aristot. dicit inorganiciū non est a spū aiali sed tpatia ipsi⁹. Hinc Gal. dicit studiosos recte viuere et meditari volētes tpatam custodire cerebrū complexione. Medius autē vētriculus est sicut transit⁹ etiaq̄ diuisus in duas pres vt apparet subtiliter inspicientib⁹ ppter causam iam dictā. Et est via ab anteriori et inter anteriorē et posteriorem et ideo magnificabat. Est tñ minor anteriorē et mediāte ipso continuant spūs anterioris cum virtute posterioris. et declinant ad virtutē mēdiatiuā. Posterior autē vētriculus est maior medio. mi autē vtroq̄ anteriorē. Et gradatim minorat vsq̄ ad nucham. Unde Mundinus dicit q̄ sit pyramidalis figure. Cui⁹ causa est q̄ p inferiorē ptem eius que est sua basis debz recipere ideoq̄ habere debet latitudinē. sed per supiorē ptem debet retinere et cōtinere. species em̄ melius seruant in loco stricto q̄ in amplo. ideo oportuit eā ptem esse strictam. Preter vētriculos tres in cerebro sunt anche q̄s Gal. appellat nates similes coris hominis adunatis. Avicenna vero nominat eas vualia per similitudinē ad vnam q̄ sunt rotūda. Et iste anche sunt de substātia cerebrū et basis anterioris vētriculi dextri et sinistri. Et a latere intra vētriculos anteriorē et mediū est ps cerebri vermicularis forme carni assimilata ad modū vermīs oblongi siue subterranei facta. ligata ligamētis et neruulis super ventriculū mediū et pres eius. ante et post fm longitudinē extensa. ex partibus ferrosis siue cōmissuris cōposita vt possit extendi et contrahi sicut neruus quo colligant membra. Cooperta panniculo subtili q̄ cerebrum cooperit in suprema eius parte vsq̄ ad postremā ei⁹ partem vbi cooperulo nō indiget. Coniungit autē dictis anchis rotundis que sunt in lōgitudine cerebrū anteriori et posteriori ita q̄ due istarū sunt anteriori et due posteriori lateraliter se respicientes. inter quas vermicularis suba mediat eas sicut ueruus colligās. et nō pmittēs eas recedere ab inuicē. Que cū constringit in longitudine dilatat sicut neru⁹ et trahit et cōiūgit duas anchas. q̄re tūc claudis vētriculus et opilat trāitus ab anteriori ad mediū. Sed cum extendit in

ix. de iuuu. c. vi.

ij. de p̄tib⁹. c. x.

.iij. de ania
 In li. de virtutib⁹
 nostri corpus dī
 spensantib⁹
 Gal. ix. de iuuu.
 c. vi.

ix. de iuuu. c. vi.
 p̄ma tercij. c. ij.

Alber. p̄mo d̄ aia
 libo tract. ij. c. j.

Zuer. j. cor. c. de
forma capitis.

Gal. ir. de iuuu.
c. ii.

Auic. pma tercij

Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. j.

pmo historiaruz
scdo de ptibz

Auicenna. xij. de
aialibz. c. vi.

Gal. de vtutibz
nostru corpus di
spensantibz

xij. de aialibz. c. vi.

longitudine sepando vualia apit vetriculus. qd sit qn ho vult cessa
re a sui cogitatioe et p sideratione. ne traseat spūs ex vno vetriculo ad
alios. pietes eleuat et dilatat anchas. Sūt etiā due additōs in cere
bro geriate a duobz cellulis anterioribz silibz duobz capitibz māmīl
laz. dūndentes vsqz ad os noiatiū colatorū. Que sūt organa olfar^{is} in
Gal. velate pia matre. spōgiōse et rariores cerebro vt recipiant spūs
odorabiles cerebz pforatēs. Et os colatorū est multis foramibz p
foratū p viā obliquā et nō rectā. ad qd venit meat^{us} ex terio vetriculi
anterior^{is} et medij mōificās ipos. Alter est meat^{us} ex vetriculo medio
ad lacunā q est pcauitas rotūda et oblōga. in cui^{us} medio est foramē
tendēs inferi^{us} ad palatū diagonaliter hīs eminēcias magnas rotū
das circūquaqz factas ad sustētādū venas vel arterias a rebz mtra
bili de q dcm ē ad vetriculos veniētes. Et itō i basi est apparēt glādu
le q sunt iuxta rethe mirabile eminētes. sustētantes venas et vacui
tatē implētes. Relique ptes custodiētes cerebz dicte sūt in. c. de cas
pste. Cōplexio cerebz est naturalr frigida z hūida. frigida ne multū
tudo adueniēs ipi inflāmet ipm ex fortitudinibz motū neruoz. pas
sionibz sensuū. z motibz spūs in alteratōnibz imaginatis cogitatis et
mēoralibz. Et vt tpet spm ascēdentē a corde ad ipm. ne cerebz opas
tōes effitiant pmitte et p fufe. calidū em supflūū cōmiser opatiōes.
Sed hūida vt motu nō exicef. vt hū sit impēssibile omnibz formis
vtutū aialū. et vt ad bonā formā anteri^{us} et posteri^{us} possit redigi p se
Et pcpue in hoie est hūidissimū frigidissimū et maxim. Et ē exān
gue qz sanguis tā est in aliā alterat^{us} hūiditatē id eoqz in suba cerebz
nō est texturā venaz. sicut in corde. carne. vl epate. sed fugit nutrime
tū ab orificijs venaz ascēdentū ad pāniculos. Cerebz etiā nō hz
sensum in actu sed sensuū factū est. qz hz oēs sensus in poña qz me
diāte nucha et nerūis ortis ab ipso pbet toti corpi. Sentire tū p p
pāniculos. Nouet autē cerebz motu dilatatiōis et pstrictiōis. Aut
grā pāniculoz aut arteriaz ascēdentū ad pāniculos. et ipm. aut p
pita vtute sua vt spūs in vetriculis a corde missus euētef. refrigerere
tur. et a fumo capinoso purgeref. Et ideo nccia ē aeris attractio non
ppter vocē formandā. Et illi^{us} gratia foramia ossis nariū pncipaliter
ad hunc finē sunt creata. Mor^{us} at cerebz naturalis est qūis nō fit
at mediātibz villis. qm nō oportet membz ad motū naturalē semp
habere villos. nisi ppter attractionē nutrimenti et nō aeris. Constrin
gunt insup vetriculi cerebz tpe listolis etus. et ex infrigidatiōnibz
cerebro accñtibz. et tpe somni ex quadā opilatōe et infrigidatiōe. vñ
pmissuratō siue anfractuositas accidit vetricibz et sube cerebz. quas
cōmissuratōes Auic. appellat vias ferrosas creatas ad hoc vt spūs
aialis inter subam cerebz trāsitiū hēat sicut in vetre ei^{us}. eo q nō omī
hora vcter est dilatat^{us} et apertus. Et vt spūritus aialis tempererut

a cōplexiōe cordis ad cōplexiōē vsq; cerebri. Cuz em̄ spūs ventē
 ad cerebri impm̄is vadit ad vacuitatē primā vt in ipsa decoquatur.
 Deinde penetrat ad ventrē mediū et augmētā in ipō decoctio. Po-
 stea cōplet decoctio in postreō. decoctio hō optima fieri nō posset nī
 si p̄ iūctionē. iūctionē. et penetrationē in p̄tib; cocti ita q̄ diuī s̄
 dat̄ digerendū in pres digerētis vt p̄ in digestiōe nutrimenti in epa-
 te. Vētriculi itaq; etiā hnt̄ iūcturas. anterioris at̄ cōmissura plura
 habet distiguētia singularia q̄ posterioris. et ideo est magis appa-
 res sensui q̄ anfract̄ posterioris. Proportio em̄ vētriculi ad ventri-
 culū est sicut membri ad memb; Nucha at̄ q̄ vices supplet cerebri
 incipit a vētriculo posteriori cerebri dñdens p̄ spinaz dorsī a qua et
 ex vētriculo postreō oriunt̄ nerui motiui dñdentes ad inferi⁹ capiti⁹
 sensitiui at̄ ab anteriori fm̄ Gal. Veritas aut̄ aristo. d̄t eos ex corde
 oriri vt patuit et dicit̄ in. c. de corde. Et iūcture facti sunt exit⁹ duo p̄
 quos ei⁹ supfluitates expellant̄ et resoluunt̄. qui incipiunt a duob⁹
 vētrib; cerebri vt dcm̄ est. Cerebrū em̄ est sicut fons. nucha sicut flu-
 mi⁹. nerui sicut riuuli. quib; aqua id est virt⁹ sensus ⁊ mot⁹ p̄ticulis
 corpis distribuit̄. Nucha aut̄ q̄ et medulla spine d̄t est in suba alba
 duob; p̄aniculis inuoluta transiēs p̄ oēs spondiles ab exitu cerebri
 ad anū vsq;. a qua quidē cōtinue in transitu suo oriunt̄ nerui sicut a
 cerebro virtute tñ cerebri. Et ideo vicari⁹ cerebri nuncupā. Cui⁹
 iuuamēta s̄t; duplicia cōta et p̄p̄ia. Cōta sunt esse p̄ncipiū neruorum
 Si em̄ oēs a cerebro nerui ortū haberēt oporteret ipm̄ esse magnū
 valde et ita grauaret totum corp⁹. Natura itaq; sagax eduxit a cere-
 bro nuchā desursum p̄ spōdiles colli et dorsī vsq; ad caudā q̄ in pro-
 cessu minorat̄ et indurat̄ a qua nerui motiui vt dcm̄ est ex ytraq; p̄-
 te oriunt̄. Silem quoq; habet cōplexiōē cum cerebro aliquantulū
 tñ frigidiorē et sicciōrē. Propria aut̄ sunt nō moueri. et pulsari. p̄ qd̄
 a cerebro differt qd̄ mouet̄ vt dcm̄ est. Velat̄ etiā nucha duplici p̄-
 niculo. duro quo ligat̄. et molli custodiēte et tegēte. Durum tñ nō se-
 patur a molli vt in cerebro. et est diuisa p̄ dextrū et sinistrū fm̄ lōgū
 hec tñ diuisio nō penetrat fm̄ pfundum. qz posterior vēter cerebri ex
 quo ortū duntaxat apparēter diuidit̄. Est at̄ hec sepatio ne nocumē-
 tū vni⁹ p̄tis toti eōicaf. Hinc est q̄ lesio et palis̄is p̄tingit in dextra
 et nō sinistra et ecōtra. Aristo. aut̄. ij. de p̄tib;. c. vi. quē imitat̄ Alber.
 vult qz nucha sit medulla ex supfluitte sanguinis et nō ex spermate.
 et qz ipa non sit de natura cerebri qz est calida. cui⁹ signum est qz sit
 p̄guis. Et hunc calozē h; a corde. Ex hac tñ caliditate non exsiccat̄
 qz p̄tinuā a cerebro recipit irrigationē. Sed hanc sniaz neq; Auer.
 neq; Cōsiliator approbat vt p̄. ij. colli. et dñā. xv. Capiti accidunt
 infinite fere egritudines abintrinsicis reb; et a reb; extrinsic;. Nā
 dolor aduenit a vento. a sole. a fortib; odorib;. a frigiditate. a supfluo

Auic⁹ p̄ma tercū
 c. ij.

Alber. p̄mo d̄ aīa
 lib; trac. ij. c. j.

Gal. ix. de tuua s
 mētis. c. fi.

Petr⁹. ij. p̄ble. xv

Auicenna p̄ima
 tercū. c. ij.

Auic⁹ p̄ma p̄imi
 c. de ana. dorsī

Auer. ij. colli. de
 iuuamen. cerebri
 Dñā. xv.

scōo p̄ble. xv.
 xij. de anialibus
 tract. p̄mo. c. fi.

Hippocradim
 apit

capit

Bulc pma terci
c. liij.

vi. apbor. lvij.

capit

v. apbor. lxiij

capit
pca pncipal

capit
regia iordania
ion
capit vna

calore. ab humiditate supflua. a siccitate. a clamore excellēti extrinse
 co et intrinseco. nā clamor extēdit panniculū vt pz in pueris. Itē a
 stomacho. a vermibz intestinor. et a vaporibz eleuatis. nūc a sterco
 re. nūc ab alijs supfluitatibz putridis vt in febre claret. Capitis ac
 dolores fm Auicennā sunt Soda. cephalēa. emigranēa. homonopa
 giā. ouū. clau⁹. scoromiā. vertigo. vigilia. fabara. frenesīs duplex. sir
 sen. letargia. dupinutio mēorie. melancholia. almuril. alcutub. cutu
 bub. mania. amētia. epilepsia. apoplexia. subet. et somn⁹. ebrietās. ill
 sti. siue hereos. incubus. pmitio. alienatio. et lesio sensus. stoliditas
 herisipila. phlegmon. karabir⁹. rēijs apostematibz capitis. imperigo
 plaga. et incisio cutis. alne. et palpitatio. cogelatio. corrupio. smagi
 natois. r pmitio rōnis siue vtut⁹ cogitatie. catharr⁹. apostēa aquo
 sum rē. An cerebrū possit apostemari lati⁹ pz dīa. r. cvj. Et licet ali
 quo mō possit apostemari tñ nō patit incisione. sic nec vesica nec epār
 nec cor neqz dyaphragma. renes et intestina. vi. apbor. r. vij. Et sic
 cartio sanguinis in anteriori cellula causat frenesim. Adusto in me
 dia mania. Nūmia hūectatio et infrigidatio in posteriori letargia et
 obliuionē. Apoplectici maxie sūt a qdragesimo āno vsqz ad sexagesi
 mū a cholera nigra. Causat em apoplexia r epilepsia spasm⁹ et cec
 tas a phlegmate et cholera nigra. mania rō a cholera rubea. Acc
 dit pterea capiti cephalargia fm Gal. ad glauconē trac. ij. c. j. q est
 dolor capitis cū feruore ex varijs causis ories vt ex abundantia cibo
 rū. aut nimietate vini. ex iracūdia rē. Nocētia capiti et cerebro sunt
 clamor. euaporatiua. crapula. ebrietās. indigestibilia. pigula. dormi
 re supra repletionē. nocturna frigiditas. excellēs calor. odor intēsus.
 fetores. case⁹ durus. cereuisia et vinū forte. allenū. faba. crocus. cepe.
 iusquiam⁹. lac. tuces. oliue nigre. rasan⁹. Dolorē capitis inducūt
 absinthiū. catamentum. castanēe. dactili. eruca. euula. sum⁹ storacis
 iuniperi sumptio multa. oia inflatiua. mirre odor. muscus. lolii. nu
 ces comeste. folia et vmb: a ei⁹. porū. yue recētes. vinū vet⁹ et stip
 ticū. Nocētia intellectui Cepe. mult⁹ vsus coriādrī. faba. edera. gala
 tides. opiu. iusquiam⁹. papauer. vini ebrietās. lolii. Corūpentia
 sensus Argentū viuū. crocus. coriandrū. luti creticū. vinū. Auferūt
 sensum Acetū. iusquiam⁹. mādragora rē. Inducūt pmitionē racōnt
 carnes vaccine. mel malū. iusquiam⁹. vitis alba. solatrū somniferū
 Mania causant. allenū. been. cepe. iusquiamus. ozimū. sanguis lupi
 vaccine carnes. lentes rē. Timorē r sollicitudinē causant. faba. onie
 lapis collo suspēsus. quirini lapis pectori dormiētis apposit⁹. Letar
 gia inducūt. cepe. ozimū. papauer. poma mādragore. Et obliuiones
 faciūt. ebrietās. crapla. somn⁹ durn⁹ et nīmī⁹. cepe cū carne ouina.
 medulla ex ossibz ouū. vt dcm est in smetarijs puuli phie. Vertigi
 nē causant. ciclamē faseoli. lac. iusquiam⁹. Scoromiā inducunt. faba

alleū lac. mirra. crapula. Excitat epilepsiā. alleū. apiū. aspaltum. sul-
 phuris sum. gagates lapis. comedere ex eneo vase. odor. cornu cer-
 ui vsti. Apoplexiā causant. fungi. mādrogora. Excitat caput et cere-
bru. ambra. aromaticū rosatū. auellana. anetū cū carne coctū. cam-
 milla. cardamomū. cinamomum. maiorana. nuxmuscata. rose sicce
 odorate. sinapis. tiriaca magna. yfop. cōfectio cubebaz. dyantos. au-
 rea alexadrina ꝛc. Passios cerebri et capitis curāt. cāphora. acetum
 squilliticū. yeralogodion. Cerebrū augēt. carnes gallina-
 rū. lac miteris. auellane. Mōdificat cerebrū. aristologia cū pipere.
 scamonea. coloq̄ntida. auricula muris. caulis cinamomi. oleum. ca-
 put purgū de maiorana. pille alefantine. de mastice. sine quibz ꝛc.
 auree. aggregatie maiores. zinziber. tiriaca magna. vera pigra. vera
 hermet. Aurea qñ dat caput a lāguore curat ꝛc. Cōsiliator laudat
 pillas cū succo caulū informatas. Ite pille ad q̄ritate pisaz oi die
 tres post cenā sūpre q̄ sic ꝑficiūt. R. aloes 3 iij mastice 3 j Conface
 cū succo solatri. mōdificat caput stōachū et articulos. atq; hūores noct-
 uos cū stercore purgat valētq; ꝑtra dolores epatis. Mōdificat augent
 anacard. ꝑfectio anacardina. ꝑfectio bamech. castoreū cum aceto et
 oleo rosa. dyambra. zinziber ꝛc. de q̄b i ꝑmētarijs puuli. Augēt intel-
 lectū roem et sensus. aloes. ambra. ametist. berillus lapis. cāphora.
 crisolit. lapis. ꝑfectio anacardina. ꝑfectio phoz. rasan. nasturtium.
 mitridatū. tiriaca magna. ꝛ dyateseron. viniū. yeralogodion. Mēbra
 sensu mōdificat. lactuca. sene. pille alefantine. lucts miores ꝛ maio-
 res. stōatic. Melancholiā curāt. aloes. aq̄ lactis. aurum. ꝑfectio has-
 mech. dyafene. mitridatū. pille inde. de lapide lazuli. ius galli decre-
 piti. Maniā curant. adamas. aq̄ lactis. yngula asini. peonia. tiriaca
 magna. pille lapidis armeni. yeralogodion. Frenesim curat. somn.
 anisū exteri. appositū. oleū nenufaris. oleū violaz. cū lacte mulleri
 hga pastoris. cathaplasmata raso capite. rura cū aceto linita tꝑibus
 cāphora. castoreū ꝛc. Vertiginē auferūt. anisū. orimel squilliticū. ꝑ-
 ectio de musto. pille fetide. sirup. acetosus. sticados. tiriaca. Scotomi-
 am curat. potio muscata. peonia cū vino sūpra ꝛc. Cōferūt ebrietati
 in q̄b est vinctuositas et viscositas si cū hoc hñt stipticitatē vt oleuz
 nuces. amigdale auelane. absinthiū. caulis. et oē diureticū stipticita-
 te ꝑcipiās. Et balneatores sanāt hñtes allue q̄b est mor. q̄s vtrigis
 ꝑstringēdo venas apopleticas donec homi venit q̄si sincopis i quo
 est hñda cautela. Apoplexiā remouēt. ꝑfectio anacardina. euforbiz
 oleū de lateribz. tiriaca mag ꝛc. Epilepsiā repellūt. acetū squilliticū
 alleū fumigū cū ambra et ossē cordis cerui ꝑ os et nares. cōfectio
 hermetis. corallus. caput purgū ex maiorana. oleū de piperibz. peo-
 nia. pille fetide. pille de artemesia. pirretrū cū melle sumptū. testicu-
 li vsti ꝛc. Caput dolēti santes aut aq̄ aut sanguis defluēs soluit egri-
 tudinē. Ab ebrietate ꝑfuat caulis succ. pulmo ouis ietune cōestus

Orobanchis
 Confectum

Sal. de catart. c.

Nicola. in anti.

c. 1.

Dia. cxxvi. p. 11

Mign. mo
 gash

m. b. a.
 m. b. a.

m. b. a.
 m. b. a.

Pl. xxvi. c. xij.

m. b. a.
 Orobanchis

Petr. 3. pble. vi.

Auic. pma terciū

Petrus. xxxv. pro

ble. viij. Et auic.

1. ter. trac. s. c. 4.

vi. apbo. 1. x.

marinar

Alber. xliij. d aia
liby trac. ij. c. 1.
Danielis. xij.

Nephitomō. c. 8

xxx. pble. vlti.

scdo. de aia in fi.
ij. de gnatōe aliū
Prima terciij
Auer. in capticis

scdo tegni.

Trusianus scdo
tegni pmen. viij.
Aristo. d somnio
et vigilia
scdo de ptibz
Trusianus. ij. teg
ni cōmen. xxi.

Sal. de dignotōe
q̄ hētur in sōnīs
xxx. pble. vlti.
v. hīsto. xxxi.
p̄ma. pble. xvi.
v. apbor. lxxij.

lapis ematistes. Maxime tñ parū bibere confert. dolorē tñ et soda
capitis curat somn⁹. abstinētia. oleū camomill. succus mēte. et potio
vini aut cereuisie de mane cū modico cibo iuxta illud Una bibens
mane cerebrū confortat inane. Que pfudit heri crapula multa meri.
Quibz sanguis aut nutrimentū grossū sursum in caput eleuat illis
minor est intellect⁹ sicut senibz p̄bis a quibz p̄gressa est iniquitas
Hinc est q̄ bruta s̄t demētorā hominibz. Nō em̄ p̄pter quē de⁹ mū
dij creauit et vniuersa q̄ in mōdo sunt. et ipm̄ hoīem p̄ter se fm̄ La
ctantiū erecta habet figurā et cerebrū sursum quaten⁹ lumē aie non
obfuscaret quēadmodū lumē cādele erecte clar⁹ lucet. Pueri etiāz
et hoīes in quibz nutrimentū mot⁹ est et spūs nō quiescūt. ebetes sunt
Unde. vij. phicoz. dr. Aia sedēdo sit prudēs. Unde dr̄ Petrus q̄ pu
eri et marie aīosiores multo calore et sanguine abundantes et ebriū
sufficiēter. et inaiati amētes et maniaci nō hnt̄ intellectū discretiū
q̄ multitudo caliditatis in ipis circa p̄cos supiores motū et turba
tionē causat. eo q̄ calidū est motim̄. Non ledi a vino cerebrū indicat
fortitudinē q̄ vinū habet virtutē p̄cūtiendi cerebrū et nervos. Dif
ficultas discēdi durū indicat cerebrū. Et tarditas intellect⁹ est signū
grosse sube cerebrū. Oblitio signū fluxus cerebrū. Dolor cerebrū ma
litiā cōplexiōis aut cōtinuitatis solutiōnē dem̄at. Facilis intellect⁹
subtilē cerebrū indicat subam̄ p̄auce supfluitates sanū on̄dūt cerebrū
p̄līma supflua et male digesta frigidū q̄ oportet cerebrū sc̄at. Mo
bilitas in opioe calidū. p̄manētia vero frigidū indicat cerebrū. Cere
bri sunt quatuor p̄ncipales opatōes. scz opatio phantaste. cogitationis
mēorie. et impantis motū scz appetit⁹. Accidit p̄terea cerebro somn⁹
non solū p̄ter naturā qui est de ḡie egritudinū dicit⁹ suber. sed etiāz
naturalis q̄ est imponā p̄mi senius vinculū et immobilitas quedāz
Sed vigilia est solutiō ipsi⁹ ad actuz. Et non est oīs imponā p̄mi
sensūs. q̄ etiāz insincopisantiū est defect⁹ sensūs et mot⁹ Sed est im
ponā ex vaporatōe circa nutrimentū ideoqz post cibū maxime fiunt
somnia. Sicut em̄ nubes p̄hibēt lucis solis transitū ad terrā ita va
por opilans viā caloris naturalis et spūs in venis et nervis p̄hibet
sp̄m̄ ferentē virtutē sensūs ad cerebrū. sicut ergo in vigilia est mot⁹
caloris et spūs a corde ad cerebrū. ita in somno ecōtra a cerebro ad
cor. De somnio breuitatis cā qd̄ est triplex fm̄ Petrū. et quō p̄fert in
cura nihil dicit. Pueris pediculū in capillo magis viris min⁹ oīno
femie magis q̄ mares pediculū sentiūt minus laborāt eozuz capita
quibz pediculus in capillo est. Fiunt autē pediculū magis p̄mutatōe
aquarū p̄pter indigestionē et corruptionē. Posteriora capitis dolētia
in fronte recta vena incisa iuuat. Quibz aures hūide naturalit̄ et se
men humidū cito infirman̄. Quibz vero p̄traria salubri⁹. vi. apbo
r. ij. Nunc ad oīs p̄tes p̄cedatur.

(Vou suite calice précédent, feuille de qu. M)

cationi trāsglutōni ⁊ loquutōi seruire. Anteriori pte līgua discernit
 cibū et gustat ideo naturalr rara est vt hñores a stōacho recipiat. po
 steriori trāsglutōi famulat. Līgua fm Aristo. ij. de p̄tib. c. x. geminū
 gustādī vestigiū oñdit. fissura em̄ līguā distigui p̄spiciū est. ideoqz
 Gal. d̄r eā esse duplex membz. Supius em̄ p̄missurā nerualē quasi
 sit distincta linea ducta p̄ mediū longitudinis ei⁹. vñ est q̄ apparet
 ac si cōposita sit ex duabz līguis. Creator em̄ quēlibet sensum dupli
 cavit vt si vnū organū p̄iret alterz saluaret. Suba līgue est caro mol
 lis alba quā cooperiūt vene p̄ue intrātes sanguinee rubee vt dcm̄ ē
 Et ē mollis vt hñ frāgat ⁊ modulet voces. Nō igit līguā mollissimā
 absolutā ⁊ latā p̄cipue hz vt cōmoda ad vtrūqz offitiū sit. hoc est ad
 sapozes p̄cipiēdos ⁊ l̄as exp̄mendas. Est em̄ hō oim̄ marie aialiu⁹
 sensu facilis. Unde quibz non satis absoluta est blefī balbi et torti
 sunt. qđ vitiū litteraz defect⁹ est. līgua em̄ aut lata est aut angusta
 aut mediocris q̄ quidē optia et explanatissima est. Jcē aut absoluta
 aut p̄stricta vt tortoz balbozūqz est. Figura itaqz līgue est q̄ sit re
 tro spissa ⁊ tēdat in tenuitatē. Et ideo spissas ante hñtes līguas ma
 le formāt sermōes. Līgue ps quedā līgula est sub qua duo sunt orifi
 tia vsqz ad carnē glādofam q̄ erēt in radice līgue. Et p̄ ista duo fo
 ramia ext salua que hauritoria siue fontes saliuales appellant. In
 carne at glādofa et p̄tibz circūvicinis gñat salua ad humectandū
 līguā vt meli⁹ gustet. Glādofitas circa līguam retro extis est in ipsa
 vclut sterc⁹ in intestinis mime digestū et in patis ad leprā multipl̄
 cant. Palatū cui subiacet līgua est cooperitū panniculo interiori sto
 machi et meri vt dcm̄ est. Preterea sub līgua st̄ due vene magne vi
 rides ⁊ plene a quibz oriunt̄ multe alie vene de quibz dcm̄ est q̄ fre
 quēter p̄blebotomant̄ in squinātia. Līgua p̄terea in suo fundamēto
 hz os sile l̄e laude qđ quīs sit puū magnas tñ hz vtilitates ⁊ mul
 tas qm̄ ps maior musculoꝝ q̄ sunt in līgua oriunt̄ ex loco isti⁹ ossis
 Et in isto osse bifurcato p̄det ⁊ mouet̄ līgua. nā oportet oim̄ motū
 localē hñe aliqd̄ fixū vt in de motibz anialiu⁹ d̄r aristo. Opationibus
 līgue q̄tuor p̄nt euenire nōcnmēta scz totalis ablatio. corruptio ⁊ di
 minutio. et sic grauitas siue palis līgue et difficultas loq̄le. Item
 inflatio. aposteat̄io. vlceraatio. mollificatio. spasm⁹. abbreviat̄io. elōga
 tio. ariditas. et pustule accidūt līgue. et ramula sub līgua q̄ est qdam
 excrecētia sillis glādule impedit̄es līguā in suis opationibz. Nocētia
 et grauitatē līgue inducētia sunt. nuces litargiriū crapula ⁊ ebriē
 tas. Ulceraat̄ līguā vrtica ⁊ lac titimalli. Exsiccātia līguā sunt. cau
 lis galle p̄iretz synapis. Curāt mollificatiōē līgue. nasturtiū nitrū
 sal sinap̄. Grauitatē līgue curāt. caulis. p̄fectio anacardina. mumia
 thus. perap̄gra. Pētasilonis radice decoctio ⁊ saphir⁹ lapis. dolorē
 līgue curāt. Absinthiū atramēta vsta p̄p̄sita sub līgua cū bermoda⁹

r. p̄ble. xix.

Alber. p̄mo. d̄ aia
lib. trac. ij. c. x.

vi. tercij. c. j.

ij. de p̄tib. xvij

p̄mo. histo. xl.

vi. tercij. c. j.

ij. d̄ aia. c. d̄ gustu
xliij. p̄ble. iij.

Gal. viij. de tuua
men. c. ij.

Gal. iij. de mor
bo. c. iij.
vi. tercij. c. ij.

vij. apbor. xli.
Michaelscotus
c. lxx.
iij. pble. xxxij.

vij. pble. xij.

xxxij. pble. liij.

v. de gnatoe ania
lium. c. vi.

fma apbor. i.
xxxij. pble. v.

xi. pble. ij. et. liij.
et. xv. et. xvi. Et
xxx. et. xxxij. et. vl.
v. d. ge. all. c. 7. i. fi
xi. pble. xxvij.

In natiuitatib.

Pe. xxx. pble. i.

xi. pble. xxxvij.

Sal. men. xxxv.
apbor. liij.

et ille curat ranula sub lingua. Fricare lingua cum salua facit loq. citis.
Apostata lingue et radicis ei⁹ curat. aloes cum melle et vino. epatica
cum melle. ficu. sicca. apozima et. Debilitate gust⁹ tiriaca maior re
format. Lingua velox ad loquenduz boiem simplicem mali intellectus
fecit. Cui⁹ lingua balbutit ille van⁹ instabilis iracundus et debilis in
dicat. Si lingua intpata repete fiat. aut apoplecticu aliqd corpis aut
melancolicu hmoi efficit. Lingua grossa et aspera sagace malitiosum no
uigerulu impium ondit. Lingua subtilis ingeniosum sagace facile ri
midu indicat. Ebrioz lingua peccat q⁹ aia pariete lingua patit q⁹ est lo
quutois pncipiu. no p se sed gratia organi indispositi queadmodum
scriptoz peccat pariete pena. Et ideo etia timentiu et rigetuz lingua
titubat ppter porositate siue spongiostate lingue in qua humiditas per
frigus copellit. Lingua pter sermonem mltroz est fecativa vt in febrib⁹
et acutis morbis q⁹ suscepta est humiditatis et sup pulmonis extre
mitate puta trachee arterie sita. vnde varias hz dispös. Et in bucc⁹
colorat fin cutis exterioris colores eo q⁹ est qsi ps exterior int⁹ zeli
sa. Facile etia lingua patit a corpe. difficile vo pplexione stomachi et
colore ipsi⁹ et dispone. sicut cerebri pplexione ex oculi qitate iudica
m⁹. Est em iudiciu difficile vt dr senior dulce et vinctuosum sapore
lingua no sentit. sicut amara salum et acetosum q sunt corruptos et ex
cessus. Surdi oes p narces loquunt q⁹ sursum cu maiori anbelat co
namie. Plozates acute loquunt. q⁹ modicu et imbecille emittit spm
Ridetes at grauter. eo q⁹ vehemeter emittunt. Pueri mulieres et laz
senes et eunuchi et no gnantes acute loquunt. pter debile spm qui
modicu aeris mouet. Viri at grauter loquunt. q⁹ sunt calidi et for
tes spm et anbelitu mltum de aere ymouetes. Accidit tm qis q⁹ pu
eri ante debitū rps loquutois pfecte loquunt. quos aliq dicunt esse
mōstra sicut dr Baltabragel de quoda regis filio. q trasact. xliij.
boris post ei⁹ natiuitate signa fecit cu manu et loquebat. Ego sum
nat⁹ informat⁹. et nat⁹ sum ad iudicandū amissione regni Agedeir
et destructione gētis almani. Cui⁹ causa est aut fortitudo ycutis in
formatie circa lingue pfectione. et mor⁹ aie circa interiora. Aut mer
curij domineu ascendētis in ppta domo. Aut vt ego opinor diuina p
missio. Unde elicit q ante auditum loqui potest homo queadmodu
aues. sed no intellectuall⁹ et cum deliberatioe. Multotiens em can
tus et verba egrediunt a nobis. sed no cum voluntate vt in melanco
licis et maniacis videm⁹. qui etia loquunt ornatisimū sermonem
que nunq audierunt. Balbutientes nequeunt loqui submisse et te
perate vt reliqui. sed in altum ducunt q⁹ vocatio eorū impedit ab
aliquo impedite. Hinc et melancolici adusti qui facile ledunt a vi
no balbutiūt. q⁹ velociter fantasiam imitant. Et motus interiores
pceptes sunt et inordinati. Faux est locus vbi guttur et meri vlti

os iungunt. qui ore apto bene potest videri certissime. unde Mundinus Fauces sunt loca ampla gládosa apta suscipere supfluitates. et ideo frequenter apostemant et vocat vulgares gotiū. Et in fine harū existit pncipiū cāne et meri vbi situat cooptoriū qđ hora trāsglutio nis cibi claudit foramē epiglōtis. ne aliqd cibi vel potus dñdat ad pulmonē et suffocationē fatiat. Fauces patiunt aposteationes vt in squinatia. fluxū humoz. dolores et tumores. vlcera et pustulas. et rerū extrinsecarū infixionē. asperitatē et scabiem ex distillatione hūoris ad ipas q̄ et tussim excitat. Nam illa distillatio est peior q̄ ad nares et melior q̄ ad pulmonē. Conferūt faucibz ficus sicce. lac gargarisa rū. mel. sinapis radix et semen. Nocēt faucibz staslagria. titimallus Purgāt fauces pētafilon. et sandaracha cū melle. Apostematibz et tumori faucū pferūt. aloes cum vino et melle. agresta cocta cuz melle ficus sicce. pix humida linita cū melle. oua calida rē. Asperitatē faucū curant. oleū. vitella. sobilia ouoz. succus et radix liqritie Fluxū humoz ad fauces curat. rhim⁹ cū sinapi exteri⁹ applicat⁹. collutio or̄ cū vitriolo. organū rē. herba tribli elixa trita cuz melle vlcera faucū sanat Accidit p̄terea faucibz q̄ sunt pncipiū guttur apostema vcm̄ squinantia q̄tuor habēs spēs anhelitus impedēs. et viam cibi opilans. ex fluxu humoz ad guttur a capite pueniens. Cuius cura est abstinentia a cibo. vigilia. phlebotomia. pharmacia. diuersio ad inferiora. clisteria fortia rē. A p̄rietate curāt apostema gutturis. node la. flos viole. silū cum quo strangulaf vippera collo squinatici appositū. stercus lupi. stercus canis p̄medētis ossa. alleū gargarisatū. anisum cum melle ysope et aceto. cepe cum ruta et melle rē. ¶ Tūa est substātia carnosā pendēs supra ptem supremā epiglōtis sicut vela men pendet a palato supra viā epiglōti et cartilagīnē cimbalarē. et supra viam meri. Et eius substātia est plena venis et arterijs forata iustar papille mamille siue grani vne. supius amplū et grossum inferi⁹ at stritū et acutū. Et visu p̄cipit p̄edere supra ligue radicē ap̄erto ore et lingua demissa. ad quā frequēter cerebri descēdunt supfluitates. Ideoq̄ primū eius iuuamentū est p̄hibere eas supfluitates ad pulmonē et stomachū p̄fluere. Scdm̄ est modulare vocem refrangendo aerem q̄ est ipsius materia. Tertū alterare et repercutere aerem ne frigidus ingrediat pulmonē. Quartū est p̄hibere res extraneas vt fumū pulueres et silia subingredi guttur. cānam pulmonis et meri. Quintū est q̄ cū loquit homo supponit meri ne aer ad stomachū descēdat et ipm̄ ledat. Sextū est q̄ tpe trāsglutōis p̄hibet rem trāsglutendā ingredi tracheā. Est p̄terea quedāz caro p̄aniculosa pendēs a palato et annexa sibi et pendet sub vna q̄ etiāz cooperit caput dicta algasimach cāne vt multiplicetur custodia. Et sub illa carne est os parū hñs quatuor latera quod quadrilateruz

Celsus quarto
 medicine
 Gal. ad glau. tra
 ctatu. ij. c. j.

ij. aphor. xvij.
 ix. tercij. c. vij.
 Dia. clxxvij.
 q̄to d̄ interioribz
 Gal. c. vi.
 Et. vi. meimr
 Nico. ser. ii. j. c. ij
 Plinius. xx.
 Gal. x. de vi. p̄f.
 Auic. ix. tercij

Auer. ij. colliget.

Gal. p̄mo de mor
 bo. c. vi.

Alber. p̄mo d̄ aia
 libz trac. ij. c. r.

Nico. ser. vij. tra
ctatu. j. c. xxxiiij.

Buic. ix. tercij

vocat. et duo latera sup⁹ st⁹ et duo inferi⁹ ad q⁹ dicta alligat⁹ caro
Due amigdale sunt duo membra carnosa quib⁹ admixti sunt nervi in
forma oblonga in radice ligue sita post vna ante principiu meri a duo
b⁹ laterib⁹ velut quedam auricule pue carnosae neruose vt sint fortes
Et sunt in figura sicut due glandule rotunde cum quadam longitudine
Iuuamentu ambaz est p⁹tinere et coartare aerē vsus caput canine
ne expellat penit⁹ et simul qm sit contractio cordis. Patit⁹ vuula apo
stemata vlcera et relaxatione. Cōferētia passionib⁹ vne et amigdalaz
sunt. artemesia. betonica. radix peonie. portulaca. rosa. sal. coz. melle.
viole. Fluxu ad vna et amigdalas p⁹hibet. agresta cocta cū melle aut
dulci vno. mastix masticat⁹. folia plaraginis et radix masticata. Ea
sui vne p⁹ferūt. acetu gargarisatū. alumē. dyasopu. dyaprasius. rosa.
organu et c. Amigdale silr patiūt apata et vlcera q curat⁹ aloē. alumē
ne. balaustia. onno crudo. pituria. lacte capre gargarisato et portulaca

De Pulmone et Cāna ei⁹ ca. xlvij.

x. tercij. c. f.

vij. de ptib⁹. c. vi.

Nico. ser. iij. tra
ctatu. j. c. ij.

Bsa. xcix.
Sal. viij. de iuua
men. c. j.
Buic. x. xcij. c. j.

Ulmo est membr⁹ spermaticū dictum
ventilab⁹ cordis officiale cōposituz ex Trachea arterea
ptib⁹ quaz p⁹ma est rami cāne. scda ra
mi arterie venalis. tertia rami vete ar
terialis. q⁹rta caro mollis. rara. aerea. creata ex te
nulo: e et subtiliore sanguine q ei⁹ extat nutritiō
tū. plurimū meatuū offitio spiradi delegatū. Ra
mi cāne ingrediētes pulmone sunt aliq⁹stulū mol
les vt pnt motui totaliter obedire Et terminant⁹
vsq⁹ ad vltimā pulmonis sup⁹ficie et pāniculū ei⁹.
Rami at arterie venalis siue vene pulsantis sūt
vni⁹ tunice sicut vena nō pulsans et oēs pulsant
hoc est dilatant⁹ et p⁹stringunt. An at sil⁹ p⁹stringan
tur et dilatant⁹ cum cordis dilatatiōe et p⁹strictiōe
ē inter aurores diuersitas. Vult tñ plusq⁹ cōmēta
tor. ij. tegni p⁹men. xxxv. quāuis venalis arteria in
pulmone ramificata cū cordis dilatatiōe dilatat⁹
tñ reliq⁹ tūc p⁹stringunt Et cū cordis p⁹strictiōe cō
stringit⁹ cū reliq⁹ tūc dilatant⁹. q⁹ in p⁹strictiōe cor
dis claudit⁹ orisitiū venalis arterie. alteri⁹ autez
aperit⁹. Ducit em aer ad cor qm venalis arteria dilatat⁹ hoc mō. Nā
dilatato pectore dilatat⁹ pulmo et cāna ei⁹. et dilatata cāna aer exte
rior: ore recept⁹ in ipam ingredit⁹ et trāsit in ramos ei⁹ vbiq⁹ i pul
mone sitos. et p porositates eoz trāsit in porositates carnis pulmo
nis in quib⁹ quadam digestiōe pparat⁹ et subtiliat⁹ et sic pparat⁹ trāsit
p porositates arterie venalis in p⁹cavitatē ei⁹ ex qua trāsit ad cor re

frigerando colorē eius et spm̄ vitalē. ipm̄ etiā eorū cū p̄stringat nō im-
 mediate expellit ad pulmonē qd̄ expellit sed p̄mo ad arteriā venalē
 Et p̄ porositates arterie venalis aer calefact⁹ et fum⁹ capinosus q̄
 est excrementū digestiōis sanguis in vētricō sinistro in ḡnatiōe spūs
 trāsīt ad porositates carnis pulmōis. ex qb⁹ p̄ porositates ramorum
 canē pulmōis intrat in eos ⁊ ex eis trāsīt in cannā ex qua puenit ad
 os ⁊ expirat. Cū p̄cludit qdā auctōitate gal. q̄ cū cor p̄stringitur.
 arteria dilatat. qd̄ significat de alijs arterijs a venali. Nam pulmo est
 magn⁹ q̄ p̄ multū in se aeris p̄seruare vt d̄r in de respiratiōe. q̄re nō
 oportet ad pulmonis dilatatiōnē etiā arteriaz dilatari venalē. Quis
 p̄ aliq̄d spaciū dilatat ad p̄strictionē cordis vt in eā recipiat qd̄ p̄ cor
 expellit. Si nō ad pulmonis extēsiōnē dilataret arteria p̄tinuo ⁊ su-
 bito aer duceret ad cor qd̄ est incōueniēs. et erit anhelit⁹ et pulsus
 vna opatio qd̄ gal. reprobat Rami vene arterialis duas h̄nt tūcas
 sicut arteria p̄pter tutelā sanguis subtilis vaporosi quē portat a cor-
 de ad pulmonē nutriendū vt patuit. S; arteria venalis h; vnā tu-
 ncā vt facili⁹ obediat dilatatiōi cordis aut pulmōis. ⁊ copiosi⁹ intra-
 ret in ipam aer. ⁊ exiret sil cū aere fumositas expulsa p̄ ipam ad pul-
 monē. Et adiungunt rami vene arterialis ramis arterie ⁊ trachee.
 vt cibent ex eis. Nutrit̄ at̄ solus pulmo fm̄ gal. sanguine arteriali
 misso a corde ad ipm̄ p̄ venalē arteriā. Nō q̄ solo sanguine arteriali
 q; Auic. ij. col. s̄t Bristo. voluit q̄ oia nutrant̄ sangie venali et arte-
 riali sil ita q̄ arterialis sit sicut formator ⁊ p̄fectior respectu venalis
 Nutrit̄ at̄ leuissimo sanguine ⁊ digesto p̄fecta digestiōe. Et ideo qdā
 opinant̄ q̄ nutrit̄ sanguine cholericō p̄pter leuitatē ⁊ spumositatem
 Et p̄tinet multū de sanguine nō intra se sed in venis q̄ in dissectis
 alib; euacuat̄ grā cui⁹ decipiunt̄ hī q̄ autumat̄ pulmonē esse sangui-
 ne vacuū. Caro pulmōis est rubea naturalr vt p; in abortiuis q̄ in
 matricib; nō respirāt. Sed alba acc̄nr p̄pter aeris domineū et frigi-
 ditatē illi⁹ qd̄ d̄ndit ad ipm̄. Est em̄ pulmo patissim⁹ suscipere reuma
 fm̄ gal. in de p̄blōia. Et est rara vt in ipa accipiat̄ aer et digerāt et
 sup̄fluitas pulmōis ab ea expellat̄. Pulmonis itaq; siba est instar
 reth̄is p̄texti ex ramis trachee q̄ p̄mū diuidit̄ in duas p̄tes dextrā ⁊
 sinistra. deinde qlibet in ramos. ita et arteria venalis ex sinistro cor-
 dis vētricō p̄grediēs. et vena arterialis ex dextro vētricō ortum
 h̄ns. Qui rami se diuidēdo in ramos capillares ad inuicē p̄tinuāt
 et cōterunt̄ sicut reth̄e. quō epar ex venis p̄terit̄ sicut tela fm̄ aliq̄s
 vacuitates reth̄is replet caro mollis rara et spōgiōsa. P̄aniculus at̄
 ad quē teriant̄ orificia dictoz vasoz est rar⁹ et neruosus p̄ quē pul-
 mo sentit ⁊ coopit̄ pulmonē. Pulmonis itaq; p̄tes integrales s̄t; ca-
 ro p̄aniculus et tria vasa. Sed p̄tes q̄ntitatie sunt quoz. due in p̄te si-
 nistra et tres in dextra q̄ dicunt̄ ab Auic. rami ei⁹ siue sibaue. q̄z

vij. de iuuu. c. ij.

Gal. de iuuamē.
vij. c. ij.

vij. de iuuu. c. i.

p̄mo histo. xvij

Alber. p̄mo d̄ aia
lib; trac. iij. c. iij.

Auic. x. tercij. c. i

Alber. p̄mo d̄ aia
lib; trac. iij. c. ij

Autē. x. tercij. c. i

lib. i. de partib. iij.

lib. de partib. i.

Autē. x. tercij. c. i

**Alber. pmo d aia
libo trac. iij. c. ij**

lib. de partib. vi.

**Aristo. in de re
spiratoe. c. j.**

**Gal. vij. de iuu
men. c. j.**

lib. de partib. iij.

lib. de partib. iij.

Autē. x. tercij. c. i

et. xij. de aialib

lib. de partib. iij.

lib. de partib. iij.

lib. de partib. iij.

lib. de partib. iij.

lib. de partib. iij.

due in sinistra et due in dextra ordinate sunt in cordis eustratione et anhelitu. Tertia quoque ad dextra maior simbulaz ei est et quiescens dicta pomu granatu siue culcitra ordinata poti in vene magne quae stetaclm et strametu. Dextra at pulmonis ps ples habuit ramos quae sinistra p terea qz cor est magi decliue ad sinistra pte. addes prt sint stre qd occupat spatii ei. Figura pulmonis e ad figura clibanu siue pectoris. in pte posteriori logiore bz magnitudine qz in anteriori. Et bz quis ples heat ramos in dextra pte tu quo ad qstitate magis est in sinistra qz due penule sinistra st maiores tribo dextris. Iuamē tu siue pulmois utilitas qz delegat est spradi offitio origine sui mo t ex corde accipies. sed sua tu aplitudine tu inanitate aditu spiritui patefacit cu em attollit influit spūs. cu hbit effluit. ad cordis palpi tatione no ptines sed attrahens aerē que digerit et pparat cordi sed epar sanguine. et plus de aere retines qz cor indigeat in vno pulsi. qd ideo fit vt si ptingat ex aliq ca attractois impedimētu. aut ex submersioe. aut ppter longā vocē ptiuā. aut cu abhorret aerē vt qz fetet aut corrupt est qlitate mala qz heat aliqd aeris in pulmone vn cor euētef. Rane idcirco qz pcauū et pauci sanguis fungosum spume si milē hnt pulmonē diu sub aq morari pnt. Aer at a pulmoe digest z direct cordi est vt euētet calozē cordis z vt nutriat z restauret spm vitalē in corde et aialē in cerebro ex suba aerea digesta que vineit in suba spūs. licet sit mixt ex pluriū elemētoz subis. Pncipalis aut attractois aeris utilitas e vt recēs aer frigidus heat int et expellat inde q ia intēsus z fumosus fact est q ad caloris non v3 tpanētum Trachea at arteria q cāna pulmois silitudinariē nūcupat. nō ē nst in hntibz pulmoē. via exis aeris ad pulmonez. sicut meri via cibi ad stōachū. in suba est pellicularis z cartilaginosa. Est em membz organicū ppositū ex plibz p silibz cartilaginosis pāniculosis pibz et neruis orietibz a sexto pari neruo. Cui figura est oblōga z rotūda ab āplo ad strictū pcedēs. supius teriatū ad epiglotū. inferius at ad pulmoē ad que cū venerit in duas diuidit ptes vt dcm est. Tra chea in pte posteriori vbi tāgit est pāniculosa vsq ad epiglotum qd est ex toto cartilaginofum vt dicef. ne anhelitū impediāt. et buccel la p meri transeuntē cōpmat. Sed in pte anteriori est cartilaginosa eo q vocis organū oīno cartilagine indiget. Si em esset ossuosa nō posset flecti ad formatōem vocis. et impediret transitū multi cibi et solidi p meri. Et si fuisset carnosā aut pāniculosa nō pmāssisset apta sed ptes cōcidissent. Et nō est vna cartilago sed ples ptiuante liga mētis q pāniculus tegit et cōphendit oia illa intrinsec pāniculus le uis ad siccitatē et duritē declinās aliqntuluz vt resistat catarris et sputis malis et vaporū fumoso redeuntē ex corde. et vt nō mollificet pculsiōe vocē. Cartilagines sunt dure ne facile ab extrinsecis ledāf

plurificata ordinatim posite ad extendendum et strahendum. Nam canna
 extensibilis est in respiratioe et attractioe aeris. strahibilis autem in ex-
 pulsioe eius. Rotunde ut sint securiores a nocumētis. Sed semicir-
 culares et gibbose vsus anterioribus. plane vsus meri donec declinat ab
 pharyngo ad pulmonem. ubi rotunditate circuloꝝ recuperant. Iuuamē-
 tum trachee est deferre aerē ad pulmonem et educere fumos capinosos
 et coadiunare in formatioe vocis. Epiglottis autem est cāne pulmonis ex-
 trinitas grossa et solida cuius eminentia in gutture apparet. composita ex
 musculis. neruis. cartilaginibus. et pelliculari suba quae velat. Et in hora
 trasglutōis sursum eleuat vsus os. ne sui duritie cibi transitū impe-
 diat. Et coartat cooptura quondam suarū cartilaginū ne cibo ingredi
 at. quod si ingreditur rursim ercitat et in pulmōe aut corripit aut cum tussi
 expellit. Musculi sunt. xx. duodecim inter cartilagineos eius et octo in-
 ter epiglottim et mēbra circūstacētia. Nervi autem ascēdūt ab unoquoque
 latere vno quod oriuntur a sexto pari nervoꝝ cerebri secundum Gal. quod dicuntur re-
 uersui siue nervi vocis. quod proprie sunt principia motus vocis. Et non di-
 recte venerūt ad epiglottim ut sint fontes. et ad designandum quod vox
 non solum dependeat a cerebro tanquam a principio voluntarij motus. sed etiā
 a corde tanquam ab eo in quo formantur conceptus. Cartilagineos epiglotti sunt
 tres. Prima est scuto. sicut obligo sub mēto apparet dicitur peltatis si-
 ue clipealis. Secunda dicitur nomine non hinc posita vsus meri. Tertia cimba-
 laris quae peltatis cooptat. Causa propter quam epiglottis est cartilaginosa to-
 taliter est ut sit sonora et ut ad ipsam melior fiat aeris refractione. Figura
 epiglottis est rotunda. Situs eius est post radicē lingue in summo tra-
 chee interi⁹ in gutture in oppositōe directā contra foramen palati quod ve-
 nit de naso. Utilitas epiglottis non est propter vocē sed propter retentionē
 anhelitus. et ideo clausura epiglottis quae est sicut clepsedra in hora anhe-
 litus est erecta eleuata. sed in hora trasglutōis cadit super epiglottim et
 claudit ipsam. quod res quae trasglutitū primū cadit super radicē clausure epi-
 glottis. deinde transit supra dorsum suū. Verū etiā inter trasglutitū
 descendit et epiglottis ascendit ne transitū cibi impediatur ut deum est. Qui
 cēna autem. x. tercij. c. 1. dicit quod epiglottis est instrumentū ad complendā voces
 et ut teneatur anhelitus. Et in medio epiglottis est corpus sicut lingue fistu-
 le in figura et proprietate. Sed in substantia est membranosum et ad
 posum principalissimū vocis organū ut impletū spiritu non rumpatur
 Et ut madescat propria humiditate. et non sicut fistularū lingue siccitate
 frequēter acquiritur. aliqua iudicatur humiditate. Unde quod natura
 est pila: et perfectior arte. lingue fistule potius huic corpori assilatur.
 quibus omnia animalia sanguinea habent cor: quasi focum quo nature
 fomites et primordia ignis natiui continentur et seruentur eundemque tutū
 esse veluti arcem corporis totius necesse est. et epar cibi coquendi gratia

Gal. in de voce
Buer. ij. col.

vij. de iuu. c. ij.

Gal. vij. de iuu.
c. ij.
Bucij. prima primū
de anat. epi.

Alber. dmo d'ais
libo trac. ij. c. ij.

Gal. vij. de vtili
pri. c. ij.
ij. de ptib. vij.

de motib. alium

N ij

Pli. xi. naturalis
hysto. c. xxvij.
ij. de aia. c. d. sono
iij. hysto. ix.

Pli. xi. c. xvij.

ij. tegni

vij. apbor. xxxix.

*in spissitudine
sublimis*

v. apbor. xxv.
x. tercij. c. de apo
stetato pul.
scda pmi. c. d. aq.

in pectus

*in difformi
sistat*

in mignis

in fons vine

Sola tñ spirāta hñt pulmonē q̄ pectoris ꝑcauitatē replet in q̄ eāq̄
in culcitra cor situat̄ vt patebit. vñ aq̄tica vt in plimū caret gutture
pulmōe et voce. Dī vt in plimū q̄ triplices s̄t p̄sces. Aliq̄ dūtaras
sonū faciūt ore aut brāchij vt luci⁹ et carpo ꝛc. Alij vident̄ vocare
sed nō vocāt vt cuculus aper. pecten p̄sces. hñt em̄ spm̄ inclusū quē
dū atterūt atq̄ agitāt sonos illos elidunt siles vocib⁹. Tercij vocāt
vt delphū⁹ q̄ b̄z pulmonē et guttur sed caret lingua absoluta ꝛ labr̄
ideoq̄ impfecte vocat. Pulmo q̄sto mior corpib⁹ tāto velocitas ma
ior. Sitis intēsa q̄ nō facile sedat̄ ꝑ frigidū potū indicat pulmonē ca
lidiorē q̄ oportet. Pbleḡta inter loq̄ndū cū tussī expulsa frigidiorē
vox clara aspera ꝛ sonora sicciorē. obscura at̄ et lentis hūidiorē. Pul
moni ꝛ carni ei⁹ accidūt egritudines ex hūore reumatifante ad can
nales ipsi⁹. vñ gñant̄ squināta tussis p̄sces q̄ est vlceratio pulmōis
raucedo. aspitās vocis. distia. Et ex coadunatiōe hūoris in pēnulis
ipsi⁹. vñ fit empīma. asma. p̄plemonia. emothoīs. et pleuresis q̄ est
egritudo p̄nūclī tegētis costas vt dcm̄ est. Itē accidit dolor lateris
diminutio ꝛ variatio vocis ꝛ hanelit⁹ ꝑpter q̄ pulmo creat̄ a natura
Nocēt pulmonē frigidā vt nix glacies aer frigidus. vñ borealis. aq̄
multū frigidā. Et marie frigidū actuale siue poñale. pectorib⁹ senuz
excarnatis ꝑualescētū. q̄uis aq̄ frigidā ꝑsit ꝛ ꝑfortat pulmonē calt
dū et siccū. aer grossus paludinosus. nebulosus et v̄tosus. fumus ꝛ
pulis frumētī. furor. ira fortis. mlta tristitia. oē exercitiū laboriosuz
vox nimīū exaltata et multū ꝑtinuata ꝛ violēt̄ emīsa et marie ꝑ
repletionē cibi ꝛ humoz vt lectio aut ꝑdicatio. somn⁹ ꝛ vigilia imo
derata. et oia acuta. salta. amara. pōtica ꝛ acetosa. cibi grossi ꝛ viscosi
et repletio imoderata cibi et pot⁹. alleū. castanea. lētes ꝛc. denudare
pect⁹ aut in sole aut in vmbra. Cōferūt pectori panis bñ fermētat⁹
et m̄dys. p̄sana triticea ꝛ ordeacea. carnes bōaz. auū. agnī. hedi. ꝛ
lactātis vituli. capoli. oua sorbilla. lac recēt̄ mulsū. butir̄. recēs
coctū ꝛ crudū. case⁹ recēs sine sale. p̄sces pul petrini bonaz. aquaz
anguille recēs. amigdale dulces ꝛ amare. passule enucleate. sinap
ysop⁹ vinū enulatū ꝛc. Nūdificāt mēbra anhelit⁹. abinthē. acetū
squilliticū. anisum. aq̄ mellis. aristologia. butir̄. cū zuccaro. cinamo
mū. cubebe. enula. ficus sicce. liq̄ritia ꝛc. Abstinentia a cena ꝛ in intro
itu lecti cape vñ coclear de conadro ꝑparato et vti abstersiuus si
ne mordicatōe cito sanat sine molestia raucedinē. Catarro ꝑferunt
acetū. auellane. cinamomū. vitella ouoz. pille ꝑtra catharruz. Rosa
nocet catarro et fortiter redolētia ꝛ acuta. Clarificāt vocē. alleū ace
tū squilliticū. caulis succ⁹ deglutit⁹ post masticationē. liquiritia ꝛc.
Anxietatē inducūt. coloq̄ntida. epibimū. euforbū. fungi scamonea.
Anxiosis ꝑferūt. alleū. lac asine nouiter mulsuz. berillus lapis. cimi
vū. sicce fic⁹. gētiana. nasturtiuz. millefoliū. succus violē. sinapis ꝛc.

Nocent tussi acetū. mel nuces ꝛc. Lōferūt tussi alleū coctū cū lacte
 amidum cum succaro et oleo amigdalarum. enulatum vinum. li
 quiritia nasturtium cum melle. Poma vlcera pulmonē Lōferunt
 pꝛisic pulmo ꝛ cor anser betonica cū melle ꝑfectio satirion dyaro
 don lapꝑileantes. Et qꝫ pulmo ē nēcari ꝑpter hāilitū ꝛ vocē ideoqꝫ
 de hīs pauca dicētur. Est at hanelitꝫ motꝫ ꝑpositꝫ ex inspiratiōe et
 respiratiōe aerꝫ inter qꝫ duos motꝫ due cadūt quietes medie qꝫ sꝫ
 motꝫ ꝑꝛij qui sine dete nō succedūt ꝛ ꝑlūgunt vñ sic pulsus ꝑponit
 ex motibꝫ et quietibꝫ Et notificat magis ꝑ motū ita et anhelitꝫ qui
 seruit pulsui sicut digestio cibi in stomacho famlat digestiōi cibi in
 epate Et qꝫ calor pulmoīs ē debiliꝫ calore cordꝫ ideoqꝫ tumefactio
 eiꝫ nō ē ita frequēs sic cordis Anhelitꝫ sꝫ quorꝫ cause effectia foꝛalis
 materialis et finalis Effectiua est duplex ꝑncipalis est vna natu
 ralis siue vitalis cui subfuit volūtas. sit em̄ in somno ꝛ infatigabilis
 est. Et egꝛitudies opꝛatiue cerebꝫ et nucbe et maxie a qꝫ sturea
 volūtarie motiue descendūt in lacertos hanc impediūt opatōꝫ et aliꝫ
 quādo ipaz auferunt vt in apopleꝛia ꝑꝛꝫ ab eodē etiā ꝑncipio ꝑcedūt
 pullꝫ et hanelitꝫ licꝫ nō eodē mō. Instrumentalis est mltiplex qꝫ ins
 trumenta hanelitus sꝫ diaphraꝫ pulmo trachea arteria epiglotꝫ ꝛ
 vuula Et qꝫ ad dūt peccꝫ siue musculos pectorꝫ et os et nares. ista
 tñ instrumēta nō eꝫliter opant in factiōe hanelitꝫ nā quedā opant
 ꝑncipalitꝫ quedā minꝫ ꝑncipaliter de ꝑncipali instrumēto est diuer
 sitas Aristo. em̄ videt qꝫ pulmo sit ꝑncipale instrumentū vñ dꝫ re
 spirant aialia quecūqꝫ hnt pulmoēs. et delphinꝫ piscꝫ respirat qꝫ ca
 ret diaphraꝫte. arteria venalis qꝫ in pulmōe pꝛitꝫ apparet fm̄ Arist.
 esse ꝑmū hanelitꝫ instrumētū qꝫ cū dilatat statim sit inspiratio ꝛ cū
 ꝑstringitꝫ expiratio. fungitur itaqꝫ duntaxat officio accipiendi red
 dendiꝫ spūs Et nihil aliud nec siccū vꝫ hūidū pati ipa videtꝫ sed vbi
 in eā tale qd deerrauerit tā diu torqueꝫ dū excuriat qd delapsus est
 vñ Liguā ꝑpescas dū ꝑbes faucibꝫ escas Sed Gal. vult qꝫ diaphraꝫ
 sit ꝑncipaliꝫ instrumētōꝫ hanelitꝫ et pulmo fistulis plenꝫ est rece
 praculū spūs siue aerꝫ. motu em̄ diaphraꝫtis mouetꝫ peccꝫ et motu
 pectoris pulmo quo moto mouetꝫ trachea ꝑterea anhelitꝫ nō est
 dūtaxat ꝑpter refrigerare calorē cordis sed etiꝫ ꝑpter nutrire calorē
 vitale Nutrimētū atꝫ ignis nō est aqꝫ sed aer. vñ et pisces qꝫ hnt bꝛa
 chias non solum attrahēdo aquā refrigerant cordis calorē vitalem
 sed etiā per subtiles poros capiunt aerē nutriendo spm̄ vitalem. qui
 est ꝑmixꝫ aque. Aer em̄ non solū supnatat sed etiā misceꝫ aque ali
 qualꝫ. qd ꝑꝫ ex eo qꝫ gelidū creunte spū cōgelatꝫ aqua et inspissatur.
 Et spirātia in terra degunt vt talpe in quē ꝫ poros aerem penetra
 re nēo sane mētis dubitat. Et his etiā liquet qꝫ motꝫ hanelitꝫ sit mi
 xtus ex naturali et voluntario vt patuit in ꝑmētario puuli ꝑbie. Lā

ꝫ ꝫ ꝫ
 ꝫ ꝫ ꝫ

ij. de aia
 Gal. de difima. et
 vtilitate anhelitꝫ
 Aulcꝫ .x. ꝫ. c. ij.

Trusianꝫ. ij. teg
 ni ꝫmen. xxxv.

Anselimus ꝫ
 ꝫ ꝫ ꝫ

Auer. ij. col.

ij. de aia
 in de respi.
 ij. histo. xv.
 ij. de ꝫibꝫ. vi.
 ꝫmo histo. c. xv.

in d vti. hanelitꝫ

Gal. de iuuu. ha
 nelitꝫ c. ij.
 ꝫ. ix. naturalis
 histo. c. vij.
 iij. metheorōꝫ

Gal. de iuuu. ha
 nelitꝫ. c. ij.

lib. de partib. vi.
Et in de resp.
de vtili. hanelit⁹
c. ij. Et. viij. de in
ua. mem. c. iij. Et
in d. vti. resp. c. v

Gal. iij. interio
ri.
Trusian⁹. ij. teg.
men. lxxi.
Nico. iij. ser. c. ix
trac. iij. c. ij.

xxiij. pble. xlviij
Quic⁹. x. tercij. c.
xviij.
pmo pgnosticon
can⁹ z pme. xxvij.
x. tercij. c. ix.
Gal. interiozum
iij.

xxiij. pble. r. z. i.
xi. pble. xli.

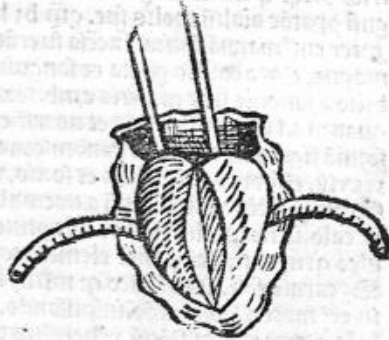
x. tercij. trac. ij. c. i
iij. hysto. ix.
Aristoti. xi. pble.
iij. v. et. vi.

formalis Est debita positio dictaz ptiū hanelit⁹ q̄ scdm̄ Aristo.
magis attribuit pulmōi q̄ diaphragm̄i Cā materialis subiectiua est
pulmo sed cū qua est aer Causa vō finalis fm̄ aristo. est euentatio z
refrigeratio cordis. sed auctoritate galieni Et custodire innatum et
vitalē calorē Custodit̄ at p̄ flabellatōz. hoc est frigidū aerē attractōz
mensurare z p̄ expiratōz hoc est fumositatis expulsōz Et fm̄ auctē.
est implere pulmōnē aere frigido donec p̄paret̄ p̄ paratōe cordis zc.
Anhelit⁹ est duplex. naturalis z violentus Natural⁹ fm̄ Gal. est cui⁹
inspiratio fit solo diaphragm̄e z expiratio p̄ musculos q̄ sunt secundū
exigastrū. i. ventrē S; innatural⁹ et violentus nō fit solo diaphragm̄e
sed iuuat̄ musculis pectorū dilatantibus quo ad inspiratōz Et muscu
lis costaz q̄ ad expiratōz Cui⁹ fit mltē spēs. scz Magn⁹ pu⁹ long⁹
breuis velox tardus rarus spiss⁹ frigid⁹ fetidus inequalis et diffici
lis zc. Que sit differētia inter respiratōz mūdificatōz euctatōz et di
latatōz p̄z dia. lxxi. et dicta est i p̄mētario puuli p̄bie. c. de spetieb⁹
mor⁹ localis. Lorus z palemō vt refert. Albertus p̄mo de aialibus
dicūt q̄ Anhelit⁹ quier⁹ et ordinatus mediocris inter magnum et
puuz. cordis detē et paratū hoiez fcāt Sine cā suspirare et gemere
p̄funde melācolie detentū z futurū maniacū dem̄rat Cū quietiscit p̄
tps lōgū tādē cū āgustia pdit̄ estū z gemitū cogitatōe z molestia de
tentū denūtiat et in penitētia alicut⁹ mali positū p̄cipue si caput cū
hec quatit̄ Si at cū hoc intorquet cū gemitū p̄ hoc se aliqd̄ mali tā
ordinare in aīo qd̄ cogitat q̄liter oge p̄pleat Spūs cū rugitu q̄dam
z nariū dilatatōe emitt⁹ feritātē z magnā iracundiā irrobabilez z im
petuosaz fert̄ dem̄rare Et ideo in puerbio d; q̄ spm̄ tles hnt̄ in na
rib⁹ quoz hanelit⁹ est p̄turbat⁹ z spiss⁹ Ac si cursu vel angustia la
borauerit impetuosū et iracūdi s; Breuis et spiss⁹ et q̄si incerept⁹
et decidēs timidū fcāt z imbecillē Graui⁹ hanelit⁹ fcāt spūalia im
pedita. frigid⁹ tard⁹ et puus mortē p̄pinq̄ fcāt. hanelit⁹ fetid⁹ fcāt
hūiores putrefactos in canna aut pulmōe. hinc est q̄ gibbosoz z cur
uosoz fetidior et grauior odor est anhelit⁹. xij. pble. x. Sūt autem
gibbosi quoz in posteri⁹ causat̄ eminētia ex spondilium dislocatiōe
strumosi q̄o anteri⁹ Gibbosos ex asmate aut ruffi factos an̄ iuuētū
tem mortē p̄nūtiat Hippocrates. vi. ap̄bor. Nā putredo nō soluz est
causa fetoz immo z corruptiōis et mort⁹ vt d; p̄ aristo. in de morte
et vita. Retinere hanelitū soluit̄ singulrū et tussim. fortat̄ calorē
naturalē et mēbra plūmit̄ reumatica. Et auget auditū de voce q̄ ē no
bilissima actio volūtaria factā a nobilissimo motu cogitatōis z delibe
ratōis vt d; Gal. in d. voce in p̄ncipio Aut repercussio aerē respirati ad
vocalē arteriā cū imāgie fecūdi vt p̄z. ij. de aia In p̄mētario paruuli
p̄bie caplo de obiecto audit⁹ dcm̄ est Que s; eius cause efficiētes
instrumētales Nā p̄ncipalis est vtus aialis mouēs aerē p̄ epigloz

rim. et q̄ canſa material. formalis et finalis. Quid dicitur a loquutione et que sit ei⁹ dicitur. Nunc breuiter ad ei⁹ acciō et phisſioniaz accedatur. Vox ledit tripl̄r aut em̄ diuinit̄ aut corrupit et pmutat q̄ pmutatio est aut ad raucedinē aut aspiratē aut acuitatē aut ḡuitatē aut tremores etc. Raucedo em̄ fin gal in de voce est hūectatō epiglōt̄ quia epiglōt̄ est sonora acute vocē cū sit cartilaginosa vt dcm̄ est ptz silis ter q̄ vocē clarificat. Vocē aut ledit Epilepsia apoplexia congelatio stupor squinātia palis̄ etc. Vox quasiata tanq̄ ex vasculo q̄ssato pcedens voracē et stultū indicat. Sonus vocis indelectabilis siue stolidus aut ouiuū aut capraz vocis silis existens stulticie h̄z indicū. Qui a graui incipiūt et in acutū desinūt mollis sit affect⁹ et cito in gubris sunt animi. qui h̄o acutā vocē cū quadā siccitate pferūt vs̄ pelles et subdoli pbantur esse. q̄ acutā et mollē h̄nt vocē effeiat̄ sūt. Sz emittētes grauē vocē et inflexibile tāq̄ ex cōcauo pectoris viriles sit in bellis et magnimi Vox in modū auuū tendēs et cantum. pnos in vengerē leues et inanes oñdit. vox inflata et tenuis et q̄si lugubris tristē asperū et suspitiosuz indicat. Quoz vox currit in aures ita vt nares psonāt mēdaces sit maliuoli inuidētes et malis alienis gaudentes. vox vehemēs tanq̄ son⁹ pmit⁹ violentū insultum odiū in corde gerentē fcat. vox tarda inerte m̄ p̄cipitē et impudentē declarat. Aniuersaliter cui aniāl̄ vox hois silis illius habet mores. Tussis etiā accidit membr̄s hanelit⁹ que est offendiclm̄ spūs in trachea arteria. Aut est mor⁹ aniate vturis et naturalis fin nature cursū circa instrumēta spūs opans ad expellendū supflua siue nociua. Et ē duplex Volūtaria que sit a virtute aniāl̄ motiua pcedente deliberaciōne. Et inuolūtaria que diffinita est prius. Et tussis est motus localis. cuius aut sit virtutis ope ratio est diuersitas. Dicitur tamē ab Auicenna q̄ sit motus compositus ex naturali et volūtario. Cōferentia et nocentia tuill̄ dicta sunt prius.

De Corde et eius partibus. Caput vltim⁹.

Vene arteriales

Capsula cordis

v. d. ge. aliū. c. vij. Gal. ij. reg. l. iij. et. iij. interioruz c. vij.

Alber. pmo b sia libo trac. ij. c. x.

Auc⁹.

Constan. in vīa tico li. iij.

p. sen. tercij. tract. ij. c. j.

Dia. xli.

Dia. xxxviii.

**Pli. xi. naturalis
histo. c. xxxviij.**

In de fetu

**P. i. ma pmi. c. de
membis**

ij. de ge. aliu. iij.

**Alber. iij. de ania
lib. c. iij.**

**Zuer. ij. colliget.
iij. de pib. iij**

**Trufianus. ij. te
gni. c. xij.**

**Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. iij.**

**Sal. vij. de utili.
Ri. c. ij.**

Zuic. xij. de aia

lib. c. de ana. cor.

Zuic. xi. terci. c. i

**Di est memby pncipale cui stutes sunt potetes in corpe
ac effect^o maximi. ptextu ex carne dura stutum oragnu in
corpis medio velut fornar situ. duobz vetriculis aut trib^o
piete ac quoz ostijs intercessu. Cor esse pncipale membru
ro et sensus ondit. na pmit^o stituit et postremo abscedit vt dcm est
Un Zuic. st. xxi. terci. c. de gnatoe embrionis. Veritas est q pmut
memby qd i corpe creat est cor. quis de hypo. dicat q ipe dixerit p
mit^o cerebz creati. Et est solu pncipale cui oia alia seruiut q e sibi
suffitens ex se. quo oia alia indiget. tribuens no suscipiens. Hnat em p
mo ex nutrimeto intraneo et ex subtiliori et meliori materia. deinde
cerebz vna cu nervis ex residuo materie sil qdez no successiue facit
alia mebra nobilia vt dcm est. Jpm est sedes aie pncipalis vt in de
motibz aialiu declarat. a quo et nervi arterie et vene oriunt^r vt dcm
est. Et ois pncipalr inicitat in medio pncipaliu mebroz et pec
toris totiusqz corpis sicut rex in regno situatu. Qd nullu viciu patit
Lu em pncipiu corrupit nihil est q ceteris q inde pedeant pbere au
xiliu possit. Organu sensu interior. origo oim opatom et naturalis
caloris atqz vitalis fons. Est itaqz effect^o maximi. na pncipiu est cor
pe puu. stute et efficacia maximi pmo celi et scdo elcco. Cordis enim
qstas tribu est pportata. Primo corpori aialis et fm illa pportione
est puu in qstas vt dcm est. Scdo pportonat arterijs q oriunt^r ex
ipo. et panticulis q suspcedunt ex ipo q sunt ligameta quibz cor alligat
et ppter illud est dilatatu in basi vt hec suffitenter oriiri possint ex eo
et no grauet supflua qstas ppter ptnuas eius diastoles et sistoles.
Tertio pportonat pectori et pulmoi vt sit tata ei^o mētura q et in pecto
re sine ostiu lesioe possit locari et a pulmoe suffitenter euetari. Ex his
tribz pscqz q no sit magne et supflue qstatis. Est tn in boie cor ma
gnu ppatoe aialiu molis sue. qm hz ho de calore innato plusqz illa.
ppter cui^o magna qstas nccia fuerut pcauitatis vasa et orificia esse
magna. Caro cordis gnata ex sanguine arteriali fm Halli. aut ex no
biliori sanguie siue materia embriois. Et ideo sicut cetera visceruz
quantu ad materia ex q fit et nutrit est omtomez. sed quantum ad
forma figure siue ppoem e anomomez. scdo de pib. j et Lofili. dia
xi. xvij. Est dura siue solida et fortis. vix passibilis. ex venulis mltis
formibz pstita vt sit loqinā a nocumētis. et vt phibeat exalatio spūs
et calois naturalis q in eo dnt ptneri. Soliditas tn carnis no est
ideo qz in eo multu pntet elemētū terrenū. cu no sit mlte siccitatis.
S; carnis soliditas e ideo qz mltuz inspissata e a calore poteti agere
in ei^o materia. digerēdo. inspissando. et solidādo. Et i cordi carne st
spēs pte villoz stātū vebemētis diuersitat^r loqitudinaliū attra
ctiuoz. latitudinaliū expulsiuoz. et trāsuersaliū retētiuoz. vt sint et
spēs motuū. no qdē localū volūtariu sed naturalū. scz attractois**

expulsio et retentio. Et situs istorum villorum in corde est absque ordine quod longitudinales non sunt locati per se vel in interiori, neque latitudinales per se vel in exteriori, neque transversales per se aut in medio. Sed sunt confusi in suis partibus quibus plus longitudinalium sunt in interiori propter attractionem et dilatationem que est prima operatio, latitudinalium in exteriori propter expulsionem, et transversalium in medio retentiois aut giratiois causa. Ita tamen situatio per sensum non est bene comprehensibilis. Et propter tale villorum inordinatam situationem dicitur a musculis in quibus ordinantur. Differt etiam a carne aliorum viscerum quod operationes cordis fiunt cum motibus ideoque est laevissima. Non tamen proprie est caro est lacerta aut musculus, quod motus eius non est voluntarius sed rotatus grece dicitur subiacens necessitati. Et quoniam est cordis motus et unde causatur et quod pulsus dicitur est in promerariis parvulis phlegma, c. de speciebus motus. Et in ipso reguntur omnes species motus, generatio que ad spiritum, alteratio que ad sanguinem, augmentatio et diminutio secundum etates animalium. Dicitur enim philosophus id per singulos annos in homine ad binas drachmas ponderis ad quinquagesimum annum accedere ab eo detrahi tantumdem, Et tunc non posse vivere hominem ultra centesimum annum defectu cordis. Egiptii existimant, Quid autem de Nestore filio Arganthonio tartessiorum tyranno, Epimenide Gnosto ceterisque que philosophus, vii. naturalis historia, c. xlviii, enoverat. Quid de Marusale Brphaxat ceterisque de quibus in sacris scripturis, sententia est promitto, b. Aug. et alijs in hac re doctissimis. Locum mutatio secundum Diastolem et Sistolam, iiij. de anima, Operatio autem epatis et aliorum viscerum fiunt cum quiete cum non sunt necessarii villi. Est propterea in corde magna venarum multitudo propterea eo quod omnes motus sunt ab eo et emittit a se virtutes per venas et nervos et membra omnia trahit ad se secundum quod vult indiget itaque magna fortitudine ut dicitur est. Et in carne cordis sunt cavitates dicitur ventriculi situati in basi et non in cono quod per conum non attrahit neque expellit sed per basim in qua sunt officia ut patet. De numero ventriculorum autores diversificant. Cum quidam alia secundum Aristotem, sunt in corde suo tres ventriculos, quidam duos, quidam unum. Galenus enim in libro de virtute hanelit dicit Aristotem, dicit cor habere tres ventres cum patens sit sensus duos tamen esse, a quorum uno procedit vena magna, et ab alio magna arteria. In quibus autem alio unum tamen a quo procedit arteria. Et in his que caeterum pulmone non est dexter cordis ventriculus. Est itaque Galenus, finis cui assentit Auer. primo colliget, quod cor dicitur habere duos ventriculos. Sed Aristotem, huius sententia cum Avicenna, xi. tercius, c. 1, dicere. Et in ipso sunt tres ventres que Aristotem, appellat sinus duo ventres magni et veterem quasi medium quem Galenus nominavit foveam aut meatum non ventrem ut sit eius receptaculum nutrimenti quo nutritur. Dicit tamen Alber. quod vena que est inter cor et epatum non est ut cor nutriat, sed cor nutritur ex nutrimento completo suba eius in fluente, sed est ut defert in omne vas virtute cordis que complet digestionem Et sicut meatus plures et vie inter ambos ventriculos que suba in basi dilatantur

Alber. iij. de anima lib. c. 4.

Gal. vij. de iuuventu. c. ij.

Gal. ij. de complexione. c.

Alber. primo de anima lib. trac. iij. c. iiij.

Aristo. in de morse et vita xi. na. bis. c. xxxvij

Nico. iij. sermo. trac. 3. suma. 2. c. 2

Alber. xij. de anima lib. c. iiij.

vij. de virt. pti. c. ij.

primo histo. c. xvij. Et. iij. histo. xij.

Alber. primo de anima lib. trac. iij. c. iiij.

1mo histo. xvij

Gal. vij. de vri. p. ti. c. ij.

Zuic. xi. tercij. c. i.

Alber. ij. de ania. lib. c. vi. Et. xvi. tract. ij. c. ij. et. ij. ij. histo. c. ij.

Zuic. ij. d. alib. Dia. xli. ij. de p. r. b. x.

de anarhomia cordis in fi.

Gal. de iuua. vij. c. ij.

Gal. vi. de vri. p. ti. c. ij.

Zuic. pmo de vi. r. b. cordis ij. de p. r. b. ij. tract. ij. summa ij. c. i.

xi. tercij. c. i.

in cordis ampliatioe. et pstringunt paulatim fm cordis altitudinem ascendendo intrinsec⁹ ta ipi q³ etiã ipi vetriculi cordis. Et vetriculus q³ d³ dexter maior est sinistro q³ in ipo h³ p³neri copia multi sanguinis. in sinistro at³ p³neri sp³s qui est min⁹. Et med⁹ est maior sinistro et minor dextro. Uex in pte in qua obuiat vetriculo dextro est maior q³ in pte in q³ obuiat sinistro. Et caro sinistri vetriculi grossior et solidior est carne dextri. eo q³ sinister h³ p³neri subam subtilē et labilē scz sp³m q³ eget mltā custodia cū sit delator vtutū. Et facta ē solidior et grossior vt nō esset ps dextra ppter p³tentum sanguinē in eo multū q³ grauis est respectu p³tentoz in sinistra. pōderosior sinistra et ppter hoc nō fuisset statura cordis eq³lis. Preterea basis vetriculi sinistri altior est q³ dextri. q³ nymo multū dūdit basis dextri et h³ ideo q³ dexter vetriculus respicit epar vnde mittit ei sanguis grossus et grauis ex quo arterie et sp³s nutrirī nō p³nt. Et ideo oportet q³ p³ mediu ascendendo subtiliet et spiritualior fiat ad nurrimētū sp³s et arteriaz ppter q³ etiã a sinistro cordis vetriculo aut medio fm Bristo. ij. histo. ij. arterie oriunt sicut a dextris pāniculis vena magna vt dcm est. Et nerui a villis lōgitudinalib³ q³ sunt in corde q³s vt⁹ for³ matia indurat. emollit. diuidit. et vnit fm exigētiam mot⁹ et sensus. Aut ex neruo p³ que sentit añ cerebri gñationē q³ postea p³tinuat cum neruo dūdente a cerebro ad cor p³ quez cerebro genito mittit ab ipo sp³s sensitiu⁹ fm Gal. ad cor. aut ecōtra fm Bristo. Aut ex medio vetriculo q³ in dispōe carnis inter p³dictos tenet mediū in quo est sanguis t³parus siue med⁹ inter subtilē et grossum. Et iste vetriculus fm Mundinū nō est vna cōcauitas sed plures p³cauitates pue late magis in dextra q³ in sinistra. ad hoc vt sanguis q³ vadit ad vetriculū sinistra a dextro cū debeat fieri sp³s p³tinuo subtiliet q³ subtilia p³rio est p³paratio ad gñatiōem sp³s. Et natura trāsmittēdo aliquid p³ membra vel viā aliquā nunq³ trāsmittit illud ortose sed p³parando ipm ad formā quā debet suscipere. Et hic venter med⁹ caret oul³ cūis et elongat corde constricto sicut decurtat cum cor dilatat. Nō aut in eo gñatur sp³s vt quidā autumant p³ modum p³strictōis sanguinis in eo. sed generat in sinistro qui est armariū sp³s et miner³ ua gñatiōis ipius. En at dexter vetriculus sit calidior sinistro est difficultas quā remouet Nicolus quarto sermonū dicēs q³ sinister est calidior intēsiue gratia sp³s qui est calidissimuz in corpe. dexter vō est calidior extēsiue q³ maior et sp³s in eo nebulosus est et turbidus in sinistro at³ clar⁹ et luosus. Sz Cōsiliator dia. xlvij. et. xviij. abso³ lute auctoritate Bristo. p³cludit dextz vetriculm esse nobiliorē et lōge vtiōz sinistro atq³ vitalioz. sicut nobili⁹ et pus est ante q³ retro et sur sū eo q³ est deorsū vt dextz sinistro. Hinc est q³ vca est nobilioz arteria et vita p³ in dextro q³ sinistro. Et vterq³ h³ duo p³ritia ita q³ cor

dabeat quatuor officia que sunt, vene magne, vene arterialis, arterie maioris siue adorti, et arterie vcalis, ita quod unusquisque duorum ventriculorum dextri scilicet et sinistri habet officia duo quorum unum est maius alio. Maius officium dextri situm est ex parte epate, et est officium vene magne punctum epate, per quod trahit cor sanguinem ab epate et expellit ipsum ad epatem et ad omnia alia membra. Secundum officium est vene arterialis portum ad pulmonem sanguinem subtile calidum et cholericum nutriturum ipsum. Et dicitur vena magna et vena arterialis quod vena magna habet tria officia, arterialis autem vena duo. Sicut in sinistro sunt duo officia que sunt magis usus radice cordis quam officia dextri. Et unum est profundius altero et est illud a quo oritur arteria adhorti per quam transmittit sanguinem et spiritum in omnia membra. Exit enim spiritus a corde sicut lumina a sole, sicut enim sol est fons luminis et principium generationis et corruptionis et vite in uniuerso per motum et lucem ita cor est fons caloris (est enim illi calor innatus, ceteris autem membris influens) et principium vite in animalibus per motum et emissionem spiritus viuificantis totum. Et hoc tres habet pelliculas siue ostiola que sunt valde densa, que perfecta clausura claudunt ab extra ad intus, et apiunt ab intus ad extra. Duo autem officia dextri habent tres pelliculas claudentes quorum processus est ab extrinseco ad intrinsecum. Secundum officium est a quo procedit arteria vcalis que pulsatur per quam attrahit aerem digestum in pulmone et expellit fumos capinosos. Et in hoc officio duo sunt ostiola ut voluit Galenus, vii. de viti. pri. c. 3. que faciunt clausura non claudunt, sicut itaque cor per duo officia principaliter attrahit ut per officia vene magne et arterie vcalis. Et per alia duo que sunt adorti et arterialis vene emittit ad alia. Cum cor attrahendo dilatur et tunc arterie stringuntur, et expellendo stringuntur quando arterie dilatantur. Et dicitur quodammodo quod attractio sanguinis a corde fit a virtute eius naturali attractiva. Sed attractio aeris ab eo fit a virtute aeris mediante virtute pulmonis. Preterea duo additamenta velut due aures apparent in corde, unum quod est in sinistro super officium arterie vcalis, et aliud in dextro ventriculo super officium vene procaue in modum duorum marisupiorum, que sunt tenuia rugosa cum cor stringitur, et tesa quando cor dilatur. Et sunt sic due arche que recipiunt, in uno quod recipit sanguis que trahitur ab epate, in altero recipit spiritus que trahitur a pulmone ut meserati ce vltimo monstrat cordi quatenus non agguet ex nimietate, aut etiam deficit aut ex diminutione. Et sunt dura ut non facile recipiant nocumeta, tenuia ut bene obediunt motibus stringentibus et dilatantibus. Et apud radicem cordis sunt membrum sic fundamentum sicut cartilago gigni pium factum ut sit basis firma et fixa propter motum eius. Nam omne quod mouetur oportet quod inuolatur vel beneat siue affigatur alicui fixo, et illud Alber. de eorum cartilaginosa, et dicitur repit in corde cerui elephantis et bubalorum quod est sedes et firmitas cordis. In eorum superficie misce videtur texture se in oppositas variatas. Et piguedo generat non agens gra sed finis ut sua virtuositate superfluas prohibeat siccitate, hic est quod onager habet inter cetera bura cor piguissimum velox est ad motum et diu perseverans in ipso

Gal. vii. de iuuu
c. iij.

Dia. lxxx.

Trusian. ij. teg
ni. men. xij.

Auic. in canticis.

Dia. lxxx.

Auic. xi. tercij. c. l

Fuer. j. colliget.

Alber. pmo de aia
lib. trac. iij. c. ij.

Gal. vii. de vtili p
ti. c. ij.

pmo de animalib.
trac. iij. c. iij.

Gal. viij. de vti. p
ti. c. vi.

Auic. xi. l. c. ij. e. j
Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. iij.
Auer. pmo col.

Gal. de iuuamē
tis hanelitus.

Gal. v. de interi
oribus. c. ij

Dali. ij. theouice

Auer. pmo col.
ij. cell
pmo histo. xvij

Gal. viij. de vti. p
ti. c. ij.

Auicēna. xi. tercij
c. ij.

Primo histo. xvij
ij. de pti. 3. 7. 4
scdo colliget.

Aristo. de motu
animalium in si.

Et sic patet quod sunt partes cordis subales. Quod orta a corde sunt quatuor. Vena
chilis. vena arterialis. arteria ad horti. et arteria venalis. Habet
preterea cor ob sui nobilitate precordium quod capsula aut cellula aut dya
phragma cordis aut vagina panielus vel opimentum cordis ex capite
eius precipue nuncupatur sufficienter amplius. deinde paulatim restrictum et sicut
ipsi cordi desinit. Est enim velut capsula quodam magna aut pmissiorum in
fallax cordi circumpositum distans ab eo multum. tamen enim spatium inter ipsum
et cor relinquens quantum dyaastolat id sufficienter absque pfectioe. Si enim
capsula fuisset cordi continua foret ipsum impeditum in suo motu. Di tamen
quod in radice et cuspe dicitur illi sed in alijs partibus distat. Et in medio
distante capsule a corde quodam tinet humiditas aquosa ad cor irroratum
et prohibendum exsiccatione eius a vehementi motu ipsius. quod si exsiccet al
trahit in marasmum. Si vero multiplicet superflua iectigationem incurrit
Aut in distantia dicta multi continent spiritus qui reservantur ad necessitate
propter quorum reservationem facta fuit soliditas sube capsule. Et in animal
mortuo per suffocationem aquea suba in cordis capsula reperitur. non quod in ea
contineatur aquositas sed quod in frigiditate spiritus in aqueam se conuersi
naturam. Quorundam tamen est sententia et aquea et spirituosam contineri subas
in capsula. quod licet sit de natura panielorum tamen est fortior et durior omni
alio corporis panielo ut sit cordi tutamen et clipeus aduersus quilibet in
currētia. Ab alijs itaque dicit panielus quod in tutelam nobilissimum corporis
membra datur. Prossitit quod cellule est atque robur ipsius quod tangeri debet
bat toracis ossa et oim mollissimum viscus. scilicet pulmonem. Erat itaque picu
lum siquidem durior fuerit quod nunc sit anxiaz ab ea pressum et quassatum viscus
Si vero mollior ipsam partem ab ossibus. igitur sicut positio eius est inter huius
ita etiam corporis suba eius est in medio extrinitatum tanto osse mollior quanto
pulmone durior. Figura huius sicut contentum ab eo viscus rotunda quodam in suo
capite et sphericam sua basi. Forma cordis est rotunda instar pinee que
in arabico dicitur fennara. Est ergo pinealis figure. oem enim quod excedit
est caliditatis debet esse tale ut flamma ignis ostendit. Et est hec figura
magis sillis sperere quantum tutum sit cor a nocumētis. Cuspis enim cordis
carnosa et spissa stat loco scuti defendens ventriculos ab occursum in ossa
dura toracis et costas. Et dilatatum est cor suis in cauis nervulos con
tinentes in sua basi ut sit sufficientia in origine cum eo quod oritur ab eo. Qua
titas cordis patet ex dictis. Medium in tota spaciostrate toracis cor po
suit natura. cum locus ille spatiosior et a nocumētis tutior existat. Decipit
tamen itaque dicentes ipsum in sinistris magis esse locatum quantumvis ad papillam
sine mamille inclinatur ut dicitur. Existit enim non solum ut dicitur quodam in me
dio pectoris secundum oem dimensionem et metram in medio totius corporis cruri
bus (sine quibus vivere potest homo et brutum) deceptis. Locum enim medium regis est
ad hoc ut sit regnum ipsius. propterea omnibus suis circumferentijs. quoniam
tamen itaque locus cordis est medium corporis cuius complementum est pars qua ex

tremēta emittunt vt virtutes ei⁹ equalit respiciāt extrema ⁊ mediū
 toracis. quantū em̄ spōdiles distāt a corde a retro tñ pect⁹ ab ante
 et quantū clāues a sursum tñ ab inferi⁹ dyaphragma. Aristo. vero
 iij. de p̄tib. iij. d̄t Cor in medio positū est sed magis supius q̄ infe
 ri⁹. et p̄ti priori amoti⁹ q̄ posteriori. Natura em̄ rem nobiliorē cōsti
 tuere in locis nobilioribz solet. Nisi qd̄ mai⁹ impediāt. Et nulla est
 est repugnātia aristo. cū gal. qz gal. loquit de toto corde. aristo. de p̄ti
 b⁹ cordis. Lata em̄ ps in qua sunt vētriculoz ipsi⁹ oza pulmōni p̄iū
 gū vt in medio ei⁹ q̄tuor cōiaceat p̄nūlay. nā pulmō p̄inet ipm̄ in
 suis p̄tibz sicut man⁹ cōtinet illud qd̄ retinet digitis. q̄nta vero ista
 rū existit cordivt culcitra. corp⁹ supiora spectās eleuata paulo a pul
 mōe supius ad arterie fissurā in sūmitate clibant q̄ multū est ossuo ⁊
 sa et maioris resistēte nocumētis extrinsecis. Et basis sinistri vētri
 culi altior: est dextrī vt dcm̄ est. Sed fm̄ p̄tē acutā declinat cor ad in
 feri⁹ ⁊ sus sinistrā p̄tē sub papilla sinistre māmille. Et hoc est qd̄ in
 tēdit Aristo. p̄mo h̄sto. xvij. et Plini⁹ naturalis h̄sto. xxxvij. dicētes
 Cor in ceteris aialibz in medio pectoris situat in solo at homie ver
 git suo mucrone in sinistrā poti⁹ et priorē qua et arteria et guttur aī
 gulā situant p̄tē. paulo a māmillay. distinctiōe ad leuā inclinās pa
 pillā. fm̄ latere sepi⁹ p̄t qm̄ disecto aiali dimouet vt elonget ab epa
 te qd̄ in dextro collocat latere sub corde sicut luna imēdiate sub so
 le. Et licet splen sit posit⁹ in sinistro nō tñ est adeo nobile membruz
 nec tāte q̄ntitatis sicut epar. Et vt sinistri lateris frigiditas q̄ ex sple
 ne est tpeet et calor tot⁹ in pte vna nō aggreget. Maxie nanqz alioz
 aialitū frigesfacta sinistra hz hō. ne etiā venā cōm̄mat cōcausā q̄ inter
 ipm̄ et epatis gibbū p̄tendit. Et pulsus fm̄ Gal. fit qm̄ cor attraxerit
 rit spm̄ et pulmōne repletūqz fuerit in deorsum lateralk tēdit vt a
 pectore remoueat q̄ multū. Cū vō denuo attractū in seipm̄ cōcides
 rit et euacuatū in naturalē deuenerit figurā sursum qd̄e recurrēs tūc
 p̄silit pectori p̄cussionēqz p̄ficit et ita p̄cides pulsum p̄stituit. recedit
 itaqz dilātādo se a pectore. accedit vō ad ipm̄ p̄stringēdo. Unde scīf
 q̄ pulsus in diastole et sistole sua nō est fm̄ modū accessiōis ⁊ reces
 siōis cordis. vmmo fm̄ modū diastolis et sistolis corp̄is arterie. Et
 p̄tēntiri pulsus in mortuo hoīe rōe calorē vt vestigiū. nō vt est cor
 dis et p̄ntis vitalis effect⁹. Cōplexio cordis respectu cutis est calidā
 da et sicca. Calid⁹ em̄ qd̄ est in corp̄e humano est spūs et cor a quo
 p̄cedit. et sic p̄pter ḡnare spm̄ est calidū. siccū vero vt ḡiatū spm̄ cō
 feruet de mollitie sube cordis spūs citi⁹ exalaret siccitatē ei⁹ decla
 rat soliditas sue sube quā cerebz et epar suis cōmpant humiditatibz
 Et cerebz cordi sup̄ponit directe vt sua refrigerat frigiditate cor
 dis feruorē. Nec obstat Buer. snia dicētis colliget. ij. ipm̄ cor esse ca
 lide et hūide cōplexiōis. qm̄ loquit de cordis cōplexiōe q̄ntuz ad p̄tē

Dia. xxxvij

Alber. p̄mo d̄ aīa
 libz trac. iij. c. iij.
 Aristo. in deiuuē
 tute et senectute.

Gal. vij. de iuua
men. c. ij.

Aristo. p̄mo h̄sto
riaz. xvij.

Alber. xij. de aīa
libz. c. iij.

Auic. xi. tercij. c. i

3. d̄ p̄tibz. c. 3. ⁊ 4.

Alber. xij. de aīa
libz. c. iij.

p̄mo h̄sto. xvij

xv. p̄ble. x.

p̄mo h̄sto. xvij

Gal. p̄mo p̄plex.
Auic. p̄ma p̄imi
c. de p̄plex. mem.

sc̄do de p̄tibz. vij

Gal. vij. de iuu
men. c. ij.

.ij. tegni
xxxv.

hinc rursus

.xxxvij.
Trusis, in pme.

.xxxvij.

.xxxix.

.xl.

.xli.

.xlj.

.xlj.

Aristo. de mor. et
vi. c. fi.
Trusian. ij. teg
ni pmen. xij.

In de pulsu

quā influit sup toto Gal. ho et Aucēna loquunt st de corde q̄ntū ad
complexionem p quam suas tm facit opatiōs p quibz p̄ficiendis pa
rū eguit de sanguine et spū ideo numerat̄ inter calida mēbra et sic
ca. Cor nutrit sanguine grosso et spisso, nō quidem absolute ita q̄ nu
triat̄ ex sanguine mlico, sed ex sanguine dextri vētriculi et venarū in
el^o suba disseiataz q̄ respectu sanguinis sinistri vētriculi et sanguis
arterialis ē esse spissus. Perficit̄ at nutritio ei^o dilatatiōe qua attra
hit sanguis ad interiora ad vētriclm dextz. Et vtute naturali attra
ctiua qua nutrimentū attrahit ad singlas ei^o p̄tulas, et ibi appōit̄
loco resoluti. Cordis p̄plexio variat̄ q̄ signis cognoscit̄. Magnitudo
em̄ respiratiōis, velocitas et frequētia pulsus, audacia, impigrities la
boz, latitudo et pilositas toracis, hypocondrioz et toti^o corpis, calidū
lidū indicat̄ cor. Supcalectū at furor, mania, et p̄sidentia bestialis
nulla regulata rōe oñdunt. Pulsus tardus, mior et rarus, respiratio
pua, thozax siue pect^o nudū a pilis et puū, timor, curiositas, vor sub
tilis et debilis, pigrities actionū, frigidū indicat̄ cor. Freneticoz pul
sus puus est velox et spissus, litargicoz ho hinc p̄tio. Siccū cor fecit̄
pulsus dur^o, totū corp^o musculosum, mactes carnis, vene manifeste
pili grossi et breues, difficultas in irā, ferocitas et implacabilitas, hu
midū cor denotat̄. Pulsus mollis, p̄mptitudo ad irā et placabilitatē
caro hūida, piloz mltitudo et plixitas, sed nō in pectore, piguedo, tar
ditas in actōe, et timor, calidū, et sic, pilositas corpis, et marie pectoris
velocitas actionū, crudelitas, iniustitia, tyrānides indicat̄, calidū et
humidū. Pulsus magni, veloces, molles, et frequētes, moderata pi
lositas, et p̄mptitudo ad actōs et ad irā, sine ferocitate oñdunt. Sed
humidū et frigidū cognoscit̄ pulsu molli, pusillanitate, nudo pectore
pilis, timiditate, debilitate, pigritia, pietate, miscōia, et intractabilita
te. Durus at pulsus et pauc^o, inspiracō pua, aut rara et tarda imponā,
ad irā, pect^o nudū pilis, mēoria ire q̄ inuidia dī, fri, et sic, oñdunt cor
Et hec signa ha sunt quo ad mores naturales et nō quo ad illos qui
lege, vita, p̄uersatiōe, vel arte, acq̄runt̄. Tria sunt cordis accētia q̄ ean
dē vident̄, sed nō hnt naturā salt^o videlicet pulsus et respiratio. Sal
tus nihil aliud est q̄ p̄stricō calidi in corde exntis p̄pter refrigera
tionē supflua, aut mortificatiōem, aut t̄sbeactionē. Calidū em̄ fugi
ens p̄trariū facit saltū, vnde cor timentū palpitat p̄pter calidū con
strictū a frigido in puū locum. Et p̄tingit ita p̄stringi calidū vt alia
extingant̄ et moriant̄ p̄pter timorē. Sed Pulsus est mor^o cordis ex
diastole et sistole cōposit^o motū nascēntaz ex p̄gregatiōe humidū indi
gesti genitaz, et bulitiōni assilatus ex rarefactōe sanguinis quē calidū
spumificās et tumefatiēs humidū causat, et resolutōe ac ingrossa
tiōe humidū ac infrigidatiōe causat^o. Et q̄ ex corde arterie oriuntur
hnt̄ igit̄ eundē motū qui pulsus dī de quo in p̄ma p̄mi et p̄ Gal. sus
ficiēt̄ tractat̄. Cui^o sunt varie spēs ex quibz corpis di spōs iudicat̄

quos nō inuidie sed breuitatis grā posthabere decreui. Tertiū cor
 dis accidēs est respiratio que est aeris ingressus sicut inspiratio est
 eius illi⁹. causata a calido augmentato ex humido in corde in quo est
 pncipiū nutritiū. Cor em̄ nutrit et plus q̄ cetera membra. Etenim
 alijs illud alimēti cā est fm̄ Aristo. in de vita et morte. Ad cor at pul
 mo colligat (sicut in piscibz ad os et branchias acuta pre cōtra alia
 alia spectat) qd̄ mouet calido aucto. et pulmo eleuat qui silis est fol
 libz in erarijs. Non em̄ longe distat cordis et pulmōis figura a for
 ma folliū. Eleuato pulmone pecc⁹ extēdit. et aer qui deforis est frigi
 dus refrigerās et ignis excessum extiguēs sicut in folles ingreditur
 extēdit. Calido mitigato et depresso aer exspirādo emittit. exspirando
 em̄ cor mōdicat a capinosis vaporibz. sed inspirādo reuocillat i aere
 Bha em̄ spirātia dum aērem attrahūt et expellūt uiuere dicunt. pua
 ta vero his actōibz mouent. Unde gressibilia terrestria et volatilia
 sub aq̄s peunt quēadmodū pisces in aere solo. Mors em̄ calidi est
 marcor et extinctio. aut ppter tps longitudinē marcefactio q̄ in plā
 tis abausis nuncupat. Calor em̄ innat⁹ cōsumpto radicali humido
 seipm̄ extiguē ut lapadis flāma. idcirco siccitate vltimata calor ex
 tiguē et mors subsequit naturalis. Non obstante q̄ ignis sperit⁹ oi
 pnat humiditate. qualis nō est ignis qui apud nos videt. Et fit ple
 rūq̄ ppter causam qua corrupit cordis cōplexio. aut qua resoluitur
 stus. vnde casus stur⁹ solus ē signū maluz scdā q̄rti trac. j. c. xxvi.
 Mortis signa fm̄ Pliniū sunt Rissus in furoris morbo. pulsus for
 micularis. cadēs. et inequalis. collectio paleaz. et puenire oi hoia ad
 aliqd̄ quasi colligat et se aut pietē. Et q̄si egrotāt sanz pauce egrotu
 dinis timorē fecat. Tortuositas nasi. applanatio ei⁹. distillatio aque
 citrine ex naso. assidua digiti in nasum missio quasi mōdicaret ipm̄.
 exit⁹ aque p nasum. pfundatio. pectio. vlt⁹ pcauatio oculi si nō puenit
 causa fluxus vētris. aut vigilie. aut famis. Tortuositas oculi et ceci
 tas. lachrimatio pter volūtātē. palpebra in somno apra. casus vūe.
 resupinatio insueta rēis. q̄ ponunt ab Auicēna scdā q̄rti trac. ij. et
 ab Hypocrate in pgnosticis. Sūt em̄ mortis signa fere innumerabi
 lia. soluz securitatibz nulla aut q̄spaucissima. Debet pterea phiso
 homi⁹ caute siḡ nō vnū sed plā p̄siderare (ex vno etenim signo stul
 tū est futura p̄dicere fm̄ Aristo.) ne temere iudicet. Accēna em̄ et nō
 accēna in q̄ditatis ducūt notitiā pmo de aia. Et q̄ ex corde potissimū
 vita depēdet de ea silr q̄ breuissime dōm cēseo. q̄ est aie hie⁹ cū qdā
 caliditate. igne em̄ agit aia. vite em̄ pncipiū st⁹. cor et spūs. Et existit
 vita p caliditatē q̄ hūiditate p̄sistit et ab ea nutrit. Hicē Damasceni
 dcm̄ i aphor. viuim⁹ cali. et hu. Et i vita dicat aut actual infozacō
 corpis ab aia q̄stū ad actū p̄mū vñ d⁹. viuere i viuētibz ē ēē. aut opacō
 siue act⁹ vlt⁹ effect⁹ stur⁹. vital⁹ q̄ dat vitā q̄stū ad actū scdōz. ita q̄ vita

D ij

Aristo. in de re
spi. et inspi.

Pli. xi. naturalis
historie.
Aristo in de vite

Trusian⁹. iij. te.
ni pmen. ij.

Auic⁹. cāctoz.
ij. q̄rti. c. xxvij.
pma pble. xxvij.

Gal. in de Cris

Pli. vij. natura
lis histo. c. li.
Auic⁹. scdā q̄r
c. xxvij
ij. posteriorz
Aristo. in de re
spiratione
pma pmi
Aristo. in de loi
et breui. vite
ij. de ania

Mors signa

De ania

men. xij.

i. naturalis blis
vie. c. liij.

e utilitate pul.
Crusian. ij. teg
i. 2men. xij.

Sal. v. d. interio.
na. xvij.
Sal. ix. terapen.

Sunt
pble. ij.

no pble. ix.

lco. ser. liij. tra.
ij. c. liij.
lbert. xxvij. de
ialib. c. ij.
iuis. sexta qrti.

fit actus nō hitus. diffinit tñ sapienter ab Aristo. p habitū ad ostens
dendū pncipalitātē aie sup causanda vita z q hitudinātr insit vt in
dormiēte fm aliq̄s opatōs. Alber. itaq̄ vitā tr esse aptitudinē corpis
ad opatōs. et mortē puationē aptitudinis. quā sniaz Crusian. ij. teg
gni reprobat vt lati. ibi pz. De periodis vite infra in. c. de vtute pez
riodica dicit. Nunc signa breuis et lōge vite fm Pliniū dicēda ve
niūt. Aristo. teste in pblematibz vt patuit. Rari dētes. plongi digiti.
plumbe. color. plesq̄ in manu incisura nec ppetue vitā oñdūt hois
breuē. cui. cā est vtutis informatie debilitas. Cōtra lōge esse vite in
curuos hūeros et in manu vna duas hūtes incisuras lōgas ad ma
nus iūcuraz vsq̄. et ples q̄s. xxx. dētes hūtes. auribz amplis zc. Cor
dis ppetates fm Gal. singlarē ples sunt. Quaz pma est q̄ sit vt
taliū instrumentoz pncipiū. cor em p semitas insuit instrumenta nō
vtutes. Scōda est q̄ sit membz pncipali. oi mēbro. et omia alia suas
opant in vtute et tpmēto ei. opatōes. Tertia ad motū ei. yene mo
uent pulsatiles vt vita et naturalis calor totū ministrē corpi et su
mositates ab eo expellant. Quarta. Non p̄t sustinere apata nec solu
tionē p̄tinuitatis absq̄ morte p̄ia. Quinta cor non sustinet esse re
missē calidū sed p̄uenit ipm esse calidū calore vehemēti. Sexta cor
oi tpe oportet moueri vt calorē excitet naturalē. Septia ad cor non
fluit aliqd caloris aliunde. Octaua cor a cursu discedit naturalē et
deuiat facilliter cetera fo mime. Nona solū cor est pncipiū caloris z
spūs. Decima in corde inflāmat puride febris sum. alie q̄z in eo fi
unt febres q̄ deinde p totū expandunt corpus. Cordis cōgritudines
sunt. sincopis. extasis. lippotomia. Cordiaca passio q̄ est cum tremo
re tectigatōe vel salu. Patit etia morbos p̄siles vt malā cōplexionē
cali. hu. fri. aut sic. aut simplicē aut p̄positā. equalē vel diuersam. cuz
materia vl sine materia. Et officiales vt q̄ p̄ter humiditatē cōp̄l
mentē in suba capsule exūt neq̄ dilatari. aut suū p̄fecte motū cōple
re. Et morbos cōes vt solutionē p̄tinuitatis et apostēa vt est heriss
pila. p̄legmon. iniciatiue quidē vt dcm est. nō cōpletive. Patit p̄e
rea fm fm Aristo. epistepsiā et apoplexiā q̄ est q̄n coadunatū solutus
humidū cadit in cor. et p̄ter innatū caloris imbecillitatē coagulat.
Itē febris potissimū ledit cor z ei. cōplexionē siue sit ephimera siue
putrida siue ethica siue p̄clusa siue p̄tinua siue hūoralis et interpos
lata zc. q̄ febris est calor in corde accēsus zc. vt pz p̄ma quarti. Nos
cēt cordi. coloq̄ntida. euforbiū. mezereon. lac. scamonea. Sincopim
inducūt. coriandz. eleborus. euforbiū. fungi. psillū. Tristitiā et ani
mi debilitatē ḡnant. turbūt. yreos zc. P̄terea omia fetida z putrida
venena q̄ resistūt vtuti vitali siue agāt cum p̄petate siue cū manū
festa q̄litate. Quid sit venenū et q̄trplex et an possit anial respectu
cui. est venenū nutriti ab ipso breuitas posthabere suadet. Nocent

insup cordi vebemēter aie passiōes vt nimius timor. ira frequēs. tri-
 stitia magna. cura extrēa. gaudiū excellēs. Nam ex his quidā subito
 mortui sunt. Ex aduerso moderatū gaudiū p̄fert. et vita t̄pata. Con-
 fortat cor: Ambra. aq̄ rosata. auz. aromatici muscatū. gariofilatū ro-
 satū gabriēlis. basilicū mai⁹. citr⁹. p̄dituz. p̄fectio de musto. corallus
 cotandri. crocus r̄c. Endiuiā. enula. galāga. gallia muscata. gariofi-
 li. pira cōdita. pōa odorifera acetosa. nux muscata macis magna. vi-
 nū. zuccaz rosatū r̄c. Sincopi p̄ferūt. auz. cinamomū. p̄fectio ribosato-
 es. cubebe cū succo boraginis. odor: cucumeris. galāga cū succo bo-
 racis. lignū aloes. margarite. os de corde cerui. pulegiū narib⁹ ap-
 plicatū cū aceto. sinziber in cibarijs sumptū. P̄dificat cor. seta. lene
 carnes p̄dicis r̄ margarite. Lenificat cor: Auz. buglossa cū vino in ie-
 iunio supra. croc⁹. enula. gariofilū. lac. margarite. lapis lazuli. iacin-
 tus. granat. odor: mete. lene. vinum odorifer⁹ r̄c. Cordis tremor: e re-
 pellit Argētū. auz. ciminū p̄ditū de buglossa. coralli. dyambra. endi-
 uia. pōa cōdita. reubarbaz muscatū. tiriaca maior. zuccaz buglossa
 tū. Cetera patēt in trac. Auz. de virib⁹ cordis Febres inducūt r̄ ad-
 eas disponūt aq̄ sulphuree lūose turbide fetide. citrulli. cucūeres.
 dactili. esula. lac grossū. psica pōa imatura. pulli colūbaz. scamonea.
 triticū coctū. vinū assidue bibitū. Nocēt febuitarib⁹. lac. pip. vinuz.
 granata dulcia. vne recētes r̄c. et passios aie. Cōferūt eisdē. aq̄ mel-
 lis. arthemista. arbanasta. betonica. buglossa. caomilla. cassia fistula.
 celidoni⁹. iaspis. lactuca. liq̄ritia. malua. nux. cortex. r̄ frōdes. aq̄ or-
 dei. palipoditū. pillē aggregatie. folia salicis. aq̄ aspla circūposita. tiri-
 aca magna. resecimna vnguitū r̄c. Pestilētie et aeris corruptiōi cōfe-
 rūt. acetum squilliticū. ambra. aristologia portata. bolliar. cinamo-
 mū. crocus. ignis mltiformiter fact⁹. iacinct⁹. pillē cōes r̄c. Febrib⁹
 in p̄dicari p̄ferētia amore breuitat⁹ possibū. Aristo. d̄t cor: hie articta-
 tionē q̄ndā rimis futurisue capir⁹. siles. q̄s. q̄s nō ita p̄stat vt q̄ ex plib⁹
 sit p̄actū. q̄z. icat⁹ corda artictatoria st⁹. sensu meli⁹ valēt inartictaci-
 ora eoz q̄ sensu hebetior: st⁹ vt suū. Sic at mores intiores figur⁹. in-
 dicā⁹ forinsec⁹. mēbroz. ita ex opib⁹ r̄ morib⁹ interioz. orgāoz. naras
 suspiciat⁹. Nunc d̄t q̄ q̄ sensu hebetior: cor: durz hnt r̄ spissū. q̄ at sensu
 valēt molli⁹. pauca etiā st⁹ q̄bz cor: gradū. ideoqz cor: magnū. p̄portōe
 lepori. ceruo. muri. byene. aluio. p̄t̄bere. mustele. r̄ reliqs fere oib⁹ q̄
 apte timida st⁹. aut p̄pter metū malefica Sile i ventis vētriculisqz cor-
 dis euēit Nam ap̄tiores r̄ vne r̄ vētrici frigidiores st⁹. qm̄ in puo
 et magno domicilio r̄atundē ignis non eque calefacit. sed minus in
 magno magisqz in puo. Audentiora itaqz et fidētia quibus est cor
 minus aut mediocre. Sanguis em̄ qui ad cor: ascendit citius inca-
 lescit et cum spiritu ad membra excutitur. Calefacto igitur cor: pore
 puocat audaciā. Idem pulsus velox. magnus. et frequens indicat.

ad v-
 emoz
 palh-?

Buer. vij. col. p̄
 Auz. de virib⁹
 cordis
 mesue p̄ma anti.
 p̄fectio r̄c
 Simopi p̄f
 Minid f̄m̄
 Nico. ser. iij. tra.
 iij. sūma. ij. c. ix. l.
 Febres induc
 Nocēt febri
 p̄ferūt
 p̄ferūt p̄f
 de p̄tib⁹. c. iij.
 Plū. xl. naturalis
 h̄sto. c. xxxvij.
 Auz. xi. tercij. c. i
 Alber. p̄mo d̄ aia
 l̄bo trac. iij. c. iij.
 No-

Cōtraria frigiditatē. Venitas pulvis humiditatē. durities siccitas.
Idē iudiciū est de hanelitu. Ira naturalis et p̄meditata et furiositas cordis on̄dunt caliditatē. Idē corpis mobilitas nō p̄mittēs hō minē diu p̄sistere in vno loco stādo vel sedēdo. Cōtraria frigiditatē nisi sint acq̄sita studio aut p̄suetudine. Corpis h̄tus vigorē fcat cordis. debilitas debilitatē. nisi ex cerebri lesiōe aut neruoz p̄cedat fortitudo corpis eq̄liratē p̄plexiōis. debilitas malitā fcat. Suba etem caloris naturalis et spūs et sanguinis pl̄ima est in corde. nō inflāmata nec fumosa sed poti⁹ splēdida et pura. Accētales in corde calore fcat vehemētia inflāmatōis in ira et rira. Meditatōis q̄ declināt ad gaudiū sicut fiducia et hōa spes cordis fortitudinē indicāt et p̄plexiōis eq̄liratē. S; q̄ ad timorē et tristitiā declināt excessuz fcat in cordis frigiditate Tremor cordis nō est certū iudiciū q; ex mlti; accidit q̄ st; mltitudo sensibilitat; ei⁹ meditatio vapor aliq̄s timor et p̄silia. Et diminiūtio hūiditatis q̄ in corde accidit p̄mū relinq̄t in corde nocumētū et tūc cordis q̄litas p̄p̄ta alterat. Calor em̄ pur⁹. aut frig⁹ indi gestū mortē adducit. Nitro corde gigni quosdā boies p̄dunt nec alios fortiores esse industria. sic aristomenē messeniū q̄. 300. occidit la cedemonios tertio captū pectore dissecto vidēdi causa viderūt bello. Nec de corde superficialiter cōgesta ad p̄ns suffitiant.

De thoracis panniculis caput. xlii

Res st; p̄niculi pectoris. mediastin⁹ videlicet q̄ diuidit cōcavitatē pectoris p̄ mediū ab anteriori p̄grediēs ad vsq; posteriorius qua p̄pter et pulmonē diuidit in dextz. et sinistrz. Est em̄ pulmo in toto locat⁹ clibano sup̄ quē cor residet. Et hic p̄niculus non est neruosus nec p̄tinu⁹ et hē vn⁹ sicut ali; q; nō penetrat ad fundū vsq; pulmōis. Si em̄ diuideret pulmonē fundit⁹ per mediū necē eēt vt pulmōis cānales diuideret et sic in dilatōe impēdiret qua p̄pter aliq̄n a diuisiōe cessat panniculus et itez diuidere incipiēs. Iuamētū isti⁹ p̄niculi est. p̄hibere vni⁹ p̄tis nocumēta alteri nō cōicent vt dcm̄ est. Ac pulmonē suspēdere ad pect⁹ q̄tin⁹ pectore dilatato et ip̄e dilatef. h̄tutib; eleuatis ad supiora vt in forti cogitōe pulmo nō sp̄ extēdit q̄tū p̄t extēdi. redeūtib; āt late expādit defectū recupādo vt in philocapt; liq̄t. Prohibet etiam saniem em̄pimat; vni⁹ later; regurgitare ad aliū. Scōs d; pleura qui est p̄niculus suba dur⁹ et neruosus. q̄titate magn⁹ oēs costas cooperiēs inter; habens cū oib; mēbris p̄tētis in p̄cavitatē pector; colligātā. C⁹ iuamēta st; m̄bra coop̄re sp̄ūalia. q̄z p̄niculi ab ip̄a ducūt originē sic em̄ se h; siphach ad p̄niculos in vētre inferiori. ita pleura ad medij vētris p̄niculos. Maxie patit̄ passionē apostemosa q̄ pleurif d; duplex exis. Vera q̄ est apostēa cholericū ad qd febris seq̄t acuta in

Mundinus in
anatomia

in vno p̄b

pleure suba. Et nō vera q̄ fit in musculus inter costas extētibz, cuius
 acūmē est vsus cutem extrinsecā. Terti^o dicitur diaphragma aut septuz
 trāsuerū, q̄ etiā p̄t dicitur musculus cū sit ex carne et neruis cōposit^o et
 ad mouēdū deputat^o. Cui^o sit^o est in fine pectoris et costaz aliorū in
 pte crūis anteriori q̄ posteriori. Annectit em̄ pte sui carnosiore valē
 dioreqz costis, illū em̄ indiget p̄fortatōe, et cartilagīnibz costaz men
 dosaz p̄tinuat. Et posteriori in pte cū. xij. spōdili ex clibani spōdili
 b^o circa renū spōdiles, in medio at̄ p̄stat mēbrana extēiori et subtilio
 ri, neruosa et pāniculosa, sic em̄ disposit^o magis p̄uenit extēioni sp̄i
 rit^o, et magis iuuat cor qd̄ p̄ncipiū est vite toti^o min^o etiam vaporis
 sub hac dispōe in medio excipit, nā si carne pleniore p̄staret copis va
 poris haberet et traheret, hinc capita carnosiora s̄t ebertiora vt dcm̄
 est. Et alligat̄ pulmonē vt moueat ip̄m motu banelit^o neruis medi
 antibz q̄ ad ip̄m veniūt Gal. Inia a cerebro et nucha. Diaphragm̄ iu
 uamentū sit^o sūt grā, est sedē cordis a vētre dirimere vt aie sentiētis
 or̄go q̄ cor existit inoffensa seruet. Nec facile occupet̄ tibi erhalact
 one et calorū aduēticiū copia, hac em̄ cā natura p̄parauit diaphragm̄
 sicut mur̄ an̄ introitū dom^o, distinxitqz p̄tē nobiliori ab ignobiliori,
 et sup̄iore ab inferiori. Sup̄iora at̄ sunt p̄ q̄ oēs bone opatōs aie exer
 cent ad meliorationē p̄nētes, aut quoz grā reliq̄ sunt et q̄ meliora
 extēbit. Inferiora vō nō sunt nisi p̄pter sup̄iora ex his cibū hauriētia
 Sed iuuamētū colligatōis cū pulmōe est vt sit mot^o banelit^o p̄nci
 piū, p̄terea q̄uis diuidat inter sp̄ialia et naturalia t̄n̄ adiuuat intesti
 na et mirach ad expellēdū ea q̄ sunt in intestinis p̄tēta Est itaqz picu
 lū nō modicū fortiter anū cōpmere. Et illi^o cā situat̄ diagonalr̄ inci
 piēs ab epiglotali et d̄ndēs ad. xij. vsqz spōdile vt dcm̄ est. Et diago
 nalitas magno adunat banelitū iuuamētō, et ad expellēdū stercus,
 et id qd̄ est in stōach^o quē rāgit sup̄ius. Et est excoopt^o ex inferiori p̄
 sup̄ius cooptrōij extēsi super ventrem. Et ex sup̄iori per inferius co
 opertōij extēsi super costas. Et licet diaphragma fm̄ Gal. viij. de
 iuuamētis sit musculus p̄ quē fit anhelit^o h̄ns p̄ncipalr̄ mouere pul
 monē et non costas. Differt t̄n̄ ab alijs musculus q̄ in loco vbi ossib^o
 applicant̄ sunt cordosi, in alijs carnosī, diaphragma vō est ecōtrario
 vt patuit. Figura ei^o est rotūda oblonga. Sed accētia ei^o s̄t vulnēra
 dolores et apata ex hūiore calido atqz excrementis p̄pter vicinitatem
 attracto causata. p̄tinuo mentē sensumqz plane p̄turbāt, ideoqz me^o
 taphrenū qd̄ lcie frenū mē^o nūcupat̄, mutato em̄ et corrupto hūiore
 ad caput vaporabit sensūqz et intellectū fm̄ q̄ cū sensu cōicat in sp̄ū
 sensibili mutabit et alienabit, qd̄ quōqz fit p̄pter stōachi or̄is passioz et
 acutas febres et apostēa pulmōis. Et alienatio q̄ fit p̄pter diaphragm̄
 est vicina alienatōi q̄ in frenū id est calido apate cerebri aut in su
 is pelliculis accidit in qua patiētes audiūt voces, nulla emissā. Et
 intelligūt ea q̄ nullaten^o dicta sunt. Diuersitas alienatōis grā dia

Aristo. p̄mo histo
 ryij. Et. iij. de p̄ti
 bus. x.

Alber. p̄mo d̄ aia
 lib^o trac. 3. c. 4. i. f̄
 Et. xij. c. ix.

Alber. xij. de aia
 lib^o. c. ij.

Trusian^o. iij. teg
 ni p̄men. xxx.
 Gal. viij. de iu
 uamen. c. iij.
 Gal. de iuuamē.
 banelit^o.

Gal. de causis re
 spiratōis
 iij. de p̄tibz. x.
 Gal. de interioz
 b^o. v. c. iij.

Aristo. xxx. p̄ble.
 1. et. v. de interi.
 Gal. c. iij.

anno

Nico. ser. 1. trac. ij. c. xxxvi.

Alber. xij. de aia libo trac. 1. c. fi. ij. de pib. x.

xxxv. pble. viij.

in la hominij

Sal. in de vti. ba ne. c. ij.

pmo de aia in fl. Alber. pmo d aia libo trac. ij. c. iij.

iiij. apbor. xvij.

phragtis dignoscitur anhelitu q̄ diuersus est ab ea que fit p̄ cerebri passioes in qua ptes capit̄ calefcunt. oculi rubet. et sanguis e naribus stillat Partes itaq; calefacte que diaphragm diximus subito sensum mutat et indicat Et totu resoluit co: p̄ in gaudiu vl tristitia cuius signu est titillatio q̄ leui tactu risus concitat Na qui titillatur celes riter ridet nisi carnis grossities impeditat Notu em subito puenies ad diaphragm quies leuiter calefciat tñ concutit ipm Et calefciedo diffundit spm̄ et resoluit. Ad cuius resolutionem sequitur mentis apertio et ipsi co: pus p̄tinent p̄ter voluntate motu 7 mutatio. hinc est q̄ ridet homo in hys que no sunt rideda risu inordinato in quo est multa sp̄s excussio et neruoz ex calore in ipis diffuse dissolutio Solum aut hoies titillatioes huiusmodi mutari causa est q̄ pellem habeat valde tenuem Et carne et tactum subtilem vt dictum est. hinc est q̄ nullu p̄terer hoies titillatioe ridet animal. Titillatio em hoies ex tali motu pellis vicine locis subascellaribz risum adducit cu ibi diaphragm mouet. Ictu etia traiecta p̄cordia in plis risum attulisse proditū est calore scz que moueat vuln. hoc em verissimus credi p̄t q̄ quod de capite hoies hestodiste referut vt abscissus loqui potuerit homerum in testem adhibetes que inter mirabilia iouis tale aiunt scripsisse fabula Cum iouis hopolosimi sacerdos esset occisus. Et a quo no p̄staret nonnulli sese audiuisse retulerut capite preciso dicete septu viru sup viro cercidas occidit itaq; hoies cui nomen cercidas in puintia quesierut Loptumq; in iuditiu dixerut Res adeo pro vero habita est in terra caria aut archadia vt veru quenda ex incolis egerint Sed fieri non potest vt caput p̄cisa arteria et sine motu pulmōis loquitur. Tamest pectoris musculi capite truncato mouetur p̄ter sp̄s aialis desideriu Nec apud barbaros q̄ capita summa cu celeritate abscindunt tale qd vnq; euenisse dicat. huiusmodi itaq; in phia sermōes falsi sunt. in diuina aut sapiencia dei p̄tute possibiles. Notus autē corpis et de loco ad locum reuolutio post capitis truncato; ex sp̄s impetu corpus voluentis possibilis est. Quas obres animal sanguie carens siliu existēs mēbroz et viscosē hūis ditatis longo viuit tpe capite truncato Et que corpis poris spirat corde carētia sile tñ habētia membrū Sunt p̄terea q̄ diuisa viuunt ni frustra vt impctā. q̄lia st̄ eutonā Et q̄z corda ex corpe tracta tpe no modico palpitāt vt cor salmōis cui q̄ra piscatores callidi salmōnes fere putridos in ptes sectatos quasi recentes sub vno corde pulsante vendūt Tamest in hoie accidit mors gaudiosa cuz risu in brutis tñ id non aliqn fieri pōt cuz ridendi vi careāt. dolores sursum supra diaphragm pharma. indigere fcant. Quicunq; vo inferi fcant inferi. p̄. dolo: sup diaphragm phlebotōia indigere infra vo pharma. indicat Ex his liquet figuraliter diaphragtis natura 7 p̄tetas.

De Meri et Stomacho Caput. I.

Meri est primū naturalīū membrorum
 intra collū post os et ligūā terminatū
 in superiorē ei⁹ pte ad fauces sub ras
 dīce ligue ita q̄ pellis interior pas
 lati pducit̄ ex pelle interiori yfopbagi. angu
 stū quidē supius et longū inferi⁹ ad stōachū
 p̄ dyaphragma p̄tensum. post tracheā que in
 collo anteri⁹ situat̄. yfus dorsum positū cui⁹
 suba est pellicularis ⁊ mollis siue lenis. Nō
 rugosa vt faciliter trāseat nutriēs p̄ ipm non
 coherēs rugis. cōposita ex carne et neruis fa
 cta extēnsibilis p̄pterea q̄ ipam aliqñ necesse
 est trāsire rē magnam. ex neruis em̄ p̄ncipali
 ter p̄stituit̄ vt extēdi possit cū cibū ingerit̄. ex
 carne vt sit mollis et cedat. nec ledat asperi
 tate cibi dñdenti. Duas hñs tunicas intrin
 secā ⁊ extrinsecam. quaz̄ interior est neruosa
 plus et carnosā min⁹. ab interiori ei⁹ pellicu
 lā hñs durā spissā vt sit ei in tutelam in
 trāsitu rei dure ⁊ aspere. in q̄ positi sunt villi
 lōgitudinales ad attrahendū cibū. Extrinse
 ca hō est carnosā magis ⁊ neruosa min⁹. in q̄
 positi sunt villi latitudinales ad expellēduz
 necessarij. An aut̄ meri arabice (qđ līe est ps
 siue potio. qz̄ est sicut ps siue additamentū
 aut manica stomachi yfopbagus grece qz̄ est
 cibi et pot⁹ in stomachūz introductio. Sula
 vero latine qua cibū ⁊ potus deuorat̄.) hēat
 trāsuerfales. inter doct. est diuersitas. Auicē
 na em̄ de Anathomia meri. xij. tercij dī. Sepatus est meri a villis
 trāsuerfaliū qm̄ nō est ad retinendū. Cui assentit Auer. ij. Colliget
 in quibz̄ meri duas hñe tunicas. vnā ad attrahendū et reliquā ad ex
 pellendū. de trāsuerfali nullā fatēs mentionē. Ex aduerso at̄ dī p̄t
 ma p̄mī. c. de mēbris. Notus trāsglutōis p̄p̄is fit villis lōgitudi
 nis latitudinis et trāsuerfaliōis. Et. ij. de virtutibz̄ naturalibz̄. yfopba
 gū hñe tres spēs motus quare et tres villoz̄ spēs. Quos imitat̄ Al
 ber. xij. de aialibz̄. c. ij. in quibz̄. Est aut̄ duaz̄ tunicaz̄ ita q̄ interior
 bz̄ villos longos p̄pter attractionē. exterior autē bz̄ latitudinales et
 trāsuerfales p̄pter expulsionē. Sed hec diuersitas facillime collitur.
 qz̄ inter mot⁹ p̄ilos necessario cadit̄ q̄s media. ad quā faciendā res

meri vl' yfopbag⁹

Intestina

Auicē. xij. tercij. c. p̄mo

Alber. p̄mo d' aia lib. trac. 3. c. ij. ⁊ 3

Gal. v. de interi⁹ outb. c. iij.

Aristo. ij. de p̄tī b⁹. c. ij.

Auicē xij. tercij. c. p̄mo Gal. v. de interi⁹ outb. c. iij. ij. de p̄tī. c. ij. Nicolus sermōe v. trac. ij. c. 1.

Auer. p̄mo col

v. p̄bicoz̄

1^omo histo. c. xvi.

Zucf. xij. tercij.

c. 1.

Alber. iij. de aiali

b^o. c. iij.

Zucf. xij. d. alio

Gal. v. de interi

oib. c. v.

Gal. v. de interi

oib. c. xlv.

Zucf. xij. tercij.

c. ij.

Zucf. xij. tercij.

c. 1.

1^omo histo. c. xvi.

Dia. clxxvij.

Gal. v. de interi

oib. c. xl.

Serapio. iij. b^o

uiar. c. 1.

quirunt trāsuerſales. quales aut iſta p^oſta eſt valde et quaſi imprecipi-
bilis. Fuerūt itaq; villi trāsuerſales valde pauci. Nō em̄ meri debz
retinere ſed attractū cibum ad ſtomachū pellere. Cū ergo pauciſſi-
mi ſunt ⁊ actio retētōis eſt q̄b̄tūſſima. idcirco dicitur Zucēna meri
ſepatū eſſe a trāsuerſalibz villis. Et glutione duarū tunicarū opatiōe
ſimul cōpleri p̄ id ſc̄z qd̄ attrahit villus ei⁹. et p̄ id qd̄ exp̄mit villus
eius. Vomitus at̄ cōpletur opatiōe exterioris tunice tm̄ ex villis ei⁹
p̄pter qd̄ etiā difficilior eſt et plus ledit q̄ glutio. Et q̄ ſus eſt attra-
here q̄ expellere ideo lōgitudinales ſunt interiores ⁊ alij exteriores
Et inter cannā pulmonis et meri eſt pellicula ſubtilis nō ambiens
ſed p̄iungēs ea ne ab inuicē recedāt. Et iſti p̄niculi pcedūt ex meri
ad epiglōtū quē claudunt et apertū ſicut dcm̄ eſt. Locus meri dire-
cte eſt ſup ſpōdilia collī vt cuſtodiat meli⁹. Et qm̄ dndit vſq; ad di-
rectū ſpondilis q̄rti ex ſpondilibz nō collī ſed doſi qd̄ eſt in directo
pectoris cū p̄ranſuerit ip̄m. declinat ad dextraz p̄pter viā vene ad
caput aſcēdentis. poſtea dndit ſup q̄tuor ſpondilia reſidua et puenit
ad dyaphragma. ⁊ tūc diſtendit vt ambiat ſupius ſtōachi oriſitium
Figura ſophagi eſt pyramidalis in aſcenſū ⁊ ſus dyaphragma. et ro-
tunda vt nocumētis reſiſtat. ſm̄ exteriorē ſupficiē doſo applicat. Et
colligat trachee ⁊ epiglōtū q̄ ſunt ante ip̄m vt dcm̄ eſt. cū quibus
furcula ſupius firmiter alligat. Et mediāte ſua pellicula fortiffime
alligat cū epiglōtū ita qd̄ diſlocatio ab eo eſt difficilis. Iuuentuz
meri eſt duplex. p̄ncipale eſt deglutire cibuz qd̄ duabz ſit tunicis vt
patuit. ſc̄dm̄ eſt vt ſit viā deglutendaz rerū. et oim̄ cū vomitu aut
eructuatiōe exeuntū. Meri accidit egritudines vt ap̄ata oim̄ q̄m
mala cōplexio. deglutōis impedimentū. aut ex diſlocatiōe ſpondilū
aut naturali aut accīdenti ſiccitate. aut a ſp̄ſmo. aut palſi. aut fluxu
veteris. aut tethano. aut p̄pter rem in meri p̄cauitate p̄tentaz vt ſunt
vermes q̄ p̄ ſupius neq̄unt expelli. nec p̄nt inferi⁹ dndere. Et vlce
ratio. et p̄tinuitatis ſolutio. ⁊ fluxus ſanguinis ⁊c. Nocētia ⁊ p̄feren-
tia meri patebūt infra. Poſt ſophagū eſt corp⁹ ſtomachi quē ariſto.
vetricū appellat. et Gal. p̄ ſtomachū ſcat meri. Sepi⁹tm̄ ab ariſto.
⁊ Gal. auctoritate Hypocratis ſtōachus veter̄ noīat Sed cū ſtudiū
noīm̄ eſt negligētia rez. ad rē nomīnibz poſthabitis accedam⁹. Eſt
em̄ ſtōachus membz officiāle p̄mūz naturalū organoz cui⁹ ſupior
pa d̄z oriſitiū. inferior aut p̄tinuata in teſtinis pileron ſiue portana
riū. duabz aut q̄tuor tunicis. ex villis. neruis. venis. arterijs. p̄nteu-
lis. ⁊ carne p̄textū. p̄me digeſtiōi nutrimentoz deputatū. ſub ſp̄ualibz
ſup̄ in teſtina intra ep̄ar ⁊ ſplenē poſt ſpōdiles doſi et an̄ zirbum ſi-
phach ⁊ mirach collocatū De ſtōachi qd̄ antiq̄ p̄cordia ſiue cor ſiue
aſued vocauerūt eſt mag⁹ neruoſū fundo ſiue p̄cauo ei⁹. qm̄ oriſitiū
ſupius p̄tinuatū meri ex quo ſm̄ Zuer. 1^omo colliger ſit ſtomachus

creatur ad sentiendū magis q̄ ad digerendū. Et inferior pars stomachi magis ad digerendū q̄ sentiendū. Idcirco carnosior est ore q̄ appetit et p̄cedit digestionē. in vtraq̄ tñ pre sit sensus et digestio sed magis et p̄fecti⁹ in vna pre q̄ in alia. Caput em̄ stomachi sensum h̄ digestio nis et p̄cipue vt erp̄gefiat aīal ad recipiendū cibū p̄pter indigetiam. Et p̄pter hoc venit ad ip̄m magn⁹ neru⁹ a cerebro vt fiat sensus in eo. et maior pars illi⁹ nerui exp̄dit p̄ yfophagū in oufittio et in eo qd̄ vt ciuat ip̄i. deinde p̄trāsit quousq̄ pueniat ad ei⁹ fundū. Et iste neru⁹ ouf̄ et sexto pari neruoz cerebri mediante quo stomachus cū cerebro magnā h̄ colligatiā ei⁹q̄ fortiter cōpatit̄ in egritudinibz suis. Pileron vō p̄tinuat cū duodeno et alijs intestinis et istud est sensus gros sioris stricti⁹ ore cū sit trāsit⁹ illi⁹ qd̄ digestū est subtiliatū et liq̄duz factū. Os at̄ est meat⁹ illi⁹ qd̄ est h̄iū et q̄ neq̄ digestū neq̄ liq̄duz fm̄ plimū. Et pileron p̄stringit̄ qñ in stomacho cibo adunatus fuerit adeo qd̄ nihil aq̄ ab eo egredi poterit donec p̄pleat̄ digestio aut corru pat̄ cibo. p̄pter digestionē itaq̄ oufittia p̄stringit̄ stomacho vtēte reten tiua. Sed cū vtit̄ expulsiua sup̄iora p̄stringit̄ et inferiora dilatatur. Error itaq̄ est cibū et potū addere sup̄ indigestū. q̄ facit nat̄alē exa lare calorē apra sup̄iori porta ac crudum p̄ inferi⁹ egredi. Putrescit em̄ cibo addit⁹. Nec error iste minor est. stomachū replere ad sū mū vt claudi nō possit. hic plēs suffocāt stomacho apra et dyaphraḡe cōp̄ssō. De p̄tibz itaq̄ stomachi quātitatis hec volui dixisse. reliq̄s bre uitatis cā postmissis. q̄ licet q̄titate. situ. figura. et actōe diuersificāt. Illa apli⁹ est oufittia portanario. inclinātū ad sinistra vsus dorsū p̄tē vbi finit̄ dyaphraḡ. pileron vō ad dextrā. latū et neruosū. portanari⁹ at̄ ē strict⁹ et fere carnosus. os organū appetit⁹ cibi. pileron organū expulsiue virtutis. Illa tñ diuersitas nō satis ostēdit stomachū esse mēbz mlt̄plex. cū sit vñū mēbz sufficiens ad hñdū p̄ se ip̄o et toto appetitū et ad digerendū cibū sufficientē p̄ se et toto. Est ergo officiale cū p̄ nō capit totū denoiationē. hñū organoz naturalū. qm̄ in ip̄o p̄ma sit ueritatis digestio gr̄a sui et mēbz finitimoz. Quid sit digestio. q̄triplex. et q̄t ad ip̄am requirit̄ dcm̄ est in p̄mētarijs puuli p̄bie trac. ij. De signis bōe et male digestōis et de his q̄ p̄parāt ad bonā digesti onē q̄b. euissime p̄ p̄seruatōe sanitatis studiosoz scholarū inserere pauca decreui. Male itaq̄ digestōis signa sūt qñ post cibū apphen sum accidit grauitas in ore stomachi. rugit⁹. inflatio. eructuatio. sapor fumosus aut acetosus. aut cibi p̄assumpti. aut alteri⁹ male ql̄itatis post q̄tuor aut q̄nq̄ horas. singulit⁹. tremor stomachalis. discōueniens mora cibi i stomacho. S; bonā digestionē fecāt. bōitas sōni. velox exp̄ gefactio ab ip̄o. bon⁹ color cut̄. leuitas stomachi. caput sine pōdere. in flacō vēr; inferior; an̄ egestōez. hec eadē bonā stomachi inuolutoz d̄notāt sup̄ cibū bonā p̄p̄b̄sionē. cibi p̄ueniētē in ql̄itate et q̄titate. p̄p̄tōez

Gal. v. de iuuā
men. c. ij.

Aulc. xij. tercij.
.c. j.
Zoar

Aulc. xij. tercij.
.c. j.
Gal. v. de iuuā
men. c. ij.

Aulc. tertia p̄m̄
c. vij.

Aulc. xij. tercij.

Gal. in li. signoz
et ad glaucōnem
tract. ij.

Gal. v. terapen. c
xiiij.

Gal. i. meimr. c
viij.

3. pmi doc. ij. c. 7.

Zuer. in caticis
pmen. xlviij.

Dia. crvij.
ij. polliticoz.

ij. posteriorz
Zuer. iij. methe.
pmen. xi.

3. pmi doc. ij. c. 7.

pma apborz. pme
to. ij.

ij. apborz.
Gal. de eu. et cas
cho. c. iij.

pma apborz. xiiij.
et. xv.

Dia. crix.
iij. apborz. pmen
to. xiiij.

3. pmi doc. ij. c. 7.
Et in catic. tex. co.

clxxiiij
3. pmi doc. ij. c. 7.

pli. xiiij. c. vi.
pmo pble. xli.

Dia. crix.
Isaac de vlibus
diets. c. ij.

3. pmi doc. ij. c. vi

Sed cum bona preparatio bona causat digestionem. bona digestio bonam
nutritionem. bona nutritio sana vita. sana vita optimos mores. op
timum mores felicitatem. Mala vero ex aduerso multum est languor et origo
chronicarum egritudinum pducens ad epilepsiam. melancolicam mitraciam. prur
ritum et psiles. Nunquam sequens digestio potorem emendat. Quare sup oia
curandum est omni ingenio cura et lucubratiōe de bona digestiōe. ad qua
pfitiendam decem concurrunt. Exercitium videlicet iuuenis. ciborum quantitas et
substantia. ipsorum quantitas. debitorum ordo. tempus aptum. complexio. repletio et inani
tio. potus. consuetudo. et bona ciborum preparatio. De his decem p salute su
adulorum scholarum abunde scribere decreui. sed opis breuitas ac fasti
ditium quod facile lectori plura legenti incurrit succinctim meliora libris
mandare impellit. ¶ De exercitio itaque sit iste Canon. Ante cibum mo
tus et labor calorem excitat naturalem membra pro receptiōe cibi et ad ip
sum digestionem et nocuorum electionem preparat et non mor sed pau quietescat
inter laborem et cibationem quatenus calor mitiget et membra refrigerantur
Inter comedendum tranquillitas et iocunditas. post cibationem quies aut de
ambulationis pura iuxta illud. Post melam stabis aut passus mille me
abis. Et fecerunt enim augentur ex opante in quiete exprimuntur in olla circa
igne bullente. Hunc canonem tribus describit vobis Gal. ij. de regie sanit
tatis dicens. Sanitas seruatur labore cibo et quiete. ¶ De ciborum substantia
et quantitate sit iste Canon. Subtilis cibo sanitatem seruatur. grossius por
tat membra. tempus virtutem auget. primo videntur studiosi. secundo laboriosos
tertio ualescentes et debiles. Sit preterea sapidus. mundus. recens ab
omni putredine. nimia siccitate. vinctuositate. acetositate. salitudine. et acu
tissime alienus. omni delectabilis. tamen si detestabilior alijs. Nam quod bene sa
pit omni bene comprehendit et digerit stomachus. bene digestum valde pdest
nutritionem. ¶ De ciborum quantitate hec sit regula. Cibus sit proportionalis
calori preadentis. digerentis enim debet esse proportio ad id quod digerit si
cut actiuus ad passiuum. Quasobres si calor stomachi est immensus sit
cibus multus. si modicus paucus recipiatur cibus. Calor fortis paucos vult
in cholera cibos. debilis multum pblegetis. primo grauat cibus ex indi
gestione est precreatus. Si quis autem vna die magnam aut cibi aut potus
frequenter sit sumperit quantitate ex qua grauitate in stomacho aut di
gestionem sentiat debilitatem. hic sequenti die existat famelicus. somno vta
tur plixiori in loco tepato. Melior est cura per dietam quam per pharmacum. Nu
trimenti repletio multa adducit incommoda nature. quemadmodum super
fluitas olei in lampade. ¶ Cibatorum ordo talis sit. Subriles cibi. lu
brici. cito penetrabiles. facile digestibiles. cacochimi ut fructus aqua
ante sumant grossis et duris in digestionem. Si stomachus non fuerit
laxus ne accidat putredo. quod si taliter fuerit dispositus in principio stip
ticiis et grossis vti oportet. Diuersitas enim corporum diuersa cibaria et
diuersum requirit ciborum ordinem. Insuper cibus cum medicana non debet

misceri Cibū cū corrupit, digestionē turbat ipm̄q; cibū ante dige-
 stionē et corpis nutritionē eicit. Medicinale itaq; v̄tris molli-
 tiū nutritiū morosiori aūcedat. Scipitiū aut̄ grossum vt pira ci-
 tonia caseus stiptic⁹ cibū ad fundū ducēs sequat̄. Inter vera nu-
 triētia grossum aūcedat subtile. Et q; tpe in corpib; mutat̄ natura
 et cōpletio, oportet fm̄ tpus corp⁹ resicere et nutrimentū variare.
 Unde in hyeme et veris p̄ncipio rarus et mult⁹ fortis soliditatis
 p̄dest̄ cibus q; v̄tres sunt calidiores. Estate vero ⁊ autūno pauc⁹
 et frequēs facilis digestiois. iuxta illud Tpe sub veris modice pra-
dere iuberis. At calor estatis dapib; nocet imoderatis. Autumni
fruct⁹ sup̄mos dat̄ tibi luctus. Sed plenū sume ventrē sub tpe bru-
me. Insup̄ hora et nutritiā sint actu calida in hyeme, estate viceuer-
 sa. Nemo edat nisi cū appetitu vero q; dū aduenerit nō differat ci-
 batio q; tūc calor naturalis incēsus est velud ignis. Vtri appetit⁹
 inditiū est cū sup̄iora intestina a fece nutritiis p̄mi fuerint euacua-
 ta. Saliua ad os dū dēna subtiliata et ps v̄tris inferiori alleniata,
 sine tensione, differēs cibū replebit stomachū cholera rubea et hūo-
 rib; malis futurū destruētib;. P̄ueniēs nutritiās mittendo sup̄ nu-
 triēs putredinē causabit. Inter prandiū ⁊ cenā sint octo hore. Et
 rursus inter cenā ⁊ prandiū, xvi. Aut seruet̄ consuetudo vt patebit
 hora cibā dī debita est oib; celebratis digestionib;. Cōpletio cali. et
 sic, non patit̄ cibi retardationē ac p̄simoniā. Igenis stōachus duz
 p̄ueniēt̄ digerit cibū, subtile aut̄ p̄uertit̄ in fumū, debilis i calore
 subtile digerit. Et grossum aut̄ in p̄blegma p̄uertit̄, aut̄ indigestū
 p̄mittit̄. ¶ De repletioe sit hec cōis doctrina. Reliquie famis sp̄ st̄
 linquēde vt claudī possit stōachus. Crapular⁹ at̄ et replet⁹ vomit⁹
 cui abstinentie et diuturno relinquat̄ somno. Non mūda corpa q̄ni-
 tūcunq; magis nutritiā tāto magis ledit̄. Cenā inaniat excessū pra-
 diū. Et rursus prandiū subtile cenā lautā emēdat. Omis deniq; ex-
 trēa inanitio calorē destruēs innatū humido p̄sumpto radicali ins-
 tar veneni vites. De potu talis est canon. Tunc sumat̄ potus cuz
 natura req̄rit vera siti impulsā q; p̄ estuationē in ore stōchi demon-
 strat̄ veniēs post longū ē. ercitiū aut̄ flatū calidi ventri aut̄ sumpto
 cibo Alteratiū⁹ pot⁹ sumat̄ ante cibū, p̄mittiū q; non faciat cibū
 in stomacho natare, turbādo digestionē et calorē debilitādo innatū
 cū cibo delatiū⁹ post cibū Modice cū sitis sedāde gratia supra ci-
 bū bibat̄, aut̄ penit⁹ abstinēat̄ ne cibus indigest⁹ penetret. Et op̄is
 latōes egritudines cronicas, putredines, apata et febres causet.
 An sup̄ fruct⁹ sit bibendū p; dīa, cxvij. vbi p̄cludit̄ Petrus q; bibe-
 re vinū modicū ver⁹ o. Joulsez corrigat̄ alterat ⁊ digerit frigidorum
 fructuū malitiā, v̄tre at̄ ⁊ fructib; ex̄tib; calidis aq; bibēda est mo-
 dice, ne cholera et putrefactio ḡnent̄. Mustū vinūz acutū igneum

p̄mo therapē. c. vi.
 iij. apbor. p̄mo.

p̄mo apbor. xv.

Gal. de disto. p̄tl.
 tertia p̄mi doc. ij.
 c. vii.

Amer. iij. colliget.

xxv. cōtinētio.
 p̄mo therapē. c. vi.

tertia p̄mi doc. ij.
 c. vii.

Lucanus quarto
 ij. apbor. x.
 p̄ma p̄ble. j.
 p̄mo apbor. iij.
 Dia. cxvij.

Dia. cxvij.

Gal. i. ij. alimē.

ij. p̄mi. c. vij.

ij. regis acutoꝝ
cañ. 7. 2. mē. v. 2. li.
vij. Ethicorum
p̄mo rhetorico: ij.
De mēo. 7. remis.
xvij. p̄ble. p̄mo
Aristo. de secret.
in. c. de regie sa.
ij. mi doc. ij. c. 7

sc̄o de regie sani
tat. c. xij. 7. vltio
p̄na aphor. cō. ij

p̄mo histo. 1.
p̄mo de ḡatione

v. de tūna. c. ij.

Dna. liij.

Gal. de virta.
natu. c. vij.

grossum dulce vitæ nisi rōe medicīne. Sed albū clarū subrubenz
cū odor et sapor bon⁹ 7. amēabilis existit nō supflue sumptum sa
nis puenit hoib⁹. Cōsuetudinē q̄ est res potissima insantat⁹ custo
dia in nūero 7. tpe p̄mestiois nō facile atq; rep̄te imuter. Nā alte
ra est natura q̄ subitas nō suffert alteratōs. Quasobies q̄ vltus est
p̄medere bis in die. si semel cibū sumperit debilitabit valde rube
scet vna 7. corp⁹ lassum erit. suspēdent viscera. Et q̄ semel p̄sueuit
p̄medere si bis sumat cibū p̄derosus erit stomach⁹ illi⁹. **Suūpsit⁹**
q̄ sit index 7. numer⁹ refectōis fm vires variet. Regulariter do
cēt periti q̄ refectio deat duob⁹ dieb⁹ celebrari trib⁹ vicib⁹. Cū acc⁹
digestōis tertie nō p̄ficiat nisi in. xvij. hor⁹. Qui p̄terea p̄suevit vna
certa hor⁹ p̄adere. si trāstulerit refectiōnē in aliā horā cito p̄cipiet
dilatōnē aut p̄uentiōnē nature officere. Postreō hōs ciboz p̄partio.
diligēter est p̄siderāda in coctōe 7. masticatiōe. Libaria etenim male
immūde 7. insufficiēter bulita fritata aut assata difficulter digerūt.
Nec min⁹ nocet gulositas 7. insufficiēs masticatio. Nā voraces se
pennero egrotāt nunq; ad naturalē pueniūt senecturē. q̄re cib⁹ bñ
mū. se 7. sufficiēter decoquat. p̄ueniēter diuidat 7. masticef. Nō em̄
par⁹ bona p̄paratio. p̄ueniēs diuisio. 7. sufficiens masticatio p̄ducit
ad digestiōnē. Cernim⁹ id in frustis carniū p̄tia q̄ citi⁹ q̄ portioēs
magne decoquunt. Possibit⁹ alijs breuitatis amore ad id vnde dī
gressū ē fiat regress⁹. Stomachus nō solū est offitiale memb⁹ ex co
q̄ ps nō capit toti⁹ denotatiōnē vmeriā ex suis opatōib⁹ siue effecti
b⁹ q; diuersa h̄s offitū. nā attrahit. retinet. digerit. discernit. 7. expel
lit vt infra patebit. Sed cū cib⁹ masticat⁹ in ore 7. p̄par⁹ quādamo
dū in strumētia gialiū fuerit. dūdit in stōachū q̄ p̄bendēs ipm̄ cibū
ficare incipit 7. ipsi dare p̄isanarie masse formas vt patebit. Sicut
em̄ pulmo p̄parat aerē cordi ita stōachus cibū epati. Et hec chūlifi
catio sit a suba stomachi q̄uis finitima vt patebit mēbra plimū i di
gestiōe p̄beant iuuamē. Qui in duas fm Mundinū p̄tū tunicas
q̄s vlt⁹ p̄ca siue integrale quādamodū ostrici 7. pileron q̄ntitat
uas appellāt. Cōstitunt nanq; ille tunice stōachi corp⁹ de quaz nu
mero ē diuersitas. Gal. cū Auzēna dicūt esse duas stōachi tunicas
Almāfor in li. de anorbo. meri 7. stōachi tres pōt. Hall. ij. theonice
r̄q̄uo: Que diuersitas nisi me fallat opio sic p̄cordat. qm̄ Almāfor
unicā intrinsecā dīuidit i duas 7. corp⁹ stōachi in tres tunicas fm
tres villoz spēs In rei tñ vitate dūtaxat s̄s due tūce q̄z vna cōtex
ta est ex duplicib⁹ villis vt patebit. Ponētes q̄tuor distinguūt p̄nt
cib⁹ a tūcis dicētes p̄mā tunicā eē p̄niclū exteriorē om̄i a siphac
tegētem ab eē tunicam extrinsecam. grossiorē exnē oib⁹ opimētia q̄
viscera alia vestiunt ne stōacho est cibo replet aut inflat fissura aut
rupta accidat. Qui dicūt alligari sc̄oz quā gal extrinsecā appellat

tertiā cū gal. dicitur intrinsecā. quartā hō supaddūt quā dicitur eē pel-
 liculā regentē ab intra tunicā interiorē de q̄ gal. v. de iuuā. c. ij. sic in-
 qt. Tela intrinsecā stōachi ⁊ yfophagi posita est ⁊ expāsa p omēs oris
 ptes Et hec tela fuit dura ne ledat a rebz duris ⁊ aspis in deglutōe
 ei occurrēbz Et q̄tomagz hec tela dū dicit t̄to fit magis rara leuis
 ⁊ mollior paulatī quāsqz pueniat ad fundū stōachi. Cui⁹ iuuamēuz
 est p̄bere stōacho auxiliū i attractōe cibi ab ore. Et hīc telā p̄bēdit
 gal. sub intrinsecā tūica. sic p̄niclū exteriorē sub extrinsecā. Sūt igit̄
 dūtarat due stōachi p̄ncipales tunice. extrinsecā. s. ⁊ intrinsecā. q̄ nō so-
 lū diuersificāt in suba q̄ritate ⁊ loco ymetiā in villoz situatōe. Tā-
 etū vtraqz tunica stōachi magis sit neruosa q̄ carnosa. Im̄ tū intrise-
 ca magis ē neruosa q̄ extrinsecā. qz fuit ordinata ad sentiēdū q̄ p̄ter
 tunica appellat neruosa. Extrinsecā min⁹ est neruosa q̄ intrinsecā.
 qz fuit ad digerēdū ordinata. carnosa aut pot⁹ subcarnosa istī⁹ grā
 nūcupata Sēlatio etem meli⁹ fit q̄n sensibili imediate sensus occur-
 rit siue mēbzū sentiēs (quīs sensibile sup̄ sensū positū Aristo. in. ij.
 de aia teste nō facit sensationē in sensibz requisitis ad bñ esse alio. qz
 sp̄ritualisatio obiecti q̄ ad sensationē p̄currit nō fit nisi i medio In-
 terior etiā stōachi p̄ neruosa q̄ndā hz carnositate q̄ for̄strā est sen-
 tōis mediū) Alteratio hō ⁊ digestio p̄t fieri p̄ mediū. ⁊ sic circūstacē-
 tia mēbzū cibū in stōacho digerūt. Sūt em̄ tria in digestiōe stōachi
 p̄siderāda. hūidi p̄mixtio cū sicco exns absolute digestio Cibi etem
 ⁊ pot⁹ in stōacho p̄miscēt ⁊ decoquūt ⁊ fit ex eis res quā Aristo. chi-
 lū noiat. q̄ lūe di succ⁹. Et decoctio fit p̄ calorē q̄ est in cibato. calor
 dirigit̄ ab aia. Caloris em̄ opatōs nō st̄ deteriate ad unū finē ma-
 nifestū q̄ p̄mo p̄miscet cibos in stōacho ipos p̄bendēdo deñ cale-
 fācēdo hūmidū rei digestibilis segregat ⁊ ex sūdo extrahit ad sup̄fi-
 tiē vi in elixatis videm⁹. Ideoqz stōachi digestio assilat Ep̄lesi si-
 ue Elieatōi. Cōuerso nutrimentū in nutritū optati aut assatōi. hūo-
 rū sp̄matuz ⁊ putrefacti digestio pepāst. hūido separto a grosso foza
 introducta fit seq̄stratio i diuersas vias. nā grossū trāsit p̄ vias am-
 plas. hūmidū hō ⁊ subtile p̄ āgustas q̄ st̄ vene meseraice. Deinde
 puenit ad ep̄ar vt dicit̄ in suo loco. Nec p̄mixtio hūidi euz sicco et
 hūidi rur⁹ i sūdo digestibilis extractio fit p̄plexiōe calida stōachi
 acq̄sita a mēbzū circūstacēbz q̄ calidior ē ep̄ate. Scdm̄ ē deteriate
 fāte i cibo q̄ digerit̄ introductio q̄ p̄plexiōe p̄ficiē innata q̄ cibuz ni-
 tit̄ sibi assilare. nā oē gnāna nūit̄ sibi assilare q̄ntū p̄t gnāndū Et in
 in oī alteratōe q̄ vtrū digestio pot⁹ foza abijcit̄ ⁊ noua introducitur.
 Ideoqz in digestiōe stōachi p̄bēsiōez seq̄t̄ m̄itio sic retētio attractōz
 ⁊ p̄bēsiō retētione. Ad m̄itioē extractio. ad extractiōz seq̄stratio
 ad seq̄stratiōē discretio. ad discretiōē forme inductio. deide sic
 voluptuatio ⁊ sup̄flui expulsiō. Tertius est influentis p̄plexiōis

Auic. xij. tercij
 c. j.

Auic. p̄ma p̄mi. s
 de membris

In p̄mē. p̄nult fo.
 cxxij.
 Trusia. iij. tegni
 p̄men. liij.
 Nico. ser. v. c. lvij
 Galij. de ytu. na-
 tura. c. vij.
 iij. metheoroz
 Nali. iij. teg. p̄mē
 to. clxxxi.
 iij. metheoroz

Trusia. iij. teg. cō
 men. xxxij.

Nico. ser. v. trac.
 iij. c. j.

ij. de gnatione.
 ij. de aia.

Auic. pma pmi
c. de pplex. mem.

Gal v. d iuna. c. ij

**Gal. iij. de stutu
b natura. c. viij**

**Auic. xij. tercij.
trac. i. c. i.**

Gal v. d iuna. c. ij

calide susceptio q̄ est ex interiori tunica. sicut introductio noue forme q̄ chylificatio d̄: in tunica interiori. Et q̄uis exterior tunica de gestione sua caliditate acquisita faciat ap̄iori mediare tunica intrinseca. interior t̄m nō rōuet a sua naturali cōplexiōe. Et q̄ actō caliditate tunice exterioris resistit a q̄dā cibi aq̄sa pte q̄ p̄tinue alterat interiorē ad h̄iū alteratiōis inducte ab exteriori nō p̄mittēs eā a caliditate exterioris alterari. Cui⁹ sile liq̄t in cacabo cuz aq̄ et carib⁹ decoquēdis. ad ignē posito. in quo carnes aut aq̄ decoquunt ignis virtute. et t̄m fund⁹ cachabi aq̄is p̄tib⁹ mediātib⁹ caliditati ignis resistētib⁹ nō calefit sed remāet frigid⁹ aut calid⁹ remisse. Sic p̄ stomachi toti⁹ p̄plexiōne innatā eē frigidā et sicca: acq̄sita s̄t et influētē q̄ influēt ei multitudo sp̄is et calor⁹ q̄ multa p̄currūt ad calefaciēdūz ip̄z mēbra q̄ actuāt ei⁹. innatā p̄plexiōne calidā et hūidā respectū t̄p̄a mēti cutis. P̄z etiā q̄ carnosior est ps exterior q̄ interior. q̄ cōplexiōne calida ps exterior d̄t ab interiori. demū liq̄t diuersitas ipsorūz in villos situatiōe. Intrinseca etem̄ duas h̄z p̄tes. Unā intrinseca siue p̄caua q̄ p̄p̄edit cibū q̄ p̄stituit ex villis lōgitudinalib⁹ q̄b⁹ fit attractio q̄ fit loco man⁹. Alia forinseca et p̄uexā trāsuerfales retētiōi deputatos in se h̄nt. q̄ attractio p̄cedit retētiōne vt d̄ctū est. Exterior t̄o tunica p̄stituta est ex villis lōgitudinalib⁹ deputatis expulsiōi q̄ p̄plet p̄tinue p̄ exp̄siōne. Cōtracta etem̄ tunica exteriori cōp̄m̄ interiori et q̄d in p̄cauitate ei⁹ p̄tinet. hic accidit expulsiō. Non est itaq̄ diuersitas inter gal. et auic. de situ villos trāsuerfaliū qui in exteriori pte tunice interioris situāt. et hec est mēs vtriusq̄. Sequit̄ etiā ex d̄ctis q̄ deglutio cibi nō sit sola ei⁹ gravitate quēadmodū opināt antiq̄. Neq̄ vi vacuū. ita q̄ cū cetera mēbra trabūt a stomacho ne remaneat vacuū. qm̄ natura abhōret vacuū. cibi ad stomachū trahat̄ fit at̄ a virtutib⁹ villos lōgitudinaliū et latitudinaliū. Quaz vna est naturalis attractio q̄ suā p̄ficat op̄ationē villis lōgitudinalib⁹. Alia t̄o est asalis cōplexiō suaz op̄ationē latitudinalib⁹ in exteriori tunica meri et stomachi extētib⁹. Cui⁹ signū est qm̄ altera durū stutū lesa trāsglutiēdi actio debilitat̄. desiderio nāq̄ nō recte p̄cedēte duriter trāsglutiēdi id q̄d nō desideram⁹ et nausea p̄deat̄. Et si postea deglutire laboram⁹ territa virtute attractia desiderata op̄atio deglutit̄ volūtaria dura erit. Et sic deglutio est op̄atio cōposita aut mot⁹ cōposit⁹ fact⁹ a virtute naturali et motia volūtaria. Neq̄ trāsglutio est stomachi sed ipsi⁹ meri p̄ncipalis op̄atio fm̄ gal. v. de interiorib⁹. c. ij. Sed cū meri ps est stomachi p̄tina illi cū gradatiōe ac tunice meri fit sicut stomachi nisi q̄ suba meri est filioz lacerto et stomachi filioz neruis. Hinc stomachi cōplexiō frigidior et sicior est innata cūplexiōne meri. Sed primū intestinū non est ps stomachi sed res ei cōtigua vt patebit. Ideo q̄ dicit̄ attractio cibi q̄ et deglu

tio pot nūcupari sit quedā stōachi opatio quēadmodū vomit⁹, qui
 sūliter est meri actio nō pncipalis ⁊ naturalis sed violēt⁹ ⁊ preter
 naturā; ideoq; nō pficiū nisi p tūicā exteriorē meri expmendo ad su
 pertus p villos latitudinales id qd euomit. Et tā in vomitu q; in
 deglutioe ps ad q; fert id qd trāsglutit siue euomit, dilata. Diffe
 rēter at naz in vomitu supior ps dilata, et inferior ⁊ trahit. In de
 glutioe fit ecōtra q; ps inferior dilata ⁊ supior ⁊ trahit ita etiā q
 epiglot; eleuat. Nunc accidit deglutō; esse faciliōr vomitu q; ome
 naturale est delectabilē ⁊ facili⁹ violētō. Et quis vomit⁹ (q; res in cō
 cauitate stōachi naturā expellit) Stomachi mor⁹ (sū subuersio q; an
 tropa d; ad expellendū ex eo aliqd qd est in ipō p viā oris in quo ⁊
 tot⁹ opat stōach⁹, fund⁹ em est pncipiū mor⁹ pncipiū et inchoatū
 Oufitū aut ⁊ supior pars ē pletū, multis pfit in pseruatiōe ⁊ cura
 podagre lapid; renū et vesice, in sciatica et multis egritudinib; mē
 brom; inferior; q; materiā antecedentē in diuersis trahit. Et foris in
 parte pellit ac in egritudinib; stōachi ⁊ pncipiū perorismoz febriliū
 Nā tpe faci⁹ stōachū purgat digestioez meliorē efficit corp⁹ reno
 uat ⁊ mōificat caput, sensus alleuiat at; visum acuit. Quapropter
 Auic; pmi qrti. c. xij, dicit hypocrates pcpit vomitū fieri debere
 in vnoquoq; mēse duob; dieb; p̄tinuis p̄terea q; cū eo p̄seruat sa
 nitas Et d; fieri post repletō; maxie in estate circa meridiē euas
 cuat em cholera et p̄leg. Ideoq; macris nō hntib; strictū pectus
 neq; paris ad p̄sim d; p̄desse Et oib; disposit; ad dictas egritudi
 nes et ad epilepsia; stomaticā et q; cholera ascēdit ad stōachū
 et disposit; ad asma, palisim tremorē ⁊c. Tñ in custodia et regimie
 sanitat; nō multū est assuefaciēdus ne natura assumat p cōsuetudine
 sp ad stōachū malos p̄ellere hūiores. Et de stōacho fatiat sentinā
 q; est loc⁹ ferid⁹ in nauī, vñ digestio debilitet et cibi corrupantur ⁊
 pessimi in corpe gñant hūiores Quasobres in q̄ta pmi d; hoc aut
 pl⁹ q; duob; dieb; in mense est malum. Et in xij, terciū Nō opo: r; ⁊
 vt in mense pl⁹ q; bis sani euomat qm̄ p̄suecit natura eijcere supflui
 tates ad stōachū Idē credo d; pharmania nisi me fallat opio, liquet
 itaq; ex dict; (vt ad id a quo digressus est fiat regress⁹) q; in substā
 tia stōachi tres s; villi lōgitudinales ⁊ trāuersales in tūica inte
 riori p attractōe et retēde Et latitudinales in exteriori p expulsiōe
 vt dān ē Sūt p̄ter villos in tūic; stōachi nerui dñdētes a cerebro
 ex sexto pari neruoz q; ferit famē ⁊ sitim ⁊ cerebro cui dirrcte sup
 ponit alligat rōne cui⁹ et fortiter in egritudinib; suis cōpatit Et isti
 nerui plus in officio stomachi q; in ceteris p̄tib; dispuntur vnde
 Quicqd est primū supioris orisfitio hoc est sens⁹ purior;. Et rursus
 quicqd est primū ouficio inferiori hoc est sensus grossioris Adue
 nit etiam d; stomacho ex splene porus siue vena deferēs naturalit
 p ij

Gal. iij, d. vtm. na.
c. viij.

Gal. in cō. xix.
aphoris. vi.

Gal. vi, d. morbo.
c. j.

Auic; xij terciū. ^{vo.}
trac. v. c. viij.

Auic; iij. pmi. c.
xij.

Rasid. iij. almā
sou. c. xvi.

iiij. aphoris. cō.

iiij. vi. et vij.

iiij. pmi. c. iij

caplo. xij.

trac. j. c. xxxv.

Alber. j. de alib;
trac. iij. c. iij.

Gal. v. de iuuas.

caplo. ij.

Auicē. xij. terci.
c. j.

Buer. ij. col. d iu
ua. mēbroꝝ offi.

Auicē. xij. terci.
c. j. in fi.
Drina. liij.
Alber. j. d aial.
trac. ij. c. ij.
xv. terci. c. j.

Mūdi. c. d. sto.

Gal. v. d iua.
c. ij.

c. de figura. sto.

Alber. i. d aial.
trac. ij. c. ij.

melancolīā que guttatim cadit sup ipm adiuuīs ad excitandū ap
peritum. qua mediāte cuz splene colligat. Et in loco vehemētioris
gibbositatis stōachi supponit vena mag pcedēs in lōgitudine ip
Et mādat ad ipm ramos plūmos q̄ cum ipō ligātur et diuiduntur
in ramos subtiles qui om̄es apparenter nō veniūt nisi ad extrin
secam stomachi tunicā Et adberet arteria siliter q̄ procedit eodez
modo sicut vena. Hīs ramis mediātibz nutrit stōachus Et in suo
calore euētur Sed qz nō ingrediūtur tunicā interioꝝ ideoqz di
cunt quidā stōachū quātū ad interioꝝ tunicā chilo nutriti. Alijs
tamē placet qz licet vene nō apparēter veniūt ad tunicā interioꝝ
veniūt tamē subtiles valde vīsz effugiētes Cui⁹ signū est qz lesa
tunica interioꝝ solutōe p̄tinuitat; sanguis effluit ab ea z nō chilus
Pro p̄cordia vero tercijs placet qz stōachus nutritiāz triplē ad con
seruationē substantiē sue indiuidue. Primo cibo adhuc existēte in eo
Secdo sanguie q̄ ad ipm puenit p̄ venas que dirigūtur ad ipm. ab
epate Tertio p̄ id qd̄ redundat ad ipm effusuz ex epate in tpe vehe
mentis famis qd̄ est sanguis rubeus purus. Insup a felle siue a ca
nali eius procedit ramus ad fundū stōachi deferēs cholera ad for
tificandā digestiōē non p̄transiens tunicam interioꝝ. Neqz p̄
uenit ad stōachi concanitatē Sed sp̄rgitur in sui substantiā de p̄
niculis stōachi patet ex supioꝝ Caro replēs vacuitates in exteri
ori tunica z confortās digestiōis virtutē que est in calore iuuato ac
mediū sensatiōis existens vt patuit Est modica parū etiam pigues
dinis in quibusdāz adberet pro caloris p̄fortatione que sit stōachi
substantiā que p̄tes ei⁹ intrinse et aduētie patet ex dictis. Quā
titas stōachi est magna non tamē excedit mensuram trium cantha
rorum oportet eim ipm recipere z cōtinere magnā cibi quantitatē Et
nō est semp in magnitudine sua vltima sed equatur quātitati con
tente qz extensibilis est et corrugabilis Neqz debet in regimie sa
nitatis ad summū repleri ne p̄p̄inat dyap̄biaz. Et caput suis suo
sitatio p̄pter impedimētū clausure repleat Figura ei⁹ que conse
quitur quātitatē est rotunda vt sit maioris resistentiē nocumētis z
maioris capacitatis. Et vt nō remaneat aliqd̄ de assūptis post di
gestiōē et naturalez expulsiōē. Non aut̄ est vere rotund⁹ sed ob
longus instar cucurbite fm Buer. hmo col. cui Almansor assentit
dicens. Si imaginaueris cucurbitā rotundā longi colli superius
cui ab inferioꝝ p̄tinuaretur aliud collum erit ac si videres stōachi
et meri figuram. Causa oblongitudinis est. qz a pte supioꝝ cōtinuat
cum yfophago et a pte inferioꝝ cuz p̄mo intestino Sed causa arcu
ationis sue est. qz si fuisset rectus sua officia directe poneretur. Cū
igitur homo sit stature erecte descēderet ab eo cibus an tps debiti
fuit etiā arcuatus vt in vacuitate artus epati loc⁹ daretur vt pa

tebit. Preterea non est vere rotundus sed in ptedorsi planus et dilata-
 rarus in posterioribus ut bona fiat obulatio sua dorso. Sed ubi con-
 tinuatur cum meri rotundus. Locauitatem h3 st6achus quatenus in
 ipm cibus ingreditur ita qd ps inferior sit superiore amplior ppter ho-
 minis erectioez morā et cibi digestioz. Preterea stomachus assilatur
 vetriculo canis. pmo historiaz. xvi. aut vetriculo porci qd verum
 est de aluo vt pz ex textu arist. allegato. Loc⁹ st6achi ē in medio cor-
 poris superioris et inferioris dextri ⁊ sinistri anterioris ⁊ posterioris
 vt in eo digestio melior celebretur. Epar em̄ suppositus est st6acho
 cum suis additamētis p̄tinēs ipm ac si res teneret a digitis ligat⁹
 epari mediātibz meseraic⁹ et neruo vadente a st6acho St6achus
 em̄ indiget vt calefiat ⁊ calefaciat id qd in eo est ex cibo. Splē oc-
 currit illi in sinistro latere ad calefaciēdum sinistra st6achi partem
 rōne arteriaz quēadmodū epar aplectādo et spūs nařales immic-
 tendo ⁊ mediāte chisti sellis. Et posterioribus e⁹ st⁹ dorsū ⁊ musculi
 extensi supra ipm ad custodiendū durū autē est ligatum illi q̄si scu-
 tum durū forte. Musculi quasi culcitra custodiētes eū p se Et ca-
 lefaciētes ipm p id qd in eis est de piguedine. ligatur autē spōdilibz
 dorſi sicut cū alijs visceribz ligamētis firmis que eum firmiter te-
 nēt Fortitudo nāqz ligatiōis ⁊ sustentatiōis oīm viscerum est p̄one
 eoz expetit nobilitas ⁊ ei⁹ nccim fuit ⁊ timor sup ea. Et licet dicta
 viscera p̄rias hnt vtilitates. fuerunt tamē ppe stomachum posita
 ppter pferre ⁊ pfortare calorē st6achi habet itaqz apte anteriori sto-
 machus. corp⁹ spissus lene p qd calefit iste loc⁹ st6achi. qd dicitur zirby
 qui pposit⁹ est ex duabz telis tenuib⁹ duris ⁊ nara spissis q̄ru vna ē
 alteri supposita Et ex venis pulsabilibz ⁊ nō pulsabilibz ⁊ piguedie
 nō modica. Et hic zirby in hoie tm̄ extēdit quousqz cooptat omnia
 intestina qz hō cuz sit debilissimū aialij digestioe Et curis ei⁹ te-
 nuio: est inter oia aialia Et plus priuata pilis necessarium fuit vt
 zirby cooptret oia intestina. Sup quem est siphach ⁊ mirach ⁊ la-
 certi vetricis q̄ p̄tinet calorē et iuuāt st6achum reuerberād⁹ calores
 vt vestis ⁊ prohibēdo a frigiditate. Non ergo paz p̄duct ventris
 p̄seruare calorem aut vestimētis aut membris aut iuuēculis Sup
 stomachū ē cor ⁊ dyapbraq. q̄ valde p̄fortāt st6achi calorē mediāte
 arteria adorti p quā spūs ⁊ sāguis trāsmittit⁹ arterialis. deorsū sub
 stomacho sunt mēterium et intestia a qbus calorē recipit grā ve-
 anruz arteriarū ⁊ piguedinis in ipis existērium a dextra pte epar a
 sinistra splenē. a posteriori spōdiles vt dcm̄ est. locat⁹ itaqz st6ach⁹
 in medio corōis sup dorsū quatuor digit⁹ sup vmbilicū incipies Et
 nō ē locat⁹ ppe os ppter spūalia mēbra q̄to hanelam⁹ ⁊ aerez magis
 nobis nccim attrahim⁹ fuit etiā nccariū mēbra secū receptia p̄tinu-
 ari st6acho. Turpe em̄ fuisse ea locari sup spūalia mltū digniora

Gal. v. d. iuuu.
c. ij.

Pl' xi. c. xxxvij.
Alber. j. d. aial.
trac. iij. c. iij.
Zuicj. xij. tercij
c. j.

Mudinus. in. c.
de st6acho.

Nico. f. v. trac.
iij. c. i.

Gal. v. d. iuuu.
c. ij.

Ualest. iij. c. i. c.

Gal. v. de iuuu.
c. ij.

Au. xij. feij. e. j.
Eels. 4. de me.
c. j.
gal. vij. de iuu. c.
j. in fi.
Zuer. j. col.

Mudin^o
4. pbl. vi.
Gal. vi. de iuu.
caplo. ij.

Ni. f. v. trac. liij.
c. j.

Gal. vi. de iuu.
c. ij.

ij. col. c. de iuu.
mebris. offic.

Situs stōachi est q̄ caput ei⁹ inclināz ad sinistra versus dorsum. fundus vō ad dextra. ita q̄ in tali situ stōach⁹ sit artuatns sic q̄ arcus interior sit a pte dextra et exterior siue gibbosa a sinistra Et nobilioz ps ei⁹ opposita est epati viliōz at spleni. Sit⁹ causa ē qz epat in dextra pte eleuat qd̄ cum sit magnū p̄cauitatē. qz prius foizat in vtero q̄ stōachus. dextre pte occupuit Splē vō minime q̄propter in dextro latere nō potuit supior ps stōachi collocari sic in sinistro Et ps inferior debuit declinare ad dextram qz in sinistra inferior pte iuxta renes est intestinū colon grossuz multū inuolutuz mltis inuolutōibz magnū occupās locū in dextra vō st⁹ gracilia intestia que paruuz occupāt spatiū dz et⁹ orificiū stomachi a splene recipie meliaz. Et fund⁹ ei⁹ cholera ab epate ideo nō ponit directe supra spōdiles z dorsi orificium et⁹ descēdit aliquātulū ad lat⁹ ver⁹ dorsum et nō situat in altior pte stomachi ne cib⁹ in repletioe stōachi ad meri ascendat z egrediat ex ore. Portanartū silr nō est positum in eminentia inferiori sed declinat ad latus mag⁹ ver⁹ sup⁹ q̄ten⁹ cibo tpe sufficiēti in stōacho retineat z nō exeat tpe eructuatois in digestus aut sua gravitate extēdens z ipm extēdēdo aprens Stomachi p̄plexio innata et acq̄sita ex dictis liquet. Et licet hō sit calidissim⁹ respectu cordis nō tñ quo ad stōachū Colligātia ei⁹ patet vere siliter nā colligat cū cerebro p̄ nervos. cū corde p̄ arteriā. cū epate per meseraicas cū splene p̄ p̄om. cū intestinis p̄ p̄tinuitatē cum dorlo et zirbo p̄ p̄niculos Nō est igit mebrū et p̄cipue nervi qd̄ stōacho nō p̄patiat Iuuamētuz stōachi est duplex Primū ē cōe scz appetere cibū pro toto p̄ tūcā nervosaz. Scdm est sp̄ale. s. p̄pare rare cibū epati ad nutrimentuz totū p̄ carnosaz et mebra circūiacētia. vt pulmo aerem cordi. et rethe mirabile sp̄m vitalem ascēdētē et aerem cerebro Stomachi quoz st⁹ virtutes quarū p̄ma est attractiua in villis lōgitudinalibz sita q̄ attrahit cibum p̄currēte virtute oris expulsiva. attractiua. v̄sophagi et gravitate cibi. Scda est retentiua sita in trāsuersalibz q̄ retinet attractū Tercia est est expulsiva inherēs latitudinalibz q̄ sup̄fluū eijcit a se. Quarta est v̄t antecedens omnes illas nō tpe sed dignitate. p̄ma intentioe nature digestiua dicta p̄pter q̄ dotis tribz indiget. quibz Zuer sup̄ addit discretiua q̄ lesa mali generatur b̄io: es in corpe que videtur claudī sub digestiua. Que in stomacho et non in alijs membris reperit cum sensu diminutiōis in orificio q̄ est fames et sitis idēz subiecto existens cum sensu et phantasia. Cum enī omnia corpis mebra cibū attrahāt ex venis orientibz ex vena ampla que attrahit ex venis que st⁹ in epate. que vlteri⁹ sugunt ex meseraic⁹ et he ex stōacho q̄ nō habz aliud a q̄ trahat dedit itaqz natura sensuz orificio q̄ moueat ad cibū querēdū p̄uenientē vt cat⁹ q̄rit mures zc

qui paratus mastica in ore. transglutit yfophaço. cōprehēdit re-
 tentia et digerit calore stomachi et mēbroꝝ circūcentiū mūdifi-
 catur a fecibꝫ q̄s intestia et mūdū mēlarate recipiūt. hic autē calor
 nō est p̄ncipale agens sed instrumētū dātatur aie vegetatiē. siue pos-
 tentia eiꝫ. cui calor mēbroꝝ q̄ plꝫ in digerendo Et stōachi q̄ plus
 chulificando opat. debita cibi p̄portio et porꝫ subtiliādo subueniūt.
 Ad chili autē p̄pletā formatōz cōcurrūt stomachi nafalio p̄pletio.
 p̄positio tota eiꝫ. p̄rietās et viscerū circūstātia. hec p̄pila stomachi
 opatio ledit triplꝫ mala p̄pletioē. inordinata p̄pone et accētibꝫ siue
 moribꝫ. Mala p̄pletio aut est simplex aut p̄posita aut euz materia
 aut sin e materia q̄rū signa et cura p̄tē scdo et tertio regni et i practi-
 cis Mala et inordinata p̄positio aut in suba ita q̄ sit nimis rarus
 aut densus aut in figura et q̄titate vt q̄ sit nimis magnꝫ aut pu-
 aut rotundꝫ aut in situ vt q̄ situat vebemēter aut ad anteriora p̄-
 mstrata aut supiora versꝫ diaphrag. Quaru p̄ponū et situū signa de-
 fectus et curas breuitas optis ad medicōꝝ p̄tissimoz remittit li-
 broz Accidentia stōachi sūt. Eructuatio. singulꝫ. vomitꝫ. subuersio
 n̄spitas ex mala p̄plexione sicca. lenitas in sup̄ficie tūice interioris
 ex materia lubricare et hūida cōpletioē. ventositas siue inflatio ex
 inordinata dieta. opilitatio et dilatio meatuū. Solutio p̄tinuitatis
 ex casu aut p̄cussioē sup̄ ipz. dūrities nō aposteōsa in suba tunicaꝫ
 aposteōsa. pustule borbor. vlcera. vebemētia lenitꝫ. dolor. lesio appe-
 titus. Que aut sit stomacho nō fēdere suctoz venarū aut venarū
 attractioē debilitata. aut q̄n nihil de corpe resoluit p̄pter p̄portioēz
 et viscositate hūidi cū calido vt in viso tpe brumē latete aut q̄ na-
 tura p̄uertit se sup̄ hūiores p̄blegēticos. p̄uertēdo sp̄os in nutrimentū
 q̄ loco dissoluti apponit. ita fortassis puella abstiniuit ad decem et
 octo annos a cibo ac adolescēs dormiuit ad quinquagita vsqz annos
 sine cibo. Et nostris t̄pibꝫ in venetijs vt d̄r q̄dā p̄ totam abstiniuit
 q̄dragesimā ab oi cibo. In hac re x̄tus dei et astroꝝ influxus non
 p̄op opat Sicut in frenesi letargia. mania. melācolia. et vebemēti cō-
 templatōē natura nō trāsmittēs sensus ad stomachū lōga sit abstinē-
 nentia a cibo. Accidit et sic diminiutio ex eisdem fortasse causis vñ
 in scalia q̄dā toto vite spatio nihil bibit. Appetitꝫ caminꝫ. bolissimꝫ.
 fameā sincopalit. Multitudo sitis Corruptio appetitꝫ. lesio di-
 gestiois. fastidiū. debilitas digestiois corruptio digestiois. lesio v̄-
 tis attractiue. retentiē et expulsue tarditas descēsus cibi velocitas
 deicēsus eiusdē debilitas vtur discretiue. debilitas stōachi q̄ stō-
 machatio d̄r. p̄turbacō. anxiētas. estuatio. interiectio lamētabilis
 q̄ cardiaca d̄r. nauicatā facietas abboiatio nausea. cholērica pas-
 sio. ardoꝝ stomachi tētia. accētibꝫ et passioibꝫ de q̄bꝫ in practi. Cō-
 ferētia stōacho sunt aer serenus euētatꝫ flatibꝫ. v̄ctoz. nō agitatus

Alb. xxij. de aial.

ij. de aia

ij. de p̄tibꝫ. c. vñ.

Gal. vi. b. morbo

caplo. j.

Gal. 4. c. xvi.

Auic. xij. tercij.

c. vi

Auic. xij. tercij

c. de egr. stōachi

Gal. vi. b. morbo

caplo. j.

Gal. 4. mor. c. vij

Auic. xij. tercij

trac. ij. c. vij.

Petrꝫ in p̄men.

vlti. p̄ble. decie.

Pli. 7. c. liij.

Niculus. s. fmo.

trac. 4. c. xvij.

Gal. Smelintr.

Confessio p̄m

Nicol⁹ f. v. trac.
liij. c. iij.

Gal. de attenuare
dieta.

Gal. ij. alimētoz
Gal. vi. de simpli
ci me.

Zuer. v. col. c. de
varia stu. me.

Ap⁹ p⁹ma ad tbi
mothe. v.

Zut⁹ xij. tercij.
tract. j. c. xvi.

xxx. tercij. trac. j.
c. xxx.

Gal. 7. tera pen.
c. vij.

xij. tercij. trac. j.
coplo. xxvij.

Mesue. iij. anti.
Nicola⁹ in au.

Zut⁹ ij. ca. trac.
ij. c. 124.

Mesue. vi. anti.
Plin⁹ xx.

Zui. ij. quiti.

tpatus in actiuis. odores grati. gaudiū moderatuz Moderatio in
motu quiete somno ⁊ vigilia cibi hūtes aliq̄s stipticitate ⁊ amari-
tudine absq̄ acuitate panis hū coct⁹ ⁊ fermentatus parū hūis salis
Caro pulloz autū oīm siluestriū Caro pdictis ius ei⁹ p̄tie q̄n cū
toniū; decoctur euz ea caro vituli lactatis. agni annalis. hedi cas-
strati capuoli. porci macra sup̄ p̄unas assata. Citonia pira pōtica
refuata post collectiāz siue stiptica sup̄ta statū post cibū mēra. ruta
enula Sirup. absinth. aloes. ablutū. Carnes cocte in aceto. caseus
recens sine sale. cerasa acetosa stōacho pleno sup̄stutitūz p̄ferunt
Citiniū. cinnamomū. citonia. p̄fectio de galanga. Corall⁹ macis
masit⁹ mur. muscata. peonia. tiriaca mag⁹. zedoaria. zinziber. vinu
purū ⁊c. Calida stōachi mala p̄plexio curat⁹ dieta. potioe ⁊ approp̄
at⁹ medicis aduersariū caliditati. vñ lac acetosuz extracto hūiro
p̄dest cose⁹ recēs sine sale. oua decocta in aceto ⁊c. Piscas recētes
eliri lactuca. Endiuiā. p̄una acetosa. cerasa acetosa. mala ⁊ pira a
cetosa. mora impetē matura vna immatura. p̄fica pauce hūidi
tatis ⁊c. Quibz cib⁹ in stōacho corruptū corruptioe fumosa. Cōfert
ileb. ros. vñs coit⁹ per interualla cibo sup̄to ⁊c. Mala p̄plexioez
fri. curat. euitates fri. ventosi aeris. multa quiete tristitia timore.
somno multo. costu mltio. cibo ⁊ potu actu ⁊ poña frigidis. gaudiū
moderatū leticia ⁊ ira nō excedēs. fricatio moderatio sup̄ stōachuz
et vētrē Calefactio manū ⁊ pedū vestes calefacētes stomachale
de plūmis auferū aut alio pelle calefacēte dormire post cibū mos-
derate. nō immediate. de ambulatio et mor⁹ pu⁹ post cibuz. balneū
sicuz zinziber p̄ditū anisuz ⁊c. Mala p̄plexio sicca stōachi curatur
balneo aq̄ dulcis. cena p̄adio maiore. Carnoso infante dormiedo
cū ip̄o aut catulo pigui ⁊ euitatioe nociuoz ⁊c. mala p̄plexio hūida
stōachi curat⁹ vitādo nociua q̄ st⁹ somn⁹ plix⁹ imarie diurn⁹ post
cibū dimissio coit⁹ oriū lōguz. multiplicatio cibi ⁊ pot⁹ ⁊c. Et vsu cō-
ferētū q̄ st⁹ aer calid⁹. ira. furor. gaudiū sup̄fluū balnea alūiosa sul-
phurea ⁊c. vigilie mltre castua vet⁹ assata cibaria in veru ⁊ p̄dita in
aceto Citonia. moderat⁹ vs⁹ coit⁹ panis biscoc⁹ ⁊c. Relaxationez
stōachi curat acetū squilliticuz Cinnamomū cū carui in cibis. cro-
cus in cibis dyacitoniten dyacamerō ⁊c. Stomatic⁹ p̄fert corall⁹ ⁊
maxie oībz egritudinibz stōachi si directe suspēdatur sup̄ ipm Nur
muscata. tiriaca diatesserō ⁊c. Appetitū puocat ⁊ fastidūz remo-
uent Succ⁹ absinthei. acetuz. anisuz. dyacitoniten. muscatū poma.
stiptica ⁊c. Corruptioi appetit⁹ p̄fert acetosa herba cōesta aloes cū
aq̄ frigida vñ trepida bibituz. Appetituz caninū remouet dyacimi-
nium. tiriaca yeralogodion. Cōfert male digestioi. absinthūz euz
pauco sale ⁊ aceto. Acetū squilliticuz dyacitoniten Galāga macis
nuz muscata zinziber p̄dituz. orimel dieta subtilissima. factunt des

scendere cibuz. rasan^o post cibuz. case^o. pira. stiptica. Sitim sedant
 anisuz. aq mellis citronia acida. ouuz cruduz orimel zc. Inflammatoz
 stoachi curat acetum aloes. lac. acetosum liqritia. p: una dulcia zc
 Ardorez stoachi remonet ouuz cruduz si so: heat. diazinziberos. su:
 rum materiaru Ad stoachuz phibet ouuz coctuz in aceto coestum.
 Carnes acetose ygelate. stoachoz repleto humoribz grossis coferunt
 cerasti acetosa zinziber condituz. cuz melle. putridis huoribz in sto:
 macho pfert acetu squilliticuz. mirra. yerapigra Stomachuz mudi
 ficant aloes. pille aletangine. stocice de mastice. turbit agarit^o ab:
 sinitiu zc. Eructatoz curat. nux. muscata. amisu. galanga. crocus.
 zinziber oditu. Singultuz remouet anhelit^o reterio acetu olfactum
 anisum sumptuz zc. Spasimuz z tremore curat castoreu. tiriaca. dia:
 tasseron zc. vomitu nauzeam subuersioez z turbatoez stoachi curat
 absinthiu cuz sale. acetu squilliticu. gallinax. ius. zedoaria thus zc
 Citonuz aciduz. acatia. mastic meta. miua squinatuz. boluar. salua
 butiru cu melle tiriaca maior zc. entosticate curat anisuz semz rute
 cum vino supruz. nux muscata zc. mordicatoz stoachi curat acetum
 squilliticu. galaga. corall^o cuz phuiali aq bibit^o meta lac ml^o er^o ma:
 so: anuz zc. Coagulatioz lacez in stoachoz pfert acetuz squilliticuz. coa:
 gulu leporis cuz vino. vinuz cum oleo zc. Sanguis meri z sto:
 macho adheretibz pfert alleuz butru: cum aceto. ferro trasglutito
 magnes pfert. aposteatis pfert calam^o aromatic^o galanga cauda
 eqna oleuz de mastice zc. cura aposteata curat dyaquillo. dyalaca zc
 vlceribz z vulneribz stoachi coferunt. croc^o. lac asine potaru portula
 ta zc. meri patif mala zplexioz simplicē v^o zposita vt stoach^o. obtuz
 ratoz vte cibi ab ore ad stoachuz. aposteata in mebu^o circuicinis. z
 in sua suba. Solutoz ztinuitat^o z vlceratōez rone cuz impedit de
 glutio et cerere opatoez ei^o. cura z sig egritudis patet in tta tercij
 trac. j. Acide eructuates si facile pleuretici sunt qz huores st^o grossi
 Quicuzqz raros hnt dentes et auide zmedetes st^o breuis vite qz ml^o
 tuplicatur huores grossi z calor debilitat natalis. Singult^o cu sic:
 ficare tot^o corpis mortalis est qz fit ex nimia inanitoe. Est ar sin:
 gult^o spalm^o zstrictiu^o cu extesione dilatua Aut mot^o factus a re
 nocere q fit ztractio stoachi in se ipo. Singult^o ex repletioe cura:
 bilis e z surgedo pl^o qz stado molestat qm fm hunc situ huores ma
 gis ad os ascēdūt Sternutatoez solunt singultuz vt ptant. Sol^o ho
 patif eructatoez qz ventre hūidiorē bz ceteris aialibz Et erecte est
 stature. In eructatoe naqz ventos^o sum^o est grossior et mot^o cibi for
 rior qz in osticatioe in q e subtilis sum^o cu qda sonitu z ois hratu
 linphatum vinu plus facit vomere. z aq aut vinu puru qz pl^o ele:
 uat sursum ad os stoachi. Dia fastidiosa z pigua facillime vomita
 inducit mltas ostitas vini vete exsiccat. na vtus stoachi cu nequit

Gal. vi. d fgini
 sanitar. c. viij.
 Nicola^o.

Gal. viij.

Meimr. c. v.

Desue. x. Antis

Plini^o. xx.

vij. meimr. c. 7.

Plini^o. xxij.

in pentostat

xij. tercij. c. ij.

vi. apbor. xxxij.

x. proble. xl vij.

vi. apbor. xxxix.

vi. pble. liij.

vi. apbor. xij.

x. pble. xliij.

ij. pble. xvij.

ij. pble. xx.

Quarta apboz.
ij. pble. xvi.

4. pble. 7.
f. de infe. io. c. 4.

iiij. tercij. frac. f.
c. f.

Ante. xvi. tercij.
frac. j. c. j.

Gal. v. de iuma.
caplo vlti.
ij. de ptrib. xiiij.

Gal. v. de iuma. c. v.

Gal. vi. de iuma.
c. ij.

Alb. j. de aialib.
frac. ij. c. ij.

vincere. Ex qua multiplicat vrina, vnu em coleram educit p vias
vine. mlti soluntur crapula vini qz debilitat retentia ipoz. vnu
opatur sic balneu Na calefacta infrigidat et infrigidata calefacit.
Et balneuz pparat hūores ad euacuatoz et pstringit poros in eua-
cuatis timore soluit vter ppter vehementē motū Et calidū descē-
dens subito hūidū defert deorsum. Meri vir patitur apostēa aut
viceratōz sine passione cordis aut cerebri. viceratio i ore stomachi
est piculosa in iuuenibz. mortalis vō in senibz Tremor aduentens
paciēti apostēma in meri. denūtiat ipsi apriōne Sanguis cū vo-
mitu erit fecat rupturā venarū in meri. v' stōacho. aut vlcerū eoz
excoriatōz. vlcus post vulnus pcedēs in meri est. vt plimū mortale
vngere ventrē debilitat digestione Gal. ij. de regie sanitat. c. ij.

De intestinis mesenterio & ficteri Capitulum li.

Est stomachū locatur a sublimi creatore p naturam
intestina inuoluta duplicia superiora subtilia Et infe-
rior grossa. spissa solida. viscosa ad aliq̄liter digerendū
cibū et reddendū ipm venis. et stercoza eijcēda depu-
rata. Vtenti intestinū est annexū quā ob cāz pres has oia hnt aia-
lia nulli dubiū est Cibū em et ingestū recipe. et euaporatū eijcere
Neqz eundē locū esse cibi cōcocti et excremeti necē est. Lōcepta
culū etiā adesse in q̄ cibo nutrit opozter Pars em alia cibū ingestū
p̄lecti Alia excremetū materiāqz supvacuā cape dz. q̄ru actionū
vt tps diuersū est. Sic loca etiā diuersa habere necē est. Et q̄ru
actionū tpa cōtinuatur. loca ipa in q̄bz diuersificat p̄tinuari opoz-
mor itaqz post stomachū intestina st' locata. plura nō vnu quēad-
modū in q̄busdā piscibz et brut'. q̄renus cibo diu moraret in eis. et
nō facile descēdat. et eijciat. At nihil de ipō intactum ab intestinis
pmaneret. S; vt tota hūiditas a Meseraicis sugat et extrahatur
Dinc nafa plōgavit et inuoluit ea. Nā plōgatio morā. et inuolutō
et reuolutio debitā exsuctōez causant. nisi cibo ad tpus moraretur
et p̄tineret in intestinis. incitaret hō ad p̄tinuā cibi acceptōz et su-
perflui assellatōz. Et ita occuparet in p̄p̄is et p̄fectioibz opatōibz
Nūer' intestinōz est senari'. quoz supiora st' gracilia ad p̄parā-
dum et digerēdū qd in ipis p̄tinet subtile depurata quēadmodum
sanguis decoctur et digerit in venis. Et qd ex stōacho imediate ex-
pellitur subtili' est illo succo extracto idcirco nafa fecit supiora in-
testia subtilia. Et dicuntur supiora duodeniū. ieiunū. et ileon nō grā
loci s; grā colligātie ad fundū stōachi. inferiora aut' (q̄ ascēdūt. sup
stōachū fere idcirco in colica dolo: tpe assūptōis cibi auget. in do-
lore renali tpe samis) st' grossa eo q̄ supfluū ad ipa puenit grossū

traq; tñ sunt spissa solida instar substantie stomachi pl^o carnosae
 et min^o nervosa ex duabo tunicis p^oterta. quaz interior e mag^o grossa
 et spissa. et maxie in grossis in q^o sex incipit indurari et putrescere
 vt sit mag^o tuta a nocmēto fecis. et hūoz ac aliaz rerū p ipa trā^o
 seuntū. Et tunice st; due q; intestia st; vie supfluitatū. vtutis ex
 pulsive deferuētes. q; forte reqrit instrumētū. ppter et^o fortitudiez
 Et vt p^oficetur et custodiatur a corruptioe et putrefactioe ac vna
 lesa altera pmaneat incorrupta pficiēs offitū vt in disseceris p^o
 in q^o interiore corrupta exterior soluat et patientē saluat atq; pser
 uat in vita. Et q; diuersas actōes. attractōez videlicet et expulsiōez
 que vnico nequnt pfici instrumēto debite exerceāt. Quic et; natā
 pposuit tūcas ex duabo sp^o vnuloz. lōgitudinalib; attractōi famu
 lantib;. et latitudinalib; expulsiōi. hñt insup paucos villos trāuers
 soles referōi futētes. Et q; attractio intestioz e valde debilis ex
 pulsioni p^opata. idcirco dixerunt qdam intestioz tūcas dūtaxat
 ppositas ex latitudinalib; q; Gal. obliq; appellat. Et vnili abarū
 tūcaz lōgitudinales et latitudinales st; adinūcem mixti et p^osi et
 nō sepātī scurān matrice licz pl^o in vna q; in alia. In qlibet tamē
 villus latitudinalis supat lōgitudinalē sic expulsiō supat attractōez
 Adest p^oterea viscositas sup tūcā interiorē intestioz. adherēs p^o
 tib; ipsoz. Verūtamē grossa nōsolū st; viscosa sed et. pigua. vt sint
 magis resistētia feci q; est in ipis. multuz sepata a chiloitate ppter
 succōez pcedentē. incipiēs ibi exsiccati indurari. reuoluēdo rotun
 dari. et putrescere. Et gilia licet nō sint pigua. sunt tñ cū hūidiz
 tate viscosa mucosa q; est in eis loco piguedis. Suba itaq; ipoz e
 tenuior suba inferior. qm nccitas q; in eis est digestiōis et penetra
 tiōis vtutis epat; ad ipa plus est q; in inferiorib;. facili^o at subtile
 penetrat igit rē. Et adueniūt oib; intestinis vene arterie et neru
 plures epat; ppter ea q; indiget sensu plimo. Juuamēta intestioz
 sunt tria. Prīmū est alterare et digerere cibū anteq; recipiūt ipm
 vene. vtute epatis infusa. Scdm est reddere ipm digestū venis.
 Tertū est supfluū grossuz et inutile eijcere. Et q;uis mūdū dī
 cat q; anothomisando sit incipiēdū a recto. in psequēdo tñ doctriaz
 de eis incipiendū est a duodeno. qd p^otinuat cuz fundo stōachi qd
 d; portanariū. oppositū meri. q; sicut meri est ad attrahendum ad
 stomachū p supius. Nā pncipalis et^o actio est attrahere eū aliqua
 expulsiōe p villos latitudinales. ita duodenū est ad expellendū a sto
 macho subtus. Et d; duodenum q; in lōgitudie sna p^otinet. xij. dī
 g^oros fm latitudiez ipoz iuxta se positos. existēs strictius meri qz
 res q; penetrat ipm est subtilior; et mioris q;stiat;. ea que penetrat
 meri. Patitur quoq; penetrās duodenuz a vtute expulsiva stōachi
 et attractiva duodeni. q; adiuuat sex vtutēs obiectum intestioz

Zuer. iij. col.

Zuic. xvi. tercij.
trac. j. c. j.

Zuic. xvi. tercij.
trac. j. c. j.

Zuer. iij. col.

Gal. v. de iuuua.
caplo. v.

Aulc. xvi. tercij.
trac. j. c. j.

gal. vi. d. iuuu. c. ij.
Znic. xvi. tēijrc.
trac. j. c. j.

Mūdin^o in ano.

Gal. vi. de iuuu.
caplo. ij.

Zuer. j. col.

Alf. xij. d. aialib.
trac. ij. c. iij.

Zuer. j. col.

In quo voluptusitur. Et extēsiō recta. penetratio nāq; velocior est in
extēsiō recto q̄ in vndoso et tortuoso. Et est locatū sup̄ spinā dorsi
directe nō hñs implicatōes sicut reliq; intestia. a dextra et sinistra.
locū p̄bēs reliq; mēbris stōachū circūstātib; sic positioi epat; a des
xtra. et positioi splenis a sinistra. et reliq; intestinis. Intestini scōz
q̄ sequit̄ duodenū. vocat̄ tenuū. q; in bñ disposit; vacuū repitur
nō p̄pter aliq; vtilitatē animalis. sed p̄pter vicinitatē ad epar a quo
ad ipm̄ mltē meseraice breues trāsmittūtur ad ipm̄. q; cito chilū sus
gunt epate vacuo. Nō em̄ in aliq; intestioz tantū est de ramis mes
seraicaz. q̄stuz in ipō. Et post ipm̄ in duodeno. licet in ylios nūero
plures sint vene meseraice q̄ in ieiuno. hoc est p̄pter q̄ritatē sue lō
gitudinis. nō tñ ita breues et dense. Ac missōz cholere pure a kist
ellis expellētis q̄a moidicatōis sue reliquā choli p̄tē q̄ meseraice
fūgere nō poterāt. Duplr̄ em̄ hec impmixta chilera chilū expellit
ad epar scz. et ad inferiora intestina Tertia sue vacuitat; causa. fm̄
q̄stā ē rectitudo ei⁹ in lōgitudie corpis p̄tensa. Sz hāc cāz aliq; nō
assumūt. qm̄ in ipō est initū inuolutōis et circūuolutōis et reflexōis
Est em̄ reortū. curuū. simplicitū. incipiēs a dextro in sinistrū fert̄
videt̄ at̄ rectuz. Et ligat̄ ad dorsi; quēadmodū duodenuz ligatur
firmis et mēbianosis p̄tib; ne p̄maneat suspensuz. Et est colore ci
trinū p̄pter cholera p̄uenientē ad ipm̄ impmixtā. Tertiū intestini
d; yleon q̄ d; gracile p̄tinuatuz cum ieiuno. longū. inuolutuz. et re
uolutuz plurib; reuolutōib;. q̄rū vna sequit̄ aliā donec fiant mltē.
Causa reuolutōis et lōgitudis vltra q̄ritatē oim̄ alioz est. vt pars
chili q; effugit vnū ordinē meseraicaz. nō effugiat aliū. et ideo plus
res h; meseraicas et magnas. Et mora chili in ipō Et est vltimuz
gracilium q̄rū latitudo est ad latitudiez portonarij. Sit⁹ ei⁹ ē p̄
ylia ad p̄tē dextrā. declinās ad spōdiles i supiora p̄tē ipi⁹. Quartū
est monoculō q̄rū vni⁹ oclī q; vnū dūtarat h; ouistū hñc et; cecuz
appellat̄ et mātica eoq; caret p̄rāstū nō em̄ h; duo ouistia appoita
sic aliā intestia. sed h; duo ouistia iuxta se posita. quoz vnū dūdit a
gracili cui p̄tinuat. et aliez descendit ad colon. vñ h; vnuz foramen
sed duos canales sub q̄b; p̄det sic chilis. latū existēs sine trāstū et
meatu sile fisco v̄ marsupio. Absq; inuolutōe cum q̄dā gibbositate
Situatur in latere dextro p̄te epar aut dextrū renem iux̄ sciam. in
suba assilat̄ colō Et pauce ad ipm̄ veniūt meseraice. vtile ad h; vt
ps chili q; venit ad ipz in eo retineat̄ et reuoluat̄. at; vt reuerberet
v̄ descenduz p̄bbeat citā ipius chili ab intestinis supiorib;. Quintū
d; colō a cauernositatib; siue collis siue a colādo q̄ cū monoclo ab
inferioroz p̄tē p̄tinuat. grosuz existēs et spissuz declinās ad p̄tē dex
tram cuz elogat̄ a monoclo. p̄pter epatis p̄p̄ndētatē. dein ad partes
sinistrā dūdit Incipit em̄ dextro latere p̄ latitudinē vētris porrigi
turq; in sinistrū. Et cū opponit̄ sinistro latere declinat̄ ad dextro

ad posteriora dñi dēs. 7 cōtinuat cū recto. Et cū p̄trāsīt splenē coo-
 perādo ip̄m. Coartat q̄ p̄ter in eo in q̄ est apostēata splēis. p̄hibet
 exitus vētositatis. Et cūz incipit declinare circa exteriora h̄i⁹ p̄ez
 dextra coopit stōach⁹ u3. vt sit q̄si defensorium ei⁹ 7 intestioꝝ ḡciliuz
 ac vt alligare q̄z r̄bo q̄ possit h̄uētare ip̄m cū feces induratur. 7 ca-
 lesacere. Et vt a tertia epatis p̄nula in q̄ ē kistis fellis colerā mor-
 dicādo expellent feces. accipiat. apparet itaqz in ea p̄te citrinum.
 Coopit itaqz sic splenē stōachū grā cui⁹ colicus dolor tpe assūptōis
 cibi auget. q̄ tpe famis q̄n renalis auget diminiuit. Et stōach⁹ cō-
 patit illi. q̄n supfluitas in ip̄o dñdit. Apparet em̄ tunc dolor 7 rugi-
 tus citra stōachū. 7 hō optat assellari 7 assellat. q̄ nō p̄tingeret si in
 stōacho essent h̄uiores q̄ hunc facerent rugituz 7 dolorē. Ex q̄ patet
 q̄re accidit sincopis h̄is q̄ purgātur q̄n appetunt assellare. h̄uiores
 em̄ in colon exites stōachuz 7 os ei⁹ alterat. Hinc seq̄tur sincopis
 Substātia colō ē solida 7 grossa idcirco vētositate in eo ḡnātā ml⁹
 to p̄tinet tpe. que dolorē intensus q̄nqz causat. Quāritas ei⁹ ē maḡ
 valde. figura ei⁹ est qz est intestinu3 celluloz. Et in cellulis ipsiis
 qz via et trāsitus mltuz obliq̄tur fit cā more supfluitatū in eo. h̄inc
 recipiūt figurā instar ip̄az. in collis colon sp̄ ē vni⁹ vill⁹ q̄ exprimit
 id q̄ p̄tinet in vno. vt in siccis p̄ez stercoibz. lubricitas at̄ in feces
 imp̄siōez impedit. Supfluitates em̄ in colō p̄mo incipiūt fetere 7
 putrescere. eo q̄ nāalis calor incipit agere nōnāalr. Extremit̄i fe-
 tores magnā fcāt putrefactōz. Sed cū feces siue stercoꝝ nō fetent.
 signuz est mortis. p̄p̄que eo qz nāalis calor diminiuit est. Et des-
 ficere incipit. Loc⁹ hui⁹ intestini colon patet ex dictis qz mltū cir-
 ca renē sinistruz implicat et inuoluit. ideo qz dolor renum ex parte
 loci nō distiguit a dolore ei⁹ sed eo mō vt dñm̄ est. Iuuamētum est
 aggregatio fecis. et exp̄ssio ei⁹ 7 gradatio ip̄ius ad expulsiōez. post
 subtilē sepatōez fecis de chilo si fuerit in eo chilus h̄ est aliq̄ portio
 boni chili. q̄z meserace sugunt. In hoc enim intestino sex recipit
 foꝝaz vt dñm̄ est quēadmodū apparet eē in stercoꝝe exsiccato. Et in
 cellulis aliq̄n p̄tinet h̄umiditas p̄bleḡtica q̄ est materia apta ḡnā-
 tioni vermiuz sp̄etum cucurbitoz sine q̄bus nō inuenit̄ corp⁹ fm̄
 Auicē. d̄ aial. xij. et conferunt cū st̄. pauci. xvi. tertij. trac. j. c. j. Et
 p̄anicli ligāt̄ vnuz vermē cum alio Sextuz intestini d̄z rectū qd̄ ē
 postremū intestinoꝝ p̄tinuatū cū inferiori p̄te colō. Postqz colō cū
 ip̄a extremitate inferiori redit ad mediū corp̄is. deū dñdit ex eo fm̄
 rectitudinem. et p̄tinuat cum ficteri sustētatū sup̄ dorsum alcharū
 In h̄ sexto intestio coadunat̄ sex sic via in vesica. h̄z em̄ aplā cons-
 cavitate vt sit capax magne q̄ritat̄ fec̄. 7 n̄ sit necim̄ hōi omi hora
 surgere. Et h̄z quatuor lacertos. q̄uz p̄m⁹ ē p̄mixt⁹ labijs orificij ani
 qui cohercet et cōstringit anū. et sua exp̄ssiōe stercoꝝis reliquias
 que sunt ip̄so excutit. Sc̄dus ponit̄ maḡ ad intra duo h̄is ext̄rēa

Q ij

Auicē. xvi. tertij.
 trac. j. c. j.

Alk. j. de aialibz.
 trac. iij. c. iij.

Plini⁹. xi. na. bist.
 c. xxxvij.

Auicē. in d̄ aialibz
 bus. xij.

Nico. fino. v. c. j.
 trac. viij.

Auicē. xvi. tertij.
 trac. v. c. j.
 Dñtia. d.

Auer. iij. col.

Gal. vi. d̄ iuuaz.
 vlti.

Auicē. p̄ma p̄mi.
 c. de Butbo.

Gal. vi. de iuuu.
c. vlti.

Ruic. xvi. trac.
l. c. l.

Drna. liij.

In thesaur. trac.
l. xij.

Nico. ser. v. trac.
l. c. xix.

Alb. j. d. aial.
trac. iij. c. iij.
Ruic. d. aial. xij.

cul^o vnum euz radice virge p^otinuaf. Tertius et q^o r^o s^o trāsuert
sup hos quoz iuuamētū ē lōgaonē surfuz cleuare. Iuuamētū hui^o
intestini est expulsio fecis ad exteriora, idcirco recta h^o positionem
quaten^o expulsio sit facili^o, ad expellendū iuuaf p^o lacertos q^o sunt
in mirac^o et nō p^o p^orios, tales em̄ creati s^o ad claudendum anum
vt refrenet^o fer^o z ap^ondū, vt patuit z ad p^ohibendū q^o supfluitates
nō ereāt anteq^o subeat excogitatio Ne impediat^o hō in suis opatio
nib^o. Ad vltim^o intestinū mltē veniūt meleratce, ad sugenduz si qd
de hūiditate chilosa in supfluitate remāserit. Et i extremitate ei^o
inferio^o q^o an^o d^o cul^o circumferētia appellat^o ficeris. Quiq^o sunt
vene emorroidales Et nō mouet^o aliqd h^oz mēbrozum q^o sunt via
cibi p^o lacertos nisi duo extrema scz sup^o qd est meri z infer^o qd
est poder siue an^o q^o ē extremitas vltimi recti aut extremitas recti
intestini ficeris d^octā in q^o cibo tres vl^o q^otuor^o situatur muscl^o vt pa
tuit An at^o submissuz p^o anum possit nutrire breuitat^o g^ora remittit^o
ad drnaz, liij. p^oliator^o q^o p^ocludit q^o sic de submissio succoso intestis
p^oius mundat^o Et sic p^oz nūer^o intestioz q^o nccaria s^o vt cibo di
gestus in stōacho mitteret^o ad ea q^oten^o clara z mōa, succositas in
eis sugeret^o a meleratc^o z p^o eas venietes a vena iuuenili q^o d^o vena
porte ad epar mitteret^o. Intestia q^otuor^o hūt vtutes nafales nō tamē
eq^oles q^o expulsioz fortio^ore alijs z p^ocipue monocul^o postq^oz refētia ē
māifestio^o z fortio^o q^o retinet^o chilositatē cibi tam diu donec quicqd
est puri in ea trahit^o ad epar. Et tāta feculentie q^ostitate qua nō ac
cidit corpi nocuentū Intestia em̄ gaudēt z voluptuatur fecibus
Ideoq^o raro vacua repiunt^o a fecib^o oia mēbra delectat^o i aramatic^o
dempt^o vesica, renib^o z intestis q^o delectatur in fetid^o fm Ruizoar
Et q^o bec vt^o debilis respectu expulsiue ideo nafa paucos ynulos
trāsuertales dedit^o intestis. Tertia ē vt^o attractiua q^o attrahit^o chilo
sitate a stomacho et q^o infer^o attrahit^o a supio^o qd in eo p^otinetur
de chilosite z fecib^o et hec debilio^o est duab^o p^odic^o. Quarta ē di
gestiua q^o in eis est duplex vna q^o digerūt p^o se ipis, que p^orie ē ip^o
sorum nutritiua, alia est q^o digerūt p^o toto. Et bec est digestiua sub
sequēs ad digestionē stōachi corrigēs et p^oplēs qd a digestia stōachi
euaserat semicrudū vl^o incōplete digestū. Et bec duas h^oz opatioēs
vna est q^o dat chilo accia ad hū esse faciētia vt colorē, licet stōach^o
dederit chilo subaz z foiaz z accia p^ontia foiaz, nō tñ accia q^o ad hū
esse faciētia. Scda ē q^o p^oplet id qd imp^octē digestū est in stōacho et
ip^o iobediēs qd cū venerit ad monoculū meli^o digerit. Ex stōacho
em̄ ps digesta cū pte imp^octē cocta expellit^o ad intestia, ps digesta a
meleratc^o trahit^o ad epar, ip^octē digesta pl^o i intestis g^oclib^o z mono
culo digerit. Cū sic se h^oz stōach^o ad intestina g^oclia, ita se h^oz mo
uoculo ad grossa. Et hāc vtutē digestiua hūt intestia a stōacho, mo

noculon at declinat magis vsus epar ad pte dextraz. ideoq; maior
 in eo est digestio q̄ in alijs intestis. Sunt itaq; monoculi oparões
 inobediēs stōacho digerere. feces colligere vt facili⁹ expellant. p̄bi
 bere fecis in colon aggregationē. ne opilatio causans colicā fiat in
 eo. separe fecē a chilo. gn̄are vermes lūbricos ⁊ ascarides ex mate
 ria putrefacta. p̄pare ad futurā suctionē meseraicaz ex grossis inte
 stinis. Mesenteriu est mēbz officiale ex cordis p̄niclis ⁊ ligamētis
 carnibusq; glādos cōpositū ad sustentādū intestia ⁊ vēas meseraicas
 a natura deputatū. Suba etem ei⁹ est seposa ⁊ piguis vt dura mē
 bra q̄lia sunt spōdiles cū mollibz hoc ē intestis ⁊ alijs visceribz non
 p̄stiganf. ne molle a dura passiōe ledat corruptia. Ciacuitates hui⁹
 sube p̄niculose carnes replēt glādose mlte. gr̄a quaz vnū bz tuua
 mēbz qd est gn̄are b̄lūditatē q̄ intestina ⁊ feces interdū b̄iectent ⁊
 lubricēt. hinc videm⁹ qd sterco liq̄dū emittit sumptis duris ⁊ sicci
 cibarijs. Et maria carnis glādose ps est in supiori vētris pre ⁊ gros
 sa. in q̄ frequenter mlta ḡregat p̄pter splenis p̄pinq̄atē a q̄ mlta mī
 rachica out. Scdm est meseraicas distipas in ipo sustentare. Tertiu
 est ligare intestia in inuolutōibz suis. ne tangāt duz vt spōdiles si
 ne medio vt dcm est. Intestinoz accēna ⁊ egritudines st. flur⁹ ven
 tris a cerebro. ore. stōacho. epate. splene. renibz. matrice. intestinis ip
 sis. felle. toto corpe ⁊ exterioribz rebz causat⁹. lienteria. diarria. Dis
 senteria. mltitudo stercois. renasimon. passio colirica. stipricitas vē
 tris. rugit⁹ ⁊ vēcolitas vētris. p̄ctio intestinoz. colica vēcosa ⁊ feca
 lis. mlta. colerica. apōsa. ytiaca. dolor p̄plicat⁹ cum febre. vermes.
 Ano accidūt Emorroides. apata. ragadie. palesta. ext⁹ ani. purit⁹.
 dolor. Nocētia intestis ⁊ vētri st. aphodillus. case⁹ recēs salus. ma
 la imatura. Inducētia colicā. aq̄ alutosa. assiduatō casel. mult⁹ cito
 nioz vsus. fabe recētes. lac fungi ⁊c. Inducētia ytiacā. Argētū uiuū
 caro porcina. Causantia dolores tortōes et punctōes intestinoz
 Aloes malum. bleta. citonia. fructus pontici ⁊c. Causant inflationē
 vētris ⁊ intestinoz. Auellana. caseus. faba. ficus. lac. lentes. mel.
 mustū. poma. rasan⁹. vne recētes. Inducētia dissenteris ⁊ vlcera in
 intestinoz. Colocynthida. euforbis. mezereon ⁊c. Inducunt tenasimonē
 eadem p̄dicta. Scnerāt vermes. frumentū crudum nouū recens ⁊
 fructus. Nocētia ano. aloes non ablutū. ozimū kunsiale. Inducētia
 emorroidas ⁊ nocētia eis Aloes. esula. melōgia Confortāt intestina
 amigdala amara. anisū. electuariū de zizibere. mastix. nux muscara
 Passioibz intestinoz p̄fert. cucurbita siluestris i clisteri. sim⁹ vituli
 cū vino. Inflationi intestinoz p̄fert. emplastr. frumētū. farina ordet
 cū papauere. Frigiditati intestinoz p̄fert. dyatriōpiperon. oleū nardi
 nū. Aspitari intestinoz p̄fert Clistere ex decoctōe capit. cap v l'ouis
 ana semicocta. Opilationē intestinoz curat. alleū. sga pastoris ⁊c.

Q ij

Zuer. ij. col.

Auic. xvi. tercij
trac. j. c. j.
Dña. c. j.

Auic. xvi. tercij
trac. v. c. j. et. ij
Mūdin⁹ in ano.

Gal. vi. de tuua
men. c. j.

Petrus i omen.
xxij. pble. j.

Eximius

Auic. xvi. tercij
trac. ij.

Gal. vi. de interi
oibz. c. j. Et. ix.
meimr. c. s. 6 ⁊ 7

Auic. xvi. tercij
trac. iij. c. xxvij.

Isaac
Mesue i de sim. j.

et. ij. anti. c. j.

Isaac
Serapio

Auic. ij. can. e.
lxvij.

Mesue de sim. j.
Pli. xxij. na. bis.
Pli. xxvij. na. bis.

Mesue. vi. anti.
Nicolaus
Mesue

Serapio. 8. anti.

Buic. q. can. cr. iij.
et. cr. iij.

Pli. xxiij. na. bis.
Mesue de sim.
Buicen. ij. can. c.
ccccvi.

Pli. xxiij. na. bis.

Mesue. iij. anti.

Nicolaus
Pli. xxiij. na. bis.

Gal. ij. ali. c. rr.
Mesue de sola.
medi.

Pli. xxvij. na. bis.

Buicen. ij. can. c.
clvi.

Pli. xx. na. bis.
Gal. ix. meimir
c. vi.

Buic. xvi. tercij.
trac. i. c. iij.

Pli. xx. c. vi.
Pli. xxiij.

Buic. ij. can. c. iij.
Pli. xxiij.

Dolorē colicū curat aqua mellis. aqua maris clisterisata. clistere ex adipe capre. galaga. oleū de cinamomo ꝛc. Conferunt dolori iliaco Blabastrū vnguentū. alleū cū oleo coctū emplastratū. Burcum vnguentū. ius galli decrepti. marciaton vnguentū ad ignē vinctū statim subuenit. Dolori mordicatōi ꝛ punctōi vētris ꝑferūt Adeps anatis. adeps porci. aq̄ lactis. ciminū tiriaca magna. vinū squilliticū ꝛc. Spatibz intestinoꝝ Butirꝛ clisterisatū. coralli. cassia fistula bibita cū aq̄ solatri ꝛc. Verositate ꝛ inflationē vētris curat alleū agnus castꝑ ambra. rura intꝑ et extra. muscatū. vinū squilliticū ꝛc. Indicā ficāt cholera ab intestinis Capillus venetis. cassia fistula. cucumer dulcis ꝛc. Expellētia grossos hūiores Euforbiū pille stōanice. vinū squilliticū. Curat fluxū vētris. Acacia bibita clisterisata et emplastrata. acetū squilliticū acetosa stringit ventrē. Et folia lararꝛ dyacitonitē añ cibū. vitella ouoꝝ dura cocta ī aceto. coagulū leporꝛ. māꝑ ponere in aq̄ feruētī. pedū ꝑstrictio. tiriaca magꝛ ꝛc. colice passiot cō ferūt dyacitonitē. elec. de zizibere. endiuia. mēta. tiriaca magna ꝛc. Fluxū cholericū curat Agresta. citonū maruz. lac sine butiro cum aceto vꝛ lac acetosū. pōa pōtica. Spaticū fluxū vētris curat. emplastrū. dyasinicon. ꝛ icterie ꝛ lubricitati vētris ꝑfert Athanasia. castanea. dyacitonitē. manꝑ mittere in aquā feruētē. pille stiptice. Diarriā curat Acetosa cōesta. faba cū cortice in aceto cocta. mora acerba pōa antiq̄ pōtica. Fluxꝑ cerebralis curat vomitu post somnuz et qꝛ nō dormiat sup collū vt pꝛ latiꝑ. xvi. fen tercij trac. ij. c. ix. Fluxū vētris ex violētia farmaci curat aq̄ frigida sup caput ꝑiecta aut sedere in ea. balneū aq̄ calide decoctōis cāomille ꝛc aliaꝝ rerū sudorem puocatiū. lac coctū cū lapide. tiriaca maior. Fluxū vētris in puerꝛ curat coagulū leporꝛ cū aqua puerꝛ datū. Utera matrꝛ coagulo leporis vincta. Sanguineū fluxū vētris curat Acetosa. alumē. acacia. amigdala amara. castanea. caseꝑ assatꝑ in clisteri cū oleo rosacꝛ. corallus. citonia acida. mumia mēta. oua cruda sorbere. Dissenterie ꝛ vlcerybꝛ intestinoꝝ Acacia anisū torrefactū. aguilla assata comesta. mumia. oua cocta cū aceto. plātago cocta cōesta cū sale ꝛ aceto. rasanus cū melle. tiriaca magna. zuc. rosacꝛ. ꝛc. Conferentia tenasmonē Adeps porci apꝛi vel capre clisterisatꝛ. alleū cū pulte coctū. anisuz tostū. ius galli veteris sine sale. Vermes vētris curat. absinthiū coctū cum lentibꝛ comestū aut solū sumptū cum melle. alleū cū aceto coctū. aloes cū melle. succꝑ cētauree cū melle. Pruritū vētris curat pulegiū maceratū in aq̄ feruētī donec possit bibi. Conferētia ano et icestio recto. anetū. sicꝑ sicce. mirꝑ. Egritudinibꝛ antꝑferūt. adeps porci. butirꝛ cū oleo rosaceo aut adipe anseris. oua indu rata calida apposita. Mollificatōi ꝛ lubricitati antꝑferūt Acacia. mirthbus. cassia lignea. Egressiōi ꝛ inflatōi antꝑferūt lana nō lota vꝛ spogia infusa

sa in aceto. Butomarien. Dolori et mordicatōi ani fert adeps por
 ci. altea malua lactuca croc. oleū de lilio. Apatibus et exituris ani
 aloes dissolutū aq̄ et linitū fert. amurca olei cl. sterilisata. lac. Ner
 rucas i ano thim^o cū aceto euellit. Carnositatē ani destruit flos vl
 sco:ta eris titimallus. Ulcerib; fedis ani abrotanū bustum. aloes
 amurca. vnguentū ex radice aristologie. lac. Fistulis ani Aloes do
 nū dei pfectio. succ^o plātagia. Ragadijs et scissuris ani Sirup. ab
 sinthij fert. aloes cū vino dulci. cērusa. oua cruda. Cōferūt emo:
 roidib;. sirup. absinthij. acetosa adeps anseris et cigni. aloes cū vi
 no dulci. bolū armenū. ster^o canis cū terbētina. cepe apposite. pillē
 aggregatiē miores et. Emorroidib; cecis dictis ydiloamta pferūt
 anetū. fel capre et. Dolori emorroidoꝝ fert ciclatnē cū aceto appli
 catū. serapinū bibitū simplex vl ppositū. Apertūt emorroidas Blo
 es. buthomariē cepe esula coloquintida. Fluxu sanguis emorroida
 rū fert acetū aloes exteri^o cū vino dulci appositū et. Ferrucis in
 emorroidib; puluis arthemisiē et marrubij scarificato loco. Nō oꝝ
 fluere vētre sanguinē auferre. qz si pmaneat fluēs post ablationē vē
 trē dissoluit. Quibuscunq; torsioēs et circa vmbilicū dolores et lū
 bos. Et dolor: nō soluit pbarmacijs aut aliter in siccū pfitiē hydro
 psum. Nō em hūiditas sed grossities aeris in cā est. Quib; vētres
 lienterici hycme supius medicari malū. Sub cane et ante canē mo
 leste sunt purgatoēs. Spleneticis supueniens dissenteria bonū. Si
 at dissenteria lōga fuerit hycdrops nascit aut lienteria et pereit. Act
 dū ructates nō valde pleuretici sūt. Trauli dyarria marie capiūt
 lōga. Intestinoꝝ si incidat aliqd graciliū nō pglutinat. Diarria ha
 bito diuina spōtane^o vomit^o supueniēs soluit egritudinē. A pleuri
 tide hito ac periplemonia diarria supueniēs malū. In colerico flu
 xu dissenteria malū In dolore forti circa vētrē extrēitatū frigiditas
 malū. Chenasimon i autūno aut fine estat; vt plimū ē pestilentialis
 Mlicis et frenetic^o emorroides inate bonū. Si hycems austria fue
 rit et pluuiosa. ver at siccū et boreale i estate et autūno mlierib; et hu
 midis dissenteria adueniūt ppter frī. et hu. eoz. Dissenteria i supiori
 b; intestis piclosior ē. et tpe pestilētie ptagiosa. Dissenteria si a felle
 nigro inchoauerit mortale est. In lōgis dissenterijs cibi abstinētia
 malū. cū febre ho pel^o Dis flux^o vētris p^o lōgā egritudinē sūbit^o et
reperit^o si sit dissenteric^o mortalis. sicut q̄ducit ad hydropisim Sin
 gult^o p^o imoderatū fluxū mortalis. Eructuatio i fluxu vētris supue
 niēs et pus nō exēs bonū. fecat eim q̄ nasa incipit cibū digerere. Li
enteria p^o dissenteria mortalis. Dissenteria a colera nīq̄ mortalis.
 si a colera pauca nō oino piclosa. sed plēs ex ea saluāt. In fluxu ven
 tris mutatoēs egestionū inuāt nisi ad malū trāsmutēt. In yliaca vo
 mit^o. singult^o. spasm^o. desipētia malū. Mutatis dolor; de loco ad

Medue. xij. anal.

Gal. vi. sim. c. j
 Plī. xxiij.
 Auic. l. xvij. tercij
 c. xij. Et. ij. can. c.
 lxxij.
 Plī. xxx. na. hīsto.
 Plī. xxvij.

Mesue de sim.
 Serapio i auti.

q̄rto regis acuto
 pmen. cxij.
 iij. aphor. xi.
 iij. aphor. v.
 iij. aphor. v.
 vi. aphor. lxxij.
 .vi. aphor. xxxij.
 xxxij.
 xxxij.
 xv. xvi.
 vij. aphor. xxiij.
 .xxvi.

pma. pble. ix.
 Dia. cc.
 Auic. l. xij. tercij.
 iij. aphor. xxxij.
 vi. aphor. iij.
 v. aphor. v.

Gal. ij. de virtu.
 natu. ix.
 ij. aphor. xxiij.
 vij. aphor. x.

vi.aphor}.x.
vi.aphor}.i.
vij.aphor}.xxx.
vij.aphor}.in fi.

Zuicē. xv. tercij
trac. i. c. ij.

Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. v

Zuer. pmo col.

pmo de alib. trac
tatu. iij. c. v.

Al. xl. c. xxxvij

locū in yliaca est min⁹ piculosa. In yliaca vētositas mali. eructua
tio fetida per⁹. Egestio stercoꝝ p os pessimū est signū q: mortale.
Quibuscūq; ex strāguria yleos innascit̄ bi in sex dieb; peūt. si nō fa
bie supueniēte vīna mlta fluxerit In diuturnis liēterijs oxiremita
supueniēs p̄us nō eris signū bonū. Quibuscūq; spūose egestiōs in
diarrīa his a capite p̄legma defluit. Premissis aliq̄b; exercitijs nō
motis f̄ q̄si rasura intestini supnatuerit pua. pu⁹ emorbo. si mlta rā
t⁹. hoz 4o mlta nēcaria ē vētris solutio. Si 4o vēter nō mōdicabit̄
sed poti⁹ iuscula dabunt̄ q̄sto magis dabit̄ tāto magis petorabit̄.

De splene et partibus eius caput. iij.

Splen est mēbz organicū. molle. rarū. ob
logū. liguosū. sile lique 7 spongie. modice
crassitudis. ad nigredinē decliue. in sinis

splen recepta
culum mlte

stro latere intra stōachū 7 costas locatū. ad pur
gādū supflūū feculētū ḡnatū in epate Splen qui
grece lēn d̄r mēbz est organicū qm̄ ps toti⁹ non
accipit denoiationē. at ex varijs p̄lectis partibus
Tamen si in sua suba sit caro mollis rara vt pate
bit q̄si sanguis coagulat⁹. ad ipm̄ tñ ventūt liga
mēta. p̄niculi. arterie. vene. 7 nerui. q̄ sunt in ei⁹
p̄niculo p̄ quē sentit sicut epar. ligamētis pauc
villosis cū p̄niculis costaz vigoratis suspendit̄

ad costas 7 colligat̄ zirbo 7 stōacho vt patebit. 7 cū p̄niculo suo col
ligat̄ cū dyaphraḡte. out̄ em̄ ex ipō 7 ex siphach 7 Zuicēnā. Dupli
ces itaq; sunt ipsi⁹ p̄niculi suspēdētes q̄ ligamēta dicunt̄. et inuol
uētes ipm̄ defendētes. sensū p̄bētes. 7 custodiētes siue cooperiētes
P̄niculus at̄ cooperiēs vn⁹ in se d̄r p̄les rōe p̄tū p̄ponētū et p̄nci
p̄ioꝝ. Duas em̄ h̄z tunicas ipm̄ p̄stituētes. exteriorē videlicet 7 inte
riorē. 7 duo p̄ncipia scz siphach 7 dyaphraḡ. Exterior solita magis
carnosa a siphach. interior magis nervosa a dyaphraḡte out̄. Et h̄
tot⁹ p̄niculus cuz villis plurib; subingredit̄ splenē. quos Alber⁹
puos appellat̄ neruos. Splenē cōicare cū draphraḡmate testatur
difficultas anbelit⁹. quā splenetici patiunt̄. ad extēsiōnē p̄niculi
ab apate p̄mēte dyaphraḡ et pulmonem. Hinc etiā accidit risus
p̄pter titillationē dyaphragmatis. Un̄ quidā op̄ināt̄ splenē eē mem
brū a q̄ risus puenit siue qd̄ facit ridere. in̄ illud. Splen ridere fa
cit cogit̄ amare iecur. Un̄ Persi⁹ sat. i. Quid fatiā sed sum petulāt
splene cachinno Vene ad splenē pueniūt pulsatiles 7 nō pulsatiles
Vene pulsatiles dicte arterie quib; colligat̄ cū cordē veniūt ab ar
terta adorti. q̄ in dorso est infra dyaphragma. a quib; stomach⁹ mul
tum calefit in latere sinistro. Zur a splene rōne istarum arteriarū.

Et hec est vna cō quare multe ⁊ magne veniūt arterie ad splenem
 Est et alia cō vt calore ipsaz grossus sanguis q̄ nutritur est sple
 nē subtiliter ⁊ digeratur. Et dicte arterie in splene sagunt ad expellē
 dā se fumolam supfluitatē gnatā in ipō, malitia sui et hūoris de
 currētis ad ipm. Nō pulsatiles oriunt a vena epatis ⁊ caua vbi cō
 tinuat collū fellis. q̄ est magna apparatus. Et in medio trāsit dñdit
 ab ea ram⁹ vn⁹ vadēs ad mesenteriu ad nutriendū ipm. portās san
 guinē aquosiorē ⁊ hūidiorē. postea cū appropinqt spleni itez ram⁹
 vn⁹ ab ea pcedit dñdēs ad nutriendū inferiorē stōachi pte sinistra
 pueniēs at ad splenē intrat ei⁹ ⁊ cauitatē; in qua ramificat in duos
 ramos supiorē scz et inferiorē. Ram⁹ inferior vadit ad nutriendū
 zibū in pte sinistra. Supior aut in duos pnt ramos. quoz vnus
 puenit ad pte sinistra supiorē splenis. ad nutriendū ipam. Alter cir
 ca orificiū puenit stōachi ad portādū mēiaz q̄ p̄luit mulgēdo super
 os stōachi ad excitandū appetitū. Et ista vena dicitur ab auicēna p̄muls
 gēs. Gal. aut. v. de iuuā. dē q̄ splen hz vias q̄ sunt de gñe venarum
 Sunt etiā isti pou cōcaus sicut vene p quos attrahit nutrimētuz et
 expellit supfluū. p portū em̄ qui est q̄si collū cū quo ⁊tinuat cū epas
 tis ⁊ cauitate. vbi ⁊tinuat collū fellis. supfluitas melācolica cuz alē
 quo sanguie subtili q̄ten⁹ penetret grossa supfluitas trahit ad sple
 nē. Hinc dicit instrumentū ad purgandū supfluū feculentuz in epate
 gñatū. et ex isto sanguine subtili attracto nutrit. Supflua aut san
 guinis fecē digerere incipit vi arteriaz p motū ipsaz ⁊tinuū. et tēs
 perantā caloris naturalis a corde veniētis ad ipas. Et id qd nō p̄
 mutari in sanguine subtili cū acescit et penetrat eijcit ad stōachum
 p scdm collū siue pouū. cui⁹ origo est a splenis ⁊ cauitate ad os sto
 machi vt excitet ⁊ ⁊fortet appetitū ipsi⁹ stōachi cuz sua acredine
 vel pōtēitate. Aliq̄ etiā ps ei⁹ ad funduz mēiaz stōachi. vt ⁊fortet
 ei⁹ et intestinoz retentiūaz. Istud vero qd alterat ex ea fit sanguis
 subtilis sillis nature splenis. ex quo splen cibatur. nā qdlibet mēbroz
 cibatur ex eo qd p̄tinquū est ei ex venis. Hic accidit subam splenis
 esse molliorē suba epatis (Cui⁹ signū est q̄ splen decoctus remanet
 mollis. Epar vero dur⁹ ⁊ grossiorē pulmōe. Sed splen nō attingit
 ipm epar in rubedine. sed est q̄si scintillās. qm supfluū p qd cibatur
 splen. postq̄ digerit ⁊ subtiliat in venis ei⁹ p̄m̄ fuit nigrū. Epar at
 cibatur sanguie ip̄sso rubeo bono ppter tenuitatē venaz ei⁹. et splen
 sanguine nigro subtili. Pulmo vero sanguie subtili digesto in fine
 digestiōis scintillatē rubedini. p̄tinquo et nature spūs m̄do claro.
 Ideoqz suba carnis cuiuslibet istoz trium membroz est sillis sube
 sanguis a quo nutrit. Et sic p; q̄ pulmō est subtilior et rubicūdi⁹
 splene. Et epar qd est rubicūdi⁹ splene sed nō subtili⁹. Suba itaqz
 splenis est caruosa ⁊ flua sine villis sicut caro epatis subtilis et ra

Mundin⁹ laps⁹
 Gal. v. de iuuā.

Buic⁹. xv. tercij
 trac. j. c. ij.

c. iij.

Gal. v. de iuuā ⁊
 mentis. c. iij.

Alber. xij. de aia
lib. c. iij.

Auer. j. Colliget

pmo histo. xvij

Alber. j. de alibo

Aris. iij. de p. vij.

Alber. xij. de aia
lib. c. vi.

Alber. xij. de aia
lib. trac. iij. c. vi.
Pli. xi. c. xxxvij

ij. de ptib. vij.

Alber. xij. de aia
lib. c. vi.

Pli. xi. c. xxxvij.

gerar sup viatico

Auic. xv. tercij
toac. j. c. ij.

ra siue spogiosa qren⁹ facili⁹ recipiat nigra⁹ et spissam supfluitate et
p subtilitate attrahat. Quartitas in boie pportionalis satis est respecu
alioz mebroz. Minor epate qz vni⁹ duraxat hūoris q fit in epate.
(qō plimoz) est receptiu⁹ figura ipsi⁹ est lōga. et ideo lēn a lōgitu
dine dicitur: qdrāgularis ppter figurā stōachi. Cui⁹ pcauitate circūstā
tē in pte sinistra hz splen replere liguosa instar ligue fillis spleni por
ci. Cōcaua vsus stomachū vt ptebit ad nigredinē in colore declinat
Cōplexio in ppatōne ad cutē est ca. et hn. Absolute pō est fri. et sic.
qō declarat ei⁹ nutrimentū. qz sanguine mīlico q fri. et sic. est nutrit.
Loc⁹ ei⁹ est in sinistra corpis pte sub dyaphragmē. sicut epas in dex.
Cui⁹ gfa qdā opiatū st splenē esse epas adulteratū. Ac cū cetera vt
scera bipitata sunt. epas ipm bipitari. ita qz vna ps ad dexteraz. altera
ad dexterā q minor est. sitū tenere expetit. Dic in ouiparis qzuis mī
n⁹ qz in viuiparis diuisū p3 epas. Et locis qbusdā lepores bina tecl
nora hie vidēt. silt qdā pisciū gfa. Sed qm iecur pte dex⁹ poti⁹ sitū
est qz magis necessariū. ideo natura ordinavit lēnē in locū sinistrz
qz nature pte sinistre frigidior est et hūidior et vniūqz hz locus in
corpe fm gns elemētoz sibi puentēs. qzuis in mōstrosis hoibz dex
tra in pte locat. Et licet viscera aliq mō oia sunt dupla qz corp⁹ fm
dēs dimēsiōs in duo diuidit vt ptuit. non tū seqt qz epas d3 esse du
plū. qz non solū in duas sed in qnqz quēdammoduz pulmo secat ptes.
Neqz fuit necessariū splenē bipitari. qz cetera mebra supfluitates in
se trabētia et colligētia nō priunt. vt de vesica et hilti fellis p3. Hinc
est qz splen nō est necari⁹ ad esse alis. sed duraxat ad bñ esse et p acci
dēs. qz sobres multa sunt alia tpo carētia. sicut qdā carent pulmone
alia vesica. alia hilti fellis. Necaria at sunt cor et epas. pmū ppter ca
loris originē. locū em adesse aliquē qsi lares focūqz oz. quo nature
fomites et pmodia ignis natui pteat et seruet. Eundēqz tutum
esse veluti aerē corpis toti⁹ necē est) Sedz cibi coquēdi gfa. qz sobres
oia qbz est sanguis duo hec viscera hnt. viuere itaqz pnt bruta sine
lēne. An at hō subsistere possit vt qdā opiat splenē ablato breuita
tis gfa nō deteriabit. Sit⁹ splenis fm ptes ei⁹ integrales est. qz
hz pcauū et gibbosū. Cōcauitas seqt stomachū adherēs ei a media
pte q seqt funduz ei⁹ vsqz ad sinistrā epatis pēnulā. Et gibbositas
seqt costas replēs vacuitatez sinistrā vētris. Et suspēdit ad costas
cū ligamētis paucis villosis vigoratis cū pāniclis costaz vt dcm ē
Et nō est loc⁹ ei⁹ in alto sicut epatis imo est eqdistās inferiori pti
epatis. qsi sit supius ei⁹ vbi est inferi⁹ epatis Ideo qz est cadēs apd
fundū stōachi. Splenis iuuamēta st. Euacuare sanguis fecem. et
adulsiōnē ei⁹ ex epate. q euacuatio fit p vtutē attractiua ipsi⁹ et ex
pulsivā epatis. Et hec euacuatio nō solū epate sed toti pdest corp⁹.
qz est vas mīte naturalis et immatū q si p corp⁹ diffunderetur nō

partem induceret nocuentem. Secundum est transmittere mltiaz ad ovisitum
 stomachi. ut excites appetitum. et ad fundum ut fortiter retentiva ipsi sic
 dicitur est. Tertium est resistere cordi ex latere sinistro. et epati et felle ex
 dextro. propter appare caliditate eorum. Resistit ergo cordi ut remaneat
 sinistru latere frigidum et dextro quod fuit veniens. quia sinistra pars in motu
 corporis dicitur hinc et hinc rotas fieri. sicut deus pars rotam mobilis. furo aut a frigiditate
 magis fit quia a calido igitur videtur. Sunt preterea quatuor virtutes in sple
 ne naturales. attractia. digestia. retentiva. et expulsiua. ad quas etiam redi
 citur discretia. quas Auer. 9. Col. supaddit. Deficientibus his virtutibus
 splen egrotare incipit et patitur. Nam quando appetitia siue attractia virtus
 splenis deficit. tunc diffundit cholera nigra cum sanguine per totum corpus
 et generat hictoria nigra. Ac egritudines melancolicas que sunt. cancer. va
 rices. elephanta. lepra. morpheus nigra. impetigines et leucigines nigre
 Si autem bene quod attrahit sed non potest a se expellere superfluum. tunc inflatur
 opilat et fit magnus et aliquando durefcit. aliquando apertus et frequenter fit causa h
 dropicis. et maxime quando apostolica est durus. et generat tristitia. Si autem expellit
 mltiaz superflue que si fuerit acetosa facit nauseam et vomitum. Si vero aceto
 sa. nimium cibi appetitum et nimiam esuriam. Et aliquando facit in intestinis ac
 cidere dissenteriam mortalem. et hoc quando in se acquisiuit malam qualitatem cor
 rumpentem et corrodentem intestina. De qua dissenteria dicitur. 11. aphor. can.
 21. 11. Dissenteria si a felle nigro inchoauerit mortalis. Et quando splen
 ingrossatur arefcit corpus et epas. nam ingrossatio splenis multum nocet
 epati. But quia ipsum non bene modificat a feculentia humorum. But quia ad epas
 regurgitat superfluitas mltia ad malam qualitatem alterata. But quia ipsa non
 potest transire ab epate ad splenem in ipso multiplicat epate. Et spleni
 adueniunt omnes species egritudinis ut pleurialis. offitialis. et cois. sicut
 in apertibus. propterea quia cibi ex quo nutritur grossus est. Ideoque egritu
 dines que in splene fiunt ut plurimum sunt grosse sube. Species egritudi
 nes splenis sunt. mala pleurto. opilatio. aqua. durities. inflatio. vetositas.
 dolor ex casu aut percussione. Signa apertis splenis sunt. dolor grauis
 et febris. Et acetia que corpori adueniunt propter huiusmodi egritudines
 Opilatio signum sola huiusmodi existit. signum vetositatis inflatie solus
 dolor est extrinsecus. Et apate et opilatio splenis sequitur macles totius
 corporis. Ideo dicit Hippo. quando splen crescit tunc corpus attenuatur.
 et quando decrefcit tunc inspissatur. Nocent spleneticis et spleni lagana et
 similia de pasta. bouine carnes. Comedere ex vasis eris. ficus sic
 ce. lac. lentes. vinum dulce. Opilant splenem. Carnes grosse. dac
 fili. far cum lacte. lac caseatum. lentes. vinum dulce. Conferentia
 spleni et spleneticis. Absinthium cum aceto aut pulvere aut fico. acorus.
 agnus castus. aristo. rotunda cum aceto limba et cum ortimelle supra. vinum ex
 tinctoris auri. emplastrum de fumo tre. euforbium cum dyalene et mastice.

Gal. 11. terapen

Bristo. in de mos
tu altum

Gal. vi. de inter
oibus. c. ij.

Auic. xv. tercij
c. ij.

Alber. j. de albu
trac. ij. c. v.

Clarius
ij. de pribo. vij.

Auer. ij. collget

Auic. xv. tercij.
trac. j. c. ij.

Dia. ducetesima.

Auer. ij. Col.

Auic. xv. tercij
trac. ij. c. j.

Auer. iij. Col. de
signis egr. sple.

Gal. j. alimen. j.

Gal. j. alime. c. 3.

Mefue de sim. c.
de agarito
Zuicena. ij. can. c.
.cxljij.
Pl. xliij. natura
lis hif. c. j. in fi.
Zuicena. ij. can. c.
xljij.
vi. apbor. xlvij.
ij. apbor. c. xliij.

Alber. xliij. de aia
lib. c. vij. in fi.

Iecur

Constantinus

Aule. xliij. tercij
c. j.
gal. v. d. iij. c. ij
ij.

Nicolas. fmo. v.
trac. v. c. j.

Conferētia opilatoī splenis. Agnus castus. aloes absinthij. anisuz.
aristologia. cetaurea cocta cum vino zc. Caliditati splenis confert
Oleū yrinū. inunctio cum oleo violaz. trocisti de lacca. Frigiditati
splenis pferūt. Scitana cū vino sūpta. nux muscata. oleū nardinuz
Lroniceis egritudinibz splenis pferūt. dyacarcuma z sirup. acetos.
Tērositati splenis pferūt. dyaciminū gal. Mūdicat splenē. agaric
opponacū. sene. yreos Dolorē splenis curāt. aqua sulphurea. deco
ctio cetauree maioris in vino sūpta. succus caulis. decocti in vino.
dyaciminū zc. Apostēatibz z tumoribz splenis pferūt. acetū squilliti
est. aq. lactis. aristo ogia rotūda cū aq. bibita. Caulis crudus cum
aceto sumpt. corallus cū melle sumpt. oximel zc. Duris apatibus
z duritiei splenis. acetosa cū aceto emplastrata. agn. castus i vino
forti coct. z cū cera z oleo vnguentuz factū valde pferūt. aristologia
cū aqua zc. Qui frequenter incidūt catharrū nō sūt splenetici. Sple
tici si supuenerit dissenteria bonū. Autum. inimic. est splenet
cis. Omne aial hñs puū splenē etiā habet puū pulmonē. qz paz pos
tat de aqua. hñs aut magnū pue est crassitiei q fit ab epate qd cum
magnū est z magne virtutis impedit attractō splenis. Epaz z sple
n sunt duo postes quibz vene sunt infixe ex vtraqz pte. ij. de ptrib. vij
Repleti cibo maiorē sentiunt dolorē ppter compressiōnem splenis
Spleneticis est color sedus declinās ad liuiditatem zc.

De epate et ptribus eius caput. liij.

Epar est membrū orga
nicū primū sanguis in
strumētaliter gnatiū.
carnesanguine a villis
neruoz vacua z venulis pteruz
magnū. zcauū. rubicundū. et lu
bricosum. in dextro latere aialis
collocatū stōacho suppositū. vt
suo calore primā tuuet digestionē
Epar esse membrū organicū do
cet diuersitas formaz in ptribz a
toto. Non em̄ qlibet ps ei⁹ inte
gralis toti⁹ capit denoationem
Tametsi pēnule ipsi⁹ epar intri
sice pstitueres. zcauitatē z gibbo
sitate habeāt eandē cū toto. nō em̄
isti⁹ grā nomē totius merentur.
Epar aut latine dicitur iecur quasi ia

Vena porte Epaz figura

Vena bilis

Ipar quasi iecur p r

cens p[er] i. i. ignis. n[on] in eo iacet ignis amoris. iuxta illud. cogit ama
 re tecur r[ati]o. Primum sanguis g[ra]m instrumentali existit q[ui] de q[ui]to
 cibo fuerit magis p[ro]p[ri]u[us] epati tato magis erit maioris r[ati]o velotio[rum]
 ris alterat[i]o in sua natura. et meli[us] recipi[en]s sp[eci]em sanguinis. r[ati]o p[ro]
 p[ro]pter ista cum fuerint tele venarum q[ue] sunt in epate tenuiores telis
 aliaru[m] venaz[um] q[ue] sunt in toto corpe. Et in meseraicis est virt[us] p[ro]para
 to: ita aliquat[us] digestiva vt patebit. q[ui]ren[us] chilus ibi p[ro]parat[ur] citius
 a frute epatis in sanguine p[ro]uertat. No[n] q[ui] epar sit p[ri]ncipale sangui
 nis g[ra]m r[ati]o q[ui] ex se virtute sanguifica h[ab]eret. sed q[ui] ip[s]m sit p[ri]ncipi[u]m
 dispositu[m] r[ati]o h[ab]eat se ad h[oc] sicut stomach[us] ad epar. Hoc em[en] vult art
 sto. iij. de p[ri]tib[us]. vij. dices. Sed em[en] cor r[ati]o tecur omnib[us] animalib[us] necia
 sunt. aliter p[ro]pter caloris origine. aliter t[er]tur dico. cibi coquendi g[ra]m
 Cor itaq[ue] est p[ri]ncipale organu[m] g[ra]m d[i]c[i]o[n]is sanguinis. et ip[s]m p[ro]pletius
 das epati virtute q[ui] digerit chilu[m] r[ati]o tr[an]smutat ip[s]m in sanguine p[ro] ar
 terias missas ad ip[s]m. Hinc est Trusiani snia dicentis. epar esse cor
dis delegatu[m]. em[en] in corde sicut volu[n]tas in roe. et sicut forma i ma
 teria. Na[m] est po[n]a in corde. ij. de g[ra]m d[i]c[i]o[n]e alium. c. i. sicut aia in semi
 ne. Qua[m] at q[ui]cunq[ue] aut naturi aut arte efficiunt. ab eo q[ui] actu e[st] fiunt
ex eo q[ui] po[n]a tale est. A corde itaq[ue] q[ui]d p[ri]mu[m] p[ro]stat cu[m]ta corpis or
 gana forma accipiunt r[ati]o materia quodamod[us]. dispones em[en] materie vt
 mollitie duritie a calore et quoscunq[ue] alios affect[us] q[ui] p[ro]tib[us] insunt aut
 frigore queadmodu[m] securis duritie r[ati]o molitie ab igne. Sed forma
 r[ati]o figurat ex aia aut motu gignens vt ensis ab arte accipiunt Cor cum
 ctis dare materia ex eo suspicaf q[ui] est cartilaginofu[m]. villosu[m]. arteris
 sum. nervofu[m]. et venofu[m]. villosu[m] quo ad corpis toti[us] musculos. arteri
 ofu[m] r[ati]o venofu[m] quo ad venas r[ati]o arterias in toto corpe disp[er]sas. nervo
 fu[m] quo ad p[er]niculos r[ati]o nervos. cartilaginofu[m] in p[ar]te interiori vt sit
 p[ri]ncipi[u]m ossiu[m] r[ati]o cartilagin[u]m. No[n] est itaq[ue] epar sed cor p[ri]ncipi[u]m co: po
 ris. neq[ue] p[ri]mu[m] p[ri]ncipale organu[m] sed respectiue. d[omi]nat em[en] stomacho.
 intestis meseraicis. spleni. sacco fellis. renib[us]. et vesice. q[ui] famulant[ur]
 illi queadmodu[m] ip[s]m famulat[ur] cordi. q[ui]d est d[omi]n[us] toti[us] corpis et sedes
 aie. Unde sicut oia corpis me[m]bra sunt p[ri]ncipal[ia] p[ro]pter cor. sic me[m]bra
 vetris inferioris p[ro]pter epar vt paruit. Suba epatis est caro rubea
q[ui] sit sanguis. no[n] q[ui] vere sit sanguis sed est caro sanguinea q[ui] esset
sanguis coagular[us] inspissat[us] r[ati]o p[ro]cret[us]. Ad d[omi]n[us] alioz me[m]broru[m] quoz
 sanguis nutritivus p[ro]figuraf r[ati]o assilaf eis a maiori calido. magis
 q[ui] remouet a nasa r[ati]o fo[er]a sanguis q[ui] nutritiu[m] epatis. Rubet idcir
co epar retin[en]s natiuu[m] color[em]. Et no[n] est epatis p[ro]gelatio facta a frigi
 do siue diminuto calido sic adipis p[ro]gelatio. sed e[st] facta a calido re
 solucte p[ro]es aq[ui]as r[ati]o dimittere grossas. Et est suba epatis media in
 ter adipe r[ati]o carne. durior adipe r[ati]o mollior carne. Laro epar[is] est caro
p[ro]fusa r[ati]o sic lubricosa. q[ui]re r[ati]o visc[us] appellat[ur] epar. a villis nervoz va

Gal. v. de iuuva.
 c. iij.
 xiiij. tercij. trac. i
 c. i.

Alber. p[ri]mo d[omi]n[us] aia
 lib[er]o trac. iij. c. v.

Alber. iij. de aiall
 bus. c. v.
 Zuer. ij. coll. c. de
 iuuva. memb. offi.
 Dia. xl vij.
 ij. reg. p[ro]men. xij.

Gal. vij. de iuuva.
 c. ij.

Alber. xij. de aia
 lib[er]o. iij.

Zuer. iij. col.

Zuic[us]. xiiij. tercij.
 c. i.

Alber. p[ri]mo d[omi]n[us] aia
 lib[er]o trac. iij. c. v.
 Gal. v. de iuuva.
 c. iij.

Ri
 Suba epatis

11ij.tercij.c.].

In.c.de stōacho
c.de chimo.

Gal.v. d.ii.c.].

Auer.v.col.c.de
opatiōibz medici.

Mūdi.c. d.epa.
14.tercij.trac.].
c.].

Nicol.].f.v.trac.
v.c.i.

Alber.]. d. aial.
trac.iiij.c.].

Gal.vi.de vti.pti.
c.iiij.

De tūa.v.c.iiij.

cua,ideoq; est insensibilis sentit aut p pāniculū inuisentē ipm vt
parebit. Nascūtur autē in carne epat venule que sunt radices, aut
rami vne porte z vne chilis. pcedētū ab epate vl' ad ipm. Et ve
nule iste sunt diuise in carne epat' z dispse instar retibz p vnū
sz subaz epatis. subriles valde sic villi subtilissimas hntes tūcas
et rōne istaz venularū similiū villis repit epat' qñq; hnt villos. Et
ista subtiliario venularū facta est ppter trāsmutationē chilit. aut pos
tius chimi in subaz sanguis. Cōpleta pma digestiōe in stōacho por
tanariū apit' z expellit' digestū vt dcm c.]. ad duodenū dein ad ie
iunū z reliq; intestia a qbz p meseraicas ex porta epat' ramificatas
subtilior ps chilit attrahit i epat' i q spgit i dētās venulas subriles
et minias vt pfectior fiat digestio nā alteratio fm minia pfectior ē
stomacho at in quo recipiūtur cibaria grossa q nequeūt p venulas
paruas penetrare. est vna concavitās et imperfectio digestio.
Et he vne porte a vena porte imbibūt alias ortas ex vena chilis
qd sic sparsū epat' incipit decoquere caloris vtute sui z cordis ppa
ratur; aliqūo in meseraicis vt ptebit, et puerit ipm in sanguineam
massā; ita q gnāf in cōcauo epat' sed manifestatur magis in gibbo
in quo pl' sepat' ab alijs hūoibz. Ex hinc fluit in venis p totū cor
pus donec puenerit ad venas capillares. Ex qbz irrorat ad mem
bra in qbz pmo miscet cū eis z puerit in hūiditatez silēz hūiditati
fice in mēbris p silibz quō miscetur adinuicē res liqde. Nō est enim
alter mod' p que materia possit fctaurare rē dissolutā in oibz ptribz
mēbrū nisi p modū mixtiōis. Et qñ erit pmixtū fm hūc modū tunc
bz cēntiā in ipō, et post hoc assiliabit id mēbrō hoc est q; dat eidem
vnā coagulatiōez stabilitat' silēz stabilitati mēbrū. ptes epat' st' du
plicas aliq; sunt intrinsicē aliē extrinsicē. Intrinsicē integrātes st'
caro z venule ei' de qb' dcm est pānicul' z quiq; pēnule ei' que in
hoie nō sp sunt sc: pate ab inuicē, et in lupo fm etatē crescūt. Et qlibz
illaz (qs Auicē appellat additāmētā instar digitorū man' pphen
dētā stōachū et adherētā et sic digiti adherēt qd pphēdūt) Est cō
posita ex venis diuisis et dispis p eas instar retibz vt dcm est. Et
nūer' pēnularū variat in epate hois, qm in quibusdam hz dūtaxat
duas, in qbusdā tō tres, in plibz vero sunt quatuor aut quiq; Et sūt
iste pēnule magis in sima siue pcauo epatis, vñ epat' patur integ
lūter in gibbū globosuz et in pēnulas siue additāmata. Et in vtraq;
bz gibbū z pcauū, ptes extrinsicē sūt qbz mediātibz cū alijs bz collig
antiā et q oriūtur ex ipō aut ramificātur in ipō. Epāt' em vtri et
intestis sūbz p venas meseraicas et colligantē eas tūcā coplarū est
vt sepabile ab eis ppter figurā z loca. Cū corde p venā chilis q
gibbosa ei' pte ori' fm gal. et p arterias. Et vena chilis hz collig
tiam ad dyapbrāz, cui suspēdit' et mediāte pannicō suspēdēte ali

gatur draphragis et spōdilibz dorsi. Cū felle colligat mediāte poro
 fellis. cū splene mediāte vena vadēte ad ipm. cum renibz p venas
 emulgētes. cū stōacho mediāte neruo subtili. Et vena vadēte ad ex
 trīscā stōachi tunicā. cū intestis mediātibz meseraticis Cū visceribz
 bus oibz quibz alligat hz colligantiā mediāte pānculo velante Et
 cum toto corpe mediāte vena magē ascēdēte et descēdēte q̄ distribuit
 sanguis nutritiālis Pānculus epatis est duplex scz cooperiens
 et suspendēs. p̄m^o subz epatis velat. gr̄a cui^o patit^o quōqz dolores
 extensiuuz Ad quē venit pu^o neru^o. ideoqz neruos^o est p quem epar
 sentit debilitē. Nō eim p totum sed dūtarat p quāsdam pres sup
 ficiales qz villi neruei non dispūtur p substantiā epatis sed solum
 in substantiā velante ipm. idcirco dicit gal. Minimū neruum epati
 dedit natura. ceu neqz ad motum aliquem. neqz ad sensū pparans et.
 Venit etiā arteria ad dcm pānculum vt custodiat moderatiōē
 eius innate caliditatis. dispartita in ipō p maiori parte penetrās ad
 contcauitatem et pro mino: i puenit ad gibbositatem. que euentat
 motu draphragis cui p̄tiguat Et hec arteria desert spm vitalem a
 corde ad epar. et conseruat ei^o calorē innatum t̄pans ipm cū pulū
 Et hic pāncul^o in oibz hominibus non est equalis ideoqz nec sens^o
 Sic em in quibusdāz repit maior et in quibusdāz minor ita et in
 quibusdāz hoibz sens^o repit direct^o ad plures pres epatis. et in quibusdāz
 ad pauciores. Hinc est qz in eadem egritudine nō oēs eq̄līter dolēt
 In p̄cauo tñ epatis magis maifestat eo qz illic spissior est et forti^o
 ligatur p eū alijs visceribz Secundus pānculus est quo suspēdit^o
 ad draphragē. p qz patitur dolores aggranatim a materia aggrauāte
 Partes vero extrinsece nō ingreditēs subz epatis sunt vena chil
 lis in gibbo de qua dicitur est Et chilis fellis. et vena porte quā cō
 stituūt meserice. diuisio vene porte in quinqz pres fin quinqz pē
 nulas epatis. que vlteri^o in minutissimos ramulos imbibētes ve
 nulas puissimas a vena chilis ramificatas in subz epatis vt dictū
 est. Et p̄ticio in octo pres extra epar. dicta est p̄t^o. De meseraticis
 vero p̄mū. deinde de chilis fellis. pauca dicētur. meserice sunt
 vene graciles. dure p̄tinate pluribz intestis. p qz pcedit et effun
 ditur id qd est subtile i chilo. qz aristo. lactes appellat. sup̄ intestia
 posite. An ar in eis sit digestio et attractio albert^o q̄ breuissime sol
 uit dicēs cū p̄liatore dñs .xxx. Vt sicut in ore est digestio ppara
 ratiua respectu digestiōis p̄pletie in stōacho Ita in meseraticis ē di
 gestio pparatiua quo ad digestio nez p̄pletuā in epate. et in venis q̄
 ad mē: a. et in orbo est digestio attractio et expulsio q̄uis sit mem
 brum quod velociter enacuatur. Et in meri quod est meatns ad
 stomachum est attractiua virtus et expulsiva vt dictum est. Dige
 stiua tñ mod. ca. ita et in meseraticis que nō ad retinendū sed ad

Alber. j. de aial.
 trac. ij. c. v.

Buer. j. col.
 Buic. xiiij. tercij.
 c. j.

s. d. vti. pti. c. ij.

Mūdin^o in ano.

Meserice

Alber. xij. d. aial.
 c. vi.

j. bisto. xvi. in. fi.
 j. de aial. ix. trac.
 ij. c. v.
 ij. de p̄tibz

Gal. v. de iuu.
 .c. ij.

R ij

Actus ad iuuuorum non est nisi in potestate p[ro]p[ri]o

Gal. vi. de iuuu
mētis. c. 1.

ij. de auia

Gal. vi. de iuuu
mētis. c. 1.

Fel.

Auic. xv. tercij.
c. 1.

Pli. xi. na. histo. c.
xxvi.

Gal. vi. de iuuu
mētis. c. ij.

Auic. xv. tercij
trac. 1. c. 1.

digestiua tñ modica. ita r in meseraicis q̄ non ad retinendū sed ad
deferendū create sunt. Et iste vene in ꝑcauo epatis ꝑstituūt vnā
magnā venā q̄ dicitur vena porte siue porta epatis. q̄ intra epari mltas
diuidit venas vt dcm̄ est. q̄tenº mora cibi in epate plāget r ꝑficiat
eiº mutatis in sanguine. Prīmū meseraicaz iuuamentū est attra
here cibū aut potº deferre a stōacho r intestinis ad epar. Scdm̄ ē
ꝑpare ipm̄ vt faciliº ꝑuertat in sanguine. Accº em̄ actioꝝ nō est ul
si in ꝑate ꝑdisposito. Et tñ est colligare stōacgū r intestina ad
epar vt ꝑruit. Et cū ramis venē porte diuidunt vene pulsatiles vt
sit iuuamētū p̄ telas coopientes venas nō pulsatiles r ligātes ipas
cū mēbris vicinātibꝫ ipis. Altera est vtilitas diuisio pulsatiū cum
nō pulsantibꝫ vt trāseat ab vtroqꝫ gñi venaz. aliter et eo q̄ ꝑtinet
in eis. r ideo pulsus vtilitas a pulsantibꝫ puenit ad nō pulsatiles
loco hanelitº. r necessariū em̄ est vt hanelitº sit cōis. Et ꝑncipiū ner
ui dimisit cū duobꝫ venis in omnibꝫ cānalibꝫ fuit ex eo loco ex quo in
cipiūt due vene. Et sub istis neruis r venis creator ꝑosuit illic car
nē ex natura carnis glādulose lactee. r voluebat ipsam in circuitu
ipsaz. r impleuit ex ea vacuitates q̄ erāt inter diuisiōes. sup̄ q̄d cor
pº molle vene r nerui q̄escūt. r custodiunt cū illa carne cooporis
fortibꝫ inuolutis quibꝫ intestina ad dorsū ligant. Fel est membrum
offitiale. pānicolasū. oblongū. rotundū. in ꝑcauitate epatis situatuz
ad recipiendū cholericā supfluitatē a natura ordinatū. Fel ē mem
brū offitiale diuerse eiº ꝑbat ꝑtes ꝑstituētes ipm̄ r aduēctie. Par
tes integrātes ipm̄ sunt vesica ꝑtines mior. qz maior colligit aq̄si
tatē. r collū deferēs. Partes aduēctie sant. Vene. nerui. r arterie. q̄
bus nutrit sentit r viuificat r calore ꝑpat. ac alijs colligat mēbris
ꝑncipalr em̄ colligat cuz epate stōacho r intestinis. Colligat em̄ p
venā porte ad epar. p arterias ad cor. p neruos cū cerebro. q̄ oēs ad
cānale fellis pueniūt. mediāte vno meatuū colligat cū stomacho.
mediāte alio cū duodeno mediāte kisti cum cholon. et mediāte epa
te cum toto corpe. Suba kista fellis est ꝑm̄q̄ natre cooporoꝝ siue
pāniculi duri spissi et solidi subtilis carēris fere sanguine. qm̄ pau
ci sanguis est. Et est dūtarat vnº pāniculus siue tunica sicut vesica
neruosa ex tribꝫ spetiebz villoꝝ cōposita fm̄ longū latū et trāuersū
Longitudinalibꝫ attrahit q̄ vt plimū expāsi sunt in collo eiº ꝑtinu
ato epati ad attrahenduz creato. Latitudinalibꝫ expellit expāsis in
poris suis q̄ vadūt ad stomachū r intestinū. qm̄ ipi sunt ad expellē
dū. Diagonalibꝫ retinet in kisti sua dispersis que ad ꝑtinendū est a
natura ordinata. ad quā neruº subtilis puº latēs fere vīsit a neruo
copulato epati puenit. dās ei sensum et ꝑceptionē ledentium nocu
mentozū. Attrahit em̄ cholera purā q̄ nō nutrit aliq̄d membrum.
Tenit etiā pulsatilis vena subtilis valde aprior tñ dicto neruo. ab

ea que venit ad epar portio spm vitalē. Et vena nō pulsatis ma
 lor ⁊ sensu notior q̄ pus in collo copulant. exhic priunt in corpe chi
 stis donec ad extremū puenerint. Subtilitati chistis anera est tu
 ritates ⁊ fortitudo vt tuere a ruptura ⁊ cholere mordicatōe quā p̄t
 ner. Duri⁹ tñ est collū chisti qd̄ fm totū est vni⁹ sube. fm ptes tñ cō
 sideratū est duplex. q̄ ptes dicunt port. quoz vn⁹ pncipalis et ma
 ior est ad attrahendū cholera ex epate. alter et minor iuxta chistim a
 p̄dicto sepat⁹ ordinat⁹ ad expellendū. ⁊ vterq̄ breuis existit. Et hic
 minor in plurib⁹ bifurcat hoib⁹ in duos. quoz vn⁹ est minor altero. et
 maior copulat intestinis p̄ict⁹ duodeno in fine ei⁹ iuxta pncipuz
 letum. penes subam intestini vt cadat cholera ex eo in p̄cavita
 tē ei⁹. Minor vō copulat fundo stōachi sp̄atus in tunica ei⁹ extrins
 seca. nō penetrās in scdam vt p cholera lauet stōachus. sed vt fort
 ficet digestio. In q̄busdā aut hoib⁹ regit oppositū ita q̄ maior copu
 lat fundo stōachi ⁊ minor intestinis. In aliq̄b⁹ etiam regit duntaxat
 vn⁹. ideo deim est vt in plurib⁹ p̄ict⁹ pncipalis se h̄ ad chistim sicut
 por⁹ vitides ad vesicaz. Sicut em̄ meat⁹ vesice in pncipio est pu⁹
 ⁊ in p̄cessu magnificat. ita ⁊ meat⁹ por⁹ pncipalis fellis. Et sicut
 por⁹ vitides intrat vesicā inter tunicā ⁊ tunicā. sic ⁊ por⁹ fellis p̄n
 cipalis. Ideoq̄ d̄ Gal. q̄ por⁹ attrahēs cholera ab epate ad chistis
 copulat ipi dyagonalr. diuidēs corp⁹ ei⁹ q̄si p̄ duas tunicas. trās
 ens p̄ eas dyagonalr p̄ aliq̄ sp̄atū. deinde ingredit ad interius vt
 tali trāsitu ⁊ sp̄atio digerat supfluitas. Et cū chistis replet adheret
 intrinseca p̄ extrinseca atq̄ cooptit oustitū cooptimēta p̄fecto v̄nō
 possit redire supfluitas ad locū vnde venit. Nec obstat Gal. iij. de
 virtutib⁹ naturalib⁹ dicens q̄ chistis fellis per eundē p̄p̄tū attrac
 tionē et excretionē cholere in differētib⁹ t̄pib⁹ p̄ficat. qm̄ hoc v̄z
 est non fm totū p̄p̄tū sed fm aliqui sui p̄tem. scz vsq̄ ad illaz vbi
 porus scdus ouit. Et attrahit fel cholera rubeam et citrinā cōueni
 entē ei. non q̄ nutriat ipam nutritiōe vera. sed reuocillātī quē ad
 modū stomachus a chilo. Et voluptuaz in ipsa sicut intestina in fe
 cib⁹ gratia cui⁹ attrahit eam (q̄ trahit vnūquemq̄ sua voluptas)
 et retinet donec supfluat. Quantitas fellis minor est vesica. q̄ p̄u
 tiorē colligit supfluitatē. Figura est rotunda cū collo longo. Situs
 est in p̄caua pre epatis in p̄nula ei⁹ maiorē q̄ est media. cholera em̄
 ab epate receptā facili⁹ p̄ viā breuiorē trāsmitit ad intestina et sto
 machū q̄b⁹ epas fm p̄cauitatē a p̄p̄tū sic situatū quē i gibbo locare
 tur. neq̄ tāgeret colon si situaret i gibbo. qd̄ necē ē tāgere ad expellē
 dū feces i eo p̄tetas. Initiū em̄ collū ē in medio epatis. q̄ illic est cō
 plēmētū sanguis. ⁊ digestio humorū p̄plet. ig. ⁊ sanguis debz illic
 a supfluitatib⁹ omnib⁹ depurari. Et ita loq̄t Gal. vi. de iuu. c. iij.
 Bursa autem est locata vt patuit. Comperio fellis acquisita est

Alber. pmo d aia
 libo trac. iij. c. v.

Auic. ij. col. de tu
 uamētis offi.

Auic. xv. tercij.
 trac. j. c. j.

de iuu. vi. c. iij.

c. iij.

Vergili⁹ eglo. ij.
 Gal. vi. de iuu.

c. iij.
 Auicē. xv. tercij
 trac. j. c. j.

R iij

Gal. vi. de iuma
mēris. c. iij.
Alber. xij. de aia
lib. c. iij.

Auceñ. xv. tercij
trac. j. c. j.

Alber. xij. de aia
lib. c. iij. in fi.
Arcto. iij. de pti
b. ij. z. ij. hīsto. xv

iiij. pble. xxvi.

Auceñ. xv. tercij
trac. j. c. j. in fi.
pmo hīsto. xvij.
Alber. xij. de aia
lib. c. iij.

Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. v.

calida z steea ppter humorē calidū et steccū quē attrahit. Si iūnata
est fri. et sic. eū sit sube pānicularis neruole pauci sanguis. non em̄
nutrit ex eo qd attrahit. sed ex eo qd ad ipm ex vena sup̄dūta pue
nit. Qd aut dicit qd fel gñat ex paucā cholera ebullēte sup̄flua. veritatē
bz de p̄tēo. nō de p̄tēte. Opātōs z inuamēta fellis qd iccori adū
cū nō rei cuiq̄ sit delegatū. sed excrementū esse vidēt quo natura
comode qñ. p̄ abutit̄ sunt Attractio cholere. mōdificatio totū et p̄t
puc epatis z sup̄fluitatibz spumosis. calefacere epar et iuuare dige
stionē scdā. sicut p̄ accessiōnē ignis sub vase iunat decoctio rei p̄tē
zō in ipō. sup̄fluitatū expulsio cū motiōe egestiōis p̄ stimulationem
quā facit cholera in intestinis q̄ coartat expulsivā eoz ad expellen
dū. z sic mollificat̄ z aperit̄ lacert̄ ant. Et iuuare digestiōnē p̄maz
q̄ est in stōacho p̄ cholera trāsmīssam ad ipm̄ fundūz. q̄uis magna
q̄stias sit corruptio cibi. moderata tñ est iuuas ad digerendū face
re accensiōnē z ebullitiōnē sanguinis. ad quā seq̄t̄ ira. z in p̄legit̄
qñq̄ egestio z stōachi mōdificatio. vñ valde p̄dest p̄legit̄. qz cas
lefacit sanguinē. egerit̄ p̄legit̄icos hūores in stōachi fundo eīntes.
deniqz p̄seruat̄ subam epatis a corruptiōe. qz rēota felle statim suba
epatis in circuitu fellis dissoluit̄ z liq̄scit. Error est itaqz illoz dīcē
tū p̄riuationē fellis esse causam lōgitudinis vite. de quo. ij. p̄tōri.
Cōsiderauerūt etem̄ aialta vngulas z soleas hñtia. vt ceruos z cō
silia. qz felle carēt. multū vluere. z nō hñtia soleas vt delpbinū z ca
melū. z nō p̄siderauerūt alia q̄ fel hñt z longi⁹ viuūt. Epar em̄ est
breuitatis z lōgitudinis vite cā in sanguinē hñtibz. z fel accidit̄ epa
ti tñ. Nō cordi neqz pulmoni neqz cerebro. qz nihil egritudinū for
tiū patiunt. eo qd ipm̄ est p̄patiuū masse cbili. z nō p̄pletū qd ē cor
In oi at p̄patōe relinquūt sup̄fluitates q̄s in segregatiōe oz vt purū
maneat vtile in aliquē locū trāsmittere. z sic trāsmittit̄ cholera in
cbistim fellis. aq̄sitas ad renes. m̄lia vō ad splenē. Quelibet em̄ su
p̄fluitas p̄pū bz receptaculū. dīminutiō etem̄ z carētia fellis por
tū corp⁹ cū sanguine z corp⁹ est aptū febr̄ibz fit cā febr̄iū putridarū
Nō oim̄ z sp̄ vt voluit Amaxagoras. qz inuētū sunt febr̄icitates q̄ nul
lū babuerūt fel. Quidā em̄ boies hñt fel. quidā carēt. Et in q̄busdā
auget̄ ita vt fere totū occupat epar. Si grossa sit hīcteritia. Si opt
lat̄ por⁹ tendēs ad intestina tūc gñat̄ febris tertiana aut p̄tinna. et
egestiōes nō erunt tincte sed vīna. Opilato poro in epar tendente
egestio nō erit tincta post aliq̄d t̄pūs. neqz mōdificabit̄ epar. p̄tre
scet itaqz extra locū p̄pū exis. et gñabit̄ hīcteritiā cholericā vel fe
br̄ē p̄tinuā z apata epatis. Si sup̄flue finit̄ ad mēbra vīne vulne
rat ea. si ad alia mēbra vndās deriuat̄ inducit̄ herisipilā z fornicā.
si ad intestina solutiōnē vēctis cū rasura intestinoz. Exere egritū

dines cū nocumētis, iuuamētis, et p̄gnosticis patebūt in fine hui⁹
 capitis. De superficiali expeditis fiat regressus ad epar Cui⁹ q̄nti
 tas i boie eo q̄ est aial humidū ⁊ calidū est maior epate. Cui⁹ q̄nti
 alteri⁹ alio ⁊ corpis p̄portōe, nō erūt eiusdē q̄ntitatis in oib⁹ hoib⁹
 Nā in q̄busdā est magnū, in alijs puū. Cā magnitudinis est vt sit
 ḡnatiū multi sanguis quo eger h̄ plus ceteris aialib⁹ p̄pter vari
 os labores ⁊ mot⁹ corporeos ⁊ aiales. Et est maior splene, q̄ in se
 colligit totā massam p̄fanariā in q̄ oēs q̄tuor hūores ⁊ aq̄stas p̄ti
 nēt p̄naliter. Figura epatis est lunaris, q̄ ⁊ cōuitatē h̄ ⁊ gibbum
 Et ita intelligēdus est aristo. p̄mo histo. c. xvij. dicens q̄ epar hois
 est rotundū sile epati bubali. Nō eim̄ est rotundū rotunditate lune
 q̄ in oppōe ad solē h̄; S; ea quā h̄ in fertili aspectu q̄ denotat no
 uacula. ij. celi. Loc⁹ epatis est in dextro latere sub mēdosta costis q̄
 sunt sub dyapbraq̄te. Et in mortuo ali⁹ fm̄ Mundinū ad replēda; vacuitatē
 p̄pter sp̄ualitū extenuationē factā mltū eleuat ad dyapbra
 gma o; itaq; ipm̄ trahi inferi⁹ vt videat locus p̄p̄. Nōstrose p̄t
 locari in latere sinistro p̄mo historia; aristo. c. xvij. Sit⁹ epatis est
 q̄ fm̄ gibbus; applicat dyapbraq̄ti vt nō coartat ipm̄ ⁊ impedit in
 motu laborioso. q̄ntitatē itaq; illi fm̄ punctū quēadmodū linea sp̄er
 to corp̄. ⁊ vt costē curue bñ p̄bendat ipm̄. Cōcavitatē at suā cōp̄ ⁊
 hēdit stōachū q̄ est in corpe grā epatis sicut man⁹ q̄nq; digitis rem
 aliquā. Eo q̄ in epate sicut ⁊ in splene existit p̄na coquēdi cibū cū
 sint ex sanguine. Cōplexio epatis est cā. ⁊ hu. eo q̄ existit fons hūi
 ditatis nutritiālis ⁊ p̄cipiū sanguis nutritiālis. licet in epate
 p̄sser frigus dñari fm̄ gal. hoc tñ non est intelligēdū absolute sed
 in comparōe ad epar tpatū. Epatis vtutes naturales m̄strātes cō
 munes s̄; q̄tuor. s. attractia retētiua digestiua ⁊ expulsua. Uit⁹ di
 gestia est in carne epatis cū digestio fiat p̄ calidū. Alie sunt i villis
 venarū cū caro ei⁹ villos nō h̄. Nā in lōgitudinalib⁹ attractia. i la
 titudinalib⁹ retētiua. ⁊ trāsuersalib⁹ expulsua. Et his q̄tuor Zuer.
 ij. col. addit vtutē q̄ntā q̄ est discretia. q̄ d̄uidit tres sup̄fluitates. s.
 aquosam quā recipiūt renes. cholericā q̄ fluit ad bursā fellis et me
 lalicā q̄ recipit in splenē. a massa sanguis. Et iste q̄tuor aut q̄nq;
 vtutes nō sunt separte ab inuicē. sed sunt sicut multi oparij sup̄ vnū
 opus. ⁊ sicut instrūta vni⁹ vtutis p̄ncipalis q̄ est vt⁹ nutritia. p̄ter
 his h̄ vtutes p̄rias siue p̄ncipales q̄ dicte vtutes cōes famulā
 tur. Et sicut dicte cōes nō distiguūt a nutritia cōi ⁊ p̄ma. ita iste p̄
 culares nō d̄nt a vtute nutritia p̄ria siue innata. cur⁹ mot⁹ nō s̄
 m̄ifesti facti solū p̄pter p̄riū iuuamentū q̄ nō indigēt villis. sed cō
 plent in oi p̄te ip̄i⁹ epatis. Delibet cū mēb⁹ p̄ria h̄ nutritiuam
suo noie nūcupatā. vt os ossificatiuā. caro carnisfactiuā ⁊ Et his vir
tutib⁹ cōib⁹ epar suās exerceat opatōs q̄ p̄nt dici iuuamenta quorū

Figura

Situs

Complexio

Virtutes

Zuer. xij. tercij c. j.

Ziber. p̄mo d̄ aia libo trac. ij. c. v. Ziber. xij. de aia libo. c. ij.

Zuer. ij. col.

rv. p̄ble. vij.

p̄mo de ania

Gal. de stu. p̄p̄ ij. c. ij.

c. de iuuamentis mēbroz officialiū

Zuer. ij. col. c. de iuu. memb. offi.

Micro. ser. v. tract ij. c. j.

**Trusi. ij. teg. cō /
mēto. xliij.**

**Alber. iij. de aiali
b^o frac. ij. c. liij.**

Gal. v. de tu. c. j.

*ignis et aqua digestio
suis comp. hinc*
Gal. ij. de regi. sa.

is. c. de humorib^{us}

**Alber. iij. de aiali
bus. c. liij.**

**Auc^o. ij. cas^o. c.
1708.**

primū est massam pitisanariam digerere et trāsmutare, nō p̄p̄ta sed
virtute influēte in subam sanguinea. Scdm̄ est sanguificatū a fetib^{us}
defecare. Tertiu seruire cordi sicut stōach^{us} ipsi epati. Quartus est
trāsmittēre nutrimentū p̄ venas toti corp̄i p̄paratū. Hinc est q̄ in so
lo epate quatuor hūiores p̄ncipales efficiunt̄ aut p̄pletie, aut inuitatie,
masticato em̄ cibo in ore et sic digestio incōplere, p̄ficiť p̄ma digestio
ne chilus vt dcm̄ est. deinde fit seq̄stratio in exitu a stōacho p̄ piles
ron in intestinis, grossū em̄ et siccū in massa pitisanaria secedit p̄ in
feri^o, subtile at̄ et humidū potu delatiuo aut p̄mixtiuo hūectatū tra
biť siue sugit̄ p̄ meseraticas, in quib^{us} iterū fit digestio imp̄fecta siue
p̄partio chili siue chimī vt dcm̄ est, q̄ in portā epatis attract^o diuidi
tur p̄ ramos in ptes epatis, q̄ subam ei^o ingrediunt̄ adeo in multa
q̄ q̄si capillaris est ipsi^o diuisio, vt totū q̄si ep̄ar efficiat̄, et virt^{us} epa
tis vbiq^{ue} totū chimū attingat, cui^o digestio in p̄cauo epatis inchoa
tur et in gibbo p̄ficiť. Signū cōplete digestion^{is} scde est cū vniua mo
derate citrina fuerit et tūc est exercitandū. In q̄ fit seq̄stratio p̄ime
aqs̄itatis q̄ p̄ venas emulgētes cū quadā vinctuositate illi^o et sangui
nolētia modica q̄ remāet q̄ renes nutriūt̄ ad ipos dirigit̄. Residūū
ē de suba quatuor hūioz, in c^o digōe iterū fit seq̄stratio, nā cholera et spu
mositas sanguis ad chistū fell. feculētia ho et mlia ad splenē trāsmi
tit̄. p̄bleḡti ē loc^{us} cū sanguie q̄ ē sanguis imp̄fctē coct^{us} Et q̄ hūiores
spē dñi rigit̄ et caufis, vñ boni sanguis cā efficiēs ē calor nat̄alis di
gestiū^o rpar^o fm̄ p̄portione. Materialis est id qd̄ de cibis et potib^{us}
nutriētib^{us} ē p̄partū foialis ē digestio p̄ueniēs finalis ē nutrire corp^{us}
Cholere rubee efficiēs ē igne^o calor sup̄flu^{us} in epate, materialis est
id qd̄ cibis et potib^{us} nutriētib^{us} ē subtile dulce vinctuosū et acutū, for
malis ē digestio sup̄flua, finalis ē necitas et vtilitas superius dicta
Efficiēs p̄bleḡtis est caliditas d̄minuta materialis est grossūz hūi
duz viscosuz et frigidū in cibis et potib^{us}, foialis est digestio deficiēs
a p̄lemēto, finalis est dicta necitas et vtilitas. Causa efficiēs melā
colie nat̄alis est caloris in epate r̄pamentū cū refrigerio aliq̄ In
naturalis est calor adurēs ab eq̄litate recedēs, Materialis ē id qd̄
de nutriētib^{us} ē vchemēter grossū et parū hūidū, Formalis ē residētia
grauādo hypostasiue d̄ndēs, Finalis p̄ruit ex potib^{us}. Mlti mltitudo
do in corpe ex quib^{us} p̄uenit ḡnari causis. Prima ē sup̄flua epat^{is} cali
ditas incinerās hūiores, scda splenis attrahētis debilitas, tertia fri
gor^{is} intētio et habundātia ad terrestritatē hūiores deduccō p̄ hūidi
exp̄sionē, q̄rta ē frigor^{is} nō excellētis p̄tinua p̄seuerātia, q̄n: a ē mlti
tudo infirmitatū p̄cipue si lōge sint, q̄ incinerāt hūiores et corp^{us} de
ducūt ad terrestritatē, mlia at̄ sic mltiplicata stat iter stōachū et epat^{is}
Et tunc oportet q̄ minores sanguinis et alioz humoz ḡnatio. Aut
p̄blebortōnta aut p̄pharmaco. D̄s em̄ q̄ semen chimī sanguinē eua
cuat, Et ḡnalter p̄z q̄ cause efficiētes ḡnatiois hūioz sunt ca, et fit.

Sic q̄ calidū multū excedēs melācolīā accōlē. igneū. choleram. et
 epatū sanguinē. q̄ ḡnar̄ in epate in tres p̄tur p̄tes. quarū minor in
 scissuris et rugositatibz remanet epatis. vt voluptuē in ea epas sic
 sōachus in p̄te chllī. scda ps maior p̄dicta relatiōe t̄n ad terciā est
 p̄ua trāsit in nutrimentū epat̄. trāsmutatiōe ei⁹ factā in scdas hūi
 ditates. terciā est ea que respectu epat̄ est supfluitas. sed relata ad
 alia corp̄is mēbra est vtilis et nccāria. grauians itaqz epas nō simul
 sed pars post p̄tē in venis ab eo ad mēbra expellit̄. De p̄tra opantia
 epatis et cordis An sit qd sit quōtuplex et q̄liter fiat breuitatis grā
 postbabet̄. Epatis frigidū siḡ sunt. Angustia venaz. pleq̄ plimum
 s̄guinis et tota corp̄is habitatio frigidior: nuditas piloz. circa vēs
 tres et hypocōdria. Semp̄ em̄ frigiditas est p̄hibitiua piloz. Caliditas
 vō multiplicatiua. Calidū epat̄ s̄t venarū amplitudo multa
 cholera rubea. Et in tpe angustice etatis nigra. sanguis et totius
 corp̄is caliditas nisi q̄da; sit mēbroz cōtraopatio. vētris et hypocō
 priorū pilositas. Sicci epat̄ s̄t duricies venaz paucitas et spissitudo
 sanguis ac totius corp̄is habitudo sicci: hūidi at̄ epat̄ sunt
 plurim⁹ et hūid⁹ sanguis mollities venaz et tot⁹ corp̄is. Eople
 rionis p̄posite in epate signa. ex simplicibz et. ij. tegni lat⁹ patent.
 De signis vō ex vīna dicit̄ in. c. de supfluitatibz Accidūt epati egri
 tudines oim modoz. vīle scz et p̄ cōtate. Simplicēs et p̄posite. in
 p̄plexiōe. p̄pōne. et vīlate In p̄plexiōe s̄t male p̄plexiōes simpli
 ces v̄l p̄posite. pure aut cū materia. In p̄positiōe s̄t opilatio et. In
 vīnitate sūt vlcera vulnera et. Et vt breu⁹ dicat̄. Egritudies siue
 accidētia. q̄ opatiōes epat̄ impediūt aut remouēt sūt mala p̄plexiō
 opilatio. debilitas ei⁹. inflatio vērositas Solutio p̄tinuitat̄ ex casu
 aut p̄cussīōe siue alia re extrīseca siue intrīseca. apostēata. cacesia.
 idrops ascītes. hypōsarcha. tympanites. flux⁹ sanguis et. Mesera
 tics accidūt opilatio et apostēata p̄sūt hīs q̄ in p̄cauo epat̄ accidūt
 felli aduentūt hictēria. citrina. virid⁹ et nig⁹. et ea q̄ ex dict⁹ patēt
 Signū apostēat̄ in epate nō t̄n p̄p̄tū est seb. atz tussis et dolo: ill⁹
 loci. p̄p̄tū at̄ est grauitas loci. nā in epate est aggrauatiū. In pleu
 rīsi vō extēnsū. Color declinūs ad citrinitates et albedinē. et q̄nqz
 ad viriditātē et fuscedinē. Egestio et vīna siles aque carnis Cete
 ra siḡ que sumūtur v̄l ex vīna. aut egestiōibz aut colore cur̄. et ma
 rime labioz et faciei aut alijs rebz patēt i Auer. xiiij. trac. ij. iij. et. iij.
 et in practicijs Nocent epati potare aqz frigidam subito in ieiunio
 et post balneum coitum. et exercitium. vīnū dulce. qd̄ inducit opila
 tionez et abstergit eā que est in pectore. Unde dulcia p̄sunt pectori
 sed nocent epati Amara et acetosa vicēversa. Error in ordie ciboz
 et cibū intromittere sup̄ cibū. aer calid⁹ et extreme frī. timor. tristi
 tia et ira quies supflua et somn⁹ diurn⁹ et plix⁹ et Epaticia nocent
 v̄loes malū. colodūrida. lac. mezereō Opilatōz epat̄ cānt dactill. fa

Nico. f. v. trac. i
 c. xij.

Trussa. ij. tegni.
 cō. xxxiij.

Regula.
 iij. tercij. c. iij.
 4. tercij. c. s.
 Auer. ij. col.
 ij. tegni. cō. xxxiij
 xxxvi.
 xxxvij.
 xxxviij. et

Gal. s. d. inte. 4. 7.
 8. meimur. xi.
 Auer. xiiij. tercij.
 trac. ij. c. i.
 Auer. ij. col.
 Ni. f. v. trac. v.
 c. cij.

Auer. iij. col.

i4. p̄cij. trac. ij. c. i.
 De interio. c. vij.

Nocent Epas

Gal. s. meimur.
 c. xij. et vi.

Amara et acetosa

diuina hortulana & campoftris Crocus ruda pafsa
auellana firmis

Josephus
pitis

Nico. ser. v. trac.
iiij. c. xij.
Zuic. xiiij. tercij.
trac. j. c. xj.

flatio Mesue. xi. anti.
rudo
Serapio. x. anti.
Mesue. x. anti.

opulatio

Apofomata
Mollificatio
Molorem epatis
pafsa

Mesue. ij. anti.

Nico. v. ser. trac.
v. c. xij.
vij. apbor. lvi.
lvij.
lvij.

rina cu lacte. lac caseale. lentes &c. Dolorē epatis causant erca vasa
lacticinia sine ppatōe sumpta. Nocēt hydropicis acetū. carnes bo
uine. lētes. mezeon &c. Jeteritia inducūt loquū vltis rerū calida
rū aut fatientū opilationē. fel leopardi &c. Cōferētia epati ex medi
cinis sunt oīa in quibz est amaritudo. aer epatus borealibz vctis p
flar. leticia moderata. erer citū epati. somn nocturno stōachi dige
stioni zueniēs. cinamomū. sumitates squinzi. mirrha. endiua or
tulana & capeltris. crocus. yuapassa. guellana. sic &c. absinthiū. alo
es bonū. carnes cocte cū aceto. dyacitoniten. ius galli. nux muscata
pille de reubarbaro &c. Epaticz pferūt. ciminū coctū cū aceto. ema
thites. epar lupi cū mellisrato. mēra cū mulso. nasturtiū cū vino &c
Inflamatiōe epatis curat agresto. cōphora cū succo solatri epithi
mata. endiua. epatica. vnguentū violatū &c. Egritudines epat fr
gidas curat cinamomū. diacalamētū. gariosill. gētiana cū vino. sy
rup. de eupatorio &c. Cronicia egritudinibz cōfert cāomilla. trocisti
de reubarbaro. dyacurcuma &c. Epatis yctositate curat serup. de
eupatorio. Purgāt epar aloes. aq casei. cassia fistula. reubar. sene. tis
riaca magna &c. Opilatiōibz epatis pferit absinthiū. amigdala amas
ra. anisū decoctū cū diureticis. cētaurea. diaciminū. endiua. enula.
succo fumi terre cū zucaro et aq calida sumpt. tiriaca &c. Apati
durtz pferūt diacastoreū. malua cū arūgia recenti. nux muscata &c.
Mollificatiōi epatis pferit cāomilla appōita. cauda cōna. gentiana
cū vino. serpillū &c. Dolorē epatis curat acetū squillitici. amigdale
intus & extra. aq mellis. cāomilla bibita. dyarodon. semē rasani bi
bitū &c. Lacēie pncipio ydropicis & corruptōi forme pferūt pfectio
alkekengi. pditū de buglossa. decoctio maiorane sumpta in pncipio
sanguis &c. Idropisim curat absinthiū. fum acetū calidus. allen cū
cētaurea sumptū. sūme. aq lactis. succo cepe cū succo feniculi. dy
sulfur. succo fumi terre cū succo esule. gagates lapis. lac caprinū. as
ininū &c. Opilatiōi fellis pferit cuscuta &c. Dicteritie siue regio mor
bo pferunt absinthiū cum apio. allen cū vino. arthemesia cu vino.
cāomilla. cētaurea maior. potata. ciminū. eufozibū in ouo sorbili. ster
cus & vīna bois. et aq mellis. mēte serup. pille de eupatorio &c. Ni
gre et splenali ycteritie. Acetosa cum vino decoctio epithimi. pille
inde &c. Opilatiōes & apata mesratcarū curātur sicut opilatiōes et
apata zcaui epatis fin dictā & potione. Et solatrum bz ppteratē ad
dissoluendū apata occulta. pēcipue cū fuerit mixtū cū succo endiue
et apij et aq cuscute. Succo absinthij & poliacarte zuenit opilatiōibz
& apatiō epatis &c. Quibuscuqz epar aq impletū in omentū ery
perit his vctē aq implet & moriunt. Allices olcitarōnes rigores. vi
nū mēsurate bibitū soluit egritudinē. Quiscunqz circa epar dolent
bis febris supueniēs soluit egritudinē Magnitudo chistis fellis fit

et caliditate epatis et ecōtra. Ictericis si epar durū fiat malū. Dy
 dropicis tussis fuguentēs malū. peristēs vero sine malo. Hydrops
 cis q̄ vulnera in corpe nascant nō facile sanant. Ictericis non valde
 inflati sūt. Ab hydropē habito fm venas in ventrē aq̄ fluētē solutio
 fit. h̄ otū corp̄ p̄ naturā epatis imutē. Gal. ij. aphor. c. xvij. Epar
 sup̄flue caliduz h̄ites si cholericis sint 7 macri caueāt a lepra. maxie
 si imperitioses 7 furfures frequēter in eorū fatie 7 corpe inueniunt
 In h̄itibz epar calidū 7 meseraicas latas vt plurimū sicce 7 adu
 ste sunt egestiōes. Debilitas corpis debilitatē epatis attractie certi
 ficat. Et egestio alba ebilosa opilationē meseraicaz indicat Fluxus
 v̄ctis cū apate epatis est mortalis. Epar incisū mortale. vi. aphor.
 xvij. Ictericus si tussim siccaz habuerit desperat⁹ est. vij. aphor.
 xvij. Dis ydrops in acuta febre malū. ij. p̄gnost. j. Quibuscunqz
 tōsiōes 7 circa vmbilicū dolores 7 lūbos q̄ neqz farmacijs neqz ali
 ter solunt in hydropē sicca q̄ tympanites dicūt p̄titiunt. Quibuscū
 qz in febribz ictericia supuenerit ante septimū diē malū. Urina al
 ba vel parū tincta in ictericia citrina malum est signum Ictericia q̄
 venit sine febre hominibz in p̄ma senectute aut decrepitis carnosiss
 aut p̄gubz raro aut nunqz curatur.

De Renibus et Venis emulgenti bus Caput. liij.

Enes sūt mēbra officinalia sp̄matica carnosia rubea solida
 dura p̄guedine inuoluta cōcana cū quadā rotūditate ac
 planicie oblōga. sup̄ lōbos et sp̄dilia in tergo colligata
 ad mūdificationē aq̄sirat⁹ sanguis a nāsa ordiata a sagui
 ne cū aquositate attracto nutrita et augmētata. Renes grece nefri
 appellati vnde nefressis siue nefretica passio. generaliter sup̄p̄ extē
 dunt se ad totā sp̄oū regionē. que in pres extrinsecas et intrinsecas
 p̄tē. p̄p̄te aut sunt sup̄p̄ descripti. pres extrinsece renū sunt sp̄diles
 renuz de quibz dcm̄ est. et lūbus exterio. q̄ est caro supiacēs ossibz
 ip̄sis alkati. intrinsece siue interiores nō q̄ renes cōstituit sed int⁹
 in corpe ad renes tendūt et ip̄is seruiūt regionē renū cōstituētes s̄z
 quorū aut quibz vt vene emulgētes lūbi parū viritides et ip̄i renes
 vene emulgentes sunt duo rami vene chills descendētis cum arze
 riā magna que est ramus adorti. orti ab ip̄a in directo renum ves
 rū nō ex directo vna alteri sed dextra emulgens orit̄ in loco altiori
 sinistra in loco inferiori scdm̄ rami situm ingredientes cōcauitatē
 sp̄oū in qua rarefiūt. et in p̄aniculum rarum per quē transire pos
 test aquositas transeunt. Sanguis vero supra ip̄m remanet et sic
 fer quedā regurgitās in carne renū paulatim disseminatus cen in
 vaporem mutatus vnitur renibus et fit nutrimentuz ip̄oz h̄inc est

vi. aphor. xliij.
 xxxv.

vij.
 v. aphor. vltimo
 vi. aphor. xliij.

Bernb. de gordo
 nio

Buic. xliij. tercū
 trac. ij. c. ij.

liij. aphor. xi.

liij. aphor. lxvij.
 Buic. ij. q̄rti trac
 taru. j. c. lxxvij.
 et. xv. tercū. c. liij.

Buic. xvij. trac.
 p̄mo capto p̄mo.
 Gal. vi. de iuuu.
 capitulo. ij.
 Gal. xij. terapē

Gal. vi. de iu. c. liij.

ij. de ptib. ix.
De ano vene vē-
trē hntis descē.

Gal. vi. de iuu. c. ij.
Auit. xvij. tercij
c. j. in fine.

Gal. vi. d iuu. c. ij.

Auit. xvij. tercij
c. j.
Gal. vi. d iuu. c. ij.

q̄ vene emulgētes cū arteria nō diffundit p̄ totā substantiā renū
sicut in epate. sed p̄ aliq̄ solū p̄tem et forte lateraliter vsq̄ i mediū
Non em̄ in ꝑcanū terminant siue ventriculos sed in corp⁹ extendū
tur seu ꝑsumūtur reticularū ꝑpter q̄d in eoz cōcāno nō fit s̄gūis
neq̄ coagulaf̄ mortentiū An at̄ ꝑter dictas venas emulgētes q̄ q̄st
fugunt sanguinē. alie pueniūt vene ad substantiā renū Declarat ꝑst
liator dñs. lxxxvi. Cōcludēs fm̄ aristo. ꝑmo h̄sto. xvij. et. ij. c. ij.
Et gal. vi. d iuu. c. ij. dicētes Et nō indigēt renes vena tertia ve-
nienti eis ad cibandū eos. sed sufficiūt due vene copulate ꝛ. Op-
positū at̄ videt̄ a quibusdā dicere Auit. ꝑma ꝑmi inquit D̄ vna
ex decē ramificat̄ anteq̄ ad corā pueniat ad duos tēdit renes Et
xvij. terc. j. in fi. Aduenit renib⁹ vna ex latere epatis Et arteria ex
latere cordis Et itez. xix. tercij. Ad renes venit sanguis plim⁹ cuz
a quositate et venit eis itez ꝛ. Signū ex mictu sanguis sumentes
quē ex ruptura venulaz et nō emulgētū dicūt puenire Decipiūtur
aut̄ h̄j qm̄ anorboma oñdit nullā aliā ꝑter emulgētes ad renes ap-
plicari ab extra incidēdo et̄ lateraliter interi⁹ versus. nulla alia
reperitur. ad p̄nculos aut̄ renū minntas puenire veuulas capillis
siles q̄ i a p̄nculis ꝛ villulis renis dextri ꝑsumūt̄ admittit̄. renes
etern̄ p̄ p̄nculos suos sentiūt sicut epar et splen. ad quem neruus
paru⁹ puenit coplat⁹ cū cooproto vestiete ipos aut ex quo p̄ncell
renū creatur vt sentiāt p̄ ipm̄ ꝛ remoueat̄ a nocumētis. Intentio
etern̄ nate in diuisione neruoz oib⁹ mēb⁹ fuit ꝑpter tria. quoz vnū
est sensus scdm̄ mot⁹ volūtari⁹. terciū ꝑceptibilitas illi⁹ quod nos
cet ex inuiscēto Et sic ꝑtꝛ q̄uo vene arterie ꝛ nerui ad renes diri-
gunt̄ Lumbi at̄ sunt carnes subriles villose lōgitudiales iūꝛ renes
posite q̄ se tenēt iūꝛ spinā ex vtraq̄ ꝑte inferiori site inter sp̄cūles
et sip̄ac renes sustentantes. vt sup̄ ipos sic sup̄ culcitraz. sip̄ac me-
diante tāq̄ lintheamie req̄escāt. De p̄guedine et portis vritidib⁹
ꝑtēbit ex sequētib⁹ Renes nō existere mēbra officialia satis claret
q̄ ad offitiū aliquod ꝑficiēdū sunt a uara depueati. vt ex iuuamēris
clarebit. ꝑtes etiā integrales nō capiūt toci⁹ denoiatōꝛ. sed q̄ sint
spermatice mēbra Hoc for̄sitā ex eo ipo elic̄t. q̄ nō sunt villosa sic
muscl̄ ꝛ lumbi sed in ꝑncipio creatōis ex sanguie mēstruoso creata
Sūt itaq̄ absolute carnosā et relatiē spermatice Carnosā at̄ mēbra
sunt renes carne simplic̄ ꝛ infusa sic ꝑtūit sup̄ Dura ꝛ sp̄ssa vt nō
attrahant nisi subtile Si em̄ raea ꝛ spongiosa esset caro sic splenis
grosuz et sp̄ssuz attraherēt Et vt n̄ ledātur a mltitudie sup̄fluitatis
aquoſe. quā ꝑtinue suscipiūt. que de se est acuta cui associātur vt in
plimū hūiores acuti Est etiā sp̄ssū corp⁹ forti⁹ ad attrahēdū aquoſ-
sam superfluitatē. ꝑterea dura et sp̄ssa est substantia renūꝛ vt
nō currat sanguis et exeat cū v̄ina ex cannalib⁹ renū sicut cholera

tertia uue subtilior est sanguis et suba ipozii est rubea siue subru-
 bea gra sanguis qui in ipis colat. piguedie inuoluta. ppter colame-
 tu3 aquose supfluitatis. in quo est pigue qd est ex aquoso sanguine
 generatu. Sanguis itaq3 aquosus bene digestus q remanet in renib3
 couertit in piguedine 7 sepiu. Sicut em in pbustis residuu pbustio
 onis est cinis. ita in hñorib3 decoctis in epate supfluu iporum ad
 renes deriuatu est piguedo et sepiu. Et ideo in vtroq3 cinere vides
 licet et piguedine remanet aliqd calor3 siue igitis quo fit vt pigue
 leue sit 7 hñorib3 resideat at3 fluitet no intra ipos renes. qm densu
 hoc visus est. sed circū renes est circūdas ipos. in hñs q piguescere
 solent adipe Aut seuu in hñs que seuo opimatur. Et q3 renes st3 ex
 vltimis visceruz in hñtib3 renes oportuit ipos esse calidos. qten3
 hñditate attrahāt q3 calidi est attrahere hñidū. piguedo 7o multū
 cōseruat calorē. Etia lūbi in q3o reues situāt carne vacant. vt flecti
 possint. oim em flexus. excarnes st3. Carnis itaq3 vice 7 vt meli3 bu-
 more discernāt et cōcoquāt cum oim pigue calidū est renes adipe
 oblepti muniūt. aut pigui operiūtur Sed no eqliter q3 dexte mi-
 nis est piguis q3 sinister. cuius rei cā est q3 nata dexte pris siccior
 est et mobilior. Por3 aut 7trari3 est piguedini. q3 liquat et 7sumit
 eam que no gñat circa renes agentis gra sed caliditatis. sed finis
 et materie sicut de pignedie que ē circa cor patuit. hinc diuiti auas
 ro a quibusdā assilant. Ipe etiam altior est sinistro 7 epati vicinior.
 igit et calidior. Cōsumit ergo magis hñidū qd est in ipo q3 in sini-
 stro. Ex aquoso etem sanguie 7uerso 7 non 7sumto piguedo puenit.
 Et si nata intēds meli3 multū circa renes 7gerit piguediuē ppter
 causas inductas. ouib3 tñ hoc accidit q3 ex ipi3 abundantia pereunt
 putrefactiois cā que facile in hñido distpato aduenit. aut vctosita-
 tis que ex renū opilatōe surgit et hñido vaporate causat ad cor per
 venā adortū penetrantis. aut siderantis ipm inficit 7 motū inducit
 Cōcauitas renū est mag3 licet aristo. dēt q3 habeāt snū extguū. ppter
 multā aquositate que in pua cōcauitate recipi no possit cū sit subri-
 lis attractioi obediēs Inuenit etiā fer in renib3 ppter aquose hñidū
 tatis colamētū. hinc in quibusdā pfūdita maior ē renū q3 in alijs
 At illi3 gra pl3 ceteris fetent. humiditas vero aquosa supflua exit
 quasi ex medio renum. et vadit in vias vitides quousq3 pueniat
 ad vesicas. et he vie st3 dure et fortes vt dicit in sequētī capite Sic
 itaq3 patet renū pres intrinsice. que sunt substantia pris. 7catitas
 pānicul3. et colatoriu qd ex vena emulgēte 7stituit. Quātitas renū
 est duplex discreta videlicet 7 ptinus. Discreta siue nūer3 est q3 res
 nes sunt duo ppter multam aquositatem. quam vn3 sufficēter
 trahere nequit Et q3 si vni accidit nocumētum. alter oparō3 faciat

S i

Dña. lxxvi.

Alber. xiiij. de aia
lib. c. viij.
ij. de ptib. ix.

Regula
Regula
Pl. xi. c. xxxvij

Alber. pmo d aia
lib. trac. iij. c. vi.

ij. de ptibus. ix.
pmo histo. xvij.

Gal. vi. de iunao
mētis. c. iij
Auc. xvij. trac. ij.
trac. i. c. i.

Auic. xvij. tercij
trac. j. c. j.

pmo histo. xvij
Alber. xij. c. vij

ij. de pnb. ix.

Alber. pmo d aia
lib. trac. ij. c. vi

Gal. v. de iuuu.
c. ij.

Bartholo. in de
pprietatibz reruz.

c. de accntibz sup
uenientibz virtuti
bus renum

ac vt corp^o alijs fo: et equale. Et si fuisset vn^o magn^o coartaret aut
dorsu^o vsus posteri^o aut viscera vsus anteri^o. et copmeret alia mem
bra. qre loco vni^o mebru^o magni creata st^o duo mebr^o a pu. q st^o duo
renes. et sic pz qritas p^otinua qua hnt. Figura renu^o intus est p^ocava
vt dcm est. exteri^o v^o gibbosa z nodosa aliqntulu^o oblonga rotunda
sicut ouu^o com^ossum vt sint maioris capacitatis z oblonga rotunda
angulis alijs mebr^o z vt meli^o z magis distincta fo: et in eis vene
emulgetes subintrates ipos z por^o vitrides ori^o ab eis. Et isti mea
tus a qbusda^o dicunt additameta. ab alijs colla. ab alijs orifitia sine
canales. Et assilant hoim renes renibz vacce aut bubuli. figura no
qritate. Sunt em^o ac si essent cop^ositi ex ml^ots p^ouis renibz vallico^o
si no^o eqlia z p^otinue sup^ostiet. que admodu^o ouu^o et alioz qdrupedu^o
renes. ppter qd dolo: renu^o in hoibz difficilis est curat^ois. eo q infir
mitatis ca^o diffundit z est qsi in multis renibz z distinctis ab inuice
p angulos sup^ostiet. ideo qn iuuat in vna pte iuuame no^o trahit ad
ali^o. Locus renu^o est post epar z splen^o iurta spin^o dors^o. po^o z. xij. spo
dile costa^o in vtroq^o latere. z sup^o spondile renu^o p^oim^o. Situs renu^o
est q sinister ponit sub dextro vt det locu^o splen^o dndenti ad inferi^o
st^o dcht. epar v^o eleuat. qre vt latera sint eqlia z ne in sinistro locus
esset vacu^o sinister ren dndit. Aut vt vlteri^o in dnu^o vsus vesicam
trahat aquositate. In omnibz eti^o renes hntibz qles sunt q pulmo
ne sanguineum hnt. ij. de pnb. ix. dexter est sinistro calidior merito
itaq^o eleuat sup^o ipm. Epar etem^o qsi tagit dextru^o ren^o ideo fo: et
pmo attrahit. sinister ac scario adq^oitate. qn em^o mebr^o attrahens est
ppe id a quo dz attrahit attractio est melior z ideo no^o est iuxta ves
ca. Coplexio renu^o est calida q: carnosu^o sunt. no^o em^o multa cuz no^o hnt
intermissas venas. calefiut at a vena magna z arteria. Sunt itaq^o
renes calidi z naturalis caloris p^oseruatiui. frigiditatis z dors^o spo
diliuz p^oatiui. a p^ocavitate epatis aquosi h^ois attractiui. sanguis
colatiui. vtutis naturalis p^ofortatiui. h^ois semialis gnatiui. porosi
rotundi. p^oquedine coopti. z carnosi. Sunt em^o porosi ppter faciliore
aqueose sup^ofluitatis attractione. Rotundi ne colligat aliqne humore
ad putrefactione. p^oquedine muniti ne ex frigiditate ossiu^o aliquam
sustineat lesionem. Colligata renu^o est cu^o corde p arterias. cu^o epate p
venas emulgetes. cu^o vesica per poros vitrides. cum cerebro per
p^oniculum inuoluentem in quo dispigitur neru^o p^ouis. Luz dorso et
sp^o dilibz ac intestinis p ligameta z p^oniculu^o susp^oderet. Renibz fm
veritate insunt ocs vtutes naturales. scz attractiua p emulgentes.
expulsiua in poris vitridibz. retentiua z digestiua in suba ipsoz. qb^o
Zuer. ij. col. addit vtute discretiua. q discernit puenies a discoueni
q sicut in alijs mebr^o sub digestiua p^obendit. ad cui^o p^ouationem fun
dit sanguis in vrina p^opterea q aquositas sanguinea que mittit eis

ab epate vt nutriat ab eis immutari nō possit. Sed qñ priuatur
 stus attractia tñc fit ydrops hypofarcha. cū vero augmētabit fit dy
 abetica. Quæta stute attractiua debilitat retentiua ⁊ digestiua. Ul
 tra has stutes dat renibz colatiua q̄ est eis ppria. quā sub discretis
 p̄bendere possum⁹. Opatoz harz virtutū sunt iuuamēta renū q̄z
 p̄mū et cōe est separe aquositate a sanguine. scōm. ⁊ p̄mū est attra
 here aquositate. tertiu ē mōdicare sanguinē ab aquositate ne coirū
 pat̄ sed pur⁹ vadat ad nutrienduz mēbra. Sanguis etenī in epate
 exis indiget aq̄sitate. vt ea mediāte valeat trāsire p̄ artissimas ve
 nas epatis. Et si at dicta hūiditas suū expleuerit opus. nō oportz eā
 ampli⁹ in corpe manere. sed a sanguine separe ⁊ extra corp⁹ expelli
 ne manēs sanguinē in corruptionē deducat. Ad hāc ergo aquosita
 tē a sanguine separendā attrahendā ⁊ expellendam creati sunt renes
 Et p̄cipue eā q̄ est in sanguine exite i epate. alia trāsire in venis
 p̄m p̄ sudore expellit. p̄m ad renes trahit. Hinc sup̄ dispōe epas
 tis. renū. vesice. ⁊ toti⁹ quodāmo corpis ex vrine sūba colore ⁊ p̄ten
 tis in ea iudicat. Non sunt itaqz renes ad esse et vitā opantes. sed
 poti⁹ ad sup̄fluit impediētis remotionē. seruiētē epati mōdicādo. ⁊
 vesice p̄pan. lo. Volūt tñ qdā q̄ in renibz sup̄fluitas gñat sp̄matica
 auctoritate Naronis dicētis Renes sunt dicti eo q̄ obsteni humo
 res ab his nascunt. Nā vene ⁊ medulle tenuē humorē defūdāt i re
 nibz q̄ liquo: rursus a renibz calore venerez resolut⁹ recurrit et ad
 loca genitalia se diffundit. Egritudies ⁊ accēta renū sunt debilitas
 et dolor renū. apata. vlcera. lapides. caliditas ⁊ macies eoz. erup
 tio sanguinis. ⁊ difficultas vrine. corrosio. abscessio. et aptio venarū
 mala p̄pleto pura ⁊ cū materia Egritudines p̄pōis in q̄titate pul
 tate ⁊ magnitudine eoz. d̄ quibz. xvij. tercij. trac. 1. c. ij. Signa egr
 tudinū patēe dicto trac. et in sequētibz. Cura passionū p̄. ix. meimz
 c. vij. Nocēt renibz. alleū. aq̄ p̄urbata. lac caseatū. mala immatura
 mustū ⁊c. Renibz vlceratis nocet acetū squilliticū. cicera Causant
 lapidē. amidū. case⁹ hūidus. cāphora. farina cū lacte. lagana. carnes
 porcine. triticū coctū ⁊c. Renibz p̄ferūt. anisum. apū romanū. oleuz
 citonioz. fic⁹ hūide ⁊ sicce. ius galli. vitella ouo:ū passule. petrosili
 nū. pulēgiū. plātago. p̄pericon ⁊c. Nefreticis p̄ferūt acetū squilliti
 cū. apū int⁹ ⁊ extra. anisum. citonioz. intestina comesta. folia enule
 cū vino cocta apposita. iūcus odorat⁹. oleū amigdalaz. ⁊c. Infrigi
 dātia renes ⁊ dyabeti p̄ferētia. cāphora potata. cassia fistula cū diu
 reticis. cucurbite cōdite ⁊c. Calefariētia renes. dyambra. galāga. ra
 pe. ruta. ziniber p̄ditum ⁊c. Opilationibz renū et vesice. amigdala
 amara. anisum. apū. cētaurea. feniclm. s̄rup. acetosus. de radicibz
 ⁊c. Purgāt renes. agaric⁹. oleū amigdalaz. aq̄ mellis. cubebe. ficus
 sicce. malua. peonia. pillē artetice ⁊c. Dolorū renū p̄fert. alleū coctū

Auic⁹. xvij. tercij
 c. 1.

Gal. v. de iuuā
 mitis. c. 1. in fine

Auer. ij. colbe
 acci. sple.

Isidorus

Gal. vi. de mor.
 c. ij.

Gal. vi. de interi.
 oribz. c. ij.
 Gal. de alimētis
 p̄mo. c. 1.
 Auicē. ij. cañ. c. 1.

sumptū. adeps asini siluestris cū oleo costino dyacarcuma magna
 ius galli. fenicū. galanga. semē vitice zc. apostematibz renūz cinnam
 momū cū oleo cira et vitello oui. petrosilinū. poliū zc. vlcerebus
 renū zfert. Lac ablato sero oleū mirtinum. oua sorbilia repide sūpta
 vinū sumptū cū oleo puocat vomitū zc. lapidi z arenulis renū cōs
 ferunt. radix acetose cū vino. anisūz. amigdala amara. aqua cicercis.
 artbemisia cū vino. camomilla. caseus antiquo cim inū. cubebe fo
 lia z fructus cū vino. lapis adamas zc. tiriaca. pulegiū cū vino zc.
 sanguis birci a pprietate frāgit z curat calculū Alber. v. de aialibz
 trac. ij. c. i. Preseruāt a gñatōe lapidis aq mellis. cassia fistula cum
 diureticis. et infusioe liquiricie. genestra zc. puerorū lapidi Confe
 runt semina peonie in pñcipio gñationis lapidis zc. Quicūqz nes
 phretici fiunt supra qdragesimū annum nō sanantur. si p longum
 tempus ante. xl. annum fuerit nefretici. Nefretici et circa viscera
 dolores laboriose sanantur in senibus. qz etas istozum semp. flectit
 se ad debilitatem. Omnia renūz apostemata velocia sunt vt in las
 pidem puertantur. Si sanguinera aut pus mixerit aliquis renūz
 aut vesice vlcerationē fecit. 4. aphoris. lxxv. Lapis renūz vt plu
 rimum venit piquis. vesice aut extenuatis. Et lapis renūz senibz
 vesice vt plurimū pueris ab infantia vsqz ad pñcipium pubertatis
 Quibuscūqz in vniis arenosa substāt sedimā hīs vesica z renes
 libiasim hnt. vniā in cuius fundo apparet humor plurim⁹ digna
 est vt ex illa generetur lapis. Quando sedimen est arenosum non
 aggregatur lapis. qz materia nō est multa z coartata. lapis renūz
 et vesice morbo est hereditari⁹ Quanto vniā est clara tanto magi
 lapis in renibz est zfirmatus. lapis sicut cicer aut frumēti granum
 citius impedit vniē exitum. qz magn⁹ qz citius transit ad foramē
 virge. In renibz aut quāto maior tanto. peior raro vñsus est homo
 in renibus aut vesica lapidē habens Si ventrem laxum habz aut
 vtatur vomitu. Quibuscūqz piquis hypostasis z conglobata hīs
 nephreticā et acutam egritudinē fore. Qui vtunt multo coitu ha
 bentes calidos renes vtantur dolore renūz. lapis in renibus ge
 neratur ex flegmate vinctuoso. sicut lateres ex terra glebosa. Ex fleg
 mate enim gipseo subtili euaporato per calorē indurentem gene
 rantur lapides in corpōibz hominum.

Gal. de pmodi.
 tirface.

Mefuc. vi. anti.

iiij. apbz. vij.

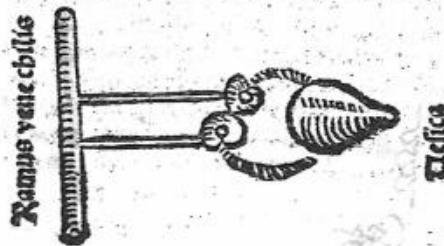
vi. apbz. vi.
 Auic. xvij. tercij
 trac. ij. c. j.

4. apbz. lxxx.

Auic. xvij. tercij
 trac. ij. c. xvi.

7. apbz. xxxvi.

Alb. ij. d aialibz
 trac. ij. c. ij.

De vesica et poris vitidibus Ca^o

pitulum. lvi.

Vesica est concavum hūmāli extremi digēsti panniculolum nervosum forte album et concavū ex duab⁹ tunicis subtiliter ptextum, forma cū extenditur rotundum p cui⁹ duos canales poros vitides appellatos, subitrat vīna a renib⁹ trāsmīssa, ingeniose pstitutos, vt etiā pedib⁹ elevatis nequeat exteri⁹ reverti. Sic igit^r creavit de⁹ vas supfluitari digēstiois pme qd aristo. aliu⁹ appellat, ita creavit ppiū vas supfluitati digēstiois scde vesica aut chistia maior siue vas vīne appellatum mēbrū crīstēs organicū qz ptes recedūt a toci⁹ dēnomiatōe, offitio deputatū Scrutē em̄ epati et renib⁹ qz in se pgregat scde digēstiois excrementū siue aquositate v. inale gnatā in renib⁹. Cuius duplices sunt ptes, integrātes scz siue iurinkice, et aduēctice. Constitutus ptes it^r collū et chistia. Collū vesice est carnosū pcauū, longū tortuosū ptenus vsqz ad vgi, lacerto pstricto circūdatū, ad vīnale aquositate eiciendā deputatū. Collū esse carnosū declarat^r ex eo qz incisus p^r solidari Natura em̄ sp facit id qd melius est Et vbiqz qd aliūde dempserit reddere ad pte aliā solet qre et^r ordinavit collū carnosū ppter ei⁹ stricturā vt si a nocumēt^r lederet^r cōcrescere possit. Hinc. iij. hīsto. xv. dī nec vesica pēsa coire pōt nisi ad ipsū exordiu⁹ sue ceruicē, quāqz nō ignoro ita aliqu⁹ ptingisse vt vulnerata vesica solidelceret, sed qd admodū raro ptingit parū id obseruādū censeo, defunct^r nil hōio⁹ ad vesicā trāsmittit. At vīus nō solū humor sed etiā sicca quedā pcremēta dñdūt Ex qb⁹ calculi pfiūtar q⁹ nūbilo differre a conchilijs viderētur, cōcauū vt p ipm trāseat vīnalis aquositas, lōgū vt pueuiat ad locū excretiois, intrat em̄ vge ppositō; in vīris, longius itaqz nccario est in vīris qz in mīleribus Tum ppter maiorē tortuositate qz hz in vīris Directe etem̄ in mīlerib⁹ pcedit tū ppter ptesionē vge ad extra Collū etem̄ vge exire incipit os femoris subtiliat, et fit qsi vna via instar magne vene trāsīt p vgi fm lōgū vsqz ad extremū ei⁹, in quo tres vie vñū constituit foramē vt dcm̄ est Mulier autē nō hz vī ita lōgā, nec collū vesice in eis trāsīt vltra os femoris, sed ppe foramen vulue terminatur Neqz tāta est anfractuositas in collo vesice mulier^r sic collum vesice in vīris hz, nā in mīlerib⁹ vñū solū hz anfractū ppter ptingētatē vesicay, i mīlicib⁹ ipay in vīris at tres hz anfract⁹ sub pectie et osse femoris qb⁹ facili⁹ retinet vīna, ppter qz et^r integre nō mū dīficat vesica ab adūitate sed sp aliqd retinet inq⁹ voluptatē sicut sercoib⁹ inrektia Et in collo vesice ē lacert⁹ cui⁹ fila st^r fm laticu⁹

1. hīsto. ij.
Petr⁹. x. pble. 19

Auic⁹. xix. tercij.
c. 1.

Auer. iij. col.

Gal. 6. 8 tu. c. iij.

Arist. ij. 8 pti. iij.
Auic⁹. 19. 10ij. c. 1

Gal. vi. de ius.
c. iij.

Gal. vi. de iuuu. c. iij.

dine vt expellat vrinā grā em^o dī musculosus p hībēa eritū aq̄sitar^o a vesica nisi cū volūtate mollificāte ipm. Cum em vesica repletur euacuat qd est in ea cū volūtate ad quā pducit necitas. Vesica em facit strictionē et p̄pressionē sup vrinā cū villis suis trāsuersalib^o. Et accidit sic accidit vesice plene aq̄ cum pomē sub brachijs. Nā dilatur lacertus q̄ est sup orificiū vesice. Et p̄mittit lacert^o mirach latitudis qui est sub vmbilico adiuuās sua p̄pressionē ad expellēdū vrinam extra corpus. Hoc autem adiutorium a lacerto mirach vētris p̄tingit pauca vrina in vesica exite. v^l cū ipa defecta est non potēs expellere. An aut actio vesice sit volūtaria aut naturalis lacus p̄t^o in Nlico. f. v. trac. vlti. c. j. dicēte. Actio v̄tut^o retētie est volūtaria sed expulsiue ē naturalis. Cū hīsta vesice ē p̄aniculosa q̄ ex agnis ideo rupta nō coit nervosa vt sentiat et extēdat solida et fortis vt nō ledat a reb^o acut^o substātie aq̄se p̄mixtis. rotunda q̄ten^o facilius extrinsece aduētiētib^o resistat. et tuta sit atq̄ maior^o capacitat^o. Cōcaua ad p̄seruandū. alba grā nervoz ex duab^o p̄texta tūicis. Quarū p̄ma est exterior silis tortici q̄ v̄i coopto:ū orta a poris v̄itidib^o operiēs et claudēs vesicā ex p̄te renū p̄texta ex villis lōgitudinalib^o in q̄b^o viget magis v̄is attractia. sc̄da est interior: dupla respectu extrinsece ex latitudinalib^o p̄posita p̄pter exp̄sionē. et trāsuersis p̄pter retentionē. et sunt villi nervoz et ligamētoz vt vesica sit vehemētior^o fortitudis. q̄ multociēs q̄libet die et nocte debz distēdi et repleri et rursum euacuari et p̄trahi. Ad chistim et collū veniūt ab vtroq̄ latere duo nerui magni quoz origo est ex tūica q̄ est in osse lato qd ē in fine doisi. Et vene q̄ rarificātur expanduntur et diuiduntur in eo. Nerui etem accedūt ad vesicāz vt sens^o et subtilio: sit et velotio: vene vt p̄ eas nutriat^o. Et arteria p̄pter caloz et sp̄m viuificātē. p̄ter dictas venas accedūt due vene q̄b^o attrahūt supfluitates a renib^o q̄ p̄p̄te dicūtur porū v̄itides q̄si vrinā dātes arabice alcabin. Supfluitas em q̄ ad eas accedit sola est et pura nullā h̄ns sanguis mixtionē. Sūt at porū v̄itides duo cānales q̄m substātia ē silis sube vesice lōgi duri et fortes q̄ d̄ndūt inferi^o a renib^o et p̄tūgunt exteriori tūice vesice. dein intrāt collū vesice et d̄ndunt vltra et penetrant sc̄daz tūicā vesice quā in collo p̄forant et effundūt vrinam in cōcauitatē vesice. iste anfract^o ideo fit vt q̄n hō inclināz non effundat vrinā. porū at in vesica vtroz tres h̄nt anfract^o q̄m p̄m^o est venarū emulgentiū p̄tūicā p̄mā penetrantiū. sc̄dus est diuersio q̄ diuertunt^o inter tūicā et tūicāz vsq̄ post penetrctōz tūice sc̄de. Et terci^o ē ad collū vesice ex ipa vesica. In mlierib^o aut duos h^o q̄ terci^o est i eis cuz sc̄do Vesica itaq̄ non p̄forat directe vno foramine magno sed. foraminib^o p̄uis et obliq̄s a laterib^o p̄cedētib^o inter tūicā et coop̄torūz sic d̄m est vt q̄n impleret^o vesica aut p̄miret^o nō rediret ab

Auer. j. r. ij. col. Gal. vi. de iuuu. c. iij. Auicē. xix. terci^o c. j.

Alb. l. de aialib^o trac. ij. c. ij.

Auer. j. et. ij. col.

Auicē. xix. terci^o c. j.

cendēdo per poros vitides ad renes. immo quāto pl⁹ implet fo-
 ramina illa magis clauduntur q: partes vntus runcice ad partem
 alterius siue coopertorij applicatur vnta q:gregata in concauitate
 vesice et tpe necessitatis p foramen puum colli ad vgam ducitur z
 expellitur. Vesica hoīs est magna respectu sui corpis z maior q: in
 ceteris aialib⁹ ppter multā aquositatez excedentes colerā ideoq:
 vesica est maior felle. figura eius est rotunda vt sit maior capacita-
 tis et magis tuta a lesione occurrentium z contenti in ea. vesica in
 vltimo loco posita est inferius p quem exitus supfluitatis cibi pōt
 melius exire. Est em vltimū membrorū interiorum pendēs a vjs
 pcedentibus a renib⁹ p quas affluit vnta. locatus inter anum et
 vmbilicum aut femur qui locus arabice d: chana in vntis sup in-
 testinum quod dicit longāon declinās ad latus sinistrum in multe-
 ribus vero supra matricē iacet vt patebit. Situs vesice est q: collū
 tendit inferius ad virgam aut collum matricis vbi exit aquositas
 vntalis Cistis vero siue bursa dependet a portis vitidibus ner-
 uosis Complectio vesice quo ad collū est ca. et hu. Sed q: ad fundū
 et bursam est fri. z sic. iuuamēta vesice opatōes em pprie nō habet
 sicut nec cistis fellis vt. ij. tergū colligū sunt attrahere cōgregare
 et retinere vntā p morā. ne sepius surgam⁹ ad vntandū i. cur ac-
 cidit patientib⁹ ardor: vntis S: cū vnūquodq: membrorū ordinatoz
 ad trahendā supfluitatez sanguis nō trahit nisi q: cōueniēs est sibi
 in cibo. ideoq: in eis fm auer. col. ij. sunt quin: virtutes p q: opant
 non p toto. sed dūtaxat pro seipis quare dictū est q: pprie nō habeāt
 opationes. Attractiua est in longis villis vtens caliditate pluri et
 siccitate tpatā. retentiua in trāuersis cui⁹ caliditas equalis z siccitas
 maior est. Expulsiua in latis opans per caliditatez et siccitatem
 tpatam. Digestiua q: habet caliditatez additā cum tpatā hūiditate
 sub qua discretiua clau. iij. Iuuamēta musculi existentis sup collū
 vesice sunt adiuuare ad hōc vt nihil remaneat ex vnta in concauo
 colli z in cōstringendo vesicam. ac phibere ne vnta creat an suaz
 hōiam z ad velocitatem exitus. Accidentia vesice quib⁹ ipius le-
 duntur opatōes sunt. completio mala cum materia z sine ea egrit-
 tudines cōpositiois. vt opilatio egritudies q:ritat⁹ in magnitudine
 z puitate egritudies sit⁹ in augmēto z dislocatiōe. egritudies p:clā-
 rea st⁹. suria. strāguria dūsuria. vlceratio apostēata. scabies ex mala
 completione. ardor: vntis. opilatio ex Lapi de q: dicit lithiasis aut hu-
 miditate grossa aut sanguie coagulatio. aut apostēate. diabetes. in-
 uolūtarius vntis exitus. vntis dolor atq: debilitas vesice. m-
 ctus in lectu tpe somni. mltitudo z paucitas vntis. mict⁹ sanguis
 ex raritate venarū emulgentium aut ex alia cā. mict⁹ saniet. mict⁹

Alber. j. de aial.
 trac. ij. c. vi.
 j. histo. xvij.
 Gal. de iuuu. vi.
 .c. iij.
 j. histo. xvij.
 Alber. j. de aial.
 trac. ij. c. vi.
 Auer. j. col.
 Gal. s. d. iu. c. vi.

c. d. iuuu. offi. i. fi.

Mali rodoā. ij.
 reg. cō. riiij.
 Gal. vi. de iuuu.
 mētis. c. vlti.

Auer. ij. tercij.
 Gal. ij. teg.

Auer. ij. col.
 Drūa. lxxvi.

in vesice

in vesice

latior

indifinny vesice

in vesice

in p. l. xxi.

in vesice

in vesice

Alb. xxiij. 8 aiaf. trac. ij.

Auic. xix. f. c. ij. cv.

Ca. vi. apbo. c. i.

Auic. xix. f. c. ij. c.

Pe. bis.

v. apbo. lxxvi.

xix. tercij. c. iij.

iiij. apbo. s. vij.

iiij. apbo. lxxi.

r. p. b. l. xxiij.

pflorum. Nocentia vesice et vijs vine sunt acetum Cantarides
 vne. nocent vlcerebus vesice Cantarides. cicera stassifagra pro
 uocat mictum sanguis alumē catarides ruta rē. Caufant strāguriā
 aque minerales. fungi tubera rē. Coferūt vesice r vijs vine. Anisū
 aqua mellis caomilla rē. Vesice passioibz offerūt folia cupūi. succus
 plātagis. decoctio cāoille rē. Opilatōi vesice aq ciceru. ririaca maq.
Tumori vesice Alieum Nillefolium yfopus et cetera. Tentofita
ti vesice adeps asini siluestris et cetera. Mundificat vesicā Ello
 borus niger lupini rē. dolori vesice offerūt balneū ppetentiū her
 baruz. ciminū enula malua rē. Aposteatibz vesice Butirū ciminū
 agreste rē. Scabiei et lichenis vesice Aristo. liquiritia oua semico
 cta rē. Ardoi r aduistiōi vesice Bilea amigdale lac. vlcerebus vesice
 aristo. cauda eqna butirū lac caprinū rē. lapidi in vesica Acetum
 squilliticū mictidatiū stolopendria vnguentū alabastru rē. Sanguis
coaguloto in vesica. Coagulū matricaria ciminū rē. mictui sāguis
vincapuita oua cruda sorbilia aristo. diuretica r p uocantia viāz
 sunt absinthiū. affodill. agn. cast. castanea caulis. cerasa. cepe. al
 leum. anisuz. ciminū. citoniū. cū melle rē. Difficultati r guttatōi
vine offerūt amigdala amara apiū nux muscata. sūmptū rē. Res
stringūt fluxū vine. glandes lentes ozimū. pulegiū. Inuoluntario
exitui vine acetū squilliticū offer. renes asini enula rē. Strāguriē
et dissurie offerūt alleū. castoreū fer vini vsta cū vino sumpta. semē
 peonie. vini squilliticū rē. virga saronis masculi offer hūz q pa
 ciūtur in vesica r q guttatim r cū difficultate mingūt. Siliter res
nes ericij cōesti rē. Omēs spēs opilatōis vesice q accidūt sī cum
 dolore timore r suspēsiōe. Rembō sanie hūtibz stranguria accidit. v.
 apbo. l. ix. In ano r matrice pblegmonē paciēti stranguria accidit.
 frequēs suflatio vēti hortalis caulat dissuria ppter fri. r sic. iij. apbo.
 vi. Diabetica passio semibz r decrepit. accides vir aut nūqz curat
 diabetica pseueras ducit ad liquefactionē et ethicā. vina in dia
betica est multa tenuis et alba ppter quam aquositate moram in
 epate r indigestionē. Diane in decrepitis est incurabilis In alijs
 etatibz curabilis. Diane in pgnatibz bona dicta r vino grosso absqz
 medicis curari dz. Qui sanguinē aut pus mingūt vlcerationez re
 num Aut vesice habent ardor vine in decrepitis vt plimū nō sas
 natur. Ardoi vine in calculosis frequēter venit. apostēata vesice ē
egritudo mala. Quicūqz sanguinem spēte mingunt hūz de rembō
 vene rupturam signat. Qui sanguinem aut trumbos mingunt et
 stranguriam habēt et dolor incidit in pectine. et sub ventre et peri
 ritoneo patiuntur in vesica. Alia animalia ab homine non pa
ciuntur lithiasim id est lapidositatem Quia subiungalia vt asini
 equi et huiusmodi habent poros et meatus vesice amplos.

quib; vrina demandat ad vesicā. ideo nō retinetur in ipis materia
 grossa terrestris apta veniēs ad vesicā pueri in lapidē. Sicut meatus
 ille p quē vrina ex vesica mingit extra lat^{us} est euacuās foras omne
 plēnū p̄tēntū in vesica. hinc etiā min^{us} in mulierib; q̄ in viris lapidē
 vesice ḡnāf. latiores em̄ hos meat^{us} h̄nt 7 breuiores minusq; anfrac
 tuosos. Porū multē deorsū sunt latiores sursum q̄o defectu coloris
 strictiores. in viris ex aduerso. *Causa q̄ationis lapidis est duplex.*
 Una est virt^{us} agens. s. caliditatis egressio ab eq̄litate. Altera ē ma
 teria q̄ etiā est duplex. Una est materia materie sicut cibi et potus
 terrestres 7 viscosi. Altera est retētio materie 7 debilitas virtutis ex
 pulsive. Et non solū in vna pte corpis sed in diuersis ḡnāf p̄tibus
 Aliq̄n̄ etiā ḡnāf in pulmōe. aliq̄n̄ in capsula cordis. aliq̄n̄ in epate
 q̄nq; in intestinis. q̄nq; in capite 7 in exteriorib; mēbris. vt plurimū
 sūt in reuib; 7 vesica hoīm ex inordinato labore choītu 7 malo re
 gimie. In brutis q̄o talis materia trāsit ad cornua dētes rostra v̄n
 gues 7c. Vesica est in altib; q̄ pulmōē h̄nt sanguineū. iij. de p̄tibus
 viij. qm̄ fungosū pulmōē h̄nt hūida plena hūiditate indigestibilē
 nō nutritiū soluit vesicā puocādo v̄nā. Est em̄ vesica hūidi indi
 gesti receptaculū. digesti autē vt digestio est in sup̄fluitatib; abilitacō
 p̄ma p̄ble. xl. et. iij. p̄ble. xx. Multū pip soluit vesicā. paucū ventres
 scamonea ecōtra q̄ pip p̄pe ē diureticū. scamonea q̄o v̄ctis solutis.

Petr^{us}. x. p̄ble. 43

Gradois Lycop

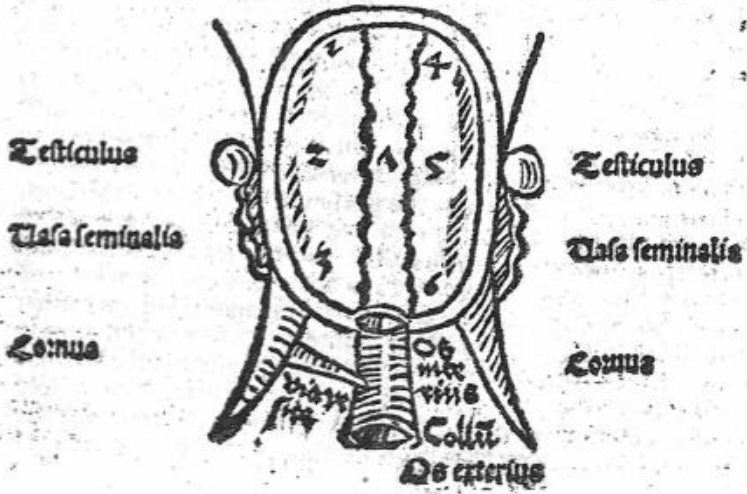
Aulic^{us}. xvij. terciij

Gal. vi. de interi.
v. de interiorib;

ij. de p̄tibus. viij

pp̄ca p̄m̄ bej
p̄ma p̄ble. iij.

Figura matricis

Petr^o. x. pble. 19
Nicolaus pipa.
in pble.
ij. histo. 1.

Alber. 1. d aial.
trac. ij. c. xxiij.
Nicol^o f. vi. c. 8.
in fi.

xxi. tercij trac. 1.
c. 1.

Alber. 1. d aialib.
trac. ij. c. xxiij.

Gal. i d ano. ma.

in de spermate.
ix. d aial. trac. ij.
c. ij.

Drna. xxvij.
ij. tegni. cō. lū.
Pli. 8. naſa. hiſto.
c. xvi.
Drna. xlvj.

Matrix est instrumentū generatōis et nutritōis embrio
nis. sicut terra plātis. ex duplici tunica cōtextū. nervosū
vt valeat defendē. inter vesicā et intestinū rectū situatum
instar vtilis mēbrū puerū ad intra figuratū. Ostiū siue
ceruicē carnosā et cartilagineā rugosā cū chisti q̄ vter^o ab aris.
dē p̄hendēs. cū supioribz et p̄ncipalibz mēbris colligātā hīs an
neris cornibz vasis spermaticis et testiculis. Matricē esse aialis
mēbrū et nō aial. cui tñ assilat qz egritudies p̄rias et mor^o habet
et odores sentit quēadmodū piragoras opinat^o est. sensus et rō ap̄
probat cū nō ex foia p̄ria sentiat et moueat sed ex aia toci^o corpis
in quo existit aut ex ei^o nafali p̄rietate ad res dulces declinat et
fugit res fetidas Sicut em̄ genitale viroz ventositare et spū gignē
tūo a p̄ncipalibz mēbris p̄creato extēdit. et mouet quibz remotus
rurs^o p̄cidit. ita filiter de matrice sciendū est. Hinc est id quod
Bute^o dē. Instrumentū gñatōis est matrix et est in radice creatōis
silia instrumēto gñatōis qd est in vtris. et est hga et q̄ cū ea st. Sz
vnū eoz est p̄pletū p̄cedēs ad extētora. et alterū est diminutū re
tentū in interioribz. et est q̄si p̄uersū instrumentū viroz Oseū em̄
est q̄si siphac matricis. et collū eius q̄si virga. Et duo ova mlieribz
sicut vtris Uerū ipa in vtris sunt maḡ appentia exteri^o elōgata ad
rotunditatē tēdentia. in mlieribz sunt p̄ua sperica siue ampla ten
dentia ad vehementiā p̄ffionē latitudinalis intrinseca in vulua
posita a duobz lateribz ei^o ad os matricis qd p̄tinuat cū vulua di
stincta ab inuicē. ita qz vtrūqz hz p̄ncipalibz vnū neruofuz et nō col
ligantur simul in vna cista. sic testiculi viroz in osco. Et sicut inter
testiculos et virgā virilē sunt vasa siue cānales. ita filiter mlieres ha
bent vasa huiusmōi. q̄ vasa spermatis vocātur inter vtrūqz testicu
lorū Et inter viā que est in collo matricis p̄ quā sperma egredit^o
in collū matricis ex testiculo. vt attrahat a collo ad interi^o os ma
triciis ad foandū p̄ceptū cū p̄mixtiōe spermatis virilis. Emittit
em̄ mlier in coitu albū hūorē. qm̄ testicli mlierū nō sunt frustra. cui
gal. dat stūte informatiā et spermati vtili formatiā. ita qz sit q̄si
instrumētū et semē virile vt agēs p̄ncipale. Albert^o fo dē qz non est
nisi mater ia mēbroz radicaliū. tenēs mediū inter gal. et aristo. cū
quos filiatoz et trūsta. p̄cludūt Q̄ gutta feminea nihil facit ad em
brionis p̄stitutōz sed delectatōis grā dūtaxat in coitu emitit et nō
intus fundit Aristo. in hac pre non credit magna p̄hoz ps Deficit
em̄ in hīs q̄ expimēto a posteris sunt repta. Drnt vasa spmatica in
viris a vasis spmaticis mlierū qz in viro incipiūt a globo et elenā
tur ad supiora vers^o interiorē p̄tē virge. hoc em̄ necē est eo qz globi
viroz depēdēt lōge suspēsi exteri^o ex tea corpūs Et terminat^o hec
vasa sugi^o ad foramina illa ex qbz descēdit id in quo suspēdit^o glōs

bus. et ab illo pcedunt descēdēdo aliq̄stulū oblique inuolute vt retis
 neatur in eis sp̄ma donec digeatur et cōpleat vsq; ad cānalē virge
 per quā expellit In mlierib; it cānales illi declinat a suis globu
 lis vsus duo illa Et deinde deriuatur ad duo emulgoria q̄ sūt vie
 pcedētes ad du; igitur. et ibi emittit sp̄ma ad collum vulue ita q̄
 iste vie sit ducte expūmūt quasi duo cornua arc⁹ recuruati ad illa.
 Iste autē vie sit ad iquina veniētes et ad os vulue exteri⁹ tendūt
 tpe libidinis sicut corde quedā. et distrahūt et aperit vuluā aptan
 tia collū matricis ad recipiēdū. ita q̄ trahūt ipm ad duo latera et
 sic dilatata vas mlieris apertur et deglutit sp̄ma. Ambo tū ista sunt
 breuio: a p̄ ea que rōdit eis. Et sicut extēditur et p̄tingūt vga m
 in vris. Et in p̄mo istarū duarū viarū est via collū vesice vt dcm̄
 est In ista ā: dcm̄ patet q̄ sp̄ma viri ex suis testiclis ascēdit et sp̄ma
 mulieris descēdit ex testiclis. vasa etiā ista in mulierib; p̄tinuantur
 cū duob; glob; et penetrāt in duob; ad litamētis q̄ sūt cornua de q̄bo
 dcm̄ est. et hec vocatur expulsoria sp̄mat. Causa p̄tinuatōis vasoz
 spermat in mulierib; cū testiculis eaz ē. q; mēbra q̄ sunt vasa sper
 matis in mulierib; sunt fere silia etiā mollitie et lenitate testiculis
 eaz. et nō fuit nccariū plus indurare ea et indurare p̄nticulos glo
 borū. eo q̄ sūt intrinsec⁹ custodita i cauis suis. et ideo nō indigēt lō
 ginā disēctioe q̄re fecit natura vnū p̄tinuū ligamētū qd sp̄ma potat in
 via sua et qd est via p̄ quam projicitur in collum matricis in vris
 autem non est sic quia cannalis qui oritur ex testa viri non est vn⁹
 et p̄tinuus cum eo per quem exit p̄ virgam. Disconūuatio autem
 ista facta est q; durities ei⁹ que in vga est noceret mltū illi que est
 in testa et impediret exitū sp̄mat. Et sicut mollities ei⁹ que ē in
 testiculo impediret coitū si p̄tinuaret illi que ē in vga Et ideo illa
 que orit ex testa viri eleuat et refundit semen in eā que est in virga
 et remanet mollis sicut d; esse fm natura. Hec est causa q̄ positū est
 mediū inter duo cānalia qd vocat expulsoria sp̄mat qd sperma
 expellit a cānali testiclorū. Et impellit āteri⁹ in cānales virge per
 que egredit Et hīs p̄z q̄ matrix est mēbrū ḡnatiōis testiculorum
 grā Et nutritiōis grā cōcauitatis. ad quā veniūt arterie ab arte
 ria magna due Et sicut. vena due a vena concaua. que a dextris
 ad dextrā et que a sinistris ad sinistra p̄ m̄ utricis descēdit. Et p̄
 mo ad didimos ramos extēdūt Posthec ad corp⁹ matricis implātā
 tur. Et sunt vena maiores arterijs. ramificate ad matricis supficiē
 inclinate. vt p̄ capita illaz q̄ cotrilidones dicūtur nccitat tpe mē
 strua expellatur Et in tpe debito fet⁹ nutrit et augmēt et medi
 antib; hīs venis et arterijs matrix h; colligātā cū corde et epate
 sed cū cerebro et nucha rōne neryoz plūmoz. cū stōacho rōne vtro
 rum. et cum pulmone et dyaphragte sicut. cum renib; siphac et

Albr. j. de ai. l.
 trac. ij. c. xliij.

Nicol⁹. vi. f. c. v.

Aut. xxi. terci.

c. j.
 Gal. s. ana. matric.

Gal. in cō. xliij.
 apbo. v.

Alber. pmo d aia
libo nac. ij. c. xxiij
Zuer. pmo col.

Alber. ij. de afib
c. vltimo

xxi. tercij
Sal. de anocho.
matricis
ij. de scu. na. c. ij.
Zuic. xxi. tercij
6.]

Zuic. xxi. tercij
6.]

Sal. i. de anocho.
matricis

collo vesice mediatis ligamentis et suspensorijs. Cum mammillis mediis
diantibus arterijs et venis supradictis. cum recto intestino et vesica per
quosdam ynulos subtiles. Alligat autem dorso a parte posteriori. sed a parte
anteriori versus umbilicum cum multis ligamentis foribus in quibus nerui
et vene replentur. Matricis hinc partes exteriores et interiores partes ex-
teriores sunt latera eius quibus alligati sunt testiculi. vasa feiaria pidi-
ca. communia eius. Et collum cuius extrinseca extrinitas dicitur vulva. extrinitas
vero intrinseca est os intrinsecum intus prope matricem externam. Et illud est
clausum et crispum in virginibus. paniculis preteritis ex venis et ligamentis
subtilibus valde que sunt signa virginis per aspectum probata. Et hec de-
struuntur per cubitum aut immersionem digitorum. et parum sanguis tunc est
fluit. Medicinam quibus strabat rugositate honestatis gratia possunt
Et dilatatur et stringitur per quod deglutit spuma. deuomit menstruum et emit-
tit impetu fetum. Collum matricis est longum in quantitate palme ut vagina.
Nervosum ut in parte plurimum strabat et dilatatur. Durum ut non patitur
aliquid in boni transmutatione. Pelliculosum et rugosum. rugas habens ad
modum sanguisugarum quatenus titillatis ei ex virge introitu contingat. Et
in extrinitate eius in parte superiori vel anteriori est foramen collis vesice
infra collum matricis per duos aut tres digitos. prope os intrinse-
co magis quam extrinseco. In cuius extrinitate sunt due pellicule siue la-
bia eleuantes et declinantes se supra deum orificium ut prohibeant ingressum
aeris et rerum extranearum in collum matricis aut vesice. sicut pellicula
prope os tui veretur. que pelliculas Auicenna vocat prope os matricis
Et cum mulier impugnat os matricis intrinsecum iteque claudit ita quod
acus intrare non possit. Mora vero paritendi cum venerit vel fetui aliquid
acciderit nocentum. ex quo corumpatur fetus os matricis cum dolore
dilatatur ut infantis corpus per ipsum exire possit. Partes matricis interi-
ores sunt os intrinsecum quod est instar oris catuli nouiter nati de quo
ita deum est. Et in his que coitu frequenter videntur aut que plures pueros pe-
pererunt et ita senuerunt multum durum et cartilagosum est assilatum dure
trachee arterie. Et cavitas eius duabus contexta tunicis ut melius con-
seruaret spuma et embrione. et cum maiori tutela a nocentibus. quarum
intrinseca prope os est ut sit nervosa et aspitata eius sicut sit venosa. Est
etiam intrinseca matricis aspera ad modum ligne bouis ut melius retineat
spuma. Vel asperitas eius refertur ad additamenta que sunt in medio eius
que reddunt eam asperam. Et non est venosa quia ipsa et additamenta composita
sunt ex materia venosa aut villis venarum. Sed que in illa tunica
multe vene nigro distincte sunt. Et orificia harum venarum que figurantur
in matrice notantur foramina matricis quibus protruantur paniculi em-
brionis. Et ex eis currit sanguis menstruus et nutrit embrio. Tunica
vero extrinseca prope os est ad hoc ut sit nervosa ligamentalis et gros-
sior. unaqueque in eis stringitur et dilatatur cum preparatione suarum naturarum.

Et hec pure est vna, intrinseca autem est sicut diuisa in duas diuisio-
 nes quasi distinctas, non sicut soliditas ita quod si excoriaretur tunc, exte-
 rior eorum duarum, excoriaretur quasi a duabus matricibus quibus esset collum
 vna, non sicut a matrice vna, et inueniuntur oves villi in tunicis intrin-
 seca. Et tunica exterior est magis nervosa et dura ut sit fortior in co-
 ncedendo et durior in resistendo. Et matrix dicitur nervosa propter similitudinem
 sube sue cum nervorum substantia, quia ex cerebro non adveniunt ei nisi
 nervi pauci qui dant ei sensus et motum. Et aliqui ingrossat et inspissat
 quasi impugnata sit et hoc fit in hora menstrui, et postea cum purgata est
 et extenuat et exsiccat, extenuat et dilatat per extensionem embryonis qui
 extendit in ea tunc cum tunc dilatat et plorat secundum quantitatem corporis em-
 bryonis, in coitu etiam exte matris ad os vulve et os appropinquat ei
 quasi desideret attrahere sperma et post coitum redit. In medio ma-
 tricis est quasi semina. Et super ipsas sunt additameta plura incidentia non
 tamen elevata super ipsas. Et ista semina est manifestativa duarum matricum
 distinctarum concavitatum, ipsa enim est quasi via quedam dividens inter dex-
 tram et sinistram, et redditur gratia additamentorum aspera ut distinctio maior
 et melior interueniret inter dextram et sinistram marie ut fieret gemel-
 lorum conceptio, et habeat unusquisque locum distinctum ab alio. Et quibus
 due sunt matricibus siue concavitates manifeste distincte, tamen septem cellule
 inueniuntur secundum galenum, non tamen manifesta diuisio. Sed alber, vult quod ista
 additameta non sunt distinctioes camerarum, quarum tres sunt in dextra eius
 parte et tres in sinistra eius parte et est vna directe in medio eius quod aliqui
 rugatione distinguuntur. In quarum quilibet parte sperma aggregari ad conceptum
 faciendum, et sic septem possunt concipi vna impregnatione fertur. Dicunt pro-
 terea quod vna quaeque cellula decem habet rugositates in quibus vnaquaque
 rugositate potest embryo generari quibus hoc raro contingit. Et ideo possibile
 est mulierem concipere .lxx. fetus in completos et non potest nasci parere. De
 pluritudine fertur per aristoteli, 4. de generatione animalium, c. 4. et r. pble. xliij. Et
 latius in commentariis puuli, trac. 1. c. de monstris. An autem in matrice sint
 plures figuratioes camerales distictae per in omne, xliij. pble. decia
 pti. dubitat. Et concludit quod non auctoritate autem, xli. tercij. dicentur ma-
 tris hominum diuisa est in duas partes, in alijs autem secundum numerum papillarum
 ad galenum, aut in de spermate quod iuriscosulti sequuntur scribentes septem esse ma-
 tricis receptacula, dicit quod non sit iste libellus a galeno, c. descriptus cum in de ano-
 thomia matricis nihil de pluralitate camerarum loquitur nisi licet solus
 duo sint receptacula matricis mulieris prout tamen interdum plures in
 eodem receptaculo contineri. Et ideo dicitur ab aristotele, quod in eodem loco matris
 cis sepe duo et plures ut experientia docet prout concipi et postea in lucem
 produci. Quantitas matricis diuersa est secundum galenum, in d. anotho matricis
 dicentem Magnitudo vero non est eadem omnium multum enim est minor non pre-
 gnans, maior autem pregnans. Et si aliqui numerus concipit ei minor existit. Et

Alb. 1. d. aial. trac.
ij. c. xliij.

Alb. 1. d. aial. trac.
ij. c. xliij.

in de spermate
1. de aial. trac. ij.
c. xliij.
Vocantur. iij. c. xli.
Alb. ix. d. aial. c. v.
Autem. xi. d. aial.
Nico. f. vi. c. vi.

vij. histo. c. iij.

vij. histo. 4.
et. iij. d. gna. iij.

Mundinus

Quicq. xxi. terciū.
Alb. 1. d. aia. trac.
ij. c. xxiij.

gal. d. anoto. ma.

Undinus

Niculus pipa.
in pble.

Alb. 1. d. aia. trac.
ij. c. vi. in fi.

7. histo. 1. et. ij. et
1. d. gna. aia. c. 18.
iiij. de gna. aialti
vij. 7. x. pble. 4.

ij. col. d. acci. su
que. ope. vulue.

earuz que nondum veneris vsf sunt. matrix q̄ moderate se habz
fm ptem supiorē fundi est p̄ e vmbilicū. inferior v̄o finis ei⁹ vsus
pudendū mlieris se bz. Et est a loco ad quē puenit ad finē pudēdū
extrinsecū. nō eq̄lis distantie in eibz. sed vt plus est digitor. xi. fm
amplitudinē v̄o extendit ad alterutrū iguinū p̄ suos cornales. Au
getur et fm quāritatē corpis. etatis. vsuz coit⁹. et nūerū fetuū Ma
trix puellarū est mior vesica. mulierū vero post coitū maior. Et ma
trix 2cauitas nō 2plet nisi cū augmētī cōplemētū mlierum sicut
nec māmille añ illud in sua 2pletur magnitudie añ em̄ illd tps est
vana et nō nccāria. Figura matricis fm suadā vesice assilaf in q̄stū
vero a lateralibz p̄tibz bz explanat des papillis silēs tendētes vers⁹
femora nō assilaf ei. Et quāuis figura matricis sit rotūda tamē cuz
ipā anothomisaf q̄drangula patet cū quadā rotunditate b̄ns collū
longuz in pte inferiori. hui⁹ figure exigētia loci et vtilitas siue ne
cessitas fuit vt p̄bit. Et silis virge virili figurata. Osseū nāq̄ est
siphac matricis et colluz ei⁹ q̄stī virga vt dem̄ est. Locus matricis
est. inter intestinū rectuz 2 vesicā. ita q̄ intestina bz supius versus
do: sup. vesicā vero versus femora. Et extendit vers⁹ succinctoriū su
peri⁹ vltra vesicaz. ita q̄ supat vesicaz supi⁹ sicut supat ab ea ver
sus inferius ad anū. Causa locatōis est vt sit ei tam subrus q̄ sup
stramentū molle 2 leue. hec em̄ leuitas strati nō p̄ncipalī sit p̄ter
matricē sed potius p̄ter embriōnē. q̄ in ea cōcipit et foīat. diffidit
aūē matrix fm longitudinē a p̄nquo vmbilicū vsq̄ ad os vulue.
Et sic p̄t q̄ matrix locat in cōcauitate alkatin q̄ est 2cauitas cir
cumdat. spōdilibz balantis 2 caude ex pte posteriori. Et a pte an
teriori q̄ d̄t pectē siue femur 2 os sacru Situs ei⁹ talis est q̄ fund⁹
incipit ab vmbilico (ideo mulier q̄ 2cepit patit̄ torsiones si bibat
mellitratū q̄ opprimit a matrice intestinū p̄ qd̄ deberet exire ven
tositas) tendēs ad os intrinsecū pudibūdi siue colli. qd̄ situatū est
sub collo vesice et sup̄ intestinū rectū vt dem̄ est ita q̄ collū vesice
et collū matricis sint 2igua sub osse pectinis. diuersitas 2plexionū
matricis p̄t in Alb. x. de aia. trac. ij. c. 1. Iuuamentū p̄ncipale est
q̄ matrix est facta p̄ter 2ceptōes. Scdo vt totū corp⁹ mlieris sup
suo sanguie indigesto purget 2 hoc inhaie q̄ bruta mēstruoz fluxū
nō paciūtur. Tales em̄ supfluitates mutātur in eis in pellē. pi
los vngues. rostra. pēnas 2 buiusmōi. q̄bz hō caruit. egritudies ma
trixis s̄t plurime. q̄ accidūt illi vt min⁹ flux⁹ mēstruoz. retentio
ipoz p̄cipitatio matricis. mola. vērositas. apostēata. vlcera. sterilitas
difficultas impgnatōis. difficultas ptus. retentio secūdine Suffo
catio matricis. cui⁹ s̄t quatuor virtutes fm Auer. attractiua scz. re
tentiuā. digestiua et erpulsiuā sed loco digestiue d̄t pont 2seruatiua
et hec est 2ueniēs q̄ p̄p̄ia v̄t est 2seruatiō embriōis. Sed opatio
virtutis discretiue nō em̄ifesta in ipā q̄ nō est credēdū vt nutritio

atur ex eo qd colligit in ipsa. Et qm debilitat aut priuat hunc pfer
uarias tunc minuet aut priuabit pceptio gra plectiois male sine
aut cu materia q est a pncipio gnatiois di sterilitas. p accens autē
dicif esse celestiu influr. qd pte miradula moderni mltis rep:os
bat roibz quibz nitit dndere pter solē z lnnā. nullū inbec inferiora
agere. Sed mihi magis Ptholomei in quadrigito sentētia cui et
Aristo. 1. pollicitor. 4. metheores. in de somno z vigilia. 1. pble.
et pcpue. s. bisto. 8. asserit dices Gen? at autū vt dcm est pre plima
vere ac incūte. estote coit et parit excepta aleyone. que circa brumā
parere solita est. qd b:ē quoties bruma serena existit dies alcyonee
appellatur Septē an brumā z septē a brumā vt simonides qz suo
carmie tradidit vt cū per menses hybernū iuppiter bis moltē dies
tempoz clemētā hāc tps nutritē sacra varte ac pte alcyonis mor
tales dicere. trāquillū vero tātis tps efficit si ita euenerit zc Quid
auer. Alber. brūm thō. p silia. z qz plures acutissimi viri sentiūt bre
uitatis causa posthabet Cōsūlter cum alie hutes ledūtur in suis
opationibz egrotat matris egritudinibz pdictis. Nocentia matrici
sunt acetū. adēps anseris z galline salita vt acuta vetustate. Im
pediētia impgnatōz coagulū leporis erugo ferri bibita ruta pipz zc.
nocentia pēgnatōz apū caulis gentiana ruta zc Interficiūt fetuz
aristo. longa. centaurea. colochintida zc. Causant aborsuz. catarides
cinnamōnū. nasturtiū zc. puerpis nocētia apū zc. Cōfortat matricem
abrotanū interi. agnuscastus exterius. pfectio descoria. passi
onibz matricis amurca olei dyābra. leporis pulmo. oleū de cinna
momo zc. Inflationi matricis oleū amigdalar dulciū. portulaca zc
Frigiditati matricis maiorana oleū de ruta laudanū zc. Uērositati
matricis. filoniū. plicū. sinap. s. gnantū. trifera gal. zc. Descēsu ma
tricis. acacia acetū cloniū zc. Oppilatōi matric. acetū squilliticū
amifuz amigdale amare. croc? zc. matricē coartāt Euso: biū pulegiū
policaria zc. Duritiē matric. curāt. malua. matricaria adēps an
ser? zc Mollificāt matricē malua oua psiliū. purgāt matricē. amifuz
cētaurea. coagulū lepor. zc. Fluxi mēstruoz Acacia acetosa antimō
niū. alumē. Prouocat mēstrus. absinthiū cū melle sumptū. Nascale
amigdalar. amararū. aristo. cū mirra et pipe zc. Suffocatōi matricis.
acetū squilliticū amifuz intus p pessariū zc. Semē pulegiū olfa
tuz zc. Castitatē manifestat. gagates karabe magnes zc. mortuū fetū
educūt aristo. cū mirra z pipe potata. caōilla cū vino potata Cen
taurea maior: trita apposita zc. Sectidias educūt alliū abrotanuz
casio: eum intus et extra zc Mola destruunt adēps anseris aqua
ciceram. semen pastinace cū vino zc. De causa diuersitatis in sexu
et differentie maris et femine. de similitudine et dissimilitudine
nato:um cum putibz auis. de mōstruoso prū. de pluralitate filiozū.

Nofa

*impedientia m
penationem*

*confortantia m
Aucenna. q. cañ.
c. xliij.*

Pl. xi. c. xx.

*fluxus mē
struoz
quibz resistit*

*Nico. f. vi. c. xx. et
xxi.*

*coagulū leporis
erugo ferri
bibita ruta pipz*

Aristo. 4. d. gñs.
aia. liij. 4. s. et vi.
Nico. vi. fmo.
trac. iij. c. xx.
Alber. x. d. aial.
trac. j. c. vl.

lib. d. gñatõe. aia.
c. viij.
Alber. x. de alib.
trac. ij. c. ij.

fmo. vi. trac. iij.
c. xv.

Ausc. xxi. tercij
trac. ij. c. xvij.
Pli. vij. nařalis
hsto. c. liij.

Bocart. 4. c. lxxvi

7. nařal. hsto. c. 4

de hermafrodita. de superatõe. de pluralitate fer⁹ Sufficenter de
clarat alber. xvij. de aial. mola matric⁹ d: impregnatio mēdosa que
est triplex scz caruosa aquosa & ventosa. pte in d: de caruosa q est
caro mollis et rpaata ideo matricē nō aggrauat & sic nō qrit eā eijce
re. et in mltis est filis carni viuē. plōgat etiā qñz egritudo q caro
efficit adeo dura vt extracta securi scindi nō possit de facili. Et cā
duriciet est cruditas Ceteris aialibz nō acci. sic licet gallie videat
accidere fm Alber. x. de aial. trac. i. c. vl. cui et p: euenire q ex vno
ouo p. iucat duos pullos sic d: de galliā q apd macedones ex. xvij
ouis cubauit tres pullos Alber. vi. de aial. c. s. q: mlier oim aialū
affectiōibz vterini obnoria est & mētruis abūdat. nec p: eā cōco qre
cū igit ex hūdie cōco: ro difficult pcept⁹ p: sicut. tūc gignit quod mō
la vocat idz in mlieribz merito aut solis ē aut marie. mō las gignit
purat vbi mlier nō ex mare verū ex semetipā tūm p: cepit. ideo nec
aiari q: nō sit ex duobz. altricēz hēe p se vitā illā q satis arboribusqz
p:ingat. dicit Nicol⁹ Uidi vrosē iacobini dmi q emisit nouē frusta
in vno die sepata & distincta qñ vñq: qz erat figure enomis nec
figura vni⁹ erat filis figure alteri⁹. D: p:erea q in quibsdā regio
nibz meridionalibz in mlieribz malo vterbo regimie acci. sit sup im
pregnatio mēdosa & mōstruosa & gñat in eis aial qd frequētius est
fm foiaz autā magis habentis v: arpie & pcedit vita ei⁹ p: tute ali
cui⁹ p:stellatōis facietis hoc simul cū errore p: tute in d: iatiue spma
tis viri p:it verā ipgnatōz in matrice recepti Ex semis mutari in
mares nō est fabulosuz quēadmodū scribit ouidi⁹ de Tireia q cur
forte duos aquas cōeūtes p:ussisset effect⁹ est femia p:ussis iterum
aguibz in porē formā redact⁹ est (quēadmodū lycan in verū lupuz
et hoies p:uti lapidificatiā in lapides salfos) a quo iuppiter cū in
none cōtendēs qui su i m iorez in coitu voluptatē suscipet mas an
femina sententiā accepit p se. inuenit em in ānalibz q licinio crasso
caio cassio longino Cassi casim puerum factū ex p: gine iussuz aru
picū deportatū. in insulā desertā. Lycin⁹ mutian⁹ p:didit a se visuz
argis aristonicē cui nomen aretuse fuisse nupsisse. mox barbam et
virilitatē puenisse vrosēz duxisse Suisdē fori et surne puerū ase
visuz Testat⁹ et D: se in aphrica vidisse mutatū in marē die nu
ptiarū Lutiū. consiliū ciuem thesbicanā Idē hēis augustin⁹ de cons
iugijs veteris ac noue legis tpe inquit imperator⁹ Costantini ma
nifestum est puellam in pre campane in masculū fuisse mutatam
et romā ductuz. Quē mutatio in hermafrodita fm nature vim pos
sibilis est h: mudo a calore superato. in alijs nō creditur q fiat nisi
diuina virtute que omis potest. aut acci. lēcalē quo ad vicia et mo
res & non essentialiter vt vult petrus paduensis in 2m. liij. pble.
xxvi. An virgo vt ego p:cipiat Et an ego vt virgo parere possit na⁹

turali cursu p̄z in cōmētarijs puuli Sūt et? quedā ex natā & gīnes
 vt de diana scribit petrus. q̄ a natiuitate fuit eunucha carēs testi-
 culis int̄ iuxta cornua matricē. inuēte st̄ etiā q̄ mensam nō habues-
 runt p̄pter opilatōez ex re lacerosā aut p̄nielō duo q̄s scindere ōz
 arte chirurgica vt d̄ Nicol⁹ f. vij. trac. iij. c. xxxv. Idē accidit viris q̄
 sub siphac aut cute genitalia h̄nt vt refert Alber. in quibus aliq̄n na-
 scitur mas cm⁹ vita vr̄ine declinat a recta via & ge q̄ est in pte infe-
 riori & ge talem itaq; sedentem oportet mingere. vt mulierē q̄ distē-
 sione mingit p̄pter vesice liḡ. d̄ p̄terea q̄ in quodam nostri t̄pis
 nato. testiculi infra pellē p̄tenti erāt sup̄. ita q̄ p̄minētia eoz repre-
 sentabāt duo labia vulue & fissura videbat esse in medio clausa per
 pellē vt abilitaret ad coitū incisione facta p̄siliērent testiculi & & ga-
 stas p̄hibet dicere Que st̄ ḡnatiois cause p̄z. ij. de ḡnatioe aialiu. 4
 Cause sterilitatis & errores coit⁹ declarātur p̄ Alber. x. de aial. trac.
 ij. c. j. Nimi⁹ v̄ coit⁹ infriigidat matricē. imp̄gnate ante quintum
 et decimū annū st̄ in piclo. Mulieres post p̄tū abstinet ad. xl. dies
 vt sufficiēt mūdicētur. matricis suffocatio nō fit st̄ motū corpa-
 les sed ex priuatiōe expulsiōis vaporū p̄ inferiores ptes. p̄pter aliq̄z
 cas̄ q̄re pellit eos surū. mlier i vtero h̄nt p̄blebomata aborsuz facit
 mulieri in vtero h̄nt ab aliq̄ acutaz egritudinū accipi mortale.
 Mulieri sanguinē vomētī mēstruis supueniētib; solutio fit. mlieri
 mēstruis deficiētib; sanguinem ex narib; fluere bonū est. mlieri in
 vtero h̄nt Si v̄ter multū fluat piculum est abortiēdi. muliebra
 educit ex aromatis calefactio. mlieri vtero h̄nt si subito mamille
 graciles fiant abortit Si mulier q̄ neq; p̄gnans neq; generauit lac-
 h; hui⁹ mēstrua defecerūt. mulieri menstrua h̄nt sine colore p̄tio
 non scdm̄ se semper facta. purgatione indigere fcat. mulierib; q̄to
 ad mānas sanguis p̄uertit manā fcat. mulier bibens mellicratū
 q̄n̄ dormitura est Si torsiones habuerit circa ventrē p̄ceperit si v̄o
 non. minime. mulier q̄ masculū concepit h̄nt est colorata Si v̄o fe-
 minā discolorata. fet⁹ maris in dextris. iac; femie v̄o in sinistris ma-
 gis. mulieris mēstrua si velis retinere sitā maiorē ad mammil-
 las appone. Quicūq; in vtero h; h̄nt peluditur os matricis lac
 multū fluens ex m̄imis debiles indicat fetum. In fluxu muliebrū
 spasmus et animi defectio supueniētis malum. mulier vtrasq; dex-
 tras habēs nō fit rē De retentiōe secundine q̄ est quasi scda pellis
 embriōnis ad quam p̄ducitur p̄tertio nexuorū venaz et arteriaz
 embriōnis. Est enim scda in partu et scda in ḡnatioe embriōnis in
 q̄ p̄tio fit aial circūdata tela cui⁹ plures ptes p̄tinuāt & adherēt ma-
 trici p̄ coxiliōes inter quā & scdm̄ est hūiditas aq̄a q̄ resudat ex
 fetu & ex redūd itia v̄ic vt dcm̄ ē q̄ obstetrices grece noīat stalsrō

2 ij

In cō. x.
 pble. xxx. vi.
 Autic. xxi. tercij
 trac. iij. c. i.
 xvij. d̄ aial. trac.
 ij. c. iij.
 r. pble. xx.

Gal. in cō. 5.
 Apoz. 2. 2.
 Alb. x. d̄ aialibus
 trac. ij. c. iij.
 ix. de. aia. alb. c. 8.
 Mundin⁹.

v. apbor. xxvij

xxvij.
 xxxvij.
 xxxv.
 xxxix.
 lx.
 lxi.
 xlviij.
 so.
 si.

7. apbor. xliij.

Autic. xxi. tercij.
 c. ij.
 Alb. 6. d̄ aia. c. vij

Et de duplici gñatōis materia mūda scz q̄ est gutta 2 nō mūda que est mēstruū vt dicit Alb. xv. de aial. in fi. b. euitas opis declarare prohibet Nunc ad sequentia procedatur.

De excrementis et supfluitatibus

Capitulum. lviij.

Trientium corp⁹ nostrū ingredientū aliqd̄ uertitur in verū nutrimentū. qd̄ ē bon⁹ sanguis dū nutrit in tertia digestiōe de quo pri⁹ dicitur ē aliqd̄ in supfluitatē 2 hoc aut erit p̄me digestiōis q̄ dicitur stercus. Et hec segregat̄ in intestina. Et retinet̄ in tribus inferioribus p̄cipue in monoclo. colon. 2 lōgaone. Tria autē supiora vt duodentū ieiunū et gracile magis retinent ad hoc purū et iunatū. aut scde 2 hec est duplex aut vtilis aut inutilis. Vtilis aliquō colligit̄ in chistim fellis q̄ est receptaculū cholere. Et in splenez recipientē mellaz vt patuit Inutilis q̄ vna dicitur trāsmittit̄ in vesicā. Aut tertia digestiōis hec itez distiguit̄ qz aut efficit̄ adeo subtilis q̄ fere insensibibiter expellat̄ 2 sic est sudoris supfluu⁹ et sordidei. Aut est grossior q̄ est triplex aut est nasal̄ ad aliqd̄ officitū nature institutū sic est sp̄ma mēstruum lac aliquid spūū et salina. aut innatal̄ 2 p̄ter naturā oino ita qz calounatural̄ corrupatur tunc est putredo vt marcho: aut virus Si medio mō se hōis tunc aut declinat magis ad lat⁹ nasal̄itatis vt spermatis et sic est materia hipostasis residēs in fundo vrine Aut magis declinat ad lat⁹ innatal̄itatis et sic est sanies. cui⁹ esse p̄xim est a calore natural̄. Et sanguis supfluus mellicus supfluitatibus alioz hōis ad mictus. q̄ aut p̄ nares aut matricē aut emorroidas efficit̄. Sūt p̄terea supfluitates singloz mēbroz vt lachria est supfluitas oclor. Et mucillagies ac pituita cerebri. sumi capinōsi ipsus cordis 2c. Singula narrare breuitas phibet Excrementa sūt duplicia vtilia corp̄ vt capilli 2 vngues de q̄o patuit. vana 2 nociua vt veruce 2 cetera innatal̄ a corpe exētia q̄ sub egritudinibus claudūtur. Nūc q̄ breuissime de dictis supfluitatibus dicit̄ p̄mo de egestiōe sumpta p̄prie p̄ stercore qd̄ p̄ ficterim expellit̄ q̄ est p̄me digōis supfluitas in intestinis inferioribus causata q̄ ē duplex scz nasal̄is 2 p̄ter nasal̄. Natural̄is est supfluitas in sacco genita q̄ dicitur monoculō in q̄ in dietat̄ inculpabiliter sterc⁹ secernit̄ a chilositate 2 i colon sohanē cui cholera a chisti fellis delata p̄miscet̄ Neqz liq̄da neqz exsiccata ad modū mellis vnita debite q̄ritatis coloris forme odoris. Et in hora solita 2 facilliter sine p̄ctiōe veniēs. Ex aduerso describit̄ egestiō p̄ter nasal̄. quōis egestiō recedēs ab hīs q̄ in descriptiōe egestiōis nasal̄is posita sunt est nō nasal̄ dicēda. Egestiō iudicat̄ ex quatuor scz quantitate q̄litate. tpe extrus 2 habitudie cū q̄ egredit̄ multa et

4. pble. xxvi.

Petr⁹. in cōmen.
1. pble. 50.

11ij. pble. xxvi.

Sauonarola
Dua. lxxiij.

ij. pgnost. iij.
Secda p̄mi. doc.
11ij. c. xij.

humorē multitudinē, pauca paucitatē. Aut alia q̄ sc̄da p̄mi latius
 ponitur fecat. Hūi la malicia digestiue stutis, viscosa liq̄factionē,
 in corpe, aut maloz hūoz viscosi multitudinē, aut nutritia viscosa
 diuersoz color egritudinē, lōga spumosa mltaz v̄tositatū p̄ mixti
 onē aut caloris fortis ebullitōez alba opillatōez in canalibz fellis aut
 magni apostēatis aptōez, nigra vehemēs incēdiū r̄c, viridis r̄ fusca
 innati caloris extictōez fetida putrefactionē aut mortez. Sonorosa
 ventositate stercois calor est quodāmodo vitalis q̄ ab aiato digest⁹
 est. Hinc est q̄ sepe egerētes tandē deficiūt vt in dissentericis patet.
 Squibaliū hois h; tiriace stutē p̄cipue q̄n recēs est. Et nō euapora
 uit ab eo stus stomachi r̄ intestinoz vnde, Sterc⁹ hūanum curat
 squinācias r̄ apostēata gutturis r̄ mixtū cū melle valet ad dissen
 teria r̄ vlcera antiq̄, sedat herisipilā vulneribz impositū, tumorē nō
 admittit gratū vultū r̄ ninesū facit. Est em̄ calidū resolutū r̄ attra
 ctū, vbi fantes egrotāt aut pustule in corpe nascūtur p̄siderare ōz
 egestiōes. Si em̄ colerice fuerint corp⁹ egrotat. Si v̄o sanis siles
 certū est corp⁹ nutriti, sterc⁹ putrescit nō opatiōe intestini sed po
 ctus putrefactione p̄p̄ia q̄ in ip̄o est, stercore hois p̄thera capit. ix.
 bisto. vi. Urina ē aq̄stas supflua in v̄tē epatis vna cū cū massa
 sanguinea genita, ab eo q̄ p̄ venas emulgētes ad renes trāmissa, in
 quibz formā accipiēs accēnē descendēsq̄ p̄ poros vitides ad vesicaz
 p̄ eā tādē ad extra p̄pellit vt hōi aut mali sit fecatia, aut v̄ina est san
 guis calamētū ex epate veniēs ad vesicā. Aut est colamētū sanguis
 ceterozūq̄ hūoz, de nase opatōibz factū, vñ Egid⁹ d̄z v̄ina q̄ sit
 in renibz vna r̄c, vt de lacte ferū se limpid⁹ eliquat hūoz, sic liquor
 v̄ine de massa sanguis erit, Sanguis v̄ina est ferū subtile liqua
 men r̄c. Urina est duplex naturalis, s. cui⁹ subs̄ ē mediocris ad citri
 nitatē declinās sub ignea, q̄ntitatis mediocris, hypostasis alba p̄ti
 ma eq̄lis, pineata i fūdo residēs odor; mediū iter fetozē zodore p̄u
 tū. Et inat̄ q̄ ab hac mltipl̄r sep̄at r̄ p̄ oppositū d̄scribit r̄ duplex
 ertat foia v̄ie Una q̄dē ec̄nlis et v̄a quā suscipit in epate, Altera ac
 cidētalis r̄ apparatus q̄ dant renes, vñ Egidius Quāuis v̄ina sub
 stantia r̄ colorē sc̄dm habitū recipiat in epate, in renibz tñ ip̄az fm
 sensuz assumit, sicut fetus p̄statat foia manifestatōis cū vterū egredi
 tur. Utrū aut color, v̄ie p̄t⁹ detur q̄ subs̄a determinat p̄siliato; d̄na
 lxxxv. dicēs, Q; color a q̄litate actis r̄ hūoz, tigētū colore ac fm
 q̄ aq̄stati adheret, r̄ non liquorū sic aq̄cedit, subs̄az tpe, cū sit qd sp̄s
 rituali⁹, r̄ facili⁹ suscipit. Sed vt p̄sequit a naturali colore digerente
 simulq̄ omia v̄nitante et assilante, sic subst̄tia p̄cedit natura color
 rem sicut causa effectum, existens tñ simul tpe cum sp̄o. Et loquit̄
 de subst̄tia que a medico p̄spicit̄ in v̄ina et sensu percipitur, que
 potest dici liquor siue natura aut qualitas q̄ v̄i⁹ in v̄ina cōspicit̄

Sc̄da q̄rti trac. l.
 c. lxxvij.
 ij. p̄gnost. xxij.

4. col. c. d. p̄gnost.
 malis.

Auic⁹, in cāti. l.
 50.

Alber. vij. de aial
 trac. ij. c. ij.

ij. p̄nost. xxij.

Alb. 5. d. aia. in fi.

Gal. x. d. sim. mea
 c. xi.

Auic⁹. ij. cāti. tr. c.
 ij. c. 609

ij. ap̄hor. xv.

Alber. xij. de aial
 c. ij.

Michael

Sauonarola

iij. ap̄horis.

ysaac. j. v̄inaz.

Urina. lxxxv.

Gal. j. de trost.

Drna. lxxv.

]. pble. liij.

De Vrine

]. ple. liij.

Buer. iiij. col.

Scda qrti trac.]

c. lxxiiij.

Egidius de vris.

Theophilus

Cell. ij. c. vi.

iiij. apbor. lxxvi.

Gal. d. sim. me. x.

c. iij.

Auic. ij. can. tar. c.

ij. c. 8 2 2.

ij. pble. xv.

vij. pble. xij.

iiij. pble. j.

Gal. 8. di ingenio
santatis.

fm subtilitate grossitie aut mediocritate ei. et no de suba de q dicit
nus aut nafalis disputat. Et vtru suba talis a qlitate actus tri
buat vrine mibabel breuiter absoluit. Nequit opis breuitas singu
lis satisfacere. Cause vrine st. quor: materialis e aquosa supfluitas
huoru. Formalis est modus colatōis illi adqstait. efficiēs pncipale est
epar. scdarii ho renes. Finalis e mudificatio sanguis a supfluitate
aquosa. et vt medicus corpis possit dispones cognoscere. Ex quor:
aut vrina coiter iudicat q sunt suba siue liquor: color: qrtitas 7 con
tenu qd col noie hypostasis appellat. Substantia est triplex. scz te
nuis spissa 7 mediocnis. Colores st. xx. vt niger. liuidus. albus. lactes
karopus. glaucus. subpallidus. pallidus. subcitrinus. citrinus. subru
ruffus. subrubeus. rubeus. subrubicundus. rubicundus. viridis. inopa
igne. obscurus. mibabel. pōit plures qui sub hīs pnt qphēdi. vtraz
aut coloratō vrine fiat i epar: gibbo puz ex foiliuise scda pmi Quas
titas diuidit in paucā mltā 7 mediocre. Cōtēta oia pter bec tria in
vrina apparēta st. j. q. q hīs versibz expmūtur. Circulus. ampulla.
granū. nubecula. spuma. pus pignedo pilus. sanguis. arena. chimus
furfura. crynoides. squame. ptes atomose. spuma. cinis. sedimē. spūs
alta petes. et medici ideo inspiciūt signa in vrina vt p ea que in ipa
qphēditur reddat notificatiā disponū corpis. Alba em et diaphana
frigiditate 7 indigestione fcat. nigra in acuta febre morte. in qrtana
solutione morbi. viridis viscerz morbu 7 aduotione. ruffa bouā dige
stione. grossa longa morbu. subtilis cruditate. atomosa lapidē in re
nib. tenuis 7 pallida 7 clara acetosū phlegma. capillaris. hypostaf
materiā viscosam fcat. alia signa patēt scda pmi doc. iij. c. de vrine
fcatōibz vrina noctu multū facta modicū secessuz fcat 7 reconuerso
iij. apbor. i sine. furfura in vrina vesice scabiē sanguis dolorē. pus
vlcationē fcat 7c. Vrina infantis abstergit morpheā et pannum
hibita ofert difficultati anbelit. morsus vipperē. fer vrine sanat he
risipilā. Itē hoīs vrina abstergit scabiē vlcerosā 7 puritū. phbet ser
piginē 7 ipetiginē. cocta cū melle i vase eneo abstergit albugiez ocll
Cū aq mellis aut cicez ofert yctericie. Exercitātes se in ebrietate
magi pnt bibere q n exercitātes 7 facili curā ab ebrietate. q illi
qby st supfluitates mote 7 hūidū vt vinū ill amictū i ebrietate red
dntur diuretici nā ppter caliditate vini 7 subtilitate hmoi supfluita
tes eliquūt subtilitāt 7 dissoluntur q accedēte pstat itez bibēbi eis
poña Et q n maēt mltū hūidū ideo facile curā. Noresci i vrina
emissione vrine q vesica 7 post circa ipas exitis subito replēt aere fri
gido na vacuū fiat vrina qsto diartica fit tūto fetidior i corpe stercus
ho mī qyria ingrossat cū retinet misceēt em terreū cū hūido aqso
rtute calidi vñ reddat fetida Et id maxie ofigit i vris sacuicoz 7
colericoz pnt qz em pplexio ē. ca. 7 hu. eqll ē nafa hircor. stercus ho
dificat ppter pntinū epar: actōz p mese. ptesas ab eo i testia pntū at n

putrescit, et qđ non putrescit nō fetet cñ fetor a putrefactōe causat. Urina mīme fetida oñdit dominē pblegrīs, maxie at cholere, me diocriter sanguis. Urina fetet ex esu allei et nō aliorū hñtū grauez et acutū odorē q: est vitris solutiū, vine puocatū, et vicositatis in citatiū. Urina mane cādi da deinde ruffa valitudinis est signū qđ hec pco p̄reilla cōcorisse fecat. Mala signa rubee, pessima nigre, pal lida bilis rubens sanguinis, viridis morbu vices oñdit vt p̄ruit Magi verū p̄tra lunā solēq; nudari, at metgere zc. Sudor ē aquei ras sanguis cui pus cholericū est admixtū. Aut est aq̄sa humiditas p̄ poros cutis expulsa. Cui⁹ tres sunt cause, sctus expulsiva cū spū quodā fumoso, raritas poroz, et humidū supflūū cui pus cholericū est admixtū vt sul subtractōe modificatiū vehicū p̄stet. Et ē du⁹ p̄ler. Cretic⁹ cui⁹ hōitate cessat egritudo aut malitia mois accidat Et nō creticus p̄tingēa p̄pter exercitiū et motū, de quo loq̄t aristo, qđ estate magis o; pare sudor; ē; h̄yeme in q̄ sudores sunt mag; hu vicosi. An sit aliq̄s sudor; naturalis, ad qđ n̄ det Trusi, qđ sic q; sit cut natura vtutē h; euacuādi aquositatē sanguis ad renes ita et ad cutim, sed nō cuiuslibet corpis sanguis est tate aquositatis sed cor; poris hñdi tñ debūter digerētis et calidū in natū pap hñtis In ta lib; em sudores sunt naturales sicut in aliq̄o naturalr ē hemorois ad similitudinē multex q; maxie effeiate sunt nature et sanguinē male digerētis. Sudores p̄les repletionē aut rarefactōz poroz et vtutū digestiūz debilitatē fecit, pauciores sūt. Sudor tabē p̄actis cor; porib; affert. Sudor in die nō cretico apparēs et quo febris alleua tionē non h; malus est, et si cū hoc est frigidus in ceruice et capite, si in capite solo peior q; lōgitudinē egritu iūis fecat in lenta, in acuta mortē. Corp⁹ qđ equalr molle et calidū est quodq; equalr totū insu dat et cui⁹ febricula eo sudore finit securitatē pollicez qñ iā ad sanī tatē venit corp⁹. Partes corpis sub aq̄ calida erūtes nō sudāt q; aq̄ p̄hibet ne materia sudoris p̄rūpar et dissoluat in sudorē, opilat em et regit vias sudoris aut materiā sudoris exsicca, ad p̄sumit. Sudor mult⁹ ex somno sine aliq̄ manifesta cā fac⁹ fecat qm corp⁹ p̄lmo ci bo vti, si vero cibū nō accipiēt hoc fiat fecat indigere euacuatione. Sudor mult⁹ frī, maiorē, calidus vō minorē fecat egritudinē. Ubi in corpe sudor ibi egritudo, silt calor. Sudor est salsus cū n̄ mate ria nutrimentū a q̄ dectidit nō sit salsa sed dulcis, expellitur em extra corp⁹ a motu et caliditate interiori expellere illud qđ est extraneuz supflūū in p̄mixtōe ipsi nutrimentū p̄ cōpationē ad sanguinē et hñoz res debētes idē fieri et carnes q; ex ea dūt nutriri. Supflūū p̄me di gestōis est grossū sicut cortex vuarū, scde subtile vt feculentū vuarū tertie subtili⁹ vt spūosum in vino. Nō ita p; in corp⁹ p̄uertit sed eij cū tanq; indigestū aqueū et terrestre, et oē tale est salsum igitur zc.

iiij. methedoroz
ij. q̄ru. c. viij.

riij. pble. vi.
Pli. xxvij. na. bis.
c. vi.
Pitagoras
Dna. xxx.
Trusi. iij. reg. cōs
mēro. xi.
Petr⁹ in p̄mēto.
ij. pble. j.
Sal. iij. aphor.
p̄men. xxxvij.
ij. reg. p̄men. xcv.

ij. q̄ru. c. lxxi
ij. reg. p̄men. v.
Pli. vij. na. bis.
c. ij.
Zuer. iij. col.
iij. aphor. xxxvij
Celsus. ij. c. ij.

ij. pble. ij.

iij. aphor. xli.
xliij.

xxxvij.

ij. pble. iij.
Sal. v. de iu. c. j.

iiij.

xiiij.

Alber. xiiij. de aia
lib. c. v. Et. iij.
trac. ij. c. vi.
Valēst. ij. c. lix.
Gal. x. de simpli.
medi. c. vij.
Aviceñ. ij. can. trac.
ij. c. 672

ij. teg. xcviij

Aviceñ. x. terciij. 6
trac. iij. c. iij.

Alber. xiiij. de aia
lib. c. v.

Pli. xviij. na. bis
c. iij. et. vij

Alber. vij. de aia
lib. trac. ij. c. v
Aviceñ. ij. can. trac.
ij. c. 66
scda quart
Petr. ij. pble. xx.
Nico. ser. ij. tra. v
distin. v. c. 1.

Dña. 190

vij. aphor. xvi.
Aviceñ. in cat. cis
276

Supiora magis sudāt inferioribz. qz spūs causans sudorē (cu⁹ ma-
teria est quoddā humidū subtile indigestū aquosū abundans in su-
perioribz) continet in superioribz. Alia et plūta pblēata patēt. ij. pricula
Ruta facit sudores fetidos in corpe si fuerit vinctū ipa. qz odorē hz
acutū z horribilē. Sudor sanguinei cā est calor pu⁹ agēs inmultū
cibū aqūsū. aut ppter malitiā z plerūqz sanguine exite aqūsū z calore
venaz debilitato. Aut ppter nūmā sanguinis subtilitatē z porozūz
raritatē. Aut ppter imodicā sanguis hūectatōez. ij. hīsto. xix. Sudor
eādē materiā hz z eundē gñatōis modū cū vrinis. nā ex bibito liqūe
vtrozūz gñatio est sil' calefactio ac aliqd colerice putredimis accis
pīcte. sed est magis digest⁹ qz vrina exnis supfluitas vinctuositatis z
hūiditatis post digōez vltimā. Sudor athletaz pferat apatibz ignis
q̄ resoluit. et apata māmille. Salina ē aqūsā hūiditas sanguis tpatī
ppe liqūe radice a nafa ordinata ad hūectandū ligūā. in c⁹ raritate
digerit aut format vt meli⁹ gustet. Et ē duplex. s. nāfalis z pter na-
turā. Naturalis ē sine admixtiōe extranei saporis aut hūoris. Pre-
ter naturā at siue innaturalis q̄ sreat⁹ siue spurū dī est supfluitas
hūida q̄ ex ore p̄gredit hūore extraneo pmixta. De salina q̄ saludon
dī loquit Gal. x. de simpli. medi. c. ix. qz diuersam hz poñaz in spēs⁹
aialū. variat em̄ sm sanitatē z egritudinē. repletionē z inanitionē.
Matorē at in hoīe ieiuno quē dmodū vrina sudor z fel. Un nutri-
ces curāt salina infantū impetigines. Naturat pterea apata trit
es masticato pmixta. Curat liuores oculoꝝ. Et sm totā subam con-
trariat feris hoīes occidētibz. Un poeta Nicander Carmie ter p̄
bato z sputo emisso in scorpionē ipm interfecit. Etia sine carmie so-
la salina interficit. Salina ieiunavz ptra serpētes Si quē peniteat
ictus emin⁹ cominusue illati z statim expuat mediā in manū q̄ per-
cussit leuat illico pcussus a pēa. Quidā aggrauāt ictus añ conaruz
sili mō salina tu manu ingesta zc. Sagitta instincta in salinā homis
ieiuni intoricaat ali⁹ vulnerat. Unicus salina p̄ria est medela al-
teri venenū. Salina ieiuni qñ distillat in aurē lesam a vermibz in-
terficit eos z educit eos statim. Abstergit pānū z lētigines z sangul-
nē mortuū. Chassis p vomitū melior est illa q̄ p sudorē. Et p̄ma in
bonitate q̄ fit fluxu sanguis nariū. scda p fluxū vētris. tertia p vomitū.
q̄rta p vrinā. q̄nta p sudorē. sexta p exiturā. Sputū diuidit i lau-
dabile z illaudabile. Laudabile dī sreat⁹ z est illud qd est bñ coc-
tū lene iunctū facile exiēs sine fetore zc. Illaudabile diuersificatur
vt pz. x. terciij. trac. iij. c. iij. z scdo. p̄gnost. Sputū rotundū malū est.
vi. Epidūmiaz. xvij. fcat em̄ patientē declinare ad p̄sim aut etbi-
cā. qz fcat multā caliditatē in pectore. In saniei sputo p̄sis z flux⁹
malū. vbi sō salina tenet mortuū. In sanguis sputo saniei sputus
malū. vij. aphor. xv. Reliq̄ de sputo signa patēt. ij. p̄gnost. z iij. col.

Sanies est sanguis in seminali qualitate mutat⁹. Mutatio enim sanguis simplr benigna est q̄ fit nutritio mēbroꝝ. Simplr at̄ maligna est uersio ei⁹ in putredine virulenta fatiente febrē. q̄ calor is innati est corruptio. Couersio aut̄ sanies in seminali est qm̄ calor ei⁹ non solū est extrane⁹ sed etiā innat⁹. hinc esse ei⁹ primū est a calore naturali. et ideo similitudine quadā lata mutabili assimilaf̄ mēbr̄ spmatis. Et primū a calore accēnali. vincit tñ calor accēnalis extrane⁹ finaliter. Sanies est duplex scz̄ laudabilis q̄ est alba lenis eq̄lis nō hñs odorē horribilē. Et illaudabilis cui⁹ dispō est h̄ia laudabili. Egritudines siue apata q̄ teriant p̄ sanie sunt media inter mortales. egritudines et q̄rū velox est sanatio. Sñare sanie in vulnere magna certitudo ē sanitatis. Cetera patet in Gal. et Ruic⁹. Sanies de sanguie est sicut cinis de lignoz̄ incēsiōe. vñ et dolo: et febres al leuant̄ sanie facta et egrediēte. Circa gnationē at̄ ipsi⁹ accedūt magis. Et id x̄itatē h̄ in sanguine. nā in gnatis ex putredine sanies est loco sanguis p̄mo h̄sto. 1. Sedimē siue hypostasis ē illud de cibo qd̄ refugit actionē nate apd̄ uersionē suā ad sanguinē. Aut ē suba supflua in tertia digōe causata vna cū aq̄sitate vinali p̄ vias ei⁹ ad e⁹ p̄p̄lla i vna pēdēs et ab ei⁹ suba separata. Sñatio sedimīs valde p̄oportat gnationi sanies. qz̄ hypostasis in vna ex ebulatione nate sanguificāte cibū in epate facta a calore innato est q̄si cinis supflueus quādamodū sanies. In gnatiōe tñ sedimīs calor magis declinat ad lat⁹ nate alitatis medie mō se hñs inter gnationē spmatis et sanies. Nō enim ē a deo tpar⁹ nate alis vt in spmate. neqz̄ corrup⁹ p̄ p̄te vt in late sed medi⁹ ē debilis nō potēs totalr̄ assimilare vl̄ in fumū insensibilr̄ foras mādare. Hypostasis ē duplex. nate alis scz̄ et innate alis. Nate alis ē tertia digōis supfluitas mediocr̄ q̄sitate alba lenis et eq̄lis i p̄ri b⁹ suis p̄tinua figure pyramidal i medio pēdēs silis fūdo aq̄ rosate in tpe debito appens q̄ cū aq̄sitate vinali ad e⁹ p̄pellit a suba ei⁹ diuisa. Et h̄ia nōscit̄ innate alis. p̄gnostica p̄. ij. p̄mi de vniis. Sedimē vīne sanat herisipilā Gal. x. de sim. medi. c. vij. Sordities est impura et inutilis supfluitas q̄rte digestōis p̄ sudores aut insensibiliter a calore ad cutis supficiē. aut exteriora mēbra expulsa. Quorū enim erātibz̄ digestōibz̄ q̄druplex est supfluitas. Prime est sterē qd̄ oia hñt alta. Secūda ē humidū aq̄sū tractū cū cibo solum exñs in his q̄ multo indigēt humido ad hoc qz̄ cibo currat p̄ venas. Que at̄ in seby mīda sunt vt pisces. Aut valde rara hñt corpora et largas suorū corporū vias venales vt aues carent ipso. Tertium in his conuertitur in squamas et plumas quod per hypostases encoina et nubes vrinariū purgatur. Quartū vtile est in omnibz̄ simile in specie generatibz̄. inutile autem maxime in gulosis. Sordes que propter paucitatem difficile potest haberi h̄z̄ quid caliditatis et exsiccatiue

ij. h̄sto. xix. in fi.
Trusi. ij. teg. xlix

Gal. p̄men. vl.
p̄mo p̄gnost.
Petr⁹. 1. p̄ble. 30

p̄mo p̄gnost. vl.

ij. p̄gnost. liij.

v. aphor⁹. xxij.

ij. aphor⁹. xlviij

Trusi. ij. teg. cō
mēto. xliij.
Michael sano

Trusi. ij. teg. cō
mento. xlix.
Petr⁹. 1. p̄ble. 30

Alber. xij. de aiali
bus trac. ij. c. vij.

Gal. x. de simpli.
medi. c. xvi.

Auic. ij. cañ. tra.
ii. c. 607.
Pli. xxvij. na. his
c. iij.
Gal. ij. natu. vl. ti.
Petru. iij. pble
mate. xxvi.

Auic. ij. cañ. trac
ij. c. 608.

Gal. x. de sum. me
di. c. j.
Pli. xi. na. his.
c. xxxvij.

c. xvij.
c. j.

Trusi. ij. teg. ljj.

vij. his. j. ct. ij.
Alber. ix. de aialt
bus. c. ij.

Ja. fo. li.
pma pmi. c. d. mē.
Gal. vi. de interi
oib. c. vi.

poñe ⁊ acuitatis. hinc sordities auris ⁊ fert panaristo ⁊ linif super
fluxū labij. luctantiū at̄ resoluit exturas et est bona ap̄atibz m̄imil
le ⁊ sciatice. Balnei vesicis. sordes ex auribz impositae. ictū scorpion
nū ⁊ serpentū ac morsū hoīs q̄ inter asprimos numerat̄ medetur.
Mucilagines et p. tuita sunt p̄mi ⁊ sc̄vi vētriculi cerebz supfluita
tes. nō p̄legma p̄ colato: iuz siue albasim sub p̄mo vētriculo etiā
euacuate in nares. Lacrima est oculoꝝ supfluitas a cerebro dñ. dēs
Sed sanguis q̄ ab aristo. inter supfluitates numerat̄. est sanguis su
pfluus m̄licus multis supfluitatibz alioꝝ humoꝝ admixt̄. sicut est
sanguis mēstru⁹ ⁊ p̄ emorroidas emissus. aut ani aut nasi Siquis
mēstru⁹ distillat̄ sup podagrā calidus ⁊ ⁊ fert ei. Siquis mēstruus
supposit⁹ p̄hibet im̄gnationē. Porci sanguis hūidus magis vl̄ m̄
nus calidus hūano maxie fm̄ naturā p̄sistit sicut ⁊ carnes po: cine
assilant̄ hūana ita q̄ p̄: aui hoīes carnes vendeb̄ it̄ hūanas velud
porcinas. Tñ q̄ experiri volūt aliqd̄ in sanguine hoīs experiat̄ illd̄
in sanguine porci. Fortiores quibz sanguis crassior. sapiētior: es q̄b⁹
tenuioꝝ. ij. de ptibz. iij. Emissus trahit̄ secū sp̄s ⁊ tñ tactū non sen
tit. Menstruū est supflu⁹ sanguis p̄o: dice ⁊ fm̄ plurimū de mense
in mēsem p̄ venas matricia expulsus. Dñ etiā a mense q̄ deficitibz
mensibz lunariibz ampli⁹ fluit. An̄ ar̄ talis flux⁹ sit naturālis decla
rat Consi. dñ. cr. in additōe p̄cludēs cū Bristo. de gñatōe aialium
p̄mo dicēte. Flux⁹ emorroidalis est p̄pter infirmitatē. mēstruoꝝ aut̄
naturalis. Et Gal. vi. de accēt. dicēte Dis sanguinis flux⁹ excepto
q̄ muliez mēstruis fluit extra naturā existit. Menstrua etiā nisi in
q̄ntitate naturā excedūt extra naturā m̄ime existūt. Fit etiā hoc mō
Sicut in vētibz diarria. ⁊ in ventis emorroides. mēstruus etiā est
hemorroidis q̄dā. sed bec ab egritudine illa naturāl̄ vt̄ dcm̄ est. Tñ
nō potēte natura digerere necē est supflūū fieri nō solū vtilis ⁊ vl̄
tūm̄ alimentū. sed in venis supabundare multiplicatū fm̄ subiles
venas q̄d cū ita abūdauerit natura deriuat ad matricē. p̄pter meli⁹
q̄ gñatōis grā. oē etiā q̄d natura facit hoc aut necessitatis grā aut p̄
pter meli⁹ operat̄. vt̄ q̄le futurū erat tale fiat aliter ex illo. Signum
q̄ tale supflūū sit ex quadā imposita digerētis est q̄ maxie educit̄ in
decremento lune. et ideo dixerunt q̄dā lunam esse feiam. Frigidiora
etiā tūc sunt alia p̄pter infrigidari aerē ex defectu luis lune. sicut
etiā sol toto anno facit h̄yemē ⁊ estatē. ita luna in mense. nō p̄pter ver
sioes sed ex augmēto ⁊ diminutōe luis. An̄ aūt̄ menstruum sit sc̄de
aut̄ tertie digerētois supflūū h̄: cui deteriat̄ distinctōe. q̄ si sumat̄ p̄
sanguine p̄o: dice fluente de mēse in mēsem sic est supflūū sc̄de dige
rētis. q̄ ex vena p̄cedēte ex gibbo epatis vene p̄cedūt ad supficiem
p̄cauitatis matricis p̄ q̄s venit sanguis vt̄ mēstrua fluit̄ necessita
tis tpe. Etiā mēstrua nō ad gñationē sicut sp̄ma sed ad augmētatoꝝ

et nutritio: embryonis ventur Si vero sua p sanguine attracto
ad locu gñatiois r gutta siue spermate mulier sic est supfluu tercie
digestiois de quo loquit aristo. 1. de gñatioe. aialiu. c. xvij. quando
ipm spermati viri appellado ipm sperma indigestum. Gutta siue
sperma mulier est supfluitas q̄rte digestiois aut tercie alba viscosa
et villosa gñationis aut delectatiois gra tpe coitus emissa ex testis
culis mulier p cornua matricis intra ipaz aut foris sicut solua ex
ore famelici videntis comedentē. stute informatiua aut pparatiua
in sua p̄tēs viscositate Mulierē habere sperma experientia docet
An aut p̄currit ad gñationē inter stoicos et peripateticos est dispu
tatio vt refert p̄si. differētia. xxvij. Q̄cludēs q̄ solū occasionaliter
q̄ mulier est mas occasionat. Et q̄si mas in semis. 1. d̄ generatioe
aialiu. 1. p̄. et. ij. c. ij. Alber. aut vult q̄ sit materia p̄pria et cōueniēs
embryonis vt dictū est p̄ius. menstrū aut materia h̄ma vt d̄
aristo. aut nutrimentū spermatis ita q̄ sperma mulieris sit materia
cōueniētior ad mēbra radicalia Et necario p̄currit ad gñationē em
brionis Signū illi est q̄ castratio feiarū in porcis et gallinis p̄hi
bet impregnationē. in suby em̄ abscindit id q̄d castrate d̄ existens
pars matricis in qua herēt testiculi et postea nō p̄cipiūt sed p̄ique
scūt Mēstruū q̄o macta carnis nō itaq̄ h̄z stute informantē vl̄ for
mantē q̄ Gal. imitat̄ stoicos platōz S̄eusippū et appollinē illi at
tribuit et Thcofrast̄ cū purphirio. h̄nc sequit̄ q̄ mulier nō gene
rat se stute stellarū vt voluerūt platonici. Quid sit sperma p̄z in
cōmentarijs puuli phie. c. de potētijs aie vegetatiue Est em̄ sangui
nei alimentū excrementū vltimū q̄d i mēbra digeritur. pituita q̄o p̄mi
alimentū excrementū existit An decidat a toto corpe aut epate aut
cerebre patet Dr̄na. xxiiij. et originaliter 1. de gñatioe aialiu. xvij.
et. xvij. Silit̄ an sit ps embryonis p̄stitutia et an sit aiatum p̄z
dr̄n̄is. xxvi. et. lxxij. in h̄iore q̄rte digestiois sunt q̄tuor. s. digestio
assilatio. apprehēsiō h̄ioris a spē mēbr̄ q̄n̄ tā diuisus h̄ior mēbris
imbibitur et vnitio. p̄ima duo sunt in humore extra mēbra. alia
sunt in mēbro. quando diuiditur humor et distribuitur p̄ mem
bra Et post secundum sit decisio semis Et q̄ illa similitio est vni
uersalis p̄cipue mēbris similibus ex quibus vbiq̄ p̄ totum cō
ponunt mēbra p̄posita instrumentalia ideo vniuersaliter scdm̄ illū
modum. dicit̄ a toto corpe sperm̄ descendit. Et sunt tres p̄ncipales
virtutes in sp̄mate caloz digerentē informantē. s. ignis disponent̄
celestis viuificat̄ r aie informant̄. q̄ simul sunt in sp̄ritu vt dcm̄ est
q̄ tria requiruntur ad coitū v̄tositas a corde. in q̄ est aia. sens̄ r dele
ctatio a cerebro q̄d eq̄pat̄ celo. r d̄sideriū ab epate. s̄i elementari igni
q̄ma hoīs abstergit morphēas p̄petit̄ ipetigi r sedat dolorē podagre

Auer. ij. col.
Alb. ij. de aialio
trac. ij. c. vij. et. 2.
trac. ij. c. 1. et. 2.
Et. xv. in fine.
et. xvi. c. xvi. in fl.
Trus. ij. tegni. c.
lij.

Auic. 2. de aial.
et. xx. tercij.

1. de gñā aia. ii. 8.
1. de gñati. aial.
c. i. 2. et. 2. c. 3.

Alber. xvi. d̄ aial.
per to.

Alber. xv. d̄ aial.
c. x. in fl.
Alber. xvi. c. 7.
h. tho. pte. 1. q. 18
Pe. ij. pble. xi.
Alber. 8. d̄ aial.
trac. f. c. ij.

Alber. ir. de aial.
trac. ij. c. iij.
Drna. 1 4 8.
Mesue in prac.
iij de gna. viij.

1. 8 gna. aial. xvi.
Alber. iij. 8 aial.
trac. ij. c. ix.

Drna. 1 4 8.
iij. metheo xli.

x. de sim. me. c. ij.

Zuic. ij. can. trac
cccc. xliij.
iij. bisto. xx.
Pli. xxvij. na.
bisto. c. ix.
Auer. v. col. 8 la.

Sordani

s. apbo. lxiiij.

Non cum medicina et a. u. sed generatiois gratia creat. Algnadi est huius
ditas media inter aqua et spuma per vasa semis delectatiois causa et
ante debitum generandi tempus emissa. de qua dicitur vij. bisto. 1. Semper perfectio
infecundum usque ad tertium annum est. et ac est aialis superfluum album
bina decoctioe in mammis generata. Est enim sanguis huius decoctus in albe
bedine et permutatur. Sic enim spiritus aialis huius decoquitur pura in corde
et cerebro ita et lac in epate seu corde et mammis in secunda digestionem
non caliditate maioris sed potius frigiditate propter mamillares carnes
glandosas frigidi. et huius extrinsecus recipientes. medium tenens inter phlegma et san
guine declinat tamen magis ad sanguis natus inter partes phlegmas ab
Aristotele cum semine generata quod intelligi debet potestatem convenientius
nutrimentum quod accipere potest recentem natum et tenellum aial eo quod ipsum est
inter omnia filius sanguini menstruo quo nutritur est natus in matrice et
similium huius spermatis ex quo partus est formatus. Mamilla est quae lac
est vter singulari huius uententia est partu ita quod extrinsecus est in partu bovis
quod immittere papillam mamille in os partus valet contra omnia nocumera
quae accidere possunt partui si sepius hoc fiat. Et mulgere lac in corpore et fa
ciem eius valet ad rectam figure et membrorum dispositionem. lac diuersis
ficatur natura. sua et tunc natura quae duplex est ipsius propter prima ex
elementis surgens sicut propter aquae lactis butiri et casei in lacte quae
sunt partes eius. Secunda est resultans ex tribus partibus ut propter tyrtace
que parte acquiruntur a simplicibus et lactis per naturam et haec est fit. et
huius epate et ideo nocet phlegmaticis. diuersitas in tunc est quae propter
mulcatio est dulce et minus calidum. remotum acidum frigidum et siccum
medians inter haec medium tenet. lac duplicem ex hinc huius incitatem secundam
Gal. vna quod est ut cibum altera ut medicina ut est cibi transit in subam
aliti Sed ut est medicina quae tres in se habet subas. scilicet caseata serosam
et pinguem gratia prima lac est emplasticum et cum acquisuerit aliam partem ex
siccatis optimam fit dissenteris et omnibus huiusmodi acris in ventre. Res
critificat vlcera intrinseca quae lauat. glutinat et mundificat. aqua casei solu
uendo educit cholera adusta proferes icterice et cum epythimo mellis
adusta. Caseus proferet arteticis. gratia secunda sube. huius partem mundificat
uaz et cum laurandi ventre suis. per clisteria quae ingerit mundificans et di
luens sine molestia acredies quae sunt in intestis vlcera acres continetia
fantes diluit. Sed tertia sube gratia est digestiue et laxatiue potentie
butirum enim digerit et consumit bubones et omnes flegmones ac mille
alias passiones proferet et resistit venenis. Aqua lactis mundificat san
guine curat scabiem. et puritatem. nocet lac oclis et neruis et huiusmodi egrit
tudines neruorum. opilat meferricas etc. Lac coquitur leuitor penetrat
cito nutrit abunde. epat huiusmodi abstergit glutinat alit An autem proferet
partibus declarat drna. 1 4. lac dare caput dolentibus malum etc. oues
plus de lacte proferunt emulctem quam homo et bos propter debilitatem corporum et

humiditatem superflua q̄ in boue trāsīt ad pilos aut motu p̄sūtur aut
 trāsīt in nutrimentū. hō vero eā mēstruis expellit eadē em̄ est mater
 ria mēstrui et lactis q̄ eadē est materia q̄ alit et ex q̄ natura genitū
 p̄stituit. lactatibz nō sūt purgatores s̄m naturā neq̄ lactātes p̄cipi
 unt. Et si p̄ceperint lac extinguit̄ p̄ter eandē lactis et mēstruoz na
 turā que nō tā large p̄fundere p̄t ut anceps sit, sed si in alterutraz
 p̄t fecerunt in alterā desit necesse est nisi q̄d acciderit violentū et p̄ter
 id q̄d solitum magna ex p̄te est, lac purgat nō q̄litate grā sed p̄ter
 quantitātē mltā assumptā q̄ natura n̄ potēs digerere et tollerare gra
 uata expellit ut mel inferi⁹ q̄ absteruū et oleū supi⁹ p̄ter abbōs
 nationē. lac mīxtū farine dulci⁹ videt̄ q̄ reddi⁹ viscosi⁹ magis ad
 berens mēbris gust⁹. infantes p̄ter tenertudinē hīane p̄plexiōis
 lactari dnt ad trienniu⁹ sed vsus hōim h̄z h̄riū. Et debet hīa vlt̄ter
 lactari in die p̄ter debiles vtutes ipoz. Si supflue lactant̄ incur
 rur tussim et repletōes nutritices coire n̄ dnt q̄ in coitu subtili⁹ sube
 lacti sepa⁹ ad coitū et sic nutriticē puer grosso alimēto lacti et incōue
 niētī. in v̄ginibz viduis castis et vetulis lac creat̄ p̄ter redundantiā
 subtilioris sube sanguis ad m̄millas et p̄cipue hūidit̄s abundanter
 aut ex herbis q̄s p̄mederūt. hūc est q̄ diuersitas regionū in aere et
 pascuis mltā facit ad lactis diuersitatē et abundantīā. Cōfricatio
 m̄millaz cū vitica lac gnat. hmo tñ erit sanguis deinde sanies po
 stremo lac. Et est inuētus caper hōis lac et in viris post pubē non
 nullis exp̄mitur hoc tñ raro accidit. Inuēt⁹ et⁹ ē caper hōis p̄p̄ q̄
 duo m̄millaria additamēta p̄bētia lac q̄ genuit filii sibi silez p̄bētē
 lac sic p̄r ex q̄ fact⁹ est vn⁹ case⁹ et h̄mōi s̄t signa futuroz. Nō enim
 fierent nisi p̄ magnaz stellaz mutatōz q̄ regiōis et habitatiū trans
 mutatōez fecit. Cū in trāsmutatōe legis sacrificioz ut narrat Jo
 seph⁹ vitula in tēplo hierosoloz. Inter man⁹ offerentiū em̄ra ē agnū
 Et in exercitu rex̄is plarū reḡ aduers⁹ grecos p̄tinēt. S 2 0 0 0
 Equā leporē pepisse d̄. turpē regis fugā scire. Mel⁹ lac h̄nt mus
 lieres fusce q̄s albe. Et lac m̄liez q̄d liuorē trahit mel⁹ est cādido.
 et ad alendū valid⁹ in quo pl⁹ casei est. Infantibz ac salubrius q̄d
 min⁹ casei p̄bat om̄ne ver nū aq̄tius estiuo est. maternū vtilissimū
 nutriticis eritiosuz dū mater sit p̄ueniēt⁹ etatis it̄. q̄ sup̄. xx. et infra
 xxxij. annos. cetera breuitas post habere suadet et.

De Spiritib⁹ corpis hūani ca. lviij.

Ametū spūs mult⁹ accipit̄ mōis hic tñ dūtarat sumi d̄z
 pro suba subtili aerea q̄ instrumentū vtutis existit et vehi
 culum quō sic describit̄ a gal. vij. de iuu. c. vij. Spūs est
 vapor sanguis tpat⁹. nō p̄p̄te q̄ vapor est exalatio hūida
 s̄ij. methco. apta p̄gelari et infrigi. S; trāsūptiue q̄ fit p̄ exalatiōez
 U ij

r. pble. vi.
 ij. histo. xx.
 iij. d̄ gnatōe aia
 lium. vij.

j. pble. xlij. et
 cliij.
 xxi. pble. xvij.
 Alb. ij. d̄ aialibz
 trac. ij. c. ix.

ij. histo. xx.

j. histo. xij. et. iij.
 c. xx. et c. xxi.

Alber. ij. d̄ aial.
 trac. ij. c. 2.
 Valer⁹. j. c. iij.

Plī. xvij. na. bi.
 c. ix.

Pet⁹ orna. lix.
 et. j. pble. xli.
 Tru. ij. reg. cō.
 xxxvij.
 Gal. in d̄ iu. hane

Auic. in 8 virib.
cordis. 1.

Gal. 8. d ius. c. 1.
ape. fi.
Alb. xij. d aia. c. ij

4. metheo.
Auic. 1. pmi.
de sub. me.

Alb. ij. cell.

Auic. de virib.
cordis. 1.

Alb. xx. d aia. c. 7.

Alb. xx. d aia. c. v.
vi. et vij.
xvi. d aia. c. xvi.

ij. tegni. cō. vij.

sicut vapor aptus igniri et inflammari. aut p vaporē intelliguntur
pres subriles sanguis apte conuerti in spm̄ que sunt materia eius
ita q̄ descriptio sit materialis pducit em̄ spūs ex subtilitate hūoz
et igneitate sicut corp⁹ ex grossitate et terrestreitate ipozum Qualis
itaq̄ est opatio corp⁹ ad grossas hūoz pres talis est opatio spūs
ad subtilitatem ipoz q̄ sicut mēbra p̄stituuntur ex hūozib⁹ p̄mixtōez
ipoz adinuicē. pducēte ad aliq̄ forāz p̄plexionis qua cōmixtū dis
ponit ad recipiendū habitū nō cōuenientē ei rōne simplicitū ita ex
subtilitate hūoz p̄stituūt spūs p̄mixtione ipoz pducēte ad formam
p̄mixtōis q̄ spūs p̄parat ad recipiendū vtutē aie q̄ ex simplicibus
nō acquirit. vñ patet q̄ in dicta descriptōe sanguis nō p̄ hūoze san
guineo sed p̄ massa accipit sanguinea. q̄ sicut ex epate egredit ita
in cor ingredit p̄z. ij Q̄ materia spūs ē vapor sanguis. q̄uis aer
attractus qui primo digeritur in pulmone. ij. in corde. tertio. in
rethi. mirabili et pficit in cerebro in q̄ fit spūs aialis. videat esse ma
teria. non tñ est ipa q̄ omis cibo tā corp⁹ q̄ spūs est suba p̄posita.
Sed est necari⁹ ad p̄seruatōez ipsius vt ip̄mediate refrigeret et a
capinoso suis mūdificet. aer itaq̄ digestus in vētriculo cordis si
nistro q̄ est loc⁹ ḡnatiōis sicut dexter loc⁹ sepationis subtiliū p̄tius
sanguis a grossis. spūs admiscet dans illi puritatem et claritatem q̄ de
se nō habuisset. Forma spūs est ipa p̄plexio q̄ ex actione dictarum
subtiliū p̄tium q̄tuor hūoz et iparū ad inuicē passiōe resultat Et hec
p̄plexio a q̄busdā d̄i occulta q̄ est p̄portio siue mēsurā q̄dā in opatōe
ad opatōes nō inexistēs rōne p̄ponētuz simplicitū. vt p̄plexio scissile
biliter apparēs sed mixtōis siue vntionis p̄prie forme ad p̄p̄ia ma
teria Et hec forā fm̄ mēbra variat sicut lumē solis in astriis q̄d
p̄imū est in sole ita spūs p̄mo creat in corde deinde manat et pene
trat i cetera p̄ncipalia mēbra. in q̄b⁹ cū sufficiētē p̄māserit adipiscit
ibi p̄plexiōz p̄ticularē et p̄p̄ia vt in cerebro Ea q̄ disponit ad recepti
ōez vtutū sensus et mor⁹. in epate nutritōis et augmenti. in testiculis
ḡnatiōis. in oculo vtutis visure et. grā cui⁹ q̄dlibet mēbrū h̄z p̄p̄iam
opatōez Et sic spūs ē de natura corp⁹ circa q̄d opat aia q̄ vñ spūs
qñ vñt corp⁹ et nō mediū instrumentale q̄d h̄z nafāz ei⁹ circa q̄d est
opatō sic p̄z i instrument⁹ architectonicoz fabrioz et aliorū quicūq̄
artificū Error est itaq̄ dicere spm̄ esse d̄ nafā celesti ita q̄ celū sub
stātiat̄ ingrediat̄ corpa mixta et p̄stituāt lucē exntē mediā inter cor
pus et aiaz Nec obstat q̄ dicat corp⁹ diuinū ab Alber. q̄ loquit̄ ibi
de spū ḡgnitiuo cui⁹ opatio est p̄p̄e diuina grā vtutis informatiue
Efficiēs est cora quo p̄cedit mediāte vtute vitali et nō cord⁹ p̄rica
tione vt sentit halirodoā Et p̄ncipiū ei⁹ est ex manatōe diuina sine
auaritia et diminutiōe qñ ei⁹ dispō p̄plet p̄fecte ideo corp⁹ diuinū ap
pellat̄ ab alb. xvi. d aia. c. xvi. Fis ei⁹ ē vt sit latoz vtutū aie i mēbra

aialis. p ipm em oim virtutuz manifestat in mēbils opatio idcirco natura corpis qñqz dī. Sine namqz spū vtus neqz opari nec viuere. Est itaqz spūs cōpleta descriptōe corp⁹ subtile vaporosū in silitudi ne supcelestiū corp⁹m ver gēs ex humoz vaporibz v' eoz subtilitate in sinistro cordis vētriculo genitū vt sit virtutū aie vehiculū et in strumentū. Spūs fm modū pductōis siue puent⁹ ipsi⁹ in corp⁹ et membra ē duplex scz pplātar⁹ et influēs. Spūs pplātar⁹ q formalis qz pncipali⁹ forme corpis instrūtū. Et radicalis dī eo q ex pncipi pns gñatōis pducit. Est suba corpea ex elemētoz p mirtōne gñata ver gēs in celestiū corp⁹m silitudinē. Aut est vapor resolut⁹ ab humi do seiali in gñatōe. Elemētis materia mixti ex mētibz q cuz agēte non picipat se ad formā mixti nō ducit sed ducunt a quodā vaporoso corp⁹ calido p mēsurato. pducto ex calore motu ⁊ luie corp⁹m celesti um. Inest em in seie oim qd facit vt secunda sint seia qd calor vo caē. Nō ignis neqz vtus est. sed spūs q in semie spumosoqz corpore p tines ⁊ natura q in eo spū est pportōe rñdens elemēto stellarū hic spūs semis dicit gignitū⁹ gñat ex ipsi⁹ vel sanguinis menstrui ad gñationē pcurrētis p tibus magis apertis spū pplātarū q ab alijs dicit calor innat⁹ p tibus et gubernans humidū radicale in quo est sicut flāma in cādela. vn⁹ nūero sicut hō. aia. et mēbra. pmanēs tota vita. stās in p ticularibz porositatibz mēbil instrūtū idoneū p p ticularibz oparōibz p tibus suscipiēs vitalē virtutē. et p hāc primū pncipiūm hoc est primā animā cui⁹ grā dī aia⁹ formālī vna cū membro non sicut semē aut corpa celestia. Existit em in omnibz mēbris sed ineq liter vt sanguis. qz pncipalī in corde Ideoqz fm Auer. ij. col. tāta est ipsi⁹ cōitas ad eētā nostrī qz quidā autores obumbratōis credide rūt ipm esse subam aie. Qui qtuor videt actus circa gñatōis pnci pū exercere. Quoz p m⁹ est dissoluere ac extēdere humiduz semis vtute calidi sibi adiūcti vt receptabile fiat formaz. Scdōs est ferire et pulsare fortiter p totū humidū quo plā causat formā ⁊ pcausāz tes vt cor ⁊ arterie vasa ipsi⁹ pstituant. Terti⁹ est informatiā vtute hui⁹ opis p sidiē ad oēs mēbroz info:matōes deferre. Quartus est separe vias suas a vijs hūidi vt velociter totuz corp⁹ irradiare possit vt cādela domū illuminās. Sñatōis pncipijs sic ad inuicem agētibz ⁊ patientibz cor cū alijs formāz p tibus vt dicitū est. quo pacto vigore info:matie cū alijs eius pncipijs ex materia mēstruali vtute pōis spūs et calidi ychemēter cordi inherētis gñat spūs influēs si ue scdōs materialis p motū cordis ⁊ arteriaz et pfricationē ex illi⁹ materie vaporibz. spūs pplātarū pabulū cētis cuz ex eo restaurat et auget. duas hñs opatōs quaz pma est actiua qz est aie instrumē tū ad p pndū actiūs innatū p suā pplexionē alterādo ipm sua p sēntia Secdōa est passiua qz efficit materia spūs ideo dī materialis. Non

Auer. tertia qrti
trac. v. c. x.
Auer. ij. col.
Auer. de virtutibus
cordis. c. ij.
Dña. xlviij.
Aristo. in de mo
tu aialū
Dña. lix.
Auer. de virtutibus
cordis. c. ij.
Alber. ij. de alib⁹
c. ij.
Aristo. de gñatōe
aialū. ij. c. ij.

Aristo. in de mo
tu aialū
Gal. v. de simpli.
med. c. v.
Auer. 7. metaph.
p mē. xxxi. ⁊ can.
p mē. lxxiij.

Dia. xlvij.

Gal. xi. terapeu.

A ij

Aristo. in de mo-
tu aialiu

q. reg. pmen. xij
Dna. lix.
Alber. 4. methe.
Alber. xx. de aiali
b^o trac. ij. c. liij.

Gal. j. elem. x

Interloz. j. c. xl.
Dna. xxxvij

Aner. in canticis
auicene. lxxxij
Crust. ij. reg. co-
men. lxxxij.

Gal. j. de interi.

Dna. clv.

pmanens vnus nūero a pncipio vsq; ad finē. sed fluit ⁊ refluit ⁊ pe-
ne fm quālibet innouat cibationē. Simplicior sit ⁊ minor fm corpis re-
pletionē ⁊ inanitionē. Necari^o vt corp^o alis diuersum in mēbris sit
vnū nūero ppter ordinē pncipar^o ⁊ mīstratōis quēadmodū ciuitas
dī vna. ac pntionē quandā q̄ sit spū influere ⁊ mīrāte oib; vitam.
Et h spūs nō est aiat^o formalr vt qdā dicūt sicut pplātar^o quē ples
negāt distinctū ab influere. sed dūtaxat virtualiter. vt pres ples et
pōnales. Nō est em̄ instrūta exercitū aie sed delatm̄ vtutū in mē-
bra a corde. fm Trusianū pcedēs a corde quēadmodū lumē a sole.
Et q; magis h; rōem spūs q̄ innat^o. dūt itaq; realr a calore cum q̄
est idē subiecto ⁊ loco. Nā calor calefacit. subtilizat. digerit. maturat
pgregat. homogenia ⁊ dilgre gat etherogenia vt calor. licet vt cōple-
xionalis digerat. dissoluat. assimilet. terminet. puertat vnt. in ppletio
nato. Spūs at spirat. pulsat. illuiat. ⁊ vtutē ad suas defert pagēdas
actōes in arteria q̄ sāguie nō replet q̄ vt talis h; vt sed nō vt suba
Sicut ignis h; suscipit vt suba nō vt talis. Etā calor h; rōem ig-
nis. spūs vero aeris pmt^o h; rō ignis. Et calor ē q̄litas sanguis
spūs h; suba causata ⁊ mota a calore. nō ppta sed aie vtute. Et hic
spūs influēs p̄t esse duplex. cōposit^o ⁊ simplex. Cōposit^o vt gignit
uus q̄ ex trib; natural; vitali ⁊ aiali plectit. gnat^o ⁊ pfect^o in testicu-
lis. Simplex nō q̄ sit mix^o sed q; nō cōponit ex diuersis spiribus
diuidit in vlem ⁊ picularē. Vltis est duplex (q; naturalis in epate
port^o h; rōem caloris q; nō pulsat neq; spirat. But q; picularis est
a corde delegat^o. Quis Gal. sūta spūs pmo in epate sit vaporosus
deinde ascēdēs p venā pcauā cū sanguie in cor apli^o calefacit ⁊ sub-
tillat^o aere^o q̄ rursus ad cerebri basim p tuuēles arterias venent
ens deponēs fri. cerebri immēsuratū feruorē efficit ethere^o mitigat^o
vt equ^o agrestis freno vt sit sensus instrūtu. vitalis sc; ⁊ alis. Vita-
lis est q̄ ex pmo ⁊ pncipali mēbro p̄surgit in totū corp^o sicut ex cam-
no p arterias p quē aia corp^o vūificat oēs suas vtutes influēdo vt
celū p solis ⁊ stellaz radios. Bialis autē est idē fm enāz cum vitali
trāsmisiss ad cereb; in q̄ mitigat vt dem̄ est. a quo p nervos tāz
a vicario cordis in totū dirigit corp^o vt influat motū ⁊ sensum p̄t
pue tact^o. Vitalis ingredit^o subaliter p arterias pcauas. Bialis h; rō
solū fm irradiationē sicut solis lumē in hec inferiora ⁊ alias stellas
Uterq; dī picularis in piculari mēbro ad qd̄ defert vtutes execu-
tiue. alterat^o ad naturā mēbrī sicut solis lumē in astris. coadiuuas
mēbra in opationib; suis. Spūs nutrit pncipalr ex boni sanguinis
gnati ex bonis nutrimentis exalatōe. ⁊ ab eo q̄ in inspiratōe attrahit
aerī. q̄ trib; locis. vt pulmōe. corde. ⁊ arterijs aut pulmōe. reb; ser-
uino ⁊ cerebri suba instar sanguis q̄ stōacho epate ⁊ corde pplete dī-
gerit. Cū m̄bil alimētaz nūi triplicē locū pmeet digestōis. Et pforz

taf rebo odoriferis ex ipsa forma specifica. Est em natura igne et
 suba aere multre subtilitatis et lenitatis. Coplexio est ca. et sic. pma
 pmi. c. de mebris. Variat tñ ad variatione mebrũ teste Trusi. ij. teg.
 pme. xij. Et ideo ppat ad oes aie opatõs orgãicas sicut manº archi
 tectonici ad peãres artis. Opatõs influẽtis sunt quatuor fm Confil.
 Prima e viuificare. qua acqrit a motore et aia. Secda e calefacere
 qua ex corde recipit. Tertia est euẽtare dissoluere et qsi vberado et
 pulsando subtrahere ea q viscosa sunt in corpõs nutrimẽto. Et hanc
 obrinet ab eiº pprio motu. Quarta est oem aie vtutẽ q in ipõ est vt
 in subiecto. et in calore vt in instrũto. ad opatõs eẽnales et sibi ppri
 os expedire. atqz vitalẽ vtutẽ p vnũuersũ corpº deferre. dãs illi potẽ
 tia viuẽdi actualẽ et nutritiẽ ampliorẽ. oes itaqz hũane opatõs studĩ
 ose et vitiose dependẽt dispositie ex spũ. qz sine ipõ nlla coplex opacẽ
 neqz tpe vlla pficit aie opationẽ sine apta mebrũ cõpõe. attributẽ ita
 qz opatio mebrũ sicut cause et spiritui sic p cause grã curº dcm est q
 ex spũ dispositie dependẽt opatõs. ppletie at ex volũtate. Hic ppe
 bñ pñtẽs dat aie oia fm rõez opari fm q tali vl bmoĩ fuerit qũta
 te ceu affectº suba. Un suqtilissimº et purissimº et splẽdidissimº ab
 aia diligit rõali. Et rpancia spũs est instrũtaliter intellectº. Spũs
 hũidus obrusus est. sicº vo clarº. Hinc dr Bia sapies lux sicca. Ale
 em spũs ducẽtes ad celestia stº calor et siccitas. trabẽtes vo ad terre
 stria stº frigº et hũiditas. Nã spũs opacus mõstra et terribilia factº
 q imaginatº Impurº nõ bñ repñtat sed regit aliq de imaginibz. im
 mũdus sordidatus oñdit qcuqz depicta stº in ipõ. Nimis clarº dñmĩ
 car formã pportõat itaqz purº mũdus. solidº et suffitiẽter clarus
 adunatus et skates mĩstrat fõias. Hic tpat et mĩci stº alijs sapiẽtio
 res et artiu inuẽtores. 30. pble. 1. Spũs multº in qũtitate tpatº pple
 xioe. luidus suba. gaudiũ efficit. Et ignº qũtitate vt i pualescẽtibz
 grossus et spissus suba. vt i sensibz et mĩcis tenebrosº et tenuis vt in
 mĩllerbz dispõit ad tristia. q cõgelat et retrahit spũs ab extra ad cor.
 Spõs agitat ita q nõ retrahit neqz expãdit. Ira inflãmat impetuo
 se retrahit et repellit. Gaudiũ paulatiz expãdit. hic est q tpatũ gau
 diũ calefacit nimĩũ debilitat inordinatũ tristitia et despatõs sepe ad
 ducit inbitũ hũtes debile cor et paucos. spũs mortificat. Dispõ itaqz
 ad passioes accidit spũs. Spũs calidº grauẽ frigidº vo acutã reddit
 vocẽ. pñcipat pteas sanitate et egritudine sicut mebrz. eo q e organũ
 aie vltẽ curº opatio sanitate pplet et egritudine deficit. Patit itaqz
 spũs multas egritudines inter qe. Effimera febris pnumeraf que
 est spũs supcalefactio et accensio. que neqz pulsũ neqz vrina iudica
 tpe. Nihil em vrina mutat nisi colorẽ. Et licet effimera salubris sit
 fm se i morbo. tñ pestifere piculosa ducẽs ad mortẽ ppter inflãmatõz
 resolutõez et infectionẽ spũs. q pforatº aq caponis egrũ saluat qũis
 difficulter. Posthabitis alijs egritudinibz q stº abiqz cõ humozum

Gal. ij. pplex.

Dña. xlvij.

Trusi. ij. teg. cõ
mento. xij.

Alber. xvi. de aia
lib. c. xl.

Trusi. ij. teg. cõ
men. xxxvij.

Dña. xxxvij.

Gal. viij. de iuu
men. c. vl.

Synesiº d sonijs

Alber. viij. de aia
lib. trac. v. c. 1.

Auer. in pmen. d
somnia aristo.

Auic. de viribus
cordis. c. v.

Galitrodoan. ij
teg. pme. xv

Trusi. ij. teg. ni
pmen. xxxvij

pma qrti in pñ.
vl. aphor. xlv.

Auer. ij. col. de
se. effi.

Dña. xcij.

Zuer. iij. coll. de
egri. nō material.
Alber. xxij. de aia
lib. c. v.

Alber. xv. de aiali
b^o trac. ij. c. ix.

Alber. xxij. de aia
lib. trac. ij. d. lupo

Perli. sar. v. in fi.
p. metheo. c. iij. z
iij. metheo.

et in y fozm
Dūa. clv.

z nō pōt

spiritus aduenientibus. Ac quō curādus sit eger fm dispōs spūs. de q^o
bus. viij. epidi. can. vi. Itē de fastinatōe q̄ spū sit vīssuo. de incātatio
ne. extasi. diuinatōibz. sortilegijs. fide. imaginatōibz. Quarū virtute
egra corpa sanitati opioe quozūdā restituūt. ac mortua reuiuiscunt
q̄ diuine pōne attribuo z inter miracūla a sc̄ is docto:ibz p̄nūeraf.
Et nō opationibz magicis in quibz vna natura agit ad alteri^o im
pedimētū. Necnō supstitionibz quibz vulgus valde occupat credēs
q̄ sepulnra caude lupine in villa phibet lupos z muscas ab intro
itu illi^o. Et q̄ alleū valeat p̄tra incātatōs z magicas artes. Differt
spūs a vapore q̄ est corp^o aereū vel aqueū ab exhalatōe q̄ est velut
ignis. Et a fumo q̄ est corp^o terrestre a calido surfū violēter eleua
tū. Silt ab aia differt sicut corporeū ab incorporeo. et p̄ncipale ab in
strumēto vt lati^o scribit Costabulin^o in li. de diā spūs z aia. Spm̄
p̄fortat cordialia de quibz Auic^o. in de vītibz cordis. vt sunt ambra
aurū. musc^o. basilicon. cāphora zc. pille ex auro thure z mirrha. Nu
trū etā aere iuspirato et p̄fortat odoribz aromaticis. vt odore mēte
vini. mellis. pomoz. piroz. calidi panis zc. vt lati^o scribit Marsili
us ficin^o vir nostra etate clar^o de vita lōga dicēs. Quicūqz vitā in
corpe p̄ducere cupitis spm̄ impm̄is excolite. hūc augete nutrimen
tis sanguinē tpatū atqz clarū argentibz. hunc aere sp̄ electo fouete
quotidie suauibz odoribz alite. Sonis z cātibus oblectate. Et sicut
odor est aie suauissim^o cibo. ita fetor malis z putridus corrūpit sp̄
ritū et inficit. Etera licet vitia. delectabilia. z bonetta. de spū scri
bere. breuitas phibet.

De Anima humana et appendi tūis eius Caput. lix.

Sapientie. ij

A

Animā esse (tamesi impij negāt dicētes fum^o z flat^o est
in naribz nostris et sermo scintille ad p̄mouendū cor no
strū. q̄ extinc^o cinis erit cor nostrū et spūs diffundet tan
q̄ mollis aer. Quibz assentire videt Hypo. v. Epidi. viij

Aristo in de mōdo

cū Drogene Eracito et Alcmeone. vt p̄ p̄mo de aia) Sicut deum
ex effectibz expimur sensu quē rō approbat. Quid aut sit ania oēs q̄
aliqd p̄bia scripserūt naturalit inuestigarūt. Nemo tñ deteriate sed
vel p̄fuse vel impfecte eā descripserūt. Ipsa em̄ est quodāmo in cor
pore sicut p̄mū ens in toto vniuerso. cui^o est imago vt dcm̄ est in
p̄ncipio. de q̄ poti^o scim^o qd nō est q̄ qd est. Recte itaqz Gal. dē se
nescire subam aie. Inter oēs p̄bos duo veri^o aniam descripserunt.
Plato scz z aristo. Dixit em̄ Plato Ania est suba incorpea mouens
corp^o. Cui Algazel assentit loquēs de aia hūana dē. Ania est suba ex
istēs p̄ se q̄ neqz est corp^o neqz impissa in corpe. et nō perit eunte cor
pore. Sunt em̄ aie hūane p̄petue fm Zuer. Et imortales vt diuus

In de vīsi. respi.

Plt. vij. na. bis. liij

Augustinus. xxiij. de ciuitate dei. c. xxiij. Et Lactanti⁹ firmian⁹. vij.
 diuina. in sti. c. viij. et. ix. Ac de opificio dei platonic⁹ no solu⁹ m etiā
 forioribz rōibz cōpōit. posthita. Plinij. vij. natu. hīsto. c. lv. Inia. An
 āt fm Aristo. doctrinā possit ofēdi aie hūane immortalitas declarat
 Erpbe⁹ doctor subtilis qelli. j. q. xi. Et videt Alberto q fuerat snia
 Aristo. in. xij. metaph. dicētis Si ar aliqd manet posteri⁹ pscrutādū
 est. In qbusdā em nihil pibet vt si est aia tale nō ois sed intellect⁹
 oē nāqz impossibile forsan. Tempti⁹ āt r Alexander dixerūt aiaz cū
 corpe destrui snia Aristo. diffinētis eā p corp⁹. hoc mō. Aia est pscō
 corpis organici vitā hūtis in poia. Quia pfectio est sine pfecti
 bili. Et reitā sunt sil nāfa. organici aut referē ad id cui⁹ est organū
 hinc est q mortuū nō hz man⁹ r pedes. Est etiā aia quo viuim⁹ sen
 tim⁹ mouemur r intelligim⁹ pmo. q descriptōs in pmetarijs decla
 rat pncipio em bec oia vita stpēis viuere vident. De aia qz sen
 suali pari mō dōm est. atqz etiā de intellectuali. omis em poia pū
 hī qz actu necesse est. Et subliūgit Restat igit vt mēs sola extrīec⁹
 accedat eaqz sola diuina sit nihil em cū ei⁹ actōe cōicat actio corpa
 lis. declaratiū est in dictis pmetarijs puuli. c. de forma. Silr pz ibi
 an in boie sit vna aia aut plures. et qno vegetatū et sensim clau
 dunt in intellectio. An aut oēs aie fuerūt create ante corp⁹ in cōpa
 ribz stellis vt volūt platonici. nō deteriabūt. qz fabulosū est bec snia
 fm naturales r diuinos. An aut forma q hō dī hō sit aia intellectia
 aut cogitātia est inter phos diuersitas. Auer. em vult q aia cogita
 tiua est aia qua hō formali est hō. cui⁹ suplo: stus est vis cogitātia
 q dī rō picularis eo q est cognitātia intētionū piculariū et eaz col
 latia. ad quā pū pūctinet formare ppos singulares r syllogismū expo
 sito. Et q intellect⁹ sit quedā snba sepata. vt pz ex pmeto. v. terciū
 de aia. Sed hanc opintōne cōis refutat schola. qz est contra inten
 tionē aristotelis qui vult q aia intellectiua sit forma homis vt de
 clarat Erpbeus quotū. p. dēto. Sicut em trigonū est in tetragono.
 ita vegetatiuū et sensitiuū in intellectu quod est vltimū. Et qui
 bus inest ratio his et reliqua oia. Etiā rōnale est dīna vltima boie
 que a pūa forma sumit igit non est dubiū aiam rōnalem esse for
 mā pūam boie que adueniēs pūe materie organifare immedia
 te dat esse primū substantiale. deinde in vires sequestrat membris
 ipsas apphendendo qd sit cōplexione formali et calido ex duobus
 calidibus contracto. postea bec societas suscipit iu spūitu qui mo
 uetur a corde et mouet ipsum. quibus duobus mouetur cerebrum
 effectiue. et nucha. Ex quibus motus confurgit in nervos. ex ner
 uis in lacertos. et lacertis ad cordas. Et demum ad membra

In pmetio cāt.
 auicenne
 Quid. ix. metab
 mor.
 Seneca. j. trage.
 Vergi. vi. Eueid
 Juue. sat. ij.
 In de boie
 ter. pmen. xvij.

ij. de aia et. ij. de
 gnātōe aialū. j.

ij. de ge. aia. ij.

Alber. in de boie
 Petr⁹ iu cōmē. r.
 pble. xij.

Alber. in de boie
 ij. de aia
 vij. metaphicē
 Dīna. lxx.

Aristo. in de motu
alium
Trusi. ij. teg. cō
mēto. xij.

Aristo. in de phis
onomia

p̄mo de aia
Petr. ij. pble. 32

B. tho. ij. de ania

Auer. in canticis
autēne. lxxij
de mor. et acct.

Trusi. ij. teg. cō
mēto. lxxx.
Alber. ij. de aial
bus. c. vij.

Alber. xx. de ania
lib. trac. ij. c. ij.
xij. met. phice

P̄tho. 3. 7. 4. q̄dri
P̄tholo. in cētilo.
verbo. xxxi
Erpheus q̄tili. 1.
quest. 1.
Auer. ij. de ania

quod est motū tantū velut digit⁹ man⁹ aut pedis. liquet itaq; aiaz
nō solū vniri vt formā quō est tota in tota et in quilibet pte tota. verū
etiā vt motricē quō est in corde sicut monarcha in medio ciuitatis.
Tria sunt in aia p̄ncipia opationū etiā vt dicitur. Et hinc. passioes
scz poñe et hitus q̄ sunt sicut appēditie ipsi⁹ Passioes fm Eustrachū
sunt mor⁹ appetit⁹ sensitui ad psequendū bonū et fugiendū malū
Quar ser sunt in appetitu p̄cupiscibi vt amor. desiderū et gaudū
respectu boni. et odiū fuga siue abhoiatio et tristitia respectu mali.
Totidē in appetitu irascibili. vt spes. desperatio. audacia. timor. ira
et māsuetudo fm aliq̄s. Et nō dicunt passioes ideo qz ania patit ab
eis aut mouet aut alterat (quō in. ij. pble. xxxij. dicat qz in ebie
tatib; aia p̄patēs facta peccat. Et. ij. de aia. Dic quidē p doctrinaz
alterat⁹ est) Cū aia et ei⁹ poñe nunq̄ p se fenescūt aut corūpātur.
q̄re si sener accipiat oculū iuuenis vtiq; videbit vt iuuenis. Sed
aia dicitur pati tūc cum nō p̄t in actū. p̄tū qd est cū organū ei⁹ fuerit in
dispositū. et sic patit p accēs. Alterat⁹ vero silitudinariē a poñe ad
actū ideo dicitur. ij. de aia. Speculās em̄ sit hñs sciam. qd vere nō est al
terari. Alteratio em̄ vera est a p̄trario p se et eētur in p̄trariū per se et
eētur. Sed poñe est virt⁹ aie qua imēdiate p̄t in opatos. Quot sunt
poñe et q̄ sunt ipsaz obiecta et opatōes p. ij. de ania et declaratum
est in p̄mētarijs pauli p̄ble trac. ij. Silt quō vtus vitalis et regiti
ua q̄ sunt in corde p̄ncipalr. Et virt⁹ discretius quā ponit Auer. in
stōacho epate et. sub enūeratis ab Aristo. ij. de aia p̄phendunt. Vir
tuti egritue tria accidit fm Gal. vt ablactio actōis q̄ letargia siue
taciturnitas dicitur. Diminutio que dicitur mētis dormitatio. Et mutatio a
cursu sue nature q̄ alienatio vocat. Quō poñe fluūt ab aia et quō di
stinguunt ab ea. et an distinguunt loco et subiecte p̄t in p̄mētarijs p̄
dictis. An aut p̄dica virt⁹ siue periodi q̄ numen appellat sit vt⁹
aie q̄ cōponit in seie ex virtutib; oim mēbroz et relatōe ipsoz ad in
uicē. Aut forma celestis siue circuli q̄ cōponit ex. xij. circulis. xij. do
moz et omnib; eis q̄ p̄tinent in illis et ex respectib; eoz ad inuicē
opis breuitas deteriare nō p̄mitit. dicitur tñ ab Alberto qz sit forma si
ue virt⁹ simplex in eēna et multiplex in x̄tute fm qz dicit et causat
a multis sil causantib; in vna p̄odo ḡnatiōis. Prima em̄ cā agit p
se in ip̄a. intelligētie aut motu celestiu agunt sicut instrūta. Et bec
x̄tus informat q̄litates materie ḡnabiliū fm p̄ncipiū et incrementū
et statū et inclinationē et finē esse et vite. Et ideo astronomoz p̄tio
res p̄gnosticant de inceptōe et p̄cessu et fortuna et fine vite. per stu
diū qd ponit in cognoscēdo periodū grā cui⁹ ex vili statu in sumā
elevatori dignitatē morte pessima moriunt. De intellectu et volūtate
ac libero arbitrio p̄t in dictis p̄mētarijs. De habitib; aie infusis cō
creatis et acq̄sitis. silt an hitus quo qd agit cū voluerit. aut quo qd

dicitur cum opus est sit relatio formaliter aut fundamentaliter sufficienter
 declarat Erpbeus q̄li. iij. q. vij. ad que remitto studiosos. Et an h̄i
 tutes morales artes et scie possint alicui innasce ex eo q̄ tpatissim⁹
 hō d̄: sapiētissim⁹ et prudētissim⁹ ita q̄ in etate h̄sist ērie ip̄s p̄fētē
 vtaf. Necnō de virtutū et sciariū seminibz. alio loco dēterabif. P̄e
 ter dicta tria in aia sunt infētōes. act⁹ sentiēdi et intelligēdi. sp̄s in
 telligibilis. verbū. de quibz in dictis p̄mētarijs tractat ad quos re
 mitto. Nūc ad calcē op̄is agitandū est. Istō tñ p̄missō q̄ ex notitia
 aie h̄iane q̄ rōalta d̄: quā deus ip̄s solus mouet. cui intellect⁹ de
 dit instrūtiū cōe. deū cognoscim⁹ cui⁹ extat imago. similitudo intelli
 gētie et vite celestis exemplū. Sūma itaqz cura velis eq̄sue vt d̄: ni
 ti debem⁹ vt nosip̄os cognoscām⁹. Quō etem reliquaz rerū sciam
 speram⁹ q̄ nosip̄os ignoram⁹. vt ex nobis ip̄is deū p̄cēplari possi
 m⁹. qd̄ ad reliq̄s compaf̄ p̄cēplātōs velud aurū ad alia metalla. qd̄
 q̄: optim⁹ est metalloz cor: ip̄m sua p̄p̄terate letificās. hoc optio me
 li⁹ est deū agnoscere. qd̄ est h̄a ipsa h̄ritudo et vltima felicitas vita p̄
 fecta. et eterna rēq̄es. Ad quā p̄ducere nos dignēf vt idēz sit redit⁹
 cū exitu Iesus x̄ps saluator h̄iani ḡtis q̄ cū sua intemperata matre
 & gine oim̄ virginū Maria sit h̄ndictus in sc̄la et vltra.

Cōclusio operis caput. lx. et vltimū

H̄bes illustris ac generose p̄nceps anth:opologiū cōple
 tū vrinā p̄fētū. e diuersis crassa mīnerua p̄gestū. munus
 p̄inde vt acceperis. aurum etenim et argentum siue p̄tiosi
 lapilli nō sunt mibi. Tribuo tue magnificētie qd̄ meū est
 quo alter debito naturali soluto me p̄uare neq̄t. Neqz illudip̄m in
 quo quisqz merito sicut pater in filio et poeta in carmie p̄petuo de
 lectat. possidere rōabilē et iuste. In eoip̄so siq̄ otium dat nō studij
 sed recreatōis gratia. tua generosa legat adolefcētia. Nō retrahāt a
 lectōe detractōz obloquūtōs. Cedim⁹ in q̄ vicē p̄bem⁹ crura sagit
 tis. vltim⁹ hoc pacto rē. Neqz p̄uifariat libellū ex varijs p̄scriptum.
 alienis sepi⁹ gaudentē sentētijs. Nō em̄ illi⁹ gratia corni cule alla
 rū plumis vestite affīlari d̄: Fateor sponte aliena diffuse scripta col
 legisse more p̄scoz. Nunq̄d Boetius Vergili⁹ Terenti⁹ Plini
 us Salenus Buicēns Et ip̄e Aristotiles phoz monarcha. aliena or
 dinatē p̄gesserūt. Nunq̄d sc̄i doctores christiane religiōis colūne
 sentētijs alioz vsi sunt. Nunq̄d inuētis liceat addere ea ordinare.
 dep̄uata castigare. necnō e manu Herculis clauam eripere. Quis
 vnqz ex se oia nouit p̄ter deū. p̄fecto nemo. Eget itaqz hoim̄ genus
 doctore et scripturis q̄ren⁹ vniuersibz et futuris maioz. Ingenia et do
 ctrine elucident. Ac tamēsi moralis sc̄ia q̄ discēntē doctū et p̄bum
 efficit sūme p̄ncipiū suuētutis tpe necessaria sit. Naturalis tamen

S. Augustin⁹ de
 obno p̄iugali
 Sal. j. cōplex. 8.
 xxx. p̄ble. iij.

Bristo. in de hōs
 fortuna
 xxx. p̄ble. iij.
 Alber. xx. de aiali
 bus trac. ij. c. iij
 Grego. nazlanze
 nus
 ij. de p̄tibus. v.

Tulli⁹ in fl. offi.

Plī. j. epla. iij.
 Ethicoz. iij. c. ij
 et. ix. c. vij.

Persi⁹ sat. iij.

Primo Ethicorum

xxij. q. liij. magne
ff. de re. iudi. l. qd
iustit

phía penitus ob id non est posthabenda. qm̄ ppter quid eorum que
in morali tradunt dicere duntaxat qz est. ac corpis p̄seruare salutes
mentem quoqz ad supna eleuare docet. Exquisita aut̄ diligētia q̄ cu
riositas d̄ in eap̄sa sicut in alijs omnibus est vitanda. Conscripti
itaqz figuraliter in Anthropologia de hoīe. p̄ijs obmissis quibus
diuersi in diuersa trahunt. hic ad Palladē. ille ad Junonem. alter
ad Venere et bachū rē. Legat illustris tua iuuetus illud ocio vt p̄
dixi dato vbi p̄ficus inuenerit deo creatori et p̄ceptoibz meis gra
tias agat. Falsis atqz ineptis ex errore positis veniā prester. qm̄ bo
nus qn̄qz dormitat Homerus. que reuoco atqz reuocata habere vo
lo. quaten⁹ facilius corpis possit p̄seruare sanitatē. Subditos bene
regere ac mente illustrata deū hic p̄teplari et tādē in patria cū eodē
in secula seculorū permanere Amen.

Impressum et finitū est hoc

Opus Lipsiæ per Baccalarū Wolfgangū Mo
nascensem Anno nostre salutis. M. CCCC. i.

